

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Nye Tidender om lærde og curieuse Sager :
samlede udi Året ...=samlede udi Aaret ...

Bindbetegnelse | Volume Statement:

1736

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kbh., 1724-1748

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

49.-24-8

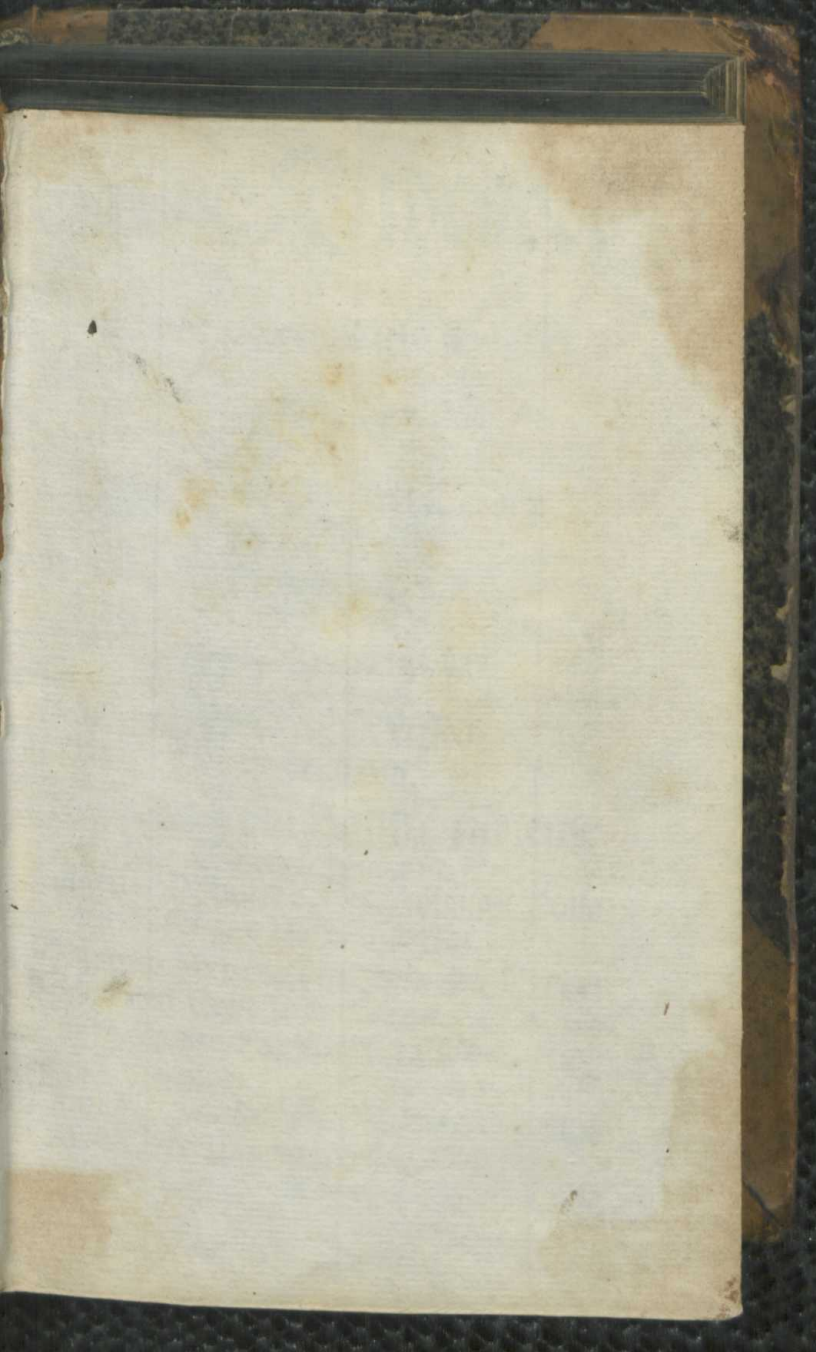

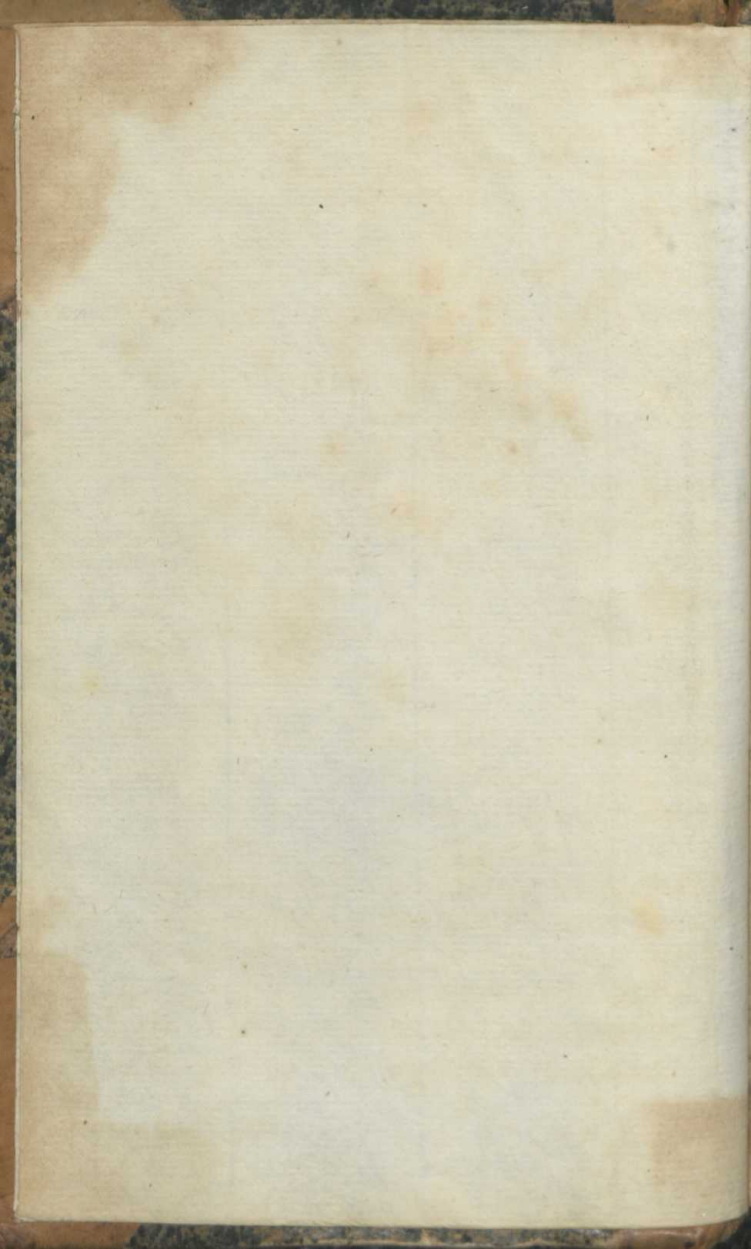
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021272168

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

I.

Den 5 Januar. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 217.

Følgende Disputatzer ere holdue i Colle-
gio Elersiano Hafniensi Aar 1712.

Den 27 Maj *Bernhardi Schnabel*, Exerci-
tatio Critica de Saltatione Davidis
ante Arcam 2 Sam. VI, 14 seqv. Resp.
Job. Hylling.

3 Jun. *Olai Jac. Brøndby* de Litteris Forma-
tis dissert. II. *Laur. Hylling.*

A

6 Jun.

- 6 Jun. *Chr. Sev. Solgaard* Differt. I. de Homine ad Silentium obligato, & Silentio obligante hominem. Resp. *Frid. Kysby*.
- 29 Jun. *Petri Hunderup* Differt. Philol. de Sportulis Romanorum. Resp. *Matthiâ Hagerup*.

Lydsland.

Hamborg.

Mand finder udi vores Boglade følgende Geographiske Opus, afdeelt i 2de Deele; den første bestaar af 10 Tabeller over Havet, dets Sinus, Søer, Floder, Inseler, faste Lænder, halve Inseler etc. men den anden Deel er politicè inddeelt i 3 Tabeller over Asiam, Africam, Americam og Europam og de ubekandte Lænder ved Norden og Synden; men derefter betragtes udi 17 Tabeller Europa i Besynderlighed; Dog kommer udi disse 17 Tabeller nok en anden Inddeeling for som er: 1 Kongeriget Portugal. 2 Kongeriget Spanien. 3 Kongeriget Frankrig, med et Anhang dertil. 4 De Britanniske Inseler med Anhang. 5 Italien med sin Continuation. 6 Svidserland.

7 Lydsland.

7 Tydskland, og der igien beshnderlig
 (a) den Osterrigiske Kreds, (b) den Bå-
 heriske, (c) den Svabiske, (d) den Ne-
 der-Rhiniske, (e) den Ober-Rhiniske med
 sin Continuation, (f) den Westphaliske,
 (g) den Franckiske, (h) den Ober-Sach-
 siske med sin Continuation, (i) den Ne-
 der-Sachsiske Kreds. 8 Kongeriget Bøh-
 men, Schlesien og Mähren. 9 Neder-
 lænderne, som de ere inddeede i de O-
 sterrigiske og Foreenede. 10 Kongerigerne
 Dannemark og Norge. 11 Kongeriget
 Sverrig. 12 Moscau. 13 Kongeriget
 Pohlen. 14 Preussen. 15 Kongeriget
 Ungarn og de derved grændsende Pro-
 vintzer, som Slavonien, Croatien, Dal-
 matien, Servien og Siebenburgen. 16
 det Europæiske Torkie. 17 Grækenland.
 18 det Europæiske Tartarie og Cosackens
 Land.

Berlin.

Continuation af Frisches Historie om
 det Slavoniske Sprog.

I dette første Programmere handler
 Author kortelig om de Cyruliske, bedre
 Chrilliske, og efter Udtalen endnu bedre
 Kyriulliske Bogstaver, men omstænde-
 ligere

ligere om de deraf udsprungne Glagolitiske Bogstavers Opkomst. Den Cyruliske Character har en verdslig Wiis, som af Geburt var en Græker, men af Religion en Christen, og hvis Navn var Constantin, Anno 900 opfundet. Hand begyndte og først at skrive det Sclavoniske Sprog med Grædske Bogstaver; dernæst opfandt hand egne Figurer til Tonerne eller Accenterne, som mand ikke havde i det Grædske Alphabeth, og dog i det Sclavoniske hørte; fremdeles satte hand Sclavoniske Ord dertil, som begyndte disse Toner. Derfor beholdte siden disse Træk eller Figurer saadanne Ord til sit Navn. Constantin var en lang Tid Biskop udi Mähren, og som hand derefter gik til Rom, forandrede hand sit Navn til Cyrillus: og ingen Scribent, som mel-der noget om hans Person, kalder ham meere Constantin; og derfor heeder de af ham opfundne og af de Grædske formede Bogstaver, de Cyrilliske. Det store Cyruliske Alphabeth kommer det Grædske i mange Stykker meget nær. I nogle Trykkerier udi Italien og Rusland ere endnu den uforandrede Cyruliske Stil

Stil at finde. Udi Skriften er Træk-
kene saaledes forandrede, at de saa kal-
dede Glagolitiske eller Glagoliske Bogsta-
ver, ligesom det lille Latinske af det store
Græske og Latinske Alphabeter, deraf
ere fremkomne. I Croatien, Dalmati-
en, Servien, Bulgarien, hvor det Glago-
litiske Alphabeth gaar i soang, har mand
endog det Cyruliske derhos, ligesom mand
udi det Tydske beholder baade de trykte
og skrevne Bogstaver. Denne Glagoli-
tiske Character bruges til verdslige, men
den Cyruliske til Geistlige Sager. Af
Broustens Andrea Möllers 100 Oversæt-
telser af Fader vor, udgangne af det
Trykkerie, som Friherren Johan Ungnad
Græve af Wersenwolff med Cyruliske og
Glagolitiske Bogstaver haver forshnet, og
Hr. Baron Valvassors Topographico-
historica descriptione ducatus Carniolæ
har mand fast alleene lært at kiende den
Glagolitiske Character. Hertilmed med-
deeler Author paa et Raaber de trykte
og skrevne Glagolitiske Alphabeter, nøjere
og accuratere end mand ellers havde
dem, og opregner ved Slutningen endeel
Bøger, som med Glagolitiske Stil til

Tübingen af bemeldte Ungnadiste Tryk-
kerie ere udkomne for Lyset. Meere om
denne Materie følger med næste Post.

Jena

Hr. Doctor og Professor Buder har, ef-
ter deres berøimelige Exempel, som med
almindelig applaus have bragt for Ly-
set alle slags utrykte Beviisligheder og
Efterretninger, som betræffer Historien
og endeel af Jurisprudencen, ladet sig
opmuntre iligemaade ved Trykken be-
kiendt at gjøre endeel af saadanne Sa-
ger under Titel af: Nützliche Samm-
lung verschiedener, meistens ungedruck-
ter Schriften, Urkunden, Briefe, Be-
dencken, welche zu Erläuterung der Na-
tur- und Völker- besonders Deutschen
Stats- und Leben rechten, auch Kirchen-
Politischen und Gelehrten- Historien,
dienen können, mit einigen Anmerckun-
gen erläutert herausgegeben von Chri-
stian Gottlieb Buder D. der Rechte und
Historien Professor Publico Ordinario
bey der Universität zu Jena 1735 bey
Christ. Heinr. Cuno in 8vo, 2 Alphabet
und ein halb Bogen, nebst einem
Kupferstiche eines alten Gemäldes.

Udi Fortalen perseqverer Author fremdeles Noticen om Samlingerne, som Hr. Geheime = Raad Ludwig udi Fortalen til den første Tome af hans Reliquiarum MStorum har begyndt, og opnævner dem, som efter den første Tomi Reliquiarum Udgivelse, ere komne for Dagen. Efter di nu Hr. Buder har i Tanke at continuere dette Arbejde med flere Deele, der som dette Bind skulle finde Approbation, saa er det vel Umagen værd, at vi kortelig opregner de derudi indbefattede Stykker, for at give Læseren et tilstrækkeligt Begreb om det gandske Forehavende. Mand foresfinder da her (1) et af det Nederlandske Raad udgivne Manifest for det Østerrigiske Huus imod Kong Carol. VIII. i Frankrig af Ao. 1491. (2) Thur = og Fürstl. Sachsiske saavel som og Brævers og Herrers Protestation imod Rigs = Afskæden til Nürnberg af det Aar 1524. (3) Raadslag over, hvad mand skal foretage og hvorledes mand skal handle med det Geistlige Gods til det algemeene og Rigets Beste. (4) Arve = Marschalckenes af Pappenheim Gravamina, (5) Acta og Udskrivninger, som

betræffer Libertatem Germanorum, be-
 synderlig Personarum illustrium, mili-
 tandi Exteris. (6) Efterretning om Chur-
 fyrsten Augusti Lehn-tagelse under aa-
 ben Himmel til Augsburg An. 1566. (7)
 Churfyrst Augusti til Sachsen Instructi-
 on for hans Gesandter til den Erfurti-
 ske Conferentz An. 1583. udi Sager, som
 betræffede Churfyrstens til Gebhard
 Truchses Religions Forandring. (8) A-
 cta, som angaar Kong Heinrichs af Navar-
 ra Gesandtskab til de Evangeliske Chur-
 fyrster og Stænder udi Tydskland. (9)
 Endeel af Dronningens af Engelland
 skriftlige Sager angaaende de Guisste
 Uroligheder. (10) Keyser Rudolphi 2di
 Instructiones for hans Commissarier paa
 de Churfyrstelige Samlings-Dage til
 Fulda An. 1606. 1608. tillige med endeel
 andre derom gangne Skrifter. (11) Za-
 chariæ Geitzkoflers Discours: Om Erzh-
 Hertug Ferdinands til Osterrige Fyrste-
 lige Durchlaucht. kunde opbyde Kredser-
 nes Hielpes-Trouper imod de Venetia-
 ner. (12) Biskoppens af Thina Forslag
 til et Forliia imellem de Evangeliske-Lu-
 theriske Hoffer overgivet An. 1683. (13)

Endeel til Kong Henrici Aucupis og Keysernes Ottonum Historie tienslige Efterretninger, udtrokkne af Sagittarii Antiquitatibus MSc. Marchionatus Thuringici. (14) Tvende af Keyser Ottonis 1mi og 2di Diplomata, hvorudi mand tilegner Gommern og endeel andre Stæder Erh-Stiftet Magdeburg af Aar 965. 973. (15) En gammel Efterretning om Slottet Heldringen An. 1481 antegnet. (16) Joh. Wolfii An. 1569 antegnede Annales med Anmerkninger. (17) Tvende Diplomata Græverne af Orlamunda betræffende. (18) M. Cyriaci Spangenberg's Chronica over Staden Sangerhausen. (19) Betænkning og Forestilling imod den almindelige Bfennig paa Rigsdagen til Speyer An. 1544. (20) Endeel Diplomata og Chartæ angaaende Staden Sulza og Klosteret samstæds, men i sær Salt-Berket Neu-Sulza, iligemaade et Keyser's Friderici 1mi Diploma af Aar 1188. (21) Den tappre Landgræves i Thuringen Friderichs Confirmation paa Jomfru-Klosterets paa St. Petersberg til Eisenberg Friheder og Gods af Aar 1360. (22) Particulaires Efterretninger om Op-

rindelsen til den Würzburgiske Titul:
 Hertug udi Francken. (23) Et kort Würz=
 burgisk Chronicon. (24) Et gammel Bi=
 skoppelig Würzburgisk Ceremoniale.
 (25) En vis Anonymi Efterretning om
 Herrerne af Oberfurt og Kirkenes Guds
 dersammesteds. (26) Historisk Efter=
 retning om de Rhinske og Schwabiske
 Stæders Forbund An. 1387 i synderlig=
 hed om de imellem Borgerstabet og Cle=
 riciet til Worms den Tiid værende Tvi=
 stigheder. (27) Kæiser Friderici 3ti
 Skrivelse til Hertug Carl af Burgun=
 dien An. 1474. (28) Endeel Sachsiske
 Betienteres Berætnings Skrivelser om
 Rigs = Armeens Tilstand imod Hertug
 Carl af Burgundien, der hand laae for
 Neus An. 1275. (29) 2 Chur = og Fyr=
 stelige Sachsiske Forordninger til Lehn=
 Mændene angaaende Lehn = Betienin=
 ger. (30) Efterretning om Kong Fer=
 dinands Indtog og Kroning udi Prag
 An. 1527. (31) Particulajres Beræt=
 ninger om Stadens Roms Erobring ved
 Kæiser Carl den 5tes Krigs = Folk An. 1527.
 (32) Efterretninger om Krigen imellem
 Kæiser Carl den 5te og Carl Egmond
 Her =

Hertug i Geldern An. 1528. (33) Chur-
 Fyrste og Erke-Biskop Albrechts til
 Mannh og Magdeburg Siæle- og andre
 Messers Indstiftelse An. 1520. (34)
 Joh. Cratonis Keyserlig Liv-Medici ge-
 heime Berætning om Keyser Maximilia-
 ni den 2dens sidste Svaghed og Død An.
 1576. (36) Joachim Fellers Fortegnelse
 paa de i det Academiske Bibliothecque til
 Leipzig sig befindende Helliges Levnets-
 Beskrivelser. (37) Extract af den be-
 rømte Jeniske Medici Rudolph Wilh.
 Krausens Rejse-Journal. (38) Hr. von
 Leibnitz Tanker, som hand i sin Ung-
 dom om den Romerske Jurisprudences
 Mangeler og den sammes Forbedring
 har opsat. (39) Samme Authoris Be-
 tragtning over Hr. Erhards Wiegels
 tilforn Professoris Matheseos til Jena
 Forslag om et besynderlig Collegii Op-
 rættelse for Calenderens Forbedrings
 Skyld An. 1697. II Excerpta ex Epi-
 stolis ineditis de Scriptis Gruteriejusq;
 vita. Der ved hvert Stykke staaende
 Anmærkning foreviser Leysligheden hvor-
 ved det samme er opsat bleven.

udi Strasburg
 har Profess. Johan Jacob Witter en net
 Tydss Boetiss Oversættelse til Trykken
 udgivet af den Franste Authore Monfr.
 Racine forsærdiget Tragœdie, Mitri-
 dates. Denne Oversættelse, end skjønt
 Author har bundet sig at følge den Fran-
 ske Original heel nær udi Ord og Verses-
 nes Antal, skal dog være geraadet saa
 vel at den ey udi Stil og Indfald skal
 eftergive Originalen, og forhverbet Au-
 thor en liden Roes.

Neder-Landene.

Amsterdam

Slutningen af Woodward's naturlige
 Jordens Historie.

Mange Authores gjorde de Banffelig-
 heder, som de fandt udi Hr. Woodward's
 Grund-Lære, for Verden bekiendt i deres
 Skrifter, af hvilke Skribentere Hr. Ca-
 merarius, en lærd Tydss Professor, var
 den eeneste, som hand agtede sig forbun-
 den at svare, efterdi hans Instancer frem
 for alle de andres havde det største Skin
 af

af Sandhed, og gav Hr. Woodward bedre Læghed til at explicere jo meere og meere sin Grund-Lære. Efterdi nu Camerarius havde skrevet i det Latinſke Sprog, ſaa ſvarede og Woodward i det ſamme, hvilket Svar af Halloway i det Engeliſke blev overſat, og anført af en vidtloſtig Fortale. Udi nærværende Skrift finder mand dette Svar paa Frantſøſk, tilligemed den Engeliſke Oversætters Fortale. Author lader ſig beſynderlig være angelegen, i diſſe Svar at viiſe, det hans Systema fuldkommen ſtemmer overeens med det ſom Moſes lærer os om Syndfloden, og den Hellige Skrift paa adſkillige Stæder taler om Jorden. Hr. Woodward gjør ſig og umage for at viiſe adſkillige Systematum ſvage Beviisligheder, ſom andre Skribentere i henſeende til de Muſcheleer, ſom i Jordens adſkillige Schiſter befindes for Lyſet have bragt. Den udi Titulen ommeldte 3die Deel af dette Verk betræffer Inddeelingen paa de Ting, ſom af Jorden udgraves, og filler de ſamme udi 6 Classer paa efterfølaende

Maa=

Maade : (1.) J. Jorden, (2.) Steenene, (3.) Salt, (4.) Summiste Liqueurs, (5.) Mineralier og (6.) Metaller. De øvrige Stykker af denne Deel ere Breve og Esterretninger som betrefser Fossilia, hvilke henviiser til det almindelige Hr. Woodwards Systema om Jordens Dannelse.

Frankerige.

Paris.

Continuation af Historien om Scheriffenes Staater i Africa.

Paa deres Blødsfats og Fryds-Dage gaaer det saaledes til : De dræber en Deel Høns, som de opkaager med en stor Mængde Æg, og siden kevarer dem udi Leer-Potter; naar der nu efter Cere-monie skal spises, sætter Mands- og Qvindes-Personer sig ned paa Jorden, og Leer-Potten, eller den Kæt, som spises skal, midt imellem sig, da enhver tager sit Stykke med den højre Haand, og med den samme fører det til Munden; thi det er en Mahometaner en

Last

Last at tage sin Spise med den venstre Haand. De bruge hverken Gaffler eller Tullertener, og Hænderne tørrer de saaledes, at den eene gnier sin Haand imod den andens, paa det at Linnedet ikke skal skidnes, i det øvrige, toer de sit Linnedet, naar det blir skident, med een Urt kaldet Gazul, som bruges af dem i stæden for Sæbe.

Den Bye Temest er Hoved-Staden udi Provintzen Hea; man seer intet Giæste-Herberge udi denne Bye, hvorføre en fremmed og u-bekendt Person opfører sig saaledes naar hand didkommer: Hand forsøyer sig straxen hen til den som er ligesom Byens-Borgemester, hvilken Magistrats-Person indtager ham hos en riig Borgermand, som er forbundet til at underholde ham, og der holder sig det endog for en Fornøvelse at efterkomme det, ja mand kand slutte heraf, hvor høyt Hospitaliteten i denne Bye er agtet, at en Indvaaner, som tager imod en Fremmet, skulle finde sig meget fortørnet ved det, om hans Giæst skulle tilbyde ham mindste Bederlag for sit

sin Goddædighed. Hvilken Punct gjør en stor Exception udi det som vor Historicus før har skrevet om, nemlig: At Folkene udi Provinzen Hea vidste ikke af nogen Politesse eller Høflighed at sige.

Hadequis, en anden Bye udi Provinzen er berømmelig af det smukke Fruentimmer, som der er, hvis u-lignelige Skønhed trækker ligesom didhen et saa stort Antal Fremmede, at Byen fast ikke er peupleret med andre end Liebhabere, som sammesteds gjør store Depenser, og derved gjør Byen til en af de rigeste udi Provinzen.

Den Bye Eusugaguen ligger ikke langt derfra; men dens Indvaanere ligner aldeles intet Indvaanerne udi Hadequis; thi de ere baade forræderiske og grusomme, deres største Gres Punct bestaaer i at hevne sig paa en U-ven. De fortæller fripostig og u-straffet deres Mord, og bliver en Indvaaner udi Eusugaguen, som ikke har myrdet 10 eller 12 af sine Lands-Mænd, anseet, som en blodhiertig Stakkal.

(Meere skal følge herefter.)

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

2.

Den 12 Januar. 1736.

DANEMARK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 218.

Continuation af de Disputatzer, som ere
holdne i Collegio Elersiano udi Kjø-
benhavn Aar 1712.

Den 30 Nov. *Cornelii Chilianii Lerche* Dis-
sert. Mathem. de Arte Combinandi
& Permutandi. Resp. *Christiano P. Reen-
berg.*

7 Dec. *Nic. Sebastiani Banner* de Ectypa na-
torum

- torum ad Parentes similitudine Dissert. Medico-Physica. Resp. *Nicolao Fogh.*
- 9 Dec. *Erasmi Matthesii Vindingii* Dissert. Philologica de Calculo Albo Apocal. II, 17. Resp. *Petro Severini Hejberg.*
- 16 Dec. *Henr. Christoph. Olai Bytzovii* Dissert. I. de Veterum Romanorum Candidatis. Resp. *Martino Laurentii Maarup.*

Tyskland.

Jena.

Slutningen af Frisches Historie om det Sclavoniske Sprog.

Udi det andet Programmte handles i 4 Capitler om de Cyruliske Bogstavers Dannelse og deduction af det Grækkiske; Om det Sclavoniske Sprogs brug udi Bøger med Cyruliske Bogstaver, og det i Trykkerierne udi Italien, i det Pohlske og Moscovitiske Keussen, i Litthauen, Sverrig, Tyskland, Nederländerne og besynderlig til Amsterdam, og i Engelland til Oxford; Om de nye Russiske Bogstaver, som ere opkomne af den Cyruliske, eller den nye Sclavonisk-Moscovitiske Character; Om den Russiske Dialect, som af det Sclavoniske Sprog er

ud-

udsprunget. Hos Texten af dette Pro-
 grammata, som bestaar af 3de Art, følger
 en Tabell, hvoraf sees det trykte Cyruli-
 ske og det nye Russiske, saavel som begge
 disse Sprogs skrevne Alphabeth, tillige
 med de derudi brugelige Abbreviaturer,
 og et Raaber paa en Russisk Mynt i
 Czar Demetrii Tid slagen, hvilken ved
 Lejlighed bliver her forklar d. Det 3die
 Programmata bestaar kun af et Art, og
 indeholder Historiam Dialecti Venedicæ
 Meridionalis, sive Vinidorum in Provin-
 ciis Austriæ vicinis, som i Cærnthén,
 Steyermark, Crayn, Istrien, og den
 Windiske Mark. Primus Truber en is
 blant disse Wender fød Tydsker, det før-
 ste Bidne paa den Evangeliske Sandhed
 udi Crayn, har, i stæden for den Glago-
 litiske Character, indført den Latinske u
 di denne Dialect, hvorfore de af ham og
 efter ham til Trykken befordrede Bøger,
 udi de imod Synden boende Wenders
 Sprog, sammesteds opregnes. Til sidst
 handles og om de iblant de Tydske hist
 og her adspredde Wender udi Stæderne
 i Ober-Ungern, som Schemnitz, Ehrens-
 nit, Neuheusel, udi hvilken sidste Stæd

Author ved det sidste Seculi udgang, har
 vaaret Prædikant. Det 4de, som bestaar
 af halvandet Ark, handler de Dialectis
 Venedorum in Lusatia & in Ducatu Lu-
 neburgico, og det saavel om det Sorbi-
 ske eller Oberlausitzische, som alt det
 derlausitzische Sprog. Men eftersom
 Wenderne udi Crayn og Dalmatien
 i sin Skrift og Tryk bruger det Latin-
 ske, Lausitziske og Tzdiske Alphabeth,
 saa var det ikke her nødvendig, at forestille
 deres Alphabeth paa Raabber, men det
 var nok ikkun at anmærke de Bogstaver,
 som i Udtalen viger fra. Det 5te er ud-
 gaaet ved Enden af Aaret 1734. og hand-
 ler de Dialecto Bohemica paa 2 Ark in 4.

Sammesteds har Hr. Professor Koler
 nu meddeelt den lærde Berden sit Jus So-
 ciale & Gentium ad jus naturale revoca-
 tum. Dette bestaar, ligesom det nyelig
 udgivne Jus naturæ i 7 Speciminibus: I
 det første Specimine handles de Jure So-
 cietatum in genere; I det andet de Ju-
 re Conjugum & Parentum in statu natu-
 rali; I det 3die de Jure Dominico in sta-
 tu naturali; I det 4de de Jure Familiæ
 in statu naturali; I det 5te de Imperio

Civili; I det 6te de Jure diversarum Reipublicæ formarum og i det 7de de Jure Gentium. Fortalen stiller Læseren for Synene den aandske Indhold og Sammenhæng af dette fortræffelige Verk.

Halle.

Udi Waisenhuusets Boglade er at faae tilkiøbs: Tractatus quintus Anatomicus de Aure humana: cui accedit sextus de Aure monstri humani, cum tribus figurarum Tabulis: Auctore Joh. Fridrico Cassebohm Med: Doct. & Prof: Publ: 4to, 10 Ark., 3 Tabeller. Auctor persequer sig grundige Undersøgning om Hørelsens Organer, og handler i den 5te Tractat om Labyrinthen i denne Materie, det er om den inderste Deel af Øret, og om den derudi sig befindende kunstige Structur, med en ugemeen Accuratelse. I den 6te Section føyer hand dertil Beskrivelsen af Hørelsens Deele, som hand hos et Monstrum har fundet dem, og anmærker, hvorudi de fra den ordinaire Bestaaffenhed fravigede. Dernæst gjør den lærde Auctor Forhaabning om med det første udførlig at handle om den Forskiel, som hos adskillige Dyr i henseende

til Dret yttre sig, og altsaa viise alle de hidindtil beskrevne Deles Nytte udi Lydens Følelse, for at føre Acustiqven et større Lys til.

Sammesteds er udgangen: Gotthelf Augusti Franckii, S: Theol: Prof: Ord: Ecclesiar: & Scholar: in tractu Salano Inspectoris & Ecclesiastæ Halensis, Programmatum in Academia Fridericiana publice propositorum Pentas. Adjectæ sunt B. Augusti Hermanni Franckii Reliquiæ Programmatum & aliorum Opusculorum, 1735, in 8vo. i Alph. i Ark med Register og Fortale.

Neder-Landene.

Leiden.

Hr. Professor Herman Börhaave har her udgivet en trykt Esterrerning saaledes betitelt: Propositum de edendo opere Svammerdammiano, cujus Titulus: Biblia Naturæ &c. in Folio, II Tomis cum fig. Lat. & Belg. apud Is: Severinum & Janssonios van der Aa, Alle Liebhabere af den naturlige Videnskab, vil allereede ved det de hører Joh. Svammerdams Navn nævne blive begierlige efter dette

dette Bæk, som begriber i sig alle den-
 ne store Natur-Kyndigers Opera Post-
 huma, og over Hovedet alt, hvad hand
 om det til Natur=Læren henhørende,
 har skrevet. Mand har i Tanke at o=
 verlade disse Skrifter gandske fuldstæn-
 dige til Trykken, uden at det mindste
 deraf borte bliver, thi en saadan Mand's
 Skrifter ere og en saadan Omsorg værd.
 Kort for hans Endeligt kom hand udi
 Stand med alt det, som nu skal publi-
 ceres. Hand testamenterte Bæket til
 sin Ven Melchisedech Thevenot, som
 straxen skulle have givet det ud, men en
 og andre Hindringer forhalede saadant
 Forsæt, indtil Døden og tog hannem
 fra Verden. Hvorefter Joseph du Ver-
 ney bekom det udi Hænde, og som denne
 Medicus havde ikkun faa sin Liige udi
 Anatomien, saa skulde vel ingen have
 været beqvemmere til at udføre saadant
 et Bæk for Lyset, end hand; men det
 kom ikke videre dermed hos ham, end at
 det blev liggende i hans egen Stue til
 privat Tjeneste. Hr. Börhaave, som
 vel forstod, hvad almindelig Nytte, ved
 dette Skrift var, bragte det allereede

for 7. Aan siden ved Penge og gode Ord
 derhen, at det blev bragt tilbage fra
 Frankrige til Holland, kjøbende sig det
 til for at berige den lærde Verden der=
 med. Intet har kundet tilbageholde
 ham fra at udgive det samme, undta=
 gen den Skade, som tilvojer dem, der
 tager saa gode og kostbare Bøger i For=
 lag, af Efter=Trykken, hvorføre hand
 holdt sig det for en Samvittighed, at
 sætte en Boghandler i Fare, som skulle
 levere Verden saa u=skatterlige en Gave
 paa sine egne Omkostninger. Thi tænk=
 te hand denne u lempe saaledes at fore=
 komme, at hand ved foreslagne Subscri=
 ption vil sætte Verket i saa nedrig en
 Priis, at ingen Efter=Trykker lettelig
 fandt lade det under den samme. Ver=
 ket er allerede af Editore i Orden bragt,
 og meer end en gang igiennemlæst, saa
 at det ligger gandske færdig til Trykken.
 (Videre med neste Post herom.)

Utrecht.

Her findes paa Bogladen tilkiøbs U=
 trechtze Eerstelingen van Albertus Vo=
 get, behelzende eene Redevoering over
 de Vereeniging van Christus Priester=
 schap

ſchap en Koninkryke; waarmede hy het gewoone Hoogleramt der heilige Godtgeleerdtheid in de berœemde Utrechtze Academie op den 12 Sept. plechtiglyk anwaarde, uyt het Latyn vertaalt door Bernhardus Keppel, Predikant te Monnikendam, en eene Kerk-rede gehouden in de Domkerk over Hand XXVI. 22. 23.

◦ Sammeſteds har Jurriaan van Paddenburg i 8vo. trykt Dionyſii Catonis Diſticha de Moribus ad Filium, cum Scholiis Eraſmi, notis Scaligeri, Opitii, Barthii, Daumii, Wachii, & Metaphraſi Græca Planudis, Scaligeri, Zuberi & Mylii. Accedunt M. Z. Boxhornii Diſſertatio & H. Cannegieteri Reſcripta Boxhornio de Catone. Curante Ottone Arntzenio, qvi ſuas Adnotationes adjecit.

Amſterſtam.

De Janſſons van Waesberge giver nu ud den 2den Tom. af det 6te Vol. af de Critiſſe Obſervationer hvorudi indeholdes: I. T. Æ. W. S. Obſervationes quædam Criticæ in Salluſtium, de Bello Jugurthino; II. Obſervationes & Emendationes ad Xenophontis Ephesiaca. III.

Animadversiones in Sulpiciæ Satyram. IV. Ant. Gallandi Epistolæ. V. Animadversiones ad Hesychium. VI. Observationes in Ovidium. VII. Pythagoræ ΚΡΑΜΟΣ. VIII. Philitæ Observationes in Jambos Philes. IV. Propertii locus tentatus: Epigramma emendatum ex Pithæi Catalectis.

Haag.

Hos O. og P. van Thol trykkes in 8vo. het leven van Frederik Henrik, Prins van Oranie, door - - - Denne Levnets-Beskrivelse, saavidt den angaar denne Princes Krigs-Forretninger, er udtrokket af et saadant Exemplar, hvor i mand mange Forandringer og Forbedringer, af Prinsens egen Haand antegnede, finder, og er dette Exemplar fundet udi Deres Durchl. Forstinde Henrietta Catharina von Nassau, hendes 3die Daatter, som var Moder til Forsten af Anhalt-Dessau, Deres Kongel. Majestis. til Preussen Feldt-Marschalk, hendes Cabinet. Saa snart dette er færdigt, skal bemeldte Boghandler lade udgaae Prins Moriz af Oranien hans Liv og Levnet, ved samme Haand beskrevet, og i lige saadan Format.

Engelland.

Chartres.

Her er givet Jean Roux i Forlag en Bog under følgende Titel: Abregé du Mécanisme universel en Discours & Questions Physiques, dans les quels on développe les causes naturelles & immédiates démonstrations fondées sur les observations & experiences faites dans les Académies Royales des Sciences de Paris & de Londres, & sur plusieurs autres de l'invention de l'Auteur, enrichi de plusieurs figures en taille douce, 1735. in 12mo. Author er Hr. Morin, Præst og Professor udi det Kongel. Gymnasio i denne Stad.

Franckerige.

Paris.

Gontinuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Borgerne udi Byen Eidevet, som ligger ogsaa udi Provintzen Hea siger sig at være udsprungne af Juda Stamme. Denne Bye er opfyldt med Advocater, Procureurer, Notariis og Dommere; alle

alle Folk søger didhen for at afgjøre deres Stridigheder ; Scuderte Folk holder mand der udi stor agt , og rider de paa udvalde smukke Heste , der indføres fra næstliggende Stæder , naar de sig for Publico skal lade see.

Udi Sus , som er den anden Provintz udi Kongeriget Maroc er foruden andre Stæder ogsaa en , kaldet Messa , der er inddeelt i 3de store Quartiers , der udgjør 3de Byer , som ligger en Fierdingsvens Distance fra hinanden : De gamle Landets Indvaanere har opreyst ved Havbredden en stor Tempel , hvis Bygningsværk var idel Hvalfisk Side-Been : Folket troer at det var paa den Sted , hvor Hvalfisken udkastede Jonam , og paastaer , at alle de Hvalfiske , som Binden fører lige for Templen , dør straxen.

Den fornemste Bye i Provincen Maroc , er Maroc , som har givet Provincien Navn af sig , og som tilforn kaldtes Bocano-Emero. Deune er den smukkeste og berømmeligste Bye i Africa , saa vel i Henseende til sin fordeelagtige Situation , som Baanngernes Brægtighed og store Antall. Mand troer den blev bygt af Albu

bu Techifen, den første Konge af Almoravidernes Stamme, og at hans Søn Joseph, som triumpherede over den gandske Spanske Magt, lod ved 30000 Fanger, som hand af sine Fiender havde taget bringe Byen til Fuldkommenhed, som Faderen havde begyndt at bygge paa. Uden for Byen Maroc seer mand paa et gammel Grav = Sted en stor Alabaster = Steen af et Menneskes Hønde, hvorpaa følgende Grav = Skrift med Arabiske Bogstaver er skrevet: Herunder ligger Jeg Aly Atia Søn, som commanderede 100000 Mænd, og havde 10000 Heste, for hvilke at vande Jeg lod 100 og en Brønde opgrave. Jeg toeg 300 til Hustruer, var troe, seherriig og een af Jacob Almansors 80 Generaler, mine Livs = Dage endede Jeg udi det 40de Aar. Hvo som læser denne Grav = Skrift, hand bede til Gud, at hand vil være mig naadig.

(Mere herom skal følge herefter.)

Sammesteds er udkommen et Bærk under følgende Titul: Reflexions Critiques sur les Histoires des anciens Peuples, Chaldéens, Hebreux, Phéniciens, Egy-

Egyptiens Greco &c. jusqu'au tems de Cyrus trois Livres. Par M. Fourmont l'aîné, Professeur en Langue Arabe au Collège Royal de France. Associé de l'Academie Royale des Inscriptions & Belles Lettres, Interprète & Sous-Bibliothecaire du Roy. A Paris, chez Musier, Jombert & Briasson. 2 Quart - Viud.

I den første Deel bliver Fragmenter til den Phœniciske Historie proberet, som Eusebias af Sanchoniatons Skrifter har erholdet. I den anden Deel skal den gandske Mythologie være reformeret og forbedret iligemaade Oprindelsen til de Egyptiske Grædste Phœniciske &c. Diviniteter. I den 3die Deel findes Chronologien forbedret, hvorved Scaliger, Petravius, Ufferius, Marsham, Petzton &c. igiendrives og det gamle Testaments Chronologiske Banskkeligheder, saavel som og de Egyptiske, Babyloniske, Assyriske, Grækiske, Chinesiske &c. Historiers Banskkeligheder ophæves og forklares. Ved Enden staaer en Canon Chronologicus Imperii Sinensis, udi hvilken de Chinesiske Keysers Navne af Indenlandiske Journaler med Chinesiske og La-

Latinſke Bogſtaver er anført. Endeligen igientages til Slutning alt, hvad mærkværdigt er udi denne ſkønne Bog, hvilket ey allene maa gjøre Bogens Indhold, men endog Authors egen Dngtig-
hed udi de Orientaliſke Sprog meget angenem for enhver af diſſe Tings Lieb-
habere.

Endnu ſammesteds har Hr. Mabudel een af de 40 Lemmer udi det Kongelige Academie des Belles Lettres et vigtigt Bærk under Haanden, ſom ſkal føre denne Titul: *Antiqua Romanorum Numismata, ærea; maximæ formæ, quotquot reperiri potuerunt, æri incisa & excusa, perpetuis, brevibus & necessariis explicationibus illustrata; operâ Nicolai Mabudel Lingonensis Medici Doctoris &c.* Ut mange inclinerer for at underſøge og lære at kiende gamle Mynter, det er blant den lærde Bærden for længſt ſiden bekiendt. Patins Opera om Mynter af middelmaadig Størrelſe, og om Borgemeſternes Mynter; Vallants Bærk om de større Mynter, og om de af Sølv, iligemaade om de

de Grækkiske og Latinke Plante = Stæders, Rommerske Slegters, Syriske, Egyptiske og Parthiske Kongers Mynter, og hvad som Pater Banduri, og for ham du Cange haver skrevet om Kæyserdommet i Osten dets Mynter, beholder endnu deres høye Pris paa de Stæder, hvor de sælges, hvilken Liebhabernes store Begiærlighed i Begyndelsen har sat paa dem. Alle disse, som for Mabudel har arbejdet paa Mynte-Sciencen lod ham dog Materie til overs at arbejnde paa, som de vel hist og her hgyve rert om, men aldrig er, saa at sige, i en Cirkel indbegrebet, som hand tænker til at giøre. Saa det derfor mangler Verden paa saadant et Verk, som hand tager sig fore, nemlig en Samling af alle store Kaaber-Mynter som under de Rommerske Kæyserere indtil Justinianum ere myntede. Disse store Mynter, som gemeenlig kaldes Medaglioni indeholder i sig mange Mærkværdigheder og ere for deres Klarhed, og de derpaa prægede Figurers Skønhed for andre Mynter høyt agtet.

(Resten skal følge med næste Post.)

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

3.

Den 19 Januar. 1736.

DANNEMARK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 219.

Følgende Disputatzer ere holdne i Colle-
gio Elerfiano Hafniensi Aar 1713.

Den 17 Mart. *Bernhardi Schnabel* Paral-
lelismus inter Vocem Ebræam יְשׁוּעָה,
Græcam Σωτήρ & Latinam Salvator,
Resp. *Georgio Schotiò*.

2 Jun. *Edv. P. Wiium* Differt. Physico-A-
natomica de Urinatorum Vita sub A-
gvis

- quis & Respiratione Fœtus in Utero.
 Resp. *Sev. Fredberg Jani fil.*
- 15 Jun. *Matthia Laur. Lyche* Dissert. Juridica de Repressaliis. Resp. *Sev. Fredberg.*
- 27 Jun. *Chr. Sev. Soolgaard* Dissert. II. de silentii Obligatione. Resp. *Sev. J. Fredberg.*
- 5 Jul. *Petri L. Hunderupii* Cogitationes de Poëtarum Usu in Scholis. Resp. *Carolo Friderico Titgen.*

Tydsland.

I Hamborg

er nyelig udkommet *Friderici Wilhelmi Kongen i Preussens Liv og Levnets samt Bedrifteres Beskrivelse indtil nærværende Tid, Hamborg og Breslau 1735.* in 8vo. 3 Alphab. 5 Ark med Fortale. Brevet bestaar af 27 Capitler, og ere af efterfølgende Indhold. Cap. I. handler om *Deres Majestæt Kongens Friderici Wilhelmi Fødsel, og Kron-Brindselig Aar.* (2) om *Kong Friderici Wilh. lykkeligste Antrædelse til Regieringen.* (3) om *de Res Beviisninger, som Hans Hr. Faders Kongel. Vita er vederfaret, og ondets solenne Begravelse.* (4) om *Deres Kongl.*

Kongl. Majests. første og største Omsorg for lovlig og retfærdelig at føre sin Højskongel. Regiering. (5) om den Krig, som imellem Kongen af Preussen og Kongen af Sverrig Carolo XII. opkom, ligeledes, hvorledes den paa den Kongl. Preussiske Side blev ført og til Ende bragt. (6) om Deres Kongel. Majest. af Preussen Friderici Wilh. Glorværdigste Regierings Fortsættelse. (7) om de merkværdigste Tildragelser udi Aaret 1720. under Deres Kongl. Majests. lykkelige og roosværdigste Regiering. (8) om hvad som er at mærke udi Aarene 1721, 22, 23 og 24. (9) om de sig tilbragne Ting udi Aarene 1725, 26 og 27 under Højsbemelte Konges Regiering. (10) om det merkværdige, som har tilbraget sig udi 1728, 29 og 30 ved det Kongl. Preussiske Hof, eller hvad sig ellers Deres Maj. Kongen af Preussen angaar. (11) om de merkværdige Ting, som sig udi Aarene 1731 og 1732 under Deres Kongl. Majests. lykkelige Regiering har tilbraget. (12) om hvad merkværdigt sig under Deres Kongel. Majests. Regiering udi Aarene 1733, 34 og 35 har begivet. (13) om mange

særdeles merkværdige Sager, som Deres
 Preussiske Majest. lykkeligste og roos=
 værdigste Reaering betræffer. (14) om
 Kongeriget, Churførstendømmet, Her=
 tugdommene og Førstendømmene, saavel=
 som Græv- og Herkhabene, som Deres
 Majestæt Kongen af Preussen arve- og
 egentlig Besidder. (15) om den Konge=
 lige Stat og de formeerede Kongl. Reve=
 nuer. (16) om den Kongl. Militair-Etat
 i besynderlighed. (17) om de Preussiske
 Bervinger inden og uden Deres Majestis.
 Kongens vidtloftige Lænder. (18) om de
 Qualiteter, som en Kongl. Preussisk Offi=
 cier, besynderlig en ung Adelsmand saa=
 velsom enhver Soldat skal have, naar
 hand vil grundfæste sig i sin Konges Naa=
 de, og derved sin timelige Lyksalighed be=
 fordre. (19) om det ved det Preussiske
 Hof affskaffede Ceremoniel. (20) om det
 Kongl. Slot, Hofstaat og Taffel. (21)
 om Aarets Tider og Dagens Timer,
 hvorledes de hos Deres Majest. ordentlig
 ere afdeelede, og om de Kongl. Divertis=
 sements. (22) om Deres Majestæt Kon=
 gens høje og ugemeene Egenkaber saa=
 velsom og berømlige Sentimens i man=

ge vigtige Sagers Betragtning. (23) Endnu om Deres Majests. Kongens flere fortræffelige Inclinationer, Meeninger og Sentimens. (24) om Deres Majests. Høj-Kongl. Familie. (25) om andre det Kongl. Huuses Durchl. Forvandter. (26) om adskillige sælsomme Begivenheder, som sig med visse Personer under Deres Majests. Forundrings og roosværdigste Regiering har tildraget. (27) hvad for Efterretninger fra det Kongl. Preussiske Hof ere indløbne, imedens at denne Deres Preussiske Majests. Historie er blevet beskrevet. Den ubenævnte Auctor er efter all Formodende ven ved Samtalerne udi de Dødes Rige saa vel bekendte Herr Vassmann.

Nürnberg.

Hos Christopher Kiegeln er under Pressen en kort affatted og grundig Historie over det Tyske Rige, fra dets Begyndelse under Kong Ludvig den Tyske indtil den Badenske Fred. Hvorved et Diploma af enhver Tysk Konge og Kæiser med fornødentlig Paastionne og Forklaringer hostrykt, iligemaade forestilles derved deres Monogramma paa Raaber.

Weklar.

Her er udkommen Modestini & Pomponii, in colloquiis familiaribus de statu Cameralis iudicii in Imperio Supremi ad Ordin. Cam. Part. I. Titulos potiores. Meditationes ac roamaticæ 4to 1735. Og Idea Philosophiæ, non veræ in scientia Juris & forensi An. 1725. in 4to. Disse Skrifter har allerede i nogle Aar in MSto. omvanket, og er af endel vel af andre ilde blevet antagne. Der ere adskillige Particularia om Camer-Ræsterne derudi at finde, som mand ellers forgieves hos andre eftersøger, og er derfor værd at i agt tages. I det andet Skrift, som allerede for nogle Aar er blevet trykt, og altsaa nu ikkun er oplagt, har Auctor foresat sig at viise hvor u-billig de handler, som med u-toede Hænder tager fat paa Studium Juris, og hvor lykkelig igien de afstæd farer, som derved humani nora flitteliger driver. Begge Skrifter ere i Leipsig udi den Gleditschische Boglade at bekomme.

Neder-Landene.

Amsterdam.

Hos François l'Honoré udgives nu Hi-

stoire de la Guerre presente avec des
 Plans de Sieges, & de Batailles. Par M.
 P. Massuet. Uagtet at Auctor udi For-
 talen meget lover om sin Uparthiighed,
 saa vil hans Forebringende dog finde
 større Biesfald i Frankrig end i Tysk-
 land. Auctor er en Doctor Medicinæ,
 og just den samme fra hvilken vi har er-
 holdt en Histoire des Rois de Pologne.
 Dette nye Verk skal ansees som en Con-
 tinuation af denne Poliske Kongers Hi-
 storie eller af det Skrift Revolutions de
 Pologne, som Abbeden des Fontaines har
 udgivet. Det hører og i visse maader
 til Kong Augusti den zden i Polen hans
 Historie, som under den Abbeds de Par-
 thenay Navn er udkommen, mand troer
 forvist, at intet andet Navn her under
 skjules end dette: Bruzen de la Marti-
 niere, som er vel bekiendt. Denne Histo-
 rie strækker sig fra Augusti Ufgang, hvor-
 fra Author begynder sin Introduction, ind-
 til Pacifications-Forslaugene saa vel udi
 Italien og ved Rhinen som i Polen, Be-
 leyningerne for Kehl, Philipsborg, Dan-
 zig, Slaget ved Parma, Oversfaldet ved
 Quistello, den Egn, hvor Skibene ved

Danskig Landet og Staden Pizzighitone ere derhos paa Raabber at see. Mangen gang anfører Auctor de Beretninger, som paa begge Sider ere aflagde, som udi Beskrivelsen over de ved Parma og Guastalla holdte Slag, og Marschall de Broglio hans Overfald ved Floden Secchia.

Leندن.

Slutningen af Efterretningen om det
Zerk Hr. Böhve vil udgive.

Hr. Böhve mælder, at hand kunde aldrig komme til at fortryde sit Kiøb, om hand endog vilde beholde disse kostbare Bahre for sig selv, efterdi hand ved Skriftets Igiennemlæsning havde lært mangfoldige vigtige Ting udi Medicinen og Naturens Historie, men efterdi hans Tilbønelighed for det gemeene Beste driver ham til at lade det udgaae, saa viser hand dem til gode, som inscribere vilde, hvad mand egentlig med dette Zerk vil bekomme. Authors Liv og Levnet har hand troligen beskrevet, hvilket kommer til at staae for an. Derpaa følger (1) hans Bog om Orme, som er saa stærk formeeret og forbedret, at den vil blive gandske anderledes end den Bog, som

Author udgav til Utrecht An. 1669. udi Hollandsk, og en vis der sammesteds An. 1685. i Frantsøsk har oversat; thi nu er det et saa fuldkommen Systema over Natur=Læren om Insecter, som mand til Dato endnu ey har havt. For det (2) Anatome Sepiæ, som er en Søes Fisk der har et Kull=sort Blod. (3) Myggenes naturlige Historie, et Bækk, hvorudi, efter Hr. Børhaves Ingement, hvor paa mand nok fandt forlade sig, mange forunderlige Ting forekommer. (5) Historia naturalis Papilionis noctu volantis. (6) Bremsernes og Bepsernes naturlige Historie. (7) Bünberg= og andre Snekkers naturlige Historie, hvorudi ogsaa om de Snekker, der ingen Eg lægger men der frembringer straxen levende Unger. (8) De Scarabæo Rhinocerote. (9) Anatome Pediculi. (10) De smaae Fluers naturlige Historie, som lever ikkun en Dag (Ephemerobii.) (11) Frøernes naturlige Historie, hvorudi gandske u=holdte Vidunder skal forekomme. (11) De Animalibus nascentibus in tuberculis Plantarum. (14) De smaae Krebsers (Cancelli) naturlige Historie. (14) Tractatus de seminibus Felicum. (15) D-

Papilione, qvi latet sam in Eruca verme, (16) Vand=Loppens (Pulicis) Aquatici) og Scorpionens naturlige Historie. (7) Tractat om Badden (Physalo.) Raabberet og Tegningerne udi denne Bog findes at være saa reene, kunstige og zierlige, som de kand være. Barket vil efter den nu derover gørende Beregning komme til at blive 170 eller 180 Ark stærkt med 42 eller 44 Raabber, som paa heele Ark findes derhos. Det koster 18 Hollandse Gylde, hvoraf den ene halve Deel forud, og den anden ved Bogens Annammelse betales. Hvo der vil have det paa det fineste store Papier aftrykt, giver paa samme Maade 23 Gylde derfor. Subscriptionerne antages i Leipsig af Thomas Fritschens Arvinger, J. G. Gleditsch, Weidemann, Teubner, Lankischen Arvinger, Caspar Fritsch og J. E. Martini.

Engelland.

London.

I disse Dage er udkommen Anacreon Tejus, Pœta Lyricus, summa cura & diligentia, ad fidem etiam Vet. MS. Vatican. emendatus, pristino nitore, numerisque suis restitutus, dimidia ferre

parte auctus : aliquot nempe justis Poematis & Fragmentis plurimis , undiquaque conquisitis ; item Anacreontis Vita , Tractatu de Lyrica Poesi &c. Accessere ornamenti loco tres eleganter sculptæ effigies , auctoris Anacreontis , patroni D. Ducis de Marlborough , editoris Josuæ Barnesii. Opera & studio Josuæ Barnes , S. T. B. Græcæ Linguæ Cantabr. Professoris Regii. Editio tertia , auctior & emendatior. Impensis Jacobi , Joannis & Pauli Knapton.

Schotland.

Edenburg.

Om efterfølgende Bog : Sectionum Conicarum Libri V. Auctore Roberto Simson in Academia Glasguensi Matheos Professore. Edinburgi , apud I. & W. Ruddimannos 1735. gjør mand sig et got Haab , efterdi den ey alleene her men endog til London hos M. Millar har en stærk Ufgang.

Franckerige.

Paris.

Gontinuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Her taler vores Historicus om de koste

bare Bygninger, som distingverer Byen Maroc fra de andre Africanse Byer, og begynder fra Kongens Pallads, som hand siger at være af en u-maadelig Storhed, thi Kongen har ladet bygge tæt derved sin Generalissimus over Armeen hans Pallads, og Kongernes og andre store Herre-Sønners Collegium; Bortene ere af Eder med Elfenben indlagt og med Guld ziirede og andre Couleurer, der ere saa vel melerede, at de stedse har conserveret sin Glans. Inden i Palladsets Omkreds er Gardernes Logimenter, saa at Kongens af Maroc Pallads er den aller-smukkeste og vidtløftigste Bygning, som i Africa findes. Runden om Palladset uden til seer mand de prægtigste Bygninger, og inden til seer mand intet andet end magnifiques Bad, rigeligen meublerede Apartemens, og Haver, som giver de smukkeste Haver i Europa slet intet efter. Indvaanerne udi Maroc ere de Christnes affagde Fiender, stolte, og praler af deres Tapperhed. Indvaanerne af Provinzen Jesula har beholdet stedse det gamle Navn af Getuler, og siger vores Historie-Skriver at de med Billighed berømmer sig af at være det

ældste Folk i Africa. I dette Land veed
 mand hverken af Galge eller Stenle at
 sige: Mand stikker de Skyldige ihjel med
 Lancer, og siden kaster Legemet hen paa
 en u-reen Sted. Alle Kiøbmænd, som
 kommer til deres Markeder (endskjønt de
 i Antal bestrækker sig undertigen imod
 10000) underholdes paa Publici Bekost-
 ninger saa længe som samme Markeder
 varer. Det største af disse Markeder er
 det, som begynder paa den Dag paa hvil-
 ken Mahomets Fødsels-Dag celebereres.
 Disse Folk, som her tales om ere de før-
 ste i Africa, som har opfundet at smelte
 Jern, og gjøre Canon-Kugler deraf.
 Byen Fez bestaaer, som sagt er, af 3de
 Byer: hvorudi sees de prægtigste Byg-
 ninger, som mand vil begiære, og maa
 mand tilstaae, at denne Bye er et Afsy-
 lum for Sciencer og Kunster, naar mand
 ikkun der en kort Tiid har opholdet sig;
 thi dagligen drives de Kunster og Scien-
 cer, som kand stærpe et Menneskes Hjer-
 ne. Udi Fez ere mange Magistrater,
 hvoriblant den Magistrats Person, som
 er sæt over over Kiøbmændene, er den
 fornemste. Der er og en Gouverneur
 under hvis Opsum og Direction en Cadis

siger Rættens. Dersom en til døde for-
 dømt Misdæder ikke er af Adelig Stand,
 føres hand om i de fornemste Byens Ga-
 der med bundne Hænder paa sin Ryg;
 og naar hand er kommen til Rætter-
 Stædet, taler hand med høy Røst om
 den Straf, hand skal udstaae, og raas-
 ber derpaa disse Ord: See saadan Straf
 har den fortient, som saadan Misgiær-
 ning har begaaet. Naar hand nu saa-
 ledes har raabt, hænger Skarprætte-
 ren ham op ved Beenene, og skær Surge-
 len ud paa ham. Men er Misgiærnings-
 Manden en Person af Stand, da affskær
 mand Surgelen uden at exponere ham
 for Publico, og Skarprætte-
 ren kund-
 gjør siden selv den Skyldiges Misgiær-
 ning. Naar en haver myrdet nogen, lee-
 der mand ham til den Afdødes næste
 Frænde, hvilken handler med den Skyldige
 efter eget Behag: Dømmer ham til
 Døde, om hand vil, eller skienker ham Li-
 vet imod en vis Summa Penge; Men
 dersom den Anklagede nægter Siernin-
 gen lader mand ham hudstrygge over
 det gandske Legeme, undtagen over Si-
 derne og Mave, thi Bødlerne applice-
 rer

rer Slangene med saa stærk en Force, at Mennisket falder gemeenlig død need ved det andet Slang. Gaer Misdaereren denne Prøve igiennem, erklæres hand for u-skyldig; Men dersom hand ey er riig nok til at betale Cadis en vis Summa Benge, da lader den samme give ham andre fleere Slang for sin og for sin Skrivers Ræt. Hvad den Geistlige Rættergang angaaer, da antages derved intet Bederlag.

(Videre med næste Post.)

Continuation af Hr. Mabudels Beskrivelse over gamle Mynter.

Dette Verk skal bestaae af 2de Foliant Bind, oven ved hver Side sees et Raaberstykke paa Medaglionen, og strax derunder Beskrivelsen derover paa Latin, som efter Medaglions Beskaffenhed falder snart kort snart lang, og indtager meestendeels ikkun en Side, sielden et Blad. Mand finder alle de Medagliones derudi beskrevne, som befindes udi Kæseren, Kongen af Frankrig, de Parmesanske, Dronningen af Sverrig, Abbeden

de

de Camps, Hr. de Rottelins og Marechal d'Estreés deres Cabinetter, og over hovedet alle de store Mynter, som mand veed af, enten de har Latinske eller Grædske Opsskrifter. Antallet stiger op til 1200, foran kommer til at staae Hr. Mabudels Afhandlinger over den Art Mynter, som hand før har aflæst udi Academiet des belles Lettres. Mand finder et Udtog af een af de samme udi den Historiske Deel af det 7de Bind af Memoires de l'Academie Royale des Inscriptions, som skal tiene til en Indledning til det gandske Verk. Auctor vil oversætte disse og de andre dertil henhørende Franskøske Afhandlinger i det Latinske Sprog, for at kunde indføre dem udi denne Bog, som maage være gandske paa Latin skrevet, efterdi de Antiquiteters Liebhabere af alle Nationer skal tiene, som ikke alle forstaae Franskøsk, men vel Latin. Dog søger Auctor dertil endnu en Forlags-Mand, og da ikke nogen skulde lættelig kunde undvære denne Samling, om hand end skönt besad alle de øvrige Mynte-Samlinger, saa synes det, at en Forlags-Mand ikke kunde fare ilde herved.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

4.

Den 26 Januar. 1736.

DANMARK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 220.

Continuation af de Disputatzer, som ere
holdne i Collegio Elerfiano
Aar 1713.

Den 14 Dec. *Ludovici Kling* Dissert. Hist.
& Critica de Occultatione Arcæ Fœ-
deris in monte Nebo. Resp. *Andrea*
Bonsach.

18 Dec. *Nic. Sebastiani Banner* Triplex ra-
tio.

tionis Principium pro demonstranda animæ Rationalis immortalitate. Resp. *Canuto Nic. Lehmio.*

- Dec. *Henr. Christoph. Bytzovii* Disp. posterior de Candidatis Veterum Romanorum. Resp. *Christoph. Jacobi Notlow.*

21 Dec. *Adam Lewini Rossingii* Hypothesin Keplerianam paucis complectens Disseratio Astronomica. Resp. *Christiano Agerholm.*

Tydsland.

Hamborg.

Efterfølgende Brev befinder sig udi vores Boglade: Spanst Krigs-Reglement med fornødne Anmerkninger udgivet af Francisco Ventura della Sala ad Abarica Ridder af St. Jacobs Orden, Deres Kongel. Majest. af Spaniens Caroli II. General-Feldt-Mareschal Lieutenant, oversat af det Spanske udi det Italienske Sprog af Guileppo di Zamora, og nu efter Deres Kongl. Majest. i Preussen hans speciale Befaling i det Tydske translate-ret af Otto von Graben zum Stein, Kammer-Herre og Vice-Præsident udi det Kongl. Videnskaberne's Societet, med
 aller=

allernaadigste Privilegio. Berlin 1736. 8vo. 1 Alphab. 18 Ark foruden Fortalen. Inddeelingen af Verket bestaar udi en Samtale imellem en Soldat og en Jurist, hvor i handles først om Naabens og Jurisprudencens prærogativ, for det 2det om begges Alder, Værdighed og Egenskab. Dedicationen er gjort til Deres Excellence den Kaysrl. General-Feldts Marschal Hr. Græve Guido af Stahrenberg.

Bremen.

Udi det Sauermanniske Forlag er at faae Doct. Timmii Collectanea ad Praxin Anatomies Spectantia, en Samling af en deel til de Menniskelige Legemers Anatomiske Forberedelse henhørende Skrifter, 1735. in 8vo. 21 $\frac{1}{2}$ Ark med 4 Raabber; hvorudi indeholdes D. Mich. Lyseri Culter Anatomicus, eller den under denne Titul begrebne accurate Beskrivelse over de Haandgæreb, som en Anatomicus maae betiene sig af i at afdeele Leed for Leed det Menniskelige Legems partes, og de samme til demonstration at bereede, efter nærværende Hr. Editors lykkelige Oversættelse af det Latinske i det Tydske

D 2

Sprog,

Sprog, og Doct. Caspari Bartholini Thomæ fil. Kongl. Dansk Liv-Medici og medicinsk Professor udi Kiøbenhavn oversatte Specimen Administrationum Anatomicarum, eller Afhandling over een Deel til Anatomien henhørende, endskjønt usædvanlige Haandgribe og Instrumenter, tilligemed et Tydsk Udtog af Regneri de Graf Tractat om Spøntens Brug udi Anatomien. De Ord, som ved Titullen findes hosføjet: Et særdeles nyttigt Verk for Liebhabere af Anatomien, ere aldeles sande udi sig selv, thi mand kand frit forsikre, at dets Lige ikke endnu i det Tydske Sprog er kommet for Lyset, eftersom de udi denne Samling indeholdne Skrifter ikke ere hans egne, men af hannem ikkun førdte i Tydske Klæder. Det bliver Læseren en stor Lættelse, at de Anatomiske Kunst-Ord udi Texten ere fortydskede, og des uden tæt under de Tydske Ord findes paa Latin. Iligemaade har Oversætteren undertiden hosføjet tienlige korte Anmerkninger. Etersom Caspari Bartholini vidtløftige Fortale for ved Lyseri Tractat

er blevet borte, og den meeste Indhold deraf betreffer ikkuns Lyseri Person, saa bliver denne Mands merkværdigste Levens Omstændigheder udi Fortalen af Hr. Timmio anfordte, hand handler udi den samme om Anatomiens Værd og almindelige Nødvendighed, og til sidst reprimanderer hand endeel Lærdes skadelige Haandverks-nid, som ikke ville vide deraf, at Kunster og Videnskaber i det Tydske Sprog skulle afhandles og foredrages.

Regensborg.

Her er udkommen en Bog under følgende Titul: Der unpartheyische Cabinets-Courier, welcher auf seinen Reisen durch verschiedene Länder, curieusem Leuten erzehlet, was sich in gegenwärtiger Zeit zuträgt an allen Höfen, in allen Staten und Republicken der ganzen Welt. Hvilket er et Skrift, som ved sin første Bekandtskab straxen har fundet en enskelig Indpas baade hos Høje og Nedrige. Det kand og ikke andet end være Læseren angenehm, deels fordi Authoren ved sin møyssommelige og kostbare Correspondence har sat sig i den Stand,

at hånd kand meddeele alt hvad sig til-
 drager udi Krigs, Freds, Stats og al-
 mindelige Sager, og Verden tør være
 bekiendt, meget hastigere og tilforlade-
 ligere, end alle andre saadanne smaae
 Skrifter, deels ogsaa fordi hånd indbe-
 fatter alting paa det korteste, og fore-
 drager Sagerne med en tydelig, bruge-
 lig, munter og angenem Skrive-maade.
 Herforuden afdeeler hånd præcipua re-
 rum momenta i visse Classer og Paragra-
 phos, og antegner dertil med Indholden
 af hver Paragraphus in margine til Læ-
 serens store Beqvemmelighed. Autho-
 ren er en Mathematicus og beklæder en
 Professors stæd i denne og andre Viden-
 skaber med stor Berømmelse og Nytte.
 Hånd betiener sig af Hr. Wolffens me-
 thode, i det hånd ved forefaldende Om-
 stændigheder henviser Læserne igien til
 det foregaaende, og derved gandske or-
 dentlig binder de historiske Tildragelser
 til hver andre, saa at enhver, Uge fra U-
 ge, ligesom Stykkerne kommer ud til,
 kand med ringe Møje repetere det fore-
 gaaende, og saaledes lære den allernyeste
 Historie paa den beqvemmeste maade
 udi

udi sin ordentlige Sammenbindelse, paa hvilken lætte maade endnu ingen i saadanne Skrifter er faldet. Et hvert Ugentlig Blad kand tiene (A) Stats-Erfarne til en kort Conspect og Compendium af vigtige Stats-Handler, som fra Tid til anden har tildraget sig. (I) ved Christelige Regenters Hoffer i Europa, og det 1) ved de Geistlige Førsters. 2) Verdslige Førsters. 3) andre Staters og Republikvers. (II) ved adskillige Nationers Rigs-Land- og Kreds-Dage, som har sin Hensigt paa at conservere sin Sikkerhed, stadfæste sine Privilegier, Statuter og Friheder, eller andre Fordeele at erlange. (III) ved Uchristelige Regenters Hoffer uden for Europa og i de andre Verdens Deele, for saa vidt som de deels imellem sig selv ere eenige eller u-eenige, deels med Christelige og Europæiske Potentater haver at gjøre. Da hand da vil fortælle hvad der passerer. 1) ved det Tyrkiske Hof. 2) ved andre Barbariske Hoffer og Republikver. (B) dernæst lærde og borgerlige Folk til Efterretning og deres Curiositet at tilfreds stille. Ved hvilken Lejlighed hand hver gang vil kundgiøre

hvad nyt der skeer 1) ved Academieme
 og de berømte Boghandlinger. 2) ved
 Mechanique og Haandverker i og uden
 for Tydskland, iligemaade for det 3die
 ved Colonier og Missioner i China, Mala-
 barien, og hvor Missionerne sig befinder.
 4) i alle Stænder og Professioner. Frem-
 deles (C) hvad sig i særdeleshed tildrager
 1) paa Himmelen. 2) paa Havet. 3)
 paa og under Jorden, og altsaa i Regnis
 Animalis, Mineralis og Vegetabilis. 4) i
 Folkelige Stæder og iblant den gemeene
 Pøbel. Af denne Afhandling kommer
 Ugentlig, hver Torsdag, som er Postdag,
 til Regensborg en Piece eller Four af
 denne Cabinet-Courier paa 2de Ark i Jo-
 han Caspar Memmels Forlag ud, og føl-
 gende Søndag derpaa et Tillæg af 1½
 Ark, for desto meere at fornøye den be-
 giærlige Læses Curiositet. De fravæ-
 rende Riisbere betaler Porto. Da nu
 vores Author udi forrige Aar har bekom-
 met saa mange skrift- og mundtlige For-
 sikringer om at dette Bærk finder en god
 Approbation, saa tørde hand vel heres-
 ter ved endnu lykkeligere Fortgang med
 dette nye Aars 1736 Indtrædelse, ogsaa
 vide=

videre udbredede sin Correspondence, og efter sin sædvanlige Oprigtighed upartisk og u-interesseret tiene Publico.

Nyrnberg.

Der er endnu en stor Strid imellem Natur-Kyndigerne, om det er mueligt at forvandle de ringere Metaller til de ædlere. De som udi samme Materie, som af flettere Metaller skal gjøre Guld, og saa vilde finde en almindelig Medicin for alle Sygdomme, griber vel Sagen an ved den ende, hvor det u-sandfærdigst synes at udfinde noget som duer. Imidlertid, da disse Folk har saa god en Hensende, at de vilde hjælpe det Menneskelige Kiøn baade ind- og udvortes, saa er det ikke saa meget at misbillige om deres Skrifter ved nye Oplager conserve-res. Mand vilde gierne Natur-Læren alleene til beste, ønske, at den Strid om at kunde gjøre Guld ved følgende Bog maatte bieslægges: D. Gaurielis Claudi Archiatri quondam Electoralis & Ducalis Saxonici, nec non Acad. Nat. Curios. Cæsareæ Adjuncti Celeberrimi, Schediasma de Tinctura Universalis vulgo Lapis Philosophorum dicta, cum Pe-

tri Joannis Fabri, Medici Regii Gallici quondam celeberrimi, Manuscriptores Alchymicorum obscuras extraordinaria perspicuitate explanante, nec non D. Adami Gottlob Berlichii, Jenæ habitati an. 1679 Dissertatione de Medicina Universalis, quin & D. Emanuelis Koenigii, Professoris & Medici Basileensis celeberrimi, Epistola de Elixirio Sophorum, ejusque Observationibus de Modo Exaltationis & Vitrificatione Metallorum, revisum & hinc inde auctum, præmissio simul b. Claudi Vitæ Curriculo sistit D. Gabriel Fridr. Clauderus, Nepos, Physicus Gunzenhusensis. Nyrnberg hos Wolfg. Moritz Endters Arvinger 1736 in 4to, i Alph. 15 Ark Text, 13 Metallurgicodocimasticæ paa gandste Ark, som udgør det 6te Capittel af den forhen benævnte Berlichiske Dissertation om Mineraliernes og Metallernes fornødne Kiendelse til en almindelig Medicin at bereede, og 6 Register. Hr. Editor føyer til dette Bærk særdeles fordeelagtige Noter, hvorudi hand anfører nøttelige Udtog af skønne Medicinske Disputatzer, som Hr. D. Teichmeyers til Jena An.

1730. og af Hr. D. Junkers til Halle
1733. holdte Disputationes de Arcano
Tartari, af D. Gottfr. Rothens An. 1708
til Halle under D. Georg Ernst Stahls
holdte Disputation de Salibus Metallicis,
og andre, saavel som og endeel Tilbered-
delse paa Chymiske Lægedomme af hans
Bestefaders Manuscripter.

Engelland.

Til London.

Har C. Rivington ladet udgaae A.
Treatise of the Rheumatism as well ac-
cute as chronical; By John Chesoire M.
B. I denne Tractat om Hoste og Snue
meddeles ogsaa Anmærkninger over de
adskillige Aarsager, som bringer denne
U-passelighed tilveie, saa vel naar den
pludselig og hastig angriber, som naar
den langsom indsniger sig og er langva-
rerende. Ved enhver besynderlig Art
af denne U-passelighed aabenbarer Au-
thor sin Methode, som hand udi den
samme at curere vilde bruge.

Neder-Landene.

Fra Amsterdam har mand Notice,
at,

at, endskiønt P. van der Schilling udi 2de Deele af den Bog, som kaldes Nederlands Displegtigheden har paa en Historig Maade sammenskrevet de Solenniteter og Skikke, som saavel iblant de gamle Bataver, som og iblant Fyrster, Græver, Adelsmænd og andre Indvånere udi Nederlandene, vare brugelige ved Giæstebuder og Sundheds-Drikken, af de Efterretninger, som Hr. K. van Alkemade, derom havde sammensamlet, som og af den megen Forraad, som hand har paa de Nederlandste Historier, og alligevel hvortæn van Alkemade hans Collectanea kunde tillige med anføres, en heller van der Schillings Tillag og Anmærkninger vare til ende, saa har hand udfundet Lejlighed til at anføre de af dem begge samlede Efterrættninger udi en 3die Deel, udi hvilken hand dømmes om saadanne Solenniteters rette Brug og Misbrug efter den Theologiske og Philosophiske Sæde-Lærdom efter Jurisprudencen og Politiquen, iligemaade undersøger hand Aarsagen til de derved indsnegne Misbrug, og foreslaaer imod dem tienslige Middeler: Nederlands Dis-

Displegtigheden : derde Deel hos Philipp Lofel 1735 i en stoer Octav. 2 Alphabet og 3 Raabber. Her betragtes i dette Bærk tilligemed ligesom i de forrige Deele andre Folkes Bord- og Drikkes Stikke.

Frankerige.

Partis.

Gontinuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Kongen af Fez Garde bestaaer af 24000 Heste og 2000 Mænd, foruden disse Trouper har han en Escadron, som bestaaer af idel Adelsmænd, hvis Hester prægtigen ere besadledede; Bidsel-Stængerne, Stie-Bøylerne og Sporene ere forgyldte; Hestens Hoved-Stoel er af purt Guld, Sadelene ere med Guld-Berler berigede. De fleeste Mandes-Personer udi Fez klæder sig med Fløvel, Damask, Atlas eller Taft af adskillige Couleurer. De bærer tvende Beldter som med Guld og Sølv ere garnerede, ved det eene Beldte hænger en kostbar Kaarde, og ved det andet en Eske fuld af Bønne-Bøger, hvilke, de holder for, preserverer dem fra
ald

ald Fare. Kongen arver selv alle sine Gouverneurer og Krigs-Folk, og naar hand seer, at nogen Kjøbmand ved Handel og Bandel har beriget sig, fortøber hand en længe førend hand gjør ham til Gouverneur eller andet saadant, for at kunde arve hans store Midler. Efter saadanne fornemme Betienteres Død stræber vel Domestiquerne af yderste Flid at skule deres Herrers Midler; men forgieves formedlst det store Antal af Spioner, som af Kongen underholdes og udsendes til saadant at efterforske. Samme Spioner bruges og til at opdage Oprørere og Rebeller, og naar de saadan en haver angivet, lader Kongen ham efter allermindste Anklagelse Halsbügge, men disse gode Angivere sætter sig en heller lidet i Fare paa sin Side; thi dersom de overbevises om falsk Angivelse, straffes de paa Livet.

De Africaniske Croner gaaer ikke fra Faderen til den ældste Søn; men de fornemste Herrer udi Riget udvælger efter Kongens Død en af Bringerne af Blodet, som de synes sig at være meest con-

vena-

venable, og lever Kongens Børn der ofte som private Personer, med mindre Kongen deres Fader ved levende Live har havt den Precaution at forsee dem med store Staats Embeder. Den fornemste af Betienterne er Viziren, endskjønt hand commanderer ikkun den 3die Deel af Cavalleriet, hvilket indskrænker meget denne Charges Myndighed, som dette foruden har særdeles meget at betyde. Den anden fornemme Betienter er Staats-Secretairen som tilligemed gief en Ober-Forvalters og Rigens Hofmester Functioner; Den tredie er Vice-Groß-Viziren. Efter disse fornemste Betientere følger Province-Forvalterne, som siger Rættten hos Araberne og Berebererne. Der er ogsaa en Cantzler eller Seigl-Bevarer og mange andre Politie-Magistrater. Naar Arméen marcherer rider der foran paa skionne Heste en haaben Paucken-Slagere, som hver har en Paucke hos sig, hvis Lyd er saa forfærdelig, at den let kand døve deres Sandser, som ikke dertil ere vandte, hvorved Maurerne meener at forkrække deres Fiender; Saa har de og Trom-

Trompetter og Klariner, hvis Klang, skønt den er græffelig nok, dog ey er saa forstrækkelig som Paukernes.

(Meere skal følge herefter.)

Italien.

Mayland.

P. Gratioli, Clericus Regul. Congreg. S. Pauli vil med det første lade udgaae en Beskrivelse over de gamle Staden Maylands Bygninger paa Latin. Dette Verk bliver med et stort Antal Raabbersstykker forsynet.

Bisa.

P. Guido Grandi, hvis Lærdom ubi de Mathematicke Videnskaber noksom er bekiendt, arbejder nu paa et fuldstændig Cursu Mathematico, og tænker med det første at udgive det samme til Trykken.

Florens.

Den berømte Botanicus Hr. Mubolli vil med første lade oplægge Hr. Bourneforts bekandte Botaniske Verk med et anseeligt Tillæg og lærde Noter, og saaledes indrette dette Arbejde, at det kand tiene i steden for en anden Deel til det af ham forhen udgivne Botaniske Verk.

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

5.

Den 2 Februar. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 221.

Følgende Disputatzer ere holdne i Colle-
gio Elerfiano Hafniensi Aar 1714.

Den 9 Febr. *Christoph. Jani Lidovii* Dis-
sert. Posterior de Publicanis Judæo-
rum. Resp. *Olaò Hannibale Andrea Hoff.*

23 Febr. *Matthia Lyche* Dissert. II. de Re-
pressaliis. Resp. *Nicolao Barfoed.*

- Mart. *Andr. Engberg.* de Dialecto Helle-
nisti-

Ⓔ

nistica Differt. Philologico-Critica.
Resp. *Christiano Lehman.*

- II Jun. *Christ. Sev. Solgaard* Schediasma
Juridicum de Periculo & Commodo
Emptionis & Vindicationis. Respond.
Svenone Schive.

Indskland.

Danzig.

Den berømte Rector udi denne Stads
Gymnasio har givet sine holdte Oratio-
ner, som og Programmata for Lyset u-
di følgende Samling under denne Ti-
tul: Alb. Menonis Verpoortennii S. S.
Theol. Doct. Athen. Gedan. Rector &
Prof. Publ. ad S. S. Trinit. Pastoris Pri-
mitiæ Gedanenses. Gedani 1736. in 4vo.
16 Ark. De udi denne Samling fore-
kommende Stykker er følgende:

- I. Dn. D. & Insp. Sam. Frid. Willenber-
gii, Programma Invitatorium.
- II. Secretarii Bonhorsti Oratio, qua no-
mine Magnifici Senatus, Rector in
possessionem novi muneris missus.
- III. Rectoris Oratio inauguralis.
- IV. Ejusdem Programma auspicato-
rium.

- V. Ejusd. Programma invitans ad inaugurationem Dn. M. Jo. Fidalkii, novi Prof. LL. OO. & Gr.
- VI. Ejusd. Oratio, de facie ætatis nostræ, accuratius linguarum, maxime orientalium & græcæ, studium & culturam exigente.
- VII. Ejusd. sub præsidio habita disputatio de Miraculis. Resp. Jo. Gottfr. Hederich Gicedan.
- VIII. Ejusd. Programma invitans ad inaugurationem Dn. D. Henrici Kühnii, novi Mathem. Prof. P. O.
- IX. Ejusd. Oratio, de honestissima gentium Europæarum in provehendis artibus mathematicis æmulatione.
- X. Ejusd. Disp. de regundis Theologiæ naturalis finibus, Resp. Jo. Fridr. Sartorio, Gedan.
- XI. Programma Coburgense valedictorium.

Leipsig.

Fortegnelse over endeel nye Bøger, som findes anførte in actis Eruditorum (I) histoire Universelle sacrée & profane par Dom Augustin Calmet, Abbé de Senones & President de la Congregation

de S. Vanne & S. Hidulpne , premiere partie , à Strasbourg 1735 i en stor Quart, 4 Alfab. 5 Ark. (II) Novum Testamentum ex Talmude & Antiquitatibus Hebræorum illustratum, editum à Joh. Gerardo Meuschen Sereniff. Saxon. Coburg & Isenac. ducibus à Consiliis Consistorii & eccles. Generali Superintendente Scholarcha & Prim. Profess. Theol. ac Past. Coburgensi, Regiæq; Boruss. Scient: Academ. Membro Lipsiæ 1736 in 4to 7 Alfab. 7 Ark. (III) Lettre d'un officier Ingenieur , sur quelques sujets de Fortification & de Geometrie pratique, à Berlin , 1734. in 4to 10½ Ark med 2 Raaber = Ridsninger. (IV) D. Nicol. Hieron. Gundlings forhen Kongl. Preuss. Geheim = og Consistorial-Raad og Prof. Pub. Ord. paa Universitetet til Halle udførlige Forklaring over Schilters Institutiones Juris feudalis , udgivet af Doct. Christian Johan Feusteln. Frankfort og Leipzig 1736. in 4to 2 Alfab. 7 Ark.

Samme Steds er udi Jacob Borns Forslag at b. komme David Martins Afhandling om den naturlige Religion udsat af det Franckøse af Gottfried Ephraim Mül-

Müller M. A. med Hr. Christoph. Wol-
lens Fortale og meget nyttige Anmærk-
ninger i Alfab. 17 Ark i 8vo. Author
haver søgt at udføre den natuurlige
Guds Kundskab ved en Philosophisk
Skarphed, og Hr. Wolle endnu mere
ved sine skønne Anmærkninger at gøre
samme Oversættelse anseelig; fremdeles
har Author sæt den efter Fornuft-Læren
paa Prøve-Steenen, og lagt endeel vig-
tige Stykker dertil, som om den fornuf-
tige Anthropopathie, eller hvorledes
mand selv efter Fornuften Menniskelig-
viis u-skyldig kand tale om GUD, om
Verdens Oprindelse, om Guds Existen-
ce, Skabelse, Conservation, Providence,
om de onde Aanders Existence, om Men-
niskets høyeste Gode, om den natuur-
lige Guds Kundskabs Hoved-Mangeler,
om Fyldesigjorelles Nødvendighed, om
Menniskens Siæls U-dødelighed, om
Menniskets Preeminence, om Legemer-
nes Opstandelse, om Himmeriges og
Helvedes Birkelighed, om Helved-
Straffens Evighed og andre flere Ting,
som deels af Fornuften viises, deels ef-
ter tydeligen bliver paadømte.

Oversættere har ogsaa saa accurate forrettet sit Arbejde at Originalen slet intet derved taber. Et Beviis paa den Guddommelige Aabenbarings Nødvendighed af den natuurlige Religions nærværende Bestaaffenhed, en Opveigning paa de Fornuft-mæssige Kiende-Tegn, hvoraf Aabenbaringens Sandhed kand sluttes, og en tilbørlig Berømmelse lagt paa denne Afhandling om den natuurlige Religion udgior Indholden af Hr. Wollens Fortale, hvis Forsorg har forskaffet os denne lykkeligen geraadede Oversættelse.

I selvsamme Stad er trykt en Bog af denne Titul: Die Kunst der freyen Maurer, eller Free Massons, det er en almindelig oprigtig Beskrivelse over alle Slaug deraf fra deres Opkomst indtil denne Tid, som en u-partist Berætning over alle deres Handeler ved deres nye Conforters Antagelse, og over de 3de differentes Muuremesternes Grader. Den er udgivet af Samuel Prichard, som tilforn har været et Membrum af eet Laugs-Cammer af det 5te Engelske Op-
lag oversat. 1736.

Helmstad.

Hos dette Steds Boghandler ligger efterfølgende Skrift til Trykken færdig: Specimen Theologiæ dogmaticæ Controversiæ inter Theologos A. C. Secundum ordinem Locorum Theolog. B. D. Jo. Guil. Bayeri concinnatum & usibus Academicis destinatum, Præmissa est diff. præliminaris, quâ præmuniuntur animi adversus offensiones, quas ex dissidiis Theologorum fortè conceperit. Udi dette Værk ere ved hvert Sted alle de Materier ved en kort Anvisning sammenfattede, som de Skrift-Lærde, i henseende til Læremaaderne, Kunst-Ordene, Theologiske Spørgsmaal og Skriftens Forklaringer fra Reformationen af har været u-æenige om.

Elsas.

Strasborg.

Her trykkes paa Daniel Bernoulli Hydrodynamica; Samme Bernoulli har været til Petersborg Professor i Videnskaberne Academie, men er nu til Basel Professor. Denne Bog er skreven udi det Latinske Sprog, og vil ungefær blive

2½ Alphab. stærk in 4to; de derudi forebragte Sager ere fast alle nye, naar mand undtager de stille-staaende flydende Tings lige Bægt, hvilket hand og for at gjøre Verket fuldstændigt, maatte lægge dertil. Bores Author anfører mange Experimenter ved Enden af hver Section, hvorved hand stadfæster sin Theories Hoved-Positioner. Eftersom hans Materie er ligesaa Physicalist som Mathematist, saa flær hand de blotte Geometriske Speculationer, saa fremt de en aldeles til Materien desto bedre at udføre, er fornødne. De hid og did anførte Betænkninger over Physicaliske Ting vil ogsaa kunde fornøye den i Geometrien u kyndige Læser. Dog vil mand deraf observere, at Aarsagen, hvorfore de viseste Folk for 50 eller 60 Aar siden ikke torde vove sig dybt ind i den Materie om de flydende Tings Kræfter og Bevægelse, har fornemmelig været denne, at Differential-Integral- og Exponential-Regningerne ikke endnu vare opfundne. Dernæst at de manglede ogsaa endnu noget udi den sande Mechaniske Grund-Læres Kundskab. Authors Hr. Fader har

har for ungefær 12 Aar siden begyndt at ansee den Leibnizianiske Grund-Læres store Nytte, som handler om de levende Kræfter i Verden deres Bedligholdelse. Og siden den Tid har hand ved sammes Hielp opløst de tungeste Spørgsmaal udi Mechaniquen paa en læt Maade, og givet denne Videnskab et nyt Lys. For 5 Aar siden har Sønnen efter Faderens Exempel ved dette Principium nøyere beskrevet det af Vasser igiennem store Abninger løbende Vandts Egenstaber. Hans Tanker kand læses Tom. II. Commentariorum Academiae Imp. Petropol. Udi dette Systemate Hydrodynamico, som vi her gjør bekiendt, bliver alle slags Bevægelser paa de flydende Corpora, efter deres sande Maal, Virkninger og alt det, som dermed er forbunden betragtet, som for Exempel: Et flydende Corporis Løb af et Karr som maatte have hvad for Form mand vilde, igiennem en Abning, der maatte være saa stoer som mand behagede, disse Karr maa stedse holdes fulde af Vand, ellers maa Vandets Højde stedse aftage. Author er ikke til frede

dermed at mand afhandler Hydrostatiquen og Hydrauliken (som sædvanlig skeer) uden at binde den eene til den anden; Fremdeles siger hand, at mand ikke endnu har udgrundet nok de sande Principia, som de Hydrauliske Machiner grundes paa. Ved Undersøgning om, hvilke iblant de samme ere fordeelsagtigere end de øvrige, vides, at der findes en vis Grad paa Fuldkommenhed hos Machinerne, over hvilken mand i henseende til de bevægende Kræfter ey kand sige, hvorvidt de hidindtil brugte Machiner endnu gaaer derfra, og hvor megen bevægende Kraft derved tabes uden at komme Tynge til gode.

(Resten skal følge med næste Post.)

Holland.

Delft.

Her er udkommen en Bog saaledes betitelt: Het Leven en Regeering van Anna Koniginn van Groot-Britannie in 4. Engelsch beschreven door A. Boyer, en nu in't Nederduitsch vertaalt I. en II. Deel. Dette Verk er udi mange Ting en Regel til Burnets Historie, efterdi derudi

udi udførlig handles om mange Sager, som under Dronning Annæ merkværdige Regiæring ere forefaldne, og med troeværdige Beviser confirmeres, som af andre Historie-Skrivere ere, ligesom Ordspøget lyder, med en Harefoed oversat.

Engelland.

London.

I den Bog, som Hr. Benjamin Martin har ladet udgaæ under denne Titul The Philosophial Gramar, skulde mand særlig søge efter en Forestilling paa Experimental-Philosophiens eller Natur-Lærens nærværende Tilstand, dersom den ikke tilligemed stod paa Titulen. Bogen er udi 4 Deele afdeelt. Den første Deel handler om Naturæ eller Substantiæ almindelige Natur og Egenskaber, og de Natuurlige Corporum besynderlige Egenskaber. Den anden forestiller en Afbildning paa den gandske Verden, og paa de fra hinanden affondrede store Deele, hvoraf den bestaar, som Soel, Maane, Planeter, Cometer, Fixstierner etc. Den 3die Deel philosopherer om Luft-Kredsen,

sen, og viiser alle slags Lustens, Binde-
 nes etc. forunderlige Bestaffenheder. I
 den 4de Deel finder mand en Philosophisk
 Betragtning over Jord- og Vand-Klo-
 den, af alle dens Deele, og det, som oven
 paa og inden i den frembringes, som Mi-
 neralier, Metaller, Steene etc., over de
 flydende Corporum Søens, Ebbe og
 Flodenes Bevægelse, over Planternes
 og Træers Væxt og Natur, over Dyr-
 nes Leeder og Lemmer, tilligemed en Fo-
 restilling om de 4føddede Dyr, Fuglers
 Fiffers, Insecters, krybende Dyr og de
 som have Skæl deres Natur. Author
 har taget disse Tidens største Naturkyn-
 digers Skrifter til raads, excerpere
 det nødvendigste deraf, og tydelig for-
 fattet det Spørgsmaals-viis til den læ-
 rende Ungdoms Nytte; Iligemaade har
 hand ziret Skriftet med mange Kaab-
 berstykker, Landkort og Tegninger.

Hos samme Forlags-Mand bekofter
 mand A Paraphrase with Notes, on the
 revelation of St. John by Thomas Fyle
 M. A. Det er en Alphabetisk Ordbog til
 det Prophetiske Sprog Forstaaelse. U-
 di Fortalen paastaer Auctor, at St. Jo-
 han-

hannis Aabenbaring har baade en stor Nytte, og er derhos læt at forstaae.

Samme Steds fand Liebhabere af Antiquiteter bekomme en Historie over Staden York og dens Antiquiteter, hvilken udgives hos Giles i Holborn. Bogen er udi York selv under Stads-Raadets Opsigt opsat; hvorsfor mand sig desto meere fand forlade paa dens historiske og politiske Efterretninger.

Frankerige.

Paris.

Abbeden Cartaud, som allerede er blevet bekiendt ved sine Pensées Critiques sur les Mathematiques, vil ogsaa lade trykke Essai sur les causes Morales & Metaphysiques de la vanité du Gout.

Gontinuation af Historien om Scheriffernes Staaer i Africa.

Udi Provincen Fez er der mange Bierge, som vores Auctor beskriver, iblant hvilke Zathon eller Zaraphanum er et af de merkvaerdigste, i henseende til dets angeneemme Luft og dejlige Frugter, som det frembringer, Olie-Træerne, som bedækker det giver langt fra Anseende, som
af

af en tyk Skov. Indvaanerne ere stærke og arbejdssomme, og dyrker deres frugtbare Jord med stor Flid, hvilket gjør dem til de rigeste Indvaanere i Landet. Fruentimmerne ere der meget smukke, og kand (hvilket efter vor Auctors sigelse er rart i Africa) piqvare sig af at være vilse. Næst ved Bierget ligger en Blads, som kaldes Titulit, hvortil de Romere har lagt den første Grundvold; dens Muure, som ere af udhuggen Steen, har hidindtil vel conserveret sig, men for resten har den tabt all sin Herlighed og Pragt, som en vis Konge af Fez havde givet den; dens Indvaanere, som af Kong Joseph bleve fordrevne, vankter hid og did i Marken, uden at de ville søge til deres gamle Opholds- Sted, og er der ikkun et Snees Huuse tilbage igien udi denne forladte Blads, som af de Altaqvis beboes, der tilbeder Idris Gravsted, hvilken, de siger, gjør Miracles; Alle de i Egnen omkring sig befindende Indvaanere kommer og did for at aflegge deres Devoir for dette Gravsted, og Altaqvis, som lever alleene af disse Folkes Devotion, lokker dem hen til dette Sted ved

det,

det, de daglig gjør bekiendt nogle nye
 Tidunder: Paa samme Bierg sees det
 Slot Pharan eller Pharaon, hvis Oprin-
 delse Landets Indvaanere contribueringer
 til den Ægyptiske Konge, der forfølgede
 Mosen, for det mindste er det den Arabi-
 ske Historie-Skrivers Calbi Meening.
 Men vores Auctor vil heller troe, at om-
 talte Slot heller som et Arbejde af Go-
 therne, der tilforn vare Herrer af Afri-
 ca, bør ansees; den omkring Slottet be-
 liggende Egn er meget farlig i henseende
 til den store Mængde Løver, som sig der
 befinder. Rundt omkring Byen Dor-Ec-
 Harmara, som er en anden Bye udi Pro-
 vinsen Fez, er der ogsaa en stoor hob Lø-
 ver, mens Indvaanerne ere saa vandte
 til at see dem, at de forstrækker sig slet
 intet derover, ja Børnene selv er ikke
 bange for at forfølge dem med Stofke-
 prygl. (Meere skal følge herefter.)

Italien.

Benedig.

Peter Bassaglia tænker paa Subscripti-
 oner at trykke Theologiam Patrum Dog-
 maticam Scholastico Positivam Rev. P.

An-

Antonii Boucat Ordinis S. Francisci de Paula Religiosi, Provinciæ Franciæ Professori atq; Alumni & veterani apud Parisios in Sacra Theologia Professoris. Det Parisiske eller meget meere det Rouaniske Oplag af An. 1726 bestood af 20 Octav-Bind, omendskönt der sammesteds blev gjort Anstalter til et Oplag udi 5 Foliant-Bind: For hin maatte mand betale 200 Livres: Denne koster Subscribenterne ikkun 48 Venetianske Lirer; thi mand betaler ikkun 6 Lirer paa hvert Bind forud, dog uden at besvære Forslags-Manden med Brev-Porto.

Florentz.

Her er følgende Bøger under Pressen:
 Jo. Meursii Opera omnia, in plures tomos in folio distributa ex recensione, & cum notis Jo. Lamii & aliorum doctorum hominum Observationibus; tabulis plurimis, & antiqvis monumentis ære incisiss passim ornata, & illustrata; nec non, ubi ratio operis poposcit, supplementis aucta, & locupletata.

Jo. Lamii Chronologia virorum eruditione præstantium, qvi ab Orbe condito ad annum MD. flourêre. in 8vo.

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

6.

Den 9 Februar. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Det er rum Tid siden, at mand ved trykte Sedler lod bekiendt giøre, det mand, til forhaabentlig Behag for det Danske Sprogs Elskere, vilde paatage sig til Trykken at forleage den Samling af vores berømmelige Danske Poëte, Anders Bording's Vers, som Velbaarne Conferentz-Naad Rostgaard, og Mag. Peder Terpager, Lector. Theolog. udi Ribe, ved mange Aars Gliid have ladet sig være an-
S ges

gelegen at tilveie bringe ; Og til dette Verks Bekostning at kunde bestride , lod indbyde Liebhabere til at prænumerere paa saadanne Conditioner , at dennem denne Samling skulle leveres for 20 R. for hvert Alphabeth, som Verket maatte komme til at bestaa af : Men, at Skriftets Trykning ey før er fuldført, dertil haver været adskillige Aarsager , hvor af til nogenledes Undskyldning ikkuns disse anføres , at for endeel til det lidet Antal af Prænumeranter mand har fundet samle , for endeel deres Seendrægtighed med at lade sig teigne , har til Ophold gjort den stærste Anledning , ja nær forhindret dette Forlags Fremgang , helst dette kom dertil , at Oplaget, som mand havde gjort Facit paa ey at skulle blive meget over 3. Alphabeter, er været til 5, og i dets følge paagaende Forskud bleven saa meget des større , og til en temmelig Summa opløben : Endeligen haver mand dog fuldført dette Skrifts Trykning , overtalte af Haabet, at Bekostningen skulle dog vel med Tiden kunde indvindes af saadan en Authoris Skrifter , som af de fleeste Kiendere af det

Dan

Danske Sprog og Kiimkonst gives det første og fremmeste Trin iblant dem, der udi vort Moders Maal udi Kiim noget got og fyndigt har frembragt, og er da denne Poëtiske Samling kommen fra Pressen, afdeelt udi tvende Parter, hvoraf dend Første indeholder alle Authoris Bers, som hand ved adskillige Lejligheder har sammenskrevet, dend Anden Part alle hans forfærdigede Maanedlige Tidender fra Junio 1666. til Maji 1679. og til Slutning et Anhang af nogle Bers, som Bording tilegnes, endskiont de enten under fremmede eller uden Navne ere fremkomne: Udi Fortalen, som en Patriotisk Pen har u-maget sig at fremsætte, gives nærmere Underretning om Authoris Værdom og Fortieneste; saa bliver og derudi iblant andet en Udtydning meddeelt over endeel gamle Danske Ord og Talemaader, hvilke vel maa stee ellers for endeel disse Tidens Læsere ikke alle ville blive forstaaelige: Det gandske Bærk er trykt in Quarto paa got Tryk- og endeel Exemplarier paa got Skriv-Papier: Og foster Prænumeranterne Exemplaret paa

Tryk-Papiir 1 Rixdr. men paa Skriv-
Papiir 9 Mark 8ß. Til den som en haver
prænumereret, kand Exemplaret en over-
lades under 8 Mark paa ordinaire og 2.
Rixdr. paa Skrivpapiir.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 222.

Continuation af de Disputatzer, som ere
holdne i Collegio Elerfiano udi Rio-
benhavn Mar 1714.

- 13 Jun. *Edvardi Wium* de Foetificatione
Activa & Passiva Dissertatiuncula. Resp.
Svenoni Schive.
- 11 Jul. *Laur. Brorson* de Infantariis apud
Tertullianum Lit I. Nat. Cap. II. Disser-
tatio Hist Ecclesiastica prior, Resp. *Fri-
derico Johanes.*
- 9 Nov. *Adami Levini Rosingii* in Proble-
mate Arithmetico-Geometrico Exerci-
tatio Mathematica. Resp. *Friderico Clou.*
- 5 Dec. *Henrici Christoph. Olai Bytzovii*
Disp. prior de ritibus & Usu *ὄνομαθεσίας*
Infatium apud Romanos. Resp. *Henr.
Wilhelmo Ries.*

18 Dec. *Ludovici Kling* de Theoda Act.
 V. 36. Dissert. prior Historico-Critica.
 Resp. *Nicolao Severino Banner*.

Tydsland.

Frankfurt.

Den af sin Apologie for den berømme-
 lige Marburgiske Professor og Regierings-
 Raad Wolfens Skrifter vel bekendte Hr.
 M. Karpow, har nylig igien i Jena ud-
 givet efterfølgende Tractat: Ausführliche
 Erläuterung der Wolfischen vernünftigen
 Gedanken von der Menschen Thun und
 Lassen, darin hauptsächlich diejenigen Stel-
 len, welche Herr D. und Prof. Joach.
 Lange in seinen philosophischen Fragen ü-
 ber die sogenannte mechanische Moral zu
 bestreiten gesucht, richtig erkläret und
 vertheidiget worden sind; Nebst einer
 zweysachen Vertheidigung der Nöthigen
 Antwort auf die 130 Langischen Fragen
 ans Licht gestellet. Frankfurt og Leipzig
 1735. in 8vo. I Alphab. 14 Ark, med een
 Fortale af 4 Ark bestaaende og Register.
 Efter at Autor udi Fortalen har viist de
 Moraliske Sandheders Nytte og Ange-

nemhed, samt de Vuctores, som for Hr. Wolfes Tiid om denne Materie har handlet, igientager hand derpaa forteligen Oprindelsen og Sammenhængen af de Strids-Skrifter, som i henseende til Hr. Wolf, for og imod Hr. Lange ere mellem-verlede, og kommer endelig til at tale om den sidste Philosophiske Qvæstioner af den Mechaniske Morale tagne, om hvis Bestaffenhed hand giver følgende Idée, hvorved vi dog ville udelade Allegata: Jeg holder det, siger hand, unødigt, at erindre noget saavel om Bogens Titul, som den beskedne Skrive-Maade, som Hr. Lange derudi bestierer sig af imod Hr. Wolf. Hand kalder den Wolfiske Morale mechanisk, men nu har Philosophi om det Mechaniske intet andet Begreb, end at det skeer mechanicè, som af Tingenes Compositions Art, efter Bevægelses Reglerne, paafølger, og tydelig kand forklares. Men saasom den gandske Wolfiske Morale med Menniskets fri Handeler har at giøre, og disse kommer an paa Billien, som mand ikke kand tillægge nogen slags Sammensættelisse Saa seer mand strax, at denne Nævnele ikkun
er

er tagen af Argumento Theologico ab invidiosa ducto, quod liber oppugnandus invidioso nomine infamandus sit. Men hvad Gudholden af Bogen selv betræffer, da maa mand bekiende, at et u-forbederligt Mesterstykke derudi paa Brænge-Kunsten er afslagt: Thi omendskiont Hr. Wolf udi Annotationerne til sin Metaphysica S. 45. saaledes har skrevet: Hvo der vilde lade det komme dertil, at vanartige Folk ikke skulde meere være i Stand, til at forkeere ham sin Handel, den vilde paatage sig et Arbejde, som var meere end Menniskeligt, ja Guddommeligt: Thi det er desværre noksom bekiendt, at mand forvender Skriften selv. Havde det nu været mueligt, saaledes at skrive, at ingen kunde forvende Ordene, saa vilde Gud vist have gjort saadant udi sit Ord: Saa tvifler jeg dog meget paa, at mand i den nye lærde Historie skal træffe saadant et Exempel. Paa det at

mand ikke skal tænke, at jeg herudi skriver
 af Affect, da vil jeg anføre eendeel u-imod-
 sigelige Prøver herpaa, naar Hr. Wolf
 S. 14. har sat: Alle frie Handeler, om
 mand skallade eller giøre dem, kand
 ved denne Regel afgjøres: Gjør
 det, som befordreer din Fuldkom-
 menhed, og lad Contrarium være;
 saa at ingen Siælens Tanke, og in-
 gen Legemet's Bevægelse, som vi ha-
 ve udi vores Gevalt derfra er und-
 tagen; da siger Hr. Lange, at det heeder
 saa meget som: Alt et Menniske i hen-
 seende til Legemet og Siælen, som
 et dobbelt Uhrværk er Fato under-
 kasted. No. 40. Ligeledes naar Hr.
 Wolf skriver: Alt saa vidt et Men-
 niske er fornuftig, saa vidt kand det
 og ikke handle imod Naturens Lov.
 Da forklarer Lange det saaledes: Saa
 vidt som een kand see ind i den fa-
 tale Connexum Rerum, for saa
 vidt

vidt underkaster hand sig ogsaa et
 saadant Fati Nag. Jeg legger endnu
 det tredie dertil: Hr. Wolf skriver, at
 Naturens Lov hidindtil ikke endnu
 fuldstændig er bekiendt bleven. Men
 Hr. Lange legger dette saaledes ud: Man
 har endnu ikke antaget Spinozismum
 &c. Et saadant Skrift er det
 Skrift da, som Hr. Karpow ved nærvæ-
 rende Skrift agter at igiendrive. Og ef-
 ter at hand har viist: At Hr. Lange fore-
 giver, det Fatum Spinozianum og
 Cre-Syge skal være det rette Cen-
 trum til den Wolfiske Morale, skri-
 der hand til Sagen selv, og undersøger
 først de Regulas Logicas og Exegeticas,
 som Hr. Lange udi sine Philosophiske Qvæ-
 stioner har røttet sig efter, hvilke, som de
 her ere anførte, fand ikkun skaffe den sam-
 me liden Berømmelse. Fremdeeles hvor-
 fore Hr. D. Lange har skrevet sine Anti-
 Wolfiske Moraliske Qvæstioner? Viidere
 siger Auctor hvorforfore mand har svaret Hr.
 D. Lange, og hvorledes dette Svar er ind-

rettet? Saa kommer hand endelig til Langes Dromme-Systema, og foreviser sammesteds 30 Wolfiske i Moralen indløbende Positioner, som Hr. D. Lange gandske Dyensynlig har forkeert, og deraf vil gjøre Hr. Wolf til een Spinozist. Endelig foreslaaer Auctor til denne Apologie et Middel, som hand tilforn har mældet om, hvorved den Wolfiske Stridighed kunde afgjøres, nemlig: Alt mand beder Hr. Wolf om, efterdi hand endnu er i Live, at underkiende og udsige, om Hr. Lange udi sine Qvæstioner, eller Auctor til denne Apologie udi sine Svar efter hans Sind og Tanker har forklaret hans Philosophie.

Leipzig.

Hos Wolfgang Deer er udkommen den 2den Deel af det Skrift, som kaldes, den angenemme Passetems, hvorudi tvende fortrolige Bemærkninger fornøyer hverandre med alle slags lystige og sindrige Historier, hvorved de mærkværdigste Tildragelser i Raaber ere forestillede. 8vo. 1736.

I Frankfort am Mayn er udkommen Ernesti Frid. Neubaueri, &c. de Columnis Ecclesiæ Theologorum cum

pri-

primis summorum elogio, Liber singularis Philologico Theologicus ad varia utriusque fœderis loca &c. Memoria summi Theologi ecclesiæ purioris columnæ Viri summe venerabilis excellentissimi longe lateque celebratissimi D. Joannis Jacobi Rambachii de variis usque amplissimis officiis immo de tota Christi Ecclesia meritissimi, Præceptoris ac Patrøni tandemque Collegæ sui ad cineres usque devenerandi, mœstissimo ac tantum non tremula manu consecratus 4. Gissæ 1736.

Holland.

Haag

Her er udgaaet: Algemeene Historie der Zaken in Asie, Afrike en Europe, in derselven Koningryken, Landtschappen, Staaten en Steden, sedert het ophouden der Fabel Eeuwe, tot op de Herschappy van Karel den Groten, en tot den Tidt, doorgaens de Middel Euwe genoemt, voorgevallen Eerste Deel in Fol: Denne Deel begriber i sig Kongeriget Macedonien og de frie Staater, Lænder og Stæder i Grækenland deres Historie, fra deres første Begyndelse indtil Kongens i Assien Antigoni Død.

Dod. Denne Historie er sammensamlet af de gamle Skribenters overblevne Bærfer, og med mange Historiske Mynter beriget og forklaret af Siegebart Haverkamp Professor i Beltalenhed, det Grædske Sprog og Historierne paa Univerfitetet til Leyden.

Franferige.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

To Miile fra Byen Fez, hvilken, som mældt er, er Hoved-Staden udi Kongeriget af samme Navn, ligger et Bierg som heeder Tagat, hvis Indvaanere indbyrdes lever som vilde Folk, og ikke af andre fees, end af nogle af Fez Byes Borgere, der renser did hen at grave udi Bierget for at opfinde den stoore Skat, som de præ-tenderer, at de Romere der har nedgravet. Hyvrover vor Historicus dette anmærker, at endskiont de af 500 Aars Erfarenhed vel kunde have lært at ophæve saa unødigt et Arbejde, saa forblive de dog udi samme latterlige Meening, og saaledes gandske u-nyttig taber baade deres Tiid og

og Midler ved at grave udi Jorden. Udi
 Provincen Usgar er een Bye ved Navn
 Alcaçavivir beliggende, som Jacob Al-
 manjor har lagt Grundvolden til, med
 hvilken Prins efterfølgende Passage har
 tildraget sig: Een Dag, der hand var paa
 Jagten hendte det sig, at hand kom af
 Benen fra sin hos sig værende Suite, og
 denne Bildfarelse vankede hand saa længe i,
 indtil Natten overfaldt ham; Der hand
 nu befandt sig at være omgivet af mang-
 foldige Søer og Moradser, og hand uden
 Livs Fare en kunde komme derfra, blev han
 paa nogen Distance nær vaer, at der præsen-
 terede sig som et Lys for hans Dyrke, hvorhen
 hand nærmede sig lidt bedre, og fandt der
 en Fisker for sig, til hvilken hand saaledes
 talte: Jeg er Kongens Stald-Mester, og
 jeg beder eder, I vilde have den Godhed
 at følge mig til Jagt-Sviten, hvorpaa
 Fiskeren svarede: Jeg kand ikke giøre det,
 og om det end var Kongen selv, min Her-
 re, som jeg over alting elsker, der begiær-
 te det af mig, som I begiærer, da nægte-
 de jeg ham det; thi det er ikke mueligt at
 komme ud af denne Stæd om Natten u-
 den

den Livs-Fare. Kongen var derforø nød til at følge med Bonden udi sin Hytte, passerede der Natten over, og spisede med ham et ungt Kid. Morgenen derefter rejsste hand ved Dag-Brækningen med Fiskeren til sine Folk igien, som hand og antraf, der de vare i Begreb med at opsoge ham paa alle Kanter. Mens Kongen, som remarqverede med stoor Flid de adskillige Omgange, som hand havde maattet tage, for at komme ud imellem disse Søer og Moradser, og erkiendte hvor høyt hand var Fiskeren forbunden, at hand ikke ved Natte-Tide havde vildet exponere ham saa farlige Beye, spurdte ham hvorfor hand havde sagt sig at bære saa stoor een Kierlighed til sin Konge, hvorpaa Fiskeren, som ikke kiendte ham, og tog ham alleene for een Officier, svarede, fordi at hand, langt fra at regiere Tyrannisk, tvært imod menagerer sine Underdanere, og handler med dem, som de kunde være hans egne Børn. Kongen, som gandske blev indtaget af dette Svar, hvilket hand ey for Hyklerie kunde optage, gav sig for ham tilkiende, og spurde ham om, hvad hand

hand vilde begiære af sig? Et Huus hvori jeg fand passere min øvrige Leve-Tiid, svarede Fiskeren. Hvorefter Kongen lood ham bygge et saadant; Men det kunde snarere regnes for et Pallads, end for et particulier Huus; Ja hand lood det ikke blive derved; thi hand lood fortificere dette Huus, og paa det at Stædet der omkring tilstrækkelig kunde blive peupleret, bevilgede hand alle dem store Privilegier, som der vilde nedsette sig. Saa at denne Fiskeres Huus inden gandske kort Tiid stodd midt udi een Stad, og den saa smuk, at Kongerne selv haver holdt den værdig til at være deres Residence paa visse Tider i Aaret. Under denne Stads Muure ere holdte mange blodige Feldtslag imellem Portugieserne og Maurerne, som defenderede den.

(Videre med næste Post)

Paris.

For kort Tiid blev udi det Kongel. Jesuiter-Collegio af en af samme Orden, navnlig Ægid. An Xaverius de la Cante holdet en Latinsk Tale om: Qvam difficile sit res bellicas, qvamdiu bellum viget, publica oratione prosequi, hvilken saavel formedelst Materiens Ryhed, som Tankernes sindri-

ge Forebringende, og den jürlige Skrive-
Maade af eenhver blev berømmet.

Italien.

Venedig.

Her er udkommen et Skrift under følgende Titul: *Istorica e geografica descrizione delle antiche Paludi Adriane, ora chiamate, lagune di Venezia, e del corso di que fiume, che in vari tempi hanno contribuito al loro interramento, con le principali norizie dell' antichissime Citta di Adria, e Gavello, origine & ingrandimento della Città di Rovigo, e dell' effere antico delle terre di Lendinara e Badia Opera del Co. Carlo Silvestri, Nobile di Rovigo 1735. 4. pagg. 228.* Hvorudi den halve Insul Rodrigues Nabøer, og de sammes Regentere beskrives. Auctor eftergrandsker ogsaa, hvorfor de smaa Aldriatiske Søer af de gamle Septem Maria bleve kaldede. Ved Beskrivelsen af Rovigo nævngives 10 Biskopper, som Ughelli intet har nældet om. I det øvrige findes udi denne Bog mange angennemme og u-gemeene Efterretninger, saavelsom de til Beskrivelsen henherende Raabber.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

7.

Den 16 Februar. 1736.

DANNEMARK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 223.

Følgende Disputatzer ere holdne i Colle-
gio Elerfiano Hafniensi Aar 1715.

Den 1 Mart. Christoph. Jani Lidovii Περ-
τάτωλον Ἀχειδοφάγων ἱερῶν καὶ ανιαρῶν
Philologico-Ecclesiasticum. Respond.
Matthia Nicolai Generupio.

24 Maj Andrea Engberg de Fascibus, quibus
olim

olim Imperii Romani dignitas eminebat, Dissert. Philologica I. Resp. *Jacobo Woldiche*.

5 Jun. *Petri Stokkemarch* de veris causis, cur Judæos olim divinò Cœlum honore fuisse profecutos, calumniati sint Ethnici, Dissert. Historico-Philologica. Resp. *Christianò Laurenberg*.

7 Jun. *Laur. Brorson* de Infantariis Dissert. Hist. Ecclesiastica posterior. Resp. *Janò Aarestrup*.

- Jun. *Christ. Wilhelmi J. Lundii* Ιωτακισμὸς παλινοῦ, seu Jotacismus Redivivus. Resp. *Andrea Pauli Buchiò*.

20 Jun. *Matthia Lyche* de Caussa Dominiî introducti Dissertatio Juridica. Resp. *Matthia Raunsoviò*.

Lydskland. Hamborg.

Udi Thomas von Wierings Arvingers Forlag er nyelig fra Pressen udkommen: *Kurtz-gefaſte Söder-Dittmarsſiſche Kircken-Hiſtorie*, hvorudi handles (1) om Hedenskabet, (2) om Christendommen, (3) om Reformationen, (4) om dette Lands Præſteſtab: med Flid ſammenſam-

samlet til Gluds Ære, som udi dette Land har villet fremme sit Naade-Rige og til de troe Læreres ævige Erindring hos Efterkommerne, sammendraget af mange troværdige skriftlige Documenter og andre gamle Beviiser af Johan Helmann Pastor til Marne udi Süder Ditmarsken, i Alphab. in 4to. Dedicationen er til Deres Excell. den Høværverdige Heyvelbaarne Hr. Henrich Blome, Ridder, Deres Kongl. Majest. til Danmark og Norge etc. Geheime-Conference- og Lands Raad, Proust ved det Hønhadelige Kloster udi Isehoe, saavel som Amtmand over Steinburg Amt og Gouverneur udi Süder-Ditmarsken. Auctor taler udi Forsættalen om, hvorledes hans Fæderland hidindtil har vaart saa uhykkelig, at det lidet eller intet har kundet fremvise af de Sager, som Kirke Historien angaaer, i det at enten adskillige, som dertil har vaaret de bequemste, og en good og kostelig Forraad dertil samlet, af Døden ere bleven overfaldne, førend de har kundet udgive det for Lyset, eller og at andre har ikkuns i største Korthed alt for løselig rørt ved de samme Ting. I blant de første

opregner hand den fordum meget lærde Theologum og Pastorem til Stade, Hr. Jo. Herman von Elswich Licentiat. den fordum værende Procancellarium i Kiel Hr. D. Muhlium, og forrige Slesh-Pastor til Glückstadt Nic. Pet. Sibbern; men iblant de sidste Jo. Moller Rector til Flensborg. Ellers melder hand endnu med Berømmelse om Jo. Adolphi Cypræi Slesvicensis Annales Episcoporum Slesvicensium, som udi Cölln am Rhein 1634 er udkommen, men ere meget rare, saavel som og om Hr. Pastor Kraffts til Husum for nogle Aar udgivne Husumsk Kirke- og Skole-Historie, om M. Ant. Heinrich Walthers 1683 til Slesvig oplagte Ditmarske Chronica in 12. om det ombvendte Ditmarsken, som af Mauritio Cramer, Pastore til Marne 1699 til Glückstadt er udgivet; og endelig om de Efterretninger, som udi Danchwerts Beskrivelse over Holsteen, og Rector von Seelens udi Lybek Selectis Litterariis befindes. Dette nærværende Skrift er gandske kort forfattet, og har Auctor kuns anført de merkbarligste Ting,

Ting, som hand har kundet af gode Autoribus bevise, og tiene til hans foresatte Djemærke; de anførte Monumenta ere efter hans egen Forsikring probata fidei. Inddeelingen lader sig selv af Titel-Bladet see.

Hvor flittigen mand beforder Kunster og Videnskaber udi Rusland, det viser ikke alleene de fra Tydskland og andre Lænder for kort Tid hid henkaldte Lærde Mænd, saavelsom de mangfoldige anstillede lærde Anmerkninger og Efterforskninger, men endog de fra Tid til anden i offentlig Tryk udkommende Skrifter. Af dette Slag er det Skrift, som under denne Titul er udkommet: *Parerga Medica conscripta à Damiano Sinopeo, Medico Ordinario Marini Nosocomii Cronstadiensis An. 1734. Typis Academiae Scientiarum Petropolitanae med: 8. 19 Ark.* Dedications-Skriftet er giort til den Russiske Keysers. Liv-Medicus og Præses udi det Medicinske Facultet Joh. Bernh. Fischer, og er dateret af den 4de Febr. Anni currentis, udi hvilket Trykken er fuldendet. Forfatteren er indrer, at hand havde bestemt nærværen-

rende Tractat til et Specimen Academicum, der hand for 5 Aar siden udi Jena tog Doctor-Graden, men da formedelst sin hastig paakommende Afrejse blev forhindret fra at udgive det. Hans Hoved-hensigt herveder, at viise en kort methode paa at curere det Russiske Skibs-Folks Svagheder. Hernæst har det vaaren nødigt at forfatte Svaghedernes og de anatomerede Corporum Historie, af hvilken Aarsagen til Sygdommene læres, og hvorudi adskillige nye og sælsomme Ting forekommer. Iblant de sidste regner Auctor gelatinosos cordis polypos ventriculos ejusdem cognomenti infarcientes, corda rigida, crassa quavisque indurata, eadem villosa, pericardia cum eo concreta, crassa, adipe convestita; pulmones item frequentissime cum pleura, quin crebro cum omnibus pectoris partibus vicinis concreti, sæpe adipe incrustati, quandoq; indurati jecorum instar; jecora & pancreata dura in singulis prope cadaveribus, in quibusdam corrupta; lienes similiter iis affecti; ventriculus & intestina rigida coarctata, interius atra & fiderata, ac omnia hæc abdominis viscera

lcera plerumqve invicem coalita inter-
ventu luxuriosæ adipis. Omnium autem
rarissimum, & qvod ego sciam, inaudi-
tum existimo pericardium calculosa ma-
teria interius crustatum supra dimidium
prope digitum, per qvam amissa flexibi-
li habitudine osseum intuenti apparet.

Den gandske Tractat er i 8te Capituler
inddeelt, udi det første handles om de
Russiske Matrosers sædvanlige Svaghe-
der, 2) udvalde anførte Anmerkninger
over den ofte foretagne Corporum aab-
ning, 3) om de Russiske Matrosers sun-
de Legems Bestaffenhed, 4) om de sama-
mes Svagheder, 5) et kort Begreeb for-
fattet over Sygdommene og de derhos
føjede Anmerkninger, 6) en kort Beret-
ning om de Legems constitutioner, som
Forfatteren fra AN. 1730 til Aarets 1733
Udgang ere forekomne, 7) adskillige An-
merkninger over hidfige Feber, 8) om
Lungens Saar, som kommer nær ved
Pleuritidi. Alt mand med saae Ord no-
get skal melde om Berkets Bestaffenhed,
da er det samme oplagt paa meget smukt
fint Papiir, og har en reen Tryk, alleene
er endeel Tryk-Fejler med indsnegne.

Schweizerland.

Neuchatel.

Dette Stæds Boghandler de Cordier lader for alle giøre bekiendt, at hand nu besørger et nyt Oplag af Oeuvres de Montagne, hvorefter hand agter at lade trykke Le Spectateur Americain; Connois toi toy même udi 3 Deele in 8vo, hvilket ovbyggelige og fornøjelige Verk er af en gandske nye Smag, og fuldkommen methodist.

Holland.

Amsterdam.

Nu er den 5te Deel af den Naauwkeurige Beschryving der uidwendige Godtsdienstpflichten, Kerkzeden en Gewoontens van alle Volkeren der Wereldt, in een Historisch Verhaal, met enige nauwkeurige Verhandelingen ontvouwen, door verscheide Aanmerkingen opgeheldert, en in konstige Tafereelen afgemaalt, door Bernardt Picart. 1735. udkommen in Folio. Denne Deel beariber i sig Guds Tienstes Pligter og de Grædskes og Protestanternes Bruug og Skikke. Den 6te og sidste Deel skal inden saae Maaneder

føl-

følge, hvormed dette Verk gandske bliver fuldkommet.

Elsas.

Strasborg.

Continuation af Berættningen om Bernoullis Hydrodynamica.

De herudi fastsatte Regler ere, i henseende til Bevægelses Kunsten saa vel paa de flydende som faste Corpora, af største Vigtighed. Den berømte Vandkunst til Marly, som Hr. Professor Meidler meget nøye har beskrevet, tilveiebringer ongefæhr den 65de Deel af den Virkning, som den fuldkomneste Machine af denne Art, uden at regne, hvad de ufuldkomnetheder, som af Materien opkommer, kunde bringe til veie. Derpaa forbedres Archimedis Vand-Skrue ved den høyere Geometries Grund-Positioner. Her lærer mand, hvorledes mand paa det fordeelagtigste skal gjøre sig Vandets Fald til Nytte. Dernæst forekommer herudi de Corpora, som ved sit flydende ogsaa ere Elastiske, og besynderlig Luft atmosphæra. Denne Bidskab om de Elastiske og flydende Materiers Ligevægt, som

som kaldes Aeroſtatik, er hidindtil ikke blevet udarbejdet, formedelt de mange Præjudicia, ſom de fleeste Na-
tuur=Kiendere endnu ere hæftede med. Her betragtes de hidhen hørende mærk-
værdigſte Sager af Mechanik, Pyſique og Aſtronomie, ſom Atmosphære Na-
tuur og Forandringer, Skyde=Kruddets Kraft, for ſaa vidt, ſom mand anſeer den ſom en ſammen=præſſet Luſt, Lydens Ex-
tenſion, Lyſe=Straalens Refraction, ſom gaær igiennem Atmosphæram, Mer-
curii og Liqvoris Op= og Nedſtigelſe udi Baro- og Thermometris, den bevægede Lufts og Bindens og andre Tings Egen-
ſkaber. Men det allernyttigſte for den Practiſke Mechanik maa vel den af Hr. Auctor belovede Theoria Virium Ab-
ſolutarum være, der ſkal underviſe, hvorledes mand ſkal opvække de be-
vægende Kræfter af et fluido Elastico, ſom til en vis Grad ſammentrykkes:
For Exempel: En Cubic=Skoe Luſt, ſom er 2de Gange tykkere bleven giort, end den ordentlig er, kand have lige ſaa ſtor Virkning, ſom en Kraft, der hæver et Bund paa 344 Skoe, eller 344 Pund, en Skoe høyt, hvilket er en ſlags Virk-

ning. Med et Bund Skyde-Krud fand mand saaledes hæve 1839 13864 en Skoe høyt, hvilket visselig icode stærke Mænd med alle Machiner ikke fand gjøre, naar mand og skulle lade dem en gandske Dags Tid til saadant at fuldbringe.

(Slutningen skal følge med neste Post.)

Frankerige.

Paris.

Den 2den og 3die Deel af Histoire Litteraire de la France, par les R. R. P. P. Benedictins de la Congregation de St. Maur udgives nu hos dette Stæds Boghandlere Chanbert, Giffey og Cloufier. Den 4de Deel, som begynder fra det 8oode Aar, er virkelig under Pressen og vil med det første træde for Lyset.

Ligeledes er hos Didot nyelig udfomet efterfølgende: Le Doyen de Killierine, Histoire Morale composée sur les Memoires d'une illustre Famille d'Irlande & ornée de tout ce qui peut rendre une lecture utile & agreable. Par l' Auteur des Memoires d'un Homme de qualité, à Paris 1735. in 12mo.

Con-

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Udi Provincen Habat har mand blant andre Stæder den Bye Augiala, som paa Strand = Bredden af Floden Ergnile er opbyggt, om hvilken Løverne i Haabe = tal løber saa tamme at de ikke angriber det allermindste Barn.

Tanger en vigtig Bye udi samme Province, blev byggt, efter Indvaanernes sigende, af Gedded Hads Søn, som efter deres Berætning foruden ald Europam eyede gandske Africam og en stor Deel af Asien. Hans lod bygge, fortæller de, en Bye, hvis Muure vare af Kaaber og Huusene med Guld og Sølvs betækkede. Men her anmærker vores Historicus, at denne overmaade store Pragt ikkun er opdigtet af alle Auctoribus. Ellers siger hand, at, i hvorom alting er, saa er Byen Tanger omgivet med sterke Steen = Muure og med Bollværker befæstet. Kongerne i Fez forshuer denne Bye stedse med stærk Guarnison og Magaziner, hvor = udi Overflødighed findes paa Mund = og Krigs = Forraad.

Denne Bye, som særdeles besværgede Christenheden med sit Skibs = Røveri,

blev for samme Marsags skyld af Portu-
 gi'erne belejret; Der nu Kongen af Fez
 kom Staden til Hielp, tvang hand In-
 fanten Don Ferdinand Kongen af Portu-
 gals Søn, som commanderede sin Fa-
 ders Troupen til at give sig til Krigs-
 Fange. Hvorpaa mand tilbød sig at gi-
 ve Staden Ceuta over for den unge Prin-
 ces Ubløsning, mens hand vilde ikke selv
 give sit Minde dertil, men heller forblive
 udi Fængsel, end købe sin Frihed for saa-
 dan Priis. Kongen af Fez blev, i steden
 for at priise saadan Infantens Edelmo-
 dighed, derover saa opirret, at hand si-
 den handlede meget ilde med ham, og for
 at ydmyge ham des meere, gjorde hand
 ham til sin Stald-Karl; Udi hvilken for-
 agtelige Tieneste hand døde, og lode Mau-
 rerne indelukke hans Grav udi Byens
 Muure. Der Kongen af Portugal siden
 havde gjort sig til Mester udaf Tanger,
 satte hand sig for at hæbne sin Sønns Død
 paa denne Bye, mens Indvaanerne, som
 befrygtede sig meget for denne Monar-
 ches billige Brede forlode Boldene, og
 ginge ud af Byen tagende med sig alt det,
 som de kunde bære.

Den fornemste Bye udi Provincen

Guaret, er Melila, som Ptolomeus kaldte Ruffadire, af hvilken Spanierne længe vare Herrer, i hvor adskillige Prøver Maurerne satte paa at igientage den under en Morabites Anførsel, en Africanst geistlig Person, som indbildte Maurerne at hand havde Magt til at fortrylle Spanierne, og at hand skulde forherxe dem, som Milila havde inde. Der nu mange Maurer kom og tilbød ham sin Tieneste, førte hand dem an imod Spanierne, men disse, som om hans Marche og Troupernes latterlige Indbildning vare underrettede, lod Byens Porte staa aabne, kom heller ikke tilsyne paa Muurene, hvorfore Maurerne, som bleve styrede i deres forrige Indbildning, og troede nu gandske vist, at Spanierne vare forherxede, ginge trostigen ind i Byen, men de formeente Beherede overfaldt Maurerne gandske pludselig, saa at disse, der ikke forventede sig saadan en Udgang, maatte lide et grusomt meligt Nederlag.

Udi Provincen Lutz ligger der en Bye Umegiunaibe af en i Nærvaerelsen liggende Høyberømmelig, som mand, efter Indvaanernes Beretning, dandsends maa opstige paa, saa fremt mand vil be-

frie sig for en heftig Feber, som mand straxen overfalder af, naar mand stiger ned deraf, dersom mand ey har forekommet den ved forebemeldte Dandsen. Belgives der de Reysende, som ikke troe det, som mand fortæller dem derom, men, imidlertid bemærker vores Auctor, at de ey tør forlade sig paa saadan Bantroe, og derfor heller vil, naar de stiger op paa Bierget, gaae dandsendes ligesom de andre, enbove en Prøve paa det, som de ikke selv troer. Denne Province er fuld af Bierge, hvor mand seer en stor Haab af Skov- eller Huus-Slanger som søger ind i Folkes Huuse for at overkomme noget til sin Føde, og siden gaaer tilbage, uden i det mindste at gjøre noget ondt, hvorudi de ere bedre end Indvaanerne, som uden al Barmhiertighed slaer hver Reysende ihjel, som ikke har Lejlighed til at betale det Baalæg, som de fordre af enhver, der reyser igiennem deres Land. Caravanerne alleene ere for dette Røveri befriede, dog maa de betale en Summa Penge af deres med Riøbsmands-Bahre tillæssede Cameler.

Bourdeaux.

Det her værende Academie Royale des

Belles Lettres, Sciences & Arts, gjør her-
 ved bekendt, at, efter som i det indevæ-
 rende Aar 2 Priser ere opsatte, det da
 har fremsat 2de Materier for samme at
 erlange: Den 1ste er om Badets Virk-
 ning og Nytte. Den 2den om Aarsa-
 gen til Jordstælv. Hver Priis bestaaer
 udi en Guld-Medaille paa 300 Livres.
 Det staar enhver frit for at indsende
 Dissertationen i Fransøisk eller Latin:
 Mand forlanger allene at det maa bli-
 ve læseliat skrevet. Førend den 1ste Maj
 er kommen bliver ingen Samling fastsat
 for at eftersee de slige Dissertationer. Og
 paa det Forfatterne til saadanne Verker
 at udfærdige kunde have Tid, bliver dem
 hermed tilkiendegivet at Materien udi
 1737. skal være denne: Aarsagen til Musc-
 lernes Bevægelse. Ved Enden af enhver
 Dissertation skal sættes en Sententz med
 Forfatterens Navn, Ophold og Stand,
 saa at ingen Confusion derudi skeer. Pac-
 queterne skal Post-frie indsendes, og ad-
 dresserer til Hr. Sarrau, Academiens Se-
 cretaire udi la Rue St. James boende. El-
 lers meldes til Efterretning, at Hr. Crou-
 zas og R. P. S. J. Lozeran de Fech de 2de
 udi dette Aar opsatte Priser har erhholdet.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

8.

Den 23 Februar. 1736.

DANNEMARK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 224.

Continuation af de Disputatzer, som ere
holdne i Collegio Eleriano Hafniensi
Aar 1715.

Den 15 Oct. *Jacobi Hassé* Dissert. Juridi-
ca de Motu Terminorum. Resp. *Ja-
nò Wind.*

4 Nov. *Constantini Lassen* Dissert. Mythologi-
5

logico-Philologica de Sanctissimo Deorum Jurejurando per Stygias Aquas. Resp. *Christiano à Linde.*

30 Nov. *Adami Levini Rossingii* de Triangulorum Sphæricorum ex Obelisco Solutione Dissert. Mathematica. Resp. *Christophorò Valentini Bejer.*

6 Dec. *Matthiæ Hagerup* Dissert. Hist. Ecclesiastica de Regimine Pontificum Romanorum Ecclesiastico. Resp. *Henrico Røeder.*

11 Dec. *Henric: Christoph Bytzovii* Disp. posterior de Ritibus & Usu *Ὀνομαθεσίας* Infantum apud Romanos. Resp. *Mich. Augustini Schielderup.*

30 Dec. *Ludov. Kling* de Theoda Act. V. 36. Dissert. posterior. Resp. *Christiernø Aagaard.*

Indskland.

Hamborg.

Udi vores Bogladér udkommer nu et Uge = Skrift bestaaende af et Ark in 4to under følgende Titul: *Jacobi Ferdinandi Veritophili Pinacotheca imaginum stultorum*, det er: en livagtig Afbildning paa Daarer og Narrer udi begge Rion, hvor =

hvorudi enhver kand betragte sig og domme, om hand ræt er troffet. De fortræffelige Mønster, som mand har om saadanne Moralske Skrifter, hvoraf vores Fæderne = Stad i besynderlighed kand frembyde eet udi den U-esterlignelige Patriot, skulle billig forårsage noget betænkende hos de der understod sig til at foredrage saadanne Sæde = Lærdomme, førend de foretog sig saadant et Arbejdes thi de maatte efterforske, om deres Kræfter ere tilstrækkelige nok til at udføre saadant Foretagende: Efterdi det er ikke nok nu, da Folkes Smag er særdeles forbedret og delicatere end den har vaaret, at skrive noget hen uden Eftertanke. Men der maae sees overalt en skarpsindig Invention, et ordentlig Forebringende, en til rette Tid anført Application, og derimod maae alle Cothurnate Talentaader, Barbariske Expressioner, urimelige Indfald, og unatuurlige Billeder være langt derfra. Om nu det nærværende Skrift har saadanne Egenskaber hos sig, vil mand Læseren selv domme om.

Leipzig.

Her er nyelig for Lyset kommen: M.

Moritz Carl Christian Wærgs Lob- und Trauer-Reden, med en Fortale; Hvorudi iblant andet handles om Narjagen, hvorfore mange ikke ville lide, det Beltaenhed blev brugt paa Prædikstoelen, Leipzig i en median octav, i Alph. 6 Ark. Auctor beklager sig i Fortalen derover, at Beltaenheden af mange ubilligen foragtes, og da saa faae hidindtil har taget sig den an, er hand derved blevet bevæget til at staae i rætte for den. Hand beskriver den samme da, som en ædel Guds Gave, og en ved lang Øvelse erholdt Kunst, som grunder sig paa den sunde Fornuft, og søger at forbedre den natuurlige Beqvemhed til at tale. Samme har med 2de Ting at bestille. Først lærer den tydelig og ordentlig at udføre sine Tansker, hvilke begge u-omgiængelig er fornøden, og ziirlig at forebringe dem, hvilket ligeledes har en stor Nytte hos sig. Dernæst giver den Anledning til at Overtale. Heraf seer mand da, at der hører meget til den sande Beltaenhed, og at den mindste Deel af Mangel paa et ræt Begreeb, kand sælde en vel grundet Dom derom. Mand beviiser herudi, at den
saa

sande Veltalenhed er alle Mennister, men besynderlig en Præst fornøden og nyttig. Mand undrer sig over hvoraf det kommer, at mange ikke ville fordrage Veltalenhed paa Prædikestoelen: Hvortil Skylden maae være (1) Det falske Begreb, de gjør sig om Veltalenhed. Hos andre (2) Ubequemmelighed til denne Kunst. At fremdeles for det (3) mange anseer Veltalenhed som en kiødelig Sag. Andre (4) ville ikkun have einfoldige Prædikener. Mand skal (5) ikkun prædike Bibelen. (6) Paulus har raadet fra Oratorio. (7) Mand beraabte sig paa saadanne Theologor. Exempel, som havde bevæget andre uden Veltalenhed. (8) At de veltalende Prædikanters fleeste Tilhørere vare einfoldige. Og endelig saa smager for det (9de) Veltalenhed efter Hofmod, og bringer Sager fore, som alleene forlyster, men ikke opbygger, hvorføre den er en Prædikant uanstændig, hvormed Auctor beslutter Fortalen. De udi Brevet selv indeholdte veludarbejdede Orationer ere udi alt 25.

Jena.

Udi Johan Martin Goclerns Forlag er

udkommen Joh. Ehrenfried Zsackwitzens Prof. jur. og Histor. Publ. paa Universitetet til Halle Anmerkninger over Ludovici Indledning til Krigs-Processen, hvorudi adskillige Krigs-Antiquiteter findes, og Auctoris Positioner forbedres og forklares, tilligemed hosføjes en Efterretning om Politica Militari. Jena og Leipzig 1736 in 8. 15 Ark. Auctors Hensigt med dette Skrift er at giøre en habil Auditeur, hvorfore hand, for at gaae ordentlig frem i Sagen, finder fornøden at erindre noget først om, hvad som hører til den egentlige Krigs-Væsenets og Rættens Forstand. Hid henhører hvad som Krigs-Retten, hvad Krigs-Politie udi Marken og hjemme, hvad Miles quæ talis, Miles Gregarius og Miles Soldurius er, hvad for Personer der maae være ved et Regimente, og hvad for Officers det maae have; Hvad som ved Artilleriet og Ingenieurerne er at merke. Fremdeles handles herudi om Proviant- og Skibs-væsenet, om Levers Afstikkelse; om de Egenstaber, som en Officier og enhver Soldat maae have, om Soldaternes Forsægning udi Marken, paa

Mar-

Marchen, og udi Stand = Binter = og
Cantonering = Quarteererne; om Krigs =
Tugten, og endelig hvorledes en Audi =
teur skal være beskaffet, og hvad for Ee =
genskaber hand maae have, hvorhos er
føjet en Beskrivelse over de gamle Ind =
skes Krigs = væsen.

Schaffhausen.

Her skal et Physicalt Verk under fol =
gende prægtige Titul være udkommet:
La grande verité du Monde, Systeme d'
une Harmonie Universelle & jusqu'ici
inouié. Det bliver af 2de Quart Bind
bestaaende, med Figurer. Subscriptioner =
ne kommer paa 4 Switserste Francs. U =
di Forslaget til Prænumerationen staar,
at mand vil give Forskuddet tilbage, der =
som Verket ikke finder en almindelig Be =
hag. Inden 9 Maaneder skal Bogen være
færdig, dersom der inden en Tid af 5 Maa =
neder indfinder sig 500 Subscribenter.

Holland.

Amsterdam.

Mand skal her med det første bekomme
for Lyset en Bog i en stor Foliant under
Titul: Caroli Linnæi Systema Naturæ,

cum Systemate Lapidum, Quadrupedum, Avium, Insectorum &c.

Elgeledes lover bemeldte Auctor at udgive et Skrift af denne Titul: Lachesis Lapponica, continens Geographiam, & Descriptionem elementorum, lapidum, mineralium, fossilium, arborum, herbarum, zoophytorum, insectorum, piscium, avium & quadrupedum, nec non ipsius Lapponis nudi, vitæ gregariæ, vestimentorum, suppellectilis, ferculorum & potuum historiam; demum diætæ, Medicinæ, Theologiæ & tranquillitatis Lapponum summæ adumbrationem, cum itinere per Uplandiam, Gestruciam, Helsingiam, Medelpadiam, Angermanniam, Westrobotniam, Lapponiæ deserta & Alpes, Finmarkiam Norwegicam, ad mare usque septentrionale, redituque per Ostrobotniam, Finlandiam, Alandiam, Uplandiam Upsaliamque.

Engelland:

London.

Hos J. Wood ere Terentii Comœdier
med

med en Engelsk Oversættelse ved Siden, med Critiske Noter og andre til Forklaring tienende Anmærkninger, udi Forslag. Bærket bestaaer af 3de Duodetz-Bind. Paa Titulen mældes, at den Latinske Text er forbedret efter de beste og ældste trykte Editioner, og af adskillige gamle Manuscripter. Udi hvert Bind staaer 2de Comædier, men for ved den første en Afhandling om Terentii Levnet og Skrifter, hvorudi undersøges om den Dramatiske Digte = Kunst, dens Oprindelse og Fremgang udi Grækenland og Rom, saabelsom de Grædske og Latinske Dramatiske Poeters Chaarcterer, og Forssiellen imellem Plauti og Terentii Skrive = Maade, iligemaade om Marsagerne, hvoraf saadan Forssiæl kommer. Ved Enden af det 3die Bind læser mand en Fortegnelse paa hvorledes de Atheniensiske Mynter forholder sig imod de Engelske, hvorudi gandske Summer af hine reduceres til denne Sort. Til sidst findes bag i et Register, hvorudi u-sædvanlige Talemaader og Ord forklares, hvorudi Terentius har viget fra den almindelige Talemaade.

Elsas.

Strasborg.

Slutningen af Berættningen om Bernoullis Hydrodynamica.

Der ere mange saadanne naturlige Sager, som koster lidet, og dog holder i sig saa megen bevægende Kraft, at mand forundrer sig derover. Hvo der har Mechaniske Løfte = Machiner at forfærdige, kand ikke være for meget agtpaagivende udi saadanne Ting, som ikke haver blotte Døde Kræfter, der bestaaer ikkun udi Tryk = Ken, men gandske levende Kræfter frembringer, der hæver de største Byrder op i Hønden. Mange Phænomena udi Naturen ere med de flydende Corporum Tilstand combinerede, som udi bevægede Vasis bevæger sig. Theorien om Lige = Bægten udi flydende Tings Bevægelse, eller saadanne Tings, som løber udi Rør, udgjør en besynderlig Videnskab, og kaldes her Hydraulico-Statica. Hidhenhører fornemmelig Vandets Pressen udi de inderste Rørenes Deele, hvor igiennem det løber. Mærkeligt er det, at denne Pressen hen imod Siderne mangan gang for =

forbinder og bliver til intet, men fast utroligt igien er det, at den mangengang bliver overmaade stor, og trækker sig sammen fra Røernes Circumference hen til Middel-Puncten, og bekræfter adskillige derpaa anstillede Prøver Authorens Theorie, heraf beregner mand ikke allene hvor stærke og tykke mand maa gøre Rørene ved Vand-Ledninger, men betommer ogsaa udi Physiologien et Begreb om *Oeconomia Animalis*, hvad sig det anbelanger at de bevægede flydende Ting tenderer til de Vasa, hvorudi de løber. Udi den sidste Section betragtes Vandets Reaction. Denne forborgene Egenffab har Hr. Neuton udi den første Edition af sine *Principiorum Mathematicorum Philosophiæ Naturalis* vel rørt ved, men intet udførlig der om skrevet.

Frankerige.

Paris.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Iblant disse Bierge er det Bierg *Mia-thier*, som har sit Navn af 100 Brynde, efterdi der sammesteds befinder sig et stort

stort Antal der af. Mand forsikrer at
 de samme har i Bevaring mangt et kost-
 bart Liggendefæ, og gaaer Indvaanerne
 udi Fez, som stadig troer, at det har sig
 saaledes, med Lygte i Haanden i disse
 Brynde omkring, som stedse ere tørre,
 for at søge efter en Skat, som de aldrig
 finder. Nu hender det saa ofte at mange
 af disse paa den indbildte Skat forpikkede
 Mennisker ofte, i medens de saaledes om-
 løber, indvikler sig i de Underjordiske
 Gange, hvoraf de ingen Udgang finder,
 men ynkelig der sammesteds omkommer.
 Heraf skulde mand vel tænke, at de andre
 maatte affrækkes oftere at vove sig need
 i disse mørke Stæder, mens det er saa
 langt fra, at de af disse tager Exempel,
 at de jo tvertimod formoder sig at blive
 lykkeligere, og formeerer sig jo meere og
 meere den Tillid, som de har til visse Gen-
 ster, hvilke de holder for at være ligesom
 Rægttere over denne Skat. Derfor ef-
 terdi de saaledes stoeler paa saadanne
 Mørkheds Gensters Besyttelse, fordy-
 ber de sig udi Huulerne, hvor de omrin-
 ges af Flagger-Muus, som udslukker de-
 res Lys. Engang hendte det sig, at en
 af

af disse Skat-Søgere kom alt for dybt ind i disse mørke Steder, og der hand lang Tiid derudi havde ombanket, mødte ham lykkeligen et Dyr, som af Africanerne kaldes Dabu, hvilket hand efterfuldte, og endelig til sidst slap ud med det igiennem et Klippe-Kev, som hidindtil havde været skjult af de mange derom staaende tykke Træer. Denne Hensdelse gik hand strax hen og gav sine Naboer tilkiende, hvorpaa en Hob Mennesker nogle Dage derefter gik hen at grave runden om dette Klippe-Kev, for at gjøre en aaben og frie Gang der igiennem, men en stor Mængde Sand, som straxen opjaldte de Huuler, som de havde gravet forhindrede det gandske Arbejde. Nu har mand hidindtil handlet om Scheriffernes Staters Geographiske Beskrivelse, og er det tilbage nu, at vi taler noget om samme Staters Historie, hvilken deeles udi tvende Deele, om hvilke hver i sær siden skal mældes.

(Continuationen følger med neste Post.)

Ellers er her følgende Bog udkommen in 12mo paa 24 Sider: Lettre d'un Médecin de Montpellier à un Médecin de

de Paris pour servir de Réponse à la Critique du Traité de Chimie de M. Ma-
louin. Seconde édition, hos Guill. Ca-
velier.

Rochelle.

Her er oprettet udi afvigte Aar et of-
fentlig Kongeligt Academie des Belles
Lettres. Deres Bymærke er fornemmelig
dette, at mand vil ordentlig indrette den-
ne Stads og omliggende Egns Historie,
hvilket vil koste megen Møye, da den U-
rolighed, som Rochelle fra 200 Aar af
har udstanden, har bragt de gamle Be-
vøisligheder i stor U-orden, ja gandske af-
Breen. Det bestaaer af 2de Slags Med-
lemmer, Honoraires og Titulaires; af
det første Slag er Decanus udi denne
Stads Capital, Director ved Finantz-
Cammeret, Biskoppen og Intendanten.
Det andet Slag bestaar af Geistlige Per-
soner, Militaires og Jurister, hvis Navne
udi Stiftelsens Diplomate, som Kongen
har givet ere nævnede. Samme Dag, da det
blev indstiftet bleve 4 Med-lemmer af
Academiet affendte, som ledsagede Bi-
skoppen, og lige saa mange, der fulgte
Breven af Marignon ved Klotten 10 Slet
udi

udi Cathedral-Kirken, hvor den første Messe blev holdt og en skøn Musique af-
 sunget. Den Sahl, som Academiet paa
 Raad-Huusets er indrømmet, syntes til
 den Solennitet at være alt for liden, hvor-
 fore mand bad Jesuiterne om, at laane
 sin Kirke dertil. Ved 3 Slet forsamlede
 sig Academiet udi Jesuiter-Huusets
 Sahl, udaf hvilken de udi Procession
 gik til Kirken. Biskoppen og Greven
 af Marignon, satte sig øverst ved Bor-
 det, ved hin paa den eene Side satte sig
 Director, Cansler og Academiets Se-
 cretarius, ved denne paa den anden Side
 satte de øvrige Honorarii Titulares sig u-
 den Orden imellem hinanden, ligesom
 de kom til. Director, som er Abbeden
 Borgia Canonicus udi Cathedral-Kirken,
 gjorde med en kort Tale Begyndelsen,
 hvorudi hand gav tilkiende, Aarsagen
 hvorfore mand var kommen tilsam-
 men. Derpaa oplæste Cansleren, som
 er Hr. Martin de Cassiron Stat-Me-
 ster, Raad og Præsidual i Fränkerrige
 Stiftelsens Diploma, og bliste igien
 udi en kort Tale hvad de bevægende Aar-
 sager var til saadan Stiftelse. Dernæst
 holdt Director en Taksigelses Tale til

Brinzen af Conti, som er Academiets
 Protector. Den anden Secretarius Hr.
 Valin en Advocat, aflæste derpaa en Ode,
 som passede sig paa Grævens de la Mar-
 che Fødsel og Afkom, for hvilken hand
 af Grævens Genealogiske Historie opreg-
 nede de fornemste Brinzens de Conti
 Handeler, og den samme derved til Ef-
 terfølgelse opmuntrede. Straxen derpaa
 oplæste Pater Jaillot, Præst til Salva-
 tors Kirke, den første Secretarii Hr. Gu-
 stameau indsendte Oration, om de For-
 deele, som af deelligeste Academier kand
 have, og den Berømmelse, som Stæ-
 derne tilvozer deraf, at de derudi opræt-
 tes. Auctor dertil kunde ikke selv være
 nærværende, dog havde hand den samme
 forfattet til den Ende, at hand vilde ved
 denne Solennitet aflæse den. Dermed
 vare da 3de Timer tilbragte, og endede
 mand denne Højtidelige Forsamling, u-
 agtet, at endnu adskillige saadanne her-
 til bestemte Taler vare forhaanden til at
 aflæses, og iblant andre en skøn Tale
 paa Vers forfattet, hvorudi de igiendri-
 ves, som holde de skønne Videnskaber
 for en u-nyttig, ja en skadelig Tids-for-
 driv.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

9.

Den 1 Martii. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Den Juridiske Bog, som for nogen Tid siden er bleven prænumereret paa, er nu kommen ud af Trykken med efterfølgende Titul-Blad: Thomas Eli-taus Overeensstemmelse og For-skiel imellem den Romerske og Danske Ræt, eller Kiærnen af Pan-decterne og den gandske Romerske Ræt; hvormed ogsaa tillige den

Danske Ræt er confereret, saa tit som det her anførte af den Romerske dertil har givet Leilighed. Deelt i 3 Parter eller Tituler efter de 3 Rættens Objecta, Personer, Ting og Klager. Herforuden er ogsaa her og der paa behørigte Steder viist, hvor den Romerske Ræt differerer fra den Canoniske og Tydske, da fornemmeligen ere allegerede de almindelige Tydske Rætter, saasom Keyser Carl den 4des Byldne Bulle, Keyser Carl den 5tes piinlige Hals=Ræts Ordning, Rigs=Recesserne, og de Keyserlige Capitulationer, og af de particulaire Rætter den Sariske og Tybske. Ligeledes ere ogsaa adskillige Materier, som henhøre til Jus publicum, tracterede i den 3die Tituls 4de Section. Jus Naturæ og Jus Feudale ere ogsaa bearbejdede, og alle Juridiske Termini forklarede. Saa findes ogsaa anførte til den Doctrin om Strafferne i den 3die Tituls 3die Section, og det i en Rad efter hverandre: Alle saavel ærlige, som uærlige Bøder, som findes i den Danske og Norske Lov, hvorfor og af hvem de betales. Fremdeles

ere ogsaa bag i Bogen tilføjede adskillige Figurer og Casus paa Graderne saavel i Bloods-Forvandtskab, som i Svoogerstak, en Tabell paa Graderne, item et Register paa Bogens Materier. Bogens Brug og Nytte kand sees iblant andet i Fortalen.

Saa giver og Autor Prænumeranterne i sær tilkiende, at hand haver forøact Bogen, siden hand 1734. første gang lood intimere derom i Aviserne, saa at den er dobbelt saa stor, som hand den gang lovede den; hvorfors ogsaa saadant kan nem nogenledes maa gyttes, ja at de, som have prænumereret 3 Mark, have endnu at erlegge 5 Mark; da herimod de saa Exemplarer, som have til overs fra Prænumeranterne, ikke kand sælges ringere til dem, som ikke have prænumereret, end 2 Rdlr. Exemplaret. De som have prænumereret hos Mr. Ramsberg, kand og sammesteds lade afhente deres Exemplarer; men de, som have prænumereret hos Autor selv, vilde behage at lade dem afhente hos Mr. Edelberg, boendes i Bremer = Schlüssel ved Stranden; hvor ogsaa de, som ikke have præ-

numeret, fand faae Exemplarier. Efters ombedes Prænumeranterne, at de, saa snart mueligt, vilde lade deres Exemplarier afhente, i det dem ikke længe fand svares dertil. Det Latinske Exemplar er ikke endnu kommen i Trykken, og tvivles paa, at det nogen Tid kommer der i, hvorfor de, som have prænumereret paa Latinske Exemplarer, giøre best, at de tage Danske derfor.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 225.

Følgende Disputatzer ere holdne i Collegio Eleriano Hafniensi Mar 1716.

29 Jan. *Christoph. Jani Lidovii* Mythologico Philologicum Rituale Gentilitio-Papæum. Resp. *Benedicto Petrò Dyre*.

6 Mart. *Andree Engberg* de Fascibus quibus olim Imperii Romani dignitas eminebat, Dissert. posterior. Resp. *Petrò Andree Haldiò*.

28 Mart. *Laur. Brorson* de Impositione manuum apud Judæos Usitata Disp. I. Resp. *Matthiæ Aagaard*.

22 Apr. *Petri Stokkemarch* Examen Nominum Dualium apud Hebræos. Resp. *Jano Bernhardi Busch*.

13 Maj

13 Maj *Cbr. Wilhelmi J. Lundii* in Prytaneum Atheniensium Inqvistio Hist. Philologica I. Resp. *Boëtio Normand.*

26 Maj *Matthiae Frid. Bircherodii* Dissertatio (Extraord.) Philologico-Physica de $\Theta\epsilon\omega$ $\text{B\pi\omega\tau\alpha\lambda\omega}$ vel Telo Jovis Majestatico. Resp. *Hermannö Burghoff.*

Indsland.

Altona.

Her er udkomien Kongerigernes Siam, Pegu og Arrakan nærværende Staats-Historie, hvorhos sejes Beskrivelsen deels over de angrændsende, deels over de dertil hørende Lænder af Tonquin og Cochinchina indtil Indus-Floden og den Store Mogols Rige, i det Indske oversat, med Landkort. in 4to, i Alphab.

Hamborg.

Udi vores Boglader sees et Skrift af 3 Aet in 4to. uden Auctors eller Stædets Navn, med følgende Titul: *Eines Nieder-Sächsischen Theologi Bedencken über folgende wichtige Fragen: (I) Ob ein Melancholicus, welcher sich selbst umbringet, schlechterdings zu verdammen sey? (II) Wie man bey solchen Fällen,*

Die unter offnen und Anverwandten zu trösten habe? seines Nutzens wegen in öffentlichen Druck gegeben von einem Liebhaber der Wahrheit.

Nürnberg.

Udi Wolfg. Moritz Endters Forlag erudkommet: D. GABRIELIS CLAUDERI, Archiatri quondam Electoralis & Ducalis Saxonici, nec non Academiae Natur. Cur. Cæs. Adjuncti celeberrimi. Schediasma de Tinctura Universali vulgo Lapis Philosophorum dicta, cum Petri Joannis Fabri, Medici Regii Gallici quondam celeberrimi Manuscripto res Alchymicorum obscuras extraordinaria perspicuitate explanante, nec non D. Adami Gottlob Berlichii Dissertatione de Medicin Universali, quin & D. Emanuelis Kœnigii Prof. & Medici Basiliensis celeberrimi Epistola de Elixirio Sophorum, ejusque Observationibus de Modo Exaltationis & Vitrificatione Metallorum, revisum & hinc inde auctum, præmisso simul B. Clauderi vitæ Curriculo sistit D. Gabriel Frid. Clauderus Nepos, Physicus Gunzenhusensis. Norimbergæ 1736. in 4to, 1 Alph. 15 Ark, med Fortale og Register

gister paa 8te Ark, og 13 Ark med Tabeller, som Metallurgien betræffer. Auctor gjør udi den korte Forale sin Undskyldning for det, hand har skrevet om saadan en Materie, og aabenbaret (maa skee uværdige) saa vigtige Hemmeligheder, eftersom hand endeel, som et Membrum Collegii Naturæ Curiosorum har vaaret forbundet til at efterforske de Natuurlige Hemmeligheder og saadanne Verden at meddeele, endeel til at tiene derved sin Næste. I det 1ste Capitel taler Auctor om den Fejlighed, som har givet ham Anledning til Tractatens Forfærdigelse. II. Viser hand, hvad Tinctura universalis er. III. Bekræfter hand, at den er til in rerum natura. IV. Undersøger hand, om det er en Christen raadeligt umiddelbar at efterforske Tincturam universalem? (V) Giver hand den Materie tilkiende, hvoraf Tinctura universalis maa beredes.

Leipzig.

Den Historie, som nylig er udgaaet om Klosteret Amorbach fører følgende Titel: *Ætas mille annorum antiqvissimi & regalis monasterii B. M. V. in Amorbach*

bach Ord. S. Benedicti in Archidiecepsi Moguntina gloria & honore coronata, atqve historica methodo adumbrata; cum idem sub auspiciis Dei T.O.M. &c. ex laudabilissima ordinatione Reverendissimi, Perillustris, Amplissimi & perquam Gratosi Domini DN. Engelberti ejusdem monasterii Abbatis dignissimi &c. Festivum Jubilæum octiduana solennitate a die XII usqve ad XIX Sept. A. 1734 celebrabat, ex ejusdem monasterii Chartis & Documentis (quorum hic centum proferuntur) aliisque probatis Autoribus eruta & probata, opera & studio P. Ignatii Gropp, Ord. S. Bened. in Monasterio ad S. Stephan. Wirceburgi Professi, & Bibliothecarii, SS. Theol. Licent. Francofurti ex officina Weidmanniana. 1736. in folio, 3 Alphab. 8 Ark 3 Raabber, foruden de 12 Jubel-Prædikener, som ved denne Solennitet bleve holdte.

Holland.

Amsterdam.

Til Skolernes Nytte er her udgangen
i en næt Edition M. Tullii Ciceronis Se-
lectæ

lectæ Orationes ad Exemplar Probatis-
simorum Codicum expressæ cum Chri-
stophori Cellarii Argumentis, Rhetho-
rico Artificio, Verborum, Rerum ac
Rituum Interpretationibus Additus est
Index Adnotationum: Curavit & auxit,
sed & Sapientum Græcorum Apophthe-
mata subjunxit Arn. Henr. Westerho-
vins. Ex Typographia J. Wetstenii &
Smith i en stor Octav i Alph. 6 Ark. Der
ere 13 Orationer derudi. Registeret er
og vidtløftigere, end det i det forgaaen-
de Oplag var. De 7 Bises og andres
Grædske Ordspog, saavel som Sosiadæ
torte Positioner af de 7 Bises Lære ud-
trofne med Joannis Othonis Brugensis
Latinske Oversættelse er og herhos trykt,
efterdi de kun nogle Ark opfylder, og
kunde ikke beqvemt à parte trykkes, u-
agtet de nok fortæner flittelig udi Sto-
lerne af Ungdommen at læses.

Engelland.

London.

Mand har her i sinde at oversætte af det
Fransøske i det Engelske Hr. Dumont Ba-
ron af Carlskron hans Historie, Prinz

Eugenii af Savonen og Hertugen af Marlboroughs Kriger, inden 15 Maanedes, fra December af at regne, skal de til Texten henhørende Ark være aftrykkede, og de mange Kaabter og Land-Karter affstukkede, hvorpaa 18 Feldt-Slag 12 Beleyringer, og meer end 60 andre Grund-Ridsninger af Lænder, Stæder og Fæstninger forestilles, saavel som nye Land-Karter over Neder-Lændene, Ungern, Ehas og Italien.

Samme sted er Hr. Clarks Ilias Homeri nylig anden Gang oplagt. Den første Edition var in 4to denne nærværende, som er den anden, er in 8vo og bestaaer ligesom den forrige udi tvende Bind. Homeri Ilias Græcè & Latine: Annotationes in usum Serenissimi Principis Guilielmi Augusti Ducis de Cumberland, Regio jussu, Scripsit atq; edidit Samuel Clark J. T. P. Impensis Jacobi Joannis & Pauli Knapton.

Saa har mand og her ladet trykke The Examination of the Scheme of Church Power laid down in the Codex Juris Ecclesiastici Anglicani &c. the second Edition Corrected.

Frankerige.

Paris.

Her er udkommen efterfølgende Beretning i Trykken : Histoire Générale des Auteurs Sacrés & Ecclésiastiques, qui contient leur Vie, le Catalogue, la Critique, le Jugement, la Chronologie, l'Analyse, & le dénombrement des différentes Editions de leurs ouvrages; ce qu'ils renferment de plus intéressant sur le Dogme, sur la Morale & sur la Discipline de l'Eglise; l'histoire des Conciles, tant généraux que particuliers, les Actes choisis des Martyrs, Par le R. P. Dom Remy Ceillier, Benedictin de la Congrégation de S. Vaone & de Saint Hydulphe, Prieur Titulaire de Flavigny. Tome V. A Paris chez Paul du-Mesnil 1735. in 4to 718 Sider.

Ligeledes Historie Generale de Portugal par M. de la Clède A' Paris chez le Gras 1735 in 4to.

Fremdeles seer mand her Historie Générale des Drogues simples & composées, renfermant dans les trois classes des Vegetaux, des Animaux & des Mineraux, tout ce, qui est l'objêt de la Phy-

Physique, de la Chymie, de la Pharmacie & des Arts les plus utiles à la société des hommes. Ouvrage enrichi de plus de 400 figures en taille douce, tirées d'après nature, avec un Discours, qui explique leurs differents noms les pays d'ou' elles viennent, la manière de connôitre les véritables d'avec les falsifiées, & leurs propriétez, ou' l'on découvre les erreurs des Anciens & des Modernes. Par M. Pomet. Nouvelle Edition, corrigée & augmentée des Doses & des Usages, par M. Pomet fils Apoticaire. A Paris chez Etienne Ganeau 2 Quart Bind.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

En Printz af Merinis Familie, ved Navn Abdulach bragte først den Kongelige Bærdighed til sin Slegt ved det, hand gjorde sig til Herre over de Kongeriger Tremezen og Fez, (ved hvad Tid dette skeede derom mælder vores Historicus ey det mindste.) Dennes Efterfølgere i Regjeringen udvalde Fez til at være Hoved-Staden udi deres Herredømme, og satte til Maroc Stadtholdere, hvilke ved sin Siærlighed og Tyrannie

gjorde denne store og vidtløftige Stad fast gandske øde paa Indvaanere. Efter den Meriniske Familie regierede de Oatazer, ved hvis u-forsigtige og slemme Regierings-Maade den Deel af Africa gandske blev ruineret, som de vare Her- rer over. Men disse udjagede Scherifferne, og i deres Sted siden besteg Thro- nen. Den første af disse Scheriffer, si- ger vores Auctor, var Hascen, Barnes- fød udi den Bye Tigumedes i Numi- dien, en ærgierig Mand, som for at vinde Folkes Hjertter paatog sig en uds- vortes Gudfrygtigheds Masque, hvors- ved hand og tildrog sig manges Høyt- agtende. Den Kongelige Krone slak- ham saaledes i Dynene, at hand opfandt alting for at gjøre sig og sin Afkom be- rømmelig, til den Ende begyndte hand at tilegne sig en høy Herkomst, foregia- vende, at hand stammede ned fra Sche- rifferne, ja fra Mahomet selv, hvorved vi mærker dette, at vores Historicus, som siger her, at Ascen foregav sig at være af de første Scheriffers Stamme, sagde dog nyelig tilforn, at den samme Hascen var den første af Scherifferne; Men vi vil igien begive os til Historien.

Hascen havde 3de Sønner, Abdelqvivir, Hamet og Mahamet, hvilke hand gierne ønskede at see med de største Værdigheder beklædde, disse lod hand reyse til Mecca for at giøre dem desto ærværdigere for Folkets Øjne; Iblant dem alle 3 var Abdelqvivir den mindste ærgierigste, mens de andre, som benyttede sig meere af deres Faders Underviisninger, tænkte intet andet paa end at svinge sig op til Ære, i hvad det og skulde koste. Om disse derfor skal den 1ste Deel af denne Historie fornemmelig handle. Efter nogen Tids forløb kom de 3de Brødre hjem igien fra Mecca, og løb Folket, som allerede havde erklæret sig for Faderen, dem i møde for at kysse paa deres Kiortel-Flige. Disse, som alleene trængte efter at giøre sig meere og meere berømmelige, anstillede sig, ligesom de havde Henrykkelser i Landen, hvilket og faldt ud efter deres Behag. Nu tænkte Hascen, det var Tid at brække løs med sit Forehavende, hvorfor hand beordrede Hamet og Mahamet, som hand selv udi Magien havde underviist, at begive sig hen til Mahamet Oatas hans Hof, som den Tid regierede udi Fez:

Neppe vare de 2de Brødre der ankom-
 men, søren Mahamet blev beskiftet til
 Informator for Kongens Børn, og Ha-
 mat til at betræde et Cathedra udi det
 Mordafiske Collegio. Omendstønt de
 vare nu begge capaces nok til at efter-
 følge deres Faders ærgjerrige Hensigter,
 saa var dog Hascenu-formærkt, ligesom
 Siælen, der regierede alt deres Fores-
 tagende, hans Raad hørte de og hans
 Fodspor efterfulgte de troltgen: Maha-
 met, som var betroet til at opdrække
 Kongens Børn, holdt sig fornemmelig
 til den, der engang i sin Tiid skulle re-
 giere, og ved sin angjenemne Dmgang
 tiltraktede sig den unge Princes Kiær-
 lighed.

(Videre skal følge næste Post.)

Chartres.

Hos Jean Roux er i Forlag Abregé
 du Mecanisme universel en Discours &
 Questions Physiques, Dans lesquels on
 developpe les causes naturelles & im-
 mediates des plus surprenans, Phenoménes,
 par des demonstrations fondés sur les
 Observations & experiences faites dans
 les Academies Royales des sciences de
 Paris & de Londres, & sur plusieurs au-

tres de l' invitation de l' Auteur, enrichi de plusieurs figures en taille douce 1735 in 12mo. Auctor er Hr. Morin, Bræst og Professor udi Philosophien i dette Steds Gymnasio.

Italien.

Rom.

Her seer mand Bullarii Romani seu Novissimæ & Accuratissimæ Collectionis Apostolicarum Constitutionum ex Autographis, quæ in secretiori Vaticano aliisque Sedis Apostolicæ scriniis asservantur, cum Rubricis, Summariis, Scholiis, & Indice quadruplici, Tomus Nonus, complectens Constitutiones ab Alexandro VIII & Innocentio XII editas. Romæ Typis & Expensis Hieronymi Maynardi af 574 Sider in Folio, og Tomi Decima Pars Prima, complectens Constitutiones Clementis XI ab anno I usque ad XIII seu anno 1700 usque ad annum 1713; ibidem 1735, af 370 Sider. Formodentlig har mand maattet afdeele det i 10 Bind formedelst Clementis den XI mange Constitutioner. Dette er af det nye Oplag det 3die, og er her til taget meget næt og fint Skriv-Papir.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

Io.

Den 8 Martii. 1736.

DANMÆRK.

Kjøbenhavn.

Der er i det Kongl. privilegerede Bogstrykkerie nyelig fra Pressen udkommet en liden Tractat paa 2½ Ark med Titul af Christi Lidelses Kiærne, bestaaende næst Siælens Opvækkelse til Jesu smertelig Lidelses Betragtelse udi 4 Hoved-Lærdomme, behagelig at læse formedelst Materiens Sødhed.

Udi det Kongel. Wansenhuses Bogstrykkerie er fra Pressen bleven færdig

R

Dig

dig Joh. Anastasii Freylinghausens **I**
 Guds Ord grundede Indledning til
 vor Herres og Frelseres Jesu
 Christi Lidelses og Døds rette
 Betragtning og salige Brug; af
 det Tydske i det Danske Sprog oversat.
 Selges udi det Kongel. Wapenhuuses
 Boglade u-indbunden for 8 Sd.

Notification om Danske curieuse
 Sager. No. 226.

Continuation af de Disputatzer, som ere
 holdne i Collegio Elerfiano udi Kjø-
 benhavn Aar 1716.

12 Jun. *Jac. Hassé* Dissert. Juridica de Mo-
 deramine inculpatæ Tutelæ. Resp. *Boë-
 tio Normand.*

5 Sept. *Matthiæ Hagerup* Dissert. Hist. Ec-
 clestiastica de Pontificibus Romanis
 Regimen Politicum sibi arrogantibus.
 Resp. *Job. Petrò Anchersen.*

23 Oct. *Ad. Lev. Rossingii* Disquisitionis Astro-
 nomica An Cælum sit expers Genera-
 tionis & Corruptionis. Resp. *Nicolaò
 Krogio.*

30 Nov. *Christiani Stubei* Dissert. I. Histo-
 rico-

rico-Juridica de Lege & Legis Latoribus Danorum. Resp. *Matthia Hassing.*

9 Dec. *Henrich. Christoph. Bytzovii* Observationes circa Jovem Elicium. Resp. *Christophoro Stochflet.*

Tydskland.

Hamborg.

Nu kand mand ej alleene bekomme udi det berømte Museo Geographico de allerhverste malede Land-Karter efter Hübners Methode, udgivne af de aller-nyeste Franſke, Hollandſke og Tydſke Autoribus; mens endog en beſynderlig ſkøn Samling af 1000 Engeliſke, Franſke, Hollandſke og Tydſke Karter, hvor- paa findes en meget accurat Fortegnelse i den bekendte Bog in 8vo. under M. Z. hvis Titul er: *Museum Geographicum*, af hvilken alle Liebhabere kand erlange god Efterretning, og siden ved franqverede Skrivelser anmeldte ſig hos Hr. Lic. Hübner. Denne Samling er ſaa meget meere koſtbar, ſom Karterne ere ſyver og Illuminationen, hvilken mand billig kand kalde *Animam Geographiæ* er accurat; At mand ej vil nævne, at det er de nyeste og

Beste Auctores, hvoraf denne herlige Forraad er taget. Ellers har mand herfra, at Hr. Pastor Wolf er færdig bleven med sin Recension af Libanii Breve, som mand i lang Tid med Begjærlighed har ventet paa. Vi har fra hans Haand erholdet A. 1711 til Leipzig 100 af Libanii Breve, og derefter ved Enden udi den anden Tome af hans Anecdotorum Græcorum til Hamborg A. 1722. 7 andre af denne berømte Hedenske Orators og Sophistes Breve, og strax derpaa i den 3die Tome igten 18 af de samme Breve. Nu ere da siden indtil 1600 af denne Grækers Breve med Hr. Wolfes Latinske Oversættelse og Anmerkninger virkelig under Pressen.

Fremdeles har mand Kundskab om, at Hr. P. Palm vil med Deres Durchleuchtigheds Hertugens af Brunsvigs Tilladelse, ved Trykken udgive de skrevne Lutheri Anmerkninger over Davids Psalmer, som hand har opsat førend hand under Guds Direction lagde Haand paa det velsignede Reformations-Berk, hvilket mand syntes ikke at ville forbigaae at gjøre bekiendt.

Frankfurth.

Dem, som gierne vilde have en kort og saamenhængende, men dog grundig Indsigt i de gamle og nye Tiders Historier, har mand vildet til Behag meddeele de nærværende Staaters fuldkomne Historie i en kort dog vel anført Discours under følgende Titul: Historischer Discours von alten und neuern Staats- Revolutionen in den vornehmsten Reichen und Herrschafften des bewohnten und bekandten Erd-Krånsses, hvorudi indeholdes som i et kort Begreeb af den gandske Universal-Historie een paa nærværende Tider og Krigs-løb indrettet Beskrivelse, iligemaade om Kongerigers, Lænder, Staaters og høje Durchleuchtige Huusers udstaaede merkværdige Forandringer. Herhos habes Raabber paa alle regierende høje Hoveder. Frankf. og Leipzic in 8. 1 Alphab. 5 Ark, med 2de Ark Raabber. Dette Verks Skrivemaade er udi sig selv gandske god og flydende, dersom derudi ej forekom alt for mange fremmede Ord. Det kand tiene saavel til Fornøjelse, som dertil, at mand om de fornemste Verdens Staters

R 3

Staats-

Staats-Forandring bekommer saadant et Begreb, som er grunderet paa de troværdigste Historie-Skribenteres sikreste Efterretninger. Hvorhos mand og antæffer adskillige besynderlige Merkværdigheder af den gamle og nye Geographie, som Auctor og over hovedet udi sin Discours har rettet sig efter den Geographiske Orden, og har hand i den første Afhandling tracteret om Portugal, Spanien og Frankrig, og ved disse om det gamle Lothariske Riges Deeling, og det (I) om Nederlandene, (II) om Svidserland, (III) om Lotthringen. Fremdeles om Store-Brittannien, og det (I) om Engelland, (II) om Skottland, (III) om Irland, videre om Italien, og derudi (I) om Neapolis, (II) Sicilien, (III) Sardinien, (IV) Corsica, (V) Savoyen, (IX) Modena, (X) Florens. Derefter om de 3de Nordiske Riger, som (I) Dannemark, (II) Norge, (III) Sverrig. Videre om Bohlen, Moskau, Ungern, Böhmen, Schlesien. Hernæst handles om det Romerske Rige.

Helinstadt.

M. Joh. Just Lofius har oversat et stykke af

af den bekendte Rabboth, nemlig: Medrasch Echa i det Latinske Sprog. Denne Bog agtes særdeles højt af mange Lærde, og befatter i sig saavel de 5 Moſis Bøger, som de andre 5 ſmaa Bøger, ſom Jøderne kalder Megilloth, hvilket er en omſtændelig og efter diſſe Skrifterſ Art en lærd og opbyggelig Forklaring. Jøderne plejer at læſe diſſe Gloſſer ober Jeremiaæ Begrædelse paa deres Faſte-dage, nemlig den 9de udi Maaneden Abh, ſom er Auguſti. Mand finder derudi mangfoldige gode Forklaringer og Indſald, ſaavelſom Hiſtoriske Anmerkninger og ſaadanne Steder, hvoraf Oplyſning bekommes udi endeel Jødiſke Antiquiteter. Mand holder Robba Bar Nachæ-moni for at være Auctor dertil, hvis fordærvede og vanſkelige Skrive-maade ikke har ſkrækket Overſætteren fra at tage fat paa dette Verk. Foruden at Anmerkningerne ere ſatte under Texten, ere og endeel vidtløftigere ved Enden af Skriftet hoſføjede; om hvis Værd hand vil lade Læſeren ſelv dømme, naar Bogen, ſom fattes ikkun en Forlags-Mand, kommer ud for Lyſet. Hand vil og føje

til Skriftet D. Basil. Satlers, forrige General-Superintendent udi Braunschweig og Lüneborg hans Samtale af MSto, som hand 1588 har holdt med en Jødiske Rabbi til Melverode. Og er det ingen tvivl, at hand jo med saa lærd en Skat vil fortjene Tak hos Liebhaberne.

Züllichau.

I Wänsenhuusets Forlag hos Gotlob Benjamin Fromm, er den forhen belovede Bibelske Mathematicus eller Forklaring over den Hellige Skrift, 2 Alphab. stærk udi en stor Octav med 28 Raabberstykker at bekomme. Herhos er føjet som et Anhang Georg Sarganeks Forsøg paa at anvende Mathematiquen udi den Articul om Synde-Skyldens storhed, og dens højstnødige Beregning samt dens Storhed og Mangfoldighed imod den uendelige Forsoning og Guds Kiærlighed i Christo Jesu. Auctor til dette Anhang havde udgivet det for nogle Aar, som et Indbydelses Skrift, til Skole-Examen udi Neustadt ander Alsch, hvor handler Rector. De som udi Mathesi endnu ikke ere oplyste, kunde og med Nytte betiene sig af denne Bog, især til at slaae

op, naar de maatte falde paa vanskelige Skriftens Sprog, hvilke herudi tydelig forklares. De derhos føjede 4 Register forlatter meget saadant Efterslagende.

Leipzig.

I den Weidmannske Boglade findes nu den 23de Deel af den Europæiske Staats-Secretaire i en Octav, hvilken fortæller de allernyeste Tidtragelser, og fornuftelig dommer derom.

Franckfurth am Mayn.

Her er udkommen Doct. Nic. Hieron. Gundlings grundige Discours om Henrici de Cocceji Juris Publici prudentia, som den tilforn efter den Sal. Mands egen Dictation af endeel Tilhørere er udfskrevet, mens nu formedelst sin Fortreffelighed udgiven i Trykken udaf een af de samme, og med et dobbelt Register forsynet in 4to 5 Alph. 5 Art.

Ingermandland.

Petersborg.

Det er bekiendt, at mann fra den berømte Professor Båyer Land giøre sig Regning paa store Oplysninger i det, som fremmede Sprogs Historier an-

gaær. Hand arbejder endnu stedse
 paa en Ord=Bog udi det Chinesiske
 Sprog, hvorom mand har et got Haab,
 dog haver hand havt Lejlighed til no-
 genledes ved efterfølgende lykkelige Hæn-
 delse at afbrække med dette Arbejde;
 Thi hand var saa lykkelig, at antrefte
 her for nogen Tid en Indianer, som fuld-
 kommen forstod de Braminers Sprog;
 Af denne lærte Hr. Bayer dette Sprog,
 saaledes at hand nu færdigen kand læse
 og skrive det, hvorved hand er bleven sat
 i Stand til at forfærdige en stor Ord-
 Bog udi det samme. Hand haver ved
 denne Lejlighed forklaret og forbedret
 meget udi de Esterrætninger, som vi
 har fra Indien. Hans Opdagelser og
 Erindringer kunde maaskee være dem
 meget nyttige, som lader sig den Pro-
 testantiske Religions Udbredelse paa de
 Malabariske Kyster være angelegen. Hvad
 som den lærde Verden kand være tient
 med heraf, vil hand ikke mangle med
 Tiden ved Trykken at giøre bekendt.
 Mand har givet ham Forhaabning om,
 at hand med første skal erholde Konger-
 nes af Indostan eller de Store Mogo-
 lers

lers Historie, som udi disse Braminers
Sprog er forfattet.

Holland.

Utrecht.

Med det Theologiske Facultets Gods-
findende et her bleven trykt de Verspie-
dende Vos in de Wyngaart, eller en Hi-
storisk Samtale imellem en Præst og en
Christen om den udi Lærdommen forder-
vede Zion; befattende i sig de Simonia-
ners, Menandianers, Nicolaiters, Gno-
stixers, Sabellianers, Arianers, Spino-
zisters, Hattemisters, Deurhovisters,
Leenhovisters, Deisters, Pietisters og
andre Secters fornemste gamle og nye
Kætterie; Papisters, Lutheraners, den
Engelske Kirkes, Grækers og Tyrkers
adskillige Religioner: Jugement derover
tilligemed adskillige andre Ting. Alt-
sammen henstillet og forfattet med be-
sunderlig Hensigt paa det Universalisti-
ske Bedragerie, til en troværdig Ad-
varsel for de saa kaldede Semi-Pelagia-
ner udi vores Dage ved Antonium van
Hardevelt.

Samt

Sammesteds har et Societet af habile Jurister arbejdet paa et fuldstændigt Lexicon; hvorudi alle Juridiske Ord forklares, og de saa vel gamle som nye Juristers derover gjordte Anmærkninger fremføres og grundig paaskiønnes. Jo vidtløftigere dette Arbejde er, jo angænemer vil det blive, dersom og Udenlandske vil være noget forhielpelige dertil, indstikke deres Undersøgninger om Juridiske Talemaader. Hr. Doct. Trotz, som haver paataget sig Opsigten over dette Arbejde, erbyder sig til at sørge derfor, at de indsendte Artikler paa de behørige Stæder bliver indsatte, og accurate aftrykte.

Engelland. Cambridge.

Hr. Jonson, som sig allereede ved andre lærde Skrifter har gjordt bekiendt og meget arbejdet paa den nye Edition af Stephani Thesauro Lingvæ Latinæ har for nogen Tid siden ladet udgaae Puffendorfs Bog de Officio hominis & Civis med sine derhos føyede Anmærkninger.

Fran-

Franckerige.

Paris.

Det hos Briasson in 12mo 6 vol. ud-
komne andet Oplag af Marquisens af St.
Aubin, le Gendre de l'opinion, ou Me-
moires pour servir à l'histoire de l'Esprit
humain er af Forfatteren selv igiennem-
seet, forbedret og formeeret, i det hand-
dertil haver føyet 5 vigtige Artikler,
nemlig: om Corporum Tynge og Fald,
om Ebbe og Flod, om Jordens Bevæ-
gelse, om den Cartesianske og Nenta-
niske Philosophie, og om det uendelige
udi Geometrien; Dette Oplag er ogsaa
meget bedre end det første trykt.

Samme Steds er udkommet Kongernes
af Neapolis og Siciliens Historie, hvil-
ken skal være en Indledning og Conti-
nuation af den Historie som Msr. Petri-
neau des Noulis har udgivet, og holder
i sig en Beskrivelse over de Forandrin-
ger, som sig derudi har tildraget fra
Normannernes Tid indtil nærværende
Krig. Auctor til denne Bog har end-
nu ikke vildet givet sit Navn tilkiende.

Ligeledes er der udkommet: Tableau
des

des Maladies, ou les Remédes choisis & éprouvés de Medecine, que de Chirurgie, pour les Maladies du corps humain, dont un grand nombre n'ont pas encore été imprimés. Suite de l'ouvrage de Lomnius par M. le Breton, Docteur en Médecine de la Faculté de Paris, in 12.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

I de Dage var Tingitanien formedelst deres egne Fyrsters U-eenighed deelt, ja den var giort saa got som til en Udørken ved den idelige Portugisernes Plyndern. Dette i agt tog Hascen og tænkte herved at bane Veyen til sine Børns Lykke, hvorfore hand raadede sine Sønner til at begiære Krigs-Folk af Kongen for at opmuntre Folket til mandelig at forsvare sig imod Portugieserne, og med Iver at stride for den Mahometanske Lov. Efter dette Faderens Raad forestillede Mahamet og Amet Kongen, hvorledes at, da de vare Scheriffer, og stammede ned fra Mahomet, skulle Propheten udi dem finde et vigtigt Forsvar for sin Lov; at det var Kongens største Fordeel at
brin=

bringe Araberne til at tage Baaben, og at Folket, som saae deres Regentere og Scherifferne at have et Dhemærke og et Sind, med desto større Fynd skulle antage sig Landet og Religionen at forsvare; Derhos lode de ham og forstaae, at, efterdi hand havde saa vidtløftigt et Herredømme under sin Regiering, hand da ikke selv alleene kunde regiere det inden og forsvare det uden til, men burde overlade endeel Provincer til saadanne Personers Omsorg, som vare beqvemme til det samme at forestaa, og dersom hand vilde betroee dem de Provincer Susa Héa, Ducala, Maroc og Tremezen, skulde de paatage sig at holde en god Orden derudi, og giøre de Christnes Forslag til intet. Kong Oatas, som ikke begreeb disse tredsffe Scheriffers skalkagtige Hensigter, lod sig af dem føre bag Lyset, u-agtet alle de Forestillinger hans Broder gjorde ham i henseende til den Fare der var ved at betroee sig dem saaledes; gav begge Brødrene efter Begiæring Krigs-Folk og skrev til Stadtholderen udi de Provincer, hvorhen Mahamet og Hamet skulle reyse, at de udi alt nye skulle efterfølge deres

Gottfindende. Hvorpaa begge Brødre-
ne straxen begave sig til den Province
Ducala udi Kongeriget Maroc, hvor de
havde mange Benner.

Samme Tid vare Portugieserne Her-
rer af Azafi, som er en Bye udi denne
Province. Hidtil nærmede sig Mahamet
og Hamet, ligesom de ordentlig vilde be-
leire den, men der de befandt den stærkt
befæstet og vel forvaret ginge de den for-
bi hen til Capod' Aguer. Endskjønt de
endnu ikke havde giordt noget Krigs-
Tog, saa bragte dog deres egen ordent-
lige Opførsel, saavel som den strænge o-
ver Arméen holdte Krigs-Tugt, og den
floge Forsigtighed, de brugte i at for-
hindre Portugiesernes Raabens hastige
Fremgang, dem udi Høytagtende end
ogsaa hos dem, der tilforn havde mis-
billiget Kongens Oatas u-betænksumme
Raades Beviisning imod dem. Den
forbemeldte Mulei Nacer var alleene den,
som beklagede all den U-lykke, hand for-
ud saae snart at ville overfalde en Staat,
hvis Underdanere syntes i alt at føye 2de
Hyfleres ærgierige Hensigter.
(Bidere hernæst.)

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

II.

Den 15 Martii. 1736.

DANNEMARK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 227.

Følgende Disputatzer ere holdne i Collegio Elersiano Hafniensi Aar 1717.

Den 29 Jan. Ludov. Kling de Veterum Christianorum Baptistariis Specimen Antiquario-Ecclesiasticum I. Respond. Jeremiâ Lander.

24 Febr. Henrich. Christoph. Bytzovii Observati-

¶

vati-

vationes Circa Jovem Elicium Disputatione II. propositæ. Resp. *Matthiâ Hassing.*

- Mart. *Andr. Engberg* Disp. de Syllepfi Casuum. Resp. *Johan. Petro Anchersen.*

28 Apr. *Chr. Wilhelm Jani Lundii* in Prytaneum Atheniensium inqvistio Historico-Philologica II. Resp. *Nicolaò Samuelis Buggæø.*

31 Maj. *Laur. Brorson* de impositione manuum apud Judæos usitata Disp. II. Resp. *Martino Holst.*

Tydskeid.

Hannover.

Over den imellem Deres Kaysersl. og Aller = Christeligste Maj. Maj. sluttede Zaaben = Stilstand er en Medaille udkommen, paa hvis ene Side sees Kaysersens Bryst = Billede med denne Under = skrift: Carolus VI. D. G. Rom. Imp. S. A. Pacator Orbis Christ. Paa den anden Side sees en Regnbue, som strækker sig over Stæderne Wien og Paris, hvoraf noget lader sig til syne langt fra, og for ved hvilke Freds = Gudinderne viser sig, holdende en Olive = Green i den højre,
og

og et Anker i den venstre Haand, underst staar disse Ord: Nova Fœdera Spondet, og paa Afsnittet: Armistitio inter Cæsarem & Regem Galliarum promulgato M. Octobr. 1735.

Halle.

Her er udi Wänsen-Huusets Forlag trædet for Lyset: Elementa Juris Germanici tum Veteris, tum quod hodie in ipsis obtinet rerum augmentis. Tomus I. Ex genuinis principiis eruit & commoda Auditoribus methodo adornavit JO. GOTTL. HEINECCIUS, JC. Potent. Pruss. Reg. à Consil. Sanctior. & Jur. ac Philos. Prof. P. Ord. Halæ. 1735. udi en Median 8. 2 Alph., foruden det af 6 Ark bestaaende Tilskrift og Fortale. Dette fortræffelige Bærk er den Kongl. Preussiske Hr. Geh.-Raad Præsidenten von Cocceji tilskrevet, og fremfører udi Fortalen den berømte Forfattere i en lærd Dissertation, deres Argumenter, som dadler og gandske forkaster de gamle Tydske Rette og Skikke, og forsvarer de nu omstunder værende Rettens nødvendige Bidskab, Nytte og Brug. Men Læresmaaden, hvorfra denne store Jurisconsultus

tus betiener sig, bestaar derudi, at hand først nøje har sammensamlet alle de gamle Tydske Rette og Skikke af deres gamle og nye Love, og af gamle Krøniker og Documenter, saa vidt som mueligt er, forklaret dem. Fremdeles, at hand af saadanne Rette og Skikke har trækket en= deel Grund=Positioner og Regler, hvilke (som af saadanne gamle Love og Docu= menter kand sees) hos alle Tydske Folt har vaaren almindelige, og at hand endelig viser, hvorledes adskillige af saadanne Grund=Positioner udtrofne og endnu omstunder enten gandske Tyds= land igiennem eller og i adskillige Pro= vintzer eller Stæder deraf endnu vedli= geholdte Clausuler gaar i svang. Ind= holden af den første Deels Capitler er følgende: I Begyndelsen handler Au= tor de natura & constitutione Juris Ger= manici. I den første Bog, som af XVIII Tituler bestaar, handles de Jure Perfo= narum, og det

Tit. I. De prima hominum divisione, & speciatim de servilis conditionis homi= nibus.

Tit. II. De statu libertinorum, seu rusti= corum non adscriptitiorum.

- Tit. III. De statu ingenuorum seu eque-
stris nobilitatis in Germania.
- Tit. IV. De statu nobilium, seu princi-
pum dominorumq; in Germania.
- Tit. V. De jure municipum, qvi medio
ævo burgenfes.
- Tit. VI. De altera hominum divifione,
& fpeciatiim de parentum potefitate in
liberos.
- Tit. VII. Qvibus modis jus illud potef-
tis acqviritur.
- Tit. VIII. Qvibus modis parentum pote-
ftas jure Germanico folvitur.
- Tit. IX. De fponfalibus.
- Tit. X. De ritu nuptiarum.
- Tit. XI. De jure dotium, dotalitii, mor-
gengabæ, fimiliumqve lucrorum nu-
ptialium.
- Tit. XII. De potefitate ac tutela maritali.
- Tit. XIII. De matrimonio ad morganati-
- Tit. XIV. De divortiis & repudiis. (cam.
- Tit. XV. De personis qvæ sub tutela vi-
vunt, & quotuplex Germanis tutela.
- Tit. XVI. De officio & adminiftratione
tutorum, modisqve qvibus tutela jure
Germanico finitur.
- Tit. XVII. De tertia hominum divifione

in eos, qui integræ existimationis, & qui infames sunt.

Tit. XVIII. De ultima hominum divisione, & statu peregrinorum.

Iden anden Boq, hvorudi de Jure rerum handles, ere XVII Tituler, og bestaar af følgende:

Tit. I. De variis rerum secundum jus Germanicum divisionibus.

Tit. II. De dominio ejusque diversis generibus.

Tit. III. De modis adquirendi dominium naturalibus.

Tit. IV. De modis adquirendi juris civilis, speciatim de usucapionibus vel præscriptionibus & investituris.

Tit. V. De servitutibus.

Tit. VI. De jure hereditario, & speciatim de pactis successoriis.

Tit. VII. De testamentis & ultimis voluntatibus.

Tit. VIII. De exheredatione, substitutionibus, aliisque testamentorum accessoriis.

Tit. IX. De successione, ab intestato vel legitimis.

Tit. X. De acquirenda vel omittenda hereditate.

Tit.

- Tit. XI. De jure pignoris.
 Tit. XII. De obligationibus, & primo
 quidem de pactis vel conventionibus
 generatim.
 Tit. XIII. De conventionibus vel pactis
 beneficis.
 Tit. XIV. De conventionibus onerosis,
 certam præstationem continentibus.
 Tit. XV. De conventionibus onerosis, a-
 leam continentibus.
 Tit. XVI. De conventionibus accessoriis.
 Tit. XVII. Quibus modis obligationes
 solvuntur.

Jena.

For nylig er her udkommet Meditatio
 Philosophico-Critica de Perfectione lin-
 gvæ Methodo scientifica adornata, Aucto-
 re Jacobo Carpovio, Phil. Jac. cum Privi-
 legio. Jenæ, in 8. 7 Ark. Hvad Talen er
 for uskatteerlig en Gulds Save, viser den
 daglige Erfaring. Iblant de Fortrin, som
 det efter Gulds Billede skabte Menneske
 har, er Talen ikke den ringeste; thi u-ag-
 tet det samme allerede havde meget forud
 for hine, i henseende til Fornuften, saa
 vilde dog saadant uden Talens brug lidet
 hielpede det. Langt meere er denne en af de

vigtigste Hjelpe-Midler, til at føre Fornuften nærmere til sin Fuldkommenhed, efterdi mand formedelst Talen tilbringer andre igien det, som mand ved Fornuften selv har betragtet, underretter, formaner, hjælper dem, og omgaaes med dem. Her-tilmed geraader Talen, frem for andre Ting, til Guds Gres befordring, og har sin Oprindelse fra Paradiis. Efterat nu mangeslags Sprog ere opkomne, som deels have sine Fuldkommenheder, deels sine Mangeler og Fejl; men Mennisket er forbunden til at tænke paa de sidstes Forbedring, hvilket dog ligesaa lidet kand see, som i andre Videnskaber, uden visse Regler, saa haver Auctor holdt det nødig at efterforske, hvorudi Talens Fuldkommenhed bestaar, og derfor forefattet denne Afhandling udi 2de Capitler, udi det første handler hand i almindelighed om Talen, men i det andet om den sammes Fuldkommenhed i besynderlighed.

Leipzig.

Udi Jacob Borns Forlag er nyelig fra Pressen udkommen: David Martins Afhandling om den naturlige Religion, af det Frankøske oversat af Gottfried Ephra-

phraim Müller, med Christopher Wollens Fortale og nyttige Anmærkninger Leipzig 1736 in 8vo i Alfabert 3 Ark, tilligemed den af 3 Ark bestaaende Oversætterens Fortale. Forbemeldte Hr. Wollens Fortale handler om en Aabenbarings Nødvendighed og om den sammes Fornuft-mæssige Kienderegn. Og er denne Fortales Henseende denne, at mand vil bevise, at vores Aabenbaring er ægte. Bøket i sig selv bestaaer af 2de Deele, som er af følgende Indhold: Efter foregaaende Indledning til denne Afhandling handles udi den 1ste Deels 1ste Capitel (I.) om det sande Begreb, som vi skal giøre os om Gud. (II.) Udtyses klarligen Guds virkelige Existence efter det samme givne Begreb, og bevises af den natuurlige Fornuftes Grund-Positioner ved Metaphysiske Argumenter. (III.) Physicalske Beviser paa Guds virkelige Existence. (IV.) At Atheisterie er blottet fra alle slags Beviser og følgerlig er ifkun en Extravagance. (V.) Mand beviser, at der ifkun er en Gud. (VI.) Om Guds Evighed og U-maalighed. (VII.) Om Guds Al-

viidnighed. (VIII.) Om Guds Almagt. (IX.) Om Verdens Oprindelse, hvorudi mand igiendriver Epicuri, Platonis og Aristotelis Meeninger, som de om denne vigtige Sag har havt. (X.) Næst-bemelte Materies Fortsættelse, da mand viser at Gud har skabt Verden. Om Guds Forsorg i Almindelighed, i henseende til alle Ting's Opholdelse. (XI.) Om Guds Forsorg i alle forekommende Tilfælde. (XII.) Om Guds Barmhertighed og Godhed. (XIII.) Om Guds Hellighed og Retfærdighed. Udi den 2den Deel vises, hvorledes Menniskene i Kraft af en natuurlig Oplysning, ere forbundne til at tiene Gud, og læres der udi det 1ste Capitel, at, eftersom der er en Gud til, maa der og være en Religion. (II.) Om Siælen, hvorudi Religionen har sit Sæde, dens Aandelighed. (III.) Om de 3de Siælens Hoved-Kræfter, Forstanden, Villien og Ihukommelsen, besynderlig i henseende til det Forhold de har med den natuurlige Religion. (IV.) Om Siælens Udødelighed, hvor mand undersøger Mueligheden til den Meenings Oprindelse, at Siælen døer med Legemet; og hvor mand igiendri-

ver alle de Beviser, som mand for denne
 Meening kand anføre. (V.) Det første
 Beviis paa Siælens Udødelighed, som
 tages udaf dens Aandelighed. (VI.) Con-
 tinuation paa Bevisene om Siælens U-
 dødelighed. (VII.) At, dersom Siælen
 er udødelig, maa den og efter dette have
 et andet Liv. (VIII.) Om den væsentlig
 Forstikæl, der er imellem Dyd og Last,
 hvorpaa det tilkommende Livets Lykke
 og U-lykke beroer. (IX.) Om det na-
 tuurlige Liv, med hvilken Dyd og Last
 har et naturligt Forhold. (X.) Om
 Samvittigheden i almindelighed og den
 naturlige Forbindelse, som den har med
 den samme. (XI.) Om det er altid Synd
 ikke at følge Samvittighedens Bevæ-
 gelse, og om mand undertiden synder,
 naar mand den ey følger. (XII.) Den
 naturlige Religion maa nu være saa
 træffelig og nødvendig som den vil, saa er den
 dog ikke tilstrækkelig nok for Mennesket,
 som befinder sig i den fordærvede Til-
 stand. (XIII.) Om Hedningene ved den
 blotte naturlige Religion har kundet
 bleven salige. Hr. M. Wollens Jugement
 om Oversættelsen lyder saaledes, at den
 er

er pur og zurlig, og paa det allerbeste udfører Auctors Meening.

Frankerige.

Paris.

Historien over det Kongel. Invalides-Huus bliver i førstkommende Martii Maaned udgivet. Den Kongl. Raaber-Stikker Colhim har vaataget sig dette kostbare Verk, hvorudi alt hvad, som hører til denne prægtige Bygning tilligemed alt det prægtige, som Kirken, der er et Mesterstykke af Bygnings-Maler- og Bildhugger-Kunsten, indeholder. Historien og Samlingen af de derhenhørende Kongelige Forordninger &c. vil bestrække sig til 20 à 25 Ark, og bliver trykt hos Des Prez. Men Verket vil være Liebhaberne desto angeneimere, jo ufuldkommnere denne Bygnings-Beskrivelse er, som 1683 er udkommen.

Sammeledes er følgende udgangen: La Medicine Statique de Sanctorius, ou l'Art de se conserver la santé par la transpiration, traduite en François par M. le Breton, Docteur en Medicine &c. i en Octav. Item. Les Clefs de la Philosophie Spa-

Spagirique, qui donnent la connoissance des Principes & des veritables Operations de cet Art dans les Mixtes de trois Genres, par M. le Breton &c. i en Octav.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Der imidlertid Scherifferne, som havde faaret igiennem mange Provincer, ingen Benge fik fra Hoffet, befrygtede de sig at blive nød til at afskeedige Trouperne, mens Folket, som satte alt deres Haab paa disse 2de Brødre tilbød sig frivilligen at betale den tiende Benge af deres Indkomster til Krigs-Hærens Underholdning. Herved gjorde Indvaanerne udi Tavudante Tedsfi, og anliggende Stæder sig mest navnkundige, i det de udvalde Hascen Scheriffernes Sæder til Anførere, og gav ham en Trop paa 500 Heste. Mahamet den meest aarvaagne og dapperste af de 2de Hascens Sønner stadfæstede sig udi Tarudante, og lod bygge tæt ved Byens Muure den Fæstning Faraixa. Der hand siden havde ved Maurernes Forbøn erholdet den øverste Magt udi Krigs- og Borger-Bæsenet, lod hand sin Krigs-Hær marchere hen til

Pro-

Provincen Susa, undervang Indvaanerne udi Mezuar, som holdt med de Christne og indtog Provincen Dara, som hørte samme Indvaanere til. Derefter gav Mahamet Elché en Genuessist Renegat ham fri Gang igiennem Provincen Tigujut, saa at hand kom ind i Provincen Susa, og indtog Provincerne Hea, Ducala og Tremezen under det Skin at hand vilde komme Folket til Hielp.

Tendeste Hoved-Staden udi Provincen Hea begyndte vel at giøre ham nogen Modstand, men hand gjorde sig dog til Mester deraf, og som hand siden udvælgede den til sin Residence, lod hand derudi opføre et Pallatz. Enkken som hidindtil havde søyet Mahamet forlod ham nu vel til en Tid, mens den Tid varede ikke længe, og udfandt Scheriffen snart Midler til at giøre sig den blid igien. Maaden hvorpaa dette skeede fortælles af vores Auctor, og er ligesaa mærværdigt, som det, mand hidindtil har fortalt, og vil mand forestille det paa det korteste, som mueligt er. Yahui-Ben-Tasuf, som var Skat-Skyldig til Portugieserne, og en Mand, som formedelst egen Nytte var den største

Scheriffernes Fiende, samlede Troupen
 tilfammen, for at sætte sig imod Maha-
 mets Fremgang; mens som hand ikke
 torde stride alleene imod en Mand, som
 var vandt til at vinde, og hvis Magt var
 ham overlegen, samlede hand sig med
 Nugno Fernandes de Ataide, en Portu-
 gieser, Gouverneuren af Afasi, og med
 en Krigs-Hær, som de tilfammen for-
 merede, marcherede hen til Tendeste,
 hvor Mahamet sig opholdte. Endskjønt
 nu disse 2de Anførere havde holdt oeres
 March saa hemmelig, som mueligt var,
 saa var dog Scheriffen, som havde Spen-
 dere over alt, om den samme bleven ad-
 baret, og som hans store Anseelse var det
 fornemste, hand stolede paa, tænkte hand,
 det alleene at være nok til at bringe dem
 i U-orden, om hand ikkun fremstillede sig
 med sit Folk i Marken, men hand blev
 bedragen i sin Meening, thi Yahui og
 Nugno faldt an paa ham med et u-for-
 sagt Mod, og slog ham gandske af.
 Hvorpaa Mahamet blev nød til at for-
 lade Tendeste, nu maatte vel mangen
 en anden herved have blevet forlagt, mens
 Mahamet beholdt endnu efter, som for sit
 Afslag det u-forstrækkede Mød, hvor-

ved hand saa mange Provincer havde indtaget, og tænkte alleene derpaa, hvorledes hand dette Tab kunde oprætte. Imidlertid ginge Tafuf og Portugieserne ind udi Tendeste, og der de havde bragt alt Landet omkring under Lydighed, forføjede de sig igien tilbage. Imidlertid fatte Mahamet, som havde kaldet sin Broder Hamet til Hielp, sig i Spidsen af en talrig Armeé, og bemægtigede sig igien alt det, som af Portugieserne var erobret, og begav sig atter ind i Tendeste. Noget Tid derefter døde Hascen Scheriffernes Fader, og efterlod sig 3 Sønner, af hvilke den ældste Abdelqvivir, som var den mindst Navnkundigste af de 3, blev ihjelslaget i et Fejdt-Slag som de 2de Scheriffer leverede Portugieserne, der belejrede den Stad Anega. Mahamet og Hamet, som med største Dapperhed havde stridet, ginge af med Seieren, og gjorde Portugiesernes Commendant til Krigs-Fange, og som de vilde føre sig den i Fienden indjagede Skræk til Nytte, besluttede de at gjøre sig Mester af Maroc, som de og paa en Forræderst Maade finge.

(Videre med næste Post.)

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

I2.

Den 22 Martii. 1736.

DANNEMARK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 228.

Continuation af de Disputatzer, som ere
holdne i Collegio Elerfiano Aar 1717.

Den 11 Jun. Ludovici Kling de Vet. Chri-
stianorum Baptisteriis Specimen II.
Resp. Jacobo Tanche.

8 Sept. Nicolai Erasmi Lassen Dissert. Hist.
Philologica (Extraordinaria) *MDCCXXXVI*

M

Ar-

- Ανθροποθυσίας.* Resp. *Johanne Fabriciō.*
 27 Sept. *Jac. Haffe* Disp. *Juridica de Anar-*
gyria. Resp. *Janō Petri Olrog.*
 29 Oct. *Matthiæ Hagerup* Dissert. *Hist. Ec-*
clesiastica de Theologia Scholastica
Veteri. Resp. *Matthia Alberti Haberdorf.*
 24 Nov. *Adami Lev. Rossingii* de ortu &
 progressu *Astronomiæ Ellipticæ* *Differ-*
tatio. Resp. *Isaco Grundtvig.*
 30 Dec. *Chr. Stubæi* Dissert. II. de *Lege &*
Legislatoribus Danorum. Resp. *Petrō*
Nicolao Holst.

Tyskland.

Berlin.

Her findes paa Bogladerne Lettres d'
 un Officier Ingenieur sur quelques sujets
 de Fortification & de Geometrie Prati-
 que, chez Naude & la Veuve, 11 Ark i en
 median Quart med 2de store Raabber-
 Blader. Auctor dertil er Hr. Humbert,
 Capitaine og Ingenieur under de Preussi-
 ske Troupes. Det er 2de muntre og
 grundig forfattede Skrifter, hvoraf det
 første hovedsagelig handler om den Rim-
 plisse Maneer at befæste paa. Derhos
 anføres en Historie om den Strid, som
 imels

imellem Liebhaberne af Krigs-Bygnings-
 Kunsten er vorden ført om den hidindtil
 fast gandske endnu ubekjendte Befæst-
 nings Maneer. Her har Auctor fundet
 Lejlighed til at aabne sine Tanker om
 mange Bøgers Godhed og Uduelighed,
 som om Krigs-Bygnings-Kunsten ere
 sammenskrevne. Hand viser smukt, at
 alle maader at befæste paa, som mand
 finder paa de Fæstninger, som Hr. Vau-
 ban har bygt, og mand i Frankerige an-
 saae for gandske nye Fordeele udi Krigs-
 Architecturen, allerede for lang Tid af
 de Tydske og Italienske Skribentere ere
 beskrevne. Mange har allerede bemøjet
 sig med at aftegne Rimplers Befestnings-
 maade, efter som hand udi sin Bog ingen
 Afridsning havde sat, men endnu fand
 ingen rose sig af at have troffet den. Her-
 ved meddeeles en Afridsning, som Hr.
 Humbert haver taget af en af Hr. Rim-
 plers Scholarers Teigning og skreven Ef-
 terretning, som endnu ved hans levende
 Live er bleven forfærdiget. Endskjønt
 mand ellers befæster Cirkulen, saa forti-
 ficeres dog her Quadraten, hvorved er-
 holdes den Fordeel, at alle Fæstningens

Deele forsværer hinanden ikke ved skraa-
 men ved lige Skud. Courtinen bekom-
 mer næsten en Form af et Bolværk, i det
 at den ej gaaer ud i en lige Linie, men
 som en ud ad bøjet Vinkel er formeret.
 Den er udi sig selv saavel som de derved
 hængende Flanques, ved en Grav fra de
 egentlige Bolværker affondrede. Hvor-
 fore og Fæstningen ej saa strax er forlo-
 ret, om end den bedekkede Vej, ja endog
 et gandske Bolværk til Fienden er over-
 gangen. Mand har altsaa ikke nødvendig,
 da først at forskanke sig paa nye igjen
 imod ham, efterdi deslige Forstandsnin-
 ger, som i saadant Tilfælde kand være
 tienlige og fornødne, strax ved Fæstnin-
 gens Anleggelse allerede er giort. Ja
 om Fienden havde til det middelste sig
 indtrænget, saa var hand dog der aller-
 usikkerst, thi da vender Ordenen sig om,
 saa at den der før var den Belejrende,
 nu paa alle Sider selv bliver belejret. Thi
 den Rimpleriske Fæstning er ej alleeneste
 ud imod Feldten, men endog ind ad imod
 Midien af Bladsen med Graver, Faus-
 sesbrayer, Bolde og Bolværker forshnet,
 saa at de Belejrede kand holde sig meget
 læn-

længere end ellers. Det andet Brev be-
 treffer en fordeelagtig Maade paa at af-
 maale en Egn med Bouffolen, og der-
 efter at tegne den paa Papiret. Hr.
 Grüneberg forrige Kongelige Preus-
 siske Land-Bygmeister har opfunden
 den samme, og har saavel Hr. Philipp
 Naudé, den ældre, udi den anden Conti-
 nuation Miscellaneorum Berolinensiu-
 um, som Hr. Wolff udi sine Elementis
 Matheseos, endskjønt med endeel Foran-
 dringer i Problematis paa Papiir, be-
 skrevet.

Frankfurt am Mann.

Her har Heinrich von Borchhans, J.
 U. L. og Raadmand sammesteds ved of-
 fentlig Tryk meddeelt den lærde Berden
 Antonii Philippi Glockii, J. U. L. Numo-
 phylacium S. collectoinem 3296 Numo-
 rum tam Græcorum quam Romano-
 rum &c. hvorudi adskillige meget rare,
 og til deels endnu aldrig for Lyset komne
 gamle Mynter sig befinder. Denne
 Samling er indrettet baade efter Metal-
 lens Fortreffelighed og Tidens Orden u-
 di Historien, og er saa meget meere merk-
 værdig, som derudi ere at antrefte mange

Grædſke Mynter, Kongers og Rommerske Keſeres Mynter, ſaavelſom gamle Rommerske Ponderum Medaiglioner, og andre deſligeste Antiquiteter. Mand kand vel ſige med ſiel, at denne private Collection fortiener all den Berømmelſe, ſom mand derpaa legger, eſterdi den er temmelig fuldſtændig, og kand være Liebhaberne af Antiquiteter til megen Fornøjelſe, allerhelſt naar mand betragter, at derudi ere Numi Aurei 55. Numi Græcc argentei & ærei 298. Pondera 18. Numi familiarum 229. Numi maximi moduli 18. Numi primæ magnitudinis 307. Numi ærei mediæ formæ 700. Numi argentei cum æreis tertîæ & minimæ formæ 1405. Numi Arabici Argentei & ærei 16. Bracteati & ſolidi 117. Numi Caviniani 17 og Numi Moscovitici argent. 4. vel conſerverede at ſee, hvilke nærværende Beſidder byder den lærde Verden til kiøbs, hvilket Mynte-Liebhaberne kand ſee af Numophylacii Glockiani trykte Præfation, ſom hos Hr. Joh. Benjamin Andreae til Frankfort am Main gratis er at bekomme.

Wittenberg.

Mand ſeer her Frid. Chriſtiani Bau-

meisteri C.L. A. A. M. & Ord. Phil. Affessoris Institutiones Philosophiæ rationalis methodo Wolfii conscriptas, Vitembergæ 1736 in 8. i Alphab. 4 Arf. Auctor erindrer udi Fortalen, at hand til nærværende Logica Forfattelse er blevet anlediget derved, at Hr. Wolfius har skrevet sin i Tydsk, paa det at Skriftet ej skal være de Udenlandske nyttigt, og omendskönt det samme var bleven oversat i Latin, saa havde mand dog maattet ønske derudi en rigtigere Orden, flere Regler og vidtløftigere Forklaringer. Hr. Thummigs er derimod alt for kort, og blev beskyldt for at være alt for uforstaelig. Hvorfore hand af Kiærlighed til sine Tilhørere havde udkastet nogle Grund-Positioner, og udført Lærdommen de Probabilitate vidtløftigere, end af Wolfio var seet. Indholden af Barket bestaar udi følgende: Indgangen har 2de Capitler, udi det første handles de Philosophia in genere, i det andet de Partibus & divisione Philosophiæ, hvorpaa følger Prolegomena Logicæ, in quibus natura & indoles Logices exponitur. Og som Logica af ham deeles in Theoreticam og Practicam, saa betrag-

ter hand den første i 7 Capitler, og hand-
 ler : Cap. I. de Notionibus five Ideis.
 II. de Usu Vocum five terminorum cir-
 ca notiones. III. de Definitionibus. IV.
 de Divisionibus. V. de Judiciis & pro-
 positionibus. VI. de Ratiocinatione &
 Syllogismis, og endelig VII. de Syllogis-
 mis minus ordinariis, itemq; de Conse-
 quentiis immediatis. Practica pars Lo-
 gicæ bestaar af X Capitler, udi hvilke
 tales I. de Veritate in genere, II. de Op-
 positis Veritatis, falsitate, errore, præju-
 diciis & fallaciis. III. de Veritate certa,
 & variis modis ad eam perveniendi. IV.
 de Veritate probabili. V. de Meditatione
 legitime instituenda & veritate per eam
 investiganda. VI. de modo libros le-
 gendi & dijudicandi. VII. de Modo alios
 convincendi. VIII. de Modo alios confu-
 tandi. IX. de Modo sese defendendi. X.
 de Modo disputandi.

Schotland.

Edenburg.

Michael Menzies, Esquire havde hid-
 indtil et Privilegium paa, at ingen udi
 Engelland maatte gjøre ham efter den af
 ham opfundne Terste-Machine i en Tid
 af 14 Aar, men som 13 Aar af samme Tid

er forfalden, saa har hand givet John Porteous i London, hvilken denne Machines Forsærdigelse er bekiendt, i Commission at forshne enhver med den samme. Den tærsker med gemeene Bleyler og kand bevæges af Vand, Vind eller Hester. Der ere mange Prøver giordt paa at den aftersker en terten Deel meere Korn af et foregivet Antal Halm, end mand paa den sædvanlige Maade deraf bringer, hvorefter dog mange Korn udi Halmen bliver siddende. Til Dærkeit, 4 Mile fra Edingburg, er en saadan Machine oprættet, der gjør saa mange Slag, som 30 Mænd i lige lang Tid kand fuldføre, naar mand sætter, at de ikke hviler sig, eller som 40, naar de hviler sig, saa meget som fornøden er. En eeneste Mand bliver nok til at styre den gandske Machine, til at fremlægge den fulde Halm, til at optage Kornet og siden den tomme Halm at lægge af Bøven. Naar mand vil have Halmen saa nøye afterasket, som ovenmeldt er, at mand deraf erholder $\frac{1}{2}$ meer Korn, end mand ellers deraf vilde, da maa mand stedse regne 4 Slag for 1, og 40 for 10, det er, et Lag Halm maa 4re Gange træffes, som ellers ikkun bekom et Slag. Deraf kommer det,

at en saadan Machine, som fuldfører saa mange Slag, som 40 Mænd udi lige saa lang Tid, ikkuns udfordrer saa mange Neege, som 10 Mænd kunde gjøre. Men vil mand ikke have Halmen nøyere afstet, end paa sædvanlig Maade skeer, da gjør en saadan Machine, som før er meldt om, saa meget, som 20 Mænd udi lige lang Tid. Denne Machine kand drives paa samme Maade, som en Mølle, mand kand og bruge den paa en Mølle, saa at naar Møllen undertiden intet har at male, kand den just med det samme Band=Hjul terffe, og derimod male igien, naar mand ophører at terffe, hvor der er Band nok, kand et Band=Hjul drive baade Ma=le= og Terffe=Møllen tillige. En Bæf der er saa liden, at den ey formaaer, at bringe en Mølle i Gang, kand omdrive Band=Hjulet, hvorved denne Machine sættes i Bevægelse. For dette at bevise, har mand til Roseburn 1 Mil fra Edensburg, anlagt et Hjul paa $2\frac{1}{2}$ Fod i Diameter udi et Band, hvilket mand ikkuns kunde give et Fald af $1\frac{1}{2}$ Fod paa Hjulet: dog fuldfører den af Bandet drevne Machine saa mange Slag, som 6 Mænd i lige saa lang Tid kand fuldføre.

Engelland.

London.

Engellænderne har for nogen Tid opfordret alle Poëter i Europa til en Bedde-Striid, og veed mand ikke, om denne usædvanlige Skik meere skal tilregnes deres Tilbøielighed til Digte-Kunsten, end en hemelig Drift til at beholde den første Rang udi alle Videnskaber. De har vel ellers opbudet de Europæiske Mathematicos til Bedde-Striid; Dog haver de foresat den same endnu billigere Conditioner, endskjønt ingen Priis derved er bleven forelagt, end de nu glør ved Poëterne. Mand maa forundre sig over Indholden af det, som de i den udfordrede Digt vil have udført; Thi den skal handle om Livet, Døden, den yderste Dom og Helvede. Mand havde gjort bedre, om mand havde ladet der tilmed handle om Himmelen, Opstandelsen, og om det, som med de 4 forommeldte Ting ere sammenknyttet. Eftersom 4 saa adskillige Ting lader sig ikke i en ræt indrættet Digt afhandle uden at begaae Fejl, og intet tilfulde at tractere, efterdi mand ey kand udføre altsammen, efter som det fortienner. Saadant kunde før blive til en

gandste Bog fuld af Vers end til en god Digt, saasom mand fordrer 4 Digte under Skin af en eeneste. Den opsatte Priis paa 50 Pund Sterling, synes ikke at være proportioneret efter Arbejdets Bidtlofsighed, maaskee skal Belønningen bestaae udi den Ære at bekomme Poëtekrandzen frem for andre. Digten skal forfattes paa Engelsk eller Latin. Der har sig og 7 Tydske anmeldet, hvis Underkrifter under deres indsendte Digte vi her hos har villet sætte: 1. Bernhardus Godofredus Grauerus, dat. Hildburghusæ in Saxonia, 2. M. Justus Laurentius Dezius, Diaconus, dat. Umerstadii, prope Coburgam, Oppid. Hilperhusanorum. 3. M. Johannes Guilielmus Pistorius, Pastor Stresenhusanus, in agro Hildburghusano Saxonum. 4. Christophorus Caroll, Hildesii. 5. C. V. F. S. J. C. Tubingæ. 6. M. Petrus Kuuzius Saxo. 7. H. T. Sacerdos & Societatis Latinæ apud Jenenses Membrum, e Valle Burgolensi prope Jenam. Mand er nu i Giarde med at prøve deres Digter, men naar Dømmen, som er det beste, derover er fældet, vil mand formodentlig faae noget at see som Liebhaberne vil fornøyes, ved, hvilken og

med første udkommer, efterdi mand har ladet trykke alle de indsendte Digte tilfammen udi et besynderligt Supplement af Maanedss-Skriftet The Gentleman's Magazine, og lagt Verden dem for Dine.

Frankerige.

Paris.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

De indsnege sig paa en behændig Maaneer udi Nacer-Buxentuf Regenterens Gunst, og da de en Dag havde været paa Jagt, presenterede de ham en forgiftet Kage, hvoraf hand kort efter døde, uden at nogen kunde fatte ringeste Mistanke om Mordsagen til saa hastigen Død. Hamet lod sig strax udraabe for Konge af Maroc Byes Indvaanere, som derved skilte Nacer-Buxentufs Børn fra deres Fæderne-Arf. Denne trolose Person vilde gierne tilligemed have opsagt Kongen af Fez sin Lydighed, hvilken hand, som tilforn mældt er, saa høylig var forbunden, mens som hand ikke befandt sig endnu at have Kræfter nok dertil, sendte hand til bemældte Konge Gesandter, for at overlevere ham Skienk, betale ham Skat, og forsikre ham om en

fuldkommen Endighed. Siden lod sig atter en nye Leylighed see for Scherifferne til at gjøre sig mægtigere, dog ved Skielmsstykker og Forræderie, denne Leylighed lode de ey heller gaae forbie, men benyttede sig deraf saaledes: Det hendte sig at Araberne af Zarqvia og Garlia udi Provincen Ducala vare i Krig tilsammen; nu søgte hvert Barthie Forbunds=Benner, og begge tragtede efter at blive beskyttet af Scherifferne, hvilke gjorde lige store Løfter til begge Barthier, hvorved Araberne lod sig bedrage, og drog ud i Marken et lidet Stykke Ben fra Maroc, hvor Mahamet og Hamet med deres Armée og var udgangen, som nu et hvert Barthie troede, at Scherifferne skulde erklære sig paa sin Side, Skyndte de sig jo før jo heller at levere et Feldt=Slag. Men de 2de Brødre, efter at de gandske stille længe havde anseet Striden, indtil begge Krigs=Hærene vare svækkede, faldt an paa dem begge og nedsablede dem for Fode, og derpaa vendte tilbage til Maroc lige saa stor=modige, som de kunde have begaaet den dapperste Gierning. Eftersom de nu vare opblæste af en saadan stor Seyer eller rætters at sige For-

ræderie, som en alleene havde forskaffet dem Heste, Baaben og en stor Krigs-Forraad, men end ogsaa gjort dem meere befrugtelig for andre, meente de, at de u-straffet kunde opsigte den Kongen af Fez til sagde Troeskab og Skat, som de vare ham skyldige. Her fortæller vores Historicus, at de føjede Spot til deres Opsigelse, i det de, for at trodse denne Konge, som de havde at takke for al deres Forfremmelse, udvalgte de hestligste Heste som de fra Araberne havde taget, og stillede ham Spotte-viis til en Skient.

Kongen af Fez, som mand vel kand tænke, besandt nu paa alt for kiendelig en Maade, hvor stor Fejl hand havde begaaet, i det hand en havde efterfuldt sin sin Broders kloge Raad. Men denne Fejl kunde nu ikke oprættes, eftersom der med Scheriffernes Magt var kommen alt forvidt, ikke desmindre meente Oatas endnu at bringe alting til rette igien, og til den Ende truede Scherifferne med at forkynde dem en Krig, hvorved dette er at mærke, at saadan Trusel skeede paa en Tid, da Kongens Magt en kunde lig- nes med Scherifferne deres, hvorfore det- te Forrehabende var daarligt, mens det

samme blev ikke i Gierningen udført. Thi Kongen døde medens dette paastod, og efterlod Thronen til Hamet-Oatas sin Søn, hvilken, eftersom Scherif Mahamet havde været hans Læremester, vilde for samme Aarsags Skyld handle mildelig med Mahamet og Hamet, og derfor var fornøjet med at fordre en maaelig Skat af dem. Denne Kongens Godhed, i stæden for at opmuntre dem til Erkiendelighed, gjorde dem saa haardnakkede, at de aldeles nægtede at betale Skatten, i hvor liden den var, ja de strækkede deres Begiærlighed endnu videre, thi, efter at de havde vundet mange vigtige Seyervindinger fra den unge Konge, som blev nød til at forkynde dem Krigen, antog de sig begge Konge-Navn. En saadan u-rætmæssig Tiltagelse tvang Kongen af Fez til at gribe dem an paa nyt, men hand var ikke lykkeligere i denne end i de andre Kriger. Her vilie vi ikke saa vidtløftig tractere om det, som omstændeligere kand læses hos Auctorem selv, eftersom vi alleene har lovet kortelig at vilie fremføre det som vores Auctor har beskrevet.

(Videre med næste Post.)

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

13.

Den 29 Martii. 1736.

DANNEMARR.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 229.

Følgende Disputatzer ere holdne i Colle-
gio Elersiano Hafniensi Aar 1718.

Den 23 Febr. *Andr. Engberg* Disp. de
Necessitate & Ufu Accuratio-
ricæ. Resp. *Erico Tuscherø*.

8 Apr. *Chr. Wilb. Lundii* in Prytaneum A-
theniensium Inqvistio III. seu Ultima,

N

una

unà cum collatione quadam inter illud
& Regiam Communitatem Hafnien-
sem. Resp. *Laurentiò Grönbech.*

3 Jun. *Jacobi Hassè* Dissert. Juridica de Plu-
ralitate Sententiarum ad Juris Dan.
Lib. I. Cap. V. Art. XXVI. Resp. *Petrò*
Stauning.

30 Sept. *Matthiæ Hagerup* de Sacro Lumi-
narium Usu Dissert. Historico-Eccle-
siastica. Resp. *Davide Schytte.*

29 Nov. *Christ. Stubæi* Dissert. III. de Lege
& Legislatoibus Danorum. Resp.
Henricò Brönsdorpb.

Indskland.

Halle.

Udi Wänsenhuusets Forlag er udkom-
men: *Conspectus Pathologiæ ad Dogma-
ta Sthaliana præcipuè adornatæ & Seme-
jologiæ potissimum Hippocratico-Gale-
nicæ in forma tabularum repræsentatus.*
Auctore D. Joanne Junckero Prof. Publ.
Ordinar. & Instituti Orphanotrophei Pra-
ctico, in 4to. 3 Alphab. 15 Ark. Kund-
skaben om Svaghederne er paa 16 Ta-
beller forestillet, og er at ansee som en
Indledning til den for mange Aar af
Au-

Auctore udgivne *Conspectum Practicum* over beshynderlige Sygdomme, og deres Cuur, og handles der i udførlig om Plethora, Blodets Tykthed og onde Beskaffenhed, som Hoved=Årsager til de fleeste Sygdomme, og de deraf opkommende Blod=Flodder, *Congestionibus* og Feber, efter Hr. Stahls Lære=Regler, dernæst handles om de Sygdomme, som i den vandagtige Blodets Deel har sit Sæde, eller fornemmelig kommer af Mavnen og Larmene; hvorhos og tydelig forklares, hvoraf det kommer, at undertiden alle de Bevægelser, som til Legemets Beste foretages, paa engang ophæves, og hvorudi Sindets Svaghed bestaar. Den anden Deel bestaar af 13 Tabeller, og forebringer den højsnødvendige Videnskab om Svaghedernes Kiendetegn, og de deraf kommende Forudsigelser om Udgangen, og er merkværdig formedelst de af Hippocrate og Galeno med megen Om-sorg sammendragede og vidhen hørende Regler; da der ej alleene vises, hvor stor en Indsigt de gamle Medici allerede har haft i denne Deel af Medicinen, som siden fast gandske er bleven liggende,

men endog tillige anmerkes, hvor vore Tidens Erfarenhed nøder os til at vige fra de samme, hvilket udi Praxi selv har en besynderlig Nytte.

Nürnberg.

Fra Wien har mand følgende Distichon, som en lærd Ben har skrevet over den Durchl. Kaysrl. Erke-Hertuginde's Giftermaal med Hertugen af Lothringen:

Pugnatum satis est! Augusti Filia nubit,
Dormire ut possit dulcius, arma silent.

Iligemaade seer mand her ved denne Ejlighed efterfølgende allerunderdanigste Lykønskings Chronodistichon.

slt totVs aVstrIaCo LothrIngIVs æthere
faVstVs,
orbi & gerMano (roMano) gaVDIa
Larga ferat.

Osterrige.

Wien.

Følgende Bog er her trykt: Augusta quinque Carolorum historia, Aug. Imperatori Carolo VI. humillimè consecrata a R. & III. D. L. B. Adamo Patachich de Zajesda Croata Caroloftadiensi, Collegii

gii Croatici alumno, A. A. L. L. & Philos. Magistro, dum sub Augustissimis ejusdem Auspiciis positiones ex universa Philosophia in Universitate Viennensi publice defenderet ex prælectionibus P. P. Franc. Dolfin. S. J. Phil. Doct. & Prof. emeriti ac p. t. Senioris & Consistorialis, fol. 4 Alphab. 12 Ark. Hr. Baron har dediceret det til Keyseren. Ved hver en Keyser er i den første Deel dens gesta privata & togata beskrevne, og af de samme udtrøkket Corrollaria og qvæsita udi besynderlige Capitler, hvorpaa følger et Capitel de re nummaria & diplomatica. Paa selv samme Maneer afhandles i den anden Deel gesta bellica, og i den 3die religiosa, og sluttet med et Capitel de incrementis & moribus Imperii, hvorhos et Register er føjet. Om Carolo M. og Calvo var vel allerede noget udfømt, men nu er det med gestis bellicis og Religiosis formeeret; de 3de sidstes Historie fuldkommen, den om Carolo IV. vidtløftig, men den om Carolo V. kort udarbejdet, efterdi fast ingen endnu har skrevet om hin, og Historierne i alle Sprog om denne derimod ere fulde.

Frankerige.

Paris.

Udi store og vidtløftige Stæder ere ogsaa Forandringerne store og mange, og saa gjør mand vel, naar mand ofte gjør Beskrivelse over saadanne Stæder. Vi tør derfor ikke forundre os over, om mand giver os over Paris Beskrivelser paa Beskrivelser. Neppe var en vidtløftig Historie over denne Stad færdig, som Hr. Guj Alexis Lobineau havde udgivet, saa forlangede mand igien en nye, der ej var saa vidtløftig, som hin. Saadant Forlangende har mand i dette Aar opfyldt, i det en vis ubenævnt haver udgivet en Histoire de la ville de Paris, i 5 Duodetz-Bind. I det første fortælles denne Stads Fata fra de allerældste Tider indtil Ludvig den 10de. Det andet begynder paa Philippo den 6te, og endes paa Carl den 6te. Det 3die gaar indtil Henrich den 4de, og det 4de indtil nærværende Konge. I det 5te igientages kortelig det, som i de foregaaende er blevet sagt. Paa de 4re Raabber-Stykker, hvormed dette Bærk gelejdes, afbildes

den Situation, som Paris ved adskillige Tider har haft. Dersom mand skal domme om dette Verk efter Forfatterens Af-sigt, saa er det fuldkommen got. Hand har derved ligesom vildet tiene sine Landsmænd, som havde Lyst til at lære at kiende Paris, og dette har hand og giort, men de af andre Nationer, som seer noget nær ind i Sagerne, kand ikke være med dette Verk vel tilfreds. En Frankos er det nok, at hand kand opregne sin Konges Residentz-Stads Fata paa sine Sindre, men een af andre Nationer vil ogsaa vide hvorledes Paris er geraadet udi saadanne Fata. En Frankos vil meget fornøje sig, naar hand i denne Bog antreffer Sadernes, Bortenes, Fontainernes, Bryggernes, Kirkerne og Clostrenes Navne, men en Fremmed vil endnu kiende saa vigtig en Stad nærmere. Thi det er kuns Handverks-Mændenes Besømmelse, naar mand veed at tale om, hvilken Port der er den beste, hvor det høieste Taarn er, og hvorledes Pariser-Gang er indrettet. Skulde mand ønske noget, da maatte mand ønske dette, at vi fik saadan Beskrivelse over Paris, som

kunde være alle dem til Nytte, som fra alle Lænder vilde rejse til Paris. En Hofmand maatte der i kunde antrefte alt, hvad ham udi denne Stad kunde findes got til at formeere hans Hof-Videnskab. En Læge maatte der i finde Besseden om sin Kunst, en Theologo maatte mand vise, hvorledes hand kunde faae en dyb Indsigt i den Fransøiske Kirke: kort at sige, enhver maatte der i finde sit. Vel har mand hid og did, og fornemmelig i det 5te Bind paa den 483de og følgende Sider givet nogen Efterretning om denne Stads Bibliotheker, men denne Efterretning er ikke meget nyttig, og har vi ellers bedre Efterretninger om denne Stads Bøger og Tilstanden med Frankrigs Lærdom, saasom: Daniel Maichels Introductionem in historiam litterariam de præcipuis Bibliothecis Parisiensibus. For 2 Aar siden fik mand ud Histoire litteraire de la France, men fornemmelig haver den Histoire d'un Voyage litteraire, som i Haag er udkommen i næstafvige Aar, en almindelig applausum, og var det got, om alle de slags Lærde, som rejser til Paris, ligesledes i aag tog, hvad de for deres Videnskaber havde antroffet.

Sammeſteds er det fortreffelige og koſtbare Verk, ſom Pater J. B. du Halde har lovet for nogen Tid at give ud om China under denne Titul: Description Geographique, Politique, Historique, Chronologique, Politique & Phifique de l'Empire de la Chine & de la Tartarie Chinoiſe nu virkelig kommet for Lyſet udi 4re Tomer in Folio. Den iſte Tome er foruden Fortalen, ſom er paa 12 Ark, 5 Alphab. 10 Ark ſtærk, og ziiret med et Land-Chart over China, det Chineſiſke Tartarie og Thibet tiſammen, med et Land Chart over China alleene, med 15 ſpeciale Charter over Provin- cerne og 7 Raabber med de fornemſte Stæders Grund-Ridsninger. Efter en almindelig Beſkrivelse over China og dets Indvaanere, følger en kort Miſſionairernes Rejſe-Journal, ſom ſaa ange- nem er forfattet, at mand ſynes, naar mand læſer den, ſelv at rejſe med dem. Derpaa finder mand en Geographiſt Be- ſkrivelse over de Chineſiſke Provincer og vigtigſte Stæder; Fremdeles en kort Krø- nike over det Chineſiſke Monarchie, hvor- udi det ſammes Regenter, efter Tids-

Ordenen, ligesom de i 22 Dynastier paa hinanden ere fuldte, beskrives. Den 2den Tomus begriber i sig 7 Alphabet. 20 Ark, og har 8te Raabber. Alt hvad, som horer til Nationens Character, Regierings Formen og Politien, Chinesernes Sæder og Skikke, deres Handel, Kunster, Sprog, Lærdom, fornemste Bøger og deres Classer, tilligemed en Samling af Keiserlige Befalinger, Forordninger og de beqvemmeste Ministrers Betænkninger om et got og ondt Regiments te, hvilket altsammen Keiser Canghi har samlet og formeret, udgior Indholden af denne Deel. Den 3die Tomus paa 6 Alphabet. 4 Ark 5 Raabber giver en fuldkommen Berættning om Religionen og deres Secter, om den Christelige Religions Begyndelse og Fremgang i China, om Moral- og andre Philosophiske Videnskaber; om Historiens, Poesiens, Skue-Spil-Kunstens, Medicinens og Botaniquens Bessaffenhed. Den 4de Tomus bedrager sig til 5 Alphabet. og 15 Ark, og er forsynet med et General-Chart over det Chinesiske Tartarie, 12 speciale Charter, et over Corea, et over de

de Lænder som en Capitain Beerings har
lige fra Tobolskoy indtil Kamschatka
igjennemrenset. Efter eendeel Geo-
graphiske Anmærkninger over Tartariet,
som ere tagne af Missionairernes Efter-
rætninger, der Chartet har forfærdiget,
følger en Underrætning om Tartarernes
Mantcheoux Historie og Sprog. P. Ver-
biests 2de Rejse-Beskrivelser over Tar-
tariet. P. Gerbillons 8. dildhen aflagde
Rejser, og en kort Historisk og Geogra-
phisk Beskrivelse over Corna og Tibeth.
Mand har i denne Tome tillagt et Re-
gister og Forklaring over de Tartariske
Ord, ligesom i den 3die over de Chinesiske.

Continuation af Historien om Scherif-
fernes Staater i Africa.

De 2de Scheriffer fore siden fort i at være
lykkelige; thi de vandt Sejer paa Sejer,
men der de nu syntes at have bringet det
til en stor Grad, og de stod paa den Punct
at see deres Dnske opfyldt, opkom der en
Misforstaaelse imellem dem. Og i hvors-
vel denne Post ikke er den ringeste udi
Historien, saa maae vi dog gaae den for-
bi for at undsøge Tidløstighed. Dette
vil vi ikkun mærke, at Misforstaaelsen

tog ofte af og til, indtil de engang aldeles forligte foretog sig idelig at forfølge Kongen af Fez, som, efter at hand nok havde bemøjet sig med at forsvare sine Statter, endelig blev et bedrøveligt Slagt=Offer for den ugudelige Mahamet, som understod sig at strangulere sin egen Discipel. Dette vilde vi noget omstændelig fortælle, efterfølgende paa det allernøieste vores Historie=Skrivere, men afkortende alt, saa meget som mueligt er.

- Oatas Kongen af Fez, som vist havde sat sig for endnu at stride imod Scherifferne, oprettede en stor Armée, som hand deelede i 5 Slagt=Ordninger, af hvilke Muley og Buhazon hans General=Lieutenant og nærforvandte skulde commandere den første, som stod paa høyre Fløy, den anden, paa den venstre Fløy, fik Buxqueri Kongens Broder til Anfører. De 2de andre Slagt=Ordninger, som vare stillede næst efter de 2de første, bleve anførte af Mulei Cacer og Mulei Xequé, som begge vare Kongens Sønner, Kongen selv med Mulei Budquer en anden af sine Sønner commanderede den 5te Slagt=Ordning, der bestod af de dapperste Mænd, som i Arméen fandtes. Der=

etter lod hand plante Støcker paa en liden Høy, som den Persianer Marian blev beordret at tage vare paa.

Der Mahamet saae all denne Tilberedelse, forsamlede hand sine Børn tilige med Anførerne over hans Armée og andre Herrer, og holt en Tale, hvorudi hand opmuntrede dem til at vedligeholde det berømmelige Navn og Rygte, som de havde indlagt sig ved mange Sehervindinger, der gjorde dem til Herrer over en stor Deel af Africa, forestillende dem, at dersom de vandt den forestaaende Striid, vilde samme Seher bringe all denne Deel af Verden under deres Magt. Som hand nu gjorde mindre Staat paa det store Antall Soldater, end paa deres Mod, saa gav hand alle dem lov, som ikke ville blive med i Striden, og paa det hand desto meere kunde opmuntre dem, som bleve tilbage, lod hand dem forstaae, at hand ved en overnaturlig Kunstes Hemmelighed var kommen i Erfaring om, at ikke meer end en eeneste Negre af den heele Armée skulde omkomme, og at Kongen af Fæz skulde blive taget til fange. Ved denne Tale toge Scheriffernes Trouper sig

et stort Mood til, og lavede sig færdig til Feldt-Slaug om Dagen efter, hvilken og ey saa snart var anbrættet, før end Striden med største Hidsighed og Iver begyndtes. Her beskriver vores Auctor igien alting for omstændeligt, hvilket vi atter for Korheds Skyld forbiggaaer. Kongen af Fez saae sig nød til at flye, og som hand i Flugten faldt af sin Hest, der hand skulde passere over en Flod, blev hand tagen, og straxen derpaa forestillet Mahamet, som med en alvorlig Læremesters Stemme, dog derhos som en Gudfrygtig Mand begyndte at give Kongen følgende Lektioner:

Lykken, sagde hand, som i Dag gjør Eder til min Fange, giver mig den Overmagt i Hænderne over Eder, som Jeg ey vil benytte mig af uden for at erindre Eder, at, som Jeg tilforn har været Eders Læremester, har Jeg endnu Ret til at give Eder Lærdomme, men Lærdomme uden Forbittrelse. Mand kand ey beskylde Eder for anden Last, end at i har været efterladen i at straffe de Laster, som Eders Underdanere daglig begaaer. Eders Residence-Stad, som er saa berømmelig deraf, at vores Religion

der har havt sin anden Oprindelse, og der burde nu omstunder være et Gudfrugtigheds Bolig, maae dagligen see regiære inden sine Muure Misundelighed, Ergierighed, U-gudelighed og alle de Laster, som ere opkomne af Straffens Esterlaendhed, hvorudi baade Eders Forfædre og I selv haver Skylden. Mens naar Frygten for at opirre Eders Folk tillukker Eders Dyne over deres Misgierninger, da tænk, at Gud randsager Eders Opførsel, og at I falder i en Afgrund, som I ved en lastværdig Forsigtighed vilde undflye. Ja, I haver stedse frugtet Eder at blive ned-thronet af Eders Underdanere, dersom I understod Eder til at bruge den Magt, som Gud har givet Eder over dem. Og, see, nu i Dag er I affat, fordi I ey har brugt den Magt. Thi I maae ikke tænke, det er mig, som har overvundet Eder, Gud har stridet for mig imod Eder, og Eders Afslag er hans Gierning. En mægtig Konge faaer aldrig at see Sandheden, uden ligesom igiennem tykke Skyer, og siælden antager hand de Raad, som vise Mænd giver ham. Gud har vildet

for

fornedre Eder, for at lade Eder kiende, at Eders Fald hængte af hans Billie og Magt, og paa det I herefter meere skulde lyde hans Røst. Det er da ham, som siger til Eder igiennem min Mund, at I skal bringe Religionen i sin forrige Stand, affkaffe den U-orden, som under Eders Regiering er opkommen, vel at elste mens ogsaa derhos straffe Eders Folk, lægge Bind paa Kunster og Videnskaber, og endelig at have en from Konges Dyder.

(Videre med næste Post.)

Italien.

Neapolis.

Boghandleren Rispoli har et nyt Op-
lag paa Vinci Bog om Maler-Kunsten,
og givet det følgende Titul: Trattato
della pittura di Lionardo da Vinci,
nuovamente dato in luce, colla vita
dell' istesso Autore, scritta da Rafaele du
Fresne. Si sono giunti tre libri della pit-
tura, ed il trattato della statua di Leon
Battista Alberté, colla vita del medesimo,
e di nuovo ristampato, corretto ed a mag-
gior perfezione condotto. Raabberne
ere skient udskulne.

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

14.

Den 5 April. 1736.

DANNEMARC.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 230.

Følgende Disputatzer ere holdne i Colle-
gio Elersiano Hafniensi Aar 1719.

Den 16 Febr. Chr. Wilb. Jani Landii Flo-
res ex Epicteto, Stoicorum maximo
in primis Enchiridii Capite I. redol-
lentes. (1) Versionem Danicam. (2) A-
nalyfin Grammatico - Criticam. (3)

o

Chri-

- Christianismum Epicteti. (4) Stoicis-
mi partem. Resp. *Gabriele Alexandro de*
Verville.
- 25 Maj. *Jacobi Haffe* Dissert. Juridica de
Juramento Necessario ad illustratio-
nem Jur. Dan. Lib. I. Cap. XIV. Resp.
J. Andrea Japeti.
- 25 Oct. *Matthia Hagerup* de Dedicacionibus
Templorum Dissert. Historico-Eccle-
siastica. Resp. *Matthia Foss.*
- 13 Dec. *Chr. Stubai* Dissert. IV. Hist. Juri-
dica de Lege & Legislatoribus Dano-
rum. Resp. *Severino Schielderup.*

Her i Kiøbenhavn er for nogen Tid
siden udkommen paa Brent noget af en
Bog in 8vo, kaldt: **Christ=opbyg-
gelig Tiidsfordriv**, hvis Autor hid-
indtil har holdt tilbage med sit Navn,
men nu er bleven bekendt, da Handels
Kongl. Majest. allernaadigst har benaas-
det Cammer=Raad Paulli med Privile-
gium paa samme Bogudi Tyve Aar fra
2. Martii 1736 af at regne. Denne Bog
er saavidt allerede ferdig, at der ikkun
fattes 5 à 6 Ark til at inde Hoved=Ber-

(3) *Christiano-Critica* *Acte*
-ind

lets 3die og sidste Part, men, formedelst det vidtløftige Tilleg, hvormed Bogen eendeel efter, eendeel over Løfte bliver forbedret, har den ikke kunde blive fuldferdig til denne Tid; Derfor er af det Tilleg, som skal følge med Bogen extraheret de Stykker, hvilke vedkomme Ungdommens forestaaende Confirmation, og deraf udi en anden Format (nemlig lig efter den Bedendes Kiæde) nylig samlet

Et lidet Skrift, som indeholder (1)

Et Bønne over Confirmationen til Belkom udi vor Danske Zion. (2) Anviisning til et Stykke, som handler om

Menniskets Igiensfødelse og Fornyelse

(3) Et Stykke som, i Anledning af

Tit. 2. v. 12. forklarer, hvad det er at

forsage Diævelen. (4) Anviisning til

et Stykke, som udlegger Troens Na-

tur og Egenskab. (5) Ungdommens

Bøn der skal confirmeres. (6) Foræl-

dres Bøn naar deres Barn confir-

meres. (7) Forældres Bøn paa sama-

me Tid, som selv ere opfødte i en

fremmed Religion. (8) Fadderens

Bøn, om de ere tilstæde ved Confir-

ma-

mationen. (9) Confirmati Bøn naar Examen er overstanden.

Til denne Confirmations Andagt er siden i disse Dage fra Bressen udkomien Et Tillej paa faae Art, samme er indrettet til Brug baade for Gamle og Unge efter den Tid, da Confirmationen er forbi, og bestaar i efterfølgende Afdeeling: (1) Morgen og Aften Andagt for en heel Uge. (2) Betenkning til Trøst for dem, som maatte falde til Tungsiindighed, fordi de ikke har holdet deres ved Confirmationen gjorde Løfte. (3) Betenkning til Trøst for dem, som maatte blive afvist fra Confirmationen.

Tydskland.

Leipsig.

Udi Actis Eruditorum findes efterfølgende anførte: (1) Joannis Harduini, è Soc. Jes. Opera Varia, cum Indicibus & Tabulis æneis. Amsterdam hos Henrich de Sauzel in Fol. 8 Alph. 15 Art, hvorudi følgende Skrifter staar: (a) Athei detecti. en Fortegnelse paa endeel Romersk-Catholiske Lærde, som ingen Land
holde

holde for Atheister uden Pater Harduin, med et Anhang, som er skrevet imod den Cartesianiske Philosophie. (b) Platon explicque, ou Censure d'un écrit de Mr. l'Abbé Fraguier, inseré par Mr. l'Abbé d'Oliver, dans la Traduction des Entretiens de Cicéron, sur la nature des Dieux, hvorudi Plato beskyldes at have statue-ret mange Guder. (c) Pseudo Virgilius sive Observationes in Æneidem, at Virgilius ikke har skrevet denne formænte Helte-Digt, som hertilmed er fuld af en og andre Fejl. (d) Pseudo-Horatius, at Horatius intet har skrevet ut en Epistolas og Sermones. (e) Numismata Seculi Theodosiani, Justiniani & Regum Francorum. (2) Joh. Gottfr. von Meyern Westphälische Friedens-Handlungen und Geschichte. Dritter Theil. Hannover bey J. A. Gerken, Fol. 9 Alphab. 20 Artk. (3) Josephi Catalani, Presbyteri, de Codice Sancti Evangelii atque servatis in ejus lectione & usu vario ritibus, Libri III, ad Papam Clementem XII. Rom hos Roccho Bernabo, in 4to. i Alph. 8 Artk. (4) Antonii Arrighii Juris Pontificii Historia, quatuor Disputationibus compreh-

hensa. Accesserunt ejusdem Orationes tres: pro jurisdictione Pontificum, de Ecclesiis suburbicariis, de agro limitato. Padua hos Josepho Comino, in 4to. i Alphab. 3 Art. (5) Essais sur la noblesse de France &c. h. e. Commentatio de nobilitate Gallia, exhibens dissertationem de origine & depressione ejus; Autore M. C. de Boullainvillier cum Notis Historicis, Criticis, & Politicis, adjectis primis lineis Dissertationis de primis Francis eorumq; coloniis. Amsterdam in 8. i Alph. 9 $\frac{1}{2}$ Art. (6) Multilinguis Phytanthozaiconographia Weinmanniana Index, quo denominationes ex optimis autoribus tam priscis, quam neotericis ordine ac serie alphabetica non solum dextre exhibentur, sed simul genera ac characteres, cum probatissimo usu ex genuinis Autoribus eruto, Latino & Germanico idiomate, impensis Bartholomaei Seuteri & Jo. Eliae Ridingeri, Pict. & Sculpt. Augustan. Regenspurg in Fol. 3 Art med 57 i Kaaber udgravede og med levende Farver aftrykte Blomster-Teigninger. (7) Tractatus Quatuor Anatomici de aure humana, tribus figurarum tabu-

tabulis illustrati, Autore Jo. Frid. Casse-
 bohni, Med. D. & P. P. Halle udi Wäh-
 senhuuset, in 4to. 13 Ark, 3 Raabber. (8)
 G. F. Richteri Responso ad Viri Cl. Jac.
 Jurini Demonstrationes de mensura vi-
 num corporearum. (9) Pièces, qui ont
 remporté le prix &c. h. e. Scripta ab A-
 cademia Regia Scientiarum duplicato
 præmio a. 1734 affecta. Paris af det
 Kongl. Trykkerie 1736. in 4to. Det første
 af disse Skrifter heeder Essai d'une
 nouvelle Physique céleste &c. h. e. Ten-
 tamen novæ Physicæ cœlestis Autore Jo.
 Bernoullio, Acad. Scient. Paris. Lond.
 Petrop. &c. Socii, & Prof. Mathem. Basil.
 12 Ark, 1 Ark Raabber. Det andet Ré-
 cherches Physiques & Astronomiques
 h. e. Disquisitiones Physico-Astronomi-
 cæ Problematis ab Scient. Acad. Paris.
 iterum propositi, Latine conscriptæ, &
 in lingvam Gallicam conversæ nonnul-
 lisque accessionibus auctæ, à Dan. Ber-
 noullio Acad. Petrop. & Bonon. Socio,
 in Acad. Basil. Anat. & Botanic. Prof. 6te
 Ark. (10) An Enquiry into the Origin
 of Honour and the Usefulness of Christi-
 anity in War, h. e. Inquisitio in originem

honoris & usum Christianismi in bello. London hos Joh. Brotherton in 8. 16 Ark. (11) The Story of the Ordination of our first Bishops in Queen Elizabeth's Reign &c. h. e. Ordinatio primorum Episcoporum Angliæ, quæ, Regina Elisabetha imperante, in caupona, caput equi nuncupata, facta esse narratur, examinata; quam fabellam esse recens inventam, minus coherentem, sibi contradicentem & absurdam probavit Thomas Browne, Collegii Joannei Cantabrigiæ ante hæc Sodalis. London hos Wilhelm Innys, in 8. 1 Alphab. 10 Ark. (12) Gabriel Wilhelm Göttens Jettlebendes gelehrtes Europa, Braunschweig hos Ludwig Schröter in 8vo. 2 Alphab. 9 Ark. (13) Nova litteraria.

Nürnberg.

Hr. Prof. Schwartz har ladet trykke efterfølgende Bog: Commentationem Critico Historicam de Jomsburgo, Pomeraniæ Vandalo-Slavicæ inclyto oppido 4 Ark in 4to. Dette Verk maas have kostet Auctor saa meget mere Umage, som denne Stad hos alle Indenlands Stribentere efter sin Undergang er kommen

men i Forglemmelse, hos de Danske Historie-Skribere, og udi endeel gamle Sags mældes endnu derom. Det 1ste Capitel handler om dette Ords Etymologie og er meget lærd og flittigt udarbejdet. Det 2det forstiller Stadens Situation, som var stærkt befæstet og laae ved Søen, tiende imod Søe-Røvere, var med dappre Soldater besat, og Marg Græven Palma-Toki indrømmet. Denne Marg Græve gjør just denne Stad saa mærkværdig, efterdi hand, som en ordentlig Lehnsmænd tog sin Værdighed og Land af den Store Bommerste Konge Buris-lao, førend den Christelige Religion i de Egne blev indført, hvilket Land tiene til det vanskelige Spørgsmaal dets Løsning om Lehn-Rættighedens Oprindelse.

Schweizerland.

Basel.

Hos Brandtmüllern er nylig af Pressen kommen: Nouveau Testament de N. S. Jesus Christ traduit en François, sur l'original Grec., avec des notes literales pour éclaircir le Texte, par Monsr. de Beausobre & Lenfant 2 Tomes

mes 4to. Dette Bærk er efter Amster-
dammer-Editionen med ligesaa smukke
Bogstaver og ligesaa skone Skriv=Vas-
pir trykt, og selges halvparten billigere
end bemeldte Edition.

Holland.

Utrecht.

Boghandleren Jean Broedelet, gjør
bekiendt, at hand allerede har færdig
Partem ultimam Thesauri Juris Romani,
continentis rariora meliorum Interpre-
rum Opuscula, in quibus Jus Roma-
num emendatur, explicatur, illustratur.
itemq; Classicis aliisq; Auctoribus, haud
rarò lumen accenditur cum Præfatione
Everardi Ottonis, J Cti & Antecessoris,
in folio.

Leiden.

Hos Johannem van Kerkhem er paa
nye igien trykt Cornelii van Bynkers-
holk J Cti & Præsidis Observationum Ju-
ris Romani Libri Quatuor? In quibus
plurima Juris Civilis aliorumq; Aucto-
rum loca explicantur & emendantur.
in Quarto.

Fran

Franferige.

Paris.

Hr. Delisle Auctor til den fortræffelige Comædie Timon-Misantrope har presenteret Cardinalen af Fleury en lident Digt, hvorudi Forfatteren forebringer en, i henseende til Deres Eminence over alt bekient Sandhed, udi følgende 3 Vers:
 Le plus sage Ministre est sujet à l'envie.
 On n'aime ses vertus, que dans le monument

Fleury seul a le don d'être aimé dès sa vie.

Det er:

De største Statsmænd har Misundelse
 nok prøvet

Bed deres Leve-Tiid, mens naar de er
 bortrøbet

Bed Døden, elstes de, dog en er dera
 for fri

Som elstes levende, det er: en stoor
 Fleury.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Den hykleriske Scherif lod det ikke blive derved, at hand ved en gudsfrygtig Tale saaledes forestillede sig, men udviste endnu større Prove paa sin Skins

Hellighed ; i det band fremdeles talde Kongen til med disse Ord : For resten maae I ikke tænke, at Jeg vil føre mig Eders Ulykke til nogen Nytte, thvorvel Jeg har Aarsag at beklage mig over Eder, fordi I haver hiulpet min Broder imod mig, men Jeg veed ligesaa vel at forglemme U-ræet, som at hegne mig derover, naar mand tvinger mig dertil; tag Eder derfor ifkun Mood til, og forlad Eder derpaa at Jeg inden kort Tid skal indsætte Eder paa Thronen. Oacas, som ved sit Fald var særdeles nedslaget udi sit Sind, kunde ikke entholde sig fra at give Mahamet paa sin Tale dette Svar: Mand har endnu ikke sagde hand, seet nogen Seyervindere bruge sin Seyer med saa stor en Sindighed som I, og Jeg tænkte ikke, at I skulde have taget Vaaben imod mig, for at give mig Formaning. Vist er det, at I giver mig dem, som en Lærere, hvilket og gjør, at Jeg svarede Eder heller som en Discipel end som en Krigs-Fange. Tilfæld mig at bruge den samme Frihed imod Eder, som I bruger imod mig ; og dersom Eders Raad engang fandt komme til at blive mig

mig utrige, saa kand maaskee mit Svar
 i sin Tid ey blive Eder til mindre For-
 deel. En Regentere kand aldrig saa
 strengt regiere over sine Underdanere, at
 der jo undertiden indsuiger sig en og an-
 den Misbrug, mens om mine Underda-
 nere end og levede i den allerførste U-
 ordentlighed, og Jeg, som deres høieste
 Dyrighed, tillukte mine Dyne til alt saa-
 dant, hører det da Eder til, som en, der
 fra en ringe Læreres Embede formedelst
 u-tallige Laster haver økøst Eder paa
 den Throne, hvorpaa I sidder, hører det
 da Eder til, siger Jeg, at straffe mig for
 min Opførsel, I, som min Fader efter
 mine Raad har givet Lovlighed til at
 blive magtig og overvælde hans egne
 Børn, I, som Jeg selv har beviist saa
 mange Belgierninger, og betaler mig
 med den største U-taknemmelighed, I,
 som under en paataget Dvds-Masque
 søger at skjule og dernæst at rettfærdig-
 gøre Eders u-gudelige Gierninger for
 mig, men lad os ikke tale om saadanne
 Ting, som gjør Eder forhadet og giver
 baade dem, som anhører Eder og mig alt
 for meget tilliende, til hvilken Grad I
 er

er kommen udi Hylleric. Forsætter Eder alleene derpaa, at Guld, som har leveret mig i Eders Hænder, har villet derved prøve Eder og lade Verden see, hvorledes J vilde bruge Eders Sener, og J, som haver brudt den Trofskab, som mig var skyldig, endelig skulde lade Eders Hierte bevæges til Medlidenhed. Og, eftersom J saa vel har vüist mig min Blygt, faaer mand at see, om J vil efterkomme Eders, og om J vil erkiende, at Lykkens Ubestandighed gjør den eenes Frelse fornøden for den anden, J bebrejder mig den Hielp, som Jeg har bevüist Eders Broder, men Jeg spørger ikke efter en Siertning, som udi sig selv er betømmelig, og som lader Eder forstaae, at J kunde have ventet samme Hielp af mig dersom i havde i samme Stand befundet Eder. Mahamet tog imod dette Kongens Oatas Svar med et smilende Ansigt, og beredde sig til at marchere til Fez, mens hand havde ikke forud seet, hvad som siden tildrog sig. Buhazon Kongens General-Lieutenant og Frænde var gaaet ind udi Fez med Mulei-Caser Kongens Son, og, som samme Stads Indvaanere

befrugtede sig for onde Sviter af Kongens Sagenstab, gavede de Cronen til Mulei-Caser med den Billaar, at hand skulde give den sin Fader igien, saa snart hand af Sængselet var løsgiven. Saaledes fandt mand for got udi det Raad, hvor udi Buhazon presiderede, hvilken var den første, som til Tres Bevisning nedskafte sig for Kongens Fødder, hvilken straxen gjorde ham til sin Vizier og først nemste Ministre. Her anmærker vores Historicus, at de overtroende Maurer tilegnede all denne Staatens U-lykke til en Permission, som Kongen af Fez havde givet de Christne, til at have Biin udi deres Huuse, saavel som til et stort Antall Løver, som bemeldte Konge underholdte, hvorfors Mulei-Caser, som i Besyndelien vilde tiltrække sig Folkets Hjertes, lod udrinde all den Biin, som fandtes i Byens Kieldere og befalede, at alle Løverne skulde med Piile ihjelskydes.

(Bidere med næste Post.)

Italien.
Venedig.

Sra Hr. Angiol Maria Ricci har mand

føle

følgende erholdet : Calligrafia Plautina e Terenziana , contenente le più pure e nitide Locuzioni di Latinità adoperate da Plauto e da Terenzio , corrispondenti ad altrettante volgari , disposte per alfabeto , ed espresse cogl' idiotismi della lingua Fiorentina coll' aggiunta in fine d'alcuni luoghi scelti dell' uno e dell' altro. in 8vo pag. 311. Udi Fortalen vi ser Auctor , at ingen Land have en fuldkommen Kundelse af det Latinske Sprog som ey udaf Grunden forstaaer Terentium og Plautum. De anmærkede Talemaader beløber sig fast til 3000.

Florens.

Bogtrykkeren Pet. Gant. Viviani vil give Caroli Taglini, Phil. P. P. udi Pisa, Afhandling om Luften, i det Latinske Sprog forfattet, under Pressen. Forfatteren undersøger derudi Luftens og dens Figurs Deele tilligemed de Egenskaber, som have Grund udi Figuren. Luftens Tyngde og dens Virkninger forebringes i den 1ste Bogs 20 Capitler. I den 2den handles grundig om Lydens og Vindens Lære, og er med gode Anmærkninger og oprigtige Prøver forsynet.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

15.

Den 12 April. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 231.

Continuation om Collegii Elerfiani Di-
sputatzer holdne paa Kiøbenhavns
Universitet.

Siden Aar 1719. da Stipendium maatte,
te, for Collegii Siølds skuld, paa nogle
Aar ophøre for de der logerende
Studentere, ere af Alumnis ingen exer-
citia holdne eller forlangede i samme Aar
B rin=

ringer, saasom Alumni nøde ingen Stipendium, men alleene Huus=Værtsse i Collegio. Dog bleve imidlertid holdne

Åar 1722.

- d. 15 Maj. *Henrici Olivarii* Disputatio Extraordinaria, quâ breviter delineatur Numeri Qvinarii Excellentia. Resp. *Johanne Barbovio.*

Åar 1727.

- d. 4 Sept. *Christiani Arnoldi Rasch, Georg. fil.* Dissertationis Juridicæ de Defensione legitima Pars Ima. Resp. *Magno Halling.*

Åar 1728 udi October=Maaned blev dette Collegium tillige med Universitetet og flere dets publicke Bygninger lagt i Aske i Kiøbenhavns Ildbrand.

Hos Autor af den i seeneſte lærde Nouvelle omtalte Christ-opbyggelige Tidsfordriv er ligeledes ogsaa for sig selv at bekomme den Anviisning til Communion, som ellers skulde følge ved den Christ-opbyggelige Tidsfordriv, saa og de udi samme Anviisning alleguerede Stykker af Bogen, paa det Ensthaveerne sig i den Fald af Bogen kunde betjene ligesom den fuldkommen var færdig, i den

Sted

Sted det, imod Autors Ville, ellers ikke kunde ventes førend lidet længere hen i Tiden; Thi, da Autor indlod sig med at skrive Bogen, var hans Hoved-Djernerke alleene, at vilde, i Anledning af allehaande udvortes forefaldende verdslige Ting, forklare, hvor vidt mand kand og bør gaae med en sand Christendoms retsindig Øvelse, uden at forgaae sig, enten imod den Augsburgiske Confession, efter hvilken den Lutheriske Kirke retter sig, eller imod den Hellige Skrift, hvorpaa den Augsburgiske Confession grunder sig, (af den Aarsag melde Titelerne ved Bogens Continuationer, at de ere overeenstemmende med den Augsburgiske Confession, forstaae saa vidt de der forefaldende Theologiske Materier angaar:) Men, da den halve Deel af Hoved-Berket var færdig trykt, forarsagedes Autor lidet at vige fra sit første Dessen, fordi Nationens Gout nødde ham til at indrette Bogen ved Tilleg saaledes, at den ikke alleeneste kand bruges at læse igiennem til opbyggelig Tidfordriv om Søndagene, men endogsaa til en fuldkommen Huus-Postil om Søndagene. Af dette Tilleg er

endnu ikkuns lidet kommen for Lyset, men det lidet giver allerede Haab om, til hvor stor Nytte baade for Geistlige og Verdslige det gandske Verk vil blive, al-terhelst da de i denne eene Bog forefinde hvad de ellers i mange Bøger plejer at søge, for Exempel: Dispositioner og For-klaring over Evangelier, Aanderige Psalmer og Bønner, Communion- og Confirmations-Andagter, Moral, Sy-ges-Troest etc. Saa stor med Bogen foretagen Forandring, som nu af Facul-tate Theologica maa censureres, lige-som det efter haanden til Trykken leve-res, opholder til deels Verkets Frem-gang. For da at lette Lysihavernes For-længsel, bliver Bogen, saaledes som meldt er, stykviis debiteret, indtil den kand le-beres fuldkommen ferdig.

Endstland.

Hamborg.

Mand finder hist og her udi Boglader-ne et Skrift, under Tit: Les Princesses Malabares, ou le Celibat Philosophique. Ouvrage interessant & curieux, avec des Notes Historiques & Critiques. A Tran-que-

quebar, chez Thomas Franco. Efter som en Bog under denne Titul efter Parlamentets foregaaende Dom for nogen Tid ved Bøddelens Haand til Paris er opbrændt, og denne just er det samme Bærk, saa tviler mand ej paa, det jo mange vil være saa curieuse at vide, hvad det er, som har forarsaget denne arme Bog saa skarp en Dom, og da er Marsa- gen aabenbarligen denne: En vis Janse- nist har understaaet sig at forestille den S. J. L. Orden i sig selv hvorledes den er, og blottet den noget for meget for Ver- dens Dine, hvilket har vaaret de andæg- tige Ordens Herrer saalidet tilpas, at de ikke har givet sig nogen Rolighed, førend de sik hevnet sin Harm for det mindste paa Skriftet, da Forfatteren selv for- medelst sin velbetænkte Stiltienhed ej kunde blive angreben. Men nu vilde vi tale noget om Bærket i sig selv. Udi For- talen, hvor i Autor bekiender sig for at være et Medlem af den Romersk-Cathols- ke Kirke, sætter den samme det bekendte nitimur in vetitum &c. til Grunden af sin Position, at mand allerheldst læser forbudne Bøger, og at en forstandig

Stri-

Skrivent derved ofte udgiver sin Bog for forbuden, dernæst afdeeler hand de forbudne Skrifter i 2 Slag, hvoraf det ene omstøder Guds Tieneste og Dyderne, forvender Sæderne og giver Lasterne en skøn Farve, saavel som forfalser det Begreb, som haves om den imod sin rætmæssige Lands Herre skyldige Underdanighed. Det andet Slag betræffer en daarlig Philosophies Systemata, malicieuse hemmelige Efterretninger, som angriber fornemme Folks gode Navn og Rygte, og forsværter det samme med skammelig Estertale, og disse 2de Slags Bøger holder Autor for billigt, at de bliver undertrykte og i Fødselen qvælet, eller og, saa vidt de sidste angaar, holdes saa meget mueligt er, hemmelige. Men Autor anfører endnu et 3die Slags Skrifter, som haver (endskjønt ufor skyldt) samme Skiæbne, som de andre 2de, nemlig hand beklager at Skrifter, som for Exempel P. Quesnel hans Reflexions & Apologies, les Hexaples, le Temoignage de la Verite, saavel som de mange opbyggelige Berker, som Gud anvender til sin reene Lærdoms Underholdning og de Ugu-

Diliges Omvendelse, ere saa ulyttelige,
 at de, som udgiver saa hellige Skrifter,
 selv maa skiule sig for Dyrighedens Dine,
 og saa træffelige Berkers Belønning er
 ikkun Lands=Forviisning, Fængsel og Ra-
 gen, efterdi de fornemste Geistlige stedse
 legger nyt Tynder til denne Had, og den
 ærgjærige Dyrighed nok holder ved at
 forfølge. Dernæst beder Autor Læseren,
 at hand ikke maatte tænke noget, som kun-
 de være nærværende Bog til Nachdeel,
 efterdi den intet indeholdte, som kunde
 forvende Menniskenes Forstand eller Hier-
 te, endskjønt den ej med Privilegio eller
 Tilladelse til Trykken var forsynet, vel
 bekiender hand sig skoldig i at have an-
 grebet et stærkt Barthie, men det fortry-
 der ham ikke, da hand og virkelig afma-
 ler det samme med saa kiendelige Farver,
 at mand maatte være gandske u=erfa-
 ren, om mand ikke ved første anseende
 strax kiendte deres Skilderte, og just af
 Frygt for dette Selskab, har hand hver-
 ken torbet navngive sig eller underkaste
 sin Bog den sædvantige Censur. Autoris
 Hensigt med denne Bog er, efter hans
 Foregivende, nyttelig at fornøje dem,

som ikke undersøger meget Religions Materier, thi mand legger dem her for Djnene Religionernes fornemste Systematum, Critiske Tid-Regning fra allerførste Tider, og tilbringer dem tilligemed de vigtige Sandheder om det Guddommelige Væsen, om Sjælens Udødelighed etc. Saaledes lyder fornemmelig Autoris Beretning om Bogen, hvortil mand eragter dette uødigt at føje, at iblant alle de Allegoriske Tale-maader som Autor betiener sig af, ere de om det fornuftige Menneske, Passionerne, Dyder og Lasterne, Historien om Falbet og adskillige andre Ting udi Religions Systemate, vel-indrettede og læseværdige, dog findes, for alt dette, udi samme Skrift, adskillige Tale-maader, som synes at gaac den Guddommelige Majestæt for nær, og følgerlig altsaa kand give de u-oplyste stor Forargelse, eller og adskillige forvirrede Begreeb om saadanne Ting.

Leipzig.

Hos Sam. Benj. Walther kand havees Index Latinitatis Selectæ, vulgo neglectæ,

etæ, ineritò ac falsò suspectæ ex Seb. Castellionis interpretatione S. Codicis nunc primum collectus & veterum, Criticorumq; optimorum testimoniis illustratus ab Joh. Ludolpho Buncmanno, Reg. Bibl. & Gym. Mindens. Rectore i en stor 8. Mand finder herudi de fornemste Phrafer, som Castellio har betient sig af, anviste, og ved forte, men nøttige Critiske Anmærkninger, forklaret. De gamle Barbariske og nye opfundne Talemaader mærkes derudi ved besynderlige Tegne, og vises udi Fortalen de største Critici og Grammatici, hvis Flid mand sig har bragt til Nytte.

Wittenberg.

Hr. Joh. Justus Spier Mag. Legens og Bibliothecarus ved dette Academie vil forestille den berømte Joh. Hübners Politiske Universal-Historie, eller den første Deel af hans Historiske Spørsmaal paa en gandske hidindtil u-sædvanlig Maade, og eftersom den Jødiske Historie (som bekendt er) afhandles udi den anførte Hübners Bog fra Verdens Begyndelse til Jerusalems Forstyrning ved Vespasianum, og siden de 4 Monarchier, saa

har hand for samme Aarsages Skyld lagt
 denne Bog til Grund, efterdi den i man-
 ge Skoler og Gymnasia er indført. Den-
 ne Historie skal da affstikkes paa 4 store
 Regal-Arsk, hvilke mand siden tillsam-
 men limer, paa disse 4re Charter eller
 Arsk gaaer Historien i 2de Columer til
 gandske underst, saa at paa den første
 Columne staaer den Bibelske eller det
 gamle Testamentes Jødiske Historie,
 med de 3 første Monarchier, saasom det
 Assyriske (ligesom det først var u-deelt,
 og siden deelt) det Persiske og Grækiske
 (først u-deelt, og siden deelt) og gaaer ef-
 ter Tids-Regningen fra Verdens Be-
 gyndelse dens Rettesnor; Paa den anden
 Columne staaer det Romerske Monarchie
 indtil nærværende Tid med Tids-
 Regningen fra Christi Fødsel. Udi Hi-
 storien paa den første Columne affstikkes
 et hvert Monarchies Begyndelse, og paa
 den anden Columne et hvert nyt Seculi
 Begyndelse med større Stil. Den Jø-
 diske Historie saavel som et hvert Mo-
 narchie illumineres med en besunderlig
 Farve, og det saaledes, at, for Exempel
 det første Monarchie, naar det faaer
 grønt,

grønt, siden naar det deeler sig, vel be-
holder grønt, dog bekommer 3 Slags
grønt, og saaledes ved de øvrige, saa
at Farverne eller Illuminationerne gjør
den samme Nytte som ellers ved Land-
Charter, hvo som vil holde dette Arbeide
ved de hidindtil udgivne Historiske Ta-
beller, skal læt see, hvorledes at hine
gaaer fra disse, og hvilke ere nytteligst
at bruge. Disse Tabeller kand saaes for
noget meere end 2 Sldr.

Holland.

Leiden.

Hos Boghandleren Gerard Portuliet
vil inden kort Tid komme til Pressen:
Prosperi Alpini, Marosticensis, Philoso-
phi, Medici, in celeberrimo Lyceo Pa-
tavino Pharmaciæ Professoris Ordinarii,
Hortique Medici Præfeti HISTORIA
ÆGYPTI NATURALIS, II. Vol. in 4.
Parte I. continentur Rerum Ægyptiarum
Libri quatuor. Opus posthumum, nunc
primum ex Auctoris Autographo, dili-
gentissime recognito, editum; atque ex
eodem Tabellis æneis XXV. illustratum.
& uberrimo Indice auctum, Parte II.

continentur ejusdem Auctoris Liber de Plantis Ægypti, auctus & emendatus. Accedunt tabellæ æneæ LXXVII. Plantis summo artificio incisus & Dissertatio ejusdem de Laserpitio & Loto Ægyptio, cum Observationibus & Notis Joannis Veslingii, Equitis, in Patavino Gymnasio Anatomix & Pharmaciae Professoris primarii. Accedunt nunc primum ejusdem, Joannis Veslingii Paræneses ad Rem Herbariam, & Vindicix Opobalsami, cum Indicibus necessariis.

Udi samme Forlag bliver og med det snarest udgivet: Sigeberti Havercampi Auctorum, qui de vera & antiqua pronuntiatione Linguae Græcæ scripserunt, Sylloge, qua continentur, Theodori Bezæ, de Germana Pronuntiatione Linguae Græcæ, & Jacobi Ceratini, de Sono Litterarum, præsertim Græcarum Libelli, Adolphi Mekerki de Vera & Recta Pronuntiatione Linguae Græcæ Commentarius. Henrici Stephani Apologeticum pro Veteri ac Germana Linguae Græcæ Pronuntiatione, ex hodierna cacophonia in priscam euphonia facile vindicanda. Quibus accedit Sigeberti Ha-

vercampi Dissertatio de Veteri Litterarum Græcarum Scriptura, variaque ejus Mutatione, antiquissimorum præcipuè Numismatum fide comprobata atque illustrata. in 8vo cum fig.

Utrecht.

Den anden Tome af Spectacle de la Nature, ou entretiens sur les particularités de l'histoire naturelle, qui ont paru les plus propres à rendre les jeunes gens curieux, & à leur former l'Esprit er at faae hos Estienne Neaulme, trykt ester Pariser Exemplaret udi en stor 12., og bestaar af 466 Sider med 18 Raabber=Blader.

Frankerige.

Paris.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Mahamet, som intet vidste af denne Forandring, rykkede frem imod Fez paa 2 Meile nær, hvorfra hand skikkede Breve fra Kongen til hans Gemahl og Søn, udi hvilke hand bad at Landet Mequinez for hans Udløsning maatte gives til Scheriffen. Buhazon, som Kongen havde skrevet til samme Tiid, opholdte

Scheriffen udi samme Haab, og tog tilsligemed alle Midler til Hielp til at overrumple denne Forrædere, som paa sin Side stræbte efter at bedrage Kongen og Ministerne udi Fez. Men alle de Tilberedelser og Overlæg, som Buhazon gjorde, gik ikkun frugtesløse af, thi Mahamet som betids fik Nys derom, begav sig i største Hast lige ind imod Stadens Porte, hvor hand tog 200 Borgere, der sig intet ont befrygtede, ginge og spadserede langs ad Muurene, og lod dem i sin egen Paasiun strangulere. Siden foer hand hen til den snevre Pass Honequi, hvorfra hand førde den med Lænker belagte Konge til Maroc. Der Buhazon na ingen Maade saae, hvorpaa hand kunde negte Scheriffen det som hand fordrede for Kongens Udlevering, handlede hand med Scheriffens Søn, og satte ham i Besiddelse af Landet Mequinez. Herforuden fordrede Mahamet dette af Kongen af Fez, at hand skulde levere ham Fez, naar hand nogen Tiid skulde begiere det, hvilket hand altsammen erholdte, hvorpaa hand altsaa gav Oatas løs, som straxen reyste tilbage til Fez, hvor hans Søn Mulei-Cacer igien

overgav den Magt og Myndighed, som
 hand imedens Kongen sin Faders Fan-
 genskab varede, havde øvet. Kongen
 Oatas, som nu igien var kommen til sine
 Lande, besad dem ikke længe i Roligheds
 thi Mahamet sendte inden nogle Maanedes
 Forsløb Bud til ham, og lod op-
 fordre Fez efter den imellem dem for-
 hen giordte Aftale. Oatas, som paa den
 eene Side befrygtede sig for at opirre
 Scheriffen, om hand nægtede ham Ind-
 gangen ubi Byen Fez, og paa den anden
 Side, at saa troløs en Mand kunde vil-
 de gjøre sig til Mester af Staden, naar
 dens Porte vare aabne, tænkte ikke at
 kunde undskylde sig fra at forekomme
 denne fortrædelige Fordring paa bedre
 Maade end ved efterfølgende Paafund:
 Hand lod Scheriffen svare, at de 200de
 Borgeres Død, som hand for kort Tid
 havde med Strikke ladet quæle til Døde
 uden for Stadens Porte, saaledes hav-
 de forbittret Stadens Indvaanere imod
 ham, at de aldrig vilde samtykke at ind-
 lade ham i Staden. Dette Paafund
 havde dog ikke den Frugt, som Oatas fore-
 stillede sig, thi Mahamet, som herover
 optændtes til en rasende Vrede, nær-

mede sig til Stadens Fez Porte, og slog alt hvad ham forekom med Sværd, belejrede Byen, og efter 2 Aars Belejring gik ind ind udi den gamle Fez, derefter lagde hand en stærk Besætning udi den nye Stad, hvor Kongen var, og sendte ham siden selv til Maroc. Som nu endeel Barbarer havde giort sig oprørske imod Mahamet udi den Province Denderen, og Scheriffen ikkun søgte efter et slags Aarsage til at skaffe Kongen af Fez ud af Bejen, tænkte hand, det var best at beskylde ham for at have opvakt Barbarerne til Oprør, paa hvilken Beskyldning hand lod ham strangulere tilligemed sin Søn. Saa bedrøvelig en Ende havde Kongen af Fez. Og maae vi nu siden see, hvad Udgang det tog med den troløse Mahamet. Her vil vi gaae forbi mange Poster, som handler om de adskillige Scheriffens Seyervindinger, og den forstyrrede Tilstand, som efter Kongens Død var udi hans efterladte Lande og Riger, og begive os alleene til forteligen at fortælle ved hvad Lejlighed denne Forrædere maatte sætte sit Liv til, hvorom skal mældes med næste Post.

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

16.

Den 19 April. 1736.

DANNEMARK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 232.

Continuation om Collegii Elersiani Dis-
putatzer, efter Kjøbenhavns Ildes
brand, som skeede Aar 1728.

Siden dette Collegium, efter Ildes
branden, kom igien i Stand, be-
gynndte Exercitia igien af Alumnis at
holdes. Og udgik følgende Disputatzer
fra dette Collegio Aar 1732.

d. 7.

- d. 7 Mart. *Nicolai von Haven* Dissertatio Critico-Philologica, quæ monstrat, Epistolas cælo delapsas, Danicè *Himmels-Breve* ex dicto 2 Paralip. XXI. 12. nullum haurire fundamentum, Resp. *Petro Pegman*.
- d. 11 Sept. *Davidis Plesner* Theses quædam Miscellanæ. Resp. *Christiano Carolo Plesner*.
- d. 24 Oct. *Matthiæ Eilschow* de Choro Cantico, a Davide instituto, ut Templo inserviret, Dissertatio. Resp. *Henrico Rebling*, ante merid.
- d. 24 Oct. *Salomonis von Haven* Theses Miscellanæ. Resp. *Andrea Borrichio Muntze*, post merid.
- d. 31 Dec. *Petri Wartberg* Dissertatio Philosophica de Philantia, Actionum omnium humanarum causa, absq; Respondente.

Endskland.

Hamborg.

Endskönt mand ikke tager Deel udi de Bugtaler, som forebringes om den udi Svang gaaende matematiske Læremaades Misbrug, saa kunde mand dog ikke forbigaa at meddeele Læsere en Concept af et

hid til Staden skicket Skrift, som her skal oplegges, paa det at enhver, som kunde have Lyst til at besvare det samme kunde, formedelst Oplysning herom, efter Behag skærpe sit Svar, hvilket og ikke skal komme til at mangle sit behørig Sted: Men, at mand igien skal komme til Skriftet, da lyder Opsættets saaledes: Scientia Mathematica triumphans, imperans, perennans. Det er: en seldkommen Commentarius over Capitaine Lemuel Gulliver hans 2det Capitel af sin Rejse til Laputha. Hverudi den Mathematicorum Erh-Spottesugl, Doct. Swift, mathematicè, det er, uimodsigelig igiendrives, mens end og Mathematicuquen udi sin uimiskelig Braug, ligeledes mathematicè og uimodsigelig forestilles. Og for at komme nærmere til dette Verks Kundskab, saa mældes fremdeles, at udi Prolegomenis igiendrives D. Swift, som forbermedte Rejseres rette Forfattere, hans utidige Bagtalet, saa og forebringes mange Singularia om denne ellers lærde Mand, og forsvares de, omendskiont opdigtede Indvaanere paa den flyvende In-

ful Laputha. Udi det 1ste Capit. vises, hvorledes mand mathematicè skal gifte sig, holde Bryllup, avle Børn, og det Sønnen eller Døttre, som mand vil. I det 2det mathematicè at føde Børn, give at die, svøbe og ellers at pleje dem. I det 3die, mathematicè at opdrage dem udi alt det, som er artig og vel anstændigt. I det 4de, mathematicè i Besynderlighed at underrette de samme, uden all slags Pedanterie, endog udi at læse, skrive og regne. I det 5te, mathematicè en ærlig Profession at udvælge og lykkelig at føre. I det 6te, i Besynderlighed Riøbmandskab med den største Profit mathematicè at føre. Det 7de viser, hvorledes de Studerende skal indrette alle deres Studia, in quacunqve Facultate, gandske mathematicè, med et Anhang om at drikke, spille og curtisere mathematicè. Det 8tende Capittel er det længste, og derfor i adskillige Sectiones afdeelt, som mathematicè at koge, lave Mad til, æde og drikke, mathematicè at spadserere, og fare, mathematicè at sove, mathematicè natuurlige Verk at forrette. Det 9de er det tungeste; dog ere de

de derved viiste Haandgrees desto lættere, nemlig mathematicè at regiære Affecterne. Det iode vil vel blive det angenemmeste, efterdi det handler derom, hvorledes mand mathematicè kand komme til en høj og sund Alderdom. Der som denne Deel, som ungefær vil bedrage sig til 2 Alphabeth. finder Liebhabere, hvorpaa ikke er at tvivle, efterdi alting efter den høytberømte Leibnitzisse og Wolfiske Philosophie er udført, og derhos mathematicè demonstreret, at der ej alleene er en Harmonia præstabilita, men endog, som ingen endnu har vidst, en Harmonia poststabilita, da skal derpaa følge den anden Deel, som lærer, hvorledes mand ej alleene skal lære enkelte Stykker, ligesom det hidindtil af endeel Mathematicke Jurister er viist, men endog den gandske Jurisprudenz in Theoria & Praxi, saavel som Civil- og Criminal-Process, og endelig hvorledes mand kand tractere Torturen mathematicè. Den 3die Deel skal lære at docere og practicere Medicinen mathematicè, og da mand i forrige Tider har cureret Folk Hippocraticè eller Gallenicè, men hid-

indtil næsten methodo Sthaliana, saa skal nu juxta Historiam Morborum vides, hvorledes det samme meget ordentlige og grundigere mathematicè sig lader gjøre. I besynderlige Sectioner vides, hvorledes mand mathematicè maae sætte Clysteer, purgere, vomere og sveede, og til Slutning sættes en lystig Comœdie, som fører denne Titul: Den lykkelige mathematicè cureerte Syge. I den 4de Deel vides, hvorledes mand Theologien mathematicè skal indrette med mere, som mand ej holder for got at berette, estersom Autor her giver Mathematicquen præminencen. Herhos gives et Forslaug paa, hvorledes det Ost- og Vest-Indiske Omvendelses Værk mathematicè bedre end hidindtil skal gaae for sig. Endelig lover hand, at dersom nogen gjerne vilde vide, hvorledes hand mathematicè skulde forfare udi en Sag, som udi denne Summariske Beretning ikke er berørt, for at bringe den til en lykkelig Ende: saa vilde hand ikkun behøge udi een af Journalerne at lade ham det vide, da hand med en besynderlig Afhandling og det mathematicè skal give ham

ham en fuldkommen Fornøjelse. Der-
 som ingen til Forlag vil anmeldte sig, da
 er Autor selv findet til at lade trykke
 med første et mathematisk Prænume ra-
 tions Project, og Forlaget selv paa sig at
 tage.

Breslau.

Udi Johan Jacob Korn's Forlag er ud-
 kommen Tentaminis Geographiæ Gene-
 ralis Mathematicæ, Physicæ & Historicæ,
 hujusq; cum Politicæ tum Religionum
 & Lingvarum instructum notitia potio-
 rum Scriptorum, in quibus singula ple-
 nius exposita invenire licet. Specimen in
 Usu lectionum privatarum. Lipsiæ, in
 8vo. 17 Alphab. 4 Raabber. Denne
 Tentaminis Autor er Hr. Gottfried
 Giersch, Prof. Mathematicum utriusque
 Gymnasii Wratislav. & Elisabethani Col-
 lega. Hans Hensigt er at give en fuld-
 stændig Introduction til den Geographi-
 ske Videnskab, efter hvilken Verden fore-
 stilles først efter Mathematiken, dernæst
 efter Natur-Loven, fremdeles efter Hi-
 storien, og udi denne igien efter Staats-
 Kunsten, efter Religioner, og efter Sprog.
 Hertil haver i Besynderlighed Nicolai

Sanfonii Introduction à la Geographie givet ham Anledning, som først betiente sig af saadan en Inddeeling. Paa saadan Maade maae Jordens Kreds 5 gange gaaes igiennem, førend mand kand berømme sig af at have udlært Geographien. Nærværende Specimen er kun til den Mathematiske Verdens Betragtelse indrettet, og udgior altsaa den 1ste Deel af denne genarale Geographie, hvilke de øvrige 4 efter haanden skal paafølge; eftersom det og er fornøden at tilbringe Ungdommen en god Kundskab af Geographiske Bøger, saa har Autor givet Læseren til beste en Methode pour etudier la Geographie med Abbedens Langellet Fortale, og en Catal. Scriptorum Geographicorum atq; Tabularum Ectyparum som bag i den 3die Tome ere at finde. Berlin.

Paa Bogladerne findes en Astronomisk Tractat, som handler om adskillige Tilfælde, som paa Himmelen udi indværende Aar vil tildrage sig, beregnet og opsat, saa og med tienlige Raabber-Figurer forklaret af Christfried Kerchen, Astronomo ved det Kongel. Preussiske
til

til Berlin stiftede Videnskabernes Societet.

Holland.

Amsterdam.

Her er til Skolernes Brug udkommen udi en beqvem Edition M. Tullii Ciceronis Selectæ Orationes ad Exemplar probatissimorum Codicum expressæ cum Christophori Cellarii Argumentis, Rhetorico Artificio, Verborum Rerum ac rituum Interpretationibus additus est index Adnotationum. Curavit & auxit, sed & sapientum Græcorum Apophtegmata subjunxit Arn. Henr. Westerhovius. Ex Typographia J. Westenii & G. Smith. i en stor Octav. i Alph. 6 Ark. Trykken er indrettet efter det 7de Oplag af disse udvalde Ciceronis Orationer, curâ Cellarii. Registeret er ogsaa gjort riigere, end det udi de foregaaende Oplager var. De 7 viise Brædesles, og andres, som agtes lige ved dem i deres Ordsprog, saavel som og Sofiadæferte Positioner, grundet paa de 7 Biiesses Lærdomme, ere med Othonis Burgensis Latinke Oversættelse og hans For-

tale af Anno 1568 derhos trykte, efterdi de indtager ikkun nogle Ark, og derfor ikke beqvem å parte kand trykkes, usagtet de fortjener ofte at gives Ungdommen udi Skolerne Haanden.

Utrecht.

Den 5te Tomus af Thesauro juris Romani, som Brødelet udgiver, er 8te Alph. 4 Ark stærk foruden den vidtløftige Fortale og Register. Mand finder derudi 30 Tractater, som tjener til Jurisprudencen at forklare. Hr. Otto har handlet udi Fortalen meget omstændelig om alting, gjort Tillæg til Pardulphi Præti Veteribus populi Romani legibus og besluttet Berket med sine egne Skrifter af Servio Sulpicio og Alfeno Varo, hvilken hand forsvarer imod de gamle og nye Skribenteres Beskyldninger.

Leuwarden.

Hr. Herman Venema har hos Tobias van Dessel igien ladet oplægge Compegii Vitringa smaae Skrifter, nemlig: hans Epitomen Theologiæ Naturalis, theses theologicas maxime elencticas og 2 Disputationer en de notione Spiritus S. restricta

stricta ad Filium, den anden de progressu Cautarum in infinitam. Hand selv har lagt dertil 3de korte Christiffe Afhandlinges imod den bekendte Artemonium, og forsvaret sig i Fortalen, i henseende til den falske Lærdom, som som ham i Religions-Sager var paa- byrdet. Bogen er i en stor Stav, i Alph. 8 Ark stærk.

Gronningen.

Mand seer her følgende Oversættelse: Grote Vorrechten van den Rampzaligen Apostel Judas Iskariot, allen trouwloze Leraren. tot een' Schrik, en allen over het hedendaagsch Kerkverval verwarde Zielen tot waarschouwing voorgesteld; door Philadelphus Photius. Mitsgaders bedrieglich dwaallicht in de Schriften van Christian Anthoni Römeling. Ontdekt door Frederik Adolf Lampe, toen Bedienaar des Woordts te St. Stef. in Bremen. En nu om zyne nuttigheit tot wederlegging van Vrygeesten, Pietisten, Lepatisten, enz uit het Hoogduitsch ver- taalt door Joh. Ludov. Gochenius Pre- dikant te Garshuisen, met een Byvoeg- sel. Groningen in 8vo.

Fran-

Franferige.

Paris.

Boghandleren Giffart har ladet trykke paa et Ark in 4to en Efterretning om den Indrættelse, hvorefter hand vil udgive Ciceronis Orationer. De skal bestaae af 4re Bænd in 4to, og afstrykkes næt efter Grævii Edition, undtagen nogle Steder, hvorudi hand har efterfuldt de ældre Editioners Læsemaade. For hver Oration kommer et Indhold at staae, hvorudi den udfordte Materies Historie, Hoved=Personernes Character, og den, den Tid værende Republickens Tilstand, kortelig beskrives, hvad som de samme Tidens geheime Historie, og de Romerske Antiquiteters Forklaring vedkommer, det læses i korte Anmærkninger under Texten, alle u=nedige Maader at læse paa, som meestendeels løber ud paa sinaa Ting forbigaaes, derimod forglemmes intet, som tiener til Tydeligheden. Det som vidtløftigere at udføres behøver, bringes tilsammen udi besynderlige Dissertationer; men til de hemmelige Kunst=Greeb og det indvortes Bestalenheds Bæsen

ræt

røet at kiende, hosføyes der en Analysis over hver Oration. Udi hvert Bind skal være 2de Register. Det eene skal indeholde de Sager, som i Noterne findes, men det andet skal være Geographi, og forestille et hvert Stæds Historie kortelig. Ved Enden af det 4de Baand skal Fabricii Historia Ciceronis og Historia Hortensii afstrykkes. De Lærde behager (om de vil) at indflikke deres Tanker om dette Verk til Giffart.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Der Regieringen til Algier blev ledig, gav mand den til Hascen, Haradin-Barbarossa, (som tilforn der havde regieret) hans Søn. Scheriffen, som nu var meget mægtigere end hand nogen Tiid havde været, faldt Dag fra Dag i Mistanke hos Hascen, og som denne sidste ey havde Folk nok til at bestride Mahamet med, besluttede hand at bringe ham af Beyen ved Mord. Til hvilken Sierning hand brugte en Skielm, der heed Hascen, ligesom hand selv, hvilken hand lovede en stor Belønning. Denne Skielm

Skelm stulte sig an, som hand af den regiærende til Algier var tilføyet nogen U-ret, og derfor straxen med et Antal paa 20 Mænd begav sig derfra til Fez, hvorfra hand siden reyste til Scheriffen i Maroc. Mahamet, som sig intet Ondt var forventendes fra hans Haand, tog vel imod ham, og efter adskillige Høfligheds Bevisninger gjorde ham til Capitaine ved hans Garde, hvilken Belgierning forbaiede endnu nogen Tiid Scheriffens Død, efterjom Hascen en kunde overtale sig til at tage Livet af en Prince, som gjorde ham saa meget got: Mens paa det sidste overvandt hand dog denne Samvittigheds Modstand, og satte sit Forehavende i Bærk paa efterfølgende Maade: Som hand vidste at Mahamets Garde havde Aarsag til at være misfornøyet med ham forimedelst Solden, som for et heelt Aar stod ubetalt, havde hand ikke stor Møye (besynderlig som hand desforuden besad den Kunst, at overtale Folk, i en stor Grad) for at sammenrotte en stor Hob af hans Garde, hvilken hand lovede at faae Deel i Scheriffens Skat og Liggendefæ, og en sikker

Hen-

Henflugt til Tremezen, saa at der var
 nu intet meere som feylede end Leylig-
 hed til at slaae Mahamet ihjel, som og
 kort derefter indfaldt; thi der Scheriffen
 vilde reyse hen til en Stad ved Bierget
 Atlas, som kaldtes Alquel, kom Hascen
 herfor, efterfuldt af mange Garder, og
 stillede sig uden for Scheriffens Telt, og
 som hand saae at Mahamet, som for-
 modede sig til intet ont, gik ud deraf,
 trok hand Raarden ud, hvorover Sche-
 riffen gandske forskrækket tog til at flye,
 men som hand fløy med alt for stor Hef-
 tighed, faldt hand af Hændelse, af hvilken
 Leylighed Scheriffen benyttede sig og hug
 ham Knæerne af. Siden komme alle
 de sammenrottede dertil og anfaldt ham
 med mange dødelige Stik indtil hand
 opgav Aanden. En Portugis som ind-
 til det yderste havde forsvaret Mahamet,
 blev dræbt tillige med ham. Saadant
 et Endeligt fik da denne Scherif, som
 var meere last- end reesværdig, efterdi
 hand hverken havde nogen vætskaffen
 Opførsel i sin Umgængelse, eller indlag-
 de nogen Seyer ved Dapperhed, da hand
 i alle sine Seyervindinger befiente sig af

for-

forræderiske Streger, mens vores Historicus har langt andre Tanker om ham, der hand siger saaledes; at denne Scherif havde blevet holdt for en af de største Mænd udi hans Tid, dersom hand ikke havde været fød udi et Land, hvor Barbariet og Vandkundighed den Tid og regierde, og endnu regierer, thi ellers vilde hans dappre Gierninger ikke have blevet med ham i Jorden indgravne. Denne første Part af Historien, som handler meest om Mahamet, endes med den Tidende om Byens og Fæstningens Orans Erobring under Cardinal Ximenes hans Ministerio, og med en kort Beskrivelse over Byen Algier, og de paa adskillige Tider sig tildragende Forandringer. Siden tager Auctor igien fat paa Scheriffernes Historie, som er den anden Partes gandske Indhold, hvorom vi her efter vil mælde. Imidlertid vil vi her røre lidet ved det bekjendte Spaniernes Krigs-Tog, hvilke under Cardinal Ximenes hans Ministerio, indtog fra Africanerne Byen Oran, som er en vigtig Plads, og en af de beste Havne udi Scheriffernes Staater.

(Bidere med næste Post.)

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

17.

Den 26 April. 1736.

DANMÆRK.

Kjøbenhavn.

Skdi dette Kongl. privilegerede Bogs
trykkerie er 3die gang oplagt en
aandelig liden Tractat, under Titul:
Brudgommens og Brudens Jesu Chri-
sti og hans Kirkes aandelige Kiærligheds
Sange; det er: Salomons Hoje Sang,
til Christ=elst e Siæles Lyst og Op-
muntring eensf. delig forklaret og Sang-
vis forfattet af J. B.

R

No

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 233.

Følgende Disputatzer ere holdne i Collegio Elerfiano ved Kiøbenhavn's Universitet Aar 1733.

- d. 7 Mart. *Joh. Ernesti Stang* Decas The-
sium Miscellaneorum, absq; Respon-
dente.
- d. 22 Sept. *Petri von Haven* Theses. Resp.
Johanne Kronborg.
- d. 27 Octobr. *Christierni Christierni Hee* The-
ses. Respondente *Aaron Normand.*

Om flere Disputatzer i dette Aar ere af
Alumnis i dette Collegio holdne, veed
Auctor til disse Notificationer ej at
melde.

Tydskland.

Dresden.

Efter som mand for nogen Tid meget
har talt om en Comete, som i Tydskland
fulde lade sig tilsiune, saa vilde endeel
Lærde benise, at bemeldte Cometer ere
corpora opaca, og laaner deres Lys af
Solen. Thi hvad sig den Comet angaar,
som udi Aaret 1450. lood sig see, da hav-
de den samme formørket den heele Maa-
ne,

ne, og altsaa staaet nedrigere end Maanen selv; Men som den, des uagtet, paa den til Jorden henvendte Side, har været lys og klar, saa har den ingen andenstæds fra havt sit Lys end fra Soolen. Fremdeles fremfører mand efterfølgende Anmerkninger. 1) Naar en Comet staar paa Himmelen, og Maanen gaar op, naar den ikke endnu er fuld, da seer mand Cometen at være meget svagere i sit Lys, end naar Maanen ikke skinner, dens Svans er og meget kortere, end ved meget mørke Nætter. Naar Maanen gaar under, saa tiltager Cometens Lys igien, og Efterløbet strækker sig langt videre ud. 2) Naar Cometerne (som Campanella bevidner) kommer i Jordens Skygge, bliver de, ligesom Maanen, af Jorden formørkede. 3) Er Cometernes Lys altid, endogsaa ved de mørkeste Nætter svagere, end Fix-Stjernene deres, som haver deres eget Lys og ere selv Sooler. Den berømte Hr. Kirch til Berlin har vel observeret Ao. 1723. at Hovedet paa Cometen har været saa klar som en Stella fixa primæ magnitudinis; men handtømmer med god Grund, at den Tid blev

ve Lyse=Straalene af en deel tykkere og
 glattere Deele in superficie Cometæ per
 angulum rectum reflecterede. 4) Alle
 Cometer, som lyser om Morgenen, kaster
 deres Svanz hen imod Vesten, og de som
 om Aftenen lader sig tilshue, kaster den
 imod Osten, hvoraf tydelig nok sees, at
 dens Hoved og Hale maae bekomme sit
 Lys fra Soolen. 5) Staar Cometen li-
 ge imod Soolen, seer mand enten slet in-
 gen eller en gandske kort Hale, som enten
 staar lige op over den i Højden, eller
 hænger lige ned ad, og mand erfarer
 deraf, at Halen altid rætter sig efter
 Soolens Stand. 6) Jo nærmere en Co-
 met er ved Jorden, jo større og meere
 brændende seer den ud, men jo længere
 den er derfra, jo blegere skinner den, og
 omsider gandske forsvinder. Dette ha-
 ver ladet sig klart nok tilshue efter Hr.
 Wolfii Berætning udi hans fornuftige
 Tanker om Naturens Virkninger i den
 ovenmældte Comete Anno. 1723. som i
 October- og November-Maanederne lod
 sig tilshue; Thi mand haver kundet see
 den igiennem en Tubum paa 7 Fod, da
 den ikke meere med bare Øjne eller med
 smaa

smaa Fern-Glasser kunde sees. Ligeledes har det og tildraget sig ved den store Comete, som Ao. 1680 og 1681 blev seet.
Hamborg.

Udi den Felginerske Boglade bekommer mand en Conspectum paa et Ark in Fol. over et Verk, som den berømte Benedictiner J. Bernhard de Montfaucon har lovet at meddeele den lærde Verden under denne Titul: Bibliotheca Bibliothecarum Manuscriptorum nova, hvilken mand ikke har kundet forbigaae at forevise Læseren. Udi dette Verk, hvis Forlag til Paris af Briasson besørges, legges Verden for Djæne alt hvad i all slags Litteratur udi de lærdeste Europ. Bibliothequers MSS. findes. Iblant disse Bibliothequer befinder sig mange, som ingen andenstæds forekomende Monumenta, rare MSS. gamle Documenter &c. og mange andre Skrifter indeholder, hvilke, omendskjønt de ere ubekjendte, dog ikke ere des mindre værd at skatere, og maa see aldrigen herefter torde blive trykte. Det er derfor ej alleene tienstigt, men endogsaa højsindværdigt, at giøre Verden bekjendt, det saadanne

R 3

ere

ere til, og hvor man, de samme, ved Lij-
lighed skulde søge. I denne henseende
haver og endeel berømte Bibliothecarii
ladet trykke en Fortegnelse paa de MSS.
som udi de dem anfortroede Bibliotheker
befindes, og giver den Nytt, som maad
af deres Arbejde har bekommet en lykkelig
Forhaabning om det gandske nærværen-
de Verk, efterdi det ej alene befatter i sig
Fortegnelser paa alle de allerede trykte
vigtige, men endog mange andre Bibli-
otheker, hvorom man hidindtil siden
eller gandske ingen Videnskab har. Udi
Fortalen vil den lærde Forfattere om-
stændelig vise de Midler, som hand fra
meer end 47 Aar har betient sig af, for
at bringe saa vigtigt og vidtøstigt et
Forehavende til fuldkommen Stand.
Verkets Indhold i sig selv er følgende:

Den første Deel skal inbefatte alle It-
alienske Bibliotheker, og begynde paa
det berømte Vaticaniske Bibliothecque,
hvorudi Autor har over 2 Aar arbejdet,
og hvoraf hand dertilmed ved sine Ven-
ners Forskud, har erhholdet de vigtigste
Sager.

(2) Fast alle Bibliotheker i Rom, paa
hvil-

hvilke Autor mestendeels selv har For-
teignelser opfat.

(3) Bibliothekerne paa Monte Cassino
og i Neapelis.

(4) St. Laurentz Bibliothek til Florentz,
som formedelst de sig derudi befindende
rare MSS. meget er berømt. Foruden
de Anmerkninger, som Autor haver gjort
til mange af disse MSS., saa giver hand
nu en nye Fortegnelse derpaa, hvorpaa
2de lærde Mand udi 10 Aar haver arbej-
det. Store Hertugen Cosmus III. som
fattede Raade for vores Autor, har til-
skicket ham denne Fortegnelse, for at
tage Sienspart deraf. Hverpaa skal føl-
ge de andre Florentiniske Bibliotheker,
hvorudi rare og kostbare MSS. befindes.

(5) Fortegnelse paa de Bononiske og
Cesenatiske Bibliotheker, som i forrige
Tider er den Familie Malatesta foræret,
Fortegnelse paa Archivet til Ravenna,
som er 3 gange meere forøget, end den
ved denne Stads Historie hostrykte For-
teignelse.

(6) Fortegnelse paa de MSS. som Car-
dinal Bessarion har givet Raadet til Be-
nedig. Fortegnelse paa de MSS. som

sig udi Bibliotheqverne til Benedig befinder, og meestendeels af Autoris Haand ere forfattede.

(7) Forteignelser paa de til Padua og Verona, Hertugens af Modena, de til St. Benedetto Padolirone, saavel som det berømte Ambrosianiske Bibliothek til Månland, hvorudi Autor længe har arbejdet.

(8) Efter de Italienske Bibliotheker kommer de Tyske, iblant hvilke de Kejserselige ere de fornemste, tillige med Udtag af de store Lambecii og Nesselii Samlinger, saavel som af de Augsburgiske, Bayerske og andre Bibliotheker.

(9) Catalogus over de udi Escurials Bibliotheque sig befindende MSS. Denne Deel vil endes med en Fortegnelse paa Kongens af Engelland og de Engelske Bibliothequers MSS.

Videre med næste Post.

Leipsig.

Uf det Adelsbulniske Trykkerie ere udkommet den første Tomus Commercii litterarii ad Astronomiæ incrementum inter hujus scientiæ amatores communi consilio instituti, paa Kient Strives

Bas

Papir, og er i Alfab. 9 Ark stærk. Skriftet er accureret af Hr. Mich. Adelburner, som udi Fortalen giver de Lærde tilkiende et nyt Forehavende, som hand er findet at fuldføre til den Astronomiske Videnskabs Opkomst; og som de Astronomiske Anmærkninger endnu ikke have havt noget vist Sted, hvor de kunde blive bekiendt gjorde, og ere udi mange, til deels, kostbare Bøger fordeelte, og rare at forefinde, og end dertil med i alle slags Sprog forfattede, saa vil hand derfor sammensænke dem af de Betersborgske, Bolognesi: og Engelske Actis, saa velsom de Franckske Memoires, og den Breslauiske Samling, udi et Verk, og udgive det i det Latinske Sprog, dog udelade de som staaer i Actis Eruditorum, efterdi den Journal er saa meget bekiendt. Og skal dette Verk tiene til et Supplement til det nærværende Commercium.

Engelland.

London.

Her er nyelig udkommen: The Description and Use of a new Astronomical Instrument &c. Det er: Beskrivelse

Boget om Astronomisk Instrument, og
 hvorledes det samme skal bruges, til at
 tage Solens og Stjernenes Højde med
 paa Søen uden Horizont tilligemed en
 Methode paa at observere Eclipsin Sa-
 tellitum Jovis & cœterorum Planetarum
 paa et Skib, for at finde Middags Li-
 niens Forstik paa Søen, hvorhos ere
 føyede Tabeller paa Tidens Udregning.
 Dernæst vil mand trykke her paa Sub-
 scription A new Treatise of Architec-
 ture eller en Tractat om Bygnings-Kun-
 sten indeholdende de 5 Ordener efter de
 4 berømteste Autores Vignole, Palladio
 de Lorme og Scamozzi, med 125 Raab-
 ber og deres Forklaring oversat i det
 Engelske efter Monsr. de Nateville hans
 Original af Charles Rivers. Dette Verk
 skal trykkes i 2de Bind in Folio paa skönt
 Regal-Papir, og ved Indtegningen
 gives 6 Guineer, som er halvparten af
 Bærdien, men ved Bogens Annammelse
 betales det øvrige.

Frankerige.

Paris.

Hr. Beneton de Perrins Dissertation
 om Telter land nu bekommes hos Bras-
 son,

son, in 12., P. 147 stærk. Forfatteren vil derudi tillige handle om den Kunst, ret at slaac en Læyr, og formaner de Lærde til at forfærdige en fuldstændig Fransøst Tacticam. Hand gaaer tilbage i Tiden og viser den første Telternes Opkomst; og kand de Forandring elskende Læsere her finde deres Fornøvelse udi de mange Omsvøb i Sagerne, som ikke hører til Materien, og ere af Autore, ligesom de ere ham indfalden, vorden tilfattede. Hand beskriver meget vidtløstigt de Grækers og Romeres Feldt-Leyer, og Maaden, hvorpaa de har befæstet de samme, og holder for at Skyde-Krud var (paa en liden Forsskiel nær fra det, vi nu bruger) i de allerældste Tider bekiendt, hvorefter hand taler om de Romerske Telters Situation, Udstaffering og Kiendetegn, hvorved fornemme og nedrige Krigs-Betienteres Telte bleve adskildte. Hand viser og, hvorledes Telterne siden ere til et Daaben-Dække efter Stands og Herkomsts Forsskiel, hvorledes alle Folk har drevet en overdaadig Pragt med dem, hvorledes den nærværende Leyrings-Maade kand forbedres, hvor-

hvoraf *Quintan = Benden* og andre saa danne *Spill* har sin Oprindelse, hvorledes *Staats = Himmelen*, *Lit de Justice*, *Parade = Senger*, *Castra Doloris* og deslige af *Telterne* ere opkomne; hvorhos ogsaa det saa kaldede *Catafalco* ikke forglemmes. Mand seer lettelig, at af denne lille *Bog* kand giøres mange mindre *Bøger*, og kand mand deraf demme, hvor høyt en *Bog* er at berømme som mand maae tilstaae dette om, at den indeholder mange gode Ting, som mand aldrig deri skulde have eftersøgt.

Sammensteds kand udi *Bog*laderne bekommes tilkiøbs efterfølgende: *Maximes Chretiennes tirées des lettres de S. Augustin & rangées sous differens titres par ordre Alphabetique.* Paris, ou le *Mentour à la Mode*, par *Mr. le Chevalier de M. P. J.* 12. p. 155.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Samme Cardinal tog sig for at belehyre den udi *Aaret 1509*, og for at opnaae sit *Dyemeed* indlod hand sig med endeel *Forrædere*, som lovede at antvorde ham *Byen* formedelst en vis *Besønting*, hvorom de paa begge *Sider*

bleve cenige. Og vil vi kortelig fortælle det, som vores Historicus mælder om denne Sag. Ximenes drev i tvende Aar tilforn en hemmelig Forstaaelse med de tvende med Regjeringen misfornøiede Maurer, og med en Jøde, som Kongen af Tremezen havde sendt til Oran for at oppebærge den ham tilkommende Skat. Disse ved Cardinalens Løfter bundne Forrædere forpligtede sig til at aabne ham den Byens Port, som laae imod Tremezen, og førde sammes Navn. Der denne hemmelig opspindende Handel vel var bragt i Stand, lod Cardinalen den Kong Ferdinand af Spanien vide, som gav ham den Fuldmagt og Myndighed i Hænderne, som til saadant Bærk at fuldføre, henhører. Ximenes anvendte den gandske Vinter paa at gjøre de fornødentlige Bercedelser, til at foretage denne Beleyring, hvorefter hand imod Februarii Maanedes Udgang begav sig med sine Troupes til Carthage, hvorhen mand havde bestilt den heele Flode at møde, som skulde Landsætte Armeén i Africa. Petro di Navarra Vianelli og alle de fornemste Officerer

cerer begave sig hid hen til Cardinalen, men Trouperne leyrede sig paa Heeden, hvor den ventede paa Flodens Ankomst for at blive indskibede. Der Floden var ankommen til Carthagena, indskibede sig Ximenes med Arméen, og Dagen derefter fik mand de Africaniske Kyster i Sigte, hvorpaa Floden gik ind om Natten udi Havnen Masalqvivir, lige saa lykkelig, som det kunde være skeet ved lys Dag, siden, der Sool gik op, og Folket havde gjort Landgang og bemægtiget sig den Egn, som dem syntes tiensligst at være til at faae Lejer paa, begyndte Cardinalen at holde en gudelig og bevægende Tale til Krigs-Folket, for at opmuntre det til Striden, og derefter forsøede sig, paa den gandske Krigs-Hærs Anmodning, tilbage til Fæstningen, Masalqvivir. Maurerne, som havde forsamlet sig om Natten, gjorde sig færdig til at gaae imod den Christelige Armée, der de saae, at den nærmede sig til Oran, og forundrede sig saa meget desmeere derover, som de ikke havde kunnet indbilde sig, at Arméen havde torret vove sig til at gaae ind i Havnen om Natta

Natten. Begge Krigs-Hærene stode nogen Tid i Nærheden af hinanden, uden at foretage det mindste, som fiendtligt var, indtil Maurernes Cavalerie, som var talrigere end de Christnes, brød de løs til Striden; men Fæstningens Udværker og Skibene gjorde ved den uophørligen Skyden saa stor en Skade udi Maurernes Leyer, at de saae sig nødsde til at rykke tilbage, sidenkom de Skibe, som førde resten af Cavaleriet, i største Hast, fra Masalquivir til Oran, og løsnede alle de om Borde havende Støkker imod Byens Muure. Cavaleriet udfibede mand og, og deelede det i tvende Hobe, som hver bestod af 1000de Heste. Den første Hob blev givet Soura, som commanderede Ximenes hans Regimente, at anføre med Befaling, at begibe sig hen til den Port af Oran, som kaldtes Tremezens Port, hvilken de 3de Forrædere, som sagt er, havde forpligtet sig til at aabne for Cardinalen. Den anden Hob blev givet Græven af Alramira, som opholdte sig bag ved en Høj, hvorfra hand hverken kunde sees af Byen eller Maurenes Armée. Da

(. . . . .) aab-

aabnede de 2de Maurer og Jøden, hvor- med Cardinalen levede i hemmelig god Forstaaelse, den Byens Port, som gik ud ad Tremezen, og som Besætningen udi Oran var udgangen for at føye sig til Maurernes Armée, saa gik det Span- ske Cavalerie, udenn ogen forfindende Modstand, ind udi Staden. Der nu Indvaanerne saae sig forraadde, toge de Flugten hen til sine Mosquer, imid- lertid bemægtige sig det Spaniske Cava- lerie de fornemste Poster udi Byen, og plantede Støtterne imod Huusene, for at nedskyde dem, i fald der blev gjort nogen Modstand. Dernæst fæstede de de Spaniske Standarder med Kaarset udi paa Stadens Muure. Ogssaaledes blev Oran med liden Umage indtaget forme- delst 3de Forrædere, som Cardinal Xime- nes under Haanden dertil undertiøbte. Her vil vi ikke efterfølge længere vores Historicus, formedelst Vidtløftighed. Men de som vil læse noget vidtløftigere om Orans Erobring, kand tage Cardinal Ximenes hans Liv og Levners Historie til haanden, hvoraf de tilstrækkelig her- om kand vorde underrettet.

(Videre med næste Post.)

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

18.

Den 3 Maji. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager: No. 234.

I Collegio Elersiano i Kiøbenhavn ere
holdne følgende Disputatzer Aar 1734.

Den 5 Apr. *Hermanni Petri Gudme* *Ædium*
Judaicarum תולדות & *ἱεραία* *Differ-*
tatione Historico-Philologicâ represen-
tata. Resp. *Johanne Mossin.*

d. 20 Apr. *Petri Wartberg* *Compendium E-*
thicæ Volfianæ ejusqve *Caput Imum*
publi-

6

publico examini subjectum, absque Respondente.

d. 8 Octobr. *Petri von Haven* Theses pro beneficio Prytanéi Regii. Respond. *Johanne Lindeman*.

d. 12 Octobr. *Christierni Christierni Hee* Theses. Resp. *Canuto Schytte*.

Mueligen vel flere Disputatzer ere i dette Collegio baade i Aar og de forrige Aaringer efter Kiøbenhavns Ildbrand holdne, men Auctor til disse Notificationer, som boer langt borte fra Academiet og i en anden Provintz, har ej hidindtil haft Kundskab om flere.

Tydskland.

Hamborg.

Continuation af Beretningen om den i den Felginerske Boglade værende Conspect over Montfaucons Berk.

Den 2den Deel er bestemt til de Fransøske Bibliothekers MSS. Begyndelsen gøres ved de Kongelige, som de Talrigeste og smukkeste, der nogen Tid har været. Carl den 5te er den første Franske Konge, som har oprettet udi Louvre et Bibliothek, hvilket Carl den 6te og

7de har formeeret. Franciscus den 1ste, som var en Videnskabernes Forsorg og Fornyere, berigede de samme med Grædske, Latinske og andre MSS., hvorudi hans Efterkommere paa Thronen har efterfuldt ham. Under Ludvig den 14de tog dette Bibliothek saaledes til, at det allerede den Tid overgik de Talrigeste i Europa. Men det havde deres Eminence Cardinalen af Fleury for sin største Forøgelse at takke; thi den samme skikkede, efter Kongl. Befaling, 2de dygtige Mænd til Orient, for der at opsøge Grædske og Orientaliske MSS., hvilke ogsaa med en overmaade stor Forraad deraf komne tilbage. Hertil haver hand og føjet Hr. Colberts MSS. Bibliothèque, som er et af de beste udi Europa, saavel som det af St. Martial til Limoges og adskillige andre, saa at der inden mindre Tid end 3 Aar nesten 10000 MSS. dertil ere komne, hvilke tillige med de gamle beleber sig til 33000 Stykker, hvoriblant 4000 ere Grædske, og sandt mand aldrig (Ptolomei undtagen) et saa Talrigt Bibliothek paa MSS.

Efter denne Catalogus, skal følge den

over Bibliotheket til St. Germain des Prez, som er et af de anseeligste i Europa, hvis omstændelige Beretning er baade læseværdig og nyttig.

Derefter skal følge Fortægnelser over meere end 70 Bibliotheker eller Cabinetter paa MSS., hvilke skal slutte denne Samling. Af alle saadanne Materialier har Autor sammensat sit Verk, og vil Publicum komme til at forundre sig over den derudi indeholdte overmaade store Forraad. Foruden Fortægnelserne, skal Læseren derudi ofte finde Anmerkninger til sin Anvisning, som Autor haver til den Ende hosføjet, at mand deraf kand see mange Mstters Alder og Beskaffenhed. De som arbejder paa Grædske, Latinske og Hebræiske Skribenteres Forbedring kand, formedelst Registret, strax ved første Blesyn see, hvormange MSS. der fra enhver Autor ere forhaanden. Saa er der og fast en utallig Mængde over Kunster og Videnskaber, Philosophien, Mathematiquen, den Natuurlige Historie, Medicinen, Chymien, Astronomien, Astrologien &c. gamle saavelsom nye Historie = Skrivere, Anonymi eller andre, meest

meest ubekandte, den almindelige Historie, Folkenes, Kongerigers, Republicvers, Provincers, Stæders, Kirkers etc. Historie, Kongers, Førsters, Herrers saavel i Frankrig, som deruden for, Slegt-Register, gamle Beviisligheder, kort at sige, her forekommer alt, hvad som hører til den Geist- og Verdslige Lærdom i hvert slaug, og vil mand antrefte derudi mange hidindtil ubekandte, men derhos meget nyttige Ting. Paa det at ogsaa dette Bibliothecque maae blive Læseren desto nyttigere, har mand til det samme søjet 2de fuldstændige Register, af hvilke det første er sat foran, og foreviser alting efter Materierne, men det andet er sat bag til i den anden Deel, og viser alting i Alphabetisk Orden efter Bladet. Af disse 2de Register kand mand best see denne Bogs Nytte, saavel som og at den lærde Verden ved denne Samling er en af de allervigtigste Tjenester vederfaret. I det øvrige udgør det gandske Verk II Deele in Fol. hver Deel ungesehr paa 225 Ark. Trykken er nye Cicero paa skönt fint Papiir, dog er for det første ikkun nogle faa Exemplarier oplagte. Exemplaret selges i raa Materie for 50 Livres.

Jena.

Her findes i Bogladerne tilkiøbs Johan Hieronymus Hermans J.U.L. Samling af allehaande udvalde Responsa, som af berørte Theologiske, Juristiske og Medicinske Faculteter, saavel som Dommere og lærde Mænd over besynderlige og i det almindelige Levnet forefaldende mærkværdige og dubieuse casus cum rationibus dubitandi, decidendi & respondendi tillige med en Forteignelse paa Svarene og et Register. Skriftet bestaaer af 5 Deele. Autor har givet sig stor Umage med denne Samling, og er det at ønske, at hand fremdeles dermed maatte fortfare, hvilken Flid vilde komme saavel Dommere, som Advocater vel tilpas.

Osnabrüg.

Her er nyelig udkommen C. Plinii Cæcili Secundi Epistolæ quædam præstantioris Argumenti, in usum Gymnasi Osnabrugensis selegit & edidit M. Jo. Christ. Koeker, Rector Osnabrug, in 8vo 5 Ark. Dette er et Val af de beste Breve af Plinio, som kand ansees for et Monster til vel-sammenstrevne Breve, deels fordi

de forebringer adskillige angennemme og nyttige Ting om Videnskabernes og Lærdommens Tilstand hos de Gamle, deels fordi de meddeeler ogsaa gode Raad, hvorledes mand ret skal indrette sine Studeringer.

Holland.
Amsterdam.

Hos Zacharias Chatelain er udkommen: Introduction à l'histoire de l'Asie, de l'Afrique, & de l'Amerique pour servir de suite à l'introduction à l'Histoire du Baron Puffendorf par Msr. Bruzen la Maitiniere, Geographe de S. M. Catholique. in 12mo. T. I. 21 Ark. T. II. 19 Ark tilligemed Charter over Asia, Africa og America. Hermed opfylder Autor sit Løfte som hand allerede 1721 havde gjort, der hand udgav Puffendorphs Indledning, at afhandle disse 3 Verdens Deele paa samme Maade, som hand har udført den Europæiske. Vel er hand saa beskeeden, at hand anfører, dette Verk alleene at være Ungdommen til nytte; men de Lærde vil og selv være ham forbunden derfor, at de her antreffer i et

angenenem Sammenhæng det fornemste, som i saa mange, og til deels rare Reysse-Beskrivelser og Efterretninger findes adspredt, og med mange smaae u-nøttige Ting beblandet. Herforuden har hand ved Enden af hvert Capitel, den Kilde, hvoraf hans Efterretninger ere udsprungne. Ved den Asiatiske Historie, som hand deeler ind efter Monarchier, beklager hand sig, at hand en har kundet oppebie P. du Halde hans skønne Bog om China, samt ved Califerne Historie Gagniers Histoire des Successeurs de Mahomed. Imidlertid handler hand i den 1ste Bogs 9 Capitel om Japan, China, Tartariet, Tonquin, Laos, Siam, Java, Pegu, Ava, Arracan, om Store Mogol, Califerne og Persien. Det Cap. om Peru er af Mangel paa Efterretninger, og det om Mogol er bleven saa kort udført, efterdi dette Riges Historie allerede af P. Caron er fuldkommet og smukt sammenstrevet. Den 2den Bog om Africa, hvormed den 2den Tomus begynder, indeholder udi 2de Capiteler Historien om Abyssinien, Tripoli, Tunis om Algier. Om Marocco og Congo har hand heller vil-

vilt et tie stille med, end lade noget u-fuld-
kommet derom udgaae. Den American-
ske Historie, som udgjør den 3die Bog,
har ikke kundet blive indrettet paa den
Maade, som de forrige; thi naar Mexico
og Peru undtages, findes der intet Rige
af Bigtighed. Garcilasso hans Bog, har
hand ikke brugt, saasom den er bekiendt
nok, men derimod haver hand havt større
Nytte af P. Charlevoix hans Histoire de
de St. Domingue. I de første Capiteler,
hvor den nye Verdens Opdagelse beskri-
ves, vil mand straxen blive var de af
Hr. Chevrau udi hans Histoire du Monde
begangne Fejl og U-orden. Hvad Sa-
gen selv angaaer, da holder Hr. Bruzen
Americum for en Praler, og kand ikke
tilstaae ham den Ære, at have opdaget
det Land, som bærer hans Navn. Det
er gandske falsk, at Columbus ikkuns har
opdaget de Antilliske Insuler, og Ameri-
cus det faste Land; thi dette var alt lyk-
ket Columbo paa sin 3die Rejse. Ojeda
gik siden derpaa videre, og efterfuldte
Columbi Efterretninger. Med denne
førstbemeldte fuldte vel Americus, men
dog ikke befandtes saa dygtig, at hand

kunde tilegne sig den Ære at have opdaget den Nordlige Side af det faste Land, hvilken Ære langt heller tilkom Capitain Ojeda. Americi Beretninger ere falske, og det lader sig ansee, at Kong Immanuel af Portugal ikke har kundet bruge ham til at opfinde Americam. Først gif hand længe derefter paa Brasilien, hvilket og allerede af Cabral var opfundet, og for at gjøre sit Navn u-dødeligt, gjorde hand et Chart over Brasilien, hvilket, i hvor slet det end var indrettet, dog blev vel optagen, eftersom det var det allerførste. Dette saa vel som hans Egensindighed at have den Besejrelse, først at have opfundet et Land, vare vel Aarsager til, at Landet blev kaldet America. Saa meget er vidst, at de Beretninger, som under hans Navn ere bekiendte, maa have et u-bekiendt Menniske til Autor, enten det maa være Americus selv eller en anden; thi de viser intet af den store Videnskab, som mand i almindelighed tilegner ham, hvilket Forfatteren i en besynderlig Afhandling vil bevise. Denne Bog bestaaer af 10 Capitler, hvorudi
 efter

etter at det er undersøgt, om de gamle har vist noget af America at sige, handles om de Antilliske Insuler, det faste Land, Mexico, Peru, Brasilien deres Opdagelse, og endelig om de Danskes, Svenskes, Franskes, Holl- og Engellændernes Rejse derhen, hvorved de og har deelt Landet under sig.

Frankerige.

Paris.

Continuation af Historien om Scherifernes Staater i Africa.

Da mand hidindtil har forestillet udi et kort Begreb den første Deel af denne Historie, vil mand ligeledes gaae til den anden Deel deraf, som paa samme korteste Maneer skal fortælles. Den sidste Scherif, hvis Liv og Levnet Autor i den førnævnte 1ste Deel beskriver, heede Abdala. Efter ham kom Mulei-Mahamet paa Thronen i det Aar 1574. Samme Scherif, som havde 2de Brødre, var ikke saa snart udraabt for Konge, førend hand lod fængsle sine 2de Brødre, af hvilke den ældste blev straxen halshugget, men den yngste i et ævigt Fængsel indsluttet. Ellers tildrog sig intet mærk-

værdigt under hans Regiering. Men hand døde An. 1606. og efterlod sig 3 Børn, nemlig Mulei Jacob Elmansor, Mulai Bohesson, og Mulei Bouffers. Alle disse ville vaa engang regiere, saa at mand i 6 Ugers Tiid saae 3de Konger udi Marroc. Mens Mulei Zidan uddrev dem allesamen og regierede siden indtil 1630. Efter Mulei Zidan arvede hans ældste Søn Thronen, som ikkun regierede i 3 eller 4re Aar. Denne var en stor Tyrann, og gjorde hans Tyrannie, saa vel som endeel andre vedhængende Tyder, ham gandske forhadt hos sine Underdånere, der alleene søgte efter en god Leylighed til at blive af med ham. Iblant andre Tyder, var hand meget hengiven til Drukkenskab, hvorudi hand og døde; Thi som hand en Dag havde leylret sig tillige med sin Armée, blev hand ihjelskudt af en Fransk Renegat, som fandt ham liggende udi sit Telt overmaade drukken af Viin. Efter hans Død kom hans Broder til Regieringen, som var fød af en Spansk Mohrinde. Samme forhvervede sig ved sin milde og venlige Opførsel det gandske Folkets Kiærlighed. Under hans Regierings Tiid, som vares

der i 12 Aar forefaldt ikke det mindste fiendtligt, og der hand døde blev hand særdeles beklaget af sine Underdanere. Mulei Hamet Checq hans Broder arvede efter ham Riget, hvilken Prinds var en stor Elffere af Qvindestjønnet, og for samme blinde Kiærlighed skyld forsømmede sine Regierings-Sager. Heraf toge de Alarber Lejlighed til at beleyre ham udi Maroc, og efter hand var ihielslagen, bemægtigede sig Byen, og udvalde til deres Konge en Alarbe kaldet Crammelhaich, som regierede i nogle Aar. Efter denne Oprørere kom Mulei Scherif Kongen af Taflet paa Thronen, om hvilken vores Historicus ey mælder, hvorlænge hand regierede, men mærker alleene dette, at hand afledede med en Negresse 2de Drænge-Børn, som bleve kaldte Mulei Archi og Mulei Ismael, at Mulei Archi arvede sin Fader, og at hand gjorde intet mærkværdigt udi sin Regierings-Tiid, hvilken hand ey heller melder om, hvor længe den varede. Mulei Ismael, Mulei Archi hans Broder, fik derefter Riget, An. 1672. En af denne Prindses sædvanlige Tiidsfordriver var denne, at hand paa engang forrettede 3de efter-

følgende Ting: At stige til Hest, trække
 sin Sabel, og hugge Hovedet af den
 Slave, som holdt i hans Stiebøvel.
 Hans Regiering var meer en despotisk,
 thi hand tracterede alle sine Underdancer
 som Slaver, hand holdt sig for Herre
 over deres Liv og Guds. Ofte hug hand
 Hovedet af sine Underdanere, for at vise
 sin Behændighed, eller tvang dem til at
 styrte sig need ad steyle Stæder for at
 betynde sin u-omskrænkede Magt &c. Hand
 lagde dagligen Skat paa sit Folk, men
 vilde aldrig giøre nogle Udgifter, ja hand
 nødde Morerne til at tiene for intet un-
 der sin Krigs-Hær, og gav dem hverken
 Klæder, Baaben, Sold eller Kost. An-
 1705 beordrede hand 13000 Negrer un-
 der hans Søn Malei Zidan hans Anfø-
 sel, ved Storm at indtage Byen Maroc,
 som en af hans andre Sønner, navnlig
 Mulei Mahamet havde indtaget, men
 der hans Krigs-Betientere begierede
 Benge af ham til Krigs-Hærens Under-
 derholdning, svarede hand gandske for-
 bittret saaledes: I Mohriske Hunde,
 haver I nogen Tid seet, at Muul-Esle-
 ne, Camelene eller nogle andre Dyr ind-
 mit Rige har begiært noget af mig til

deres Underholdning, gjør J ligeledes, og forføyer Jer did, hvorhen i skal med all muelig Hast. Saadant Svar var Aarsage til at baade Officererne og Soldaterne maatte undervejs plyndre over alt, hvor de kom.

(Bidere med næste Post.)

Dyon.

Her er udkommen Histoire des Sequanois & de la Province Sequanoise des Bourguignons & du premier Royaume de Bourgogne de l'Eglise de Besançon jusque dans le 17 Siecle & des Abayes nobles du Comté de Bourgogne. S. Claude, Beaume, Gigny, Chateau-Chalons, Beaume les Dames, lons le Saunier, Migette & Montigny, depuis leur Fondation jusqu'à present par M. F. J. Dunod ancien Avocat au Parlement & Professeur Royal en l'Université de Besançon. A Dyon chez de Fay, Imprimeur des Etats, de la ville, & de l'Université, in 4to. De gode Juristiske Bøger, som mand har fra Autors Pen bekomet, vidner om en besynderlig Kundskab udi sit Fædernelands Historie, hvorfore mand lover sig meget got af denne blotte historiske Bog.

Italien.

Ravenna.

Brev Giuseppe di Prospero Zinnani di Ravenna har udgivet den første Deel af sine Anmerkninger, som hand har giordt sig over Fuglernes Æg, og ziret dem med Raaber. Saa slette, som saadanne Efterforskninger maatte siunes, saa angenemme ere de dog, og tiener til en ydermeere Visdommens Kundskab, som viser sig i saa mangfoldig Udskillighed. Forfatteren agter dette Arbejde langt meere end det, som mand paa Planternes Sæd anvender. Denne første Deel indeholder 100 artige Observationer. Og har hand for en bedre Orden at i agt tage indrettet 3 Classer. I den første betragter hand udi 6 Sectioner de Jorde-Fuglers Æg, som ikke flyer ud paa Rov. I den 2den betragter hand i 3 Afdeelinger Vand-Fuglernes Æg. I den 3die betragter hand i 15 Sectioner Rov-Fuglernes Æg, hvor hand anfører ved hvers Beskrivelse de aller mindste Omstændigheder, og handler udi et à parte Anhang om adskillige slags Høestrekker. De følgende 4 Deele ventes og med det snarreste at komme i Trykken.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

19.

Den 10 Maji. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse

Sager. No. 235.

Dend gunstige Læser haver det i frisk
Minde endnu at mand i disse Ugent-
lige Ny Tidender om Lærde og curieuse
Sager haver Tid efter anden indført en
Kortegnelse paa de Disputatzer, som her
ved Kiøbenhavns Universitet ere holdne
i de tvende Collegiis, Medicéo og Elerfia-
no. Samme Recensus er og gandske
com-

2

complet og accurat fra begge Collegiers
Stiftelse indtil Aar 1723. da en vis Patri-
ot, som vi har haft disse Notificationer fra,
forlod Academiets. Hand debiterer ikke
at den Fortegnelse, der er meddeelt Læseren
for de øvrige Aar, fra 1724. indtil denne
Tid, skal just være saa fuldkommen, at
mand ey der i kunde finde nogen Mangel.
Ellers, som hand besidder en vidtloftig af
ham selv forfatted Catalogus paa næsten
alle de Disputatzer, som ere holden paa
Kiøbenhavns Universitet fra Aar 1550.
indtil nærværende Tider, har hand ikke la-
det sig være fortrydeligt, at sende os en-
deel Notificationer om Academiets ældste
Disputatzer, hvilken Fortegnelse herefter
i disse Lærde Tidender, den gunstige Læser
til Fornøielse, Ugentlig skal indføres. Og
udgik da Aar 1550.

d. 6. Mart. *D. Petri Capitanei* Medicinæ
Professoris & Archiatri Regii, Disputatio
de Potentiis Animæ.

Aar 1551.

M. Alberti Mejeri, Philos. Professoris, Di-
sputatio, continens Prolegomena Cano-
nica, Hypotheses Sphæricas, Proposi-
tio-

tiones Arithmeticas; Paradoxa Geometrica, Musica, Astrologica, Quæstionem ex Computo, Themata Theologica, & Impertinens Grammaticum, absq; Respondente. in Fol. patent.

(NB. Samme Mag. Albertus Mejerus er udeluft i Vindingii Academia Hafniensi, og gandske ikke engang nævnet.)

Mar 1553.

d. 18 Febr. *M. Nicolai Hemmingii*, Dialectices Professoris, Themata Dialectica, Physica & Theologica; sine Respondente. edit. in Fol. patent

An. 1554. 1555. 1556. vides af Auctor endnu ingen.

Tydskland.

Halle.

I det Kængeriske Forlag er for Lyset fommet *M. Lud. Mart. Kahlii* Amplissimi Ordinis Philosophorum in Academia Fredericiana Adjuncti *Elementa Logicæ Probabilium, methodô mathematica in usum Scientiarum & vitæ adornata.* Halæ Magdeburgicæ, in 8. 17 Ark. Børfket bestaar af 3de Sectioner, og disse igien af adskillige Capitler. Den 1ste Section handler

de principiis probabilitatis, og det Cap. I. de veritate & principiis probabilitatis generatim. Cap. II. de principiis probabilitatis Speciatim. Den 2den Section handler de determinatione graduum probabilitatis. Cap. I. de logica probabilium. Cap. II. de determinatione graduum probabilitatis in notione. Cap. III. de determinatione graduum probabilitatis in propositione. Cap. IV. de determinatione graduum probabilitatis in ratiocinio. Den 3die Section handler de applicatione probabilitatis, og det Cap. I. de probabilitate historica. Cap. II. De his quæ in omni applicatione Logicæ probabilium notanda sunt.

Zena.

Filius primogenitus Sacerdos, det er: Skriftmæssig Beviis paa, at udi Patriarkernes Tider blev ordentlig den Forste fødte Præst, tilligemed en Berætning om Præsternes Vocation, Ordination, Bestilling og Klædedragt, iligemaade om nærværende Tiders Guds Tienstes Maade, Tid og Sted, sammensamlet og udgivet af Alexander Nicol. Tolkemit Elbing. S. S. Theol. Cult. in 4to. halvfemte Ark stærk.

stærk. Indeholden er følgende: Efter at hand har viist hvad hand vil tractere om § 1. Saa beviises Positionens Rimelighed af den sunde Fornuft, § 2. men Birkeligheden udaf den Hellige Skrift, 1.) ved udtryffelige Sprog, § 3. hvorved undersøges, om Gen. 49.3. og Gen. 27, 15. hører hid, § 4. 2.) viises Positionens Sandhed udi Exempler, og det efter Gen. 5. § 5. paa Adam, § 6. Enoch, § 7. Kenan, § 8. Mahalaleel, § 9. Jared, § 10. Hanoch, § 11. Methusalah, § 12. Lamech, § 13. Noah, § 14. Arphaxad, Sela, Eber, Peleg, Regu, Serug, Nahor, Thareh, § 15. Isaac, § 16. om alle disse stemmer de lærdeste Mænd overeens, § 17. om endskiont endeel bestride det, § 18. Extraordinarie kunde en anden saa vel blive Præst, som den Førstefødde, som mand seer udi Seth, § 19. Sem, § 20. Abraham, § 21. Jacob, § 22. hvo som efter ham forestod Præstedømmet, derom handles § 23. og derpaa gier hand en Overgang § 24. til Afhandlingen de Vocatione § 25. Ordinatione, § 26. Embedet, § 27. Præsternes Klæde Dragt ved Patriarchenes Tider,

§ 28. om disse Tidens udvortes Guds
Tieneste i Almindelighed handles § 29.
I Besynderlighed om Offeringerne for-
ste Opkomst, § 30. at de samme ere Insti-
tuta divina og idgiør den fornemste Deel
af den udvortes Guds Tieneste i de gamle
Tider, § 32. hvor hos dog er bleven holdt
Ben, § 33. og Prædiken, § 34. foruden
de øvrige Ceremonier, som fortælles
§ 35. Guds Tienstes Tiid viises § 36. og
Stæden hvor den er bleven holdet § 37.
hvorpaa Beslutningen følger § 38.

Strasborg.

Lucas Andreas von Bostel har ved
Doctor-Gradens Erlangelse udi Jurispru-
dencen holdt med stor Bifald en Inaugu-
ral-Disputation de Contributione propter
Jactum Marinum, vulgo Havaria. Autor
kommer, efter at hand først har undersøgt
Oprindelsen til Avaria, hvilken han dedu-
cerer fra den bekendte Lege Rhodia de
Jactu, og foreviiser de Lærde, som derom
have skrevet, til Ordets Contributio dets
determination, og siger: At det er en
Handel, hvorved den Skade, som ved Kjøb-
mands Vahrenes Udkastning foraarfa-
ges,

ges, formedelst et almindeligt Tilskud igien oprettes, alle til beste; til Skibets Forlættelse. Dernæst handles om Oprindelsen til det Ord Havaria, og om adskillige JCStorum Meeninger derom, hvoraf en deel leder det fra det grædske Ord *αβαρις*, lættet fra Byrden, andre fra det Franske Havre, eller det Tydske Haven; Men endnu ere der andre, hvis Meening ogsaa Autor bifalder, der deriverer det fra det gamle Skytiske Ord *Aban*, som betyder det Latinske *Colere ornare*, eller det Tydske *Anbauen*. Den første Anledning til Haverie sætter Autor saa vel denne naturlige Rets-Regul at have givet: At ingen maae berøige sig med en andens Skade; som og de kloge Rhodiensernes Anstalter, der var af de ældgamle Tiders berømteste Søe-Folk. Dette Folkes Søe-Rætte efterdags af de Romerske Kænsere bleven indført, og en alleene brugt udi Haverie, mens endog udi alle andre Søe-Farten angaaende Handler. Foruden disse Rhodiske Rætte ere nu omstunder endnu andre Søe-Rætte i brug. Saadanne ere den Wisbyske; *L.L. Insulæ Olerones* hvil-

fe Stephanus Cletracus endnu holder for ældre end hin; Ordonance de Louis XIV. touchant la marine; Leges Nauticæ Hanseaticæ, hvorom Reinold Kurike 1667. her har udgivet en Tractat de Jure Maritimo Hanseatico; Saa vel som de af Kæyser Carolo V. og Philippo II. Saa vel som andre udgangne Søe-Forordninger: som Ordonnantie van den Staten van Hollandt, van Admiral-Schappet in't Boek der Zee-rechten. Jus maritimum West-Capellen-se; Statuta Frisiæ, &c.

(Bidere med næste Post.)

Holland.

Lynden.

Johannes van Kerkhem har Trykt: Guilielmi Harvei Angli, Anatomiaë & Chirurgiaë in Collegio Medic. Lond. Professoris; Serenissimæque Majestatis Regiæ Archiatrî, Exercitatio Anatomica de Motu Cordis & Sanguinis in animalibus. Cui accedunt ejusdem Auctoris Exercitationes duæ Anatomicaë de Circulatione Sanguinis ad Joannem Riolanum Filium; in Academia Parisiensi Anatomices & Herbariæ Professorum Regium, Regiæ Matris Ludovici XIII. Medicum primarium. Atque hisce Præ-

Præfationem addidit Bernardus Siegfried Albinus, Anatomæ & Chirurgiæ, in Acad. Lugd. Batav. Professor. 1736. in 4.

Engelland.

Oxford.

Nu sælges her for en billig Priis: Xenophontis de Cyri expeditione Libri septem. Græca recognovit, cum Codicibus Manuscriptis & omnibus fere Libris editis contulit, plurimis in locis emendavit, Versionem Latinam reformavit Observationibus suis, Tabula Geographica & Dissertatione auxit & illustravit, Notas H. Stephani, Leunclavii, Æ, Porti & Mureti recensitas & castigatas, variantium Lectionum delectum, indicesque necessarios adjunxit Thomas Hutchinson e Theatro Scheldeniano.

Frankerige.

Paris.

Den 20 April udi forrige Aar holdt Videnskabsnær Academie sin offentlige Sammenkomst, hvor ved Hertugen af Richelieu presiderede. Mr. de Fontenelle mæledede foraren i Begyndelsen, at Academiet tilkiendte ingen af de indsendte Skrifter bemeldte Aars Priis. Derpaa aflæste han en Panegyricum pover Mr. de Reffons,

General-Lieutenant ved Armeen og Artilleriet, og en Medlem af Academiet, som for nogen Tid er død. Fremdeles berettede hand Academiet, at Mr. Goderi Bouguer og de la Condamine virkelig var til Peru afgangen for at afmaale nogle Grader paa Æqvator, og den Meridianens Deel, som ligger næst om ved Æqvator, med hvilke Mr. Jassieu, en dygtig Botanist, og de dertil henhørende Folk havde givet sig i Sælfskab. Hr. Winslow oplæste en Afhandling om den Maade, hand havde betient sig af, paa at læge en Kone, hvis Hoved hængede paa den eene Side, og drenede sig did imod hendes Billie. Hr. Reamus oplæste sine Tanker om, hvorledes mand fandt forlænge eller forkorte Insecternes Liv, som synes at være sat til en vis Tid. Mr. Duhamel oplæste et Chymisk Opsat under Titul: Suites de recherches sur le sel Ammoniac, &c. Mr. du Fey besluttede den med sit 6te Skrift om Electricitate Corporum, hvorudi hand undersøgede, hvad for en Forbindelse der er imellem Electriciteten og den Kraft, at kunde kaste et Sten fra sig, hvilket og er alle Electricke Corporibus fælles. Academiet havde, til den af Hr. Ro-

Rouillé de Meslai stiftede anden Priisens Erlangelse, som bedrager sig til 2000 Livres, og skulde have været udgivet 1735, forelagt dette Spørsmaal: Hvilken Maade der var den beste at forfærdige Anker paa, saa vel i henseende til det, som betræffer deres Figur, som Maaden at smede dem paa, og hvorledes man best fandt prøve dem; Efterdi de indløbne Skrifter ikke gjorde Spørsmaalet satisfait udi alle Stykker, har man ikke fundet meddeele Priisen. Men paa det at de, som allerede haver indskiftet noget, intet skal miste af deres Ræt, saa vil Academiets Deele Spørsmaalet i 3 besynderlige Deele, og skal den beste besvarelse paa Spørsmaale- ne om Ankernes Figur, Maaden at smede og probere dem paa, udi Aaret 1737, bekomme 1900 Livres til Belønning. De Lærde af alle Nationer, saa vel som de udenlandske Academiets Medlemmer indbydes her ved til at arbejde derpaa. Thi de, som ere i Frankerige bliver udelukt fra Priisens Erlangelse. Man fandt skikke Skriftet til Academiets Secretaire; Og efter den 1. Sept. udi nærværende Aar vil man ikke meere antage noget, da man efter

efter Paaske 1737, i en høytidelig Samling vil uddeele Pruisen.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Bores Autor bliver endnu ved at give en Beskrivelse over denne Konge, sigende, at Landet lidde ikke mindre ved hans u-mættelige Gierighed, som af efterfølgende sees. Udi Landet havde Pengene ingen Gænge, hvilket forarsagede at Underdanerne levede i en elendig Tilstand. De som vare saa u-lykkelige, at de bleve mistænkte for at have Penge, maatte miste deris Liv. Og dersom Kongen lod nogen bekomme Ræt, skeede det ikkun i henseende til den deraf flydende Baade; saaledes, naar nogen klagede over den af en anden sig tilføiede U-ræt, blev vel den Skyldige dømt til at give igien, hvad hand havde taget, og at betale derforuden mange Penge til Straf, men Kongen bemægtigede sig saa vel det eene som det andet, saa at de Klagende havde ingen anden Nytte af deris Klager, end at de saae sig hævnede over den, som de klagede over. Denne Mulei Amael raadfordte sig ikke med nogen ved all hans u-retmæssige Opførsel, men havde

De ikkun for et Skin skyld endeel Alcayder hos sig og hans Talbe, for hvilke hand gav sine Tanker tilkiende, dog uden at raadfore sig med dem; saa at naar Kongen havde talt noget, svarede de ikkun Anama Sedy, det er: Herre! du taledede vel. Hand var overmaade grusom eller Tyrannisk, hvorom vi vel for har har mældet noget, men ikke saa tilstræffeligt, som i disse følgende Exempier. Hand dræbte mange 1000de for sin Tidsfordriv skyld, ja svarede end ikke Serraillet selv, hvor hand lod Fruentimmeret vaa en skammelig Maade medhandle af Slaverne; Ja hand slog dem og ihjel saa snart hand var ikkun aldrig saa lidet misnoyet med dem; som for Exempel: Et Fruentimmer lod hand engang strangulere, fordi hun havde afplukket en Orange medens hun spadserede i Serraillets Have. Her gaar Autor noget fra sin forehavende Materie, hvorudi vi en, som for er sagt, for Kortheds skyld, vil efterfølge ham, indtil hand kommer til at tale om Mulei Mahamet, som Mulei Ismael hans Fader havde giordt til Statholder udi Fez. Der Mulei Hamet nu i nogen Tid roeligen havde besiddet sit Stathol-

der.

derſkab udi Fez, hvor hand meget af en
 hver var elſket, fik hand at høre, at Ind-
 vaanerne udi Tafilet begiærede ham ind-
 ſtændigen til deres Statholder, og at Kon-
 gen var ſindet til at efterkomme deres Be-
 giæring: Men ſom hand heller vilde være
 ved Regieringen udi Fez end i Tafilet, gav
 hand for at være ſyg, paa det han kunde
 undgaae ſaadan Omverling. Som Kon-
 gen nu troede, at hand var virkelig ſyg,
 lod hand hente Miſſionairernes i Mequinez
 deres Doctor, ſom var berømt og i ſtor
 Agt og Ære hos dem; Denne befalede
 han at beſøge Mahamet, og ikke komme til-
 bage, førend Prinzen var helbredet. Be-
 meldte Medicus reynſte derpaa ſtraxen hen
 til Fez geleidet af 4 Negrer, hvor hand
 gik lige til Statholderens Pallas. Som
 nu Mahamet ikke ſeylede noget paa Sund-
 heden, blev hand meget forvirret over
 Docterens komme, og vidſte ikke, hvorledes
 hand ſkulde ſkiule ſit Bedrægerie for ham,
 hvilket dog endelig ſkeede, efter vores Hi-
 ſtorici ſigende, paa denne Maade: Maha-
 met ſpadſerede i ſin Stald, ſom mand for
 ſyndede ham, at Doctoren begiærte at be-
 ſøge ham efter Kongelig Befalning, og
 lod

lod ham forbyde at komme ind, med disse
 hosføyede Ord, at hand alligevel kunde
 foreskrive ald Lægedom, som hand meente
 tienlig at være. Docteren, som forun-
 drede sig meget over denne Tale, svarede,
 at det var fornoden at see den Syge, om
 mand skulde domme noget retskaffent om
 hans Svaghed; men mand svarede ham,
 at hand en kunde komme til at tale med den
 Syge, eftersom hand nu var noget u-taal-
 modig og u-roelig; Hvorefter Docteren
 begiærede for det mindste at see hans
 Band, og trof straxen et Urin-Glas af sin
 Lomme, med Begiær, at mand vilde give
 ham noget derudi af den Syges Band.
 Der Mahamet saae, at Docteren ikke var
 læt at bedrage, raadførde hand sig om den-
 ne Sag med en af sine Alcaider, hvilken
 tog Urin-Glasset og fyldte det med et Ca-
 meels Urin, og skikkede det til Docteren;
 Men denne havde ikke saa snart faaet det
 for sine Dyne, førend hand med største
 Hidslighed offentlig spurde, om mand vilde
 saaledes spille giæk med dem, som Kongen
 udsendte, og tilligemed slog hand Glasset
 imod Muuren, og steg igien paa sit Muul-
 Esel for at reyse til Mequinaez igien.

(Bidere med næste Post.)

Italien.

Rom.

Joh. Bapt. Sintes haver afstuffed et prægtigt Kaabber over det Vaticaniske Bibliothek, og givet det denne Titul: *Conspectus Bibliothecæ Vaticanæ post insignem Aulæ accessionem ei factam a SS. Domini nostro Clemente PP. XII.* herforuden finder mand derpaa de Paverz Mynter og Inscriptioner, som haver formeeret Bibliotheket fra Sixtus V. indtil Clemens XII. Ligeledes Cardinal-Bibliothecarii deres Mynter og Tids-Register, fra Cardinal Hyronymus Alexander indtil Cardinal Angel. Maria Qvirini. Kaabberet er den nærværende Cardinal-Bibliothecario tilskreven, som har skienket sit eget Bibliotheket til det Vaticaniske, og end givet dertilmed en egen Capital til dets Forøgelse. Tids-Registeret og Ordenen paa Bibliothecerne er af Mangel paa sikker Efterretning fra Vaticanen selv, tagne af Angel Rocca og Craconio, paa hvilkens sidstes Beretning Crampini allerede har forladt sig, der hand vilde føye et Register paa Bibliothecarierne til Anastasii Pontificali.

Søye Tidender

Om
Ærde og curieuse Sager.

No.

20.

Den 17 Maii. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 236.

Continuation om de ældste Disputatzer,
holdne ved Kiøbenhavns Universitet.
Aar 1557.

Den 21 Sept. D. Johannis Mächabei, Theologiae Professoris, Themata Resp. pro Gradu Doctoratus in Theologia, Mag. Nicolao Hemmingio, Professore Hafniensi, in 8.

u

Aar

Mar 1558.

d. 29 Mart. D. Nicolai Hemmingii, Theologiae Professoris, Propositiones de potestate Clavium ac Disciplina Ecclesiastica, Resp. pro Baccalaureatu in Theologia, M. Johanne Alberti, M. Paulo Matthis & Mag. Johanne Saceride, Professoribus Hafniensibus, in 8.

Mar 1559.

20 Sept. D. Nicolai Hemmingii, Theol. Professoris, Theses de Unico Mediatore. Resp. pro Gradû Doctoratûs in Theologia, M. Johanne Albertio, Theol. Professore. in 8.

- - M. Erasmi Michaëlis Leti, Dialect. Professoris, Propositiones Philosophicæ.

- Dec. D. Nicolai Hemmingii, Theol. Prof. Assertiones de Creatione & Providentia Dei. in 8.

Lydskland.

Her er udkommet den gandske Bibel
 udî det Litthauiske Sprog under følgende
 de Titul: Biblia, tai, esti Wiffas Swentas
 Rasztas sêno in Naujo Testamento, pagal
 Wokiszniec perguldina D. Mertino Luter-
 aus nu Kellû Mony Toyû Lietuwoi

Lietu-

Lietuwiszckay perguldytas, i en stor 8. 5 Alph. Dette er den første Oversættelse af Bibelen udi Litthauisck Sprog; ved hvis Udgift og Besørgelse Hr. Doct. Joh. Jac. Qwandt, Kongl. Preuss. Ober-Hof-Prædikant, Consistorial-Raad og Theol. Prof. Primar. har gjort sig meriteret, og bragte den i 11 Aar 1590 til fuldkommen Stand; men de Tidens Beskaffenhed tilstodde ikke Berket at blive straxen befordret til Trykken, og blev MStet, som bestod i 5 Folianter leveret i det Kongelige Bibliothecque. Derefter kom efter Churførste Georg Wilhelms Befaling, Psalmerne efter denne Overiættelse af Joh. Rhesa forbedrede, med Joh. Behmens første Hof-Prædikants Fortal: udi Trykken. Fremdeles paatog sig endel Præster Oversættelsen i det Litthauisck af det Nye Testamente, hvilken blev Kong Friderich den I. paa Salvings-Dagen af Ober-Hof-Prædikanten D. Bernhard von Sanden overleveret, og i alle Litthauisck Meenigheder indført. Men eftersom den meere var indrettet efter den høje Litthauisck, end den i Preussen brugelige Tale-maade, saa har mand nu bekom-

U 2

met

met af Hr. Qwandt, efter Deres Majest. Befaling at udgive den gandske Luthauiske Bibel, 1727. Bialmerne og det Nye Test: med hosføjede Lutheri Oversættelse, hvorefter den gandske H. Skrift efter den i det Preuss. Luthauiske brugelige Tale-maade følger. Mand har fornemmelig rettet sig derudi efter Grund-Tekten, og i besynderlighed med mindre Stil indrykket udi Propheterne Forklaring over de tungeste Steder, hvorom saavel som andre historiske Omstændigheder den lærde Editoris Føtale meddeeler en udførligere Efterretning.

Strasborg.

Continuation om Havaria.

Avaria Grossa er, naar noget med deres Bevilgning, som ere inden Skibsborde i Søen udkastes til det Nødlidende Skibes Forlertelse, til det øvrige Godes Frelse, og den almindelige Fares Afvendelse. Hertil maa Skibet og give sin Andeel, og dette er det egentlige saakaldede Haverie, hvorom her handles. Men herved maa i agt tages, (I) At Godesets Udkastring maa skee til de øvrige Bahrers almindelige Redning og Frelse. (II) At

(II) At ved det udkastede og fortabte Gods Farens afvendes og det øvrige reddes. (III) At der er virkelig lidet Skade. (IV) At Udkastning maa skee formedelst et overhængende Skibbrud; Men saadan Fare maa skee af Hændelse, det er: ikke ved Skipperens egen Forseelse, og være almindelig. Herhos spørges: Om Skipperen allene ser sig selv ved paakommende Storm og Skibbruds Fare har Ret og Magt til at udkaste Gods, og om Frigøten her kand give nogen endelig Dom? hvilket med nej besvares; thi Skipperen maae tilførn beraadslage sig derom med de sig inden Borde befindende Kiøbmænd og Factorer, eller i deres Fraværelse med 3 eller 4 af Skibsfolkene, og have deres Samtykke. Fremdeles besvares det Spørsmaal, om den, hvis Gods er bleven udkastet, hører og til Haveriet, eller om hans Skade skal igien gandske oprettes ham, saa at hand slet intet Kulde miste? Saaledes: at omendskiønt endeel Jurister ere af den sidste Meening, saa maa den første dog af de kraftige anførte Aarsager, langt meere have sted. Saa undersøges og, hvorledes det med dem

skal forholdes, hvis Guds vel ikke er bleven udkastet, men dog beskadiget. Ligesledes om Assicureurerne maa betale Haverie? Men ej alleene det udkastede, men endog det ved Udkastningen frelste Guds hører til Haveriet, og følgerlig maa Klenodier, Edelsteene, comptante Penge betale Haverie, hvorfra gaar dog den Visste Søe-Ret i henseende til dem, som ved paastaende Fare glemmer deres pretiosa hos sig, eller binder dem om Livet. Derimod betales intet Haverie af Klædninger, ædendes Bahre, fri Mennisker og saadanne Ting, som en haver hemmelig i sin Kiste, og ej for Skipperen det har angivet. Videre med næste Post.

Wien.

Over den vidtberømte Heldtes Prins EUGENII dødelig Afgang har endee Anonymi forfattet efterfølgende Epitaphia.

MAUSOLÆO EUGENIANO.

1.

Deficit EUGENIUS, mox deficit Ipsa Vienna
Cæsaris EUGENIUS! Cæsaris & Genius.

2.

Nec Ducis EUGENIO Genius, nec defuit
Orbi
Ceu Tutelaris! ceu Geniusq; Bonus.

3.

Magne Geni! Virides palmas Europa paravit,

Euge Geni! Geniis EUGENIISQ; Poli.

Ita Venerabundè Inscriptit

Vitæ EUGENIANÆ Admirator.

Det andet lyder saaledes:

Cy git

EUGÈNE

Prince de Savoye,

l'Heros

de nôtre Temps

& des Siecles à venir.

Passant!

Ce n'est pas assez que tu sçaches,

qu'il a gagné dix Batailles

qu'il n'en a jamais perdu:

qu'il avoit une Valeur parfaite,

qu'il etoit d'une Moderation dans

la Fortune,

d'une Egalité d'Ame & d'une Modestie

sans Exemple,

Ceci n'est qu'une foible Ebauche

du Portrait de l'Heros:

Les Traits,auxquels tu peux reconnoitre

Une Partie de ses autres Vertus & la

Remcompense

dont il jouit maintenant

David l'a marqué
Pseaume XIV.

Det 3die, som fra Augspurg er hidskif-
ket, er saaledes forfattet: Epitaphium
celssissimi Principis EUGENII ex hac vi-
ta subitanea morte sublati, Viennæ, die
21 mensis Aprilis, anno 1736.

Quem tot Gentes tantis non potuere de-
bellare Pugnis,
Unico & Repentino ictu Mors sola de-
bellavit

Magnanimus iste Heros dum vixit Gal-
lum, Hispanum, Italum,
Turcam & fere totam formidavit Eu-
ropam.

Nunc vero mortuus; cruentum hujusce
temporis Bellam videtur etiam cum
ipso sepultum,
Paxque reviviscit in Europa

Ipsamet ergo in æternum requiescat in
A M E N (pace.

Dornburg.
Hr. Joh. Gottlieb Voigt Syrstellig Sach-
siss Amts = Advocat og Land = Dommer,
som allereede ved endeel Politiske Skrif-
ter har giort sig for Verden bekiendt,
har

har nyelig udgivet paa 5 Art tvende Bes-
 tænkninger om, hvad man maa døme
 om det nye Konge-Bal og den Salt-
 burgiske Emigration efter Jus divinum,
 naturale, Gentium, publicum og Stats-
 Videnskaben. I det første Art har hand
 ved uimodsigelige Argumenter beviist
 at Kong Augusti III. Bal er overeens-
 stemmende med den Guddommelige, Na-
 turlige og Folke-Retten, saavel som
 med Staats og den Politiske Videnskab.
 I det andet har hand gjort en Forstiel
 imellem Saltburgernes Fordrivelse, Ud-
 gang og Antagelse, og derefter i besku-
 derlighed tydelig beviist, at hin paa Er-
 ke-Biskoppens Side var imod Rætfær-
 digheds og Forsigtigheds Regler, men
 de begge sidste stemmende overeens med de
 samme. Forfatteren forundrer sig over,
 at, da saa mange Skrifter om denne
 Sag er kommen for Lyset, man deri
 mindre har seet paa den almindelige
 Natur- og Folke-Ræt, hvorpaa dog
 det meeste ankommer, end paa den West-
 phaliske Freds 5te Articul.

Wittenberg.

Fra Hr. Doctor Abichs Haand er en
 Theologisk Disputation udkommen, hvor-

udi Siælens Udødelighed efter Døen
 bevises : De Animabus humanis post
 mortem Corporis vivis. Samme be-
 staaer af 5 Ark, som indeholder 45 Po-
 sitioner. E. g. at de Saliges Siæle
 efter Skilsmissen fra Legemet holder
 Samtale med hinanden ; At Siælene
 beholder Forstandens, Villiens og Sands-
 fernes Kraft efter Døden &c.

Engelland.

London.

Curl har i Forlag : The Ranties of
 Richmond, being exact descriptions of
 the rogal Hermitage and Merlin's Cave,
 with his Life and prophecies ; Deele 8vo
 a 6 Ark. Udi den 1ste Deel staaer en kort
 Beskrivelse over begge Bygningerne, og
 tvende Digte det eene Stephan Ducks,
 og det andet et Fruentimmers over Ere-
 mitagen. Derefter følger den bekiendte
 Trolldmand Merlin hans Levnets Beskri-
 velse, tilligemed hans første og anden
 Prophetie, som hand havde gjort Kong
 Vortigernus om sit Fald og øvrige
 Skæbne. Fremdeles læser mand i den
 2die Spaadom om Kong Arthur. Ellers
 beskrives derudi tvende af hans stærkeste

Trold-Kunster, nemlig: at hand en Nat har bragt af Irland de store Steene paa Heeden ved Salisbury ved en opvakt Virvel-Bind; og givet en vis Prink, som var forliebt udi Hertuginde af Cornubien, hendes Gemahls Gestalt, hvorved den samme nød den ønskede Gunst og afledte med hende Kong Arthur. Den 2den Deel indeholder en Forklaring over den 4de Merlins Spaadom: Fremdeles den 5te Spaadom hvorudi de Borgerlige Krige, Pest, Hunger o. s. f. som Engelland er bleven hiemsegt med, saavel som Saxernes Ophøvelse forud siges. Den 6te betræffer Canetum, Græw Godwin og den bekendte Historie om Dronning Emma, hvilken til Beviis paa sin Uskyldighed gif over 9 gloende Ploug-Jern. Den 7de handler om Conquæstore og hans Sønner. Den 8de om den Stephani Skæbne, som u-rættelig tiltog sig Thronen. Ved Slutningen har mand hosføyet en Historie om Propheten udi Chester, Niron. I den 3die Deel staaer Merlins 9de Spaadom om Henrik den 2dens høyt-elskede Rosimunde, hans besynderlige Aabenbaringer, og Erke-Bisshoppens til Canterbury

Thomas Becker hans Fald. Den 1ste om Kong Johannes, hans onde Levnet og ulykkelige Ende, da hand af en Munk ved Gist blev bragt af Dage. Den 12, 13 og 14de gager løs paa Henrik den 3die, Edvard den 1ste og 2den, og forkynder disse Kongers uroelige Regiering, tilligemed 5 store Favoriter, nemlig: Chæveston, Mortimer, de tvende Spencer Cansleren Robert Baldok som døde i Nengate deres Fald. Den 4de Deel er under Pressen.

Frankerige.

Paris.

Af Hr. Arnand d'Andilly hans Oversættelse af Josephi Jødiske Antiquiteter er et nyt Urlag udi 5 Bind in 12. udgangen for Lyset.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Neppe var Docteren kommen paa Beren, førend Princens Overste over Bildingerne kom løbende efter ham, og bad, at hand vilde vende tilbage igien, men herforuden maatte der opfindes en Undskyldning for det Tildragede, hvilken lydede saaledes, at en af Negrene hav-

de sin Herre u-vidende spildt Docteren
 dette Puds, og paa det Docteren skulde
 saa meget meere troe, at det forholdt sig
 saa, lagde Mahamet sig til Sengs, og
 lod hudstrynge en Negre udi Docterens
 Nærvarelse, men Docteren lod sig ikke
 derved føre bag Lyset, og sagde paa
 Spansk, efter at hand hand havde felt
 paa Brindsens Puls, og seet kam stift
 an. "Mand vil vel narre sig med mig,
 mens jeg svær at Kongen skal blive un-
 derrattet derom. Hvilke Ord hand
 ikke saa snart havde sagt, førend mand
 med største Gliid segte at stille ham til-
 freds igien, men hverken Løfter eller
 Klient kunde forinaae ham til at stiu-
 lene Sandheden for Kongen. Der hand var
 kommen tilbage til Mequinez sagde hand
 til Kongen, at hans Sen var helbredet,
 førend mand havde faaet hans Sygdom
 at vide, hvorpaa Kongen svarede Docte-
 ren saaledes: "Jeg er ingen Doctor,
 men jeg kiender lig saavel, som du, min
 Sems Svaghed, gaac derfor kun bort,
 Jeg skal siden forskyldte din Umage.
 Samme Tid stilled Kongen Bud
 ter Mahamet, som Dagen derefter for-
 sendte sig til Mequinez, med all sit

Huus-Besinde, og toog Herberge hos Alcayden Abdala Rouffi, hvor alle Alcaiderne kom, for at aflægge deres Hilsen hos ham, og berettede ham at Kongen vist havde besluttet at sende ham til Taflet. Men Brindsen gav dem sin Ulyst for Taflet tilkiende, og bad dem udvirke hos hans Fader, at hand maatte blive ved Regjeringen i Maroc, hvilket de og lovede at ville gjøre, men saa snart disse komme for Kongens Ansigt, bleve de alleene ved hans Anseende ligesom forbetagne med Frygt, og torde ikke efterkomme deres Løfte. Som nu en vis gift til Mahamet, og lod ham vide, at Kongen nylig gift ud af Alcaffen (det er Serraignet) begav Mahamet sig til Michoir (det er Gaarden) gelejdet af sin Broder Mulei Scherif. Saa snart Kongen traadte ind i Gaarden, hilsede begge disse Brodre ham paa det allerunderdanigste, og Kongen beviste sig dem igien meget gunstig; Der nu saavel Kongen, som begge Brindserne havde sat sig under deres Sole-Dekker, som vare udspendte i Gaarden for at bevare dem fra Solens Heerde, gav Kongen sig straxen i tale med Mahamet, og efter at hand havde be-

brendet ham sin forevendte Syge, spurde hand ham, af hvad Aarsage hand ikke vilde antage Regimentet til Tafilet? hvorpaa Mahamet svarede, at Aarsagen var denne, at hand ikke saae sig værdig til at beklæde saadant et Sted, mens at hand begiærede at Hans Majestæt vilde forunde ham Regimentet til Maroc, over hvilken Begiæring Kongen forundrede sig saare, og bøyede sit Hoved ned med saadanne Gebærder, som mand nok kunde forstaae, gav tilkiende hans Mishag til denne Begiæring, og i det samme siger hand til Mahamet saaledes: Min Søn, Jeg vil forære dig en smuk grøn Cafetan, som Jeg i lang Tid har havt i Forvaring, og der mand havde bragt den did, iførde Kongen selv Mahamet den samme, og spurde ham strax derpaa: tykkes dig ikke den at være smuk? meget smuk, svarede Sønnen; men den er ikke tilskaaen efter min Krop, og Jeg synes, den er alt for lang til mig. Ja svarede Kongen, ligeledes er en heller Maroc bygt for dig, den er for stor for din Person. Mahamet, som ikke lod sig mærke med sin Fortrydelighed, tog imod

Regimentet til Montigara, som Kongen
 gav ham for det til Maroc, men som
 Indvaanerne til Montigara havde be-
 giært Mulei Scherif Mulei Mahamets
 Broder til at forestaae Regieringen, rey-
 ste begge Brødrene, som levede i stor
 Eenhed tilfammen og ey kunde over-
 tale sig til at skilles fra hinanden til
 Montigara, hvor de kort efter Ankom-
 sten lod bygge et prægtigt Slot. I 5
 Aar boede de saaledes tilfammen, da
 Mahamet endelig blev forflyttet fra Mon-
 tigara til at være Stadtholder udi Taru-
 dante, som er Hoved-Staden udi Kon-
 geriget Sus, formedelst det Oprør, som
 af Alcaiden Bensacatin var stiftet, hvil-
 ken Kongen havde didsendt til at fore-
 staae Regieringen. Samme Alcaid, som
 havde vist at tilvende sig Kongens Gunst,
 der hand saae sig beklæd med det vigtig-
 ste og fordeedlagtigste Regiments Em-
 bede udi Marocs Staat, vilde gøre sig
 selv til Enevolds-Herre, mens Kongen,
 som ikke var læt at bedrage, toeg ham
 paa Sierningen, lod ham gribe der hand
 mindst tænkte derpaa, og siden aflive
 ved Strikken.

(Bidere med næste Post.)

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

21.

Den 24 Maji. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 237.

Continuation af Professorernes Dispu-
tatzter ved Kiøbenhavns Academie
i de ældste Tider.

Åar 1560

D. Nic. Hemmingii, Theol. P. Assertiones
de Peccato, variisq; ejus generibus &
de vera à peccatis absolutione, in 8vo.

Æ

Åar

Mar 1561.

D. Nic. Hemmingii, Theol. P. Assertiones de Reparatione generis humani post lapsum Primorum Parentum & de Regno Christi in Disputationem proposita, in 8vo.

D. Nic. Hemmingii, Theol. P. Assertiones de vera & salutari pœnitentia cum Refutatione Impiorum Dogmatum Papistarum & Catharorum de Pœnitentia, propositæ in Disputationem, in 8vo.

II Jun. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertiones de Justificatione Hominis coram Deo, cum Refutatione errorum pugnantium cum vera sententia, in 8vo.

in Dec. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertiones de Lege Dei & propria Evangelii definitione, in 8vo.

Holland.

Amsterdam.

Over Printz Eugenii Død har en lærd
Ben opsat efterfølgende Epigramma:

Dum jacet EUGENIUS, Pitho, Pictura,
Poësis,

Nobilitas, Gravitas, Gloria, casta Fides,
Gra-

Gradivus, Pallas, melior pars orbis acerba
Semideos etiam fata subire dolent.

Tydsland.

Wien.

Ober Brink Eugenium er atter et Epi-
taphium, saaledes som følger, forfattet:

Heros & Philosophus.

Non Stoicus, non Epicureus, sed Chri-
stiano-Aulicus, ex Prosapia sabaudus,

Natione Gallus,

Corde Germanus.

Miles bonus, Vir prudens, secretus, nun-
quam ambiguus, Cæsaris Amicus, Belli-

Dux fidelis, bonis charus, nemini gravis.

Fortunam domuit,

Invidiam derisit,

Moritur, quia Mors vitæ finis est.

Fama!

Quæ Effigiem Principis decem Victoria-
rum Nominibus cincta tenet,

1) Czenta.

2) Carpi.

3) Luzzara.

4) Höchstätt.

5) Cassaro.

6) Turin.

Æ 2

7) Ou-

- 7) Oudenaerde.
- 8) Malplaquet.
- 9) Peterwaradein.
- 10) Belgrad.

EUGENIUS moritur, decies qvi Victor in
 Armis,
 Da mihi Belli - Ducem, qvi vicit Prælia
 tanta,
 Heroumelatos Animos Victoria reddit.
 EUGENIUM solum mirabor semper eun-
 dem.

Strasborg.

Continuation om Haverie.

Maaden at betale Haverie paa bestaar
 derudi, at Tilskuddet skeer efter saavel
 det fortabte, som det biærgede Gods ses li-
 ge Maal, hvorved da det forlorne ikkun
 skatteres efter Indkøbets Værdie, (hvil-
 ket dog ikke i de Rhodiske Love er befalet)
 derimod maae mand ved det biærgede
 Gods see til, om det ved Udkastningen er
 vorden beskadiget eller ikke. Det første
 bliver ikke højere skatteret, end som det
 da virkelig var værd, men det gode, saa
 meget som det kunde gælde. Hos Holl-
 og Engellænderne sees derpaa, om Rej-
 sen var halv aflagt, da Udkastningen
 maat=

maatte stee; er det ikke saa, da Skatteres
 ikkun Godset efter Indkøbet, da Bær-
 dien derimod, naar Rejsen er over halv-
 deelen fuldendet, Skatteres saa højt, som
 det kunde have blevet soldt for paa det
 dertil bestemte Sted, hvilket dog efter
 den Wisbyske Hanseatiske og Frankøske
 Søe-Ret igien lider sin Affald. Efterat
 Auctor følgerig ogsaa har viist, hvorledes
 mand vel i alle saadanne Tilfælde kand
 komme til sin Ret, betragter hand ogsaa,
 hvor Haverie ingen Sted haver. Saa-
 dant forekommer først naar Skibet ved
 Skipperens Forseelse har lidet Skade,
 da mand og maa holde sig igien til ham.
 (II) Naar der er Omkostninger anvendt
 ikke saa lige til Godset at frelse, som Ski-
 bet at forbedre. (III) Naar mand bekom-
 mer det udkastede Gods igien, og Ski-
 bet efter forrettet Udkastning alligevel
 udi lige saadan Fare undergaaer; thi
 hvad da en rædder udi Baaden, eller paa
 en anden maade, beholder hand for sig.
 Endelig erindrer Auctor, at der gives
 endeel Haveriet lige Tilfælde, hvorudi
 Tilskud haver Sted, og det naar udi Il-
 debrand et eller flere Huuse nedrives,

paa det at Luen ikke skal gribe videre om sig, ligeledes ved Brand-Skatter, hvor enhver til det gemeene Beste at vedligeholde maa legge sin Andeel.

St. Bøltten.

Den lærde og flittige Raymundus Duellius, Can. Reg. S. Aug. og Bibliothecarius Sand Hyppolitensis har ladet trykke et Opsat af sine Skrifter, som hand vil indføre i sine Antiquitates Germanicas præsertim Austriacas. De ere allesammen færdige og skal komme for Lyset i det samme Sprog, som de ere før skrevne paa. Skrifterne ere følgende: (1) Chronicon Austriacum. Dette er vel allerede udgivet af P. Hieron. Pezmen, som hand selv tilstaaer, ikke af den beste Codice. Nu skal det forestilles forbedret efter den Haandskrift paa Pergament, som i det Wienske Raads-Bibliothek forvares, især, hvad de Chronologiske Ting betræffer. (2) Annales Garstenses. Ere gandske udtagne af Stædets MS. De begynder paa MC. Urbanus Papa moritur, og endes; MCCCCX maximum bellum per Uladislauum. (3) Chronicon Sec. XV. udtroffen af et

Garst

Garstensist Manuscript. Det gaaer fra An. 1454 indtil 1467. og er frem for andre værd at blive bekiendt, efterdi det indeholder mange Ting, som ere forbi-gangne af andre, men af Forfatteren, som paa de samme Tider levede, om-stændelig og flittigen anmærkede. (4) Appendix ad Cronicon Hagenianum. Gives nu først ud ex MSto Lunælacensi. (5) Chronicon Austriacum af et MS. udi det Würmbrandske Bibliothek: begyn-der fra: Da von Christes geburtergan-gen vare 1025 jahr, Chunig Cunrad &c. og slutter: 1283. Chunig Rudolph macht &c. (6) Chronicon MS. begyn-der: Pipinus auctoritate Stephani. Slut-ter Gregorius verò postquam se stare non posse &c. (7) Chronicon de Marchio-nibus Orient. vid. Austriæ. Af et Ma-nuscript. Begynder: Marchiæ Austriæ qvondam terra &c. Slutter ipse Alber-tus Rom. Rex occiditur tandem &c. (8) Kiliani Leib Prioris Rebdorf. An-nales sui temporis fra An. 1502 til 1594. De kommer nu først af Auctorens For-raad ud for Lyset. (9) Necrologium antiqum Diezzense ex MS. (10) Ne-cro-

crologium ex Chartis emortualibus totius Ord. Carthusiam, ex MS. (11) Necrologium Minoritarum ad S. Crucem Viennæ. Er udgiben af Hr. Hieron. Pez. Nu skal de fornemste Familiers Baaben komme dertil, og skal det saaledes forestilles den lærde Berden, som det tilforn af P. Philibert Hueber Archivario Mellicensi udaf MStet er vor= den formeeret. Udi disse Necrologiis forestilles Fyrstelige og andre Stands= Personer i Europa deres Døds= Dage og Aar. (12) Catalogus Regum Hungariae. Begynder: Primus ingressus Hunnorum ex Schytia. Endes: Matthias Rex. (13) Privilegia & statuta antiquæ Stiriaë. ud= trokken af et MS. udi det Burmbrandtske Bibliothek. (14) Johan Enenkels Für= stenbuch over Österrige og Steyer de a. 1230. er udskreven af Hartm. Enenkes Pergament=Cod. og confereret med Megisers meget rare Edition. (15) Chartæ Pollinganaë ex rotula antiquissima, ex MS. (16) Codex traditionum Monasterii Ranshoviensis ex MS. (17) Continuatio Chronici Reicherspergensis af et MS., som er meere forøget og forbedret
 end

alle hidindtil trykte Editioner. (18) Chronicon ex Cod. Membr. Schefflaniensi. Begynder: MCII. Expeditio ad Jerusalem. Sluttes: MDDXLVII. divina in Bavaria per totam potestatem Ducis &c. ex MS. (19) Et andet af samme Cod. begynder: A. D. MCCXV. Rex Fridericus Aquisgrani &c. Sluttes A. D. MCCLXII. F. Bertholdus de Ordine P. Minorum ex MS. (20) Et andet af den samme; Begynder 1180. Olacher Marchio Styriæ fit Dux &c. Sluttes: 1395. Comes Mediolanensis, ex MS. (21) Ulrici Virvegli Chronicon Tigurinum, ex MSto. (22) Statuta & Privilegia Universitatis Viennensis. Partim ex autographo, partim ex authentico apographo descripta. (23) Rosetum, i. e. Gynecæum Annæ Rom. Reg. hvorudi fortælles om de aandelige Fruentimmer, som har opvartet hende, og anføres deres Gemahlers Navn. (24) Tractatus Concordiæ inter Frideric. Imp. & Matthiam Regis Ungariæ 1464 af et MS. 25) Antiquitates Seynenses begynder Lectori Salutem, Oppiduli sive Castellii, ut olim florentibus Seynensium Co-

mitum rebus non incelebris &c. et A. 1684 forfærdiget, og skal af MS. trykkes. 26) Monumenta Sepulcralia, som ere at see udi Closteret til S. Creutz udi Neder-Osterrige. 27) Diplomatarium i. e. bullæ, privilegia, chartæ fundat. Epistolæ historici argumenti, Sæc. minimum XV. ex MS. 28) Valent. Prevenhueber historia Comitum & Ducum Styriæ, ex historia, MS. & diplom. 29) Ej. Historia Austr. super. & catalogus Capitaneorum, ex hist. MS. & diplom. 30) Ej. Castrum Styrense, ex hist. MS. & dipl. 31) Genealogia Baronum de Polheim ex hist. MS. & dipl. Komme nu første gang ud. 32) Maximiliani Ducis Baviariæ expeditionis in utramq; Austriam & Bohemiam Ephemeris. 33) Nic. Mamerani Descriptio familiæ totius Aulæ Cæsareæ in Comitibus August. 1547. 48. De Skrifter No. 14. 28. 29. 30. 32. 33 ere allerede trykte, men vanskelige at bekomme, saa at de vel fortiener at blive meere bekendte og almindelige.

Engelland.

London.

Hr. John Martyn, Medlem udi det

Kongl. Societet og Prof. Botanic. til Cambridge, lader udgaae Virgillii Georgica med sine Anmerkninger paa Subscription; Hans fornemste Hensigt er at forklare de Steder, som hører til den Natuurlige Historie og Ager-dyrkelsen; dog vil hand intet lade gaae forbi, som ellers kand tiene til dette fortreffelige Digtets Forklaring. Hand har allerede betient sig af 7 Mster og de beste trykte Editioner, ligeledes benyttet sig af de beste Fortolkeres Noter og lagt et stort Antal nye Anmerkninger dertil; men hvorfor hand vil sætte Noterne i Engelsk under den Latinske Text, kand mand ikke begribe. Mand giver ved Subscription en Guinee, og naar 300 derpaa ere indløbne, vil mand begynde at trykke derpaa.

Frankerige.

Paris.

Paa Bogladerne haves nu tilkiøbs et Skrift med denne Titul: Description de l'Egypte, &c. Hvor udi indeholdes adskillige mærkværdige Anmærkninger over dette Lands gamle og ny Geographie, over dets Monumenta, Indvaanern. s Sæder, Skit-

Skikke og Religion, over dets Regiering, Handel, Dyr, Træer og Planter; Forfærdiget af Abbeden Mascner, efter den forhen værende Franske Consul til Cairo Hr. Maillet hans Efterretninger. Bæret er med reene Land-Charther og Kaaber forsynet.

Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa.

Mahamet toeg med Glæde mod denne Plads, der var som et kiendeligt Mærke paa hans Faders Kierlighed imod sig, og et Middel til at stige høyere op paa Verdens Trappe, saavel som og at formeere sit Liggendefæ. Begav sig derfor did for at bringe Rebellerne til Lydighed med 8000 Mænd og 30 Qvintaler Sølv. Som hand og var beleven i sin Opførsel, vidste hand at mage det saa, at hand ey alleene stillede inden kort Tid alt Oprør, men endog tilvandt sig Folkets Kierlighed, saa at der var baade Fred og en god Orden ubi det ham betroede Rige. Nu syntes Beven allerede de banet til Mahamets Lyksalighed, mens det var saa langt fra, at den bedrage-

lige

lige Verdens Lykke her meere end ellers var bestandig, at den jo heller herved ligesom beridde ham et desto dybere Fald; thi en Sultane, som Mulei Ismael var en stor Kiærlighed til, og som Mahamet havde giort manges Fortræd (hvilket og sees udi vor Auctor, og som vi for Korthed at i agt tage, forbigaaer) kunde ikke uden Græmmelse ansee Mahamets Ophøvelse, og som hun frygtede for, at hand engang i sin Tid maatte, til hendes Søns, som hun havde havt med Mulei Ismael, nachdeel, komme til at bestige Thronen, lagde hun alle Aarer om Borde, for at nedstyrte Mahamet fra sit Tre-Sted, og til den Ende først bringe ham udi Kongens U-naade. Maaden, som hun benyttede sig af i sit Forehavende at udføre, findes vidtløftig af vores Historico beskrevet pag. 203, 204. &c. Som Mahamet nu alt ser vel var hos sig selv overbevist over Sultanindens onde Billie til sig, og at hun havde Kongens Hierte i sin Haand, formeente hand intet Middel at være tielligere til sin Frelse end Rebellion. Her vil vi atter ikke røre ved de mange af vores

vores Historico berattede Omstændighe-
 der men alleene mærke, at Mahamet lod
 Rebellions-Fahnen svinge, og at hand
 bragte mangfoldige Alcaider, ja alt Ri-
 gets Indvaanere paa sin Side, saa at
 hand udi en gandske kort Tiid opræt-
 tede en temmelig stærk Armée, hvormed
 hand marcherede for Maroc. Grovt
 Skiot og anden nødvendig Krigs-Red-
 skaber til at foretage en Beleyring med
 havde hand ikke; mens som hand stoo-
 lede paa den sig af Folket beteende Kiær-
 lighed, og paa de under sin Anførsel væ-
 rende 40000 Mænd, formeente hand
 lykkelig at fuldbringe sit Forehavende.
 Mens Enden lignede ikke Begyndelsen,
 som hand siden blev forraad og overle-
 veret til sin Fader, ligesom det korteli-
 gen sees hos vores Historicum, om hvil-
 ket Forræderie vi vil anføre disse saa ef-
 terfølgende Omstændigheder. Det hend-
 te sig paa en Fredag, som er Mahome-
 tanernes Sabbaths-Dag, at Mahamet,
 som var udfaret for at besee sin Leyer, ved
 sin Tilbagekomst antraffede nogle Ne-
 grer, som laae paa luur i et Baghold.
 Disse ansaae hand i Begyndelsen som
 Overs

Ove:løbere, der vilde give sig i hans Vold, udi hvilken vildfarende Meening hand nærmede sig dem, men der hand mærkede sig at være bedragen, passerede hand midt igiennem samme Troupe med Lanzen og Sabelen i Haanden raabende saaledes: Jeg er Mulei Mahamet. Hvorpaa disse svarede, vi kiende dig vel, og vi leder efter dig paa Kongelige Ordre. Der Scheriffen nu saae sig forloren, slog hand paa sin Hest for, at rende ind ad Stadens Port, mens som hand saae, at den var tilluft, og Sagten en svarede paa hans Raaben, saae hand alt for vidst at hand var forraad. Hvor efter hand begyndte igien at rende paa sin Hest, og at slaae fortvivlet fra sig paa de, som nærmede sig ham, og dræbte mange deraf, thi Negrerne torde ikke betiene sig af deres Raaben, paa det de en skulde udgyde en Scherifs Blod. Mens som de saae, at de mistede mange af deres Stalbrødre, fandt en af dem paa dette Raad, at hand hug de tvende Forbeen af Mahamets Hest, hvorpaa Scheriffen faldt af Hesten, og til-

lige

ligemed blev taget af de, som omringe-
de ham. Mand gav ham siden en anden
Hest at ride paa, og førde ham med sig
til Beth, hvor Kongen var.

(Videre med næste Post.)

Italien.

Florenz.

Her er udkomne følgende Bøger: Jo.
Baptista Donii Patricii Florentini Lyra
Barberina sive Amphichordum; in quo
libro vetus citharodia, lyræqve præfer-
tim ac citharæ forma, usus, partes, spe-
cies, appellationes illustrantur. Opus
nunc primum editum. Accedunt ejus-
dem Donii de præstantia Musicæ veteris.
Item Epistolæ clarorum virorum ad Do-
nium, & Donii ad eosdem viros claros,
curante Antonio Francisco Gorio F. P.
H. P. multis figuris, incisus aereis tabu-
lis locupletatum ex antiquis monumen-
tis, quæ Musica instrumenta præferunt.
fol.

Jo. Lamii Chronologia virorum eru-
ditione præstantium, qui ab orbe condi-
to ad annum MD. florere. in 8.

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

22.

Den 31 Maji. 1736.

DANEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 238.

Følgende Disputatzer ere holdne af Pro-
fessorerne i Kiøbenhavn ved det Kongl.
Universitet Aar 1562.

In Febr. D. Nic. Hemmingii, Theol. P. Affer-
tiones de Vero Dei Cultu. in 8vo.
In Maj. D. Nic. Hemmingii, Theol. P. Affer-
tiones de bonis Operibus. in 8vo.

¶

¶ in

in Julio *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assert. de Operibus Charitatis & officio cujusq; in sua vocatione. in 8vo.

in Nov. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. de votis ac Eorum obligatione. in 8vo.

Åar 1563.

d. 31 Mart. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertiones de Conscientia, in 8vo.

d. 16 Jun. *D. N. Hemmingii*, Theol. P. Assert. de Veteri & Novo hoimine. in 8vo.

Sept. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assert. de Spiritu & Littera. in 8vo.

17 Nov. *D. Joh. Francisci*, Ripensis, Med. Prof. & Fac. Med. Decani, Propositiones Medicæ. Resp. pro Gradu Doctoratus Medici. *M. Joh. Monasteriensi*, Phys. & Med. Professore.

Dec. *D. Nic. Hemmingii*, Prof. Theol. Assertioniones de Prædestinatione Dei æterna. in 8vo.

Indskland.

Hamborg.

Den bekendte Prædikanter og Rector til Appingedam, Hr. Jacobus Isbrandus Harchenroht, har nyelig udgivet et lærd Brev, hvorudi forsvares den Histories Sands

Sandhed om Bavinde Johanna, under følgende Titul: Brief nopens de Waarheit van de Pauzinne Johanna of gemeenlyk Paus Jut, in den jare 854. tegen het gevoelen van Petavius, Jesuit. Hvilket mand, efterdi samme ikke er meget langt, saa og indeholder adskillige merkvaerdige Beretninger, herved har vildet meddeele Læseren, det lyder da saaledes: Min Herre! Da jeg for nys gav mig den Ære at skrive eder noget vidtløftigt til om den af Keyser Carl den IV. udi Aaret 1356 til Nürnberg i det Latinske Sprog forfattede og udi 31 Articuler bestaaende Sultdene Bulle, lovede jeg paa dem deres so gientagne Begiæring overtydelig at bevise udi et følgende Brev den Histories Sandhed om Bavinde Johanna af Aaret 854. Min Herre siger, at Jesuiten Petavius in Rationar. Temp. part. lib. 8. cap. 10. giver den samme ud for en Fabel, og at den Professor, hvis Collegia min Herre haver søgt, staar fast ved samme Meening. Endskjønt jeg nu ej er noaen Prof. Historiarum, saa holder jeg dog sek at det er sandt, at en Qvindes Person til Rom, som en Pave virkelig har registreret,

hvor meget endog de nye Bapistiske Skri-
 bentere saadant vilde negte for at føre
 andre fra Sandheden. Status Contro-
 versia er denne, Ao. Chr. 854 blev efter
 Pave Leo den IV. anført Johannes 8, som
 gemeenlig kaldes Pavinde Johanna, eller
 Pave Jut, efter hvis Død Benedictus III.
 blev Pave. Denne Regierings Følge ere,
 for Reformationens Tider, af Historie-
 Skrivelserne aldrig bleven anfægtet, men
 efter Zwinglii og Lutheri Tider 1516,
 1517, haver de Romersk-sindede Skriben-
 tere skammet sig siden derved, og paa-
 fundet allehaande Forevendinger for at
 skule denne Skam med, da de efter Pave Leo
 14. straxen have regnet Benedictum III.
 og imellem disse sprunget over Pavinde
 Johanna, saa og anført allehaande sinaa
 Omstændigheder og andre Gistninger i
 henseende til Tids-Regningen, som kom-
 mer en Sandheds-Elskere heel fremmet
 for, der udi deslige Ting noget er drevet,
 og der har læst saavel de gamle Skriben-
 teres faste Vidnesbyrd, som de gamle Or-
 den-og Navne-Registere paa de Romer-
 ske Baver, hvilke forekommer hos de Ba-
 pistiske Skribentere selv, og iblant andre
 hos

hos Plautina, der udi Aaret 1481 til Rom er død, hvilken har anført den samme udi sin Bave Sixto IV. tilskrevne Bog de Vitis & Gestis Summorum Pontificum, som den 166te udi Ordenen, og bevidnet, at hun haver regiæret som Bave i 2de Aar, en Maaned og 4re Dage til Rom; foruden at denne Sandhed er for min Tid allerede ved andre tilstrekkelig og omstændelig nok til at igiendrive de Papistiske med, beskreven, saa har jeg og udi mit forfattede Verk, som kaldes Oostfrieslands Gødtsdienst, bekræftet denne historiske Sandhed med mange Papistiske og Reformerte Skribentere, hvoraf jeg og min Herre til Behag, endeel vil forebringe, for at overbevise dem derved om denne Sandhed. At jeg ej vil tale om alle de i mine Adversariis anførte Latinske og Nederlandske Skribentere, vil jeg alene meddeele min Herre saa meget, som jeg selv har læst, og hvad jeg af mine Bøger har samlet, hvornæst jeg ikke tvivler paa, at hand jo giver mig Bifald, naar hand det samme har igiennemlæst. Jeg vil behnde med Friderico Spanhemio udi hans Introductione ad Historiam Sacram

N. T. Sec. IX. hvilken har bevist af gamle Skribentere, at denne Johanna ogsaa har heedet Johannes Anglicus, og er fød til Månn, at hun har sig derefter udgivet for en Mands Person, eftersom Mandsfolk paa de Tider lod rage deres Skæg, derpaa har hun med en Mands Person begivet sig til Athen, hvorfra hun efter nogen Tids forløb kom til Rom, hvor hun omsider formedelt sin Lærdom, gode Forhold og Ynde blev i den afdøde Leonis 4ti sted eenstemmig udvalt til Pave udi Aaret 854 efter Christi Fødsel. Udi hvilken Tid hun af en fortrolig Ven blev besøvet, og fødte paa Baden under Processionen en ung Pave. Herhos anfører samme Skribent Prof. Sam. Marefii Bog de Papa Fœmina. Næst ved denne fremstiller jeg Christianum Matthiam udi sit Theatro Historico lib. 4. som skriver, at hendes egentlige Navn var først Gilberta, og at hun i Begyndelsen har levet i et Kloster til Sulda, hvorfra hun er afreist til Athen i Grækenland for at lære det Grædske Sprog og Frie-Kunsterne, og efter sin Hjemkomst til Rom er bleven udvaldt til Pave og kaldet Johannes VIII,

da hun imidlertid har haft en Cardinal til sin Liebhaber, af hvilken hun og ved Processionen har fød et Barn, og derover er død. Dette altsammen bevidner med Sulpitio Severo udi hans Continuation, ogsaa Petrus Fremantius omstændelig udi sin Hollandske Tractat, som betreffer Kirke-Reformationen, i den første Deel, naar hand siger: Efterdi da den Romerske Kirke havde saa ædle Fædre, var det ogsaa ikke ubilligt, at den havde Mødre af lige Art, og saaledes havde den i det 855de Aar Bavinde Johanna, som ellers kaldes Johannes den VIII., hvilken har regiæret noget over 2 Aar. Men efter at hun havde ladet sig beligge af en Cardinal, eller som andre vil, af en Bisshop, og maa ssee af dem begge to, hendte det sig, at, der de paa en vis Dag ginge med hende i Procession, og komme paa halve Rejen imellem Colossum og St. Clementis Capel, kom Fødsels Smerten hende paa, hvor efter hun fødte et Barn, men straxen derpaa døde. Til hvis Erindring et Mariner-Steen-Billede blev oprettet, hvorpaa var udhugget en Qvindes Person udi Paveligt Smykke med et

læres udi Astronomien og den Mathematisk-Geographie. Thi den handler om Punkter, Linier og Cirkler, som man sig paa Globo indbilder, om Astronomien, om Fix-Stiernerne og Planeterne synbare 1ste og 2den Bevægelse, om deres Højde fra Jorden og Størrelse om Hoved-Planeterne Drabantere, og deres Formørkelser, om Cometer, om Jordens aarlige Bevægelse, om Planeterne synbare U-orden i deres Bevægelse, om Jorde-Klodens adskillige Situationer, om Maaden at forfærdige generale og speciale Land-Charter paa, og om mange andre hidhenhørende Ting. Oversætteren forebringer Materien saa tydelig, at hvo som ikkun forstaar hvad en Triangels Proportion er, ja hvo som endnu mindre veed af Mathematicen, kand lættelig begribe alt sammen. Men eftersom Forfatteren alleene hofsøyer hvad Astronomi Academiae Scientiarum har anmærket, derhos udi Physicaliske Ting er en Cartesianser, og har udeladt meget af Astronomiens Historie, som kand være Læseren angeneme, saa og ey forklaret mange

Ting paa det tydeligste, da har Oversætteren bragt saadan Geyl til rette ved udførlige Anmærkninger. Hvad som af andre Nationers Astronomis er opfundet, og siden Cartesii Tid ved Erfaring i Natur = Læren vorden udbragt, ja hvad som kand gjøre denne Bog behageligere og angenemmere, har hand i den samme indbefattet.

Frankerige.

Paris.

Continuation af Historien om Scherifernes Staater i Africa.

Mulei Mahamet nedkastede sig for sin Faders Fødder og bad ham om at tilgive sig sin Forseelse. Men Kongen taagde gandske stille og satte Spidsen af sin Landse paa hans Mave. Noget derefter saae denne u-lyksalige Scherif paa nogle Skrit nær fra sig, endeel Slagtere, og en Kiedel fuld af sydende Beeg og Olie, over hvilket grusomme Siunt hand blev saare forstrækket, faldt atter need for sin Fader og bad ham saaledes: Tilgiv mig dog hvad jeg har forset mig imod Eder for Guds og hans hellige Prophetes Mahomets Navns Skyld.

Men Kongen, som ikke svarede et eeneste Ord til all hans Raaben, befalede tvende Personer at tage Mahamets højre Arm og lægge den ved Haandleedet paa Kiedelen, derefter befoel hand en af de nærværende Slagtere at afhugge Armen i det sted. Der nu Slagteren var færdig at hugge til, holdt hand tilbage, og sagde, at hand heller vilde døe end hugge Haanden af sin Konges Søn. Over dette Svar blev Kongen saa oprørt, at hand straxen hug Hovedet af samme Slagter, og siden fremkaldte en anden, som af Frygt for at miste Livet ikke torde, som den forrige, være Kongens Ordre overhørig: Scheriffen lod imidlertid see en bestandig Taalmodighed, der mand hug ham Haanden af, men der Slagteren fik Ordre ogsaa at hugge ham Foden af, kunde Scheriffen ikke holde sig fra at skrige ynkelig der mand kom til den Execution. Efter denne haarde Medfart talte Kongen meget spodst saaledes til sin Søn: Nu, du uhyksalige! Kiender du nu din Fader? hvorpaa hand tog en Flint og ihjelskød Slagteren som havde hugaet Haanden og Foden af Mahamet. Da sagde den

u-lyksalige Søn med en meere munter
 Forstand end mand tænkte: "See hvil-
 ken tapper Mand, betragter dog, siger
 jeg, hans Mandighed, den som efter-
 kom hans Befaling, dræber hand lige-
 saavel som den, der ikke vil adlyde ham.
 Mand lagde siden Mahamets Arm og
 God udi Kiedelen for at stille Blodet.
 Mens Kongen steg imidlertid til Hest,
 og befalede 4 Alcaider under Livs Straf
 at føre hans Søn levende til Mequinez.
 Saa snart mand til Mequinez hørde
 tale om den haarde Straf, som Sche-
 riffen havde udstaaet, begyndte Fruens
 timmeret i Serraignet at sfrige og græde
 saa overmaade, at Kongen maatte for-
 at stille saadan Allarm, true alle dem
 med Livs Straf der græd oftere, ja soer
 at lade dem ved Strikke qvæles, hvil-
 ken Trudsel og blev snart i Bærk sat,
 thi hand lod døde 4 Fruentimmer sam-
 me Dag fordi de ey havde adlydt hans
 Befaling, og ey kundet entholde sig fra
 Graad; Mahamet havde en Daatter,
 og denne var den eeneste, som hand til-
 stædte at græde for Mahamet. Dog
 skuede hand for saa meget mueligt var,
 at komme hende i møde, og naar hand

faae hende i en Bæde, gik hand om i en anden. Een af Mahamets Sønner blev faa betaget af Sorg, at hand styrtede sig selv need af et høyt Sted. Mens at komme til Kongens videre Opførsel imod sin Søn, da mælder vor Historicus, at den var besynderlig, og vil vi med faa Ord beskrive det, som i saa Tilfælde fortælles. Imod Astenen kom Mahamet til Mequinez ridende paa et Muul-Esel og havende Armen i et Bind, Beenet udi en Træ-Klampe og Hovedet i sit Klædebon indviklet. Saa snart mand havde leedsaget ham ind i det ham beskikkede Huus, blev hand lagt til Sengs. Hvorefter Kongen dagligen skikkede Alcaider til at besøge ham; Daatteren maatte alleene ikke bekomme den Trøst at faae ham i tale. Ellers havde de Christelige Feldtscherer Ordre til at ikke forlade ham og med største Flid at forbinde ham, som de og paa det nøieste efterkom. I nogle Dage befandt hand nogenledes Lüse, mens den 13de Dag i hans Svaghed, satte sig Kold-Brand udi hans Saar, hvoraf hand nogle Dage derefter døde. Hans Jordefærd var ikke bedre end de fattigste Negrers, hvil-

En mand siger, hand havde befalet saa at skulde see, af denne anførende Nar-sage, at Kongen havde handlet med ham som med en Skielm og en som med en Brink. Efter hans Død lod Kongen opbygge over ham et smukt Grav-Sted som stod paa 4 Marmor-Støtter, og var med en grøn malet Træ-Bælning bedækket.

(Bidere med næste Post.)

Sans.

Som mand for nylig nedrev et Udværk ikke langt beliggende uden for en af For-Stædernes Borter, fandt mand under i Stads-Muuren en Steen, som var 3 Fod og 4 Tommer lang. Den var meget udarbejdet, og mand læste derpaa S. VESTAEM. Disse Bogstaver betager dens heele Længde, og ere 4 Tommer lange. Efter den første Bogstav staaer en stor trekantig Punkt, men ellers er ingen efter de andre at see. Endeel meente at S. betydde Staden Sans, og at enhver Bogstav betyde et Ord, hvorover adskillige besynderlige Forklaringer udkomne. Mens Fenel Canonicus til Metropolitan-Kirken sam-

mesteds træffer det uden tvivl bedre, da
 hand læser Inscriptionen saaledes : Sa-
 crum Vestæ Matri. og troer, at Punks-
 ten efter det Ord Vestænten ved Steens-
 Suggernes Forseelse er bleven udeladt,
 eller og af Ælde fortæret.

Italien.
 Neapolis.

Efterdi Pariser Oplaget paa Vinci
 Bog om Maler = Kunsten var vanskelig
 at bekomme, saa haver Boghandlerne
 Rispoli en nye foranstaltet, som fører
 efterfølgende Titul : Trattato della pit-
 tura di lionardo da Vinci. nuovamente
 dato in Luce, colla vita dell' istesso Au-
 tore, scritta di Rafaele du Fresne. Si
 sono giunti i tre libri della Pittura ed il
 Trattato della Statua di Leon Battista
 Alberti colla vita del medesimo e di nuo-
 vo ristampato, corretto ed ad maggior
 perfezione condotto. Kaabberne ere
 meget skönt stukne.

De samme haver og forlagt : Specu-
 lazioni ne' sette dolori della Vergine,
 esposte in Lezioni con altre tante rifles-
 sioni sullo strabboccante spasimo del
 duo-

duolo. Rescritte e divise in due parti
nella prima le riflessioni. Nella secon-
dal e Speculazioni 4 pag. 405.

Padua.

Hr. Joh. Volpi, Phil. P. P. &c. har
oversat af det Grædske i det Italienske
Sprog Zachariæ Scholastici Biskops til
Mytilene Ammonium eller Samtaler,
hvorudi hand igiendriver den Lærdom
om Verdens Evighed, og med lærde
Anmærkninger forklaret.

Benedig.

Joh. Jac. Zannichelli har udgivet sin
Faders Joh. Hier. Zannichelli Historie
om de Planter, som voxer omkring Be-
nedig. Udi den vidtløftige og læsvær-
dige Fortale forestilles en Christiff Hi-
storie over alle de Europæiske Botanico-
rum Skrifter, hvorudi Planternes Hi-
stories er vorden afhandlet, saa havdes og
derudi en Beretning om den ældre Zan-
nichelli hans Liv og Levnet. Iblant an-
dre har hand og meget at rætte paa Do-
nati, som ohngefær for 100 Aar siden
har beskrevet de i Egnen om Benedig
vorende Planter. Efter at hver Plan-
te nøye er forestillet, vises deres Brug
og Nytte udi Lægedommen.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

23.

Den 7 Junii. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 239.

Bed Kiøbenhavns Academie ere efter
følgende Professorers Disputatzer
holdne og udgivne
Aar 1564.

Mart. D. Nic. Hemmingii, Theol. P. Assertio-
de Vera Ecclesia Dei, in 8vo.

Jun. D. Nic. Hemmingii, Theol. P. Assertio-
nes de Symbolo Apostolico, in 8vo.

3

Sept.

Sept. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. Prof. Assertiones de Christiana Oratione, in 8vo.

Mar 1565.

7 Jul. *M. Job. Salsceridis*, Ebr. Lingv. Prof. Themata de affectibus. Resp. pro Magisterii gradu in Philosophia Candidatis, in 8vo.

D. Alberti Knopperi, Svollensis, Juris utriusq; Prof. Theses selectæ ex tractatu de Jure Emphyteutico.

Sept. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertiones, de Æterno fœdere Dei cum Ecclesia, & de Veteris & Novi Testamenti discrimine, in 8vo.

Dec. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertiones de Christiana Libertate. in 8vo.

Indskland.

Hamborg.

Udi Thomas von Wierings Arvingers Forlag i det gyldne A. B. C. er nu fra Bressen udkommet: Abrisß der wahren Helden-Zugend, oder Lebens-Geschichte des Sethos, Königs in Ægypten, aus geheimen Urkunden des alten Ægypten-Landes gezogen, und nach der Französische Uebersetzung eines Griechischen Originals

ginals verteutschet von C. G. W. 2ter Theil 1736. Den berømte Abbed Terrason hans Skrive-maade er allerede saa vel bekandt, at mand holder det for overflødig at melde noget til hans Skriftes Berømmelse. Imidlertid kand mand ei med Stiltienhed forbigaae, at Oversættelsen udi denne Deel er ligeledes reen og flydende, og Originalens Forstand vel exprimeret. I det øvrige, som denne Deel udi Originalen er temmelig vidtløftig, saa har Forlags-Manden seet sig nød til for desto større Bequemelighed skuld at deele den samme, og af det øvrige den 3die Deel at formere, hvilken hand ligeledes lover med første at give for Lyset.

Continuation om Babinde Johanna.

Fra denne Tid af har Baverne til en Afsej for denne Gierning, ikke meere faret denne ellers korteste Vej i Procession. Og paa det mand i fremtiden skulde forekomme saadan Uheld, bleve 2de aabne Stoele forordnede, paa det mand nedenfra op kunde føle om den nye-valgte Pave var saaledes beskaffen, som hand skulde være. Derefter har Pave Pius 5tus

ladet tage Billedet ned og det i Liberens
udlaſte. Saa bruges og ej meere de
gjenembrudte Stoele, fordi mand ej
har dem fornøden, da de hellige Fædre
betids nok har beviist, at de vare Mænds
Personer, seend de besteg den Bavelige
Stoel; herom kand mand til Bidne
fremføre en Bavelig Biskop i Ungarn
Johannes Pannonius, som ved Aar 1464
har levet, og taler i følgende Vers saa-
ledes derom:

Fœmina, Petre, tuâ quondam ausa sedere

Cathedrâ,

Orbi terrarum jura ferenda dedit.

Hæc compressa quidem multos latuisset
in annos:

Facta foret partu, ni manifesta novo.

Post hæc Roma diu simili sibi cavit ab astu,

Pontificum arcanos quærere sveta
linus.

Non poterat quisquam referantes æthera
claves

Non exploratis fumere testiculis.

Cur igitur nostro, mos hic jam tempore
cessat?

Ante probet quod se, quilibet esse
Marem.

Here

Herhos beraaber denne Fremautius sig paa Hr. Egbert Grim, Theol. Licent. og Bræst til den Engelske Kirke i Wesel, hans Hollandske Bog Ao. 1636. hvilken bevi- ser denne Sandhed med mere end 100 Bapistriske Skribentere. Næst ved den- ne fremsætter jeg Paulum Merulam, som udi sin Tydt Treesoor over det allerede anførte skriver, at hun har siddet som Bavinde til Rom 2 Aar, 5 Maaneder og 4 Dage; at hun af endeel kaldes Johan- na Moguntina, men i Bavernes Tal Jo- hannes VIII. Af andre kaldes hun Gil- berta, saavel som og undertiden Jutta, Agnes, Isabella og Margaretha, fremdeles si- ger hand; hvorledes hun med stor Forstand var begavet, og at hun havde holdt sit Risn og Afkom forborgen, at hun i Clo- steret til Fulda iblant Munkene var ble- ven antaget; efterat hun nu der samme- steds var geraadet med en vis Munk i alt for stor Bekjendskab, og begge besørgede, at Sagen til begges Ulykke og Forder- velse maatte blive kundbar, rejste de beg- ge under Paaskud af en overmaade stor Lyst til at lære alleslags Videnskaber, til Athenen; Efter Pave Leonis Død blev

hun eenstemmig udvalt til Bave, men
 Fødselen gav tilkiende hvad Rion hun
 var af, og bragte den igiennem aabnede
 Stoel tilbeje, hvorved Merula har anført
 Pannonii Latinske Vers og de Papistiske
 Skribenteres Udflugter, hvormed de sø-
 ger at skiule denne Sandhed for de Re-
 formeertes Djne. Alt dette oven an-
 førdte igientager Sebastianus udi sin Kro-
 nyck der Pausen, og føjer dette endnu
 til om Stoelen: „ Dette har jeg altid
 „ holdet for en Spotte-Digt, som til Pa-
 „ vens Forhaanelse var opfundet, men
 „ da jeg har befundet det samme for en
 „ Sandhed udi 3de overeensstemmende
 „ Chroniker, ligeledes mange gange hørt
 „ tale derom, har jeg maattet troe det.
 „ Hvo haver vel hørt noget daarligere
 „ tilforn? Saaledes gjør Gud dem alle-
 „ tider til skamme, og tilstæder det, at en
 „ Qvindes- Person kommer paa denne
 „ hellige Stoel, alle Baver til Spot, (li-
 „ gesom den Babylonske Hore.) Denne
 Sandhed finder jeg og hos Henricum
 Pantaleon udi hans fortræffelige Bert
 kaldet: Prosopographia Heroum atqve
 illustrium virorum Germaniæ, som er
 trykt

trykt til Basel Aar 1565. da hand opregner de Rømerſke Bayers Register, og kaldet hende den 99vende ved det Aar 854. Til disse reformeerte Skribentere ſøjer jeg og Zegerum Coninxbergen, Sogne-Præſt til Bodegraven 1598 udi ſin ſkønne Duiſche Chronologie, hvor hand kaldet den ſamme Johannem Anglicum VIII. og bekræfter alt det forhen ommeldte med en Bapiftiſt Skribenters og Poëts Baptiſtæ Mantuani Latinſke Vers, der lyder ſaaledes:

Hic pendebat adhuc, sexum mentita virilem

Fœmina, ii triplici Phrygiam Diademate mitram

Extollebat Apex, & pontificalis adulter.

Hvorhos hand og anfører den Bapiftiſke Biſkops Johannis Pannonii ovenanførte Vers. Denne Historie ſandes og af den Lutherſke Superintendent Joanne Georgio Lairiz udi hans vel indrettede Synopſi Historiæ Ecclesiasticæ Novi Testamenti, hvor hand ſiger: at hun efter Fødselen udi en offentlig Proceſſion er død, og ſætter endeel Bapiftiſke Skribenters Navne derhos, ſom gandske be-

nægter Tingen, og skammer sig derover.
(Bidere herom med næste Post.)

Giessen.

Udi Joh. Philip Kriegers Forlag er for
kort Tid udkommet: Ernesti Frid. Neu-
baueri Antiquitatum nec non Sacrarum &
Orientis Lingvarum P.P.O. in Acad. Lu-
doviciana de COLUMNIS ECCLESIAE
Theologorum cum primis Summo-
rum Elogio, Liber singularis Philologi-
co-Theologicus ad varia utriusque Fœ-
deris loca in primis Ps. LXXV, 4. Prov.
IX. 1. Cant. III, 10. Jer. I, 18. Gal. II, 9.
1 Tim. III, 15. Apoc. III, 12, illustranda
Memoriæ summi Theologi Ecclesiæ Pu-
rioris Columnæ, Viri summe Venerabi-
lis, Excellentissimi longe lateqve celebra-
tissimi JOAN JACOBI RAMBACHII de
variis iisque amplissimis officiis imo de
tota Christi Ecclesia meritissimi, Præ-
ceptoris ac Patroni tandemqve Collegæ
sui ad cineres usque devenerandi, mœ-
stissimo animo ac tantum non tremula
manu consecratus. Giessæ 1736. in 4to.
1 Alphabeth. Forfatteren har inddeelt
nærværende Tractat i 2 Sectioner. I
den Iste handler hand om Støtter i al-
minde

mundelighed, og i særdeleshed hos de gamle Nationer. II. Om Støtter hos de gamle Hebræer. III. Om Støtter hos de gamle Græker. IV. Om Støtter hos de gamle Rommere. V. Om Støtter hos de i Osten og Westen boende Nationer. den II. Section handler hand om Kirke-Billere, som de Geistlige Lærdes høieste Tre-Minde. Hvorhos hand taler i det 1ste Capitel om Kirke-Billere i almindelighed. I det 2det om de i Skriften Lignelse-viis kaldede Billere: de fornemste Kirkens Lærere. 3die Om de fornemste Kirke-Lærere, som af Kirke-Fædrene og de gamle Ebræer ofte lignes med Billere. Siden betragter Auctor Hr. Rambach som en af de fornemste Kirkens Billere. De som ere Liebhabere af Antiquiteter vil udi denne Bog antræffe alt det som kand fyldestgiøre deres Curiosité.

Tübingen.

Hos Joh. Georg Cotta er en Tydsk Edition paa alle Flavii Josephi Bærker gaaet ud for Lyset: Hr. Joh. Friderich Cotta Prof. i de Orientalste Sprog til Göttingen, som mand haver at takke for

Denne Boges Oversættelse og Besørgelse, var først fundet at blive ved den gamle Hedions og Lautenbachs Oversættelse, og ikkun at forbedre den der, hvor den enten var falsk eller ikke efter den nærværende Tids Skrive-Maade, men Forbedringen blev saa vidtløftig, at hand holdt det bedre en gandske nye Oversættelse at foretage. Vel har hand givet endeel Bøger til andre at forfærdige, men siden dog selv igiennemlæst og forbedret dem, førend de kom under Pressen. Den Grædske Text er efter Havercamps Edition lagt til Grundvold, dog har mand derhos consuleret Hedions og Lautenbachs Tydske og fornemmelig Hudsons nye Latinske Oversættelse. Es tersom og udi de forrige Josephi Editioner endeel Stykker, som for Exempel: Det overblevne af Josephi Tale angaaende det Sted hvor de fraskildte Siæle sig opholder, saavel som og de Decreta som af de Rommere og andre ere giordte til Jødernes Fordeel, ikke derved fandtes, har samme Professor paa det behørigte Steder indsat. Herforuden er denne nye Edition med Summarier, Bibelske

Concordantzer, en accurat Tide-Regning, hvorudi mand har efterfuldt Usenum, og med adskillige Anmærkninger forshynet. Ved den sidste har Forfatterens Hensigt fornemmelig været, at conferere Josephs Historie med Skriften og de Berdslige Skribentere, at vise og igiendrive hans Fejl og Afvigelse fra den Bibelske Text, saavel som de uforstaaelige Steder at forklare. Efter som Josephus udi de Bøger om den Jødiske Krig, meest har beskrevet sin Tids Historie, hvorudi mand ingen Land efterfølge uden ham selv, saa har det været u-nødigt nogle Anmærkninger derhos at sætte. Mand haver lagt til dette Verk et Land-Kort over det Forgiætte Land, 2 Mynte-Tabler tilligemed de sammes Forklaring, som af Havercamps Lalinste Skrift er oversat, en Afridsning paa Jerusalems Stad, saavel som og endeel Teigninger over Jødiske og andre Antiquiteter, men fornemmelig paa de gamle Rommerses Krigs-Kunst, og forshynet det med fornødne Registre. Hegeppi Bøger om Jerusalems Forsyrting ere i en bedre Oversættelse, end de

hidtil

hidtil have været, derhosføyede. For-
bemeldte Professors Indledning, hvor-
udi handles om Josepho, og om hans
Bidnesbyrd om Christo, er værd at læ-
se, og vil det gandske Arbejde give en
nye Prøve paa Forfatterens Lærdom,
som vil give ham Ære og Bogen en god
Opkomst.

Nürnberg.

Her er udkommen et Epitaph. over Prins
Eugenium, som lyder saaledes:

Wie! muß Eugenius so sanfft, so still
entschlaffen!

Warum starb dieser Prinz nicht bey'm
Geräusch der Waffen,

Voll Eifer, voller Muth bey der Trom-
peten Schall,

Bey munterm Feld-Geschrey bey der
Carthauen Knall?

Soll nicht die Nachwelt auch bey seinen
Thaten hören?

Eugenius der Held starb auf dem Bett
der Ehren.

So klagt der kühne Mars mit ganz er-
blastem Mund,

Allein die Fama macht erfreut die Ur-
sach kund:

Wer

- a Wer nichts als siegen kan, der muß im
Frieden sterben,
Doch wer wie dieser Held so schön und
glücklich krigt,
Den Feind, den Neid, den Hof, dann
auch sich selbst besiegt,
Darff um kein Denckmahl sich bey seinem
Tod bewerben,
b Sprich Donau, Theiß und Po! Sprich
Schelde, Maas und Rheyne!
Ihr Feinde, sprecht es nach: Er soll
verewigt seyn.

- a Der Prinz Eugenius hat, so lange er das Comman-
do geführet, niemahls eine Bataille verlohren.
b Dieses sind die Flüsse, wo Eugenius die größten Cha-
ten verrichtet, und entweder durch glückliche
Schlachten oder Belagerungen seinen Namen
unsterblich gemacht.

Det er paa Dansk:

- Men skal Eugenius saa roligen hen-
sove
I Døden, og ey maae sit Liv i Døden
beve,
Hand som saa mangen Gang med
Over-Heldtes Mod
Bed Skud, Trompeters Lyd har ud-
øst Fiendens Blod?

Skal

Skal Verden ikke og blant hans Bedrif-
ter regne,

At mand saae denne Heldt paa Tref-
Sengen blegne?

Saa klager Krigs-Gud Mars, som
ellers ey er blød;

Men Fama frydefuld gir Marsag til
den Død:

Den udi Fred skal døe, som ikkun stedse
vinder, a

Hvo som saa lykkelig som denne fører
Krig,

Hvo Fiender og Had, ja overvin-
der sig,

Den efter Døden skal faae nok af Tref-
Minder,

b Siig Schelde, Maas og Rhin, siig
Donau, Theis og Po,

Siig Fiender: hans Navn skal stædse
hos os bo.

a Prinz Eugenius, har saa længe hand førdte Com-
mando aldrig tabt en Bataille.

b Disse ere de Floder, hvor Eugenius har begaangen
sine største Heldt-Drifter, og enten ved lykkelige
Feldt-Slang eller Beleyringer gjort sit Navn
u-dødelig.

Engel

Engelland.

London.

D. Harris's Dictionary of Arts and Sciences, hvorudi en alleene Kunst-Orde-
ne, men endog Kunsterne selv ere forkla-
rede, er formeeret og forbedret 5te Gang
i 2 vol. fol. oplagt.

Sammesteds har Gifford Gentlem
udgivet Telemaque til Skolernes Nytte
i Fransk og Engelsk, og lagt dertil
Fenelons Liv og Levnets Beskrivelse,
som den af Ramsay er forfattet vorden.

Franckerige.

Paris.

Følgende Bog som er bleven trykt til
Chartres Land og her bekommes: Abre-
gé du Mécanisme universel en discours
& questions physiques, dans lesquels on
develope les causes naturelles des plus
Surprenans Phenomenes, par des De-
monstrations fondées sur les Experiences
faites dans les Academies des Sciences
de Paris & de Londres, & sur plusieurs
autres de l' invention de l' Auteurs par
Msr.

Mfr. Morin Prof. de Philosophie au College Royal 12 pag. 585. Auctor dømmet meget ret, at dersom mand ikke efter andres og egen Phantasie, men efter Fornuft og Erfaring havde søgt at giøre sig Oplyst i Naturen, havde mand snart bragt det videre i dens Kundskab. Men mand vendte den meeste Tid an, ikke paa Sagen selv, men paa Maaden at lære, hvorledes Forsædrene havde begrebet den. Dette har hand ellers fremt for de andre, at hand viser, hvorledes mand selv kand forsærdige de nødigste Instrumenter til det gemeeneste Forsøg uden stoor Omkostning.

NB. At mand med denne Bost ey kand meddeele Continuation af Historien om Scheriffernes Staater i Africa er Marsa- gen denne, at de derom forfattede Skrifter er kommen i nogen U-orden, end- skjønt mand af det, som hidindtil er næs- det, kunde have en tilstrækkelig Idee nok om bemeldte Staater; men saa snart mand kand bringe alt i sin Lave igien, skal der med forbenevnte Continuation ligesom tilforn blive vedligeholdet.

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

24.

Den 14 Junii. 1736.

DANNE M A R K.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 240.

Følgende Disputatzer ere holdne af Pro-
fessorerne i Kiøbenhavn ved det Kon-
gelige Universitet.

Mar 1566.

- D. Job. Francisci, Ripensis, Med. Profess.
Propositiones Medicæ de Tempera-
mentis.

Ma

Mart.

Mart. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertionones de Scandalø. in 8vo.

Dec. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. Prof. Assertionones de Legibus Civilibus & Judiciis. in 8vo.

Mar 1567.

Mart. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertionones de Triplici Imperio Oeconomico, in 8vo.

Maj. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertionones de Divitiarum Justa acquisitione pia possessione & prudenti administratione. in 8vo.

Jul. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertionones de sollicitudine licita & illicita, item de perfectione Christiana. in 8vo.

Tydsfland.

Hamborg.

M. Johannes Hermannus Hilmers Rev. Ministerii Candidatus haver udgivet Dissertationem Exegetico-Theologicam de Aurora in Lege & Testimonio conspicua, ex Esaia VII. Comm. XX. Denne Dissertation bestaar af 2 Sectioner, hvoraf den eene er Exegetica, og den anden Porismatica. In Sectione Exegetica. § I. Hi-

Historia gentis Israeliticæ & Judaicæ, quoad huc spectat, enarratur, & Capitis integri cohærentia recensetur. § II. Quid particula ל in vocibus לתורה ולתצורה h. l. significet, docetur. § III. Ellipsis enunciationis quomodo supplenda sit, disquiritur. § IV. Per legem & testimonium non locum, ubi utrumque exstat, innui, contra COCCEJUM defenditur. Vocis תורה variæ acceptiones dinumerantur. § V. Refutatis iis, qui nomen תורה hic secus quam par erat, capiunt, ex diversis Theologorum opinionibus ea deligitur, quæ ad legem moralem id restringit. § VI. Vocis תעורה homonymia traditur. Qui h. l. illud de arca fœderis, aut responso Sacerdotum & Prophetarum interpretantur, refelluntur. § VII. Theologorum nostratium sententiæ recitantur, iisque, qui Evangelium a lege distinctum intelligunt, calculus adjicitur. § VIII. In sensum & nexum particulæ ל—אמנ curatius inquiritur. § IX. Verbum יאמר expenditur, ejusque simplicissima vindicatur acceptio. § X. Quid sibi velint voces: כרבר הזה, & quorsum respiciant, indicatur. § XI. Circa vocem

תרש notantur primum Versiones, quæ
 fontem prorsus deserunt: deinceps THE-
 ODORO HASÆO, qui per obscuritatem
 vel nigredinem reddit תרש, occurritur.
 § XII. Quomodo a diversis diversimode
 nomen תרש cum antecedentibus conne-
 ctatur, exponitur. § XIII. Optimam ver-
 sionem, probatur, hanc esse: profecto
 non erit ei aurora. § XIV. Quid nomine
 auroræ h. l. veniat, disceptatur. Aurora
 chiliastica, quam JO. WILHELM. PE-
 TERSENIUS hic animadvertere sibi vi-
 detur, disjicitur. § XV. Theologorum
 nostratium de aurora sententiæ allegan-
 tur, eorumque præfertur opinio, qui de
 luce spirituali sive cognitione veritatis
 cœlestis auroram interpretantur. § XVI.
 Sensus dicti integer summatim exhibe-
 tur. In Sectione Porismatica. Por. I.
 Unicum Theologiæ Principium est Scri-
 ptura Sacra. § I. Porisma explicatur.
 § II. ex dicto illud probatur. Obiter GICH-
 TELIUS notatur. § III. Dissidentes re-
 censentur. Por. II. Scriptura Sacra est
 perfecta sive normativam sive judiciari-
 am ejus facultatem spectemus. § I. Po-
 risma explicatur. § II. Ex dicto proba-
 tur.

tur. Doctoris PFAFFII exceptiones excitantur, quæ § III. distincte refelluntur. § IV. Dissidentes adducuntur. Por. III. Scriptura Sacra est perspicua. § I. Perspicuitas Scripturæ explicatur. § II. ex dicto confirmatur. Por. IV. Scriptura Sacra habet vim illuminandi. Probatur ex dicto. Por. V. Quidam irrogenitus potest esse illuminatus passive. Explicatur & probatur ex dicto contra D. LANGIUM. Por. VI. Sortes Biblicæ sunt illicitæ & improbandæ. Explicatur & probatur contra Pietistas.

Continuation af Brevet om Bavinde
Johanna.

Just denne samme Sandhed finder jeg og hos den Leidenske Professor Georgium Hornium udi hans med adskillige Anmerkninger forsynede Historia Ecclesiastica, hvor i, efterat de forhen ansøgte Mantuani Vers ere citerede, ogsaa meddes, at dette er skeed til Rom i Kæiser Lotharii 14tende Regterings Aar Ao. 854 t Leonis IV. Sted, som den 17 Julii ved Døden er afgangen, ligesom det er at læse udi Pauli Aringhi Roma subterranea

novissima. Herhos anføres af Hornio, som Vidner paa denne Sandhed den Munk Ranulphum udi sit Polychronico lib. 5. c. 32., hvilken levede i det Aar 930. Ligeledes Marianum Scotum, Sigbertum Gemblacensem, Martinum Polonum, tilligemed en gammel til Augsburg 1475 trykt Chronike, og en gammel til Nürnberg trykt Bog. Herhos maae jeg og til denne Sandheds Bekræftelse meddeele min Herre hvad tvende gamle Papistriske Skribentere har sagt: Den eene er Marcus Antonius Coccius Sabellicus udi hans omstændelige Rapsodia Historiarum, part. 2. Ennead. 9. lib. I. som 1500 er til Paris trykt, hvorudi hand siger, at efterat Pave Leo i sit Pavedømmes 8de Aar var død, blev denne Johannes Anglicus til Pave udvalt, hvilken forestillede sig som en Mand, men var dog en Qvindes Person, som det siden af hendes Fødsel blev bekiendt, hvorfore der og efter hendes Død ej blev beviist hende nogen Ære; hand beraaber sig og paa B. Plautina i hans Latinske Bog om Paversnes Liv og Levnet, som i Aaret 1429 allerede blev trykt. Den anden, hvormed jeg

jeg vil slutte er die Chronica van der heiliger Stadt Coellen, som sammesteds 1490 er trykt, og mig foræret ved denne Lejlighed af Hr. Martino Ubenio Ten Oever. I denne Collniske Krønnike finder jeg denne Pavindes Billede, da hun der med hendes Barn paa Armen, med en 3 dobbelt Bavelig Krone paa Hovedet, i en prægtig Klædning og med denne omstændelig Beskrivelse staar afmalet, hvilken jeg her formedelst sin Sælsomhed til min Herres Fornøjelse Ord fra Ord vil meddeele:

„Hvorledes en Qvinde har været Bave til Rom, og almindelig blev kaldet
 „Bave Jutto C. I.

(Videre med næste Post.)

Berlin.

I J. A. Rüdigers Forlag er udkommet: Merckwürdige Himmels-Begebenheiten, so sich im 1736 Jahre zutragen werden, den Liebhabern der Astronomie und Betrachtung des Himmels zu Gefallen, und zu Aufmunterung dieselben mit Fleis zu observiren, berechnet und aufgesetzt, auch mit darzu dienlichen

Kupfer = Figuren erlæutert, von Christ. Frid. Kirchen, Astronomo bey der Königlich Preussischen, zu Berlin, gestifteten Societet der Wissenschaften. Berlin 1736. 4to. 7 og et halv Ark, med 2de Raabber-Plader. Auctor har inddeelt sin Afhandling i 3 Deele, hvorudi hand handler i den 1ste om de begge totale og centrale Maane-Formørkelses i Maret 1736. I den 2den om Mercurii Synlighed i Solen. I den 3die om den synbare Planeternes og Fix-Stiernes Bedækkelse af Maanen, hvor hand til Slutning anhvænger en Anviisning, om en af nogle Astronomis udi dette Aar forventet Comete. Ved den 1ste Afdeeling finder hand Lejlighed til at tale § 1. om de begge Maanens Formørkelses i almindelighed. 2. Beregner hand den første Maanens Formørkelse efter adskillige Tabeller. 3. Ligeledes den anden. 4. Forklarer hand Raabber-Figurerne, som forestiller begge Maanens Formørkelses. 5. Følger en nærmere Betragtning over endeel mærkværdige Omstændigheder ved disse 2de Maanens Formørkelses. 6. Handler hand om

Regningens Grund-Støtter efter adskillige Tabeller. 7. Giver hand en kort Anledning til nytteligen at observere disse Formørkelser. 8. Tilligemed en Collation af adskillige Regninger over disse Maane-Formørkelser. 9. Er Regningen over begge Maane-Formørkelserne paa adskillige Stæder reduceret. 10. Handler hand om Solens Formørkelse den 4 Octobr. 1736. Ved den 2den Afdeeling handler Auctor først om Mercurii Synlighed i Soelen i almindelighed. 2. Om Mercurii Synlighed i Solen i Aaret 1736. 3. Giver hand en kort Anviisning, hvorledes Mercurius fandt i Solen sees og observeres. Ved den 3die Afhandling taler hand ist Om Stjernernes Bedækkelse af Maanen i almindelighed, og den Nytte, som deraf kand drages. 2. De occultatione Veneris d. 8 Maji 1736. 3. De occultatione Martis d. 19 Octobr. 1736. 4. Om det syderlige Tyr-Dyets 3de synbare Bedækkelse af Maanen. 5. Giver hand en udførlig Forklaring over den 7, 8, 9, 10, og 11te Figur, som forestiller de hidindtil anviste Occultationes.

Holland.

Amsterdam.

Endskönt et par Maaneders Tid el-
 ler meere er forbigangen, siden den af
 sine lærde Skrifter saa berømmelige Hr.
 Joh. Clericus i sin Alders 79de Aar ved
 Døden er afgaaet, og samme dødelige
 Afgang maatte være allerede hos mange
 bekiendt, saa har mand dog fundet for got
 at communicere samme herved den lær-
 de Verden, hvoraf en stoor Deel endnu
 ikke torde vide den, i sær som mand paa
 en anden Tid, naar Levlighed maatte
 gives, agter vidtløftigere at prøve ved
 denne lærde Mands Levnets Omstæn-
 digheder og adskillige Tienester, hvor-
 ved hand har fortient sig Tak af den
 lærde Verden.

Antwerpen.

Hos Bernard Albret van der Plassche
 er trykt: Acta Sanctorum Augustini ex
 Latinis & Græcis, aliarumque Gentium
 Monumentis, seruata primigenia vete-
 rum Scriptorum phrasi collecta, Com-
 mentariisque & Observationibus illustra-
 ta

ta a Joanne Baptista Sollerio , Joanne Pinio , Guillelmo Cuperio , Petro Boschio e S. J. Presbyteris Theologis. Tom. II. quo dies quintus, sextus, septimus, octavus, nonus, decimus, undecimus & duodecimus continentur. Antverpiæ in Folio.

Utrecht.

Udi Herm. Besselings Forlag ere ud-
komne Petri Scriverii Anecdota Philolo-
gica & Poëtica in 4to. curâ Arn. Henr.
Westerhovii. Denne rare Samling
er af Hr. Peter Schryvers Efterladens-
skab. Westerhov, som saae denne Lær-
doms Skat for meere end 20 Aar hos
ermeldte Hr. Peter Schryver, har ende-
lig bekommet den af hans Arvinger.

Schotland.

Edingburg.

Hr. Forester et ungt men dog habilt
Menneske er Auctor til et lidet Skrift,
som formedelst sin nyttige Materie og
nætte Sammensættelse ev alleene i hans
Fæderneland har fundet Biesfald, men
endog fortiente iblant os at blive kund-
bart;

bart ; Titulen derpaa er : The polite Philosopher , or an Essay makes a Man happy in himself and agreable to others. in 8vo. 55 Sider. En poleret Philosophus er efter hans Dom en Liebhaber af Wiisdom , men fornemmelig af de Ting , som gjøre deres Besiddere paa en fornuftig Maade med sig tilfreds , og bringer ham derhen , at han aldrig forstyrer andres Fornøvelse ved Ord eller Stærning , til Exempel paa saadanne anseemne kloge Folk anføres Aristippus iblant de gamle , og mange yngre af alle Stæder. Den nødvendigste Egenskab , naar mand vil træde i deres Fodspor , er den sunde Fornuft : Dernæst et Herredømme over sig selv , at mand aldrig ved Amour , Ære og Penge=Siærrighed lader sig forføre til noget , hvorved mand berøves den nærværende Fordeel og tilkommende Fornøvelse. Fremdeles udfordres dertil en retskaffen Oprigtighed. Saa viser og Hr. Forfatter , at ved det mand klogelig i agtter visse smaae Ting , contribueres der ved ikke lidet til Velstand og følgerlig til vores

vores Lykke og Fornøjelse. Dette forklarer hand ved 2 livagtige Affskildringer: Den eene paa et riigt, fornuftigt, forneme og ellers vel-moraliseret Menniske, som ved sin u-tidige Oprigtighed gjør sig forhadt, den anden paa et fattigt Menniske, som ved sin Artighed har opløst sig af Støvet, og gjort sig elsket af enhver. Deraf følger det almindelig Begreb af denne Egenkab, at mand saaledes skal indrette sin Tale og Handel, at mand i Sierningen forsikker andre om, at mand søger deres Beste og Fornøjelse. Heraf udtrækkes nogle egne Regler, om Opførselen ved Religions og politiske Discourser, saavel som om hvad mand skal gjøre og lade; endskiønt Auctor meere opholder sig ved de Fejlers Forestilling, som derved begaaes, end ved Reglerne, eftersom disse ved Omgiengelsen selv af Praxi best kand gøres. Auctor forebringer undertiden sine Tanker paa Vers, hvilke ere gandske naturlige, flydende og velklingende.

Frankerige.

Paris.

En ung Edelmand af Arles i Provence
ved

ved Navn Nicolai, som ikke var ældre end 29 Aar har udi Academiet des belles Lettres erhholdet Priisen. Thi mand holdte hans Historiske Undersøgning om hvor vidt de Samles Kundskab har strækket sig i Geographien, for den beste af alle, som bleve indskikkede. Hans og tilførn, men forgieves, stridet for samme Priis.

Italien.

Rom.

Hos Rocchi Bernabo er et Skrift for nogen Tid siden til den Catholske Religions Beste kommen for Lyset, som mand dog vil erindre, efterdi det ikkun lidet er bekiendt bleven. Titulen lyder saaledes: De eligenda inter dissentientes Christianos sententia, seu de vera inter Christianos Religione eligenda, liber, adversus Joannem Clericum reformatæ, ut ajunt, Religionis hominem. Auctore F. Vincentio Ludovico Gotti, Ord. Prædic. in Bononiensi Univerf. Controversiarum Profess. nunc S. R. E. Cardinali & pag. 377. Mand seer straxen, at Forfat-

fatteren har haft sin Hensigt til at igiendrive Clerici Skrift, som er søjet til Grotii Edition om den Christelige Religions Sandhed. 16 Capitler har hand anvendte deels paa at angribe den Reformeerte Religion, og at vise dens Forskiel fra den Catholiske; deels paa at forsvare denne sidstes Grund-Positioner.

Spanien.

Sevilien.

Det Kongelige Videnskabernes Academie, som efter mange med Universitetet havde Stridigheder ved Kongens Befkiermelse, og besynderlig ved hans Personlige Nærværelse her, har erhholdet rigelige Anviisninger til at fortsætte deres Experimenter og vidtløftige Breveverel, og har fornemmelig Presidenten D. Cerni den første Kongel. Hof-Medico at takke for disse Fordeele, søger med største Iver sin Stiftelse at i Bærk sætte. Hvorfore det og til en stærkere Forening med det Parisiske Societet har afsendt en egen befuldmægtiget Gesandt, navnlig Hr. Jacobé, Profess. i Anatom.

didhen, for at erholde nærmere Underretning, om de Tilberedelser og Anstalter, som de sig til Mønster har udvalgt. Mand har udi Paris ved Samlingen den 27 Augusti i det forrige Aargivet ham Sæde imellem Medlemmerne og meget vel optaget hans Forebringende.

Florenz.

Nu er her den 3die Deel af den fortræffelige og særdeels correcte Homerus, som af Alexandro Polito i det Latinske er oversat, og med lærde Anmærkninger forsynet, gandske fuldkommen aftrykt; Bag i den 2den og 3die Deel finder mand Siberi Register over alle Homeri Ord; I særdeelseshed beholder den 2den Deel Fortræffet formedelt de udvalde og lærde Noter over Eustathium og Homerum, besynderlig i Henseende til den gamle Geographie. Prisen bliver og ikke saa høi, som ved de 2 første Deele, i det den samme skal efter formodende bestrække sig til 16 Gylden, men ikke desmindre udfomme meget næt og propre.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

25.

Den 21 Junii. 1736.

DANNEMARCK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager, No. 241.

Bed Kjøbenhavns Academie ere efter
følgende Professorers Disputatzer
holdne og udgivne.

Åar 1568.

10 Mart. D. Nic. Hemmingii, Theol. P. Affertiones de Duobus Summis Capitibus Legis Divinæ, ex quibus præcepta Decalogi pendent. in 8.

Bb

D.

- *D. Alberti Knopperi*, Jur. Prof. Axiomata de ratione dinumerandorum graduum tam consanguinitatis, quàm affinitatis Civili pariter & Pontificio Jure introducta, deq; incestis & puniendis nuptiis, publicè oppugnanda proposita.
- Sept. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertionones de prohibitione Imaginum & Idolorum. in 8.
- Dec. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertionones de Juramentis licitis & illicitis. in 8.

Mar 1569.

- Mart. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertionones contra Magicam incantationem & sacrilegam adjurationem Diabolorum & aliarum creaturarum. in 8.
- Jun. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertionones de Utilibus & perniciosis Prædictionibus futurorum eventuum, quibus interferitur tutissima ratio expectationis futurorum. in 8.
- Oct. *D. Nic. Hemmingii*, Th. P. Assert. de Sabbatho Judaico & Festis Christianorum. in 8.
- Dec. *D. Nic. Hemmingii*, Th. P. Assert. de Quarto Præcepto, in 8.

Tyskland.

Hamborg.

Continuation om Davinde Johanna.

Johannes VIII. den 10de Pave, var en Qvinde, hvilken endeel sigge at være fød i Engelland, og andre i Mayntz, lood sig kalde Johannes, og var i 2 Aar Pave, og dette tildrog sig, som jeg finder det bekræftet, saaledes: Hun rejste klæd som en Mand's-Person med en Felge-Svend i fremmede Lande til Athenen i Grækenland, studerede sammesteds, og lærde saa meget i de Bogelige Konster, at hendes Lige neppe fandtes, og som hun var saa vel oplærdt, drog hun derfra til Rom, og understood sig der sammesteds at lære til andre det hun selv i Athenen havde lærdt, forebragte det og saa vel, at endogsaa de, som vare holdte for store Mestere, ginge selv ind for at høre hendes Lectioner og lære deraf; Herved erhvervede hun sig et stort Navn og blev holdt for en from og lærd Mand. Det hendte sig at Paven i de samme Dage døde, og hun eenstemmig til Pave blev udvalgt, thi ingen vidste, det hun var en Qvinde. Som hun

hun nu var bleven Bave, blev hun afeen
 af sine Cammer-Tienere besvangret, og
 der mand paa en viss Tid skulde holde
 Proceffion, og hun havde ikke lang Tid i-
 gien, men Fødsels-Timen daglig tilstun-
 dede, og hun torde dog ikke andet end hol-
 de den samme, da blev det hende, som
 mange foregive, af Guld aabenbaret,
 om hun heller vilde udstaae en verdslig
 Skam, end ævig blive fordømt? hvor-
 paa hun skulde have udvalt den verdslige
 Skam; og der hun var i Proceffionen,
 og gik fra Ste Peders Kirke ud til Late-
 ranen, overfaldt hende paa Vejen Fød-
 sels-Smertten, og fødte et Barn, men
 døde strax derpaa, og blev der samme-
 steds begravet: hvorfor og Baven, naar
 hand nu omstunder skal holde Proceffion,
 og hand kommer ved dette Sted, vender
 om igien og gaar en anden Vej. Et ut
 quidam scribunt, causâ vitandi ejusdem
 erroris, dum creatus Pontifex Romanus,
 primò in sede Petri collocatur ad eam
 rem perforatâ, genitalia ab ultimo Dia-
 cono obtrectantur. Og formedelst den-
 ne skammelige og usømmelige Historie
 er denne Bave Johan eller Jutte ikke tilli-
 ge

ge med indsæt i Bavernes Tal. Her maa jeg, i henseende til det af den Cöllnische Krønike sidst anførte, hosføje, efter for- bemeldte Fremautii Vidnesbyrd, dette, at udi Dom-Kirken til Siena udi Italien, som holdes for en af de skønneste i Ver- den, sees alle Bavernes Billeder i en vidt- løstlig Orden i Steen udhugne, iblant hvilke denne Bavindes Billede ligeledes har sin Plads, og det imellem Leonem IV. og Benedict. III. og bær et Barn paa Armen med denne Omkrift: Johannes VIII. Havde de Herrer af Siena ikke hol- det denne Historie for sand, saa er det troligt, at de ej havde villet lade sætte en fremmeds Billede, som ej havde været Bave, iblant de andre Bavernes Bille- der: Som og Jacobus Baselius i sin Ne- derlandste Sulpitio har betragtet, hvor- hand anfører den gamle Guilielmi Jacobi van Egmond, en Benedictiner Munkes Latinske Vers, som omstændelig fortæller hendes Fødsels passage, som hun i Pro- cessionen sidder til Hest. Endskjønt nu alle oven anførte 26 Skribentere i Om- stændighederne her og der gaar fra hin- anden, saa kommer de alligevel i Sagen

selv overeens, at nemlig ved samme Tid har været en saadan Buvinde til Rom; Ligesom og de Historie-Skrivere der har beskrevet den Store Alexandri Levnet og Bedrifter, ej alleene i mange Omstændigheder viger fra hinanden, men end og ofte siger hinanden gandske imod: Men skulde derfor nogen slutte deraf, at der aldrig havde været nogen Kong Alexander af Macedonien til. Af dette mit Bi-Arbejde, kand altsaa min Herre, om jeg ret besinder mig, om denne Histories Sandhed, overflødig være overbevist. U-agtet at den bekendte Jesuit Dionysius Petavius udi sit Rationario Temporum ubilligen giver den samme ud for et Opfund af ledige Fabel-Digtere. Jeg forbliver etc.

Jacobus Isbrandi Harckenrodt.
Frankfurth am Mayn.

Hos Frantz Warrenrap er følgende Bog udkommen: M. Henr. Andr. Walchers, Past. zu St. Catharinen, Erste Gründe der Weisheit und Tugend, oder Gründliche Vorstellung der vornehmsten Philosophischen Wahrheiten, als eine Anleitung zu einem vernünftigen, tugendhaff-

hatten und glückseligen Leben. Andre
 re mit viele Anmerkungen vermehrte
 Ausgabe. Auctor påstaar strax i Be-
 gyndelsen, at Mennisket ikke er af Ewig-
 hed, af ongefæhr og af sig selv, men af
 GUD skabt; deraf slutter hand, at Men-
 nisket er skabt til et vist Djemerke, og det-
 te er dets Lyksalighed. Fremdeles bevi-
 ser hand, at Mennisket er forbunden til
 at søge sin Lyksalighed formedelst Ska-
 berens Djemerkes Skyld, at saadant skeer,
 naar hand lærer at kiende sig selv i hen-
 seende til sine Hoved-deele, Kræfter og U-
 fuldkommenheder, og bedrer sig i For-
 standen, Samvittigheden, Villien og Af-
 fecterne, naar hand kiender GUD i hen-
 seende til sit Væsen, Egenskaber og Verk,
 naar hand lever med Næsten i en udvor-
 tes Fred, søger at gjøre sig Benner, og
 i alle Ting handler klogelig. Efter den-
 ne Orden afhandles de fornemste Sand-
 heder af Fornuft- og Sæde-Læren: Den
 naturlige Theologie, Natur-Rettens
 Hoved-Lærdomme, Velstands Regler
 og den almindelig Wiisdoms Lærdom.
 Mand har Haab om, at da dette Arbej-
 de baade har en god Sammenhæng, saa

og er arundig forfattet, det skal fremdeles kunde bevise sin Røgte.

W. Omar.

Den sig her befindende Joh. Christoph Mylius agter endnu for tilkommede Michaëli-Messe at udgive en Samling af Franckiske, Tydske og Latinske Anonymis, hvis Antal sig over 1000 vil beløbe. I denne Samling skal de ikkun findes, som ikke i Placcii Theatro, og i andre Samlinger anmerkes, som efter Placcii Beretere udfomne. Mand vil bemøje sig med over alt at forebringe dygtige Vidnesbyrd, og at melde hvor denne eller hin Anonymus er bleven opdaget. Mand vil og indsætte hist og her nogle besynderlige Omstændigheder om dennes eller hins Anonymi Person, Skiæbne, Stridigheder og Skrifter, eller og give Aarvisning paa saadanne Steder, hvor mand i saa Tilfælde kand antræffe adskilligt merkværdigt og til Oplysning tjenligt. Et gel des skal der findes, ved de merkverdige Libros Anonymos, endeel Skrifter pro og contra saa kort, som mueligt er affattede. Endeel Lærde har allerede contribueret sit til dette Forhavende, og det

det var at ønske, at andre ligeledes maatte følge dette Exempel. Skulde denne Samling af Anonymis finde nogle Liebhabere, saa skal der paa straxen følge et om de nyere Pseudonymis, paa lige maade udarbejdet. Mand har og forfærdiget efterhaanden adskillige Forbedringer udi Placci Theatro Anonym. og Pseudonym., som enten ved Samlingen af Libris Anonymis ere anbaengede eller a parte udgivne. Mand vil beslutte sig paa all muelig Korthed, og derved søge at giøre dette lille Bærk desto angenemmere.

D. H. W.

Mürnberg.

De for nogen Tid i Frankrig og Holland udgaangne fornye lige Historier, Le Paysan parvenu, ou les Memoires de Madame la Marquise de L. v. par M. le Chevalier de M. sælges nu her hos Boghandleren Peter Conrad Monath udi en god Tydsk Oversættelse, som for kort Tid siden er udkommen.

Geldern.

Nimwegen.

Hos Boghandleren Hendrik Hegmans er følgende Høllandske Oversættelse

telse for Lyset udkommen: Overdenkingen van D. JOH. JACOB RAMBACH S. S. Theol. Prof. Prim. Eerste Superint. en Assessor Consist. te Giessen, over het gehele Lyden van Christus in Gethsemane, voor het Geestelyk Gerec't van de Joden, voor het Wereldtlyke Gerec't van Pilatus en Herodes, en op den Berg Golgatha. Voorgesteld volgens de overeenstemmende Bescryving der vier Evangelisten. Na den derden Druk uit het Hoogduitsch vertaalt, en met noodige Bladtwyzers voorzien door W. H. G.

Leiden.

Hos Dirk Haak og Mulhovius er udkommen fra Pressen Bernandi Siegfried Albini Historia Musculorum hominis in 4to med stönt Raabber.

Sammensteds er udkommet det af de Lærde for længst enskede Bærk, som af en Professor til Leiden Joan. Oriv. Westenbergio er forfærdiget, Titulen er saaledes: Joannis Orivini Westenbergii, Jcti Antecessoris, Divus Marcus, seu Dissertationes ad Constitutiones Marci Aurelii Antonini Imperatoris, i en stor 4to.

Engelland.

London.

Over den her fordum værende berømte Bogfører N. N. har et munter Hovet meddeelt Publico følgende Indfald i Form af en Grav = Skrift, hvilket hos mange har fundet Behag,

Vitæ Volumine peracto,

Hic Finis N. N.

Perpoliti Sociorum Principis:

Qui, velut obstetrix Musarum,

In lucem edit

Fœlices ingenii partus.

Lugete Scriptorum Chori,

&

Frangite calamos!

Ille Vester, qui chartis vitam dedit,

E vitæ margine erasus, deletur;

Sed hæc postrema Inscriptio

Huic primæ mortis paginæ

Imprimatur,

Ne prælo sepulchri commissus

Ipse Editor careat Titulo:

HIC JACET BIBLIOPOLA

FOLIO VITÆ DELAPSO,

EXPECTANS NOVAM EDITIONEM,
AUCTIONEM ET EMENDATIONEM

Frankerige.

Paris.

Den store Berømmelse, som Konger, Fyrster og store Feldt-Herrer har tillagt Hr. Marquis de Santa Cruz hans Reflexions Militaires synes at have givet Hr. Vergy Anledning til at oversætte den samme i det Franskøffe Sprog. Den Franskøffe Titul lyder saaledes: Reflexions Militaires & Politiques traduites de l'Espagnol de M. le Marquis de Santa Cruz de Marzenado a Paris in 12 II Vol. De Tidens Tilstand, hvorudi denne Oversættelse kom for Lyset, contribuerede meget til dens Opkomst, i det enhver var begierlig efter at læse i sit Moders Maal saa træffeligt et Værk, hvoraf mand fra nogle Aar af alt havde gjort saa stort et Bæsen. Dette Værk er egentlig en Frugt af Auctors Erfarenhed og Tanker om den vigtige Krigskunst. Disse hans Tanker har Hr. Santa Cruz formeeret med en og andre Stæder af den gamle og nye Historie, saavel som og af saadanne Skribentere, som i de yngste Tider har skrevet om Krigs-

Krigs- og Staats-Kunsten. I Originalen heder Bogen ikkun: Tanker over Krigs-Væsenet, hvorudi Oversætteren og erindrer Staats-Kunsten udi sin Titul, paa det at den samme maatte passe sig desto bedre til Bæret, efter som mand over alt deri har indført af Staats-Kunsten, ja næsten gandske Tractater deri indeholdes, som handle om intet andet; saadan en er den, hvorudi der tales om de bevægende Aarsager, som skal tilraade en til Krig eller Fred. Auctors Hoved-Hensigt er, at underrette en General i alt det, som hand har nødig at vide, saa vel i Henseende til Krigen selv, som til Staats-Videnskaber; og at lægge ham Exempler for Øynene, som bringer oftere større Nytte med sig end Reglerne. Hr. Vergy har ikke holdt det for nødigt at rette sig efter Originalen udi Tractaternes Orden. Hand forebringer i den 1ste Deel Hr. Santa Cruzes Tanker over en Feldts Herres Egenheder, og hvorledes hand maa være sindet, førend Krigen angaaer. Den 2den Deel indeholder hans Tanker om Overfald, Oversættelser over Sloder

og

og Kundskabs-Mænd. Og vil vi af begge Deele anføre nogle Stæder. En af de Egenheder, som Hr. de Santa Cruz fornemmelig af en General udfordrer, er, at hand maa forstaae adskillige Sprog. Det vil være Eder særdeeles nyttigt, siger hand til sin angaaende General, at I forstaaer mange Sprog, paa det I kand tale med adskillige slags Nationer, som I have under Eders Armée, saa og med de adskillige Folk, som I maa handle med; at I kand udfritte de Fangne og Overløberne fra Eders Fiender; at I kand læse de Breve, som af Eders Barthie opbringes, eller Eder tilskrives af de, med hvilke I lever i en hemmelig Forstaaelse udi Fiendens Land, foruden hertil at behøve en Fortolkere, hos hvilken I aldrig skal finde saa stoor en Taushed eller saa rigtig en Slutning, som hos Eder selv. De Exempler hvor med Hr. de Santa Cruz ophlyser sine Tanker, ere tagne af de Romere, som, imedens den Toscaniske Krig paaastod, lod den Romerske Ungdom lære det Toscaniske Sprog, og af den Pontiske Konge Mithridates, som talte 22 adskillte Folkes

tes Sprog, som laae under hans Herredømme. Ligeledes mærker hand, at Ferdinand Cortez uden Donna Marina og Hieronymi d' Aquila deres Bistand, der tiente ham som troe Fortolkere, aldrig havde kundet forrette saa store Erobring- ger: Og at Cortez lod en af sine Pager blive til Zempoala for at lære de Pro- vincers Sprog, som hand vilde bringe under sit Aag. Hernæst fremfører Au- ctor Store-Vizirens, Ibrahims, Exem- pel, Sultan Solimanni II. Feldt- Herre, hvilken besad adskillige Sprog, som hand ved forefaldende Tilfælde nøttelig vidste at betiene sig af.

(Bidere med næste Post.)

Samme Steds haver Hr. Gesank ved Trykken ladet bekiendtgjøre en liden or- dentlig Bog om Muschlerne og andre Naturens Rarheder under følgende Ti- tul: Catalogue raisonné de coquilles, & autres curiosités naturelles. On a joint à la tête du catalogue quelques ob- servations générales sur les coquilles, avec une liste des principaux cabinets, qui

qui s'en trouvent, tant dans la France que dans la Hollande; une autre liste des Auteurs les plus rares, qui ont traité de cette matière, & une table alphabetique des noms arbitraires, tant Francois, que francisés, attribués aux coquilles par les curieux 12 pag. 261. Hand indde-
 ler Muschlerne i almindelighed i 3 Clas-
 ser, nemlig in testacea, non turbinata
 turbinata og civalia, hvorefter hand be-
 skriver sin Forraad udi hver Classe.

Italien.

Benedig.

Hos Frantz Pitteri er kommen i For-
 lag: La Storia delle Eresie, nella quale
 si describe con ordine alfabetico il nome
 e la vita degli Eresiarchi che hanno tur-
 bato la chiesa dalla nascita di Gesu Cristo
 fino ai nostri tempi, e gli errori che vi
 hanno disseminati. Con un trattato dal
 Latino di Alfonso de Castro, il quale
 risolve molte questioni generali intorno
 all' Eresia. Scritta in Francese dal Sig-
 nor Ermant, Curato di Maltot. 12mo
 T. I. pag. 448, T. II. pag. 432, T. III.
 pag. 449.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

26.

Den 28 Junii. 1736.

DANMÆRK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 242.

Følgende Disputatzer ere holdne af Pro-
fessorerne i Kjøbenhavn ved det
Kongl. Universitet.

Åar 1570.

Febr. D. Nic. Hemmingii, Theol. P. Assertio-
nes de Officio Parentum erga Liberos,
in 8vo.

Sept. D. Nic. Hemmingii, Theol. P. Asser-
tio-

Et

tio-

tiones de Magistratus Civilis & subditorum mutuis officiis, in 8.

Dec. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertionones de Quinto Præcepto, in 8.

Mar 1571.

Mart. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertionones de Operibus Quinti Præcepti. in 8.

Jun. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Prima Disputatio de Sexto Præcepto, in 8.

Dec. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Secunda Disp. de Sexto Præcepto, in 8.

Mar 1572.

D. Johannis Pratenfis, Med. Prof. Theses de Ortu, Progressu, subjectis & Partibus Artis Medicæ.

- *D. Nic. Hemmingii*, Th. Prof. Themata Theologica ante Promot. Baccal. Theolog. in 8.

Mart. *D. Nicol. Hemmingii* Tertia Disp. de Sexto Præcepto, videlicet de Coniugio, in 8.

Sept. *D. Nic. Hemmingii*, Th. P. Assertionones de Septima Lege Decalogi, Non furtum facies, in 8.

Dec. *D. Nic. Hemmingii*, Theol. P. Assertionones de Octava Decalogi Lege, in 8.

Tyskland.

Hamborg.

Udi Samuel Heyls Forlag er kommet for Lyset: Betrachtung der beyden grossen Himmels Lichter Sonn und Mond, nach ihren Wesen, Eigenschafften, Gestalt, Art, Grösse, Höhe und Lauf, wie sie von den heutigen Astronomis beschrieben werden. Herhos er søjet 1) En Betragtning over de udi indværende Aar forekommende 2de store Maane-Formørkelseser, og 2) Et Anhæng, hvorudi den store Solens Formørkelse, som sig Ao. 1737 dend 1 Martii tildrager, udførlig beskrives, med Raabber forklaret og udgivet af Nicolao Rohlf's, bestalter Arithmetico til Burtshude og Medlem udi Kunst. Arithmeticonum Societet til Hamborg. 1736. in 4to 8 Ark, med 4 Raabberstykker. Forfatteren, som allerede ved andre Astronomiske Skrifter har giordt sig bekiendt, havde vel i Begyndelsen ikkun opsat nærværende Verk for sin egen Døelse skyld, men har dog siden ikke vildet ved forekommende Lejlighed entholde det fra Trykken, for desto bedre at udbrede

E c 2

M-

Allmægtighedens Bunder paa Firma-
 mentet, hvorudi hand og allerede har haft
 mange berømte Folk til Exempler. Udi
 Afhandlingen selv taler hand 1) om So-
 len, og betragter den, som den skønneste
 Skabning paa Himmelen efter vores
 anseende, med hvis Glands udi Bibelen
 stedse den skønneste Glands lignes, og
 som Hedningene endog har holdt for en
 Gud. Hand viser Solens 3de herlige
 Egenskaber, som Lys, Varme og Bevæ-
 gelse saavel som dens herlige Nytte. Hand
 anfører de underlige Meeninger, som en-
 deel haver haft om Solens Materie, og
 igiendriver de samme, samt fremfører
 Beviis paa, at Solen er en Jld: Frem-
 deles lærer hand, hvorledes saadan Jld
 er beskaffet, og hvad Forskiel der udi er:
 Ligeledes at Solen ogsaa haver noget
 hos sig af de andre Elementer. Frem-
 deles taler hand om de sorte Sole-Plet-
 ter, deres Sted, Bedvaring, Skikkelse,
 Størrelse, Løb og Bevægelse, og hvor de
 opkommer og forsvinder, viser ogsaa, at
 de samme ikke altid ere udi Solen. Saa-
 vel som og om de hvide sig der i befindende
 Pletter, hvoraf de kommer, deres Fi-
 gur,

gur, Størrelse og Forandring. Angaaende Solens Sted anfører hand adskillige Skribenteres Meeninger, og siger dernæst sin Meening derom. Kort at sige, hand har sammendraget alt, hvad der kand siges om denne forunderlige Slabning. Med Maanens Betragtning gaar hand ligeledes til Verks, og fører den samme ham endelig hen paa de begge Maanens og Solens Formørkelses. I det øvrige findes hist og her udi Skriftet Tryk=Fejler.

Frankfurth am Mayn.

Det Franske Sprog er ej alleene i daglig Omgang og til Videnskaberne at lære, men endog ved offentlige Staats=Sagers Forretning af saa stor en Nytte, at mand ikke kand skattere en Bog højt nok, der, som Dictionaire de Trevoux gjør en tilstrækkelig Tieneste til at lære det samme fuldkommen og udaf Grundten. Mand finder vel i andre Ordbøger en stor Mængde Ord af dette Sprog; Men der fejler endnu særdeles mange der udi. Endeel indeholder ikkun de brugeligste Ord, som i daglig Omgængelse og Bøger meest forekommer; Andre ikkun

de, som hører til Kunster og Videnskab-
ber. De første fejler meget ofte derudi,
at de hverken noksom viser eller beviser
et eeneste Ord's adskillige Betydninger,
og de adskillige maader at bruge det paa.
Andre forsøer sig der i, at de udelader
mange Ord, og derhos anfører meget
magre og tynde Forklaringer. De lærde
Jesuitter, som haver sammensat Dictio-
naire de Trevoux, haver paa det aller-
nøjeste vogtet sig for begge disse Fejler.
De haver og anført saadanne Ord, som
ikke meere ere brugelige, og uden hvilke
de gamle Bøger og vigtigste Diplomata
ikke kand forståes. Ved hvert Ord fin-
des en Latinsk Oversættelse, med rigtige
Beskrivelser og historiske Forklaringer,
hvor det er nødigt, saavel som med ud-
valde Bevisligheder, som af de beste
Skriventere i dette Sprog ere udtrokkne.
Og i henseende til de 2de sidste Puncter
kand man betragte denne Bog, som en
fortræffelig Samling af det, som i det
Fransøiske smukt er skrevet saavel over
Moralen, som Kunster og Videnskab-
ber. Ellers kand det og i en anden Hensigt
tiene til en fuldstændig og tilforladelig
Fransk

Frans Grammatica. Dette har givet
 Anledning, til at stille et nyt Oplag af et
 saa herligt Verk for Lyset, hvilket mand
 hermed gjør bekiendt. Dette Oplag har
 disse Fordeele frem for det første, 1) har
 mand derudi fra Side til Side fuldt den
 sidste Udgift, som til Paris 1732 er ud-
 kommen, 2) har adskillige dygtige Per-
 soner bemøjet sig med at forbedre de Fejl,
 som i hobetal havde indsneget sig i den
 Edition, som mand til Münster havde ta-
 get, 3) er denne Bog trykt paa fint vel
 limet Papiir, som er meget hvidere og
 med breedere Bred, end det som ved Pa-
 riser-Editionen findes, herforuden har
 mand og taget nye Stiil dertil, hvis
 Skønhed allerede har fundet mange
 Liebhabere. Bogen bekommes hos Franz
 Barrentrapp, Boghandler til Franck-
 furt am Mayn, og selges for 50 Gylde.
 Udenlandske, som skikker deres Penges lige
 over med Posten, maa betale Porto der-
 for.

Jena.

Her haver Hr. M. Jacob Carov for
 kort Tid siden ladet udgaae en Tractat
 under denne Titul: Commentatio de im-

putatione facti proprii & alieni, Speciatim verò peccati Adami in Posteris, adversus Dan. Whitby Anglum, ordine scientifico concinnata in 8vo 15ten Ark. Det gandske Bærk bestaaer af 4 Capitler. I det første afhandles der om Tilægnelser i almindelighed. I det andet om egne Sierningers Tilægnelse, og i det tredie om fremmede Sierningers Tilægnelse. Auctor bemøyer sig derudi, efter som af Fortalen sees, fornemmelig at indføre Grundvolden til fremmede Sierningers Tilægnelse. Men i det fierte Capitel er Tilægnelsen af Adams Fald deels udi sig selv af Grundvolden beviist, deels derefter imod de spikfindige Indvendinger, som Dan. Whitby udi sin Tractat de imputatione Peccati Adami-tici i tvende besynderlige Capitler har foredraget, forsvaret. Mand tvivler ikke paa, at jo dette Forfatterens Skrift vil være nyttigt og behageligt for mange. Ellers har Auctor foruden den Bog de SS. Trinitatis Ministerio, udgivet sidstleden Paaske-Messe et Skrift de perfectione lingvæ, in 8vo 7 Ark.

Gran-

Franckerige.

Paris.

Dictionnaire Italien, Latin, Francois, contenant non seulement un abregé du Dictionnaire de la Crusca, mais encore tout ce qu'il y a de plus remarquable dans les meilleurs Lexicographes, Etymologistes & Glossaires, qui ont paru en différentes langues, par l'Abbé Antonini p. 698. Abbeden har allerede i nogle Aar ikke givet sig en ringe Møje, for at bringe det Italienske Sprog i Franckerige i Opkomst, og derfor ladet trykke nogle Poeter og besynderlige Anviisninger til Sproget at lære. Men det nærværende Arbejde overgaaer uden al Tvivl alle de forrige. Hans Land med al Ret holde sit Dictionnaire for det fuldstændigste, thi paa den Bogstav A alene ere 1100 Ord flere end i Veneroni. Det gandske Dictionnaire de la Crusca er saa vel i Henseende til Mængden, som til Ordnes adskillige Betydning indført i Abbedens, herforuden ere dertil søjede 2000 Ord af de beste Italienske Skribentere, og fra hine ved Trykken

Et 5

ada

adskildte. Ligeledes har hand bemærket den Romerske, Florentiniske og Sieniske Dialect, hvor den ved visse Ord bruges, item gamle og u-brugelige Ord, Poëtiske, smukke og slette Talemaader. Udi den sindrige og smukt samskrevne Fortale forsvarer hand sit Sprog imod endeel Frankosers Domme, som have været avindsyge over Italienerne, formedelst den Roes, de sig i Videnskaber har forværet. Hand igiendriver Huetium, som Holder for at Italien laae endnu i et Bankundigheds-Mørke paa de Tider, der Baverne havde deres Sæde til Avignon, og beviser at Franciscus I. opbragte Kunster og Videnskaber igien ved de Italienske Lærdes Hielp, som hand til Frankerige lod indkalde. Fremdeles undersøger hand Instancerne imod Italiænernes Sprog og Poësie, og viser, at de Concerti og falske Tanker af samme Tidens Skribentere ere uddragne.

Continuation af Reflexions Milit. &c.

Ligeledes Kongens af Sverrig Johannis III. Exempel, som svarede adskillige Folkes Gesandter uden Tolk, saavel som
og

og Kongens i Spaniens Philippi V. der
 foruden sit Moders Maal taler meget
 got Spansk, Italiensk og Latin. Her-
 foruden mælder Auctor, at Sprogens
 Kundskab giver en General den Fordeel,
 at hand kan læse de beste Skribentere
 in Originali. Hvilken Fordeel hand hol-
 der saa meget rigtigere, som Auctoren
 udi Oversættelserne meestendeels forlo-
 rer sin Kraft, ja ofte, som Justus Lip-
 sius erindrer, meget af sin Sandhed.
 Ved denne Lejlighed viser Hr. de Santa
 Cruz, at det er en General meget nyt-
 tigt, at hand har anlagt sin Tid paa at
 læse Bøger, og fornemmelig saadanne,
 som handler om Krigs-Kunsten, eller
 store Feldt-Herrers Levnet. Her har
 nu Auctor forud seet, at mand vilde gi-
 ve ham denne Indvending, at de gamle
 Historiers Læsning ikke vilde gavne me-
 get, efterdi Maaden at angribe og for-
 svare paa nu omstunder er ikke meere
 den samme. Men alle saadanne Ind-
 vendinger besvarer hand med Kong Gu-
 stavi Adolphi Ord, nemlig at, u-agtet
 de nye indførte Flinter og Mousqueter
 saavel som Befæstnings-Maaden havde
 givet

givet nogen Anledning til nogen Forstikæl imellem den gamle og nye Maade at føre Krig paa, saa vare de alligevel, som havde det gamle Helte-Mood, de samme, og kunde forrette store Bedrifter. Dertil med, siger Auctor videre, er det en Generals mindste Videnskab, at hand veed, hvad der hører til Skjøttet og Befæstninger. Men det som er ham meest fornøden at vide, det er egentlig den Krigs- og Borgerlige Staats-Kunst, hvilken siden ikke har forandret sig. Auctor forstikker herhos, at mand videre frem udi hans Verk skal see, at over denne Punct af den Krigs- og Borgerlige Staats-Kunst stemmer de nyes Lære med de gamles overeens, eftersom de gamle har opfundet, men de nye havde intet andet giordt, end efterabet eller udskrevet den.

I det 16de Capitel af den 1ste Tractat tager sig Forfatteren for at viise, at det er en General meere fornøden at gjøre sig elsket end frygtet, hvilket hand paa følgende Maade beviser. "Naar I af Ederes Folk er elsket, da kand I have gode Tjenester af dem: Men hader de

"Eder,

"Eder, da vil de ikke uden største Van-
 "selighed giøre deres Pligt, paa det at
 "intet skal gaae lykkeligt af sted under
 "Eders Befaling, og i følgerig erholde
 "hverken Roes eller Belønning. Til
 dets Beviis da Auctor fremfører endeel
 Exempler af Historien. Herneft gjør
 hand sig denne Indvending, som nogle
 Generaler bruger til Maxime: Oderint
 modo timeant &c: Lad dem kun hade,
 naar de dog derhos frygte. Men hand
 giver en af de gamle Kirke-Fædres Svar
 derpaa, at Frygt er en skrøbelig Grund
 til Underdanernes Lydighed; fordi de,
 som af den blotte Frygt ere underdani-
 ge, lader aldrig den Leylighed gaae for-
 bi, at opkaste sig imod deres Overhoved,
 naar de seer det Land gaae dem u-straf-
 fet af. Hertilmed haver den til en vis
 Grad indjaget Frygt styrtet mange Men-
 nisser i Fortvivlelse. En Fyrste maae,
 efter Taciti Sigende, giøre sig elsket af
 sit Folk og frygtet af sine Fiender. Her-
 paa følger de Midler, som en Feldt-
 Herre maa betiene sig af til at erholde
 det første.

Auctors Tanker over Transport over
 Flo-

Floder giver os endeel Exempler, der ere af en anden Art, end de hidindtil forebragte ere; thi efterat hand haver talt om de adskillige Midler, til at sætte en Armée over en Flod, saa viser hand i samme Tractats 2det Capitel den Barsomhed mand maa bruge for desto sikkere at sætte over. Om Jendskient veed, siger hand, at Fienden er en 3die Deel svagere paa Folk end J er, og J en formoder den samme at være nær ved Floden, hvor J vil Oversætte, saa maa J dog ikke vove Overgangen, med mindre J haver skicket Barthier forud paa den anden Side, som baade forved og paa Siderne har indhentet Kundskab, og givet Eder Efterretning, om Fienden ikke paa et vist Støkke Bey har en anseelig Hob nogensteds i Beredskab, for at gribe i tide an, førend hand selv af andet Folk kand blive understøttet. Er det ved Natte-Tide, saa skal Barthierne føre en Hund hos sig, som Auctor allerede ved Baghold har anmærket.

(Videre med neste Post.)

Italien.

Venedig.

Frantz Pittery har ladet udkomme den

anden Edition af Cronica Veneta Sacra e profana, o sia un Compendio di tutte le cose piu illustri ed antiche della Città di Venezia in 12mo paa 526 Sider. Denne Edition er saa meget forøget, at mand fast ikke kiender mere den første derudi. Mand læser derudi om denne Staats første Indvaanere, saavel som om Byens Skikke, Handel og andre Mærkværdigheder, om Dogernes Liv og Levnet, fremdeles findes der Forteignelse paa Procuratorerne ved St. Marcus og Brofskantzlerne, saavel som paa Patriarcherne, Biskopper og den øvrige Geistlighed, herforuden forestilles derudi de fornemmeste Bygninger i Raabber.

Hvor ivrig Dominicanerne forsvæder deres Ordens-Stifters Anstalter kand man see paa Titulen af et Skrift, som giver Indholden noksom tilkiende: *Commentarius historico-apologeticus in duas dissertationes tributus. Altera anticriticis observationibus refellit ea, quæ adversus paupertatis disciplinam a D. Patriarcha Dominico in suo ordine constitutam, intemperantiore critice, scriptis prodiderunt Continuatores Bol-*
lan-

landi in Commentariis nuper editis. Altera eandem disciplinam a laxioribus P. Raphael. de Pornasco interpretamentis vindicat. Accedunt, de origine disciplinæ regularis, primum in ordine Prædicatorum per B. Raymundum de Vineis instauratæ, dissertatio historica, & quæstiuncula moralis de regularibus personatis. Auctore Carolo Ant. Plantamura. 1736. 4. pagg. 240.

Samsted har Hr. Granara ladet udgaae i det Italienske Sprog en historisk Dissertation over Stadens Roms Ælde og Opkomst under følgende Titul: Dell' Antiquità ed origine di Roma Dissertazio Istorica di Giovanni - Stephano Granara, C. R. Ministro degl' Infermi, dedicata all' Em. e Rev. Principe il Signor Cardinale Francesco Borghese Opera, che serve d' introduzione a qualunque Istoria, la quale tratti dell' antica Roma.

Mayland.

Her findes tilføbes Caroli Sigonii Mutinensis Historiæ Ecclesiasticæ Libri XIV nunc primum è MS. Codice Bibliothecæ Vaticanæ in lucem emissi à Philippo Argelato Bononiensi. in 4. 2 Vol.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

27.

Den 5 Julii. 1736.

DANEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 243.

Bed Kiøbenhavns Academie ere efter-
følgende Professorers Disputatzer
holdne og udgivne
Aar 1573.

D. Nic. Hemmingii, Theol. Prof. Assertio-
nes Theol. de justificatione ante Pro-
mot. Doct. Theol. in 8.

Febr. D. Nic. Hemmingii, Theol. P. Affer-
tio-

DD

tio-

tiones de Lege. *Vetitæ Concupiscen-
tiæ.* in 8.

Mar 1579.

- *M. Desiderii Johannis Fossii*, Pædagog. Prof.
Theses Philosophicæ de Demonstratio-
ne. in 8.

Mar 1580.

- 27 Jul. *D. Andrea Laurentii*, Theolog. Pro-
fessoris, Theses de Cruce Piorum. Re-
spond. *Jacobo Jacobi* f.

Mar 1581.

- 4 Nov. *M. Petri Haggæi*, Prof. L. Latin. The-
mata Grammatica, Rhetorica, Logica,
item nonnulla de Fine Hominis. Resp.
17 *Laureæ primæ Candidatis.*

Tydsffland.

Berlin.

Johan Andreas Rüdigers Forlag er
udkommen en Tydsff Oversættelse af den
Engelske Philosophes Anglois under sel-
gende Titel: Der Englische Weltweise
oder Historie des Hrn. Clewelands, na-
turligen Sohnes des Cromwells, vor
ihm selbst beschriben, und mit schönen
Kupffer-stichen g'zieret. Neue Auflage
Erster Theil, Berlin 1736 in 8. 3 Alph.
med

med en dobbelt Fortale og et Ark Raabber. Forlags-Manden anfører i sin Fortale et Sted, som Hr. d'Exilles (der er Auctor til disse moraliske Historier) imod-sætter dem, der har beskyldet ham for, at hand i dette Verk har forsvaret Deismum. Oversætteren har leveret hid de 4re første Deele, som Hr. d'Exilles kiender for sine, under Titul af den første Deel, men udeladt den 5te Deel, som benævnte Auctor ej vil kiende sig til, men lover at efterstikke Auctors egen Continuation (hvilken allerede er ude) som den anden Deel af Oversættelsen, hvilken er vel troffet.

Jena.

Hos Benedict Ernst Rudolph er for nogen Tid siden udgangen fra Pressen: D. Jo. Friderici Hertelii, Antecessoris Salani, Pyxis Nautica Navigaturientis per immensum Juris pelagus, sive Manuductio brevis ad studium Juris prudenter instituendum, secundum Methodum in Disciplinis Practicis receptam ex optimis quibusque hujus instituti Auctoribus, præsertim ex Instructorio Forensi Lynckeriano, concinnata. Editio secunda ad alte-

rum tantum auctior. Accessit ejusdem Rabulistica Cathedralis exhibens artes fraudulentas Pseudo-Doctorum Juris, item bina Prolusio Academica de Dichotomica distinctione & connexione accuratissimis Jctis usitata. in 8. 12 Ark. Dedicationen er til Hr. Rigs-Raad von Huldendorf, Friherre af Bucherer, men udi Barket selv giver Forfatteren udi en kort Vejledning, ligesom paa et Chart, en Cirkel eller almindeligt Begreb paa det Juridiske Studium, hvorefter enhver, som paa det vilde Jurisprudenzens Haf vil avancere, kand rette sig. Og begriber samme Barket Djemmet af de Guddommelige og Menniskelige Tings Kundskab, Videnskab om Ret og Uret saavel i almindelighed som i besynderlighed. Fremdeles undersoges deres Gaver, der paa samme Videnskab sig besitter, ligesom de har erhholdet dem af Naturen, Lykken og Kunsten, og dernæst vises Midler til at lære de adskillige udi H. R. R. forekommende saavel doctrinalste som autentiske Jura, tillige med saadane Hielp-Midler, som i Hoved-Studio ere tienslige, og endelig læres hvordan mand skal practi-

practicere. Af hvilket alt enhver lettelig seer, hvor nyttig denne Bog er for dem, der legger sig paa Rettergangs Videnskab.

Nürnberg.

Johan Andreae Endters Arvinger har igien ladet oplegge den store Weimarste Bibel, som tilforn paa den Durchl. Hertug Ernst &c. hans Ordre af endeel ortodoxe Theologis efter den eegentlige Ordenes Forstand er forklaret, men nu paa den Durchl. Forstes og Herres, Frid. den 3die til Sachsen-Gotha Ordre paa nye igien med Flid er igiennemseet, med videre Anmerkninger forklaret og med adskillige Tractater og reene Raabberstykker formeeret. Regal-Folio 1736

Lyden,

Hos Dirk Haak er blevet færdig: Caroli Linnæi Med. Doctor, Systema Naturæ, sive tria Naturæ Regna Systematicè proposita per ordines, genera, characteres & species. Dette Bærl er trykt paa stort median Papiir, og udgjør i alt 7 Ark. De 2de første Ark begriber i sig Regnum lapideum, hvor i mand seer forstillet alle slags Steene, Mineralier,

Dd 3

Salt,

Salt, Steenhærdede Ting og hvad som ellers Naturen i sit Skiod frembringer af en steenig Form, alt udi sin Orden, Slag, deres Kiende=Tejn og egentlige Navn. De 2de følgende Bøger begriber i sig Regnum Vegetabile, hvorudi af Auctor vises alle slags Planter, som ingen Tid har været bekandt, efter en nye Methode, is blant hvilke ere adskillige, som hand selv har fundet paa sine Rejser, saavel til Lapland (hvor hand i Aaret 1732 paa det Kongl. Societets Anmodning og Omkostninger har tilbragt 6 Maaneder, og ved sin Hjemkomst derfra blev, formedelst sine der samstæds giordte rare Anmerkninger af Societetet med stor Fornøjelse imodtaget) som og til Dalecarlien (hvor hand blev hendsendet udi det Aar 1734. tillige med 7 andre unge Herrer, for at anstille Undersøgninger) tillige med adskillige andre, som hand har fundet paa sine Rejser til Tydske og Holland udi adskillige Herrerens Bibliotheqver. Denne Tabelle er egentlig det Systema Setuale, hvorom de lærde Mænd Dillenius, Celsius og Trew i deres Commerc: liter: Norrib: meere end engang har erindret. Den

3die Tabell, som ligeledes bestaar af 2de Ark, begriber i sig Regnum Animale, hvorudi forekommer alt hvad, som har Liv, som de firefødde Dyr, Fugle, Fiske, Insecter, Orme, iblant hvilke sidste de hornede og skiællede ogsaa regnes. Hertil ere endnu føjet nogle Anmerkninger over den saa kaldede Drage med de 7 Hoveder, saavel som over Løv-Frøernes og Sikes Forandring, som grunder sig ikke paa de sammes blotte udbortes Ansuelse, men paa Anatomien og deres inderlige Gestalt. Af hver 2de Ark er giort en Tabell, som de ere sammenliimede, og kand de beqvem indbindes i en Bog til sammen; herforuden har hvert Ark paa den omvendte Tabellens Side sine nødtige Anmerkninger hos sig til sin Brug.

Hos Jansoons van der Aa sælges Aretæus Cappadox de causis, Signis & Curatione acutorum & diuturnorum morborum cum Commentariis integris P. Petiti, atq; Clarissimi J. Wiggani doctis & laboriosis Notis & Celeberrimi Mattairii Opusculis in eundem, tandemq; Eruditissimi atq; Celebratissimi D. W. Trilleri Observationibus & Emendatis Editionem

nem curavit Hermannus Böhhave Græc.
& Lat. in fol.

Grønningen,

Hos L. van Colenberg er kommen fra
Plessen Antonii Driessen S. Theol. Doct.
& Prof. Ord. Epistola ad Virum Experimen-
talem D. Y. Gaukes Medicinæ Doctorem
&c. Quâ se exculpat à mala fide sibi ob-
jecta in ejus defensâ Cartesii Innocentia.
Etiam breviter sed clarè ostenditur, quod
Philosophiæ Cartesianæ Arcanum ipsum
fugiat. Grön. in 4to.

Franckerige,

Paris.

De udi afvigte Aar trykte og af 12 Aar
og 272 Sider bestaaende Poëtiske Dig-
ter, som af Madem. Malcraïs de la Vigne
ere forfærdigede, har havt saa underlig
en Skiæbne, at mand kand ey forbigaae
at meddeele Læseren Kundskab om de
samme. Mr. des Forges Maillard hvis
Poëtiske Talent ikke var videre bekiendt
end i Croisic udi Bretagne, hvor hand
sig opholdte, faldt paa den Tanke for
nogle Aar siden, at indsætte nogle af sine
Piec'er udi Mercure de France, og paa
det

det de skulde blive desto bedre optaget, satte hand et Fruentimmers Navn paa Titul=Bladet. Under denne Masque oprettede hand angennemme Bekjendtskaber langt fra med Mercurens Collecteur, og andre artige Folk, hvilke holdte gandske vist for at disse Digters Autor var et Fruentimmer, endskiønt nogle af de samme vare alt for frit skrevne for et Fruentimmer. Som hand nu med Tiden lod trykke endeel Støkker til Hr. Voltaire og des Toucher deres Berømmelse, manglede disse ikke at svare meget skjønt paa deres angennemme Bændes Berømmelses Digter. Msr. des Forges troede nu, det var vist nok, at mand holdte hans Vers for sinukke, hvorfors hand, der hand var kommen til Paris, blev fiæd af sit Fruentimmer=Navn, toeg Masquen af, til deres største Forundring, som med sin Koes saa høyt havde opløftet Madem. de Malcrais Den Berømmelse, som hand havde bekommet under dette Navn, gjorde ham saa dristig, at hand atter siden lod trykke sine Digte under samme fordækte Navn; men hans Kunst=Greeb vilde dog ikke

meere gelinge ham ; enten fordi Dækket var alt for tyndt og igiennemsigtig , eller fordi det formeente Fruentimmers Talent , efter en nøyre Prøve blev befundet slættre , end mand i førstningen havde tænkt. Men det maae nu være i hvad det vil , saa ere dog ikke alle hans Digte at forkaste. Hans Tanker om Dyden , Skønhed , Astrologia Judicia-ria , ere meget smukke , og hendes Prosaïsse Ode til Hr. de la Mothe Houdart har vel endeel Fejl hos sig , men den befalede Monsr. de la Mothe saa vel , at hand svarede Madem. Malcrais saaledes derpaa :

Quelque difficulté , Malcrais , que l'

Art t' oppose

Tu sçais en triompher par ces talens
divers

Tu sçais être sublime & mesurée en
Prose

Et libre & naturelle en vers.

Ellers have her paa Bogladen efterfølgende Bøger til kiøbs : Eclaircissementens litteraires sur un projet de bibliothèque alphabetique , sur l'histoire littéraire de Cave , & sur quelques autres
ouvra-

ouvrages semblables, avec des regles pour étudier & pour bien écrire. Ouvrage periodique 4.

Essay physique sur l'oeconomie animale, par Franc. Quesnay. 12.

L' Etna de P. Cornelius Severus, & les Sentences de Publius Syrus, traduits en François, avec des remarques, des dissertations critiques, historiques, geographiques &c. le texte latin à coté de la traduction. 12.

La vie de S. Paul, Apôtre, éclaircie par l'écriture sainte, par l'histoire Romaine & par celle des Juifs, avec des reflexions, tirées des SS. Peres. 12. 3 vol.

Lettres critiques de Hagdi Mehemet Effendi, au sujet des Memoires de Mr. le Chevalier d'Arvieux, traduites par Abmet Frangui, Renegat Flamand. 12.

Meditations sur les principales verités de la religion chrétienne, suivant les rapports, qu'elles ont avec le mystere d'un Dieu souffrant & crucifié. par Mr. Gilly. 12mo.

Histoire de Cyrus le jeune, & la re- traite des dix mille, avec un discours sur l'histoire Grecque, par l'Abbé Paei. 12.

Titii Livii Patavini Historiarum ab V. C. Libri XXXV. cum supplementis Freinshemianis. Recensuit & notis illustravit I. B. L. Crevier, Rhetoricæ Prof. in coll. Dormano-Bellovacq Univers. Paris. T. I, Pars I, II. 4.

Les Oeuvres de Virgile, Traduction nouvelle, le Latin à coté, avec des notes historiques & géographiques Par l'Abbé de la Landelle de S. Remi. 1736. 8. 4. Vol.

Le vrai Principe del' art d'ecrire, ou les verités de cet art rendues faciles, par le Sieur Royllet, le quel a prouvé publiquement la verité de ses principes en trois Cours de Demonstrations ou Conférences Vol. I. 4. Udi en høsttrykt Afhandling finder mand nogle beshynderlige Anmærkninger om Bogstavernes og Stilleens Opkomst og Opfindere. Der som mand, siger Forfatteren, skal troe det Skrift udi det Vaticanske Bibliothek, saa har Adam opfundet de Syriske og Chaldæiske, men Moses de Ebræiske Bogstaver, Chrysofostomum anfører Auctor som de Illhristes og Cyrillum Ulphonem, Biskop hos de Gothe, som

de

de Gotthiske Bogstavers Opfindere, af hvilke sidste de Frankøiske Bogstaver skal have deres Oprindelse.

Samme Steds har Abbeden Mascrier nyligen udgivet: Description de l'Égypte, contenant plusieurs Remarques curieuses sur la Géographie ancienne & moderne de ce Pays, sur les Monumens anciens, sur les mœurs, les coutumes & la Religion des habitans, sur le Gouvernement & le Commerce, sur les animaux, les arbres, les plantes &c. composé sur les Memoires de M. de Maillet, ancien Consul de France au Caire, par Mr. l'Abbé le Mascrier. Ouvrage enrichi de Cartes & de figures. à Paris. in 4to 570 Sider. Vel har der baade gamle og nye Auctores forfærdiget Beskrivelser over Egypten, men Hr. Mascrier troer, at mand hverken hos den eene eller den anden finder saa meget, som mand kan gjøre dem Satisfaits med, der af de slige Skrifter ere Liebhabere. De Samles Efterretninger, som om Egypten og dens Indvaanere have talt, synes ham at være fulde af løgnagtige Fabler og u-betænksomme Giesninger. Han forsikrer, at deres u=fuldkomne og mær=

ke Beskrivelser lægger Læseren intet andet end et Ægyptiske Mørke for Øynene. Om de nyere Beskrivelser siger hand, at de ikkun ere opfyldte med slette Underføgninger, latterlige Digter og personelle Tildragelser, og at det overalt har fejlet Forfatterne paa fornødne Midler, hvorved de skulde give et rigtigt Begreb om Landet. Derimod haaber Hr. Mascrier, at Verden ikke skal have Marsag til at fælde en ligesaadan Dom over sin Beskrivelse over Ægypten. Denne Beskrivelse har hand udtrokket af Hr. Maillet hans Efterretninger, hvilken har været Frantzøst Consul i Ægypten, derefter General-Visiteur ved Handels-Stæderne udi Levante og Barbariet, saavel som udnævnt Gesandt til Æthiopien, og af den lærde Verden bekiendt formedelst sin Tractat om Herjets Aftagelse, og sin Beskrivelse over Æthiopien.

(Sidere med neste Post)

Continuation af Reflexions Milit. &c.

Naar Floden voxer ved Regn eller Sne, raader Auctor, at mand ikke skal bove sig til at sætte over den samme, med mindre mand er forsikret, at mand kun

de sætte den gandske Armée, Skiøttet Mund- og Krigs-Provisionen over til det andet Land, førend Floden aftog; hvilket mand maae i agtage, naar mand befrygter sig for, at Fienden maatte komme dertil og angribe den Deel Folk, som allerede var oversat, eller affkiære Levnets-Midlerne og Fouragen paa den anden Side. Melata en Venetiansk Feldt-Herre, blev, som hand med endeel af sin Krigs-Hær var ganget over Floden Adda, af Fienden angrebet, førend den gandske Armée kunde komme over, efterdi Floden formedelt Regnen udsædvanlig var opsvolmet; saa derfor intet andet Middel at rædde sig ved, end at svømme tilbage igien over Floden. Det er meget fortrædeligt, naar en Armée hat sat over en Flod, og mand da ikkun har li-den Tiid til overs til at udspende Landet, paa bequemme Stæder Bagterne at udsætte, enhver Troupe som Rust-Vogn at efterstikke, Pladsen for Skiøttet og Levnets-Midlerne at meddeele, og Vand, Brænde og Foder at forskaffe; dog undtager Auctor fra denne Regel det Tilfælde, naar mand veed at Fienden paa den Dag, som mand sig til Oversætning

havde udbalt, ikke kunde sætte sig imod
 Overfarten, mens først da, naar mand
 lod ham endnu en Dags Frist, efterdi de
 stode ikkun paa en vis Distance fra Flo-
 den paa den anden Side. Naar Over-
 farten begynder om Dagen og ikke kand
 endes, førend om Natten, da maa Feldt-
 Bogtmesteren, imedens det endnu er Dag,
 udskiffes forud med de første Troupes,
 for at undersøge Landet, førend det bli-
 ver Nat. Mand kand sætte over en Flod
 ved Natte-Tide, naar det ikke er besvæ-
 religt, at mand fra den fiendtlige Side
 maatte finde stor Moodstand, eller sætte
 Folket meere i Fare for at druknes end om
 Dagen. Beshnderlig om mand forud
 saae, en større Uheld at vilde skee ved
 Overfartens Forhaling end ved den Uor-
 den, som ved Natte-Tide kunde forarsa-
 ges. I det øvrige præmitterer Hr. de
 Vergi de andre Santa Cruzis Politiske
 Tractater, førend hand kommer til de
 som handler om Feldt-Slaug og Beley-
 ringer. Slutningen gjør hand med den
 Tractat om Beskyttelses-Krig, hvilken
 efter Santa Cruzes Dom og Paassjonne
 er den nøttigste og mærkværdigste Deel
 af hans Verk.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

28.

Den 12 Julii. 1736.

DANNEMARK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 244.

Følgende Disputatzer ere holdne af Pro-
fessorerne i Kjøbenhavn ved det Kon-
gelige Universitet.

Åar 1582.

17 Febr. M. Job. Aurifabri, Rector: Prof:
Propositiones (Rhetoricæ, Ethicæ &
Physicæ) in Disputationem propositæ
Resp. Olao Petri Isopedio. Fol. pat.

Et

3 Maj.

- 3 Maj. *D. Andreae Laurentii* Theol. Prof.
Theses summam Doctrinæ Cœlestis de
Novi & Vet. Testamenti Consensione
atq; Diversitate continentes. Respon-
dente pro Gradu Doct. Theolog. Mag.
Jacobo Matthia Arhusio, Professore & Bac-
calaur. Theologiæ.
- 28 Jul. *M. Nicolai Hammeri*, Prof. Dialect.
Themata Philosophica Propositionum
Naturas & Divisiones exprimentia.
Resp. *Nicolao Laurentio Nidrosiensi*.
- 32 Dec. *M. Petri Haggai*, Prof. L. Græcæ,
Theses de Sermone, Ornamento Ho-
minis nobilissimo & præstantissima-
rum artium administro. Resp. *Jacobo*
Christophori.

Mar 1583.

- 1 Maj. *D. Andreae Laurentii*, Theol. Prof.
Theses Scopum Finem & seriem Hi-
storiæ Vitæ Christi *Ἰεσὺς Χριστὸς* ab Evan-
gelistis, & imprimis à Luca, descriptæ,
continentes. Resp. *Johanne Paulino Re-*
sense.

Sverrig.

Stokholm.

Her har mand oversat af Dansk paa
Svensk den Comœdie, som kaldes Jeppe
Niese.

Nielsen paa Bierget, eller den forvands-
 lede Bonde, og sælges for 10 Dre Sols-
 ver-Mynt.

Indskland.

Leipzig.

Boghandleren Jacob Schuster lader
 her trykke i en stor folio Augusti III.
 Regis Poloniae & Magni Ducis Lithua-
 niae, Pacta Conventa perpetuo Com-
 mentario illustrata. Hvorudi gives Fors-
 klaring over enhver Articul efter de Pohls-
 ke Louger og Historier, saa er og fores-
 vist ved hver Punct til Beviis de Pohls-
 ke Statuta og troværdige Skribentere,
 saa at dette Bærk vil ikke giøre en liden
 Tjeneste til den ved fremmede Stæder
 saa meget u-bekandte Pohlske Juris pu-
 blici Forklaring. Auctor dertil er Hr.
 Doctor og Professor Gottfried Lengnich
 udi Danzig. Den som kiender samme
 Mands andre lærde Skrifter, vil og
 formodentlig have Lyst til at see dette
 hans Arbejde.

Strasborg.

Et muntert Hoved her udi Tansen har
 haft det Indfald, at giøre visse Perso-
 nere

ners Histoire Anecdote bekandt udi en Catalogue, som mand formedest sin Nærhed vil meddeele Publico. Den heeder:

Nouveau Catalogue de Livres de B.

Le Concubinage sans scandale & sermon sur les paroles de l'écriture: Abimelech comble de bien Abraham a cause de sa femme par S. E. d'E.

Le Tartuffe parfait, ou le manteau moderne par Mr. P.

L'art de dresser une meute de chiens de chasse & semblables aux depens de l'état & le mépris des grandeurs par Mr. T.

La magnificence necessaire pour la conservation de l'état & de la republique prouvée par Mr. S.

Traité contre l'ambition par le même, augmenté par Mr. le Tr. de W.

Nouvelle maxime de la charité chretienne & un nouveau traité de l'hurllement des loups par Mr. le B. de M.

La douceur chretienne même pour le je ne sai quoi par Mr. T.

traité du parfait des interessement p. Mr. S

Nouvelle maniere de se coeffer par Mr. A.

Mépris des richesses par Mr. F. augmenté par Mr. le Br. M.

Trai-

Traité de la tempérance ou sermon sur les mots de l'écriture : Guds Rige bestaar ikke udi Mad og Drikke par Mr. W.

La delicateffe de l'esprit par Mr. G.

Traité de la fine Politique par Mr. F.

Traité de la verité par Mr. B.

Le nouveau spectateur par Mr. W.

Traité de la candeur parfaite ou l'art de faire bonne mine a un chacun & de tromper tout le monde par Mr. J.

Nouveaux contes & bons mots p. Mr. M.

L'art de voler sans ailes par Mr. T. avec des remarques historiques, politiques & critiques par Mr. I.

Traité du courage 6 Vol. in 4. avec une historiette d'après veue p. Mr. W. de R.

L'art de faire la cuifine sans feu par Mr. G.

La loy de la pauvreté par Mr. M.

Dissertation sur les divorcés & s'ils doivent être permis chez les chretiens soutenue par Mr. G.

L'art de retenir les emportemens par Mr. M.

Cent mille & un blaspheme p. Mr. M. de M.

Le Galerien desœuvré, ou les heures perdues d'un galerien par Mr. L. de M.

- Nouveau Politique par M. T.
 2000 Contes a rire par Mr. M.
 Nouvelles maximes oeconomiques par
 Mr. Z.
 Les vertus specifiques & secretes des mir-
 litons par Mr. K. in folio auffi gros que
 luy, cum notis variorum, sur tout de
 Mr. le Docteur à toute main Mr. Z. de N.
 Le parfait Capusse par Mr. B.
 Le Jesuite demasqué par Mr. D.
 L'atheisme recommandé par Mr. L.
 Les Jesuites en belle humeur par les Pr.
 L. & S.
 L'ignorance cachée sous le voile d'une
 grosse pédanterie par Mr. E.
 Nouvelles manieres à dancer les contre-
 dances venant de Paris en chaire, ou le
 nouveau Arlequin en chaire par Mr. L.
 Nouveau traité de Chimie & des Mine-
 reaux avec un commentaire de Mrs.
 A. & C.
 La Patelerie abimée & la conservation re-
 tablée par Mesdames S. & W.
 Les douceurs de la folitude par Mad. H.
 traité de la chasteté & sobriété par mad. B.
 Les incommodités de la pudeur par la
 même.

- Le renoncement à soi même par Mad. G.
L'art d'aimer delicatement & sans crain-
dre les suites enseigné, experimenté &
prouvé par Mad. E. en 3 volumes in fo-
lio approuvé du public.
Le malheureux effet du Caffé. p. la même
L'envie de Mad. Rot, revue, corrigée,
passée & repassée par Mr. F. de M.
Traité de la fureur merine par Mad. W.
de T. avec des remedes pour la guerir
par Mr. S.
L'indifference pour les hommes recom-
mandée au sexe par Mad. W.
L'incertitude de son destin pr. Mad. de G.
avec les Replications par Mr. R.
Le jeu de l'ombre à deux par Mr. S. autre
Edition par Mad. de W.
La necessité de se connoitre par M. W.
Oraison funebre des Pucelages de Mad. de
D. de L. par Mr. de B. dedie à son nouvel
Epoux Mr. de C.
Babillard reveu augmenté & corrigé par
M. de B.
Le Diable boiteux & cornu nouv. Roman
Comiq. par Mr. D. B.
Traité de la frugalité par M. F.
La necessité de friponner par Mr. Z.

Macharel sur le throne par Mr. S.

Les incommodités de la Poligamie par
le même.

La simplicité dans les harangues recom-
mandée à Mr. T.

Nouvelle methode de courir la Poste sans
abandonner le fauteuil & de semer des
blasphemes par Mr. W.

Le mariage forcé nouvelle Comedie par
Mr. E.

Nouvelles entrevues des morts entre Mr.
le M. R. & Mr. le B. W. par D. R.

Nouvelle maniere de contrefaire le Ga-
scon & de se moquer de tout le monde
par Mr. D. W.

La Politique avant le temps par Mr. R. K.

L'art de s'insinuer dans les bonnes graces
d'un chacun par Mr. F. augmenté par
Mr. J. T.

La belle voix des chatrés par G. W.

Le Braillard banny de la conversation p. T

Le point d'honneur dans tout son lustre
par R. de M.

Les inconveniens de la Bravoure par le
même.

La femme vangée par le C. R.

Traité Phisique sur la nature des saute-
relles par Mr. V. d'I.

Höt

Holland.

Amsterdam.

Pierre Mortier har her for nogen Tid ladet anden Gang udgaae: Amusemens des eaux de spa i 2 Bind in 8vo, og derved stillet manges Begiærlighed, som længtes efter at læse saa nyttig og angenem en Bog. Ved denne Bogs lykkelige Afgang er hand bleven bevæget til at lade trykke en anden af samme Slag nemlig: Amusemens des eaux d'Aix la Chapelle, hvilken vude være ligesaavel som den forrige angenem for den, der vilde bruge Vandet, da den er gelejdet med adskillige smaae angenemme Historier. Den er in 12mo 3 vol. Mand finder derudi en Beskrivelse om Aachen dens Bad og Brønde, deres Brug og Medicinse Virkning. De adskillige Maader at betiene sig af Bad paa ere derved i Figurer forestillede.

Delft.

Hos Reincer Boeler er at bekomme Het Leven en Regering van Anna Koningin van Groot-Britannie, int' Engelsch beschreven door A. Boyer, en nu in't Neederduitsch vertaalt: eerste en tweede

de Deel. Dette Bort er i visse Maader en Regel til Burnets Tidens Historier, efterdi derudi udførlig afhandles mange Ting, som under denne Dronnings merkværdige Regiering ere forefaldne, og med troværdige Bidnesbyrd bekræftes, som af mange Skribentere dog ere oven hen anfordte.

Engelland.

London.

Mand haver her ladet den anden gang trykke den Tale, som Jacob Ilive i Aaret 1733 haver holdet udi Snekker-Stuens Sahl i Thems-Strædet efter den i bemeldte Aar afgangne Jane Ilive hans Aarordning. Den indeholder efter følgende sonderlige Positioner: (1.) At der gives mange Verdener. (2.) At Jorden er Helvede. (3.) At Menniskernes Siæle ere de frafaldne Engle. (4.) At den Jld, som skal straffe de, der paa den store Doms-Dag blive forviiste hen paa Jorde-Kloden, skal være u-materialst.

Samme Steds har Hr. I. T. Philipps Kongelig Historiographus og Brinds Wilhelms Hofmester, som tilforn har udgivet a compendious way of teaching an-

ancient and modern languages, formerly practis'd by the learned Tanaqvil Faber, saavel som a rational Grammar; with easy rules in English to learn latin, compared with the best Authors in most Languages on this subject, for nyelig igien ved Trykken ladet bekiendtgjøre 4re Historiske Afhandlinger. Den første handler om Atheismo. Handa nsører derudi adskilligt af Historierne, og befrier mange gamle og nye Skribentere fra den samme Beskyldning. Den anden betræffer Pavedømmet. Den tredje angaaer den Christelige Religions Begyndelse og Fremgang udi Engelland. Den fjerde Kirke-Ordnningen til St. Galen i Svidserland.

Ellers havde mand nu her atter igien opbudet Poeter til en Bedde-Striid udi detes Kunst, nemlig: at de til den 11 Junii indeværende Aar skulde forfærdige 4 Digter, hvis Indhold skulde være: Om den Christelige Helt, og indsende dem til Sylvanus Urban, som er Auctor til Gentleman's Magazine. Den fjerde Poet er en Guld-Mynt paa 10 Pd. Sterlings Værdi. Paa den ene Side stood Madame Elis.

Hasting. og paa den anden Side James Oglethorpe afbildede. Mens som Fruens timmerets Beskedenhed ikke tillod det samme, satte mand i dets Stæd Tillotsens Billede derpaa. Omskriften som flinger noget praleragtig er denne England may challenge the World. Den anden Priis bestoed af Tillotsens, den tredie af Sharpes, den fjerde af Cookes Brædikkener. I Begyndelsen af October skal trende berømte Poëter dømme over Digternes Værd, og en eller tvende Personer affige Sagen i sig selv.

Frankerige.

Paris.

Continuation af Mascriers Beskrivelse
over Egypten.

I saadant Haab bekræfter Abbeden, at ingen har været beqvemmere til at udføre saadant Foretagende end Hr. Maillet, efterdi den samme, som Mascrier om ham fortæller, at hand foruden at have læst u-afsladelig de gamles Beskrivelser derover, ogsaa grundig har lært og forstaaet det Arabiske Sprog. Dette har banet ham Veyen til at omgaaes med Landets Indvaanere, og læse de Arabiske Historier, som i et temmeligt

Antal er at bekomme. Det Venſkab,
 ſom hand med de Egyptiſke Chriſtne og
 den Breve=verling, ſom hand med Græ-
 kernes og Copternes Patriarch, med
 Abbeden ved Sinai Bierg og de adſkil-
 lige Miſſionairer, ſom i denne Egn ar-
 beyder paa de Vantroendes Omvendelse
 underholdt; med ſaa Ord at ſige, den
 Anſeende, ſom hans Embede gav ham,
 forſkaffede ham ſaadanne Midler til at
 indhente ſikkre Eſterretninger, ſom en
 blot Reysende ej kunde have udi et Land,
 hvor hand tilmed for alting har at frygte.
 Hvad nu Maſcrier udi Hr. Maillet hans
 Eſterretninger har fundet, det har hand
 i 14 Breve foredraget. Denne Maade
 har kommet baade ham ſelv og hans Læ-
 ſere for at være beqvemeligſt. Dog har
 hand ikke agtet for nødigt at blive ſtedſe
 ved denne kunſtige Skrivemaade, ſom ved
 Breve udfordres. I det 1ſte af diſſe Bre-
 ve giør Auctor en Beſkrivelse over ſin 1692
 fra Frankrige til Egypten giordte Rejſe,
 hand fortæller, hvorledes hand ſaa vel af
 de Franſke Handelsmænd, ſom af Tyrker-
 ne, ſom en Conſul er optaget, og hvad
 for en Beſtalling hand til ſit Embedes
 Forvaltning af det Ottomanniſke Hof

har erlanget. Herpaa skrider hand til
 Sagen selv, og handler om Egyptens
 Situation, om dens Grændser og Bes-
 greeb, om Landets Art, om den reene
 Luft og Nili Flodens fortræffelige Bant.
 De fleeste Reysende foregive, at det ikke
 regner udi Egypten; og Hr. Maillet
 har derimod seet der at regne i de Marins-
 get 1692, 1693 og 1694, 5 til 6 Gange
 efter hinanden udi et Qvarteer eller i
 det længste i en halv Time. Den der
 siælden faldende Regn er Indvaanerne
 saa angenem, at, saa snart det ikkun
 dryber gandske lidet, Børnene løbe ud
 paa Gaden, og af Glæde raabe, at saas-
 dant er en rigelig Prophetens Besfig-
 nelse. Jordstælv er og meget rar der
 sammesteds, hvilket og giver Plinio An-
 ledning til at sige: Non tremit. Dog
 haver Hr. Maillet der mærket 2de Jords-
 stælv nemlig: et 1694 og det andet 1698.
 Mand hører og Torden der, endskjønt
 Plinius har foregivet, at der i Egp-
 ten hverken regnede eller tornede. E-
 gypeten beboes nu af Copter, Mohrer,
 Araber, Tyrker, Græker, Jøder, Arme-
 nier, Syrier, Maroniter og Franker.
 Copterne, som dog ere dets naturlige

Indvaanere ere ikkun gandske faaes; som de af de Catholiske Kænsere efter haanden ere udroddede formedelsk Dioscoridis Kieetterie, hvorved de stedse har hænget; og dernæst af de Arabiske Fyrster, imod hvilke, de ofte har rebelleret. Nu omstunder forstaaes det Coptiske Sprog ikke engang af Copterne selv, og den sidste, som endnu forstod det samme, døde i det sidste Seculo. Iblant de Egyptiske Indvaanere, som har sin bestandige Opholds-Stæd der, befinder sig udi de hen imod Orkener beliggende Egne, eller og ved Strand-Siden af Nilus, Araber, som kaldes Bodonier. Disse Araber ligger under Telter, og forandrer deres Opholds-Stæd, efter, som Græsgang feyler dem for deres Qvæg, og Aarets tiid dem nøder dertil. Videre med næste Post.

Italien.

Venedig.

Domini Manni har trykt udi en liden 4t. paa 187 Sider: Boezio della con Solazione volgarizzato da Maestro Alberto Fiorentino co' motti de' Filosofi, ed un' orazione di Tullio, Volgarizzamento di Brunetto; Latini Boetii Opera

sættelse er i Aaret 1332 forfærdiget, da Forfatteren just samme Tid til Benedig sad fangen. Motti ere tagne af et MSt. af 1400; men Oversættelsen af den Oration om Ligorio ligeledes af en gammel Codice, og Bogtrykkeren af Abbeden Niccolo Bargaichi meddeelte. Brunetti har paa mange Steder forklaret Ciceronis Meening ganske falskt.

Perugia.

Hr. Virgilio Cocchi Med.P.P. udi denne Stad har ladet udgaae et lærd Skrift om det kolde Bands nyttelige Brug ved ind- og udbortes Sygdomme. Staden Perugia har for lang Tid siden haft den Berømmelse, at have højt agtet denne elters udi sig selv saa slette Cur. I Aaret 1532 forordnede den, at D. Tiberio Maria ni skulde curere med koldt Band, og formeerede ham 4 Aar derefter sin Løn derfor. 1538 blev M. Gaudenzio og Vincenzo di Ser Mescolo paa selvsamme Bilkor antaget, og skulde den sidste ogsaa curere paa Landet. Filippo Palazzi gav 1570 en Bog ud til Perugia, hvorudi hand viiste den rette Maade paa at læge alle slags Saar med Band, Hamp eller Her.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

29.

Den 19 Julii. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 245.

Ved Kiøbenhavns Academie ere efter
følgende Professorers Disputatzer
holdne og udgivne.

Mar 1584.

28 Febr. D. Andreae Laurentii, Theologi,
Assertio Orthodoxa de Duplici Morte
Hominis. Resp. Nicolao Laurentii Nidro-
siensi.

8f

D. Jac.

D. Jac. Matthiae Arbusii, Prof. Theol. Theses de Doctrinæ Cœlestis & S. Scripturæ Origine & Auctoritate, in 8vo.

Mar 1585.

- Mag. Petri Haggæi Logic. Prof. Theses Dialecticæ. Resp. - - -

II Sept. D. Joh. Olai Slangendorpii, Theol. Prof. Analytica expositio Quinq; priorum Capitem Epist. ad Romanos, rem Fidei, id est, veram justificandi rationem ostendens & κατὰ τὸν τῆς ἐπισήμης τρόπον, usitatamq; in Scholis docendi rationem, in certas Theses ordinata. sine Respond.

Tydskland.

Hamborg.

Sra Tybøl er hidsendt følgende lidet Piece: Observationum Philologicarum in Novum Fœdus ex Euripide Conlectarum Prolusio tertia. Ad Virum Reverendum & Excellentissimum Jo. Frider. Cottam huc usqve Professore Philosophiæ in Academia Tubingensi Celeberrimum, nunc Theologiæ & Lingvarum Orientalium in Academia Gottingensi recens creatum, Fautorem & Amicum colen-

colendissimum, gratulandi causa scripsit
 M. Carolus Henricus Langius Gymnas.
 Lub. Subrektor, Bibl. Publ. Præfectus &
 Societatis Teut. Lips. Collega. Lubecæ.
 2 Ark udi en median Qvart. Auctor øns-
 ker i Fortalen, som af Titulen sees, Hr.
 Professor Cotta, med hvilken hand paa
 Universitetet Jena havde stiftet et op-
 rigtigt Venkab, til sit Professorats An-
 trædelse ved det nye anlagte Universitet
 til Gøttingen, Lykke; og ligesom hand
 hidindtil har ladet det sig være angelegen,
 at igiendrive af de ældste og beste Græd-
 ske Skribentere den Indvending, at det
 udi det Grædske Sprog skrevne Nye Tes-
 tamente var ingen Original, men smag-
 te efter den Hebræiske Text, saa har hand
 og ved denne Lejlighed fortsat det sam-
 me, og af Euripide vñst de samme Tale-
 maader i samme Forstand, som den i det
 Nye Testamente foretkommer, hvoraf
 mand her til Læserens Fornøjelse har vil-
 det en Prøve anføre.

Matth. XVI. 26. findes disse Ord:

ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς
 αὐτοῦ.

Derpaa anfører hand følgende:

Ἀντάλλαγμα est permutatio rei per rem a-
liam æquali pretio æstimatam hoc sensu
occurrit apud EVRIPIDEM in ORESTE
v. 1156.

ὃ πλεῖστον, ὃ τυραννίς. ἀλόγιστον δὲ π
τὸ πλεῖστον, ἈΝΤΆΛΛΑΓΜΑ γενναίαις Φίλι

non divitiæ, non regnum, (stultum vero si
multitudo) æqvanda sunt generoso amico.

quem locum ante me produxit eruditis-
simus ELSNERUS observ. sacrar. tom.
1. p. 83. quod vero ad sensum adinet,
nihil nimirum ipsa vita esse pretiosius,
de eo plures exstant apud externos scri-
ptores loci, idem observamus in EVRI-
PIDE, celeberrimus WOLFFIUS ad h. l.
p. p. 262. provocat ad ejus ALCESTIN.
v. 301.

ψυχῆς γὰρ ἔδεν ἐςὶ πραιώτερον

vita enim nihil est pretiosius.

sic in ORESTE v. 642.

- - - ἢ ψυχὴν ἐμὴν

σώσης, ἅπερ μοι φίλτατ' ἐςὶ φ' ἐμῶν

- - - si viram meam

servaveris, quæ optimum bonorum
meorum.

in

in eadem tragœdia v. 1044.

πάσιν δ' οἰκτρὸν ἢ φίλη ψυχὴ βροτοῖς.

omnibus enim miserandum, grata
vita hominibus.

Sammeſteds ſeer mand paa Bogla-
derne et Skrift beſtaaende af 2de Ark in
4to. under denne Titul: Die Unmög-
lichkeit mit gutem Gewiſſen Ro-
miſch=Catholiſch zu werden, und
zwar ob ſelbige in der Wahrheit
gegründet ſey? Dette Skrift ſkal
Polycarpus Oliva paa Anmodning udi et
ſkriftlig Svar til en fornem Rigs-
Greve have underſøgt, Anledning
til det ſamme, der, ſom af et viſt
Sted derudi land for-
modes, har en Jurift til Auctor,
er denne, at en fornem Rigs-
Graves Oncle havde viſt ſig
meget genegen for den Pa-
piſtiſke Religion, hvortil hand
vel af onde Raadgivere
maa være forleedet. Efter-
di nu Manden af Auctore har
forlangt, at hand ſkulde give
ſit ſkriftlige Betænkende,
om det var mueligt, at een
med god Samvittighed kunde
blive Romerſk=Catholiſk,
og om ſaadan Umuelighed i
Sandhed var grundet? ſaa
haver den

samme lagt det Sprog til Grund, som staar udi det 1ste Brev til Timoth: i det 4de Cap., hvorudi der tales om Egteskab og Spise, for deraf at viise den Rommerske Kirkes Character, igiendrevet deres Indvendinger, og forsvaret negativam. Ligeledes har hand fortfaaret, endskjønt kort, udi Lærdommen om Præsterne, gode Sierninger og Nadverens Sacramente, hvorved hand sig dog saa beskeeden har opført, at mand maa bekiende, det hand uden Bitterhed har sagt Sandheden.

Holland.

Amsterdam.

Hos Caspar Fritschen kand bekommes: Histoire de l'Academie Royale des Inscriptions & des belles lettres depuis 1726. jusqu'en 1730. Tome IV. & Memoires de literature tirés des registres de la dite Academie, Tomes X. XI. XII. avec fig. 4 Vol. 12mo.

Franckerige.

Paris.

Endelig er det store Verck om China, som af P. J. B. du Halde er forfærdiget, kom

Kommet for Lyset under følgende Titul:
 Description Géographique, Historique,
 Chronologique, Politique & Physique de
 l'Empire de la Chine & de la Tartarie
 Chinoise, enrichie de Cartes générales
 & particulieres des ces Pays, de la Car-
 te générale, & des Cartes particulieres
 du Thibet, & de la Corée, & ornée d'un
 grand nombre de figures & de vignettes
 gravées en taille-douce. Par le Pere
 J. B. du Halde, de la C. de J. à Paris.
 4 Vol. in Fol. Af dette Bærkand mand
 lære bedre at kiende det Chinesiske Key-
 serdom, u-agtet det er os saa langt fra-
 liggende, end mand kiender adskillige
 Nationer, som ikke ere vidt fra os, og
 med hvilke vi dagligen handle. De før-
 ste Efterretninger, som fra China ere
 komne, syntes, efter du Haldes Anmærk-
 ning, at være Fabelagtige; thi mand
 kunde ikke overtales til at tro, det paa
 hin Side skulde findes saa mange halv
 Barbariske Folk og i den yderste Vinkel
 af Asien en mægtig Staat, som de al-
 lerbeste indrættede Europæiske Stater
 intet eftergav. Men som endelig Mis-
 sionairerne i det 15de Seculo trængde sig

Ind til China, hvis Indgang den Tid af adskillige Staats Hensigter for alle Fremmede var tillukt, saa var det ikke meere mueligt at tvivle paa alle de Bunder, som derom var udspreed. Dablev enhver begiærlig efter at kiende et saa roosværdigt et Folk, hvilket gav Lezhighed til u-tallige Skribentere, som enten ikke ekkede Sandhed, eller ikke vare beqvemme nok til at opdage den samme, at meddeele Verden falske og udi hast efter ilde underrættede Folkes Berætning affattede Esterrætninger. Imidlertid haver saadanne uden ræt Kundskab udgivne Esterrætninger hos visse Folk gjort en liden Impression, som for Exempel: Hvor mange troer ikke nu omstunder, efter lige saa falske Bidnesbyrd, at den Chinesiske Nation udregner deres Regiering alt vidt for Syndfloden, ja, det som meere er, for Verdens Skabning. Vel findes der endeel Chineser, som ere fremkomne med saadanne u-rimelige Griller, men kand mand, fordi nogle Europæiske Skribentere har foregivet, at Verden skulde være fra Ewighed, slutte deraf, at denne er alle Europæi-

ropæiske Lærdes Mæning? Omend-
 skönt mand vel skulde formode, at Mis-
 sionairernes Esterrætninger vare de sik-
 kerste, saa bekiender dog P. da Halde,
 at den Glid, som de paa Hoved-Nar-
 sagen til deres Reysse har anvendt, har
 en altid tilladt dem at bruge den for-
 nødne Forsigtighed i at erklyndiae sig
 høye om de Ting, som de have opfyldt
 deres Skrifter med, og at de har for-
 ladt sig lidt formeget paa de Chinesiske
 Skribentere, som af Natuuren ere til-
 bøjelige til at forege deres Lands Nar-
 heder og Bunder.

(Bidere med neste Post)

Continuation af Hr. Maillet hans Be-
 skrivelse over Egypten.

Som Nil-Strommen flyder igennem
 Øvre- og Nedre-Egypten, saa har For-
 fatteren fundet for got, udi sit andet
 Brev at tale derom, førend hand om-
 stændelig handler om Egyptens adskil-
 lige Deele: Og i følge heraf taler hand
 da om denne Flods første Udspring, dens
 Løb, Vandfald og Udflod saavel som Nar-
 sagerne og Virkningerne af dens Opsvol-

men. Denne Flods Opvæld har været de gamle ubekendt, og de yngre Historie-Skribentere ere ikke fuldkommen eenige derom, efterdi endeel sige, at under Li-nien, tæt ved en Søe, Gambea kaldet, udspringer 2de store Bække af 2de Bierge, som foreener sig udi denne Søe, hvoraf Nilen opkommer, som altsaa ikkun udgør en liden Flod. Andre sætter dens Udspring i en dybere Jord, hvoraf den formedelst en Abning paa 8 til 10 Fod med store Virveler udbælder. De Portugiesiske Jesuiter sætter den paa en Høj, hvoraf 2de Kilder udspringer, hvis Dybhed mand ikke veed, saadanne Kilder kaldes de Nilens Kunster, efterdi Kilder og Vandkunster i det Arabisk Sprog med et og det samme Ord udsiges. Alle disse 3 Meeninger synes Hr. Maillet alleene at beroe paa en Indbildning, og ere hans Tanker derom saaledes: Hen imod den middelste Deel af Æthiopien udspringer af adskillige Bierge en utallig hob Kilder, som kommer af den overflødige Regn, som i denne Egn falder; Disse Bække udsøse sig i Søen Gambea, hvoraf kommer en Flod, som indslutter Biergene runden om,

om, af hvilke den største Deel af dens Bænde udkommer. Denne Flod gaar igiennem adskillige Æthiopiens Provincer, ind i Kongeriget Sannar, og rykker med sig der, hvor den skylder hen imod Stæderne Gary og Dongala, en stor Flod, som Landets Indvaanere formedelst dens Bændes Farve har kaldet det hvide Hav. Auctor tillegger Nilens Opsvolming den overflødige Regn, som ved den Tid, naar Dag og Nat ere lige lange, falder udi Æthiopien, og ikke ophører, førend Solen igien er gaaet over Linien. Hand bifalder ikke meget det Prognosticon, mand af Nilens Opsvolmen plejer at gjøre. Dog lader hand sig være angelegen at anmærke den Forsigtighed, som mand i Ægypten bruger til at afmaale Nilens Tiltagelse, hvoraf hænger Grødens Overflødighed eller Mangel udi Landet; Fremdeles mærker hand den Orden, som mand ved Canalernes Nabning bruger, ved hvilke mand ledsager Nilens Bænde til de Stæder, som ere langt beliggende fra den Sted, hvor den sig indgyder; derefter taler hand om de Billegrims og Skibs-Farter, som paa denne Flod, imens

dens

dens Oversømmelsen vedvarer, foretages. Intet overgaar de Tractamenters Prægtighed, som de Arabiske Førster derpaa have gjort, om mand ellers skal troe de Arabiske Skribentere, hvoraf Hr. Mailler har udtrokket saadanne Festiviteters Beskrivelse. Indholden af de øvrige Breve skal paa en anden Tid blive den gunstige Læsere meddeelt.

Italien.

Bologna.

Hvorfore skulde Fruentimmeret ikke saavel som Mandens Personerne have en lige stoor Ræt til Videnskaber? Forstand, Bøger og Underviisning ere jo Bønen til de samme, og staaer jo ikke og disse Bøne aabne for det angene Røn? Disse haver (naar Omstændighederne lader det, at de kand lade deres Fruentimmer-Sager ved andre forrette) visse selig meere Tiid til at efterforske Sandheder end de Lærde, som ere forbundne til at opofre til deres Embede den største Deel af deres Dage. Og saaledes have vi iblant Fruentimmeret, som maa i obscuro tilbringe deres Levetiid, alletid
der

der havt nogle Lys. Hvo kiender ikke de lærde Fruentimmer som baade hos de Grædske, Jødiske, Danske og Tydske have været, og hvad Tidender har mand ikke nu omstunder fra Bologna om en Laura Catharina Maria Bassi et ungt Fruentimmer, som siden 1732 har givet de meest erfarne Mænd nok at bestille. I April Maaned af bemeldte Aar 1732 forsøgte hun i Nærværelsen af de fornemste Herrer og Damer udi denne Bye endel Philosophorum Positioner udi 3de heele Timer, saa at mand ikke havde nødig at sige, hun dersfore fortiente at roses, fordi hun var et Fruentimmer. Den 12te Maj i samme Aar, som var hendes Alders 20de Aar, bærede mand hende offentlig med Doctor-Graden, hvorfore hun udi en meget ziirlig sammensat Tale betakkede sig. Mand kand vel tænke, at mand med en Hob Lykønsknings Bers indfandt sig hos hende ved dette Tilfælde, i sær, som ingen er skeed denne Ares Beviisning i 300 Aar til Bologna, og har mand samlet alle disse Bers tilhobe i et Bind. Saa har mand og fornøjet deres Begjær, som ønskede at kiende dette lærde Fruentim-

mers Gestalt; thi mand har ladet hende i Raabber udstikke, med det Bolognesiske Fruentimmers sædvanlige Hoved-Smykke og en Mands-Persons Doctor-Klædning paa. Overskriften er denne: Laurea Maria Catharina Bassi. Philos. Doct. Col. Academ. Institut. Scientiar. Societ. ætat. ann. XX.

Laura, vale, ingenio quæ & carmine
nota Petrarca

Laura hæc eloquio & mente Petrarca
ca sibi.

Thi Petrarca har tilforn berømmet en Laura. Vi seer da heraf, at hun er optaget til en Med-Lem i et lærd Selskab, og kunde mand vel nævne meget meere om hendes Lærdom, end som skeet er, om der denne Gang var Rum der til. Øvrigheden til Bologna, har endnu udi Aaret 1732 lagt hende en vis aarlig Benge til. Ved Enden af samme Aar disputerede hun til Respect for Hertugen af Catagnano, som just den Gang reynte igiennem samme Stad, og resolvede sig til at læse offentlig; og denne hendes Gliid continuerer hun med til Trods for sine Avtidsmænd. I dette indeværende Aar har hun refuteret et

offentlig Skrift om Blodets Dngang
 udi det Menniskelige Legeme, og som
 mand i det samme havde forsikket at
 Knoglerne vorte ved Legemets Safter,
 saa beviiste hun derimod, at de uden
 saadanne Safter kunde vore; hvilket
 hun uden tvivl vil have meere gjort af
 plaisir end alvor, og skal mand ikke af
 denne Prøve torde slutte noget om hen-
 des øvrige Capacité. Mens imedens
 Materien er faldet paa et lærd Fruen-
 timmer, torde det ikke være af veyen, om
 mand for plaisir forebragte en Question,
 som af en vis Mand tilforn er fremsat:
 Om det kunde være en Staat til nogen
 Fordeel, om mand for Fruentimmeret
 oprættede et Academie, skulde det jo skee,
 maatte det ey skee i den Henseende, at
 mand skulde lære Fruentimmeret al
 den u-nyttige Kram, som tilligemed de
 reene Bæhrer paa endel Academier
 sælges, en reen Philosophie, en sund
 Theologie, en fornuftig indrettet Hi-
 storie, en klokelig Underviisning om at
 opdrage Børn, Huusholdnings-Kun-
 sten, alle andre Forretninger, som Fruen-
 timmeret ellers lærer, dette altsammen
 maatte læres paa et Academie, som

Dertil siden maatte indrættes. Hvad
 Philosophien, Theologien og Historien
 betræffer, da maatte de i Begyndelsen
 læres af ærbare Mands-Personer, ind-
 til at mand af Discipelinder kunde gjøre
 Lærerinder. Hvad de andre Videnska-
 ber angaaer, som Huusholdning og des-
 lige, da maatte mand fra alle Stæder
 indhente Mesterinder udi disse Videnska-
 ber, hvis Mænd vare døde eller andre.
 Det øvrige maatte da siden indrætte sig,
 og enhver Discipelinde kunde lære, hvad
 hun lystede. Heraf kunde da flyde den-
 ne Nytte, at mangen et Fruentimmer
 kunde forstaae vel sit Huus, og derved
 mange Banqverouter afværges, andre
 torde da ikke b. mænge sig med Mænd-
 nes Sager, og begynde meget u-nyttigt,
 efterdi de fornuftigen vare underviste,
 andre vilde straxen tilbringe sine Børn
 i den spædeste Alder en Forsmag paa
 Dyden, og saa vilde Ungdommens Læs-
 ter ikke blive saa mangfoldige, som dog
 meget kommer deraf, at mand forsøm-
 mer Optugtelsen. Saa har forbenev-
 nte visse Mand raisonneret over dette
 Spørsmaal; men det overlades Læse-
 ren til videre Paaskionne.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

30.

Den 26 Julii. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 246.

Følaende Disputatzer ere holdne af Pro-
fessorerne i Kiøbenhavn ved det Kon-
gelige Universitet.

Åar 1588.

- D. Andrea Christiani, Ripensi, Med. Por-
fessoris, Theses de Medicina. Resp. --

Åar 1589.

30 April. D. Andrea Laurentii, Theol. Prof.

Ëg

The-

- Theses de Sacro Veteris Ecclesiæ Mi-
nisterio. Resp. *Cunrado Aslaco*, Bergensi.
31 Maj. *M. Petri Hagai*, Dialect. Prof. Disp.
de Causa Discrepantiæ & fundamento
Conformitatis inter Dialecticos, deq;
Dialecticæ Definitione & partitione.
Resp. *Nic. Svaningio*.
21 Jun. *M. Job. Sasceridis*, Prof. L. Ebr.
Theses Theologicæ de Littera & Spi-
ritu. Resp. *Otthone Stephano*, Islando.

Tyskland.

Hamborg.

Den bekendte og for den Evangeliske
Sandhed ivrige Hr. Doct. og Prof. Kluge
til Dortmund har nu udgivet det 3die
Specimen af sin Refutation imod det
Berlenburgiske Bibel-Verk, Titulen er
følgende: Spiritus Erroris in recentissi-
mo Berlenburgensium Bibliorum Opere
Duce Spiritu Veritatis cognitus. Speci-
men tertium, in Archigymnasio Tremo-
nientiensi, publicam in Disceptationem vo-
candum proponit JOANNES DANIEL
KLUGE, Theologiæ Doctor & Professor
Publicus Serenissimo Duci Qverfurtensi
& Weissenfelsensi a Consiliis Sacris atqve
Gymna-

Gymnasiarcha. Respondente Henrico Kellinghusen, Hamburgensi. Ad D. VI. VII. VIII. A. R. N. clo lccc xxxvi. Tremonia in 4. 9 Art. Si vilde paa en anden Tid tale noget om dette Skriftes Indhold; men nu alleene forestille den bevaagne Læsere den smuk udarbejdede Inscription til Deres Magnific. Hr. Borgemeester Scheele. Den lyder saaledes:

Viro Magnifico atqve illustri MARTINO LUCÆ SCHELIO J. U. D. seu quia una vix capax est tanti ingenii disciplina, & decori universæ Reipublicæ litterariæ, & fulcro patriæ, deliciarum suarum, Reipublicæ legitimo tutori, hoc est, consummatissimo consuli avunculo, sibi non fato arctius & cognatione conjuncto quam innumerabilibus meritis, nec naturali magis quadam quam provocata pietate suspiciendo, tum se nominatim suasque qualescunque musas non insigniori, sed eidem ipsius perpetuæq; committens benevolentia, tum ut id grande cœli depositum posteritatis admirationem & ætas nostra & præcipue ipsius gens amplissima quam felicissime ferat quamque diutissime privata publice reiterans vora.

Hoc quicquid eruit veritatem divinorum oraculorum obtinuitq; licet immortalis numine Dei sustentatum, tamen haud temere tanti viri sub patrocinii umbra latiturum, cui tenacissimo veri cujusque & recti ingenue, fortiter, constanter tue-ri integritatem sacrorum est cordi, sacrum habere potissimum voluit, & si commendare ea, quibus multum in veritate, candore, pietate est praesidii, neque nefas erit neque inutile, ut cum maxime atque observantissime commendat Henricus Kellinghusen.

Sammesteds er hos Conrad König trykt: Das Fundament der Lehre vom Stein der Weissen, eller den ældgamle Philosophi Hermetis Trismegisti Tabula Smaragdina, hvilken Tabula hidindtil af de meeste er holdt for en uopløselig mørk Tale; Denne samme er nu i det Tydske Sprog med en experimenteret Sandhed tydelig forklaret, og kalder Auctoren sig Pyrophilus. in 4to. 14½ Ark. Forfatteren har underskrevet og forseglet alle ægte Exemplarer af dette Skrift.

Giessen.

• Hr. Prof. Christoph Friedr. Ayrman
har

har ladet her trykke et Ark med følgende
 Dyrskrift: *Consilium de thesauro histo-*
riae antiqvæ universæ, 14 pluribusve ma-
ximæ formæ voluminibus in publicum
proferendo. Hand tænker til at lade
 trykke tilsammen mange vigtige Skrif-
 ter, som de gamle Historier angaar. De
 samme vil ongefæhr udgiøre 12 Bind,
 hvorved Auctor vil giøre en Indledning
 til de gamle Historier, og med den sam-
 me en Begyndelse til dette store Verk. I
 den sammes første Section skal forekom-
 me *Historia Studii litterarii* fra Begyn-
 delsen indtil vore Tider, i den anden, Af-
 handlingen om de gamle Historiers Be-
 skaffenhed, og Maaden at lære dem til
 sig paa, i den 3die, en fuldstændig For-
 tegnelse paa gamle Bøger og Skrifter,
 som hører til den gamle Historie, i den
 4de, *Bandiri Bibliotheca numaria* med an-
 seelige Forbedringer, og i den 5te et *Bi-*
bliotheca iconographica & epigramma-
tographica over de, som har bekiendtgiort
Inscriptiones, Monumenta og andre An-
tiquiteter. Derpaa skal følge udi Orde-
 nen et fuldstændig udarbejdet *Systema* o-
 ver de gamle Historier, og endelig en

Samling af Historie-Skriverne selv, saa at mand antræffer først det Jødiske Folkes Historie, Ægypternes, Babylonierne, Assyriernes, Persernes, Grækerne, Rømerne etc. Ligeledes skal de have her deres Blads, som har beskrevet disse Folkes Situationer, Tide-Regninger, Stamme-Registere og Antiquiteter, og vil Auctor hosføje adskillige af sine egne Afhandlinger, Overskriften paa det gandske Bælt er følgende: *Thesaurus historiae antiquæ universæ, sacræ & profanæ, historico-geographico-chronologico-genealogico-antiquario-criticus, præter introductionem, & systema historiae antiquæ, partim ex ipsis fontibus ope accuratioris criticæ concinnatum, partim selectis ex majoribus auctorum recentiorum operibus, observationibus, tum antiquis Inscriptionibus, numerorum & reliquorum monumentorum veterum iconibus, illustratum, complectens collectionem scriptorum recentiorum, minutiorum imprimis & rariorum, nec in aliis thesauris & collectionibus obviatorum, de argumentis singularibus eodem pertinentibus, opera & studio Christophori Friderici Ayrmanni.* En

Engelland.

London.

For nogen Tiid siden er udkommet et Skrift, som finder Biesald hos mange, hvis Titul lyder saaledes: Popery confuted by Papists. Auctor viser derudi, at den Protestantiske Lærdom, ved de rette Troende Kirke-Fædres, Cardinals, Biskoppers og lærdeste Scolasticorum Bidnesbyrd og udtrykkelige Stæder er bekræftet, og derved noksom beviiset, at den Protestantiske Kirke er den sande, og i alle Seculis for Lutheri Tiid har været kiendelig.

Franckerige.

Paris.

Her er nyelig udgangen en Tractat under denne Titul: Traité du bon Chisle pour la production du sang, ou l'on voit, entre les causes ordinaires qui le corrompent, plusieurs maladies, qu'on n'a pas conuës, il contient aussi le moyen de les prevenir & les remedes pour les guerir à Paris 2 Vol. in 12mo. Intet er til Sundheden meere nødvendig end en god Fordøyelse den ilde fordøiede Fø-

de, gjør en ond Nærings-Saft, og denne igjen et ond Blod. Hvorfore det er høist-nødvendigt, at mand betragter, hvad som kand skade Fordøyelsen eller befordre den; og dette har Hr. Vindet, Doct. Med. til Morgé ladet være sit Arbejde, først randsager hand, hvorledes Føden udi Munden tilberedes, den Forandring som den vederfares udi Mavens formedelst de adskillige derudi sig befindende Safter, hvad mand skal slutte om acido og alcali i henseende til Fordøyelsen, hvad det flygtige Mavens Salt er, ved hvad for Middel mand skiller Spøtets fra andet Salt hvad natura succi glandul. stomachi er, hvad for Beviis mand har paa det suure Salt in Intestinis, om Fordøyelsen skeer ved acida, alcalia, Sønderribelse eller Syden, saavel som andre Spørsmåale. Bøket er inddeelt i 3de Deele, og de nys bemeldte Articler afhandles i den 1ste Deel, hvoraf vi her vil anføre den første. Og falder Talen herudi om, Næringsens Tilberedelse i Munden, som den foregaaende Tilberedelse for det gandske Fordøyses Bøket, og uden hvilken en god Næ-

NæringsSagt umuelig kand tilveie bringes, men som dette falder noget vidtløftigt, vil mand vie til næste Post, da videre herom skal meddeeles.

Continuation og Slutning af du Haldes
Beskrivelse over China.

Beslynderlig ere disse Bøger u-rigtige i Geographien. Dog ere de Bildfarelser, hvorudi de ere faldne, rattede udi disse herved sig befindende Carter, som de Jesuiter have tegnet, der paa Kaysers Canghi, denne nu regierende Herres Formand, hans Befaling have igiennemreyst dette meget vidtløftige Chinesiske Kayserdøm, og som mand læt kand etagte, intet har forglemt, for ved deres Arbejdes Rigtighed at gjøre sig denne Monarches Beskyttelse meere og meere værdige. Foruden disse Carter, som udgør ikke den mindste Deel af dette Bærk, har P. du Halde igiennemseet en forunderlig Mængde fra China udkomne Beretninger, confereret dem med hinanden; og naar det her paa har seylet ham, har den bestandige og fornødne Breve Bærel, som hand fra 24 an siden med de

Chinesiske Missionairer har vedligeholdt, forsynet ham med alt det, som til den Chinesiske Histories Befordring kunde ønskes. Endeel af disse Missionairer har endogsaa givet sig den Umage, at oversætte visse lærde Chinesers Bøger, som føre Beviis med sig paa de fleeste af ham anførte Historier, hvortil ogsaa kommer dette, at hand har havt den Fornøjelse, at lade sit Verk, da det var færdigt, atter igiennemsee af P. Contacin, som har været i 32 Aar i China, og opholdt sig over et Aar til Paris. Heraf seer mand da, at Auctor har havt al det Forskud, som mand til saa stort et Verks Sammensættelse sig kunde ønske, og at hand intet har forbigaaet, som kunde være nødigt til at bringe det samme til Fuldkommenhed, saavel som taaget sig vare for de Feyl, som hand selv beskylder de fleeste Skribentere for, der om China have skrevet. Belangende den Orden, hvorefter Auctor inddeeler sine Materier, da er den samme med Udkaftet conform, undtagen at det syntes ham ikke at være utienligt, til desto bedre at forstaae det, hand siden havde at fores
brin

bringe, om hand i den første Deel meddeelede et kort Begreb af Historien over det Chinesiske Monarchie; Og for denne Aarsag skuld begyndes det gandske Bærf med en Summarist Beskrivelse over det Chinesiske Keyserdom. Det er gandske vist siger hand, at China er det skønneste og største Rige som bekendt er; thi jeg vilde ikke være Borgen for, at der jo og udi Syder-Lænderne eller udi et ellers u-bekendt Rige kand findes Folk af smukke Sæder. Naar mand har forladt Europa og lander ved den næste Strand-Bred udi Africa, trykkes det da ikke een, at mand er kommen udi en gandske anden Verden? De Indianiske Folk selv, omendskiont de ikke ere saa aldeles grove, ere dog saa uskikkede naar mand holder dem imod vores med høvisse Sæder beprydede Nationer, at de kand for halve Barbarer regnes. Hvo skulde nu vel have tænkt, at der bagen for et saa grovt Barbarie skulde træffes et mægtigt Folk, som saa vel var af-tættet, til Kunster beqvem og til Videnskaber saa hengivet.

Ita:

Italien.

Mayland.

Af Corpore omnium veterum Poëtarum Latinorum, som trykkes her med den Latinske Oversættelse, er i dette Aar den 8. og 9de Tome udkommen, hvorudi Horatius indeholdes. I den første Tome staaer Lyrica, libri Epodon, carmen seculare oversat af Abbeden del Buono, Prof. lit. hum. til Turin, men Poëtiquen af den Venetianske Patricio Benedetto Pasqualigo. Editores har givet Abbedens Arbejde Fortrinnet for Feder Nomi, Franc. Ant. Cappone, og Lor. Mathæi deres Oversættelse, ey alleene fordi den er den nyeste, men endog fordi den er rigtig, fornøvelig, og med mange Raabber forsynet. Derved er og Pasqualigo hans Oversættelse kommen i Brits. I den 2den Tome staaer Brevene efter Francisci Borgianelli Oversættelse, hvilken er meget bedre, end den, som Lud. Dolce har forfærdiget; ved Sarryræ havde de vildet holde sig til Dolies Oversættelse, dersom de ikke havde mærket, at denne havde efterfuldt en slet

og u=nyttig Codicem , og endnu dertil= med ey forstaaet Poëten ret mangan= Gang , ja havde endogsaa oversat tvært imod Poëtens Forstand ; hvorfore den Arcadiske Hyrde Parmina Ibichense, un= der. hvilket Navn Hr. Franc. Maria Biacca en allerede berømt Skribent ligger forborgen , har paaataget sig U= magen , og sat Oversættelsen i saadan Stand , at den første Forfattere maatte takke ham derfor , dersom hand kunde læse den.

Benedig.

Den berømte Auctor til den Neapolitaniske Historie Hr. Giannone har op= holdet sig nogen Tid her , som Repu= bliqvns Consulente, og formeente, efter= haanden at sætte sig i den Stand, at kunde under Republiqvns Beskyttelse fuld= kommen udarbejde og til Trykken befor= dre endeel meget vigtige Bærk , hvorpaa hand allerede i lang Tid har arbejdet, Mens som hans mægtige Fiender og For= følgere, hvis Had hand sig formedelst sin noget frit skrevne Neapolitaniske Hi= storie havde tiltrokket , begyndte nu først tæet at opvaagne, og anholdte indstæn= digst

Digst adskillige Gange hos Republiqven om hans Udlevering ; saa at Regubliqven endelig saa sig nød til at forkynde Hr. Giannone en vis Dag, da hand sig inden 3de Dage af Venedig maatte begive, og siden gandske udaf det Vene-tianske Sebeet. Derpaa gif Hr. Giannone til Mayland, og derfra til Geneve, hvor hand meente sig at være sikker nok, og begyndte derfor igien at arbejde for alvor paa den 5te Deel af sin Neapolitaniske Historie. Men neppe havde hand opholdet sig her i 2 Maaneder, saa blev hand kiendt med en vis Adelsmand, og af den samme indbudet paa et uden for Geneve paa de Savoniske Brændser beliggende Land-Gods. Hr. Giannone, som befandt sig paa Savonisk Grund, og kunde ikke formode sig noget ondt fra en god Ven, gif med Fornøvelse selv til Garnet ; men maatte saa snart hand var ankommen til sin største Bestyrkelse erfare, at den forestillede Ven toeg Masqven fra, i Kongens af Sardinien Navn forkyndte ham Arrest, og lood ham u-fortøvet til Rom henføre.

Verona.

Udi det forrige Aar er af P. Alleffandro Mazzoleni udgivet Franc. Bianchini Levnets-Beskrivelse paa 15 Aarf. De af denne berømte Mand forfærdigede Bøger ere følgende: 1) Oratio Proemialis in institutione Academiae Aletophilorum Veronæ 1687. 2) De methodo philosophandi in rebus physicis. 3) Osservazioni e discorsi astronomici, som hand paa Ciampini academia physico-mathematica 1684 og følgende Aar har aflæst. 4) Iscrizioni Sepolchrali nel Catafalco di Papa Alleffandro VIII; til de paa bemeldte Sted vorende u-trykte men dog fuldkommen udarbejdede Skrifter, er endnu disse at tælle: 1) Relazioni de' Suoi viaggi. 2) Dissertazione fatta in occasione di trasferirsi il corpo di S. Leone, efter som mand, ved dette Legems transport fra et Alter til et andet, har fundet en stor Overeenstemmelse udi Klæde-dragten med den nu omstunder brugelige, saa blev Hr. Bianchini, der var sammestæds tilstæde, anlediget til at berømme den Romerske Liturgie og Ceremonier formedelsi dens Alderdom og Uniformité, og derhos at bemærke endeel af Boliachisternes Fejl.

3) Studium Bibliothecæ & litterarum, optimi Principis indicium esse. Dette er en Tale, som hand vilde holde til Bæve Alexander den 8de, efter som den samte var sindet 1690. i det første Aar, da hand var opkommen paa den Bavelige Stoel, at besøge det af ham indrettede Ottoboniske Bibliotheqve, men den blev ikke holdt, som Auctor melder udi en Skrivelse til Cardinal Ottoboni den Bavelige Nepote, fordi Baven kom ikke derhen i egen Person. 4) Udi det Muselliske Bibliotheqve er et skönt MS. af Beskrivelsen over bas reliefs udi det Urbinske Pallads, under Titul: Anaglypha Palatii Urbini, à Federico Duce II. constructi, descripta & explicata, unâ cum machinis hydrostaticis, nauticis &c. Fortalen er ganske anden end som den, der staar ved den Italienske Oversættelse. 5) Relazione dell' Anfiteatro di Albano. 6) Endeel Bind over Antiquiteter og lærde Beretninger, som hand til Rom og andenstæds har samlet og med sin egen Haand meget næt aftegnet. Iblant andet ere mange Inscriptioner derudi at finde. 7) Endeel Efterretninger, som til Calender-Congregationen henhøre.

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

31.

Den 2 Augusti. 1736.

DANNEMARK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 247.

Ved Kjøbenhavns Academie ere efter
følgende Professorers Disputatzer
holdne og udgivne.

Åar 1590.

Den 28 Jun. *D. Andrea Christiani Ripen-*
sis, Med. Prof. Theses de Sanitate,
Resp. *Nicolao Svaningio*.

9 Sept. *D. Georgii Christophori Dybvadii*, The-
ologi

Hb

ologi Theses, quibus repetitur Summa Veræ & incorruptæ doctrinæ, quam Ecclesiæ nostræ profitentur. absque Respond.

Mar 1591.

- 12 Maj. *M. Job. Sasceridis*, Prof. Ebr. Ling. Theses de Regno Christi, quomodo differat à Regnis mundi, Respond. 5 *Laur. supr. Candidatis.*
- 28 Jul. *D. Andrea Kragii*, Ripensis Prof. Physices, Theses ex tribus prioribus Capitibus Primi Libri Physicorum Aristotelis desumptæ. Respond. *Johanne Clementis L.*
- 6 Octobr. *D. And. Kragii*, Ripensis, Prof. Physices, Theses ex Quarto & Quinto Capitibus Primi Libri Physicorum Aristotelis desumptæ. Respond. *Nicolao Pascaſio, Cimbri.* (NB. habita est hæc Disputatio in domo Valkendorſiana, sedecim Studiosorum habitationi tum donata & dicata, sed Ao. demum 1595 in Julio fundata.)
- 30 Nov. *D. Nicolai Theophili*, Jur. Professoris, Theses de Testibus Forensibus. Resp. *Olao Brendero, Hafniensi.*
- 15 Dec. *D. Thom. Finckii*, Prof. Math. Theses

ses de Constitutione Philosophiæ Mathematicæ, Resp. *Hectore Maliban, Sunderburgensi.*

Indskland.

Hamborg.

Hos Conrad König er Hr. Joh. Hüblers J. U. L. fuldstændige Geographie i 3de Deele in 8. kommen for Lyset, 7 Alph. 17 Ark. Denne Bog er efter sin maadelige Størrelse, uden tvivl det fuldstændigste Arbejde, som i den Materie er udkommet, og vil finde mange Liebhabere, formedelst den angeneme Omberling paa de mange derudi forekommende merkverdige Ting, som mand ellers udi deslige Bøger forgiæves maa leede efter. Den første Tome handler om Europa, Portugal, Spanien, Frankrig, Englland, Skottland, Irreland, Næderlandene, Svidserland og Italien. Den 2den om Danmark, Sverrig, Norge, Preussen, Bohlen, Rusland, Ungarn, det Europæiske Tyrkie, Asia, Africa og America. Den 3die beskriver det Hellige Romerske Rige, efter den bekendte Afdeeling udi de sædvanlige 10 Kredser. Dette Verks Op-

perlighed frem for andre Land tornem-
 melig tilskrives det skionne Museo Geo-
 graphico, hvor udi ere at antaffe udi en
 stor Mængde de skionne Charter, som de
 beste M:stere i Tydskland og Frankrig ha-
 ve skullet. Forfatteren har deraf udvælt
 til sit Forhavende 1300 Stykker af de
 beste, hvoraf hand med stor Nytte betiens-
 te sig ved nærværende nye Udgift. Hand
 har paa nye atter igiennemseet med stor
 Agtsomhed alle Capitler, og lagt det der-
 til, som hand kunde bruge af de nyeste
 Rejse-Beskrivelser. Og som der i nogle
 Capitler fejlede endel merkværdige Stæ-
 der, saa har hand føjet de samme derhos,
 og i agt taget de Forandringer, som si-
 den den Tid i gandske Provincer sig har
 tilbraget. Forfatteren er udi dette sit
 Arbejde af mange Belyndere bleven un-
 derstøttet, som haver tilskickt ham fuld-
 stændige Erindringer; hvorpaa de tilfor-
 ladelige Efterretninger om Kongeriget
 Preussen kand tiene til et Exempel, men
 i almindelighed maae mand tilstaae, at
 mand ikke lettelig skal finde en saa til-
 strækkelig og dog derhos kort forfattet
 Geographie over Tydskland, som denne
 nærs

nærværende: ved hvis Udarbejdelse Forfatteren baade har vrist en berømmelig Si D, saa og et got Zal udi saa adskillige Materier. Herforuden er Bogen befriet fra mange Tryk=Fejl, som sig i de forrige Oplag haad: indsnegget.

Leipzig.

Det første Seculum, som Hr. Joh. Georg Pertschen, første Syndicus til Hildesheim har ladet udgaac til et Forløg paa en Kirke=Historie, for saavidt den samme Land ansees som en Indledning til den Geistlige Jurisprudence, er hos Joh. Mich. trædet for Lyset, og in 4. 3½ Alph. stærk. Denne Bog vil for mange Aarsagers Skyld finde en good Afgang; thi den er grundig, munter og m. d. en flydende Skrive=maade forfattet. Mand kunde læt af Fortalen giætte, at Auctor er vandt til at optage allting af Grundten, efterdi hand foreleager os de mindste Omstændigheder af sine Børne=Ar, for at viise, hvorledes hand er kommen paa at Studere, og besynderlig at efterforske Kirke=Historien. Men hans Ordrige Forebringende er dog ikke u=angeneem. Mand maa ogsaa tilstaae, at de

beste Kilder ere oprigtigen anviste, og at
 Auctor synes selv af dem at have øst alt
 det gode, som kand gjøre hans Bog be-
 hagelig. Udi denne Deel handler hand om
 Johannis Fødsel, om hans Embede, om
 Jesu Himmelfart, indtil Concilii holdelse
 til Jerusalem, her ifra igien, indtil Petri
 og Pauli Død, og endelig indtil Seculi Ende.
 Fremdeles om adskillige Omstændig-
 heder, som til Historien om Christo hen-
 hører; om Religionens Tilstand under
 Jøderne og Hedningerne ved Christi Ti-
 der; om den Christelige Meenighed udi
 disse Tider; om Meenighedernes Indret-
 telse efter Christi Himmelfart; om de
 usædvanlige og sædvanlige Meenighedens
 Tienere: som Apostlerne og andre usæd-
 vanlige Evangelii Tienere; om Apostler-
 nes Discipler og Medhielpere; om de
 første Christnes Orden i almindelighed;
 Guds-Tienesten; Forsamlings-Stæder-
 ne; Daaben, om Nadveren og Kierlig-
 heds-Maaltider, om Bandsættelse og
 Kirke-Bod; om Kirkerne Guds, Kier-
 terier; om Concilier og Geistlige Ret-
 tergange; om den Christelige Lærdoms
 Forsølgelse; om de Christnes Huushold-
 nings-

nings- og Ægte- Stand; om Forsorg for Syge og Afdøde; om den Borgerlige Orden under Jøder og Hedninger. Det var at ønske, at de øvrige Secula med lige saadan Flid bleve udarbejdede, og tvivler mand ikke, at Verket jo vel vil finde Modsigelse, men dog derhos ikke være uden god Nytte.

Holland.

Haag.

Boghandleren Jean Neaulme sælger efterfølgende: Voyages faits principalement en Asia, dans les XII. XIII. XIV. & XV Siecles par Benjamin de Tudela, Jean du Plan-Carpin, N. Ascelin, Guillaume de Rubruquis, Marc Paul Venicien, Haiton, Jean de Mandeville, & Ambroise Contareni, accompagnés de l'histoire des Sarafins & des Tartares, & precedée d'une Introduction concernant les Voyages & les nouvelles découvertes des principaux Voyageurs, par Pierre Bergeron 1736. 4. med mange Character og høstrykte Raabber. Denne Samling af Rejse-Beskrivelser vil uden tvivl finde mange Liebhabere. Thi de ere de

ældste iblant dem, som efter den Romer-
 ske Magtes Undergang ere blevne for-
 fattede; Dertilmed vare de fleeste der-
 iblant blevne rare. Bergerons Afhand-
 ling om Slibe = Farten, og de yngre
 Renfer, hvorpaa de har opdaget eller
 indtaget Lønder, kand tiene til en Ind-
 ledning til det følgende. En nøyse Efter-
 rætning om, paa hvad Maade adskilli-
 ge Europæiske Folk have fattet fast God-
 udi alle øvrige Verdens Deele, som paa
 en angenem Maneer er sammenskrevet,
 vil give Læseren ikke en ringe Fornøelse.
 Om Benjamins Rense = Beskrivelser har
 mand vel havt en Latinisk Oversættelse,
 saa vel af Ario Montana som Constantino
 l'Empereur, mens endnu ingen Frankøst-
 Gloders, Lønders og Støders Navne
 har vel l'Empereur troffet paa det beste,
 og derudi har Oversætteren efterfulgt ham
 men de Navne, som hand ikke har kundet
 oversætte, ere forblevne saaledes, som de
 staae udi Texten; og maae vel Benja-
 min selv u-rættelig have forstaaet og skre-
 vet dem. Jean du Plan-Carpin, og As-
 celin bleve stikkede af Pave Innocentius
 IV. som Apostoliske Legater til Tartar-
 riet

riet og andre Folk i Osten; de havde en udtrykkelig Befaling om, at optegne Landets Beliggende, og baade dets naturlige og Politiske Bestaaffenhed, Folkets Sæder, Religion og Krigs-Orden. Til dette Gesandtsskab at afsikke blev Paven foranleddiget ved Tartarernes Streiffen udi de Christelige Lænder, og stikkede derfor disse Mænd derhen, for ved gode Forestillinger at holde Barbarerne fra Fiendtligheder imod de Christne. Vincentius Bellovacensis har indført Efterretninger i sit Speculi Historici 32 Bog, og sat dertil, det som hand har hørt af Simonis de S. Quintin Fortæling. Saa har mand og confereret altsammen med et fuldstændigt MSt. af det Betaviske Bibliotheque. Wilh. de Rubriquis blev 1253 af Ludvig den IX. Konge i Frankerige hendsendt til Tartariet og China. Hand har selv beskrevet sin Rejse, og Hr. Bergeron oversat den af det Engelske. Denne er og med tvende Latinske MSt. confereret og noget forøget. Bergerons Tractat om Tartarerne, hvorudi hand baade efter gamle og nye Skribenters Forevisende handler om deres Op-

Konst og Lænder, om Religionen, og Levemaaden, om deres Magtes Bichtigkeit, om Chanernes Følge i Arve-Rættten, og om deres Horder; Ligeledes er hans korte Begreb af den Saracenske og Mahometanske Historie efter det Pariske Oplaa af 1634. 8. trykket. Derpaa følger Munkens, Banconis, Anmærkninger over de Norderlige Verdens Deele, og Esterrætninger om Tartariet, som hand har toget af R. Wendorers og Matth. Parisiensis Historie. Marci Pauli Ostens Rejse-Beskrivelse er et af de beste Stykker udi denne Bog; Den er oversat efter Andreæ Mulleri skionne Latinske Edition, hvis Fortale om Marci Pauli Berson og hans Rejser er blevet derhos beholden; ellers er den foreget med mange Tillæg af et MSt. i det Berlinske Bibliothek og af Ramuzio, Purchas og Vitruvius deres Editioner. Nic. Salcon Orientaliske Historier som hand har skrevet efter Haibon en af Kongens af Armenien Forvanter hans mundtlige Berætning, er oversat efter den Latinske Mulleri Edition. Mandeville Rejse-Beskrivelse er siden det 15de Seculum ofte trykt

trykt paa Latin Frankøst og Italiensk, og fortiente vel, at mand gjorde nye Oplag deraf. Contrareni Beskrivelse over sine egne Persianiske Rejser gjør Slutningen paa dem alle.

Engelland.

London.

I forrige Aar udkom her et lærd Skrift for Lyset, som fører den Titul: An Enquiry into the life and Writings of Homer. Det er en stoor 8. 335 Sider stærk foruden Registeret paa 5 Ark. Forfatteren Thomas Blackwell, Profess. i det Grædske Sprog til Aberdeen i Skottland, besvarer derudi det Spørsmaal, som en fornemme Mand har gjort til ham om, hvoraf det kommer sig, at ingen udi 2700 Aar har været Homeri Lige i Episke Digter, ej heller nogen tilforn har overgaaet ham? Men hand besvarer det saaledes, at hand viser, det er gandske naturligt tilgangen. Homerus er fød udi lille Asien, udi et Land, som kunde indplante sine indfødde Børn et got Temperament, en levende Indbildnings Kraft og alle de Egenheder, som

til

til gode verdslig Vitse, Historie=Strivelse og Poëter henføre, hand levede paa den Tid, da hand ved en god Polities og mildere Saders Begyndelse, endnu fandt mange Levninger af det gamle Barbarie, hvorved Bekymring for Friheden at erholde var med allelags heftige Besmyts Bevægelser sammenknyttet, Fred, Eenighed og god Orden, som ellers gjør et Folks Lyksalighed, ere efter Auctors Dom en stor Skade for et Digt, som sig kun ved Forundring og andre heftige Affecter opholder.

Samme Steds er udkommen et Skrift til at opmuntre Engellænderne i sin Handel. Det fører denne Titul: The national Merchant; or discourses on Commerce and Colonies. Forfatteren af dette Skrift, som hand i endeel Breve for en god Ven har foredraget, veed intet bedre Middel til at bringe den Engellske Handel i Orden, og føre den til større Nytte, end naar Rishmændenes og Nationens Fordeele med hinanden blive forenede.

Frankerige.

Paris.

Paa Bogladerne bekommes følgende

nye Bøger: Maximes chretiennes, tirées des lettres de S. Augustin, & rangées sous differens titres par ordre Alphabetique.

Les Panegyriques des Martyrs par St. Jean Chrysoftome, traduits du Grec, avec un abregé de la vie des ces mêmes Martyrs par le P. de Bonrecueil 8vo. pag. 612.

Paris ou le Mentor à la mode par M. le Chevalier de M. P. L. 12. pag. 155.

Continuation af Berættningen du Traité du bon Chyle pour la production du sang.

Barndommen, Ungdommen, Mandens Alderen og den høye Alderom deeler sig det i 4 Alder; men dette kunde aldrig gaae igiennem de adskillige Alder, dersom Næringen ey oprættede det som daglig sig adspreeder udi, det Menneskelige Legeme, hvilken Adspredelse er saastoor, at den, som Auctor siger, ligesom gjør en Skye runden om os, ligesom mand saadant seer paa Speile eller skueret Tin, efterdi der udi samme Øjeblik kommer en Flet derpaa, naar mand anrerer

rører dem med Fingern eller den flade Haand. Til denne u=ophørlige Bæses nets Afgang at oprætte, har Skaberen vildet, at Urter, Frugter og Kiød, som mand æder, skulde udi vores Legemer frembringe en vis Mælk, at denne Mælk skulde nære alle Deele, og anskaffe de til deres Bevægelser fornødne Genster. Og om denne Mælkes Afsling har Hr. Viridet foretaget sig at handle; til den Ende efterforsker hand de Safter og Bærløng, som Naturens Hænde har forfærdiget til dette store Bærl at forrætte. Den Mælk, hvorom her tales, heeder Chylus, og lider Næringsmidlerne, naar de til dette mælkagtige Bæsen skal omstiftes, 3de slags Forandringer: Den første skeer udi Munden, den anden udi Maven, den tredie i Tarmene, hvor den Mælk efterat den er igiennemsted, gaaer ind i Mælk=Aarene, som fører den samme til et Rør, som kaldes Bryst=Aaren, hvoraf den gaaer ind i den venstre Venham axillarem, og beblander sig derudi med det Blod, som kommer fra Armen tilbage, og naar den da kommer i det høyre Hjertets Kammer, og derfra er

fome

kommen i Tungen, da bliver den rød,
 og løber siden det gandske Legeme igien-
 nem. Nærings-Middelerne tilberedes
 udi Munden ved Tænderne, Riaben,
 Tungen og Gummerne; den haarde
 Spijs sønderlides med For-Tænderne,
 og males gandske tynd med Side-Tæn-
 derne. Tungen støder ved sine adskillige
 Bevægelser de Støkker, som kommer ved
 Siden, hen til Kind-Tænderne, hvilket
 Kind-Tænderne ligeledes giøre, og Ro-
 den af Tungen forhindrer ved sin Tyk-
 kelse, at Beederne ikke kand komme ned
 i Struben, indtil de ere blevne som en
 Grød. Denne Grød maa være blødet
 ved en Sastes Beblandelse, som væd-
 sker Munden, og kommer ud af Ste Siæn-
 ger: saadanne Siænger beskriver vores
 Auctor, og anmærker deres Brug; hvor-
 paa hand skrider til det, som betræffer
 saadan Sastes Egenstabs og anfører,
 at den er det samme som Saliva, at Saliva
 bestoer af vandagtige Deele, siur Salt
 og raat Svovel, den vandagtige eller se-
 rose Deel befinder sig derved i stoor Over-
 flod, hvoraf 2de slags Virkninger ud-
 springer, hvoraf den ene er, at Saliva
 derved giøres flydende, og sættes i Stand,

Til at bevædste Munden, den anden, at den tørre og haarde Spise derved be-
 fugtes, og den sammes Deele derved ad-
 skilles, saa at naar denne Spise bliver
 delt i mange smaae Stykker, lader de
 sig desto lærttere opløse, naar de kommer
 i Mave. Denne vandagtige og serose
 Deel kommer af Blodets Vandagtig-
 hed, og denne igien kommer ey alleene
 af Drikke, men endog af Urter og Frug-
 terne, hvilket forarsager, at adskillige
 Dyr lever og befinder sig vel uden at de
 drikker. Bores Auctor fører i dets Hen-
 seende Faarene an til Exempel, som
 mand med Strikker drager op paa stei-
 le Bierge, som mand og lader der for-
 blive de herdeste og tørreste Maaneder af
 Aaret igiennem, hvor de, uden ringeste
 Band at drikke, tager Foder til sig og
 mættes. Dernæst beraaber hand sig
 paa Kærnes Exempel, som paa adskill-
 lige Stader af Svidserlands Bierge
 giver mange Dage Mælk i Overflødig-
 hed fra sig, og dog ikke drikke. Den
 friske Luft, som disse Dyr drage til sig,
 og som om Morgenen lægger sig paa
 Høyene, gjør og meget dertil.

(Videre med næste Post.)

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

32.

Den 9 Augusti. 1736.

DANMÆRK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 248.

Følgende Disputatzer ere holdne af Pro-
fessorerne i Kjøbenhavn ved det Kon-
gelige Univerfitet.

Mar 1592.

Den 29 Januar. *M. Ivari Stubei*, Pæda-
gog. Prof. Theses de Orthographia
Orationis Eruditæ & Latinæ. Resp.
Lagone Christiano, Ripensi.

Ji

3 Maj.

- 3 Maji. D. Job. Slangendorpii, Theol. Prof. Problema $\omega\epsilon\iota$ ξ $\alpha\mu\phi\omicron\tau\epsilon\rho\alpha$ $\epsilon\iota\delta\alpha\varsigma$ $\tau\eta\varsigma$ $\kappa\omicron\iota\omega\nu\acute{\iota}\alpha\varsigma$, id est, de utraq; specie Sacramenti, paucarum Thesium $\theta\upsilon\sigma\eta\mu\alpha\sigma\iota\alpha$ propositum & $\tau\omicron\iota\varsigma$ $\pi\omicron\tau\eta\rho\omega\kappa\lambda\acute{\epsilon}\pi\eta\iota\varsigma$ oppositum. Resp. Olao Brendero, Hafniensi.
- 16 Dec. D. Thoma Finckii, Prof. Math. Theses de Hypothesibus Astronomicis, Dimensionis Mundi ac Primi motus Circulis. Resp. Nicolao Matthia, Hafn.

Mar 1593.

- 7 Mart. D. Andr. Christiani, Ripensis, Prof. Medic. Analysis duorum Priorum Capitum Libri Aristotelis primi de cælo, Resp. Sigvarde Stephano Islando.
- 24 Mart. D. Andreae Kragii, Ripensis, Prof. Phys. Theses de artium Principiis & Legitima Conformatione. Resp. 25 Laureæ primæ Philos. Candidatis.
- 26 Maj. D. Andreae Kragii, Ripensis, Prof. Physices, Theses de Definitione & sub-jecto Physices. Resp. pro summa in Philosophia Laureæ 5 Candidatis.

Indsøland.

Hamborg.

Over Hr. Doctor og Professor Fabricii

døde

Dødelige Afgang har Hr. Prof. Richey
forfattet efterfølgende smukke og vel-
lydende Vers:

Heroes gemini mense extingvuntur eo-
dem,

EUGENIUSqve senex, FABRICIUS-
qve senex.

Ille armis, calamo hic, meritis sed mag-
nus uterqve;

Teutonici excellens orbis uterqve
decus.

Doctior hic fuerit, dubites, an fortior ille:

Utilior nemo, aut major utroqve fuit.

Ambo disparibus micuerunt fulgura ca-
stris:

Alter Musarum, Martis & alter honos.

Subruta quisq; sui plorat fulcimina regni,

FABRICIUM Phæbus, Carolus EU-
GENIUM.

Barbara quis gemini jam proteret agmi-
na monstri?

Nam nec utriqve idem barbarus ho-
stis erat.

Heu! quis Germanum? quis doctum mu-
niet orbem?

EUGENIUSne manu? FABRICIUS-
ne libris?

Ergo dole extinctos, Teuto: vix sæcula
 tantos
 EUGENIOS iterum FABRICIOSqve
 dabunt.

Ellers er og over samme lærde Mand
 opsat efterfølgende Gravskrift:

NATUS EST JO. ALB. FABRICIUS
 HONESTE, NATURÆ DOTES ET
 PRAECEPTORUM DEXTERITA-
 TEM INDUSTRIA ET VIRTUTE
 PROMOVIT, LITERAS AMPLIFICA-
 VIT, NEMINEM LAESIT, DE OMNI-
 BUS BENE MERUIT, VIX QVEN-
 QVAM INIMICUM, MULTOS AMI-
 COS HABUIT, LAUDI SUAE DIU
 INTERFUIT, FELICI MATRIMONIO,
 INTER LIBERORUM AC NEPOTUM
 GRATAM SOCIETATEM LAETA
 ET PACATA MENTE VEGETO
 CORPORE, SINE MULTIS CASIBUS
 ADVERSIS, AD JUSTAM SENECTU-
 TEM VIXIT, PIUS SEMPER IN DE-
 UM DEOQVE ACCEPTUS, INTE-
 GRIS TANDEM SENSIBUS AD COE-
 LESTES ANIMOS RECIPITUR, FLO-
 RENTES LIBEROS ATQVE NEPO-
 TES, FAMAM IMMORTALEM RE-
 LIN-

LINQVIT, QVID MAJUS QVIS OP-
TET IN VITA? QVID MELIUS SPE-
RET POST MORTEM?

Leipzig.

Hr. Prof. Clodius har nu bekommet af den over Bogtrykkeriet i Constantino- pel værende Ibrahim Effendi, en sikker Fortægnelse paa alle Tyrkiske Bøger, som der sammesteds fra Begyndelsen ind- til nu i Trykken ere udkomne. 1. Lexi- con Arabico-Turcicum Van Kuli nomi- natum. 2. Tühfet ülkihâr fi esfâr ilbi- hâr, de Turcarum navigationibus & bel- lis maritimis. 3. Tarich Sejiach, Chro- nicon Missionarii. 4. Tarich Hind, Chro- nicon Indiæ. 5. Tarich Timur, Historia Timuri seu Tamerlanis. 6. Tarich Myfr, Chronicon Ægypti, antiqvæ & novæ. 7. Giulschen Chulefa, Rosarium Chalifa- rum. 8. Grammatica Gallico-Turcica. 9. Fijuzât Myknatisije, profluvia Magn- etica. 10. Usul, ülh y kem fi nizâmi' lü- mem, undamenta philosophica ad regu- las gentium. 11. Gihân numa Theatrum mundi, opus geographico-historicum. 12. Takwin Tewarich, dispositio histori- arum. 13. Tarich numa, historico-chro-

nologicus liber de imperio Turcico. Den ham ligeledes tilskikkede fuldstændige: Efterretning om enhver Bogs Størrelse, Bærdie og Indhold, vil hand føje til den under Hænde havende og forhen belovede Dissertation de re litteraria Turcarum, saavel som en Beskrivelse over Bogtrykkeriet, som endnu er i god stand, da og 2de nye Bøger nu er under Pressen, som ere Raschid numa, hvilken er en Fortsættelse af den forbenævnte Tarichinuma, og Lisan ül arah, et meget gammelt Lexicon, hvortil Store-Sultanen har givet 60 Punge med Benge i Forskud, og maa derfor 1000 Exemplaria til hansen leveres.

Samme Steds udi Ernst Henrich Camperns Forlag er nylig kommen fra Pressen: Caspar Abels Hebräische Alterthümer, hvorudi ej alleene Bluds Folkes og de omliggende Nationers Historie, fra Verdens Begyndelse indtil den sidste Forstyrning, saavel af den Hellige Skrift, som af Jødiske, Mahometaniske og Hedske, ja endog Christelige Bøger og Efterretninger, grundig og tilstrækkelig foreslles, mange Banskkeligheder ophæves, og

og mange skiulte Sandheder opdages og stadfæstes, men endog Israeliternes og Jødernes Regimente, Religion, Sæder og Brug, af de beste Authoribus kortelig er tilsammendraget, og til en bedre Kundskab om den Hellige Skrift anvendet. Leipzig og Gardelegen 1736 in 8. 2 Alphabeth 17 og $\frac{1}{2}$ Ark. Dette Verk er i 3de Bøger inddeelt, og disse igien i adskillige Paragraphos af følgende Indhold. Den 1ste Bog om Guds Folkes Historie fra Verdens Begyndelse indtil det Babyloniske Fængsel, handler i det 1ste Capitel om Historierne indtil Udgangen af Egypten, i det 2det om Historierne indtil Folkets Deeling og Adskillelse, i det 3die om Historierne indtil Fstingslet. I den 2den Bog om Grækernes Herredomme og Maccabæerne; I den 3die om Rommernes Herredomme og Idumæerne. Den 3die Bog om det Jødiske Folkes Regimente, Religion, Sæder og Brug, giver Efterretning i det 1ste Capitel om Landets Bessaffenhed, og den verdslige Regiering; i det 2det om Tabernaklen, Templen, de hellige Kar og Personer; i

det 3die om Religions = Bæsenet, de
Geist-og Verdslige Brug og Stikke.

Engelland.

London.

Hr. E. Curll har her ladet trykke 7
Poëtiske Stykker af Hr. Popen, in 8. 1)
An Essay on Criticism. 2) An Ode in
Graife of Musick. 3) Windsor Forest.
4) Eloisa to Abelard. 5) The Temple
of Fame. 6) Messiah a sacred Eclogue.
7) Elegy on an infortunated Lady.

Sammesteds skal trykkes P. du Haldes
Historie over China paa 300 Ark uden
Carter, og gives ud til 8 a 20 Bøger,
som koster 1 Shill. og en halv Crone,
og som mand først ved Arkenes Annant-
melse betaler. Hvo som paa 6 Exem-
plarer subscriberer, paa dens Anpart
skal og et Cart blive skrevet, men alle
Cartene af de beqvemmeligste Mestere
udstikken. Mand forlanger 1000 Sub-
scribenter, hvilke Bærket skal koste 3
Guineer.

Franferige.

Paris.

Continuation af Berætningen du Trai-
té

té du bon Chyle pour la production du sang.

Betræffende det suure Salt, da mærker Hr. Viridet, at det er kun i en liden Mængde udi Saliva, og derhos meget indviflet. Mange Læger troer, at Saliva ikke er suur førend i Alderdommen, eller ved visse Temperamenter, men vores Autor bekræfter, at den er saadan ved alle slags Alder og Temperamenter, og fører Erfarenheden an til Beviis derpaa, nemlig, at Saliva, af hvad for Folk det end er, kand bringe en Deig i Gang, naar det med Vand og Meel er sammenmænet. Hvorved hand dernæst, til Beviis paa at Ophævelsen ikke forarsages ved Alcalia men ved Acida, bemærker, at det Brød, som har for megen Suurdeig i sig, har en ufordragelig Suurhed hos sig. Spøttet gjør ey alleene Deigen, men endog Vandet selv lydende. Hr. Viridet beviser saadant med mange Exempler; Indvaanerne i Peru siger hand, gjør deres Chica (som er en kostelig Drik) af deres eget Meel, hvilket ikke gaaer tillige med Vandet, dersom ej endeel af dette Meel tygges,

og er meget van-smagende og u-angene-
 nemt, naar det ikke har gaaet. Brasilia-
 nerne lader deres Rødder Mamac og
 Aypi med et vis Maal Vand kaae, og
 naar de da har taget Vandet fra Jlden,
 tygger de et lidet Stykke af disse Rødder,
 og kaster det i det opkogte Vand, hvor-
 paa denne Drik kommer i giærde og bli-
 ver til en angennem Liqueur. Udi de
 Antilliske Jusuler, berætter Auctor, til-
 bereeder mange Caraiber deres Drik
 med Mamac, hvilket de lader et lidet tør-
 res, og giver en Deel af den samme at
 tygges af gamle Qvinder: Denne saa-
 ledes da beredde Drik gaaer strax derpaa
 og er deres sædvanlige Drik. Europæ-
 erne, som ikke kand fordrage saadan
 Tilberedelse, har vildet tillave lige saa-
 danne Drikke, men det har ikke vildet
 giæres, og altsaa er bleven u-kraftig
 og ilde-smagende. Andre Caraiber stø-
 der Cassave- eller Patate-Rood udi en
 Morter tygger endeel af den samme, og
 lader, naar de har blandet altsammen
 iblant hinanden, det samme koge og
 giæres. Paa Den Formosa lader Ind-
 vaanerne stege et lidet paa Risten af Ris-
 Arc-

Axene, derefter støder de dem udi en
 Morter, indtil de ere blevne til en Deig,
 siden tygger de Risen-Meelet, og blæn-
 der det med Deigen, hvilket ligesaa
 straxen gjaeres med det Vand, som mand
 tager til Kavingen. Naar denne Saft
 noget bliver forvaret, kommer den ikke
 langt fra en Spansk Vin, og er saa
 stærk at den gjør drukken. Hr. Viridet
 anmærker ved denne Lejlighed, at de
 Frugter, som uden Spøttets Hielp
 bringer Vandet til at syde, bekommer
 saadan Virkning deraf, at de har en
 overflødig Suurhed hos sig, og at de
 vilde Frugter ogsaa af samme Aarsage,
 naar de blive krystede og stødt, gjør
 Vandet gaaende, hvoraf de Fattige i
 adskillige Lænder betiener sig i stæden for
 Drikke. Hand taler i Anledning af
 denne Materie om en liden i Charolois
 gemeen og almindelig slags Bære, hvil-
 ken er saa stræng, at endog Svinene ikke
 kunde æde den; fremdeles siger hand,
 at naar denne Bære er mør, sætter den
 Banget i Gang, ligesom Druen, hvor-
 af siden bliver en angenem Drik, saa-
 danne Frugter legger mand Hobe-viis
 ved

ved Rødderne af Træerne, og udvirker den giæren, som disse Hobe opvækker udi Træernes Saft, at Frugterne desto førre bliver moedne.

(Videre med næste Post.)

Italien.

Rom.

Rochi Bernabo har ladet udgaae: Antiquiores Pontificum Romanorum denarii, olim in lucem editi, notisq; illustrati a V. Cl. Joanne Vignolio. Iterum prodeunt tertia sui parte aucti & notis pariter illustrati curâ & studio Benedicti Abbatis Floravantis 4, pag. 100. I denne Bog vises af rare Mynter, at Baberne fra Hadriano af udi Aaret 777. indtil Paschalis II. som døde 1118, stedse har har havt det øverste Herredømme over Staden Rom. Hr. Floravanti vil fortsætte denne Materie indtil Clemens VII. udi et nyt Bind, og derudi igiendrive Hr. le Blancs Dissertation historique sur quelques monnoyes, hvor udi denne sidste undersøger endeel af Caroli M. Ludovici Pii, Lotharii og hans Efterfølgeres Mynter, som ere præge-

de

de i Rom, og tilligemed vil have forevisti deres Bildfarelse, som holde for, at Kæiserne har ingen Magt havt over denne Stad, uden Pavernes Bevilgning.

Fausto Amideo har for nogen Tid trykt: Ritratti di alcuni celebri Pittori de Seculo XVII. Mand finder derudi de berømteste Maleres Billeder, som af Lioni meget næt ere stukne, og ere deres Levnets Beskrivelse af mange gode Skribentere flittig tilsammendraget. Dog ere endeel berømte Bygmestere og Raaber-Stikkere derunder begrebne, saa at denne Bog altsaa har en stoor Overeenstemmelse med den, som 1728 gik ud til Rom hos Ricciardo under denne Titul: Le vitte de' Pittori, Scultori, ed Archibetti moderni, scritte da Gain. Pietro Bellorio.

Verona.

Uf Aug. Targa Bogtrykkerie er den første Deel af følgende Skrift udleveret: *Esame della Rhetorica antica, e uso della moderna, diviso in due parti.* 4to. Forfatteren Hr. Jul. Cæsar Becelli har i denne samme undersøgt den gamle Rhetorik

torik i 4 Bøger. I den 1ste Bog hand-
 ler hand om den sammes Oprindelse og
 Fortplantning. Mand maae tilstaae
 dette, at hand kand ikke stige høiere op
 der med, end hand gjør, i det hand lee-
 der den fra Ebræerne. ja fra Gud selv,
 som haver meddeeleet dem den samme.
 Fra dem er Rhetoriquen kommen til
 Grækerne, Latinerne, Italienerne og
 andre Folk. Ved denne Lejlighed bli-
 ver alle Grædske, Latinske og Italienske
 Rhetores tilligemed deres Anviisninger
 efter Ordenen opregnede. I den anden
 Bog tager Hr. Becelli de Grækers, mens
 besynderlig Socratis Anstotelis, og siden
 Troili og den Sophistes Maximi Rhetor-
 rique for haanden: og holder for, at den
 Grædske Rhetorique i Begyndelsen ikkun
 har været slet, siden af Socrate forbed-
 ret, men en stor Deel af Aristotele
 og af de følgende Sophister gandske er
 bleven fordærvet. I den tredie Bog
 viser hand, at Rhetoriquen, ligesom an-
 dre Kunster ere komne fra Grækerne til
 Latinerne. Derefter undersøger hand
 de faae Auctores, som for Ciceronis Ti-
 der har skrevet om Rhetoriquen, og
 hvad

hvad Rhetoriquen efter Republicuens Tid
 der betræffer, da er hand med Quintiliani
 og Seneca deres vel tilfreds. Derefter
 monstrer hand Pithei Samling af La-
 tinske Rhetores. Italienerne, hvorom
 den fjerde Bog handler, have gandske
 blindt efterfuldt de gamle; men de nye
 Rhetoriquer skal efter hans Tanke
 være lidet bequemme til den Hensigt,
 som mand vil bruge dem til. Efter
 disse Anmærkninger sætter hand Dante,
 Bartol. Cavallanti, Girol. Mascher. Dan.
 Barbaro, Jason de Nores, Franc. Pa-
 tricium, Franc. Sansovino og andre af
 det 15 og 16de Seculis paa Proven, og
 dædler paa de fleste, at de hverken har
 vidst de gamle Rhetoriques Fejler, en-
 heller indrættet deres Lære efter den
 nærværende Brug. Ved Slutningen
 Ater hand en Eignelse af alle Rhetoriker
 med den Christelige Philosophie. Her-
 af kand mand nu gøre sig et Begreb
 om Forfatterens Gout og Afhandling.

Mayland.

Efterfølgende lærde Skrift har nu ny-
 lig forladt Pressen: De præclaris Medi-
 ola-

olani ædificiis, quæ Ænobarbi cladem antecesserunt, Differtatio, cum duplici appendice; altera de sculpturis ejusdem urbis, in qua nonnulla usque hæc inedita monumenta proferuntur; altera de carcere Zebedeo, ubi nunc primum S. Alexandri Thebæi martyris acta illustrantur, D. Petro Gratiolo, Bononiensi, Congreg. S. Pauli, vulo Barnabitarum Cler. Reg. Auctore. Accessit rhythmus de Mediolano jam editus, ab eodem vero emendatus, & notis auctus, fol. Det bestaar af 12 Capitler, hvorudi handles om den gamle Stads Belliggende og Omkreds, om dens Muur og Porte, om de Romerske Triumph-Buer, om Gudernes Templer som ligger nær ved Staden, om Spæleo Aciliano. om Gudernes Templer udi Staden selv, om det Keyserslige Palladz, Theatro, Circo, Amphitheatro, Bandleedninger og Bader, saa eftersøger han og derudi, om der i Manland har været opbyggt nogen Tempel for Æsculapio og Baccho. Antiquiteter og mærkværdige Ting forestilles paa Raabber meget reent stukkert.

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

33.

Den 16 Augusti. 1736.

DANNEMARK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 249.

Bed Kjøbenhavns Academie ere efter
følgende Professorers Disputatzer
holdne og udgivne.

Aar 1594.

Den 15 Mart. D. Thoma Finkii, Profess.
Math. Theses Logicæ. Respond. 15
Laureæ Primæ Candidatis.

7 Maj. D. Job. Olai Slangendorpii, Theol.
Rf Prof.

Prof. Falsæ Perfectionis Destructio, & veræ Dei in verbo mandatæ exstructio, paucis Thesisibus comprehensa. Resp. *Gudmundo Enero, Islando.*

- 4 Maj. D. *Thomæ Finkii*, Prof. Math. Theses Philosophicæ. Resp. 6 *Magisterii Candidatis.*
- 23 Oct. D. *Georgii C. Dybvadii*, Theol. Prof. Expositio quindecim priorum Versuum Capitis I. Esaiæ, formâ Thesium tradita. Resp. *Filio, Christophoro, Dybvadio.*

Mar 1595.

- 19 Mart. M. *Jon. Pauli Resenii* Prof. Logices, Problemata Logica repetita ex Libro primo Organi, qui inscribitur Porphyrii Isagoge. Resp. 17 *Baccalaureatus Philos. Candidatis.*
- 6 Maj. M. *Jon. Pauli Resenii* Professor. Logices, Theses Logicæ περί τῆς λογικῆς. Resp. 9 *Magisterii Candidatis.*
- 29 Oct. D. *Georg. Ch. Dybvadii*, Theol. Prof. Explanatio octo Versuum Primi Capitis Esaiæ à 15 ad 24 Comprehensa formâ Thesium. Resp. *Filio Christophoro Dybvadio.*

Preus

Preussen.

Königsberg.

Mand seer her et Skrift under saadan Titul: Nützliche Samlungen zum nähern Verstande des neuen in der Politischen und gelehrten Welt, hvilket af et lærd Societet her er forfærdiget, og i 2de Deele og 2 Bind ere indbegrebne. Det er tilskrevet Cron = Brinken ubi Preussen, og indeholder 124 mukt udarbejdede Materier, der forklarer alt nyt, som er foregaaen i Theologien, Jurisprudencen, Medicinen, Philosophien, Mathematiq., Kirke = politiske = og lærde Historie, Genealogien, Geographien, Heraldiquen og Mynte = Væsenet. Mand har derudi jugeret over de ved de Europæiske Hoffer forefaldte solenne og andre Tildragelser, meddeelt store Herrers og Stands = Personers Liv og Levnet saa fuldstændigt som mueligt har været; troeligen anmerket høje Huusers Genealogiske Tilstand i henseende til Fødseler og Sifter = maale; oversat af fremmede Sprog de best indrettede fornemte Herrers Breve, og i almindelighed søgt at være alle

fl. gs Læsere behagelig; hvorfors mand
 og heller har maattet vælge et Historisk
 og angentent end et Systematisk og tyndt
 Foredragende: Endskiont der af ad-
 skillige Stykker vil sees, at mand langt
 i fra ej har taget noget fra Sandhedernes
 naturlige Sammenhæng, men heller is-
 klæd dem med den raæ ved Sciencerne
 brugelige Lære-maade, dog med en sk-
 dende Stil og behændig Sammenbin-
 delse. Og som de Kilder, hvoraf Efter-
 retningerne ere tagne, over alt ere tro-
 gen anviste, saa har mand Aarsage til at
 forlade sig paa Forfatterne. Vel vilde
 de ikke endnu give sig Navn formedelst
 vigtige Aarsager skuld, men saa meget
 kand mand tilforlædelig melde, det er is-
 del Mænd, som sig i alle ovenanførte Lær-
 dommens Deele vel har øvet, saa og deels
 ved besynderlige Prøver lagt den lærde
 Verden deres Dugtighed for Dagen. Det
 vilde falde alt for vidtløftigt at anføre
 alle Stykke, hvorfors vi ikkun vil bemær-
 ke endeel. Efter at mand i almindelig-
 hed havde foredraget den politiske og ge-
 nealogiske Verdens Tilstand, for Aaret
 1735, saavel som den Protestantiske Res-
 ligt

ligions Skiabne, Jurisprudencens, Medicinens, Mathematiquens og Philosophiens Historie, for Aaret 1734, begyndte mand at samle endeel besynderlige Materier. Udi Kirke-Historien handlede mand om den bekandte Constitution Unigenitus, om Concilio udi Frankerige, og den Pavelige Congregation super nonnullis, om den Skrædders Sag, som vilde være en Marquis, om den Lauenburgiske Succession, om den Plettenbergiske Sag, om den Ost-Frieslandiske Stridighed, om Rommer-Maanederne, om det Kayserslige Principal-Commissariat, om den Polske Pacifications Rigsdag, og om Endskands Protector; men udi Medicinen om det skadelige Frugt-Brændevin. Til Philosophiske og Mathematiske Afhandlinger havde mand ofte Lejlighed, besynderlig bleve af hine, Physiske, Moraliske, Politiske og Oeconomiske, og i disse Mechaniske, Hydrauliske, Hydrostatiske, Astronomiske, etc. Stykker udfærdigede; af den første Art ere de Petersborgske Forsøg, den in vomitu udkaftede Fund, Sibiens Merkværdigheder, Livæjret, Djets Skønhed, Skvebruddet, den Kunst at gjøre Marmor,

det brændende Vesuvius, den SteenLazu-
 li, det needsiunkne Erfurtiske Closter, Mo-
 ralitet over Spil, den i fordum Tid Men-
 nissens høje Alder, de tilstødde Galante-
 rie-Bahrer, Moralitet over Beddemaale,
 Banqueroutiers, Kirke-Skit, Comœdier,
 den indskrænkede Fristædernes Ret, den
 frie Havn til Ancona, den herefter i Eur-
 land forandrede Regjerings-maade, den
 Rettighed, at slaae Mynter, og det Blau-
 enske store Korn-Ur. Til den anden Art
 hører de Petersborgske Krud- og Saug-
 Møller, de Berlinske Skibs-Brygger,
 en nye opfunden Pumpe, den i Frankrig
 eftersøgte Middags Linse, Merlins Brot-
 te, Brückners universal Soole-Uhr, og
 den nye Kunst, at kaste Granater. Og
 som der i Aaret 1735 ofte i Gazerterne
 er bleven meldet om den i Italien og
 ved Rhin-Strømmen paastaaende Krig,
 saa ere udi bemelte Samlinger ikke ubil-
 ligen anførte den Spanske Trodsen i
 mod Lucca, de af Neapolis af Bejert
 rømmede Kayserslige Stadtholderses Con-
 trefaits, de stærke Fransøske Linier, Stri-
 digheden imellen Spanien og Portugal,
 Misforstaaelsen imellem det Kayserslige
 og

og Bayerſke Hof, de Miqvelets, de Keyſerliges Sejerrige Tog ved Moſelen, og den nu løsgivne Barthie = Sænger la Croix. (Videre med næſte Poſt.)

Indſtand.

Frankfurh am Mayn.

Heinrich Wincklers grundige og fornuftige Randsagelse om Podagra, Chiragra og Gonagra og alle andre Lemmernes Smerte og Pine, hvorudi ej alleene viſes ſaadanne Svagheders ſande Aarſager og almindelige Cuur, men endog klarlig legges for Dinene, at mand kand have et ſikkert Middel, ſom er beqvemt til at ophæve diſſe Svagheder inden nogle faa Timer, og det af Grunden, uden den mindſte Skade Patienten at tilſøje, er her nyelig kommen for Lyſet.

Jena.

Udi Crökers Forlag har Hr. M. Friderich Sidel Phil. Fac. Adj. ladet trykke M. Georg Michaëlis Paſt. til Reuth i Bogtland grundige Fordeele til alle ſlags Soole-Uhrer at forfærdige med adſkillige anſeemomme Inventioner og Raabber. in 8. 15 Ark Text og 8 Ark Raabber. Denne

Rt 4

Bog

Bog skal formedelt sin Korthed og Tydelighed være meget begiærlig, men af Editore udførligere og ordentligere sammensat.

Wien.

Den 2den Tome af Matthiæ Belii Notitia Hungariæ Novæ Historico-Geographica er nu kommen fra Pressen, og udgives til Interessenterne. Forfatteren har atter tilskrevet den samme Deres Kaysersl. Majest., og allerunderdanigst i egen Personlig Audientz overleveret den, hvilken Deres Majest. ej alleene allernaadigst antog, men endog udi en smuk Latinsk Tale berømmede Auctoris Gliid, og formanede den samme under sin allerhøjeste Beskiermelse og Raade bestandig at fremtuure udi et for Fædernelandet saa nyttigt et Arbejde. For nu i dybeste Underdanighed at efterkomme denne allernaadigste Opmuntring, har den samme givet den 3die Tome under Pressen, paa det den endnu førend Aarets Udgang maa forelægges Deres Kayserslige Majest., som en Prøve paa hans ustrættede Gliid.

Hol-

Holland.

Leiden.

Hos Johan Luzac sælges Preservatif contre la Charlatanerie des faux Mediciens, Ouvrage posthume du Docteur Joseph Gazola; traduit de l'Italien par Mr. A. F. D. D. C. in 8vo 15 $\frac{1}{2}$ Ark. Endskönt Oversætteren selv bekiender, at hand er ingen Medicus, saa er dog dets uagtet hans Oversættelse meget vel gelinget. I det øvrige tager hand ikke Part i alle Authoris Meeninger, hvilket vel kommer deraf, at den samme holder med det Astrologiske, og taler meget alvorligen om Stjærnernes Indflydende, ja forsvaret det, saavel som og at hand forkaster fast i alle Tilfælde, Aareladen og Burgeering i Begyndelsen af Svaghederne &c.

Engelland.

London.

Des Fontaines Historie om de Pohlske Revolutioner, ligeledes Memoires de Marquis de Feuquieres ere oversatte af det Fransøske i det Engelske.

John Stirling har paa en nye Maade

Rt 5

til

til Skoelernes Nytte indrættet Persii Satyrer, ligesom hand hidindtil efter samme Methode adskillige Auctores har udgivet.

Franckerige.

Paris.

Af Abbedens Lenglet du Fresnoy Methode de la Geographie, som første gang udkom 1716, bliver nu i et kort Udtog trykt, under følgende Titul: Geographie des Enfants, ou Methode abrégée de la Geographie, divisée par leçons, avec la liste des Cartes nécessaires aux Enfants, par Mr. l'Abbé Lenglet Dufresnoy 12. 1736. Mand har længe ønsket at have saa kort et Udtog i Spørgsmaal og Svar for Børns Skyld, og nu har mand endelig erlangt det ved dette Skrift, som er saa ordentlig og fornøvelig componeret, at mand aldeles ingen Banskfelijkheid kunde derudi finde, som ellers pleyer betage Ungdommen den Lust, de til Videnskabers Lære burde at have. Saa snart de af dens Anledning har bekommet nogenledes Oplysning, kand de straxen hjælpe sig

sig selv: Og dertilmed udfordrer de 48 Sectioner med de Ugentlige Repetitioner ikkun een Tid af 2 Maaneder; Deres- ter forstaar vel ikke Børnene Geogra- phien af Grunden, men dog saa meget deraf, at de kand læse Historien uden Anstød.

Continuation af Berættningen du Traité du bon Chyle pour la produ- ction du sang.

Fremdeeles beegner Hr. Viridet tvende Banskeligheder, som mand gemeen- lig sætter imod Suurheden udi Saliva: nemlig 1) at naar denne Saft opløses i Ilden, lader den intet efter sig uden Al- calisk Salt, 2) at mand, naar mand be- finder sig vel, ikke bliver vaer, at Spøt- tet er suurt. Imod den første Indven- ding sætter hand dette, at naar Ilden uddrager de sammenblandede Ting, alle de Deele, hvoraf de bestaar, saa kunde denne Banskelighed vel finde Stæd, men saadant skeede ikke stedse; og dette be- viiser hand med det, som skeer ved Mos- tens Afdragelse, hvoraf Ilden ingen Suurhed drager, om endstønt Urinen bliver lige saa snart suur, som de Svo-
vel

belagtige Deele, der omgiver de ders
 udi værende suure deele, sig derfra skil-
 ler: Dette land sees af den hvide Mas-
 sa, som liager paa Bunden af Faderne,
 og kaldes Moderen; til den anden Ind-
 vending svarer hand, at dersom mand
 ved ten sunde Legemets Tilstand ikke
 mærker, at Spøttet er suurt, da kom-
 mer saadant ey alleene af saadan Suur-
 heds subtilighed og dens ringe Forraad,
 mens endog deraf, at den med mange
 ramosse Deele er omgivet og indviklet;
 hvorfore og M lken kommer en fore at være
 sød, omendstisont den samme haver mees-
 gen Suurhed i sig, saavel som Honning-
 gen, som syntes endnu at smage sødere,
 hvortaf mand dog kunde uddrage saadan
 Suurhed, som kunde indæde sig i Jern.
 Fremdeles foregiver vores Autor, at
 der udi Spøttet er raae Svovel, hvil-
 ket ey alleene omgiver de fleeste Acida
 af denne Saft, men endog ere Materia
 til mange Forandringer, som forme-
 delst Fermentationen udi Mave gaet
 for sig. Saaledes siger hand, naar den-
 ne grove Svovel er i alt for stoor Mæng-
 de udi Vinen, hænge de sig ved hinan-
 den,

den, Biinen bliver feed, og naar den flyder, trækker den sig som Olie; mens ved Biinsteenen, som bringer Biinen i Gang, bliver disse raae svovelagtige Deele fordeelede og fortyndede, og Biinen bliver geystig og angenem. Hr. Viridet ligner herudi Blodet med Biinen; thi just lige saadan, siger hand, forsvinder de svovelagtige Blodets Deele, som i Begyndelsen af de afvexlende Febrer ere som hvidt Leer, efter Haanden, og ved sin Syden tiltager sig slig rød Blod-Farve, ligesom mand seer det af Aareladning, som er skeed imedens det paastood, saa at de Olie-agtige Deele, ved en tiltagende Ild, bliver rød. Paa det mand maae vide, hvor fornøden denne grove Svovels Forandring er til Deelenes Ophold, saa advarer Hr. Viridet, at mand ikkun skal give Agt paa det, som skeer udi den Svag-
 hed Anasarca kaldet, hvorved mand er gandske opsvolmet, og hvorudi Sliimen befinder sig i saa stoor Mængde, at den gjør Legemet overmaade tykt, omendstønt det ikkun har en slet Næring, som af den Magerhed heel klarlig sees,
 som

som sig hos deelige Battersottige befin-
 der, naar denne Fugtighed er afført.
 Hr. Viridet siger, at hand ofte har seet,
 det den høyre Side af Brystet, som den
 eene Dag har været 3 Finger breed tyk,
 har den følgende Dag ikkun med den
 blotte Huid været bedekt, efter som den
 Syge havde ligget paa den anden Side.
 Paa det at og vores Auctor maae vise,
 hvor unyttig den raae Svovel er til Dee-
 lenes Underholdning, saa efterforsker
 hand, hvorledes det gaar med Nærin-
 gen. Denne Randsaagning fører ham
 nogenledes fra hans Materie; men
 som Hr. Viridet er ingen Slave af Me-
 thode, saa binder hand sig just ikke til
 de tvungne Stylens Regler, som vil, at
 mand stædse bliver ved Materien, og ik-
 ke gaaer derfra, naar mand ikkun kand
 sige noget Nyttigt. Men hand forklar-
 rer Næringens Hemmelighed paa fol-
 gende Maade: hand meener, at Næ-
 ringen virkes formedelst Blodets adskil-
 lige Deeles Indførsel i Musculorum, de
 tynde Hinders og Seeners tomme Fi-
 bras, fremdeles slutter hand, at disse
 tomme Stæder kommer af Blodets
 Dee

Deele deres Bortgang; for Exempel:
Naar vi vore, saa gjør, efter vores
Auctors Meening, Blod = Deelenes na-
tuurlige Barne og Bevægelse, disse
smaa Run, som siden bliver fyldte.

(Bidere med næste Post.)

Italien.

Venedig.

Frantz Pitteri har i Forlag Introduz-
zione alla Filosofia, overo della cogni-
zione di Dio, è se medesimo. Tradot-
to dal Francese 12. pag. 320. Bogen
bestaar af 5 Capitler. I det første hand-
les om Siælen, dens Kræfter og Virk-
ninger, og følgelig om Sandserne,
Indbildnings = Kræfterne og Affecterne,
tilligemed de sammes Indflydende i
Menniskernes Forrætninger. I det an-
det om Legemets Natur dets ud = og
indvortes Deele, deres Hensigter, For-
eening og Overeensstemmielse. Det 3die
Capitel forestiller Legemets og Siælens
Foreening. Det 4de ophøyer Skabe-
rens Wiisdom og Egenstaber. Det 5te
indeholder eendeel Tanker om Dyrenes
Siæl,

Stæl, og viiser dens Liighed med, og
Uliighed fra den Menniskelige Stæl.

Recurti lod for nogen Tid ved Tryk-
ken giøre bekiendt, *Introductio in uni-*
versum jus, juxta seriem IV. librorum
& titulorum institutionum Imperialium,
ex jure naturæ, gentium, canonico,
publico, privato, feudali, criminali,
olim concinnata ab Ern. Frid. ab Some-
ting, J. V. D. Cod. & Jur. Publ. Prof.
Salisburg. postea augeri cœpta a P. Ro-
beito Kœnig, auctior vero reddita a Jo-
sepho Adamo Ayblinger, J. V. D. &c. 4-
pag. 416.

D. Ant. Gomezii, in Acad. Salmatic.
Juris Civ. P. P. variæ resolutiones juris
civilis, communis & regii, tomis 3 di-
stinctæ. quorum I. ultimarum volunta-
tum, II. contractuum, III. delictorum,
materias continet. Accesserunt annota-
tiones Eman. Soarez. a Ribeita, J. V. D.
Ed. novissima, cui præter additiones &
notas edit. Salmanticæ anni 1579 nus-
quam alibi impressas, adjungitur novus
ad calcem totius operis index seu reper-
torium Opera & singulari studio Jo-
Bapt. Antonii, J. V. D. fol. pag. 400.

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

34.

Den 13 Augusti. 1736.

Preussen.
Königsberg.

Continuation af Berætningen om de nyttige Samlinger &c.

Smendstiondt alle Udarbejdningerne Land regnes til den Politiske Historie, saa maae dog Esterrætningerne om Kazen, om Oxford, om Cambridge, om den Brasilianske Flode, om Insulen St. Croix, om de Ostindiske Colonier, Valtelin, om Siciliens forhaabede Deeling frem for de andre her opregnes.

Ll

Ders

Derimod regner mand den berømte D. Rambachs Levnets-Beskrivelse til den Lærde Historie. Udi Heraldiquen finder mand det berømte Portugiesiske Zaaben tillige med den derover opkomne Tvistighed. I Monte-Basenet forklares de Cellniske Clementiner. Af andre foresaldne aarlige Tildragelser og Ceremonier ved de Europæiske Hoffer læser mand eg om Føddernes Vasken udi Frankerig paa Skærs-Torsdag, om Hestens Overlevering, om Georgii Fest og den Romerske Geistligheds Tonsur. Ikke mindre har mand udi Geographien om det Danske Lyst-Slot Zimmetoft, om den liden Bye Twickenham, om de Spanke Lyst-Slotte og om det erobrede Mirandola. Den mindste Mangel, mand seer udi dette Skrift, er paa stoore Herrers Levnets-Beskrivelser og Genealogier, eftersom mand besynderlig finder deri Pignatelli, Hertugindens af Portsmouth, Dogens af Venedig Caroli Ruzzini, Dronningens af Sardinien, Prætendentindens, Pfaltz-Grevens af Birkenfeld Christian: III. Hertugens af Brunsvig Wolfensbütze

büttel Lud: Rudolphi, den Danske
 Princesse Sophia Hedevigs, Grevens
 af Löwenstein Wertheim Donum Mar-
 quardi, Staats = Ministrens Stanckes,
 Grevens af Rothenborg, Cardinalens
 Spinola, den udi Rom døbte Marocca-
 nisse Princes, den sidst afgangne Mar-
 grevens af Brandenburg = Bayreuth,
 Hertugens af Ormond, Greven af
 Solm Christian Ernst, Forstens af
 Nassau Siegen, Hertugens af Bruns-
 wig = Wolfenbüttel Ferdinand Albrecht,
 Baron Ketlers, Hertugindens af Dels,
 den bekendte Bonnevals og Grevens af
 Lamberg Historier. De adskillige høye
 Huusers Genealogiske Tilstand har man
 deels ved Fødselerne, deels ved Syster-
 maalerne anmærket.

Tyskland.

Leipzig.

Alf de velbekendte Samtaler i de
 Dødes Rige er for noget siden udgan-
 gen det 13 Bind, med Register til, og
 findes complet til kiøbs udi Wolffgangs
 Arvingers Boglade. Som der nu udi
 det 14 Bind forekommer meget særdees-

les Personer, saa bliver de nu af Auctore, efter Sædvane, med stor Flid udarbejdede; og siden vorder udi et eget Bind for sig et Hoved-Register udgivet, med korte Summarier og rigtig Chronologie, Auctorum og andre Hjelpe-Midlers Benævnelse, hvoraf eenhvert Entrevue er forfærdiget.

Nürnberg.

Udi de Hofmanske Arvingers Forlag oplægges paa nye igien det særdeels begierlige og nyttige Værk: Georg. Ad. Mülleri Syntagma Jurisprudentia cum additionibus Petri Mülleri udi en Median 4. med Keyserslig og Sachsis Privilegiis, og har mand anvendt al Flid paa at levere Publico denne Edition accurat og brugbar.

Weymar.

Hr. Laur. Reichard, Conrektor Gymnasii, har udi Hofmans Forlag ladet trykke Decimas Exegeticas, eller Philologiske = Theologiske Anmærkninger over adskillige Stæder i det gamle og nye Testamente 1ste Deel, hvorved er søyet en Forklaring over Ordene udi Luc. 17, 25. sqv. og et Bevis paa, at

Berz

Verden u-muelig er ævig, og de almindelige Positive - Lovers Rigtighed, 8. 6 Ark. Auctor vil fortsætte dette Skrift hver halve Aar, og det, saa længe hand lever. Sprogene udi denne første Deel ere efterfølgende: Proverb. XXX, 19. Ps. XXIX, 10. Ps. II, 7. Es. XI, 3. Es. LIII, 9. Matth. II, 23. Marc. IV, 5. Luc. XI, 52. Act. XIII, 48. Matth. V, 32. Forklarinaen over Evang. Luc. XI. er i en kort Prædikken forfattet. Slutningen gjør et Forslag paa at skrive et Compendium Theologiæ exegeticæ paa en nye Maade, hvorover hand udbeder sig fornemme Folkes Baastionne.

Wien.

Med Penlighed af de den 11 Julii udi den her værende St. Stephans Kirke holdte Exeqvier for den afdøde og paa Castro Doloris standne Prins Eugenio af Savonen, har en lærd Pen forfattet efterfølgende Chronographiske Epitaphium.

FRANCIſCVs EVgenIVs, prInCeps De
ſabaVDIa,

FlInIto förtlter beLLO,
hlC reqvlesClt In paCe.*

213

CVM

CVM VIXIt: VIDIt, VICIt.*
 CaroLVs seXtVs IMperator,
 gLorioso aVstrlæ, & patrlæ DefensorI
 posVIt.*

1736.

Elsas.

Strasborg.

Hr. Georg Henrich Beer M. D. og Practicus her ved Stødet, har udi Johan Beckens Forlag ladet udgaae en Physiologiam Medicam, det er en rigtig og omstændelig Beskrivelse over det Mennisskelige Legeme, hvorudi alle dets Deele tillige med dets natuurlige og ordentlige Forrætninger, Nytte og Birkninger afhandles i sær til Studios: Med: og Chirurgiæ Nytte, hvorhos og er føyet egne Experimenter, 4to. 3 Alphabeth 9 Ark. Eftersom Forfatteren meget tydelig har forklaret alt, som henhører til Legemets Kundskab, og oprigtig anvist baade de Samles og Nyes Observationer i Anatomien, saa vil hand vel opnaae sit Øhemærke hos dem, til hvis Nytte hand dette Skrift fornemmelig har forfærdiget. Skriftet

ag²

agter hand at continuere, og, dersom det finder Behag, inden Nar og Dag, at udgive; Saa lover hand og den lærde Berden en teen Tydsk Oversættelse af Cornelius Celsus, en Pathologia, et Bibliotheca Physico-Medica-Realis og et Medicinsk lærd Lexicon med Tiden at udarbejde.

Svidserland.

Zürich.

Baa Conr. Orells Omkostning er trykt: Thesaurus historiæ Helueticæ, continens lectissimos scriptores, qui per varias ætates reipublicæ Helueticæ rationem, instituta, mores, disciplinam, fata & res gestas sermone Latino explicarunt & illustrarunt; quorum pars ante hac edita, nunc vero ob raritatem recusa, & ex ipsorum auctorum chirographis vel autæta vel correctæ; nonnulla nunc primum in lucem prodeunt. Cum indice copioso. fol. Editor har ej alleene gjort sig sit Sæderneland, men endog gjort sig Historiernes Liebhabere i almindelighed forbunden, i det hand har samlet de beste og rareste Latiniske Skribentere over den

Svidseriske Historie, og ladet dem til-
 sammen trykke. Vel har hand ved Re-
 censionen vildet rette sig efter den Chro-
 nologiske Orden, men som mange Læsere
 derved bliver for meget bunden, har
 hand ladet trykke hver Auctorem for sig,
 at mand efter Behag kunde læse dem.
 Udi Skriftet indeholdes følgende Styk-
 ker: 1) Joannis de ordine fratrum mino-
 rum de oppido Winterthur Acta & Gesta
 suorum temporum, præsertim in Alle-
 manniæ partibus, a Friderico II. Imp. ad
 A. 1348. Bullinger erindrer først denne
 Joannis Vitodurani udi sin Zürichske Hi-
 storie under det Navn, Joannes Barfa-
 ter; hvilket Ord en vis Svidser har an-
 seet for Joannis Slægte-Navn, da det be-
 tyder en Ordens-Broder af de Barfødte.
 Efter formodende er hand 1340 og imæ-
 dens hand arbejdede paa sit Skrift, ved
 Døden afgangen; thi saa vidt gaar det
 te Skrift, og i de sidste Blade er intet
 Kiende-Tegn til, at hand dem har igien-
 nemseet og rettet, som hand ellers har
 gjort. Eftersom hand nu 1315, da Feldt-
 Slangen ved Morengarten blev holdet,
 har ikkun været en Discipel, saa kand
 hand

hand ikke være blevet over 45 Aar gammel. Editor har betient sig af et MS., som uden tvivl er fra Joannis egen Haand, ligesom det af mange Kiendte tegn kand sees. 2) Felicis Malleoli, vulgo Hemmerlein, dialogus de Suitensium ortu, nomine, confœderatione, & quibusdam, (utinam bene) gestis. Denne u-lykkelige Lærdes Verk, har en u-benævnt medio Seculi 15 ladet trykke tilsammen. Editor har erholdet det, som en stor Rareté, af Hr. Pastor Vockerodts til Mühlhausen, Bibliotheqve. Dette herved aftrykte Skrift, er et Anhæng eller det 33 Cap. til den Dialogus de nobilitate & rusticitate, og af hans Skrifter ubenævnte Collecteur med denne Titul bleven forsynet. Malleoli Overskrift lyder saaledes: De gentibus illis, qui Swizer vulgo seu Switenses dicuntur, & rusticorum vocabulo non comprehenduntur. Denne Editor har udeladt mange unyttige og bittert foredragne Ting.

(Resten med næste Post.)

Bohlen.

Warschau.

Her er nyelig et Skrift udkommen

under denne Titul: Censura amica seu Crisis informativa super communi modo vetandi DD. Polonis, in suis Consiliis, usitato per verbum Nipozvaldam, hvilket kommer overeens med det gamle Romernes Ord Veto, og betyder saa meget som: Jeg samtykker ikke deri. Autor mælder strax i Førstningen om den i Pohlen indførte Brugs Oprindelse og Natur, at forhindre en Rigs-Dags Activitet, eller alle Beraadslagninger ved den blotte Modsigelse at kunde til intet giøre, og gjør derpaa dette Spørgsmaal, om mand skulde holde saadant sig efterrettelig, naar den skeer imod Lovene? Dette besvarer hand med Nej, og efter at hand har bestyrket sit Svar med gode Beviiser, viiser hand at de Oppositioner, som gjorde den sidste almindelige Rigs-Dag frugtesløs, vare imod Lovene, og altsaa ikke havde burdet være taalt. Det gandske Skrift igiennem viser Autor en stoor Erfarenhed i Rigets Constitutioner og Love, foruden at hand meget sundt og beskedent over alt har jugeret.

Moscau.

Petersborg.

Udi den her værende Academiske Boglade fandt bekommes Lettre du Comte d'Osterman, Ministre du Cabinet de Sa Majesté l'Imperatrice de toutes les Russies, Chevalier de ses Ordres &c. &c. au Grand-Vizir de la Porte Ottomane du 12 Avril 1736. touchant les differens entre ces deux Cours.

Engelland.

London.

Hr. N. Tindal M. A. Vicarius til Storre Baltham udi Essex, vil udgive en Continuation af Rapin Thoyras Engeiske Historie, den skal gaae fra den bekendte Revolution indtil Georgii Imi. Regjerings Begyndelse; saa vil hand og dertil føje et Udtog af den gandske Engelske Historie fra Julii Cæsaris Indfald indtil Dronning Annæ Død. Dette Verk, som skal udgiøre et Bind in fol. bliver trykt paa Subscription, men hver Uge i 5 Ark hver gang uddeelet.

Hr. Maio agter 2den gang at give under Pressen The doctrine of chances &c. hvor

hvorudi hand afhandler Lærdommen om
 Lykke udi Spil, Lotterier o. s. f. hvilken
 for ungefæhr 20 Aar siden første gang har
 været Publico meddeelt. Denne dybsin-
 dige og nyttige Bog er ikke alleene i hen-
 seende til de lætte men endog de tunge
 Arithmetiske Problemata tydeligere, end
 den forhen var, sammensat, og formeet-
 ret med nye Spørsmåale om Lotterier,
 Quadrille, Raffle, Hazard, Piquet, Whisk
 og andre Spil, som om adskillige slags
 Rente-Reigninger o. s. v.

James Bland, M. D. har ladet trykke
 hos Curll: the Charms of Women, or a
 Mirror For ladies. Forfatteren har af-
 handlet Qvindeslønnetts Guldkommen-
 hed under følgende Capitler, nemlig:
 Om Flid, Sparommelighed, Kyds-
 hed, Maadelighed, Kierlighed, Oprig-
 tighed, good Opdragelse, Fromhed,
 Giftermaal og Fruentimmerets For-
 nøyelser.

Frankerige.

Paris.

Continuation af Berætningen du Traité
 du bon Chyle pour la produ-
 ction du sang.

I den øvrige Alder, farer Auctor fort, bliver de Deele, som bemeldte Rum have opfyldt, fortyndet ved det suure og skarpe Salts Bevægelse, hvilket er Aarsage, at de, hvis Blod med saadant Salt er opfyldt, ere meget mavre, fornemmelig dersom de ej betiener sig af saftig Mad; Det alt for meget i Bevægelse bragte Blod gjør selv samme Virkning, hvilket efter vores Auctors Meening, er Aarsage til, at de Galde-riige ikke ere meget fæede. Eftersom de heftige Legemets Bevægelser, ligesom Bønder og Handverksfolk deres er, giver Blodet en merkkelig Bevægelse, saa skeer det og, at dette Salt stærkere drives, og at, eftersom et meget større Antal af Blodets Deele ved denne heftige Bevægelse løsnes udi de Rum, hvor de sidder, saadanne Folk, hvor udi saadan Blood-deelenes Løsning og Aftagende skeer, ikke kand være meget fyldige, om de endskönt spise vel. Naar alle disse leedige Rum, hvorem her tales, med Blodets Deele ere opfyldte, saa opholder Legemet sig i den Stand, som i den yngre Alder plejer at skee; men dersom itkun en Deel deraf er opfyldt, saa bliver vs

ma

måder, eller gammel, og naar endnu ikkun de mindre Antal deraf ere fulde, falder vi i den høje Alderdom, eller udtørres. Naar Fibræ bliver slappe, som det skeer naar der gaar ikkun faae Spiritus vitales der igiennem, saa kand Blodets Deele ikke trænge sig ind for medelst disse Fibrarum alt for snevre Rum, og da skeer det, at Legemet udtørres; Dette Tilfælde at foreboje, lader mand hos Paralyticos Leedemoderne rive; Gode varme Svovelagtige Bad ere og, efter vores Auctors Anmerkning, meget tienlige, eftersom de udvider disse leedige Rum, og giver Blodets Deele en friere Indgang, hvilke herforuden for medelst disse Bad bliver beqvemmere til at indtrænge sig i de besagde leedige Rum, deraf kommer det, at unge Mennesker efter udstandne heftige Febrer, hvorudi den indvortes med Safterne beblandede Varme har gjort Blodet saa muntert, og inddrevet det i for bemeldte leedige Rum, undertiden merkelig, og besynderlig i Længden vorer. Vores Auctor pretenderer, at Laplænderne saavel som deres Lands Dyr af en contraire Aarsage bliver saa smaa,

efterdi deres Dyr ikke skal være større
 end Eslerne paa andre Stæder. De
 Rommere, som paa alle Tider betiente
 sig af varme og kolde Bad, synes, efter
 Autors Meening, at have vidst det sam-
 me, naar de have forbudet sine Børn de
 kolde Bad, indtil de først vare voksne.
 Hos de gamle Tydske var det Brug, at
 dyppe deres nye-fødde Børn i Rhinen,
 hvorefter disse maa altsaa have haft en
 anden Meening end Rommerne; men
 Hr. Viridet overgaaer saadant med Stil-
 tienhed, endskjønt det vel var U-magen
 værd at erindre noget derom. Efter som
 de tomme Pladsen, hvorudi Blodets Dee-
 le maa gaae, ere hinanden ulige, saa
 maae samme sinde Deele saaledes være
 dannede, at de skikker sig efter det Sted,
 som de skal opfylde: saa at de runde,
 firkantige, langagtige, vinkelformede etc.
 Rum med saadanne Deele maa være op-
 fyldte, som passe sig saaledes deri, at
 Blodets Strøm ikke kand rykke dem med
 sig fort; thi, siger Auctor, dersom deres
 Sider ikke passede sig vel paa hinanden,
 eller Superficies derudi var alt for høi,
 saa kunde de formedelst denne flydende

Saftes hastige Bevægelse bortføres. I det øvrige er det, som Hr. Viridet siger, ikke nok, at de Blood-deele, som gaaer ned i disse Huuler, haver en dertil bestemt Gestalt, men de maae ikke være for slibrige, efterdi de ellers læt undviger af de Steder, hvortil de henhøre. Efter nogen Omsvøb, kommer Auctor igien til Mund-vædsken, og beskriver omstændelig dens Bruug, som bestaar derudi 1) at den gjør den faste Spise, som Brød, Riød etc. til en Grød. 2) trækker Tincturen af Maden, hvilken, i det den bevæger Tungens fibras, bringer Smagen tilveje. 3) beforder Tungens Bevægelse, som mand haver fornøden baade til at tygge og tale med. 4) ved Tungens, Sniens og Mavens fibrarum Befugtelse forebygger Tørsten. 5) forlindrer Heeden udi Munden, og blødgjør den øvre Drøbelens Deel. 6) gjør at Melke = Aarenes Fibræ forbliver flexibles, alligevel at Mavens Saft udebliver, og endelig 7) at den holder Tungens Corpus formeddelt en liden Surehed reen, og affører alleene Fetets og alle slags Ureenligheds ramose Deele. (Sidere med næste Post.)

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

35.

Den 20 Augusti. 1726.

DAVIDE WILDM.
Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 250.

Efterfølgende Professorers Disputatzer
ere holdne ved Kiøbenhavns Universitet
Aar 1596.

Den 31 Jan. M. Job. Pauli Resenii, Log.
Prof. Logica Problemata repetita
ex Libro Secundo organi, qvi est de
Categoriis. Respondente Johanne An-
drea Roëskildensi.

M m

30 Mart.

- 30 Mart. *M. Ivari Stubai*, Pædagog. Prof. Theses Dialecticæ & Rhetoricæ. Respondente pro Gradu Baccalaureatus Philos. 22 *Candidatis*.
- 17 Jul. *M. Joh. Pauli Resenii*, Logic. Prof. Theses Logicæ de Disputatione Dialecticæ ex VIII. Lib. Top. Aristotelis propositæ. Respond. *Petro Andrea Hafniano*.
- 28 Jul. *D. Joh. Olai Slangendorpii*, Theolog. Prof. Theses Corruptelis veræ Doctrinæ de Magistratu Politico oppositæ & testimoniis Sacræ Scripturæ, firmisq; rationibus confirmatæ. Respond. *Esberno Georgii Samsingio*.

Tydskiand.

Berlin.

Der har en besynderlig Liebhaber af de Gudlingiske Skrifter samlet med saadan Flid paa samme Mand's Orationer, Programmata, Epistler, Deductioner, Consilia, Relegationer, Patenter og andre deslige enkelte, til deels endnu utrykte og hart ad undergangne Piecer, som formeest den fortreffelige Stiil og de derudi afhandlede Materier, fornemmelig for-

tie

tiener at conserveres, at hand formeener allerede at besidde de fleste deraf. Besynderlig har hand samlet nogle og 20 Panegyricos og andre af den Sl. Mands Orationer, og disse vil hand tillige med de andre Opusculis, i nogle sinaa Bind med Summarier, Marginalier, Historiske og Critiske Anmerkninger, saavel som nyttige og fuldstændige Registre, med første give under Pressen. Saa fremt derfor ikke strax en billig Forlagsmand sig dertil skulde finde, er hand sinde, oftermeldte samlede Piecer paa meget lidelige Subscriptioner at lade aftrykke.

Leipzig.

I Samuel Benjamin Walthers Forlag er med meget skion Tryk for nogen Tid fra Pressen udkommet: Index Latinitatis selectæ vulgo neglectæ meritò & falsò suspectæ ex Sebastiani Castellionis interpretatione S. Codicis nunc primum collectus & Veterum, Criticorumq; Optimorum testimoniis illustratus ab Joanne Ludolpho Bunemanno Reg. Biblioth. & Gymn. Minden. Rectore Median. 8. 15 og et halv Ark. Auctor har saaledes for-

holdet sig ved dette til den studerende Ungdoms Nytte hensigtende Arbejde, at hand først har sammenholdet Castellionis Oversættelse med den Hebræiske og Grædske Text, og anførdt begge de Hr. Michaelis Annotationes til det gamle Test:, saavel som Hr. Pastor Wolfii Curas Philolog in N. T., hvornæst hand og har confereret den med Vulgata og Vatabli Version, som til Paris 1545 in 8. er udkommen, hvor hand da har berømt det, som Berømmelse var værd, misbilliget det Lastværdige, og det bestridede uparthiist forsvaret. Fremdeles har Auctor ej anførdt alle Ord og Talemaader af Castellione, hvilket vilde have blevet alt for vidtløftigt, men alleene de fornemste, zürligste og udvaldeste, hvoraf Castellio har saa mangfoldig vidst at forandre mange, at gandske faae iblant de gamle og nye Skribentere derudi imod ham kand lignes. Ligeledes har Forfatteren til Lærlingernes Beste forklaret de forekommende vanskelige Ords Betydning snart med andre Latiniske og snart med Tydske Ord, og derhos de beste Philologos og Criticos anførdt. I det

ovris

Øvrige lover Auctor os inden faae Maas-
 neder en meget meere forbedret Edition
 af Dialog. Sacr. Sel. Castellionis, med for-
 nødne Anmerkninger og et Indice Latini-
 tatis derhos.

Sammesteds er nu endelig efter man-
 ge Liebhaberes Forlangende udkommet
 en vel indrettet Tydsk Oratoria, hvilken
 den berømte Hr. Professor Gottsched har
 ladet træde for Lyset under denne Titul:
 Johan Christoph Gottscheds, Professors
 zu Leipzig, wie auch der Königl. Preuss.
 Societæt der Wissenschaften Mitglieedes,
 ausführliche Rede-Kunst, nach Anleitung
 der alten Griecher und Römer, wie auch
 der neuere Ausländer; Geistlichen und
 Weltlichen Rednern zu gut in zweenen
 Theilen verfasset, und mit Exempeln er-
 läutert. Leipz. 1736. med. 8. 2 Alphab.
 Dette Verks Indrettelse, som hidindtil
 Arke-viis har været udgivet, og fortjener
 at berømmes, er af følgende Indhold:

Allgemeiner Theil.

Historische Einleitung vom Ursprunge
 und Wachsthume der Beredsamkeit
 bey den Alten, imgleichen von ihrem
 istsigen Zustanden in Teutschland.

- Das I. Hauptstücke. Was die Redekunst
 sey, imgleichen von der Beredsamkeit
 und Wohlredenheit überhaupt.
- II. Von dem Character eines Redners,
 und denen ihm dienlichen Vorbereitungen.
- III. Von der Eintheilung der Redekunst,
 und den Theilen einer Rede, auch von
 ihren Hauptsätzen.
- IV. Von Erfindung der Eingänge, ihren
 verschiedenen Arten u. Eigenschaften.
- V. Von den Erklärungen in einer Rede.
- VI. Von den Beweisgründen.
- VII. Von der Widerlegung der Einwürffe.
- VIII. Von den Erläuterungen in einer
 Rede.
- IX. Von Erregung und Dämpfung der
 Gemüthsbewegungen und dem Beschlusse.
- X. Von der Anordnung oder Einrichtung
 einer Rede.
- XI. Von den Chrien und ihren verschiede-
 nen Arten.
- XII. Von der Ausarbeitung einer Rede.
- XIII. Von den Wörtern und Redensar-
 ten, imgleichen von verblühten Aus-
 drückungen.

XIV. Von den Perioden und ihren Zier-
rathen, den Figuren.

XV. Von der Schreibart, ihren Fehlern
und Tugenden.

XVI. Von dem Unterschiede der guten
Schreibart und ihrem Gebrauche in
einer Rede.

XVII. Vom guten Vortrage einer Rede
überhaupt, und im Absehen auf die
Ausprache ins besondere.

XVIII. Von den guten Stellungen und
Bewegungen eines Redners.

Besonderer Theil.

Einleitung in denselben.

I. Von den Uebersetzungen.

Exempel dazu:

1. Ein Brief aus dem jüngern Plinius,
mit 2 Uebersetzungen.

2. Rede des Hannibals an den Scipio,
aus dem 30 Buch des Livius.

3. Rede des Scythischen Gesandten an
Alex. aus dem 7 B. des Curtius.

II. Von der Nachahmung.

Exempel dazu:

Rede, die von dem Cato, im Römischen
Rathe, wider den Catilina hätte ge-
halten werden können.

III. Von den grossen Lobreden, oder so genannten Panegyricis.

Exempel dazu:

Fleschiers Lobrede auf den Grafen von Turenne.

IV. Von Trauerreden od. Parentationen.

Exempel dazu:

1. Leichenrede auf die Frau D. Schühlin.

2. = = auf die Frau D. Reichlin.

3. = = auf die Frau D. Ludewigin.

4. Lob- und Trauerrede auf den Herrn D. Ludewig.

5. Trauerrede auf dem Herrn M. Uhsen.

6. = = auf den Herrn Bundt, Th. St. aus Bremen.

V. Von geistl. Lehrreden oder Predigten.

Exempel dazu:

Der Tod der Märtyrer, als ein Beweis der Evangelischen Wahrheit.

VI. Von den öffentlichen Reden der Lehrer auf hohen und niedern Schulen.

Exempel dazu:

1. Oratio inaug. acad. de utilitate Poëtæ Philosophi.

2. - - - - de utilit. & necessit. metaphysicæ.

VII. Rede wider die homiletischen Methodenkünstler.

VII.

VIII. Von den Reden der Studierenden
auf Schulen und Universitäten.

Exempel dazu:

1. Von dem verderblichen Religions-
eifer und der heilsamen Duldung al-
ler Religionen.
  2. Ein Jurist muß ein Philosoph seyn.
  3. Socrates ein unüberwindlicher Welt-
weiser.
  4. Cato ist nicht als ein unüberwindli-
cher Weiser gestorben.
  5. Die Schauspiele, und besonders die
Tragedien, sind aus einer wohlbe-
stellten Republic nicht zu verbannen.
  6. Rede wider die so genannte Homilitik.
- IX. Von den Hof- und Staats-Reden.

Exempel dazu:

1. Huldungs-Reden an den Churfür-
sten zu Sachsen.
  2. " " " an dessen Bevoll-
mächtigte.
- X. Von Stand-Reden und Personalien.

Exempel dazu:

1. Lebenslauff eines jungen Studierenden.
  2. Lebenslauff eines Academischen Got-
tesgelehrten.
- XI. Von Verlobungs- Trauungs- und
Strohkrantz-Reden. Mar-

Marburg

Fra den lærde og flittige Professor Cramers Haand har mand atter erhølet et lærd Programma de Argumento Apostoli Pauli *εἰ δὲ τέκνα καὶ κληρονόμοι nec filiarum, nec filiorum secundo-genitorum a successione parentum exclusioni obstante.* in 4to halvandet Ark. Her til haver en vis Process givet Auctori Lejlighed, hvorudi mand meeget ofte misbrugte forberørte Pauli Ord. Først viiser hand legis Voconiaë Billighed, og hvorledes det skader baade Slegternes Anscende, og Riget selv, naar Arven uden Forstiel skal strække sig til alle Børnene. Fremdeles viiser hand, at det langt fra ey er imod Natuuren, men at det heller efter Natuurens Ræt saaledes heder: *Bona nostra non omnibus hominibus relinquere possunt. Ergo unus ceteris præferendus. Adeste vero debet ratio prælationis. Quæ cum obtineat in liberis, quorum felicitas curæ cordique inprimis esse debet parentibus: Bona liberis relinquere, jubet ratio. Quodsi vero hominibus cura incumbit familiæ in splendore conservandæ; utique, cum nonnisi per masculos familiæ conserven-*

tur, filiabus in alienam transeuntibus, nec bonis divisis, earundem in splendore conservationi locus fit; inter liberos feminis masculos, inter hos autem unum alteri præferri, rationis est. Sed, cum omnes, eodem modo, a parentibus descendant, adeoque per naturam, æquales sint; nulla ratio prælationis intrinseca adest. Consequenter rationi extrinsecæ, quemadmodum in aliis casibus similiter obtinet, concedendus est locus, ut potior scilicet jure sit, qui prior tempore. Præferendus ergo filius primogenitus. Men som eendeel Leguleji, der gierne vilde ophielpse den Justinianske Lov, har beraabet sig paa dette Paulinske Sprog Rom. VIII, 17. Saa giver dette Forfatteren Lejlighed til at forklare Pauli Ords rætte Forstand, efter at hand har anført Fortolkernes adskillige Meeninger, og derhos viist, hvor farligt det er, at følge en u-rigtig Hermeneutix. Saa viiser hand og efter den sunde Fornuft=Læres Regler, at mand paadigter Apostelen en Majorem, som ham selv aldrig var kommen i Tanke; thi mand bilde sig ind at Paulus Sutter: Nos sumus filii sive liberi Dei.

Filii seu liberi sunt hæredes. Ergo nos sumus hæredes Dei. Mens dermed sætter mand til dette Pauli Enthymema en Majorem, som gjør en Fornuft= Slutning, der in forma ikke er rigtig. Thi in Majore forstaaer mand liberos s. filios per naturam s. adoptionem civilem tales. Men in Minore filios seu liberos Dei. Efter en sund Logices Regler maac Major heede saa: Filii seu liberi Dei sunt Hæredes Dei. Vi legis œconomia salutis, de qua Paulus agit. Hanc autem esse legem salutis, ut, qui credit in Christum salvetur. Marc. XVI, 16. hoc est, habeat vitam æternam Joh. III, 14. Jus adeo ad vitam æternam cum filiatione ita conjunctum esse, ut a se invicem separari nequeant. Consequenter, qui filius Dei est, ei etiam competere jus consequendi vitam æternam. Apostolum ergo, ex eo, quod sumus filii Dei, inferre, nos esse hæredes Dei, propterea, quod jus hæreditarium & filiatione, in œconomia salutis, indivulso nexu, inter se cohærent, etfi illud ex hoc non sequatur. Og det af slutter hand endelig: En errorem, quo lapsi ii, qui sibi persuadent, in natura liberorum si-

ve filii, sufficientem rationem juris hæreditarii contineri, ac ideo ex filiatione jus hæreditarium inferri ab Apostolo.

Frankerige.

Slutningen af Berættningen du Traité du bon Chyle &c.

Efter denne omstændelige Beskrivelse over Salivæ Virkninger kommer Auctor til Tungens Forretninger, som handsaaledes beskriver: Efterdi Tungens Tykkelse ved dens bagerste Deel formecres formedelst den Muschel, som tieher til dens Bevægelse, saa forhindrer den derved, at Spiisen ikke for sin Tid kommer need i Svælget; dernæst sunker den sig selv, hvorved Spiisen need udi Maben forhielpes. Denne needsenselse skeer ved tvende Muschler, som udstrækker den samme og gjør den flat, tvende andre trækker den samme ind ad mid den derpaa liggende Spiise; tvende hæver den op og bringer Spiisen udi Svælget, hvorfra den drives formedelst Musculum Sphinctericum indtil Midien i den samme, og derfra videre formedelst Svælgets Fibras Spirales need i Maben. Svælgets Gana bestaar af tvende smaa Huuder, den inderste, yder-

ste og Middel-Huden; den inderste og yderste gjør, saalovm de ere Aare-rige og med rette Fibris forshnede, Middels-Huudens Tendines, hvis Sneegel-lige Seener forarsager denne krumme Gangs Bevægelse; den inderste Huud er med en stor Mængde Glanduler og et lidet Barn belagt: Disse Glanduler vædsker Gangen saaledes, at den til Brød blevne Spiise desto lættere glider derudi. Garnet slutter Hr. Viridet, tiener dertil, at Spiisen ikke senkes alt for snart herunder. Ved samme Mædens Nøedsvælgelse kand mand ikke nok som forundre sig over Drøbelens Situation, som alleene tilstader Luften at komme ind i Luft-Røret, hvorved Lungen opblæses. Af det hidindtil udførte første Capitel, kand mand domme om den Methode, som Auctor i de øvrige følger, eftersom den samme overalt er ligedan. Nu er kun med faae Ord at mælde, om de adskillige Sager, som udgjør Materien af det øvrige udi denne Deel. Auctor taler derudi om de Forandringer, som Spiisen udi Mavnen maae lide; ligeledes om den indvortes Mave-Huud og Indvoldens flygtige Salt. Hand viser Middeler til at kien

de Salivæ og Succus Glandul. Stomach. Salt; Hand bemøyer sig med at bevise, at der er suur Salt i Maven, og at det samme gjør det meeste til Fordøyelsen; saadanne suure Deeles Natur undersøger hand, og hvorledes de kommer i Maven; Hand viiser og, at Madens Fordøyelse ved Giæring gaar for sig; Hand forklarer efter sin Meening, hvad Begiærlighed til Mad er; hvorledes det gaar til med Indvoldens krumme Bevægelse; hvad Galden og Succus Glandul. Mesar. er, og endelig hvorledes Nærings-Saften igiennem Indvoldens Aabninger igiennemsijs. Hand anmærker, at denne Igiennemsijselse kommer ikke blot alleene af den krumme Bevægelses Sammendragelse, efterdi Vitæ-Geisten, naar den kommer udi Rør, kand ikke trænge der igiennem, i hvor meget mand og trykker den sammen; derfor slutter hand, at de Sægel-lige Seener, foruden denne Trykken, naar de giver efter, oplader Indvoldens Aabninger. Ved denne Materie opholder hand sig længe; hvorefter hand taler om Nærings-Saftens Farve, og siger: at mand ikke kand forsikkre, at den samme hos alle Dyr er hvid; for det

mindste tvivler hand paa, at den ikke kand være det hos de Dyr i America, som æde af den Frugt, Janippa kaldet, hvilken gjør deres Kiød Viol=blaae. Mand kand ikke noksom sø undre sig over Nærings-Saftens Simplicité, da dog den Saft frembringes af saa mange slags Urter, Rødder, Korn, Frugter og alle slags Kiød; og da den saa simpel, som den seer ud, forvandler sig til Kiød, Seener, Bruste &c. hvilket Bore's Auctor anseer, som et Bunder-Bærk af Skaberens u=endelige Magt. Som nu Nærings-Saften er Grunden til Bore's Væsen, saa kand mand ikke noksom bemøye sig med at kiende Nat=sagerne til dens Frembringelse og Godhed. Hvorfore Auctor har opofret den anden og tredie Deel af sit Bærk til denne Sags besynderlige Undersøgelse. Hand lover derfor i den anden Deel at undersøge de Tilfælde, som beegne Nærings-Safterne udi Maben, saavel som Midlerne til at afhjælpe de samme; Mens i den tredie Skal de Tilfælde betragtes, som den i henseende til de andre Stæder, hvor den tilberedes, er underkastet, som og Midlerne, hvorledes de samme kand afhjælpes.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

36.

Den 6 September. 1736.

DANMÆRK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 251.

Paa det Kongelige Universiteet i Kjø-
benhavn ere af Professorerne disse Di-
sputatzer udgivne Aar 1597.

Den 5 Febr. M. Ivari Stubai, Ebr. L:
Profess. de Doctrina Christiana,
ejusque Libris, eorumque legitima in-
terpretatione Disp. I. Respond. Bartho-
lo Pauli Resenio.

N n

30 A-

- 30 April. M. *Job. Pauli Resenii*, Logic. Prof. Στοιχείωσις Logicarum Hypothesium pro Aditu faciliori ad Organ: Aristotelis; Cujus Pars I. de Apprehensione Categorica agit. Resp. *Henningio Magni Lund:*
- 1 Jun; D. *Andree Kragii*, Ripensis, Physicæ Prof. Theses Physicæ de Creaturis, simplicibus, Materia & Forma, Resp. *Severino Svaningio*, Ripensf.
- 15 Jun. D. *Georgii C. Dybvadiis*, Theolog. Prof. Theses, Quibus repetitur Summa veræ & incorruptæ Doctrinæ, quam nostræ Ecclesiæ profitentur de Bonis Operibus. Respondente pro Licentia accipiendi Doctoratum Theologic. M. *Johanne Pauli Resenio*, SS. Theol. Professore.

Mar 1598.

- 4 Octobr. D. *Andree Kragii*, Ripensis, Physic. Prof. Theses Physicæ de Angelis & Anima Humana, Resp. *Paulo Martini Ostrupio*.

Mar 1599.

- 11 Mart. *Esberni Georgii Samii*, (Philosophiæ Professoris, a *Vindingio* in Academia Hafniensi omisso) Theses Philosophi-

phicæ (sc. Grammaticæ, Logicæ, Rhetoricæ, Physicæ & Ethicæ) Resp. *Christiano Johannis Bucero, Viburgensi.*

Indsland.

Hamborg.

Den første Deel af Bibliotheca Disputationum Theologicarum er for kort siden bleven færdig, og kand de Hr. Subscriberer bekomme den, naar det dem behager. Værket har følgende Titul: Bibliotheca Disputationum Theologico Philologico Exegeticarum in V. & N. Testamentum, sive Notitia repræsentans elegantiores Disputationes in illustriora & selectiora V. & N. Testamenti loca, ab Excellentissimis Theologis tam prisicæ quam nostræ ætatis, publice hucusque in celeberrimis Academiis & Gymnasiis illustr. maximam partem conscriptas, ac citra ullum aut locorum, aut annorum aut meritorum præjudicium in usum exercitationum similium secundum seriem utriusque Testamenti congestas. Pars I. in V. T. studio & sumptibus CHRISTOPHORI HENRICI SCHETELIGII Varisci, Hamburgi

1736. 2 Alph. 1 Ark. Denne første Deel er et meget nyttigt Repertorium for alle de, som deels selv besidder en Samling af Theologiske Disputationer, deels vil vide, hvor man kan finde besynderlig anførte Esterrættninger over demne eller hin Bibelske Materie. Dedicatjonen har Auctor opsat til Hr. Pastor Wolf til denne Stads Catharinæ Kirke. I di Fortalen gives tilstrækkelig Esterrættning om disse Samlingers Bestaffenhed og Nytte; thi hand har ikke alleene sammendraget alle de i Tydskland holdte, mens endog Danske, Svenske og Hollandiske Disputationer. Fremdeles har hand extraheret og paa behørigge Stæder indførdt Ikenii Thesaurum, Bibliothecam Bremensem, Deylingii Observationes Sacras, Carpzovii Criticam Sacram, Olearii, Buddei, Wolfii, Moshemii, Wockenii, Lintrupii, Trellundii, Schmidiorum, Sontagii, Majeri, Klugii, Scharbavii, Elsneri, Marckii, Millii, Wollii, Zornii, Selenii, og mange andres Meditationer og Observationer. Hvo som eyer ikkun faae Disputationer, og tænker til at anstafse sig

fig flere, kand af dette Bibliothek see, hvad for nogle ham feyler, og bekomme dem for en billig Priis hos Hr. Schædelich, som hand dermed een Handel har oprættet. Hvo som eyer mange Disputationer, kand benytte sig af dette Skrift, som et Register. Forfatteren lover, at dersom dette Bærk faaer en good Afgang, hand siden vil udgive et Bibliothecam Dissertationum over den Augsburgiske Confession og Libros Symbolicos, ligeledes over Theologiam Systematicam & Moralem, og endelig over Historiam Ecclesiasticam.

Francckfurth an der Oder

Joh. Wilhelm Hoffman haver ladet trykke tilsammen en Fasciculum observationum ad usum Fori Spectantium. Det er 7 Dissertationes af alle slags nyttige Materier, som Hr. Auctor, saafremt ingen Hindring kommer der imellem, vil fortsætte.

Leipzig.

J Heinsii Boglade er at bekomme det nye og 4de Oplag af det Grædske Nye Testamente, hvilket Hr. D. Adam Rechenberg efter den Leusdenske Edition,

med nyttige Variantibus Lectionibus tilfø-
 forn har udgivet.

Budingen.

Følgende Bog er her for Lyset kommet,
 med Titul: Verisimilis Septuaginta heb-
 domadam Danielis Epocha, det er en ri-
 melig Tinde-Reigning over de 70 Da-
 niels Uger, som i det 9 Capitel forekom-
 mer; hvorudi en alleene legges for Dytne-
 ne de Historiske Begivenheder, som Enges-
 len udi Ordene anmærker, udi en bedre
 Overeensstemmelse, end hidindtil er skeet;
 mens endog de derudi forekommende Sa-
 ger, som, Synden, Forsooning, Ræt-
 færdighed &c. efter den u-forsalstede
 Christendoms Principia kortelig forkla-
 res, in 4to 10 Ark stærk. Auctor erin-
 drer udi Fortalen, at hand ved de vans-
 kelige Sprogs Forklaring ikke har bun-
 det sig til nogen Menniskelig Auctoritet,
 eftersom det er vort Gemttes Natur
 imod, at lade os Maal og Skranke af
 andre foresætte, hvorvidt mand skal er-
 kiende, antage og udforske Sandhed;
 besynderlig udi Theologiske Ting, som
 mand doguden ikke lærer at kiende, før-
 end mand af Gud har erlangt Forstands

oplyste Dyne. Ligeledes har hand be-
 tient sig af sin Frihed ved de 70 Daniels
 Ugers Uundersøgelse, og for det første om-
 stændelig viist, at den bekendte og an-
 tagne Meening om de samme, hverken med
 de i Texten ommældte Omstændigheder,
 eller med de Historiske Begivenheder, over-
 eensstemmer. Hvorfore hand og har hos-
 føyet en anden Tid-Regning, som hand
 ikke for uimodsigelig vil angive, mens
 alleene for en rimelig; og som de i Or-
 den forekommende Sager ikke vel fra Ti-
 de-Regningen kand stilles; saa har hand
 og forklaret dem efter den ham af Gud
 forleenede Indsigt. Men betreffende
 Sagen selv, da tiøer Auctor tydelig at
 vilde beviise, at det noksom sees af man-
 ge af ham anførte Omstændigheder, at
 de 70 Daniels Uger begriber i sig en Tid
 ongefehr af 2000 Aar; Efter saadan Reg-
 ning kommer paa 7 Uger 200 Aar, hvilke
 udgør de 2de første Secula efter Christi
 Fødsel; de derpaa følgende 62 Uger af
 det 3die Seculo strækker sig til 72 Aar af
 det tilkommende 20 Seculum, og ud-
 gjør altsaa den sidste 70vende Uge det,
 som paa det 20 Seculo feyler. Ellers

vil mand have Læseren henvisst til Skrif-
tet selv, eftersom her ikke er Rum til at
anføre et fuldkommen Udtog deraf.

Colln.

Her er udkommen en Bog, som hand-
ler om den Spanske Arve-Rettighed un-
der Titul: Histoire publique & secreta
de la cour de Madrid des l'avenement du
Roi Philippi V. à la Couronne avec les
Considerations sur l'Etat present de la
Monarchie Espagnole. Auctor Anoni-
mus fortæller kort dog omstændelig den
fordte besværlige Krig formedelst denne
Thrones Bestigelse, og giver curieuse
Efterretninger om, hvorledes Kong Carl
den Andens Testamente, til det Habs-
burgiske Huuses Skade, og det Bourbon-
niske Huus derimod til Fordeel, af den be-
rømte Cardinal Portocarrero blev sam-
mensmeedet. Saa finder mand og der-
udi de udi denne vigtige Sag interesse-
rede høje Parthiers brugte Staats-Ma-
ximer og begangne Fejl. I besynder-
lighed fand denne Bog derved recom-
menderes, at den opdager begge Cardi-
nalernes Alberoni og Portocarrero deres
hemmelige Staats-greeb, som ellers ikke
i nogen anden Bog ere at antrefte.

Nürnberg.

Over den i disse Lærde Tidender forbe-
meldte og ved Døden afgangne berømte
Hr. Fakricius har en lærd Pen opsat ef-
terfølgende:

Centum FABRICIOS, dum vixit, reddi-
dit unus; (a)

Ast unum hunc nobis reddere quis po-
terit?

FABRICIUS moritur, moritur num so-
lus at ipse?

Pansophus an orbis non simul ipse pe-
rit?

Theiosophus luget, Latium flet, Græcia
plorat,

Lutheri cætus purior ah! lacrumat,
An nullus superest, qui reddat perdita,
Phœnix?

Vel duo, vel nemo: WOLFIUS (b)
atque GENER (c)

in memoriam immortalis Viri

JO. ALB. FABRICII

Polyhist. summi b. d.

posuit

ΦΙΛΕΛΛΗΝ G. S. E. D. I.

(a) in Centur. Fabriciorum a. B. Viro edita.

(b) J. C. Wolfius P. ad Div. Cath. & Schol. Hamb.
Theol. & Philos. consummatissimus.

(c) Reimarus, Rector Gymn. Hamb. celeberrimus

Mühlhausen.

Her er paa nye igien og forbedret op-
lagt Theophrasti Paracelsi kleine Hand-
und Denck-Bibel oder Einführung zu der
geheimen Weisheit und verborgenen
Wahrheit des Geistes Gottes und un-
sers HERRN JESU CHRISTI, nebst einem
sonderbaren Tractat, genant Untersu-
chung des Glaubens, zusamt dem Haupt-
Schlüssel Paracelsischen Arcanen, für die
Liebhaver aufs neue vermehret, und zum
Druck befördert. Mühlhausen 1736. in 8.
1 Alphab. De udi den Theophrastiske
Hand-Bibel indeholdte Capitler fore-
drager luttet Bibelste Sprog, som allige-
vel ikke efter Lutheri Oversættelse lyder.

Holland.

Amsterdam.

Her er nylig kommen for Lyset: Con-
sideration sur les causes de la Grandeur
des Romains & de leur decadence. Au-
ctor til denne Bog har udi en god Orden
i 23 Capitler sammendraget alt, hvad af
det vigtigste i mange Auctoribus er at
finde, og meestendeels over alt ladet til-
ligemed indflyde sine egne Meeninger,
hvor

hvorfore denne Bog meget nyttelig fandt bruges af den Romerske Histories Liebhabere, som et fuldstændigt Udtog af det, som ellers hist og her er adspredt hos Auctores.

Frankerige.

Paris.

Den ældre Bure har udi det forrige Aar ladet oplegge en grundig og angenem Bog, nemlig *La Statique des Vegetaux, & l'Analyse de l'Air, Experiences nouvelles*, lûes à la Societé Royale de Londres par Mr. Hales. Ouvrage traduit par Mr. Buffon. 4. pag. 408. 20 Raabber. Auctor blev allerede for 20 Aar siden ved den Flid, som Malpighius, Grew og andre anvendte paa Vegetationens Kundskab, ligeledes opmuntret til at anstille disse Undersøgninger. Begyndelsen gjorde hand med et Statist Forsøg paa Blodet af Hunde, Heste og andre Dyr for at kende de sammes virkelige Kraft udi Aarrene. Saa gierne som hand nu havde ved Planternes Saft foretaget det samme, saa forgik ham dog Haabet om, dermed at gøre en lykkelig Fremgang, indtil hand

hand først for ungefehr 7 Aar igien ge-
 raadede paa disse Tanker, der hand en-
 gang ombandt en gammel alt for meget
 bestaaren Wiinstok med en Blære, for at
 hindre dens Sveed, og fandt den samme
 straxen derefter extenderet. Efter at
 hand nu ved mange Prøver var bleven
 forsikkret, at Planterne ved sine Rødder,
 Stammer og Greene trækkede megen Luft
 til sig, søgte hand nærmere at indsee udi
 denne til Corporum Liv saa nødvendig
 en Sag. Deraf udfandt hand, at alle
 Corpora fatter Luft i sig; at den samme
 oftere befinder sig der under en gandske
 anden Gestalt, end det udbortes synes, i
 Kraft af hvilken den saaledes er figeret,
 at den saa stærk trækker til sig, som den
 ellers ved sin sædvanlige elasticitet støder
 fra sig; at de hinanden til sig trækkende
 Luftens Deele ofte uddrives af de tætte
 Corporibus, ved Varme eller Siæren for-
 andres, og saaledes igien erlanger deres
 forrige Tæthed, da de tilforn vare blev-
 ne elastiff, o. s. v. Ved Oplysningen om
 denne dobbelte Egenskab ere Neuton og
 Freind saa vidt komne i Physiquen og
 Chymien. Og lover Auctor, at give Ur-
 ter

ter = og Agerdyrknings Videnskaben ved sine Undersøgningers Fortsættelse en temmelig god Opkomst. Af Experimenterne ere 144, som i 7 Capitler ere bleven inddeelte. De i det første betræffer Sæftens Mængde, i det andet den Styrke og Kraft, hvorved Træerne tiltrækker sig Fugtigheder. I det 4de staaer de, som viser os den paa Siden gaaende Situation af Sæftens vasa, og dens frie Løb af de smaa Greene ned i Stammen, og af denne igien i hine; hvorved den sammes Omløb benægtes, og ikkun et af- og tilgaaende tilstaaes. I det 5te vises, at Planterne trække megen Luft til sig. Det 6te undersøger Luften; det 7de Vegetationen selv, og Anhængen indeholder alle slags hid henhørende Anmerkninger. Hvad nu i besynderlighed Luften angaaer, da bevises klarlig dens Beskaffenhed og Mængde ubi Planter, Dyr og Mineralier ved 78 Experimenter. Thi saaledes vises, at den samme formede Røden, Barken og Bladerne lættelig trænger ind i de dertil, som det synes, særdeles bestemte Gange. Luftens Mængde, som hand ved Distillation i vel tillukte

Kole

Kolber har udtrukken af Svine-Blod, Hiorte-Horn, Osters-Skaller, Sale volat. armon. Tyrkiske Blade, Sennepe, Ambr, tørret Tobak, Anis- og Oliven-Olie, Honning, Vox, Sukker, Smede-kull fra Newcastle, Antimonio, Vitriolist Marcasit, Søe-Salt, Nitro og Vietriol &c. er bleven meget nøje i agt taget. I sær er det mærkværdigt, at af en Blære-Steen paa 230 Gran er ved Ilden meere end halvparten til elastisk Luft bleven forvandlet, med hvilken Luftens Mængde ingen af andre Corporibus kand lig- nes, undtagen den udi Tartaro af Rhinsk Biin. Anmerkningerne af dette Forsøgs Nytte ere overmaade dybsindige og grundige. Af Mercurio har hand ved Distillation hverken kundet bringe Sugtighed eller Luft. Derpaa følger Experimenterne med Lusten ved Siæren. Hvad hand ellers har anferdt om dette Ords rette Betydning, om Aanderne og den adskillige Luftens Beskaffenhed i Lungen, om de brændende Deele i Kalken deres Forhold og Udbrydelse, om de 5 Principis i Planterne, nemlig: Svovel, det flygtige Salt, Vand, Jord og Luft, og de sammes adskillige og viise Forbindelse

med hinanden, fremdeles om Aarsagerne til de sælsomme Tordens-Birkninger o. s. v., iligemaade de artige Forsøg og Anmerkninger, som i Anhængen findes, det fortæner af alle Physiquens Liebhabere at læses og betragtes.

Italien.

Rom.

Mand er udi det Apostostoliske Trykkerie beskæftiget med at aftrykke den berømte Vaticaniske Terentius med den afgangne Hr. Montefiore hans Commentario. Den vil være til et Bind in fol. Tegningerne derudi ere efter Originalen meget næt stukne.

Venedig.

Hos Pitteri er at bekomme: Le cento Favole di Gabrielle Faerno, e una Favola di Batista Mantovano, tradotte in versi volgari da D. Giovan. Crisostomo Trombelli Canonico regolare del Salvatore, con l'aggiunta di alcuni suoi versi latini. 8. pag. 148.

Moscovien.

Petersborg.

Hr. Damianus Sinopeus, Medicus ordinarius ved Skibslazarettet til Cron-

stadt har i forrige Aar ladet udgaae her
 Parerga Medica in 8vo. paa 12 Ark, hvor-
 med hand opfylder det Løfte, hand tilforn
 har gjort, at udgive noget til en Prøve
 paa sin Videnskab i Medicinen, efter som
 hand formede sig sin hastige Bortrejse fra
 Jena, hvor hand til Doctor blev creeret,
 ej fik Lejlighed til at udgive den sædvan-
 lige Inaugural-Disputation. Disse Pa-
 rerga indeholder meget nyttige og til
 deels rare opdagede Ting. I det 1ste
 Capitel handles om det Russiske Folks
 ordinaire Sygdomme; i det 2det om
 hans besynderlige Opfindelser ved både
 Legemets Aabning; i det 3die om Søes
 Folkenes Bestaaffenhed, naar de ere sun-
 de; i det 4de naar de ere syge; hvoraf
 i det 5te gives et kort Udtog. I det 6te
 beskrives de Svagheder, som fra 1730 til
 1733 i Cronstadt er gangen. I det 7de
 forekommer alle slags Anmerkninger om
 Febribus acutis. Mand maae tilstaae,
 at de besynderlige Ting, som Forfatteren
 har i agt taget, baade tydelig og grun-
 digen ere foredragne, hvorforsom mand og
 med desto større Fornøjelse kand igien-
 nemlæse dette Verk.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

37.

Den 13 September. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 252.

Følgende Disputatzer ere af Professorer-
ne holdne ved det Kongl. Universitet
i Kiøbenhavn.

Åar 1600.

Den 14 Mart. M. Iuari Stubxi, L. Ebr.
P. de Doctrina Christiana, ejusq; Li-
bris, eo-umq; legitima interpretatio-
ne, Diss. III. Resp. Petro Magni Trane-
Scano.

Do

30 A.

30 Apr. D. *Georgii Christoph. Dybvadii*, Theolog. Prof. Theses De Lege Dei. Resp. *Georgio Jacobi*.

25 Jun. D. *Joh. Pauli Resenii*, Profess. Theologiae, Disp. Ima. de Agapis, quarum mentionem facit B. Judas Epist. v. 12. Resp. *Matth. Franc. Bruno*.

Mar 1601.

29 Apr. D. *Joh. Pauli Resenii*, Theol. Prof. Agapæ Primorum Christianorum usq; ad annum Jesu Christi CCC. Disp. II. Resp. *Andrea Laurent. Bechio*.

23 Maj. *M. Ivari Stubei*, L. Ebr. Prof. de Doctrina Christiana, ejusq; Libris, eorumq; Legitima interpretatione, Disputatio IV. Resp. *Olao Andr. Grönbechio, Cimbro*.

27 Jun. D. *Thomæ Finckii*, Math. Prof. Theses de Diebus & Noctibus. Resp. *Petro Magni Traniò*.

Indisland.

Hamborg.

Udi vores Boglader seer maad et Særthrist Skrift uden Stædets Nøvingivelse, hvor det er trykt, under denne Titul: *Ac pulcrum est digito monstrari & dicier: HIC*

HIC EST. Perſus Sat. I. 1736. in 8vo.
 8 Ark. Indledningens beſtaar af 4 Para-
 graphis, hvorudi Begiærlighed efter
 Roes og Ære hos Menniſkene i almindel-
 lighed, og hos de Lærde i beſynderlighed
 efterſøges, og gøres der iblant de ſidſte
 en Afdeeling i 2de ſlaug, hvornæſt mand
 viſer, at dette Verk fornemmelig er ble-
 ven opſat for det ſidſte ſlaug, ſom igien
 deeler ſig i 2de hobe; Fremdeles forſva-
 res det ſidſte ſlaugs Borgerlige Ret i den
 lærde Republicque, og i den 4de tales om
 Forfatterens Anledning til dette Verk
 og hans Aſſigt dermed. Udi Afhandlin-
 gen ſelv taler det 1ſte og 2det Capitel om
 den Nødvendighed at fortie ſaavel Læres-
 meſterne, ſom Kilderne til vores Biden-
 ſkaber. Det 3die handler om, at en Lær-
 ling ſkal holde ſig til de meeſt antagne
 Meeninger. IV. om Bøgers Sammen-
 ſkrivelse i almindelighed. V. og VI. om Pro-
 jecter for Skribentere. VII. om Strids-
 Skrifter; mellem de Lærde. VIII. Historien
 over de ſig i Skrifter tildragede Bildfa-
 relſer. IX. Beraadſlagning til den lær-
 de Krig. X. om Skrive-maadens Ud-
 ſkillighed i Strids-Skrifter. XI. om de

Middeler, hvorved mand skal for Scoptiske Skrifter tage sig i agt. XII. om den Scoptiske Skrive=maades rette Brug. XIII og XIV. Forslaug for dem, som u=den Bøgers Forfærdigelse tænker til at gjøre sig berømte. XV. Læreren. XVI og XVII. Polyhistor. Hvorpaa Slutningen følger.

Marburg.

For kort siden har den her værende lærde Hr. Professor Cramer atter ladet trykke et Invitations-Skrift til sine Prælectioner over Pandecterne: de æstimatione injuriæ servo communi illatæ, qva antinomia inter § 4. Inst. de Injur. & I. 16. ff. d. t. Summis JCtis pro irresolubili habita per demonstrationes math. nulla esse, evincitur. Efterat Auctor har anført de berømteste JCultorum adskillige Meeninger, som havde formeent her at træffe en u=opløselig Knude, erindrer hand endelig, at den lærde JC. Avenarius har hjulpet ham paa Sporet, eller givet ham Lejlighed til en nærmere Eftertanke udi dette Stykke, hvilken vel bekiender, at hand har fundet dette Tvivlsmaals Oplosning udi Geometrarum

Bøger, men siger derhos selv, at hand ej vilde anføre de samme, at hand hos sine Tidens gamle Jcter ingen Forbittrelse skulde opvække, eftersom de havde ingen Smag udi Mathematiquen. Men som vi nu lever i meere oplyste Tider, betænker nærværende Professor sig ikke meget paa at freimgive et Mathematick Beviis udi en Sag, som des uden ikke kand afgies, om den endskjønt hører til Jurispruden, men dog udi sig selv er Mathematick, hand sætter ex §. 7. og 9. Inst. til Grund, at mand udi Injuriens æstimation maa see, deels paa Sierningen, og deels paa den Person, som bestømmes. Der af sætter hand følgende Grundsandheder:

Axioma I.

Si actus injuriosus fuerit idem, magnitudines injuriarum sunt in ratione dignitatum personarum.

Axioma II.

Si persona læsa fuerit eadem, moraliter scilicet, h. e. si plures fuerint ejusdem dignitatis; magnitudines injuriarum sunt in ratione actuum injuriosorum.

Theoréma I.

Si actus injuriosi & persona inter se differunt, seu illi fuerint diversi, & hæc pariter diversæ; magnitudines injuriarum sunt in ratione composita dignitatum & actuum.

Si duo domini fuerint ejusdem dignitatis, & ipsis competunt domini partes æquales; magnitudines injuriæ in seruo communi ipsis illatæ erunt æquales, h. e. tanti æstimanda injuriæ unius, quanti alterius.

Theor. II.

Si duo domini ejusdem dignitatis injuria afficiuntur, in communi seruo, magnitudines injuriarum erunt in ratione partium domini.

Theor. III.

Magnitudo injuriæ domino uni, in seruo communi illatæ, est, ad magnitudinem quæ infertur domino in solidum, in ratione partis domini ipsi competentis ad totum.

Theor. IV.

Si duo pro eadem parte domini, diversæ dignitatis, in seruo communi, injuria afficiuntur, magnitudines injuriarum sunt ut dignitates.

The-

Theor. V.

Si duo pro diversa parte domini diversa dignitatis injuria in servo communi afficiuntur, magnitudines injuriarum sunt in ratione composita ex directis dignitatum & partium dominii.

Uf disse Grund-Regler slutter Forfatteren, at det er ingen retskaffen Contradiction, naar Justinianus skatterer Injurier ex Persona dominorum, og taler de magnitudine absoluta, qvæ est ut dignitas domini (per demonstrata) hvorover, naar mand sig efter begge Love vil rette, maae det skee efter Theor. V. Hand slutter derfor med rette, at den sunde Philosoph. og Mathematique er fornøden og nyttig saa vel her til, som til andet, hvilken mand ingensteds bedre end i Hr. Wolfens Skrifter kand antrefse. Ligesom Erfaringen kand lære enhver, naar hand med en methode vil anstille en Prøve. Siden slutter hand med et eftertrykkeligt epiphonemate, imod dem, som sulker over de Academiers Tilstand, hvor Philosoph. og Mathematiquen drives; fremførende disse Ord til sidst: Explicabo, cur ipsis status Academiarum minus faustus ap-

pareat. Metuunt ne ex Academiis redirent, qui ipsos stupenda admiratione colere desinerent. Quod profecto minus faustum esset. Similem ob causam, venerabile illud caput Hallense, statum presentem Academiarum minus faustum iudicat, quo magistri in iisdem legentes, Professorum auctoritati applausum omnem intercipiendo, multum detraherent. Euge, belle, lepide.

Dicite Jo Pæan & Jo bis dicite Pæan!
Memini hic illius ex Plauto:

Non places: cum recte mones, tunc tibi auscultabimus.

Leipzig.

Hos Georg Löwen er trykt: Kurzer Entwurff einer vollständigen Historie der Wolffischen Philosophie, Tilhørernes til Beste udgivet af Carl Günther, Prof. Ph. paa Academiet til Leipzig in 8. 1736. 15 Ark. Forfatteren har, som hand i Fortalen berættel, i Forvejen udgivet nærværende Udkast i den Tanke, at hand siden vil lade udgaae en fuldstændig Historie over den Wolffische Philosophie, naar hand først er kommen i Stand med Historien over den
Leib-

Leibnitske Philosophie, hvoraf Hr. Wolff
 adskillige Positioner haver laant. Ind-
 holden af nærværende Udtog bestaar i
 følgende: I det første Capitel handler
 Auctor om Hr. Christian Wolffens Liv
 og Levnet. II. Om alle Wolffens Skrif-
 ter. III. Om den Skrive-Maade, som
 hand i sine Skrifter har betient sig af.
 IV. Om Hr. Wolffens Lære-Maade.
 V. Om den Frihed, Hr. Wolff har be-
 tient sig af i at udvælge en vis Maade
 at foredrage sin Lære paa. VI. Om den
 Maade og Maneer hvorpaa mand skal
 læse Hr. Wolffens Skrifter. VII. Om
 den Wolffiske Philosophies Inddeeling.
 VIII. Om Hr. Wolffens Mathematikke
 og Philosophiske Inventioner. IX. Om
 den Wolffiske Philosophies Hoved-Kil-
 der. X. Om den Wolffiske Philosophies
 fornemste Egenheder. XI. Om Udto-
 ger (compendus) af den Wolffiske Phi-
 losophie. XII. Om de meestendeels ef-
 ter de Wolffiske Grund-Positioner for-
 færdigede Indledninger til Philoso-
 phien. XIII. Om de, som have vrist den
 Wolffiske Philosophies Nytte udi høye-
 re Videnskaber og Kunster. XIV. Om

den Wolffiske Philosophies Modstandere. XV. Om den Wolffiske Philosophies Forfægtere. XVI. Om de Strids-Skrifter, som angaaende den Wolffiske Philosophie paa begge Sider ere vandlede. XVII. Om Hr. Wolffens Scholærer. XVIII. Om de fornemste Wolffianer. Om den Wolffiske Philosophies Liebhabere. Om de over den Wolffiske Philosophie udgangne Fortolknings-Skrifter.

Stessen.

Endelig er Hr. D. Rambachs fortrefselige Collegium Historiæ Ecclesiasticæ Veteris Testamenti, eller udførlige og grundige Raisonnement over det Gamle Testaments Kirke-Historie under Pressen kommen, og skal nu tilskundende Michaelis Messe til Franckforth holdes sal.

Tübingen

Udi Boghandlerens Cotta Forlag er trykt Acta Pacis Executionis publica, eller Nürnberggische Friedens-Handlungen und Geschichte, hvorudi indeholdes: Hvorledes den Westphaliske Freds Slutning saavel in Puncto exauctoratio-

tionis militiæ og evacuationis locorum, som og fornemmelig i den vigtige Puncto restitutionis ex capite amnestiæ & Gravaminum til virkelig Fuldkommenhed er bragt; Forestillet udi en omstændelig Historisk Berætning med hosføjede Authentiske Beviisligheder af Johan Gottfried von Meyern. Om denne Boges Værd holder mand u-nødigt at mælde noget, eftersom Sagen selv vil viise, at den for en Staatsmand er meget nødvendig at læse.

Nürnberg.

Boghandleren Joh. Adam Schmidt har nylig igien trykket Franc. Taegh Physici & Equitis lille Bog De Obsidione urbis Ticinensis seu Papiensis & captivitate Francisci L. Regis Galliæ. Den kom første gang 1525. den 13 April til Padua for Lyset, og har siden den Tid været rar at bekomme. Dog dens Værd bestaar ikke i dens Rarhed mens udi den troværdige og tydelige Beskrivelse selv; Etersom Forfatteren selv tilligemed har udholdet den gandske Beleyring, og kun det give den tilforladeligste Efterretning, om hvad, som uden for Staden

er

er tilgangen, deels ved andre, og deels ved en nye Observation af et høyt Stæd. Denne artige Dage=Bog har hidindtil i Klosteret Mellis, dets Bibliothekve været forstuffed, og der af den Bavelige Nuntio Passionei fundet, hvilken igien har opdraget Bernh. Petz, at give den samme ud igien. Denne har da lagt Haand derpaa, sat eendeel Anmærkninger dertil, hvorudi P. Daniels Berættninger undertiden forbedres, og givet dette sit sidste Arbejde for sin Død til Forlags=Manden, som Nuntio den igien har dediceret. Bærket er ste Ark stærk in 4.

Wien.

Den over den Sal. Prins Eugenius holdte Liig=Prædiken, sælges nu offentlig her under følgende Titul: Lob= und TrauereRede über den Todt des Durchläuchtigsten Prinzen Eugenii Francisci, Herzog von Savoyen und Piemont, &c. &c. Ihro Römisch=Kaysersl. Majestät und des Heil. Römischen Reichs General=Lieutenant &c. da seine hohe Reich=Begängnuß mit Drey=Tägigen grossen Ehren=Geprång in der Metropoli-

politan-Kirche bey St. Stephan zu Wien gehalten worden: Verfasset und vorgefragt von P. Francisco Peikhardt Soc. Jes. der besagten Metropolitan-Kirche Dohm-Prediger.

Holland.

Amsterdam.

Boghandleren Bernard gav udi Aaret 1704. Superstitutions anciennes & modernes; prejudés vulgaires qui ont induit les Peuples à des Usages & à des Pratiques contraires à la Religion, F. hvorudi indeholdes 1) St. Thiers Traité des Superstitutions. 2) l'Histoire critique des Pratiques Superstitieuses, qui ont séduit les peuples & embarrassé les sçavans, par le P. le Boun Prêtre de l'Oratoire. I nærværende Aar er den 2den Tome udkommen af Superstitutions anciennes & modernes. 3 Alfab. 17 Ark. De Stykker som indtager fast den gandske første Deel af denne Tome, udgjør det 4de Bind til Pariser Oplaget af P. le Bruns Histoire Critique, og ere de følgende: I) P. le Bruns Afhandling, om Propheetens Samuel Syn, som vederføer Kong Saul;

Saul; hvorudi hand troer, at Samuel virkelig i egen Person af Saul er worden seet. 2) Den sammes Afhandling om de Middeler, hvorved mand tilspurde Guld i det gamle Testamente. 3) Den sammes Afhandling de Purgatorio S. Patricii, hvilket har en stor Overeensstemmelse med antro Throphonii, og for en Fabel udgives. 4) Det Parisiske Facultets Dom over Keebslageres, Skrædderes, Sadelmageres og Hatstofferers superstitieuse Brug og Skikke, naar de skal giøre Svenne. 5) Esterrætning om, hvad sig 1668. har tildraget, da eendeel Reliquier blev stillet fra Rom til Hospitalet de la Salpetriere; samt flere desligeste Tractater, som er for vidtløftige at opregne.

Hos Pieter Mortier er under Trykken: Amusemens des Eaux d'Aix la Chapelle, hvilket Bærk er got for dem, som sig af saadanne Bad betiener, eller drilker Vandet. Det er med Kaaber-Stykker ziret, hvorudi Stadens Perspektiver, Bad, Brønde, Kirker og offentlige Bygninger forestilles. Ved Auct: til Amusemens des Eaux de Spaa 1736. tre Deele in 12. En

Engelland.

London.

Nyeligen er denne Piece for Lyset kommen: The Scheme and Conduct of Providence from the creation to the coming of Messiah: Or an Enquiry into the Reasons of the divine Dispensations in that Penod by Mr. Welsted.

Ligeledes er her udkommen et Supplement til den Beskrivelse om 300 Dyr og Planter. Dette Værk er samlet af de beste Skribentere over den Natuurlige Historie, og indrættet til alles, men besynderlig Ungdommens Nytte, og med meere end 90 Raabber-Blader forsynet. Her hos har mand føyet Gisninger om Igne Fatuo, hvorudi mand vil vilse, at den saa kaldede Lygtemand ikke kommer af Svovelagtige Damppe, mens afeensdeel flyvende Insecter. Forfatteren har og beskrevet den Indianiske Flue, som skiner om Natten.

Italien.

Rom.

Den lærde Syrer Asseman, som har foranstaltet et nyt Oplag af Opera S. Ephre-

Ephremi i 6 Bind in Folio, har allerede ladet 3de Deele deraf meget smukt aftrykke udi det Vaticaniske Bogtrykkerie. Udi de 2de af disse 3 Deele staar Texten i det Grædske og Latinske Sprog, og i den 3die er den Syriske med Latinsk Version; af de 3de følgende skal ikkun een være Grædsk og Latinsk, men de 2de øvrige Latinske og Syriske.

Samme Auctor arbejder paa et vigtigt Verk af denne Titul: Annales Orientis, som skal blive 4 til 5 Deele in Fol. hvoraf den første allerede er i Trykkeriet de Propaganda under Pressen.

Udskillige Lærde udi denne Stad arbejder efter Bavelig Ordre paa, at forfærdige fuldkomne Forteignelser over det Vaticaniske Bibliothèques Manuscripter, som siden skulde udgives. Denne Tidende vil blive de Lærde saa meget meere angenem, som eendeel dygtige Hoveder til Paris paa Kongl. Befaling have foretaget ligesaadant Arbejde over det Kongel. Bibliothèque samme stæds; og land mand altsaa haabe at have desto større Nytte af den Lærdoms Skat, som udi disse tvende riigste Bibliothèques i Verden findes.

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

38.

Den 20 September. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 253.

Efterfølgende Professorers Disputatzer
ere holdne ved Kiøbenhavns Uni-
versiteet Aar 1602.

Den 27 Mart. M. Jona Jacobi Venusini,
Prof. Eloqv. & Hist. Theses, quibus
ostenditur, quæ sit vera & genuina Pla-
tonis sententia de Nobili illa Quæstio-
ne, Sitne Mundus factus, an verò æ-
ter-

- ternus? Opposita quorundam Academicorum Sophismatibus. Resp. *Erico Erico.*
- 17 April. M. *Job. Stephanis*, Lollandi, Log. Prof. Theses de Propositionibus & Syllogismis Hypotheticis, & quidem Disp. I. de Proposit. Hypothes. Resp. *Henrico Pauli Otthiniano.*
- 23 Jun. D. *Georgii Christoph. Dybvadii*, Theol. Prof. Theses de Ratione investigandi Veram Decalogi Sententiam, deque ejus Partitione. Resp. *Filio Georgio Dybvadii.*
- 10 Jul. M. *Jona Jacobi Venusini*, Prof. Eloqv. & Hist. Theses de Beatitate Hominis, Respond. pro Gradu Magisterii XIII. *Candidatis.*
15. Sept. D. *Job. Pauli Resenii*, Theol. Prof. Disp. I. de illustri gratia Dei ex Tit. 2. 11 - 14. Resp. *Canutio Christiano Duropio.*
- 30 Nov. D. *Thome Finckii*, Prof. Mathes. de Mensibus & annis Theses. Resp. *John Nicolaò Pascasio.*

Tydsland.

Berlin.

Hr. D. Elsner er i Begreeb med, at give

give Publico en Efterretning om de Grædſke Chriſtne i Torkiet, hvortil Athanaſius Doroftamus Patriarchens til Conſtantinopel Archimandrit har givet ham Anledning, hvilken med et ſtort Brev fra Patriarchen var bleven udfendt til Tydſkland og Sverrig, for at ſamle Almiffer til de Chriſtelige Slavers Udløsning. Hr. Elſner vil derudi anføre mange hidindtil u-bekandte Mærkværdigheder, om de Chriſtelige Slaver, Patriarcher, Munke paa Biergene Athos og Sinai, ſaavelſom om de Grædſkes Guds-Tieneste og Lærdom: Men Brevet ſelv vil hand lade trykke paa Grædſk og Tydſk; hvoraf og nu en Frankøſt Overtættelse forfærdiges. De Raabber, ſom dertil ſkal ſættes, ere af Archimandriten ſelv teignede; men de gaaer meget fra dem, ſom mand hidindtil har ſeet. Den Baade ſom mand af dette Eſterrætnings Sal kand gjøre, ſkal alleene komme de Grædſke til gode. Bogen vil ungefær udgiøre et Alphabet, og kand af de Berlinſke Boghandlere ved Commiſſion erholdes.

Ellers ligger her et Verk færdig under

den Titul: Altes und neues Berlin. Det er samlet af u-trykte Diplomatus, gamle Documenter og af de beste Auctorer, og skal i det Tydske Sprog Tid efter anden udgives og med Raabber forshnes. Den første Afdeeling handler om Berlin i Almindelighed, om de Geistlige Bygninger, Gymnasier og Hospitaler; den anden om Slottet, Tøng-Huusset, Caddetternes Bygninger, Jæger-Huuse, Proviand-Magaziner, Observatorio o. s. f. Den tredie om Rættergangs- og Politie-Sager. Den fjerde om Statens Tilstand i Krigs- og Freds-Tider, efter Chronologien.

Francckfurth an Mann.

En vis Person har besluttet paa Prænumeration at lade trykke en nye Chymist og Medicinst Bog paa ungefær 60 Ark udi en 4t Format med skönt Raabber, got hvidt Papiir og Cicero Stil under denne Titul: Der Chymischen und heutigen Welt nutzbare Schatz-Cammer, nebst einer dabey befindlichen Land- und Haus-Apothec zu jedermans sicherem Gebrauch. Denne Bog advarer Folk i Almindelighed for Sophistiske Bedræ-

drægerier, og er med sandfærdige Manuscripter, kostbare og hidindtil fordølges de Arcanis, saavel som med de af Chymien udstammende Medicinalier opfyldt, og vises derudi for saa vidt tydelig nok, at Skriftet ikke for u-gudelig Baade er sammensat, da Auctor aabenbarer all den Svig, som falske Processkræmmere betiener sig af, saaog offentlig giver tilkiende for en Rixdalers Prænumeration de Ting, som tilforn vel for meere end 1000de Rixdaler har vaaren soldte, som og Auctor selv derfor har givet, der hand endnu gif i den Chymiske Skole, da og Skriftet lærer af Mineralier, Coraller og Perler den herligste Medicin at tilbereede, hvorhos altid et og flere Chymiske Arcana følger. Fremdeeles viiser denne Bog, hvorledes mand af Sølvs skal giøre Guld, og lærer Metallerne in Mercurium at opløse, og Qvægsølvet øvenshalig til Bly at giøre, af hvilket altsammen ekers giøres saa stoore Hemmeligheder; saa viiser den og den med Natuuren meest overeensstemmende Bey, at komme til den sande Lægedom paa, og det fast uden

nogen Omkostning. Om de experimenterte Medicinalibus, eller hvad som i Land- og Huus-Apotheket indeholdes, er dette at mærke: Der vises, hvorledes alle kolde Feber for nogle Krydsere kand cures, og den kolde Brand i 24 Timer for samme Bekostning læges, hvilke tvende Ting alleene formodentlig den eene prænumererede Rixdaler kand gøtgjøre.

J Friderich Daniel Knochs Boglade ligger færdig trykt: Reichs-Fama, som indeholder det Mærkværdigste af hvad, som kort efter Rigs-Conventet sig ved det Keiserlige og andre Hoffer, samt det Hell. Romerske Riges Stænder har tildraget: J sær hvad som gaaer ind i Jus Publicum Germaniæ tam Universale quam singulorum statuum. 8vo.

Leipzig.

Nu findes her til Kiøbs Medicina verè universalis, det er det blotte Blands Kraft og Virkning, saavel i at forekomme, som at helbreede de fleste Svagheder, oversat af adskillige Latinske Skribentere i det Tydske, og siden udgivet af D. Carl Friderich Schwertnern, den 3die Deel. Leipzig 1736. in 8vo.

I Al-

I Alphabeth. Indholden af nærværende 3die Deel bestaaer udi følgende: (1) Hr. D. Heinrichs Disputation om det slette Vand og Maaden at undersøge det samme paa. (2) Hr. Hofmans Dissertation om den kolde Driks Nytte. (3) Hr. D. Jachens Dissertation om det blotte kolde Vands skadelige Brug til en ordentlig Drik i sund og usund Tilstand. (4) Hr. D. Gemeinhardts Dissertation om saavel den nyttige som skadelige Vand-Drikken. I det øvrige har Editor adskillige Anmærkninger hosføjet, som vel ere værd at igiennemlæses.

Sammestedes er i det Grossiste Forlag nylig fra Bressen udkommen Nathan Baileys English Dictionary shewing both the Orthography an the Orthoepia of That Tongue By I. Accents placed on each Word, directing to their true Pronunciation. II. Distinguishing those Words of approved Authority from those that are not. III. Thair various Senses and Significations, in English, and also French, Latin and German. IV. The Idiom: Phrases and proverbial Sentences belonging to it. V. A Short

Pointing at te French and Latin Etymology. A Work useful for such as would speak what they mean in a proper and pure Diction; and write true English. Translated into German and improved, as also added an Appendix, not onely of such Words as are not of so general an Use, Necessity and Pureness, but likewise of the most common Proper and Nick Names, by Theodore Arnold. Leipzig 1736. Med. 8. 4 Alphab. 4 Artf. Eftersom mand hidindtil har feylet en beqvem Engelsk Indst Ord=Bog, er Auctor endelig bleven bevæget til at tie=ne Liebhabere af det Engelske Sprog med nærværende Bærk, hvilket har en habil Engellanders Arbejde til Grund=vold; thi sidstbenævnte har udi denne Materie lagt allereede adskillige skønne Prover for Dagen.

Nürnberg.

Hos Riegeln sælges Chronologia Historiæ Universalis ab orbe condito ad nostra usqve tempora tabulis distinctis XXVII descripta, aucta & recognita à Jo. Dav. Koelero, P. P. O. Universitatis Georgiæ Augustæ, Fol: 4

Got=

Göttingen.

Paa en Høifornemme Mands Raad har de Hr. Professorer til Göttingen be-
 gyndt med at udgibe Parerga, five ac-
 cessiones ad omnis generis eruditionem.
 Denne Overskrift er saa tydelig, at den
 fremviser den gandske Skriftets Hensigt.
 Lærerne i Göttingen vil udi det samme
 bringe alt det tilhobe, som til alle Lær-
 dommens Deele at formeere Land være
 tienligt. De vil ikke igientage hvad an-
 dre for dem har vrist, med mindre en nye
 Forflaring dertil maatte behøves. De
 Hr. Geistlige vil fornemmelig forsvare
 Skriftens og Religionens Ære. Andre
 vil sørge for de andre Videnskabers Op-
 komst. Og saaledes har mand derhos at
 haabe en Samling af gandske udvalde
 Sandheder, estersom saa mange udval-
 de Mænd derpaa arbejder. Dog skal
 disse Parerga ikke heede blot Parerga Got-
 tingensia, og være saadanne Parerga, som
 de Göttingiske Lærere alleene vil forar-
 bejde; thi de vil og antage i deres Sam-
 ling de Opfindelser, som dennem af dyg-
 tige Mænd maatte blive tilsendte. Den
 første Bog i det første Bind, som i Göt-
 tins

tingen er trykt hos Abraham van den
 Hoef paa 15 smukke octav Ark, holder
 efter foregaaende Fortale disse 11 Anfø-
 ringer i sig: 1) Joachimi Oporini Gloria
 obscurioris de Messia testimonii prophe-
 tici. Hr. Oporins Beviser ere stærkere
 end Robbert Junkins. 2) G. S. S. Obser-
 vatio de significatu bonorum, qvi in feu-
 dorum concessione commemorantur.
 Hr. Treuer forklarer dette Ord om den
 Tre, som med et Lehns Besiddelse er for-
 bundet, de feudis, ere hans Ord, feuda-
 libusq; dominiis. 3) Magni Crusii obser-
 vationes in iudicium revisorum de libro
 Gallico: histoire du peuple de dieu. 4)
 Jo. Mathæi Gesneri editio duarum episto-
 larum Lipsii & duarum Jos. Scaligeri. 5)
 G. Mascovii præteritus institutus ad L. 3.
 C. de inoff. test. 6) S. C. H. de Vermicu-
 lis seu animalculis Seminalibus. Ligesom
 tilførn Leeuwenhoek, saa har og Hr.
 Hollmann igiennem microscopium bles-
 vet vaer Orme udi Sæden. Og saadan-
 ne Orme har hand og fundet i ordentlig
 Roe-Melk, i Blood, og i det Slim, som
 plejer at sætte sig nedon ved Tænderne,
 endskjønt i et mindre Antal. Hvad vil-
 de

de der vel see, om mand med deslige Glas
 anstillede flere Forsøg? Eftersom der u-
 den tvivlere Orme i de feede Melkens Dee-
 le, og af denne bliver Smør og Ost, saa
 vil Smør og Ost være en sammensat Ting
 af Orme. Eftersom Slimen ved Tænder-
 ne er en øvrig Deel af Spisen, saa vil
 det, som vi paa hemmelige og forborgne
 Steder med og i os bære, være en Mæng-
 de af Orme. Maa see befunder der sig
 Orme i Riødets Saft, i Riødet selv, i
 Marven og Hiernen. Og saa var da vel,
 som Job siger C. 25. 6. Et Menniske en
 Maddike og et Menniskes Barn en Orm.
 Hr. Hollman lover paa en anden Tid
 meere at mælde om sine Forsøg, og saa
 har vi en nærmere Undersøgning om Op-
 rindelsen til disse Ormer at haabe. Mand
 siger i Naturens Kunst, og fornemmelig
 i Engelland højere. Og saa har Efter-
 kommerne maa see saadanne Glas at
 haabe, hvor igien en mand (ligesom mand
 mærker, at de smaa Dyr, der plage Bor-
 nenes Hoved, selv igjen af andre smaa
 Dyr plages) kand see i Sæde-Ormenes
 egen Sæd, et slag af Sæde-Orme. 7) C.
 A. H. Dissertatio Apologetica pro Davide

omnis turpitudinis notis insignita à Baelio. 8) Responsio Carbonis ad quæstionem Majoris? an Romani ad unumquemque; numum formandum novo typo usi sint? At Romerne til enhver Mynt har brugt et nyt Stempel, har mand i forrige Tider saa vist troet, at endog Carl Parin, den store Kiendere af Mynter, har giort denne Slutning: naar 2de Mynter ere hinanden lige, da er den eene underkiødt. Her viser mand contrarium, esæterdi mand træffer Mynter, som ere hinanden fuldkomne lige; thi ellers maatte de Omkostninger, som mand paa Stempler maatte anvende, langt overstige Mynternes Pris, efterdi mand maatte have saa stor en Mængde Stempler, at mand i alle Romere ikke havde nok til Stempel-Stikkere, fornemmelig, som mand fra Myntens til Stemplets Reenhed maa slutte. 9) Jo. Christophori Kækeri de vera Academiae notione. 10) C. A. H. Observatio, qua numerô Jureconsultorum eximitur Minutius Felix. 11) Ejusdem dissertatio de hostili Judæorum excussione pulveris ad act. XIII. 51. Som af Fortalens Slutning kand mærkes, saa har

har maud og fra Göttingen en Samling af Tydske Anmerkninger at forvente.

Holland.

Utrecht.

Jurian von Baddenburg har oplagt Henrici Brenckmanni epistolam ad V. Cl. Franc. Hesselium, qva examinantur præcipua Capita epistolæ V. Cl. D. Guidonis Grandi de Pandectis, nec non Dissert. similis argumenti. Auctore V. Cl. Christ. Gottl. Schwartzio. 4. 12½ Ark.
 Den lærde Forfatteren, som til den lærde Verdens store Bedrøvelse for et par Maaneders Tid er ved Døden afgangen, har undersøgt 4re Puncter, nemlig: 1) naar Pandecterne til Pisa i Retterne ere bleven indførte. Hr. Grandi troer, at det allerede er skeed i det 12te Seculo, og beviser det af en Dom dat. 1193, hvorudi mand sig paa Pandecterne beraaber. Hr. Brenckmann viiser, at dette er noget extraordinair, og deraf intet at slutte til en almindelig Indførsel. De Statuta Pisana, som til den anførte Meningen Bevis skal tiene, blive og af Forfatteren forkastede. 2) naar Pandecterne paa Academiæt til Pisa ere vorden antagne og

lært? Hr. Grandi troer, at Jurisdictionen alt i lang Tid havde vaaren drevet til Pisa, førend Academiet selv der sammesteds blev anlagt, og har man da ikkun instaureret dem; og at det ligeledes er gangen med Physiquen og Medicinen. Hvad sig et Brev angaaer, som staaer i Martini Samling, da har Hr. Brenkman meget derimod at erindre, og tilstaaer vel, at Clerici for sig før har lært Jurisprudencen end Laici, men vil derfra ikke igien slutte til den sammes offentlige Indførel. 3) naar og hvorfra det Florentinske Exemplar er kommen til Pisa? naar Hr. Grandi formeneer, at Pandecterne vare 1032 til Bononien, og ikke 1135 funden til Amalfi, ligeledes giætter, at de fra Bologna til Pisa ved Bulgarum eller Johannem Burgundium bleve bragte fra Constantinopel i Aaret 1150 eller 1172, og imod Brenkmans Meening, at de i Amalfi Forstyrking bleve conserverede, bringer tvilsmaade tilveje, da svares ham paa alt med megen Skarpsindighed og Fynd. 4) om alle Exemplarier af Pandecterne ere komne fra det Florentinske? Roberti Montensis udsigende, at 1032 leges Romanæ Justiniani i Bologna

bleve funden, tvivles meget paa i hen-
 seende til dets Rigtighed, og forstaaes
 ved leges Romanas Codex; thi det er
 Oprindelsen til alle Forvirringer, at,
 naar mand hører leges Romanas nævne,
 slutter mand strax det er Pandecterne;
 hvorfore de Geistlige meere holde med
 Codex end Pandecterne, gaaer Hr. Brenk-
 man meget lærd igiennem, og lader ikke
 een af Hr. Grandi synbare Instancer
 være ubesvaret. Paa lige saa lærd og
 beskeeden Maade prøves ogsaa Hr.
 Schwarzens Dissertation.

Eugelland.

London.

John Constable har udgivet et Skrift
 med Titul: Betænkninger over den rette
 Skrive-maade. Bogen indeholder An-
 merkninger om Antithesis dens Misbrug.
 Om Metaphoræ og frentede Ord's Brug;
 om den cothurnate, slappe, Laconiske,
 lange og nye Frankiske Stylo; om Poëti-
 ske Talemaader i den ubundne Skrive-
 maade; om forældede Ord; om Rapins
 Regler over Stylen; om dens obscurité
 og gode Klang; at Frankiske Skriben-
 tere ikke tiener til Regel i andre Sprog

d. s. v. Der ere og Anmerkninger over Collier, Detham, Dodwel, Dryden, Cowley, Balzac, Bolleau, Bouhours, Thesaurus, Tassa, Voiture, Evremont, Quintilianus, Lucanus, Virgilius og andre indført.

Franferige.

Paris.

Følgende Bog berømmes meget for medelst sin Rigtighed: Les Genealogies historiques des Rois, Empereurs &c. & de toutes les Maisons Souveraines, qui ont subsisté jusqu' à present, exposées dans des Cartes Genealogiques, tirées des meilleurs Auteurs, avec des explications historiques & Chronologiques, dans lesquelles l'on trouvera l'establissement, les revolutions, & la durée des differens Etats du Monde; l'Origine des Maisons Souverains leurs Progrès, Alliances, Titres, Droits, Pretensions & Armoiries, avec figures. 4to. 2 Vol. T. I. pag. 754. T. II. p. 698.

I denne anden Tome fulde vel Kenseernes Slegt-Register have været forestillet, men som de til Trykken ikke kunde blive færdige, har mand ikke bildet opholdet Verket derefter. Forfatteren lover endnu 4 Bind deraf, hvoraf 2de i næstkommende Aar skal udgives.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

39.

Den 27 September. 1736.

DANMÆRK.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 254.

Paa det Kongelige Universitet i Kjø-
benhavn ere af Professorerne disse
Disputatzer udgivne.

Aar 1603.

Den 16 Apr. M. Jone Jacobi Venusini, E-
loqv. & Hist. Prof. Secunda in Ti-
mæum Platonis Exercitatio, quâ asse-
ritur universum cum tempore cœ-
pisse,

Qq

pisse,

- pisse, neq; Deo coæternum esse. Resp.
Petro Johannis Saxocopingensi.
- 28 Maj. M. Cunradi Aslaci, Lingvæ Græcæ
 Prof. Theses de fiderum ortu & occasu
 Poëtico. Resp. *Halvardo Erici Asloënsi.*
- 25 Jun. D. Thomæ Finkii, Medic. Prof. The-
 ses de Peste. Respond. pro Supremo in
 Arte Medica Gradu, *Vilhado Adamo Ni-
 colai f. Randrusiensi.*
- 27 Jun. D. Nicolai Theophili, Jur. Prof. The-
 ses de Tutela. Resp. pro Supremis in
 Jure honoribus *Jona Erasmi Charisiø,*
 Med. Doct.
- 27 Jul. D. Georgii C. Dybvadii, Theol. Prof.
 Theses de Primo Decalogi Præcepto.
 Resp. Filio *Georgio Dybvadio.*
- 24 Sept. M. Job. Stephani, Logices Prof.
 Theses de Materia Forma; Artium
 Communi. Resp. 29 *Laureæ primæ Phi-
 losoph. Candidatis.*
- 19 Oct. D. Joh. Pauli Resenii, Theol. Prof.
 Disp. II. de illustri gratia Dei ex Tit.
 II. 11-14. Resp. *Jano Paschasiø Hafni-
 anø.*

Tydsland.

Hamborg.

**Zblant de Lyksaligheder, som et Land
Land**

land vederfares, er sandelig den en is
 blant de første og største, naar Videnska-
 ber derudi indføres, med Gliid holdes ved
 lige, og endelig til Floor og Guldkom-
 menhed bringes. Saadan Lyksalighed
 besidder nu det for kort Tid i en dyb Ban-
 vittighed værende Rusland, hvor Vi-
 denskaberne i dette Seculo ere saa herlig
 opkommen, at mand med største Begiær-
 lighed imodtager de der værende Lærde
 Mænds skrifter; hvilket ej skeer uden Nar-
 sage, efterdi de samme hidindtil saa mange
 smukke Ting har opfundet, at det tejer li-
 det derpaa, at jo det der oprattede nye A-
 cademie land disputere med de berømte-
 ste gamle Academier om Fortrinnet. Et
 overtydende Beviis derpaa giver os den
 4de Deel af Commentariorum Academiae
 Scientiarum Imperialis Petropolitanae ad
 annum 1729, som til Petersborg for no-
 gen Tid siden er in 4to trykt, og er med
 37 Raabber og 2 Alph. 3 Ark stærk. At
 give et Udtog deraf, vilde falde alt for
 bidtløstigt; vi vilde derfor ikkuns an-
 føre de udi denne Deel indeholdte Ma-
 thematiske, Physicaliske og Historiske Tra-
 ctater, og kommer der i den Mathematiske
 Classe for;

Fried. Christoph. Maier de Orbita Solis definienda.

Jac. Hermanni de Locis solidis ad mentem Cartesii concinnè construendis.

Fried. Christ. Maier de Æquinoctiorum & Solstitiorum momentis, nec non de Obliqvitate Ecclipticæ observandis.

Ejusd. Problema Trigonometrico-sphæricum.

Jac. Hermanni Consideratio Curvarum in punctum positione datum projectarum, & de affectionibus earum independentibus.

Ejusd. de Ellipsi Conica, cujus axis alteruter datus est, angulo positione & magnitudine dato ita inscribenda, ut centrum ejus intra datum angulum sit etiam positione datum.

Leonh. Euler de innumerabilibus Curvis tautochronis in vacuo.

Ejusd. Curva tautochrone in fluido resistantiam faciente secundum quadrata celeritatum.

Dan. Bernouilli Problema astronomicum inveniendi altitudinem poli, una cum declinatione stellæ, ejusdemq; culminatione ex tribus altitudinibus stellæ

&

& duobus temporum intervallis brevi calculo solutum.

Jac. Hermanni Problema ex observatis tribus altitudinibus alicujus stellæ immutabilem habentis declinationem, & intervallis temporis inter primam & secundam observationem, & inter secundam & tertiam, invenire altitudinem poli & declinationem stellæ.

Leonh. Euleri Solutio problematis astronomici ex datis tribus stellæ fixæ altitudinibus, & temporum differentiis invenire elevationem poli, & declinationem stellæ.

Frid. Christ. Maier Problema sphærico astronomicum.

Georg. Wolffg. Krafft Solutiones quorundam problematum astronomicorum.

In Classe Physica forekommer:

Frid. Christ. Maier de Luce Boreali.

Joh. Georg. Duvernoi de Sivibus Cerebri.

Dan. Bernouilli de motu curvilineo corporum, quæ resistenciam patiuntur velocitatis suæ quadrato proportionalem, una cum solutione problematis in Act.

Lips. M. Nov. 1728. propositi.

Georg. Bernh. Bulffingeri Solutio problematis de vi centrifuga corporis sphaerici in vortice sphaerico gyrantis.

J. G. Duvernoi de Liene.

G. B. Bulffingeri de solidorum resistentia specimen.

Ejusd. de Tracheis plantarum ex Melone Observatio.

Ejusd. de Ventriculo & intestinis.

Dan. Bernouilli Experimenta coram societate instituta in confirmationem theoriae pressurum, quas latera canalium ab aqua transfluente sustinent.

Joh. Georg. Leutmann Anamorphoseos polyedrae constructionis methodus vera atque certa notatis falsarum manuductionum passim propositarum anomalis opticis.

Ejusd. Confirmatio dilationis atque contradictionis metallorum atque vitrorum momentanea per experimenta & instrumenta noviter inventa.

Joh. Weitbrecht de Actione musculorum ab ipsorum directione pendente specimen.

Ejusd. Ligamenti claviculae communis descriptio.

Ejus-

- Ejusd. Observationes anatomicæ.
J. G. Leutmann Annotationes & experimenta quædam rariora & curiosa ad rem scolopetariam pertinentia.
Joh. Christ. Buxbaum de Ocymophyllo novo plantarum genere.
Ejusd. de plantis submarinis Observationes.
Ejusd. de Fungoidibus pediculo donatis.
I den Historiske Classe forekommer:
Theoph. Siegefr. Bayeri Elementa Brachmanica, Tangutana & Mungalica.
Ejusd. Nummi duo Ptolomæi Lagidæ explicati.
Ejusd. de Venere Cnidia in crypta conchyliata horti Imperatoris ad aulam æstivam & in duobus nummis Cnidiis.
Ejusd. de Varagis.
I det øvrige ere endnu følgende 3de Tractater dertil søjede.
Observatio defectus Lunæ habita ab Jo. Poleno.
J. N. de L'Isle Continuata relatio ecclipsium satellitum Jovis.
Ludovici de L'Isle de la Croyere Observatio Longitudinis penduli simplicis.

Lemgo.

Hos Friderich Meyer er nyelig kommen af Pressen Hr. Bions, Kongl. Fransøisk Ingenieurs Abhandlung von der Welt-Beschreibung und dem Gebrauch derer Himmels- und Erd-Kugeln, auch Sphären nach denen verschiedenen Welt-Berfassungen. Dette Skrift er sammensat efter de dygtigste Stjerne-Kyndigers og Geographorum Esterrætninger og Observationer, og i det Tydske Sprog oversat efter den fjerde forbedrede Edition, og med Anmærkninger og nye Eftersaaningers Tillæg, saavel som med Raabber formeeret af D. Christian Phil. Berger, Grev. Schaumb. Lippisch Land-Physico. Lemgo 1736. in 8, 0 1 Alphab. 19 Ark, med 10 Ark Raabber. Nærværende Bær, hvorudi mand finder udi en stor Tydelighed alt hvad fornøden er at vide om denne Verdens Corporibus Himmelste Bevægelser og Phænomenis, har Editor oversat af Kierlighed til dem, som ikke have Tid og Levlighed, eller og ikke just kand paatage sig den Møye at igiennemlæse mange og vidtløftige, saa og deels i fremmede Sprog skrevne og dyb-

dybsindige Mathematikke og andre Værker, og følgelig ere gandske berøvede Lejlighed til at underrættes udi saa skøn en Videnskab. Det er saaledes indrættet, at endogsaa et eenfoldigt og i Maales-Konsten u-erfaret Menneske alting kand forstaae, og derved giøre sig et Begreb om Astronomien, Geographien, Gnomoniquen, Calendernes Indrætning og Globis, da de Jordiske og Himmelske Kloders, saavel som Sphærarum Artificialium Brug meget næt og udførligt i denne Bog er afhandlet; mens saasom den Franske Forfattere er en blot Carthesianer, og derfor har forklaret den Maade hvorpaa de Himmelske Corpora bevæges ved de af Des Cartes opbragte Virveler, saavel som alle slags Phænomena, efter samme Philosophi Meening, da dog meget Nytt efter Des Cartes Tid er opdaget, saa har Oversætteren fundet for nødigt sine egne Anmærkninger at hofsøye, og der udi at indføre de selv samme Natuurlige Begivelser og Phænomena, efter de yngre stoore Philosophorum, besynderlig Newtons, Leibnitzes. Wolffens &c. Tan-

ter, saaog ellers at tage de forefundne
 Observationer til Hielp. De udi Bær-
 ket indeholdte Capitler og Afdeelingen
 bestaaer udi følgende: Den første Bog
 om Jorde-Kloden handler foruden de til
 denne Bog henhørende Forklaringer,
 om Verden i Almindelighed og dens for-
 nemste Deele. 2. Om den Ptolomaiske
 Verdens Bygning. 3. Om den Coper-
 nicaniske Verdens Bygning. 4. Om
 den sammensatte Verdens Bygning.
 5. Om de Puncter, Liniær og Cirkler,
 som mand sig paa Jorde-Kloden indbil-
 der. 6. Om Puncternes og Liniærnes
 Jærdecles Beskrivelse, første Afdeeling:
 om Puncterne, e anden Afdeeling: om Li-
 niærne. 7. Om Beskrivelsen over de 6
 Hoore Jorde-Klodens Cirkler, første Af-
 deeling: om Æquinoctial-Circulen, anden
 Afdeeling: om Dyr-Kredsen og Eclipti-
 ca, tredje Afdeeling: om de 2de Colund.
 fjerde Afdeeling: om Horizonten og den
 halve Jorde-Klodes adskillige Situatio-
 ner, femte Afdeeling: om Middags-Cir-
 culen. 8. Om de smaa Cirklers særde-
 les Beskrivelse, første Afdeeling: om
 Tropicis, anden Afdeeling: om Salar-
 Cir-

Circlerne. 9. Om eendeel andre Jord-
 de-Klodens Circler, første Afdeeling: om
 de stoore Stjerners Længdes Circler,
 anden Afdeeling: om de stoore Stjerners
 breedes Circler, tredie Afdeeling: om rectæ
 Ascensionis Circler, fierde Afdeeling:
 om obliqvæ Ascensionis Circler og A-
 scensional Differentzen, femte Afdeeling:
 om Circlernes Declinationer, siette Af-
 deeling: om Azimuth, hvorhos de stoore
 Stjerners Parallaxis og Refraction for-
 klares, syvende Afdeeling: om Almucan-
 tharat, 8de Afdeel: om Time-Cirklerne,
 9de Afdeel: om Dag-Circlerne og Aars-
 sagen til Forskiellen paa Dagene, tiens-
 de Afdeeling: om Tusmørkets Cirkler.
 10 Cap. om Fix-Stiernerne, første Af-
 deeling om Fix Stjernenes Constellatio-
 ner, deres Antal og Inddeeling ubi 6
 Størrelser, anden Afdeeling om Fix-
 Stjernenes Bevægelse, tredie Afdees-
 ling: om Stjernenes Op- og Nedgang,
 Størrelse og synlige Bue, fierde Afdees-
 ling: om Fix-Stjernenes Distance, femte
 Afdeeling: om de nye Stjerner. De
 Himmelske Planisphærii Beskrivelse. 11.
 Om Planeterne, første Afdeeling: om
 Plaa

Planeternes anden Bevægelse, anden Afdeeling: om Planeternes Aspecter, tredje Afdeeling: om Maanens Oplysning, Skitelse og Bletter, fjerde Afdeeling: om Soolens og Maanens Formørkelse, femte Afdeeling: om de andre Planeters Figurer, siette Afdeeling: om Planeternes Længde fra Jorden og Størrelse, syvende Afdeeling: om de mindre Planeter eller Jovis og Saturni Drabanter. 12. Om Cometerne. 13. Om Jordens Bevægelse, efter det Copernicaniske Systematis Formæld, første Afdeeling: om Jordens aarlige Bevægelse, anden Afdeeling: om Jordens daglige Bevægelse; 1 Artic. om Dagens og Nætternes Forskiel paa cendeel besynderlige Stæder. 2 Artic. om Dagens og Nætternes Forskiel i alle Verdens Tractibus. Om de Beviiser, som mand paa Jordens Bevægelse kand forebringe; tredje Afdeeling om Fix-Stiernes synbare Bevægelse, fjerde Afdeeling om den synbare Herden i Planeternes Bevægelse. 14. Om de fornemste Natur-Phænomenis, som med denne Tractat haver nogen Forsvandtskab, og efter de hodiernes Philo-

sopho-

Sophorum Sind forklares, første Af-
 deeling: om de Himmelske Corporibus,
 anden Afdeeling: om Ebbe og Flood, tre-
 die Afdeeling: om Luftens Phænomenis,
 om Vinden, om Skyerne og Taage, om
 Regn, om Dug, om Aften-Dunst, om
 Frost og Is, om Snee og Hagel, om
 Røim, om Torden og Lyn-Ild, om de
 til syne nedfaldende Stierner, om Lyg-
 temænd, om Regn-Buen, om den A-
 rea omkring Soolen og Maanen, om
 Parheliis, Beskrivelse over Barometrum
 og Thermometrum. (Videre med næ-
 ste Post.)

Göttingen.

Nu er her igien anden gang med Til-
 læg oplagt: Hr. Rud. Fried. Telgmans
 Einleitung zur Historie der Römischen
 Rechts-Gelehrsamkeit, af Christian
 Henrich Euno i Alphab. 16 Ark. For-
 fatteren har den paa nye igien efterseet,
 og hist og her forbedret. Hand handler
 der udi om den Romerske Jurispruden-
 ces Oprindelse, og om dens Tilstand i
 Kongernes, Borgemeestersnes, Dictatoris,
 Tribunorum, Decemvirorum, Præto-
 rum Ædilium, Hedenske og de første
 Chris-

Christelige Kænsres Tider; Fremdeles
 om Justiniani Reformation, om Corpo-
 ris Juris Inddeeling, om de ved Refor-
 mationen begangne Hoved=Synd, om
 Marsagerne, hvorfors den Romerske
 Ræt i Italien og Tydskland blev anta-
 gen, og endelig hvor vidt den Romer-
 ske Rættis Anseende sig i de Tydske Ræt-
 ter nu omstunder strækker.

Donau-Strømmen.

Paa den af Russerne imod Tartarerne
 erholdte Sejervinding, har en lærd
 Pen følgende smukke Tanker opsat:

Cremor Tartari.

Tartareis Monachum populis cum Rus-
 sica Mater

Mitteret unde suum gens luat ista sce-
 lus.

Confiteamini, ait, ne fortè in Tartara
 vivos

Et malè confessos fulminet ira Ducis,
 Hac tamen absolvo sub conditione: Ra-
 pinis

Abstine, & afvescas turba manere Domi.

Hvilket paa Tydsk saaledes er
 oversat:

Nachdem die Kayserinn als Mutter aller
 Russen

Dem wilden Tartar-Volck den grofsen
Münch geschickt,
Sprach er: Kommt beichtet mir, damit
euch ohne Bussen
Und ohne Beichten nicht mein Zorn
zur Hölle rückt.
Ich absolvir euch zwar, jedoch ist diß
mein Wille:
Stellt euer Rauben ein, und siht zu
Hause stille.

Franckerige.

Paris.

Her er nylig kommen for Lyset: De-
couverte des longitudes, estimée gene-
ralement impossible à trouver, suivie de
tables dressées sur le premier Meridien,
pour en procurer à toutes Personnes l'u-
sage facile, tant par terre, que par mer,
tous les jours & en tous lieux par Mr.
de la Jonchere. Dette Werk, som til als
le Hoffer i Europa er omfikket, bestaar
af 4 Deele. Den første Deel indeholder
de fornemste Midler, hvoraf mand sig
betiener, til Longitudines at finde, og de
Feil, som mand derved har i agt taget.
Den anden Deel indeholder Longitudi-
num Opfindelse paa Jorden. Forsattea

ren bruger dertil den Tids Beregning is mellem Maanens og Stjernenes Igiennemgang under en foretaget 1ste Meridian, med den imellem Maanens og en Stjernes Igiennemgang under enhver Meridian. I den 3die Deel vises, hvorledes man formødelst een efter den 1ste Meridian paa ovenmeldte Maaneer forfærdiget Tabelle Longitudines paa Jorden skal finde. I den 4de, hvorledes man efter een paa den første Meridian indrettet Tabelle, andre specielle Tabeller kand forfærdige.

Italien.

Benedig.

Peter Marcheson har forlagt Rime di Antonio Sforza, giuntovi altri Componimenti di diversi, in morte del medesimo e varie notizie della sua vita 4to. pag. 214. Den formødelst sin Dygtighed udi Digte-Kunsten berømte Luila Bergalli, har dediceret dette lille Bærl Jacobo Soranzo; Greve Gasparo Gozzi beskriver i Fortalen Sforzæ Levnet, som 1735. forlod dette Timelige. Hans Digte ere flydende, angene me og sindrige.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

40.

Den 4 October. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 255.

Følgende Disputatzer ere holdne ved det
Kongelige Universitet i Kiøbenhavn
af Professorerne,
Aar 1604.

Den 25 Jan. D. Georgii Christoph. Dyb-
wadii, Theologi Theses de Appendice
Primi Præcepti, quæ aliis est secundum
Præceptum: Resp. Filio Georgio Dyb-
wadiò.

Rr

28 A-

- 28 Apr. M. *Jona Jacobi Venusini*, Eloqv. & Hist. Prof. de Historia Dissert. I, quâ ejus definitio & divisio comprehenditur: Respond. *Johanne Nicolai Gottingô.*
- 23 Jun. M. *Job. Erasmi Skomageri*, Phys. Prof. Theses, quibus in Physicas Commentationes Prodromus de excolendo Studio Physices comprehenditur. Resp. *Erasmio Nicolai.*
- 25 Jul. D. *Georgii C. Dybvadii*, Theologiæ Profess. Theses de Præcepto Decalogi. Resp. *Filio Georgio Dybvadio.*
- 27 Nov. M. *Ivari Stubiæ*, Prof. L. Ebr. Disp. V. de Doctrina Christiana, ejusque Libris, eorumque Legitima interpretatione. Resp. *Jon. S. Schöblingiô.*
- 1 Dec. M. *Job. Erasmi Skomageri*, Prof. Physices, Theses de Divinationibus. Resp. 7 *Laureæ Supremæ Philos. Candidatis.*
- 12 Dec. D. *Gellii Job. Sasceridis*, Medic. Prof. Theses de Elementis. Resp. *Job. Johannis Michaelio, Nestvediensî.*

Tyskland.

Lüneburg.

Her er nyelig trykt Reges Francorum Merovingici, Documentorum Autoritate

te asserti à Johanne Ludovico Lev. Gebhardi Luneburgi 1736. in 4to i Alphab. med 2 Ark Tabeller. Det er bekiendt, at de Tiders Historie med megen Ubished og Mørkhed er omgivet, og at det ikke koster liden Møye noget Tilførelseligt og Troværdigt i deslige Sager at udfinde: Dog har dette ikke skrækket den lærde Forfatteren, paa de mueligste Maader at føre Historierne for Lyset, og uddrage dem af de troværdigste Documenter. Imidlertid vil hand, at mand ikkun skal ansee nærbærende Bærk som et Mønster paa et andet langt vigtigere, som hand tilforn har lovet, og nu lykkeligen fuldbragt, udi hvilket hand paa ovenmeldte Maade, undersøger de gamle Tydske Chur-Fyrstelige, Fyrstelige, Hertugelige og Grevelige Familier, af gamle Documenter og af de paa samme Tid levende troværdige Bidner.

Halberstadt.

Hr. Georg Benken, Sub-Corrector til den her værende Dom-Skole, har sat sig for at udgive D. Petersøns, en i sine Tider høytagtet Poëts samtlige Latins

tinske Digter. Vel har eendeeL Værde ønsket at see dette Værk for Lyset, og selv anvendt stoor Møye derpaa; mens Hr. Wenzky har viist sig beqvemmost til at udføre saadan Sag, efter at hand af Hr. von Greiffenberg blev sat i Stand til at foranstalte dets Oplag. Hand har allerede efterfølgende Digte i Hænde: I. Encomiastica & panegyrica. 1. Heroica Brandenburgensia in coronationem regis Boruffiæ an. 1701. Subjuncta est, purpura regia, seu ipsius oratio panegyrica in eundem. 2. Heroica Dom. Henrico a Platen, decano Magdeburg. scripta. 1706. 3. Heroica seu gratulatio de nova regione Neuchattella, 1707. 4. Heroica L. B. de Dankelmann cantata, 1709. 5. Heroica L. B. de Ilgen cantata, 1709. 6.) In Strykium Hallensem. 7. Heroica Dom. G. C. Schreiberi cantata. 8. Corona Austriaca ad Carolum sextum. 1711. 9. Purpura Britannica ad regem Georgium I. 1714. 10. Panegyricus Antonio Ulrico, Duci Brunsv. dictus, 1714. 11.) Panegyris in Furerum Patricium Norinbergensem. 12. Heroica Augusto Wilhelmo,

mo, Duci Brunsv. cantata. 1714. II. Nuptialia. 1. Tædæ Cypriæ Inscriptio. 1675. 2. Augusti amores, in nuptias regis Borussia. 1706. 3.) Cypris transmarina in nuptias Imperatoris nostri. 4. Venus Prusica. 1708. 5.) Russus amor. sive tædæ Augustæ. 6.) In nuptias Arstennii. III. Natalitia. 1. Cunæ regales in natalem filii principis Prussici. 1707. 2. Incrementa Brennorum, sive genethliacon in natalem principis Pruss. 1712. 3. Gaudia orbis ob cunas Austriacas in natalem Archiducis. 1716. IV. Epicedia. 1. In Mausoleum regale Lichtenburgicum. 1704. 2. In obitum Speneri. 1735. 3. Ultima desideria Luderii, summi Ephori Halberstad. in obitum ipsius. 1708. 4. In obitum I. Gerh. Papæ 1709. 5. Ascania plorans in obitum Caroli Wilhelmi. 1718. 6. Flentes elegi in obitum uxoris. 1724. 7. Marchia plorans in obitum Philippi Wilhelmi Gubernat. Magdeb. 8. Lapidaria, seu in Schepilium inscriptio. Subjungitur Nepotis carmen in obitum avi et aviæ. V. Varia. 1.) In excidium Hierosolymorum 1668, cum 19. annos natus esset. 2.

Epigrammata nonnulla ad regem Britanniaë Wilhelmium. 3. Epigramma in regem Prussæ, cum fundamenta regis suæ poneret. 1708. 4. In electionem Cæsaris chronostichon. 1711. 5. Turris nitrosa Berolinensis sibi & aliis nocens. 6. In Jubilæum evangelicum. 1717. 7.) Preces Susannæ, parodia Ovidiana. 8.) In mortem Christi. 9.) Colloquium mortis cum cælo. 10.) Tabula Priami & Thisbes. 11.) Varia epigrammata. Disse Digter sælges i Leipzig udi Teubners Boglade, og i Magdeborg hos Scheibhauern, Lemgo.

Continuation af Tract. over Geographien, Himmel- og Jorde-Klodens Bruug &c.

Den Anden Bog handler om Geographien, udi hvis første Deel vises Sphærarum Bruug i Geographien, og handler dernæst det iste Capitel om Geographien i Almindelighed, og dens adskillige Inddeeling og Forklaring. 2 Cap. om Jordens Figur, og dens Stæd, som den betager i Verden. 3. Om Polens Axe og Jorde-Klodens Circul. 4. Om Stæ-

Stædernes Længde, tilligemed Maanden at observere den samme paa. Forklaring paa den Maade, hvorledes man observerer Longitudines formedelt Jovis Drabanters Formørkelse. 5. Om Stædernes Bredde. 6. Om Jordens Tractibus. 7. Om Skyggens Adskillighed. 8. Om Zonerne og de 7 adskillige Situationer af Sphæra. *Zonæ torridæ*, første Beliggende under Æqvatore. Andet Beliggende under Æqvatore og *Tropicis*. *Zonæ temperatæ*, 3die Beliggende under *Tropicis*. Fjerde Beliggende under imellem *Pælar-Circlerne* og *Tropicos*. *Zonæ Frigidæ*, 5te Situation under *Pælar-Circlerne*. 6te Situation imellem *Pælar-Circlerne* og *Polerne*. Den 7de og sidste Situation under *Polerne*. 9. Om Jordens adskillige Indvaanere, i henseende til dens adskillige Beliggende. 10. Om Stædernes Beliggende til de 4re Himmels Cordines tilligemed en Beskrivelse over *Bindene*. 11. Om Stædernes Distance og Jordens Maal. Den Tredie Bog handler om *Sphærarum*, Himmel- og Jorde-Klodernes Bruug. Det 1ste Ca-

pitels første Afdeeling : om Udffieringen at giøre til at betræffe Superficiem Globorum med. Item at forffærdige Kloder af Bapp for at belegge dem med Udffieringer. 2den Afdeel: om Maaden paa at giøre en Afridning af saavel generale som speciale Charter. Efterrætning om at udvælge gode Himmel-og Jorde-Kloder. 2 Cap. Nødvendige Problemata angaaende Sphærarum og Globorum Bruug. 3. Om Astronomiske Spørgsmaale, 1 Afdeel: om Problematibus, som til Soolen henhøre. 2 Afdeel: om de Problematibus, som angaar Stjernene og Planeterne, og deres Oplosning formedelt Himmel-Kloden. 3 Afdeel: om de Problematibus, som tiene til Soole-Uhrenes Forffærdigelse. 4. Om de Geographiske Problematibus, 1ste Afdeel: om Kunst Sphærarum Beskrivelse, som forrestiller den Copernicaniske Verdens Bygning og deres Bruug. 2 Afdeel: om Problematibus, som med den Copernicaniske Sphæra oploses. Astronomiske Tabeller efter det Copernicaniske System. 3 Afdeel: om Soole-Plætternes Observation. 4. Om en Himmel-Klode at

at forfærdige, som stædse kand bruges.
 6 Afdeel: om Tidens Inddeeling og Calenderen, 1ste Afdeel: om Maaneden.
 2 Afdeel: om Aaret. 3 Afdeel: om Calenderens Reformation ved Julium Cæsarem. 4 Afdeel: om Maane-Circulen.
 5. Afdeel. om den Gregorianske Calenders Reformation. 6 Afdeel: om cendeel til Calenderen at forstaae henhørende Problematis. Sidste Problema om cendeel Tabeller, som med dette Bærk haver nogen Overeensstemmelse.

Frankerige.

Paris.

For en rum Tid siden er her udgangen en Bog af efterfølgende Titul: Histoire generale de Portugal par M. de la Clede, i 8tte Tomer. Vel havde mand tilforn en Histoire generale de Portugal, som M. le Quien de la Neuville 1700 lod udgaae i 2de Vol. in 4to, hvilket Bærk blev meget vel imodtaget, og tilstaaer endog nærværende Bærks Autor, at Neuilles Skrift paa mange Steder er vel skrevet; men som det samme ikke gaar længere end til 1521, efter hvilken Tid sig vigtige

ge Staats-Forandringer i Portugal har tildraget, som mand saa meget meere er begiærlig for at vide, som de nærmer sig til vore Tider, og M. de la Neuville har, efter vores Autors Beretning forbigaaet mange vigtige Tildragelser, saa har M. de la Cledes Djemærke, i at forfærdige en nye Historie over Portugal, været dette, at hand vilde give os en fuldkomnere og rigtigere Historie end Neuilles. Autor forsikrer sig at have trukket af de beste Skribentere de Begivelser, som hand forebringer; at hand ofte har betient sig af smaa fra Materien afdragne historiske Stykker, af curieuse Journaler og Documenter, som mand har forsynet ham med, og at hand med mueligste Agtsomhed har igiennemlæst Mariana, Faria, Brandam, Birago, Barros, og Græverne af Ericeira og Allegeta, deres Skrifter. Det skulde vel ellers ikke være Læseren mishageligt, om mand forebragte i et kort Begreeb det, som Autor udi sin Fortale mælder om disse adskillige Autores. Mariana, som har forfærdiget den Portugiesiske Historie paa samme Tid som den Spaniske, bringer saa mange Ting paa eengang frem paa Banen, at mand

ved hver Meening taber Hoved-Hensig-
 ten af Historien; saa beskriver hand og
 saa meget nøje smaa uverdige Ting, som
 gandske kuldkafter Historiens Gravite, og
 undertiden aarsager, at mand ikke kand
 sige om hans Skrift er historisk eller ikke;
 ej heller har hand brugt alt for stor Rig-
 tighed ved endeel Tildragelsers Betragt-
 ninger. Men hans Imagination har væ-
 ret munter og overflødig nok, og Stylen
 flydende og sententieux. Faria, som har
 givet os en Historie over det gamle Lu-
 sitanien og Portugals Konger, over Por-
 tugals Conqveter i Asien og Africa Ori-
 entali, og de Kriger, som udi den tvert o-
 ver for Andalusien beliggende Deel af A-
 frica bleve foretagne, bringer nok man-
 ge Tildragelser for, men meere paa en
 Oratorisk end Historisk maade; thi hand
 anvender all sin Flid paa at give Beskri-
 velsler over Tingene, giøre oratoriske Ta-
 ler og mange Betragtninger. „Dog,
 „som hand derhos er forslagt, tør hand
 „ikke for nøje indsee udi sine Heldtes
 „Hiertes, af Frygt, at hand skulde an-
 „treffe adskillige Meeninger og Passio-
 „ner, som giør saa stor Forskiel imellem
 „et Menniske og et andet, ja at hand en-

„delig der skulde see Menniskets Skrøbe-
 „lighed, og asinale det saaledes, som det
 „i sig selv er; Thi de af ham beskrevne
 „Heldte forestilles altid som saadanne,
 „men fast aldrig som Mennisker. Bran-
 dam og Birago har skrevet paa Italiensk
 om hvad sig i Portugal har tildraget siden
 Philippus II. gjorde sig Mester af samme
 Rige indtil Philippi IV. Regiering. Men
 vores Autor laster udi begge to den Højs-
 travenhed i Stylen ved smaa Ting at be-
 skrive og Compositionen i sig selv. Naar
 Brandam vil være simple, kommer det alt
 for slet frem, derimod er Birago udi sit
 Skrift meere syndig, hans Stil falder
 jevnere, er meere utvungen og natuur-
 lig, saa synes hand og at være bedre un-
 derrettet om Tingene end Brandam, og
 forklarer bedre Aarsagerne til de Passa-
 ger, som hand beretter. Dom Ludovico
 de Meneses, Breve af Ericeira, forklarer
 udi sin Portugallo restorado den sidste
 Staats-Forandrings Aarsager, Fort-
 gang og Følger, indtil den Fred, Castilien
 blev tvungen til at indgaae med Portu-
 gal i Aaret 1668. Vores Autor forsik-
 ker, at denne Historie er skrevet i det
 Portugiesiske Sprog paa det nætteste og

eftertrykkeligste ſee kunde; men det ſhæes, at den vidtløftige Beſkrivelse af hvert i ſær, ſom Skriftets Autor bruger, kunde vel falde de Tidens Portugieſer angenem at læſe, men gjør det ſamme nu omſtunder kiedſomeligt. Abbeden Vertot har udgivet paa Frankøſt Historien af ſamme Revolution, hvorved Greven af Bragança opſteeg paa den Portugieſiſke Throne, men M. de la Clede ſiger, at den ſamme er meere behagelig end troebærdig. (Videre følger med næſte Poſt.)

Italien.

Menland.

Omendſiøndt Krigs-Uroelighederne i Italien har været Aarsager, at den 5te Tome af Sigonii Verk ikke før end nu har fundet komme for Lyſet, ſaa vil dog det gandske Verkes Fuldstændighed, og den Tieneste, ſom Publico derved bevies, oprette alt ſaadant. Hr. Argelati Gliid har ſammenbragt ſaa megen Materie, at hand imod ſit førſte Forehavende maae legge den 6te Tome dertil. Den 5te Tome indeholder de Bøger om den Atheniſiſke Republiqve, hvilke ere lige ſaa lærd udarbejdede, ſom de om den Hebræiſke,

Saa som de dertil forfærdigede nye Charter over Palæstina, har funden stor Behag og overgaaet alle andre, saa har Hr. Argelati ligesaa accurat ladet forstille det Atheniensiske Gebeeth; en lærd Jesuiter, som af Bøskedenhed vil have sit Navn fortiet, har teignet dem, og Raaberstikkeren intet efterladt af sin Kunst i at forestille dem reent og ivert. Der næst har den, som Charterne har forfærdiget, først og fremmest seet paa Længden og Bredden, og de samme formedelst ofte igientagne Observationer fastsat, og efter Riccioli og Vitruvii Gotbsfindende, gjort en Forsskiel udi Længden paa 12 Grader derfra, hvorunder de Franske og Tydske ellers Athenen haver sat. Flosserne ere efter deres Løb ordentligere teignet, end i Clarver, Laurenberg og Cellarius. I Stædernes benævnelse har hand fornemmelig efterfuldt Meursium; og som denne undertiden viger fra Sigonio, har hand anferdt begges benævnelse tillsammans, og lagt det dertil, som i de Grædske Skribentere findes og af begge er udeladt, hvorhos hand forsvarer Sigonium i henseende til den Bildfarelse, som Gronovius i Fortalen til den 4de Tome

af de Grædske Antiquiteter ham tilleg-
 ger, men derhos med rette beskylder Lau-
 renberg, ihvorvel denne sidste har selv
 vaaren der paa Stædet. Staden selv
 har hand ikke for Mangel paa Rum kun-
 det saa nøje afteigne som hand ønskede,
 hvorfore hand har opmuntret det Græd-
 ske Thesauri Venetianske Editores at giø-
 re det for sig. Efterdi Gronovius og an-
 dre ikke dermed har vaaren fornøjet, at
 Sigonius ingen Auctorem, hvoraf hand
 har taget sit, har anført, saa har denne
 lærde Jesuit føjet alle Stæder dertil.
 Saa vanskeligt som nu dette ham ved
 Sigonii Korthed og Skribenternes Bidt-
 løstighed har faldet, saa har hand dog
 saa meget deraf bragt i Erfaring, at in-
 gen før eller efter Sigonium saa rigtig og
 fuldstændig om den Atheniensiske Repu-
 blique har skrevet. Af Sigonii liden Bog
 de Atheniensium Lacedæmoniorumque
 temporibus er hand en stor Elskere, og
 dadler ikkun dette derpaa, at den i Tids-
 Regningen er urigtig. Derfor har hand
 og ved Hielp af Periodo Juliana, Aucto-
 rer, Astronomiske Observationers og de
 sammes Beregning efter de i Thucydide

ommeldte Sole- og Maane-Formørkelser bedre end andre truffet den Peloponesiske Krige, og den Trojanske Forskyrings Aar, forebragt Kongerne og Archontes efter Olympiades paa Tabeller, og givet Aarsagen tilkiende, naar hand fra Sigonio er afviget. Til de Bøger de antiqvo jure civium Romanorum, Italiae, Provinciarum, og de Judiciis har Hr. Ludvig Voigt giordt 2de Fortaler; i den første handler hand om den sande Rættergangs Videnskab i almindelighed, og den rette maade, hvorpaa mand dertil skal gelange; i den anden, som er over de Bøger de jure Italiae, efterforsker hand de Romernes Kongelige, Aristocratiske og Democratiske Regterings maade, hvorhos hand i besynderlighed betragter den Materie de Comitiiis, og hvad den Strid imellem Sigonium og Gruchium betræffer, hvorledes lex curiata skal forklares, træder til den sidste Meening. Joannes Madernus, som har givet saa vel de Romerske Love, som Sigonio selv et stort Lys, har forsynet hver Bog for sig med de gamles Anmerkninger og bestandige Commentariis. (Den 6te Tomes Indhold skal følge hernæst.)

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

41.

Den 11 October. 1736.

DANMÆRKA.

Kjøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 256.

Efterfølgende Professorers Disputatzer
ere holdne ved Kjøbenhavns Uni-
versitet.

Åar 1605.

Den 30 Januar. D. Georg. C. Dybvadii,
Theol. Prof. Theses de Juramento,
Resp. Filio Georgio Dybvadiö.

23 Febr. M. Cunradi Aslaci, L. Gr. Prof. de

Et

Mun-

- Mundo Disp. I. Resp. *Petro Johannis Chi-
usio.*
- 16 Mart. M. *Christiani Johannis Ripensis*,
Prof. Math. Theses de Circulis Sphæ-
ræ. Resp. *Severino Andrea Ripensi.*
- 20 Apr. M. *Job. Stephani*, Logices Prof.
de Propositionibus & Syllogismis Hy-
potheticis, Disp. II. quæ agit de Syllo-
gismis. Resp. *Michaële Matthia Tyb.*
- 20 Jul. M. *Cunradi Aslaci*, Græc. L. Prof.
Theses de Artis & Philosophiæ Defini-
tione ac Distributione, Resp. pro pri-
ma Laurea Philos. 36 Candidatis.
- 31 Jul. D. *Georgii C. Dybvadii*, Theol. Prof.
Theses, quibus Magicæ Superstitionis
vanitas & scelus detegitur. Resp. *Fi-
lio, Georgio Dybvadio.*
- 26 Nov. M. *Jona Jacobi Venusini* Eloqv. &
Hist. Prof. Theses de Fabula quæ pro
Historia sapissime venditur. Resp.
Henrico Echarto Masio.
- 27 Nov. D. *Gellii Job. Sasceridis*, Med. Prof.
Theses de Humoribus Humani Cor-
poris. Resp. *Job. Johannis Michaëli Nest-
vediensis.*
- 21 Dec. M. *Ivari Stubei*, Prof. Ebr. L.,
Disp. I. ex Libro Jobi. Resp. *Job. Severini
Brun Maltbecchio.*

Tyskland.

Berlin.

Hos Joh. Andr. Rüdiger er at bekomme Jo. Henr. Summermanni conjecturarum de origine & progressu testamentorum apud Romanos pariter ac Germanos aliosq; populos, Specimen I. 1735. 4. i Alph. 7 Ark. Auctor har alt for en rum Tid siden givet sig Umage for at eftersøge Testamenters Historie, og derfor har deels ved vidtløftig Læsning en stor Forraad af Sager, deels ved dyb Eftertanke en god Mængde af egne Tanker sammenbragt. Men som heraf havde kundet være et stort Bind, har hand holdet det for tienligere at deele Materien, og saaledes den første Deel, som en Prøve forud skicket. I det første Cap. handler hand om Ordets Deduction, dets Forklaring og mange slags Betydninger, og ligelydende Ord. I det andet confererer hand Testamenterne med Naturrens Lov. I det 3die randsager hand i den første Section om deres Oprindelse, og spørger, om de fra de Rommere eller for deres Tid fra andre være komne. Der

paa beskrives deres Historie under de Rommere indtil Constantini Magni Tidder, og vises, hvorfors den Frihed at giøre Testamenter, hos dem var opkommen, og siden blev vedligeholdt. I den anden Section beviser hand, at Testamenter vel hos endeel Folk foruden de Rommere var bekiendt, men hos de Tydske den gang aldeles ubekandt. Det 4de Cap. indeholder Testamenters Historie fra Constantino til det 4de Seculi Udgang i 2 Afdeelinger; Udi den sidste af hvilke forklares, hvorledes og hvorfors Testamenter hos andre Folk foruden de Rommere er bleven indfdrdt. Ligeledes vil Auctor i de folgende Capitler igiennemgaae de andre Secula udi besynderlige Afdeelinger. Derhos vil hand undersoge Jus Canonicum, Decretales, Concilia, den Rommerske Rættes Fremgang hos andre Folk, de gamle Tydskes Love, Capitularia, de Tydske Rætters og Skiftes Samlinger, de Tydske Synoders og Conciliers Forfattelse, adskillige særdeles Rætte, og hvad som af de samme til Testamenters Historie kand bruges. Slutningen skal et Capitel giøre, hvorudi efter

ter Philosophiske Principia prøves den Sædbane, med all Frihed at forfatte et Testamente, og den Regel, som en saadan Frihed tilstæder, med andre lignes; og skal ved fornøden Exception vises, hvilken Regel mand maae sætte tilside. Til sidst vil hand fremlegge en Samling af adskillige Juris-Consultorum og andre Lærdes Domme over denne Materie. Den nærværende Prøve er saaledes beskaffen, at mand fra saa habil en Pen med Fornøjelse Continuationen maae læse.

Ulm.

Her findes paa Bogladerne tilkiøbs: Friderici Hofmanni, Consil. Med. & Prof. reg. opuscula physico-medica, antehac seorsim edita, jam revisa, aucta, emendata, & delectu habito, recusa. 8. T. I. 1 Alph. 8 Ark. T. II. 1 Alph. 9 Ark. Deresom alle smaa Skrifteres Samlinger vare saa læse-værdige, som den nærværende, vilde mand ikke have Aarsage til at laste deres Nøje, som paatager sig at legge saadant den lærde Verden for Dine. De fleeste af de udi disse Bind indholdte Stykker vare allerede tilforn saaledes

udarbejdede, at de ej havde nogen For-
 andring fornøden; men de, hvor paa Au-
 ctor ikke har kundet anvende saa megen
 Flid, ere herudi paa nye igiennemscet
 og forbedret. I den første Tome staar
 følgende: 1) *Observationes barometrico-
 metereologicæ, & epidemicæ Halensæ
 anni 1700.* Præmissæ sunt curiosæ phy-
 sicæ meditationes circa ventorum cau-
 sas, vires, & operationes in corpora hu-
 mana ac barometron. 2) *Demonstratio-
 nes physicæ curiosæ, experimentis & ob-
 servationibus mechanicis ac chymicis
 illustratæ.* 3) *de fato physico & medico
 ejusque rationali explicatione, disqvistio.*
 4) *De salinis Halensibus commentatio, in
 qua plures simul physicæ qvæstiones de
 fontium falsorum origine, ipsiusque falis
 differentiis, præparatione & utilitate il-
 lustrantur.* 5) *de diaboli potentia in cor-
 pora.* 6) *de Atheo convincendo ex arti-
 ficissima machinæ humanæ structura.*
 7) *de pane grossiori Westphalorum, vul-
 go Bon pournickel.* 8) *de methodo com-
 pendiosa, plantarum vires & virtutes in
 medendo indagandi.* 9) *de officio boni
 Theologi, ex idea boni Medici.* 10) *de
 ratio-*

rationis instructæ excellentia in rebus divinis & humanis. Den anden Tome indeholder idel Afhandlinger og Bader og Sundheds Brønde i Tydskland, hvilket Auctor med stor Flid har udbrandsaget. Hand er den første, som har opfundet, at Suur-Brøndene har et reent og blot alcalisk Salt i sig, at den abstergerende Brøndenes Virkning kommer af et nyt Salt, som af en fin Kalkagtig Jord og en mineralisk Suurhed er sammenblandet, og at mand saaledes ved Kunsten kand eftergiøre saadanne Bader og Brønde; at Melken ved det suure Vand meget vel kand bruges end og af phthificis; at de varme og suure Bader i Kræfter og Element komme overeens, og skader hverken syge, gamle, svangre Personer, Børn eller dem som nylig igien ere blevne friske. Disse Afhandlinger ere følgende: 1) de elementis aquarum mineralium recte dijudicandis & examinandis. 2) Scrutinium physico-medicum principiorum & virtutum in præcipuis Germaniæ medicatis fontibus. 3) de convenientia elementorum ac vitium in thermis & acidulis. 4) observa-

tiones & cautelæ circa thermarum & acidularum usum & abusum. 5) Disquisitiono physico-medica de thermis Carolinis, earum caloris causa, elementis, viribus, utilitate & usu. 6) Examen chymico-medicum fontis Sedlicensis amari, in Bohemia noviter detecti, nec non salis ex eodem parati. 7) de fontis martiati Lauchstadtensis viribus & usu. 8) de aqua, medicina universali. 9) de balnearum ex aqua dulci, præstantissimo in affectibus internis usu. 10) Observationes de acidulis, thermis & aliis fontibus salubribus, ad imitationem naturalium, per artificium parandis.

Basel.

Joh. Ludvig Brandmüller trykker nu færdig paa Median-Skriv-Papir Dictionaire historique & critique par M^r. Pierre Bayle, cinquieme Edition revue, corrigée & augmentée, avec la vie de l'Authéur par Mr. des Maizeaux, en 4 volumes. Hand lader herpaa tage 16 Ryefer-Gyldens Prænumeration i Leipzig hos Michael Blochberger og Boghandlerne i de andre Stæder, hvor mand ogsaa kand see Prøve af Trykken og Papiret, saaa ledes,

ledes, at nu gives 8 Gylden imod Qvitering, og de øvrige 8te Gylden i Augusto 1737. imod de 2de første Binds Annammelse, de 2de sidste vil hand til Paa-
ste i 1738 levere.

Frankerige.

Paris.

Continuation af Clede's Historie over
Portugal.

Barros, som levede paa de Tider, da Portugieserne gjorde deres første lykkelige Erobringer i Asien, holdes for den Portugiesiske Titus Livius, vel bruger hand en simpel Stiil, mens samme Simplicité er ikke imod den Latinske Autoris noble og fyndige Simplicité, hvormed hand lignes; Ellers beskriver hand nøye hver Sag for sig med sine Omstændigheder, og endskjønt mange har skrevet over Indien, saa har de dog intet andet gjort, end oversat, eller efterfuldt ham, om hvis Skrifter Mr. de la Clede siger, at det ere slette Copier af en temmelig god Original. Du Jarri, en Jesuiter, meener Autor, er den, som allermindst har betient sig af Barros; thi mand fin-

der udi hans Orientaliske Historie, som for nemmelig handler om den Christelige Religions Fremgang iblant Afguds-Dyrkerne, mange magtpaaliggende Tildragelser, som Barros ikke det mindste har ommeldt; og fattes samme Autor ikke andet end en god Orden; thi hand beskriver en Sag livagtig, og overbever den stærkt. Hvad sig den over de Portugiesiske Erobringer i Indien forfattede Historie angaar, som kom for Lyset for et par Aar siden i 2de Bind in 4to, da nævner Autor den allene ved Navn udi sin Historie, uden at give det over nogen Dom eller Betænkning. Mange skulde have ønsket, at Mr. de la Clede ikke havde opregnet i sin Fortale alle de Historicos, hvoraf hand sine Passager har udtrukket, efterdi mand til Behag kunde have seet den Autor, hand ved hver besynderlig Historie havde efterfuldt, i Bredden. I det øvrige forsikkrer hand, det hand har gjort alt sit til at undgaae Fejl, og være rigtig, i sær i henseende til Geographien, Chronologien og Passagernes Omstændigheder. Betræffende Stilen, da erklærer hand sig for at have for

forfattet den saa næt og rigtig, som det mueligt har vaaren; fremdeeles siger hand, det hand vel undertiden dermed har været noget efterladen, som det fast er umueligt ved saa vidtløftigt et Skrift altid at føre liige næt og rigtig Stiil; mens aldrig at have misbrugt denne gemeene Regel: at Historien altid behager, paa hvad Maade den og er sammenskrevet; Dersom Historien stedse behager af sig selv, da maa en vel skreven og en ilde skreven Historie gjøre tvende ulige Virkninger udi Læsereus Skionne. Ved denne Betragtning ender Mr. de la Clede sin Fortale, hvorpaa følger tvende Geographiske Charter, det ene over Lusitanien og de angrændsende Provincer, som nu omstunder udgør Kongeriget Portugal, og det andet over samme Riige, som det nu er inddeelt i sine Provincer med dertil hørende Grændser. Det første Bind in 12, som er inddeelt i 4 Bøger, indeholder de gamle Lusitaniers Oprindelse, Sæder og Kriger, deres Tilstand under de Romeres Herredømme; Gothenes og Maurernes Indfald, indtil Portugal til et Grevskab

Fab blev oprætt et. Mariana og Faria, som benytter sig af de under Berossii Navn udgivne Fabler, begynder de Lusitaniers Historie fra Syndflodens Tid, mens vores Autor har ikke betient sig af den u-esterrættelige Berossio, forestillende de alleene cendeel Gisinger angaaende de Lusitaniers Herkomst, hvilke hand siger at udstamme fra de Celter og Iberier, og Oprindelsen til det Navn Lusitanien eller Lasons, som, efter hans Sigende, betyder Mennisker af en god Størrelse; hand begynder sin Lusitaniske Historie ved samme Tid, som derom i den Romerske Historie tales, det er at sige: ved den Tid, da de Lusitanier, som bestoode af adskillige slags Folk, bleve lagde under de Carthaginensers Herredømme hen imod 500 Aar for Christi Fødsel. De Seherbindinger, som Romerne bekom over de Carthaginensers, gav dem siden Lejlighed til at bemægtige sig Lusitanien under Marii, Pontii, Catonis, Censorini Regiering. Fra den Tid af oprørde de sig mod de Romere; mens iblant deres adskillige Oprør ere de tvende de bekiendteste, som

de under Viriati og Sertorii Anførsel foretog, under hvilke de gavede store Præber paa deres Mandighed. Viriatus, som har saa slemt et Eftermæle, formedelt den slette Afridsning, de Latinske har givet om hans Person, forestilles af vores Autore, som en Heldt, der bragte Lusitanerne til at tage Raaben, for at hæbne sit Fæderneland, i hvis henseende de Romere havde begaaet den besligste Troeløshed og krænket de største Friheder og Rætte. (Videre med næste Post.)

Sammensteds hos Cavelier er nyelig udkommen Essai Phisique, sur l'œconomie animale, par François Quesnay, Maitre es Arts, Chirurgien reçu à S. Comme Membre de la Societé Academique des Arts & de l'Academie des sciences & belles lettres de Lyon Chirurgien de Monseign. le Duc de Villeroy 1736. 12. 16 Ark. I det første Capitel tales om Elementerne; betragtes hvad de ere, saa og hvorledes de in mixtis Corporibus virker udi hinanden og bevæge sig. Derpaa beskrives Ilden, Luften, Vandet og Jorden efter deres Bestaffenhed og

Inde

Jndflod i Corpora. Ligeledes ere de adskillige slags Olier og Salt afhandlede. I det andet fremsættes Lærdommen om Bædskerne; sølgelig handles derudi om Fordøyelsen, Chylo, Blodet og dets besynderlige Sugtigheder, Lympha og Nærings-Saften. I det tredie Capitael giver Autor Underrætning om Corporis tætte Deele, deres Indrættelse og Birkning; dernæst om de simple og componerede Temperamenter. Ved Enden læses en Afhandling om Theorien og Erfarenheden i Medicinen; hvad mand ved begge skal forstaae, og hvad saavel den eene som den anden har for en Indgang i Læge-Konsten.

Italien.

Rom.

Der vil vel nu være faae Lænder, hvor mand er meere i Arbejde med vigtige Skrifter at aftrykke end i Italien. Mens iblant de, som for kort Tid ere bekiendt giordte eller komne for Dagen, vil intet blive de Lærde angeneminere, end den deromte Vaticaniske Terentii Edition, hvorom forsikres, at den i

det

Det Apostoliske Trykkerie med den afdøde Hr. Montefiore hans Commentario virkelig er under Pressen, og skal udgøre et Bind in Folio. Mand har Originalens Teigninger paa det nyeste efterskildret og afftukket, og lige saadan Stæd, som de udi Originalen haver, saa ere de og i Afstrykningen som Vignetter indsatte, og indtage den tredie Deel af Siden ved Begyndelsen af hver Scene; af saadanne Kaabber bliver 60 Stykker, foruden 10 stoore, som skal forestille Masquerne.

Henr. Catherini Davilæ Historie over de indenlandske Fransøske Krige, som nylig udi Venedig paa Italiensf er bleven oplagt, har Petrus Franc. Cornazanus oversat paa Latin, og derafladet trykke den første Tome i en stoor Folio paa 336 Sider hos Rocch. Bernabo. Oversætteren paatog sig dette Arbejde efter Cœlii Curionis Exempel, hvilken ligeledes Guicciardini Historie paa Latin har oversat. Den reene periodiske, zirlige og efter de Samles Smag indrettede Skrive-Maade derudi er smuk. Denne Tome indeholder ikkun de fem første Bøger, og

er alt saa at ønske, det de andre io med
det første maatte træde for Lyset.

Meyland.

Continuation af Berættningen om
Argelati Skrift.

I den 6te Tome vil findes: Emenda-
tionum Libri II. Disputationum Patavi-
narum Libri III. Disputationes de binis
comitiis & lege curiata. De nominibus
Romanorum Fragmenta Ciceronis,
scholiis illustrata. Aristotelis Rhetori-
corum Lib. IV. è Græco in Latinum
conversa. Orat. VII. de dialogo lib. O-
rationes III. pro libro, cui titulus: Con-
solatio Ciceronis. Judicium de Roma-
næ historiæ Scriptoribus. Hr. Murato-
ri har udi Sigonii Liv og Levet endnu
følgende Skrifter angivet: Demosthenis
Orationem in Philippum è Gr. transla-
tam. Confutationem censuræ Ant. Ban-
dinelli sub nomine Sauli Ronchi. Vi-
tam Ægidii Foscarii ICTi. Vitam Onu-
phrii Zarabini, Contineolensis. Af us
trykte Sager forekommer udi denne
Tomo følgende Tractater: De origine
Scholarum Bononiensium. De donatio-
ne Constantini M. Orationes II. Episto-
læ. Elogia in mortem Sigonis.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

42.

Den 18 October. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 257.

Paa det Kongel. Universitet i Kiøben-
havn ere af Professorerne disse
Disputatzer udgivne

Aar 1606.

Den 11 Jan. M. Christiani Johannis Ripen-
sis, Math. Prof. Theses de Zonis,
Resp. Christiano Nicclai Frisio, Ripensi.

29 Jan. D. Georgii C. Dybvadii, Theol. Prof.

Et

The-

- Theses de Quarto præcepto Decalogi, quod vulgò tertium est. Resp. Filio *Georgio Dybvadio*.
- 26 Apr. *M. Johannis Stephani*, Prof. Logices, Theses de Fallaciis. Resp. *Joh. Johannis Sallingio*.
- 25 Jun. *D. Thomæ Finkii*, Med. Prof. Theses de Medicinæ Constitutione continuatæ, Resp. *Paulo Fossio*, Hafniensi.
- 15 Nov. *M. Jonæ Jacobi Venusini*, Profess. Eloqv. & Hist. de Comparanda Eloquentia Thesium pars Ima. Resp. *Laurentio Petri Holmio*, Scano.

Indiſkland.

Hamborg.

I den Felginerſke Boglade findes til Liøbe C. S. Schurtzſchii Polyhiſtoris Introductio in notitiam Scriptorum variarum artium atque ſcientiarum ex variis acroaſibus & MSS. Celeberrimi hujus Viri collecta & eruta opera & ſtudio Godofredi Wageneri Pars II. Vittembergæ 1736. in 8vo. i Alph. 10 Ark. I det første Capitel af dette Bærk handles de Bibliothecis & Bibliothecarum Scriptoribus. II. de Catalogis. III. de Glof-

Glossariis, Dictionariis Etymologicis, Lexicis, Scholiis, ad Instrumentum eruditionis optimè pertinentibus. IV. de Scriptoribus Latinis. V. de Poetis Latinis. VI. Introductio in Historiam Ecclesiasticam. VII. de Scriptor. Historiæ Ecclesiasticæ. VIII. de Apostolis & Evangelistis. IX. de Pseudo-Apostolis. X. de Hæreticis Sec. II. XI. de Hæreticis Sec. III. XII. de Hæreticis Sec. IV. XIII. de Heterodoxis & Hæreticis Sec. V. XIV. tradens Historiam Hæreticorum Sec. VI. XV. de Hæreticis & Schismaticis Sec. IX. XI. XII. XVI. de Hæreticis & eorum sectis, cetera, Sec. XIV. XVII. de Scriptoribus variis variique argumenti, sine ordine. Mand kand ikke andet mælde om Editoris Gliid end hvad berømmeligt er, efterdi hand har bevist Studii Litterarii Liebhabere ikke en ringe Tieneste, i det hand har givet de samme en af de største i sin Tid Litteratorum hidindtil ubekjendte Skrifter i Hænderne.

Frankforth.

I Frans Barrentraps Forlaa er udkommen fra Bressen D. Nicol. Hieron.

Et 2

Gund-

Gundlings Vorbereitungs = Discours zu dem alltrecht = Baadischen Frieden, Franckfurth am Mayn, 1736. in 4to i Alph. 3 Ark. Som dette er en Materie, hvorudi en sund Politicæ Principia maae søges, saa vil dette Bærk af Liebhaberne med stoor Nytte og Fornøvelse læses, især, som det er bekjendt, at Auctor i dette Studio meest har beviist sin Styrke. I Bærket har mand følgende Inddeeling i agt taget: Efter Prolegomena forebringer Auctor Cap. I. Prænotanda ante Pacem in 76 §§is. Cap. II. Generatim notanda circa Pacem in 65 §§is. Cap. III. Speciatim observanda & ventilanda in Pace respectu omnium eorum, quorum interest 76 §§is. Cap. IV. Curialia 49 §§is. I det øvrige forsikkres ubi Fortalen, at nærværende Skrift overgaaer andre deslige Posthuma veri, at det ey alleene ved en endnu levende berømmelig Historicum og offentlig Lærare efter Hr. Gundlings Dictation paa det rigtigste er ført i Bennen, mens endog siden af den samme flittig revideret, og undertiden med egen Haand formeeret. Mand lover og endnu flere hidindtil

u=trykt

u-trykte Gündlingiana Publico at med-
deele.

Nürnberg.

Her er for kort siden udganget Joh. David Köhlers P. S. gründliche Teutsche Reichs-Historie vom Anfange des Teutschen Reichs mit König Ludwigen dem Teutschen bis anf den Baadischen Frieden: Wobey eines jeglichen Teutschen König und Kärsers Handzeichen oder Monogramma in Kupffer accurat vorgestellt wird. Bogen er forlagt hos Christoph Riegeln in 4to 3 Alph. og 18 Ark stærk. Mand har fra Autore alle- reede saa mange rigtige Skrifter i Historien, at mand nok om det nærværen- de kand domme, at det maage ligne de øv- rige. Hand har samlet altsammen af de beste Skribentere, og de samme Stæ- der flittig anmærket. Mand har med det første en Samling af alle forhen belovede Diplomatum fra eenhver Tydsk Konge og Kerser, med fornødne Dom- me og Forklaringer, som det andet Bind til dette Bærk, at forvente.

Holland.

Leyden.

Paa Bogladerne ere at faae Dissertationes Apocalypticæ, exercitiis Academicis ventilatæ, & conscribendo in ipsam Joannis Theologi apocalypsin Commentario, præmissæ a Joanne van den Honert. T. H. Filio. 4. Forfatteren har intet bedre Middel vidst til at giøre sin Commentarium, den hand over Aabenbaringen tænker at skrive, end naar hand først rømmede de mange i denne Bog forekommende Vanskeligheder af Beyen; til hvilken Ende hand har udarbejdet eendel Dissertationer, og vist derudi meegen Lærdom. I den første forestiller hand den gandske Bogs Indhold paa en Tabelle. I den anden beviser hand, at ved de 7 Aander forståes den Hellig Aand, og i den tredje at ved Herrens Dag forståes Jerusalems Forskyrting. Eftersom nu den eegentlige Tid, da Joannes var paa Pathmo, som hand i den 4de Afhandling viser, er me eget u-vis, saa kand intet Beviis imod hans Meeening deraf tages. I den 5te

undersøger hand de vanskelige Stæder i de 7 Apocalyptiske Breve, og giver i den 6te Indholden deraf paa centel Tabeller.

Haag.

Hos Joh. Neaulme er den her eftertrykte Histoire du Vicomte de Turenne, Marechal Gen. des Armées du Roi de Fr. i 4 octav-Bind tilfammen i Alph. 17 Ark udkommen. Hr. Fontenelle har i faae Ord forfattet alt hvad mand til denne Histories berøimelse kand sige, da hand bevidner at have befundet den at være saadan Helt anstændig. Den er og i Sandhed meget nøt og utvungen skreven; mand kand derfor ej andet sige, end at Hr. Ramsay jo har vidst meget kiendelig at forestille sin Heldtes Bedrifter; alt hvad som ikke umiddelbar betræffer hans Person, synes hand fast imod sin Villie at vilde røre ved. Først viser hand ham for Verden fra sin spæde Barndom, og indretter Udtoget af hans besynderlige Dyrer og tappre Bedrifter saaledes, at hand baade fremstiller ham til et Mynster og til en forunderlig Ting. Hans Afridsning paa Europæ Tilstand og

Et 4.

D.

de Store, som har været Aarsage til de der udi passerede Ting, er ikke alt for vidtløftig, men oprigtig, og hverken af Ondskab eller Hyklerie forestillet. Ved alt dette maatte dog endeel Læsere, endskjønt begiærliche efter at læse, antrefse noget som var koldt, i lange Beretninger, der ved alt for mange smaa og ringe Omstændigheder ere gjort for vidtløftige. En vigtig Sag taber sin Værdie og Læserens Agtpaagivenhed, naar den i mange Stykker deeles, og mand havde sandelig meget lykkeligere kundet afhandlet dette Bærk, dersom mand ej paa usvungne Connexioner havde vaaren saa sparsom. Mand tør ikke ved Opdigtelser gjøre Sandheden nogen Skade, ej heller mange adskildte Omstændigheder iblant hinanden. Disse og endeel andre smaa Fejl, skal imidlertid intet afforte paa den Credit, som Liebhabere for Bogen kand have. De 2de sidste Tomer ere besynderlig mærkværdige formedelst Jacobi II. Kongens i Engelland Historie. Og er mand Editori megen Tak skyldig, at hand har udgivet forbenævnte Heldtes

tes Historie, endskiønt hans Bedrifter derved ikke blive større.

Engelland.

London.

J. Bathley har trykt en Mohr i London hans Breve til sin Ven i Thunis, hvor hand fortæller ham sin Kense igien- nem Engeland, og hvad hand om den Engelske Nations Love, Skikke, Reli- gion og Sæder har i agt taget. Hvor- hos findes en Beskrivelse over Bedlam, og en Efterretning om Hr. Suttons Liv og Levnet, som har skiftet Charter- House, altsammen med Historiske og nyttige Anmærkninger forsynet.

Hos Rivington har D. Joung ladet trykke et Skrift, hvorudi hand handler om Oprindelsen til Afguderie.

Mand har og her nu bekommet det fiette Oplag af D. Watts Logik og det tredie af samme Autors Indledning til Geographien og Astronomien.

Franckerige.

Paris.

Continuation af Mr. Cledes Historie over Portugal.

Tt 5.

Baa

Baa bemelte Viriati Person giver Mr.
 de la Clede os en Afridsning, efter at
 hand har berettet, hvorledes samme Ge-
 neral blev myrdet af 3de Lusitanier, som
 dertil af Capion vare bestilte. „Hand
 „var ikkun, siger hand, en Jægere, der
 „hand undvigede fra Galba; Den For-
 „stand, hand besad, til at udrædde sig af
 „stoor Fare, gjorde, det hand af sine egne
 „Staldbrødre blev udvalt til deres An-
 „førere: Den første Omsorg hand toog
 „sig, var, at hevne de Lusitaniers Død,
 „som Galba saa tyrånisk havde ombragt,
 „der hand røvede og plyndrede udi de
 „Rommeriske Forbunds Benners Land-
 „skaber; thi hand affloeg bemeldte Gal-
 „bam i saa mange Feldtslag, at Folket,
 „som af hans Sejervindinger blev meere
 „og meere indtagen, løb hobe-viis til
 „ham, for at tiene under hans Anførsel.
 „Viriatius lod sig imidlertid ikke forblin-
 „de af sin nye Lykke, men forblev ligesom
 „tilforn, flog og moderat i sin Opførsel,
 „saa at hans Ophøjelse tiente ham kun
 „til at være meere varlig og agtsom til
 „at forrette sit Embede. Hand var høj
 „af Person og velskabt, Haaret var kort

og fryllet, Opfyndet levende og igiennem-
 trængende, Næsen et lidet kroget, fort
 at sige, af hans udvortes Skikkelse vi-
 ste sig noget som var dristigt og Maje-
 stætist, hvilket forarsagede baade en
 grusom Skræk og Respect tillige hos
 dem, der ansaae hans Person. Hand
 var af et stort Begreeb, og riig paa In-
 ventioner, hans Dapperhed foragtede
 all slags Farlighed; i det øvrige gif
 hand maadelig Klæd, var venlig i sin
 Omgang, omgiængelig med Soldaten,
 alvorlig imod sine Ligemænd, og for-
 agtede store Midler, eftersom Maade-
 lighed var hans største Rigdom. Ef-
 terat vores Auctor har handlet om Vi-
 riati og Sertorii Kriger, kommer hand til
 Julius Cæsar, og de Rommeriske Kysere,
 hans Efterkomere, forebringende hvad
 besynderligt sig under hver Kysers Re-
 giering har tildraget, som til Lusitani-
 ens Historie kand henføres. Hvilket før-
 rer ham hen til den Tid, da det Romer-
 ske Rige af Barbarerne blev bekriæet.
 De Wender, Schythier, Swaber og Go-
 tter ginge ind i Spanien, og siden efter-
 haanden gjorde sig Mestere af Lusitanien.

Men

Men endelig bleve Gotherne de andre Barbarers Overmægt, og beholdte Spanien alleene for sig. Saaledes begriber de Gothiske Kongers Historie, hvoraf Auctor giver os et kort Begreb, tillige med den Spaniske Historie i almindelighed og den Lusitaniske i besynderlighed. Ligeledes har det sig med den Tids Historie fra den Tid Spanien af Maurerne blev erobret, indtil Portugal til Grevskab blev oprettet. Fra denne Forandrings Tid begynder det andet Volumen, eftersom Portugal hidindtil havde været en Deel af Spanien. Den første Greve deraf heede Henric, som Aar 1072 havde giftet sig med Princesse Theresia, Alphonsi VI Kongens af Lion og siden af Castilien, hans Daatter. Aaret efter samme Siftermaal fik Henric af højstbemelte Konge Staden Porto og alt hvad deraf dependerede, til en besynderlig Ejendom, foruden den Grevelige Titul. Af samme Stad skal det gandske Rige, efter vores Auctors sigende, have bekommet sit Navn, og skal Henric have ladet den bygge saavel som den tvært over der for paa den anden Side af Floden be-

lig=

liggende Stad Cale. Denne Etymologie synes ham meere rimelig end alle de andre, som af adskillige Auctores er vorden forebragt. Hvad sig Grev Henric betræffer, om hvis Herkomst Auctores ere saa u-overeensstemmende, da holder Mr. de la Clède sig til deres Meening, som udregne ham af den Franske Linie, grundende sig paa et MSt. fra Abbediet Fleury, som ved den bekiendte Pierre Pithon hans Forsorg til Frankfurt er trykt. Auctor til samme Verk, som er en Benedictiner-Munk, har berettet alt hvad fra Aaret 897 til 1110 er tildraget, og meldet, at Hertug Robert af Burgundien, Kong Roberts Søn og Hugues Capets Sønnesøn, havde en eeneste Søn navnlig Henric, og at denne sidste, som døde førend Faderen, efterlood sig 5 Drenges-Børn, iblant hvilke var Hugues, der som den Førstefødde arbejdede Staaten efter sin Faders Fader, og Henric, hvorom her handles, en af de yngre Brødre. Bores Auctor føjer ogsaa dette dertil, at samme Henrics Staldbrødre vare allesammen Fransøske, og at der paa de Tider var en god Overeensstemmelse imellem Frankrig og

de

de Spanske Stater, som af Christelige
Førster registreredes, saavel som og, at
Grev Henric gav Portugal det Burgun-
diske Raaben. (Sidere med næste Post.)

Følgende Bøger ere her udfomne:
Supplement du grand Dictionnaire de M.
Louis Morery f. 2 Voll. T. I. pag. 799.
T. II. pag. 734.

Recueil alphabetique des Prognostics
dangereux & mortels sur les differentes
Maladies de l'homme précédé d'une ex-
plication des maladies & de quelques ter-
mes de Médecine, pour servir à Msr. le
Recteurs & autres, ayant charge d'ames
dans l'administration des Sacremens. Par
M. -- 12.

Leçons de Physique, par Mr. Joseph
Privat de Molieres. T. II. 12. pagg. 452.

Institutions ecclesiastiques & benefici-
ales, suivant les principes du droit com-
mun, & les Usages de France. Edit. II.
dans laquelle on trouvera les Usages par-
ticuliers aux divers Parlemens du Roy-
aume, & des Observations importantes,
prises des Mémoires du Clergé. Par J. P.
Gibert Docteur en Theol. & Jcte 4. 2 Voll.
pag. 668. T. II. pag. 665.

Bibliothèque des Auteurs ecclesiastiques du XVIII Siecle, pour servir de continuation à celle de M. du Pin. 8. 2 Voll.

Dissertation physique sur deux Experiences de Mer, avec la Reponse aux Objections, presentées a Mrs. de la Societé Royale des Sciences de Montpellier, par M. Milhau, Conseiller au Sénéchal, luës aux Assemblées du 1. & 22 Dec. 1735. 4.

Traité du Retrait Féodal, dans lequel sont agitées les matieres les plus curieuses du Retrait lignager, & plusieurs autres Questions importantes sur differens sujets, qui y ont rapport Par Mr. François-Xavier Breyé, Avocat en la Cour Souveraine de Lorraine. 4. 2 Voll.

Nouveau Traité de la Perfection sur le fait des Armes. Par le Sieur P. J. F. Girard ancien Officier de la Marine.

Sammesteds er for nyeligst oplagt Memoires Historiques Concernant le Gouvernement de l'ancien & du nouveau Royaume de Thunis avec des Reflexions sur la Conduite d'un Consul & un detail du Commerce. par Msr. de S. Gervais 12mo. Forfatteren, som i forrige Tider har vaaren Frankøst Consul til Tunis, foredrager først hvad den

gamle Historie os om Tunis lærer. Derpaa forestiller hand eendeel Betragtninger over Carthaginis Udeleggelse, og kommer ved samme Anledning til at mælde om de Huuse, hvoraf Kongerne i Tunis ere udstammede. Dernæst efterforsker hand denne Staats Oprindelse og dens adskillige Forandringer indtil vores Tider. Om de sidste Tunesiske Konger mælder hand eendeel Mærkværdigheder, beskriver den gamle og nye Regierings-Form, Landets Sæder og Bruug, Magt og Religion, saavel som hvorledes en Consul sig imod Nationen skal opføre. Slutningen paa Skriftet gjør en ny Efterrækning om Handelen i samme Land og dets Climate.

Italien.

Rom.

Cardinal Hannibal Albani lader en Oversættelse i ligat Stiil af Terentii Comædier her trykke med Raaber, og er fandet at dedicere den Deres Majestæt Augusto den Tredie, Konge i Bohlen. Det er en at tvivle paa, at jo dette Exemplar bliver et af de prægtigste, som nogen Tid har været trykt.

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

43.

Den 25 October. 1736.

DANMÆRK.

Kjøbenhavn.

Sdi Madame Pauli Boglade paa Børsen er at bekomme Friderich Monrads Forklaring og Betænkninger over Pauli Sende-Brev til de Colossenser. in 4to. 11 Ark.

Notification om Danske curieuse Sager. No. 258.

Følgende Disputatzer ere holdne ved det Kongel. Universitet i Kjøbenhavn af Professorerne

Uu

Har

Aar 1607.

- Den 23 Januar. *D. Georgii Christoph. Dybvadii*, Theol. Prof. Theses, quibus exponitur Præceptum de Sanctificando Sabbatho. Resp. filio, *Georgio Dybvadio*.
- 28 Febr. *D. Leonhardi Metzneri*, Juris utriusque Prof. Theses de Sponsalibus ex Jure Civili & Canonico delibatae. Resp. *Sev. Nicolai Fleustrupio*.
- 28 Mart. *M. Job. Stephani*, Prof. Logices, de fallaciis Thesium Pars altera. Resp. *Biornone Georgio Hafniensi*.
- 9 Maj. *M. Chr. Johannis Ripensis*, Math. Prof. Theses Philosophicæ. Resp. 6 Laureæ *Supr. Philos. Candidatis*.
- 27 Jun. *D. Thomæ Finckii*, Medic. Prof. Theses de Medicinæ Constitutione, iterum continuatae, Resp. *Paulo Andrea Hafniensi*.
- 16 Sept. *D. P. Winstrupii*, Theologi & Dioceseos Sædlandiæ Episcopi, Theses Theologicæ de Sacra Scripturæ perfectione & Traditionibus non scriptis. Resp. pro titulo Doctoratus Theol. Auctore *M. Cunrado Aslaco*, Bergensi, Theol. Professore.
- 39 Dec. *M. Ivari Stubzi*, L. Ebr. Prof. Disp.

II. ex Libro Jobi, quæ præcipuè contra
Astrologiam dirigitur. Resp. Job. Pe-
trao Hafniensi.

Tydskland.

Hamborg.

Her paa Bogladerne seer mand et nytt
Oplag af Cautelæ contractuum Strykii
under følgende Titul: Samuelis Strykii,
JC. & Antecessoris, Potent. Pruss. Reg.
Consil. Intimi Prælectiones Viadrinæ de
Cautelis Contractuum necessariis, Ex-
emplis Contractuum declaratae & variis
Facultatis Juridicæ Responsis illustratae.
Præfationem de Jurisprudentia Hevre-
matica præmisit Jo. Gottl. Heineccius,
JC. Potent. Pruss. Reg. a Consil. Secret.
Jur. ac Philosoph. in Illustr. Frideric.
Profess. Publ. Ordin. Berolini 1736.
in 4to. 3 Alphab. foruden den af II og
1/2 Ark bestaaende Fortale og Register.
Forfatteren til den lærde Fortale berøm-
mer i Begyndelsen den stoore J.Cti. Sa-
muel Stryks meriter ikkun kortelig men
dog skarpsindig, og kommer derefter til
at tale om Jurisprudencens adskillige
Slag, og iblant andre om Jurispruden-
tia

tiaHevrematica, hvilken handsaaledes be-
 skrives, at den er en Videnskab paa at und-
 slyge den Borgerlige Rættens Strænghed
 formedelst endeel opfundne Udflugter, el-
 ler at formilde saadan alt for subtil Ræt-
 foruden List og Renker imod Billigheden,
 hvorved Borgerne bevares fra anden li-
 stig Ondskab og Bedrægerie. Heraf føl-
 ger det nu, at denne Disciplin maae for-
 nemmelig bestaae af 2de Deele, af hvilke den
 eene Deel indeholder i sig Middel og Raad
 imod den Borgerlige Rættens Strænghed
 og Subtilitet. Den anden Deel, den For-
 sigtighed, som ved Borgerlige Handre-
 ringer bør i agt tages. Som nu den
 samme udfordrer en skarpsindig Forstand
 og en natuurlig Inventions-Kraft, saa
 har den erlangt det Navn Hevrematica,
 som kommer af det Ord *εὐρίωνται*, hvor-
 af Grækerne sig om de Jagt-Hunde
 har betient, der ved Lugten følge efter de
 vilde Dyr's Spor. Auctor skrider frem-
 deles til Sagen i sig selv, og vilser, at de
 gamle Jcti. fornemmelig paa 4re Maa-
 der har søgt at formilde Rættens efter
 Billighed; nemlig: enten ved en Besmyk-
 telse, eller ved en digtet Sag, eller nye
 for-

forfattede Formuler eller et meddeelt Raad. I blant andre Exempler, som Auctor i henseende til det første Slag anfører, er det besynderlig merkværdigt, naar der læres, hvad Midler i de fribaarne Børns elendige Tilstand skal bruges, naar de af Fædrene uden Marsage er gjort Arve-løse. Thi omendskiønt saadanne Børn ikke har forset sig imod deres Bligt; omendskiønt den spædeste Barn-dom kand fridøme dem fra al Mistanke om et utaknemmeligt Gemnytte; ja om det endelig endskiønt ligger klarlig for Dagen, at en Fader, ved et saa haardt Testamente, formedelt en Sted-Moderes Smigren og Tilskyndelse dertil forleedet, har handlet ugudelig med sit eget Kød og Blod; saa sandt dog de, som saa mærkelig en Uræt var vederfaret, hverken i Love eller i Edicto Prætoris det ringeste Raad eller Hielp, hvortil ellers enhver, som til et vist Hielp=Middel, tog sin Tilflugt. Hvorfore de Herrer Jcti. op-sandt en Besmykkelse, hvorved et saa ubilligt og imod Forældrenes Bligt værende Testamente, dog uden den Borgerlige Rættes Nachdeel, blev til intet giordt,

da de lode som de troede, at saadanne
 Forældre ikke havde været ved deres ful-
 de Sands, da de opsatte det Testament:
 dog ikke som de kunde have været virkelig
 rasende, men fordi Testamentet, som vel
 var rigtigt i sig selv, dog ikke med Foræl-
 dr. s Bligt overeens-stemmede. Den an-
 den Maade, som brugtes under det Navn
 Fictio, præmitterede, at der noget var skeet
 som dog ej var skeet, og at noget igien
 var ikke skeet, som dog var skeet. Som
 der blev f. ex. digtet, at en virkelig hav-
 de en Sag i Besiddelse, hvorpaa hand
 dog ikkun havde en Tiltale; Ligeledes: at
 en havde taget en Ting, som hand strax
 igien maatte give tilbage. Herhos an-
 fører Auctor Alteserræ Ord, som gjør
 Sagen meget tydelig; de lyder saaledes:
 Etsi fictiones videantur abhorrentes a ju-
 re, quod est ars æqui & boni, cujus ob-
 jectum est, studium veritatis, & fictiones
 tamquam legum præstigiæ & larvæ ve-
 ritatis detestandæ sint, quum jurispru-
 dentia sit vera, non fucata & simulata
 philosophia: infinitæ tamen propemo-
 dum fictiones jure civili introductæ sunt
 optimo consilio, ut per eas perveniatur
 ad

ad jus & æqvum, non di pari arte a nautica, qva averfi tendunt ad portum. Fictiones scilicet sunt eximii colores, quibus veritas fucata non corrumpitur, sed potius illuminatur. For det tredie har Jcti, til Vanskeligheder i Rættten at afhielpe, ofte opfundet endeel Formuler, som med saadan Skarpsindighed har vaaren forfattet, at hvad som ikke kunde see efter den strenge Ræt, dog var ret og gyldigt, naar disse Formuler derved bleve brugte. Iblant de, som lykkeligst have stillet saadant i Verk, var den ved Ciceronis Tider berømte C. Aquilius Gallus, som derved sig en stor Berømmelse har forhvervet, hvilket den bekendte stipulatio og acceptilatio, hvis Auctor Gallus har været, beviser, foruden den formula de dolo malo, som Cicero kalder malitiarum omnium everriculum. Endelig hører og hidhen de nyttige Consilia, dog ikke de, som imodsettes andres Ondskab og Bedrægerie, hvilke høre til den anden Deel af denne Lærdom, men hvorved Borgerne vises Middeler og Beje til at undgaae Rættens Strængthed. Thi saa

ubillig, forbleve de Hrr. Jcti., som holdte for, at mand ikke burde stille Billighed fra Rættten, ved den blotte Bogstav, og raadede, der skulde skee noget, som ikke var Loven imod, og dog stillede de handlende i Sikkerhed for en undertiden høist-ubillig Lovens Dom og Affigende. Herom fører Auctor an SCtum. Vellejanum til et Exempel, hvorefter Qvinderne ikke torde gaae i Borgen for andre, ja ikke engang for deres egne Tienere, da de dog altsaa syntes meere i deres eget Navn at contrahere, end at sige god for andre. Endelig kommer Auctor til Jurisprudentiæ Hevrematicæ anden Deel, nemlig Cauteler, hvis adskillige Slag og Inddeelinger hand meget lærdt udfører, og til sidst berømmer Boghandlerens Forretagende med, paa nye igien at oplegge nærværende nyttige Verk.

Halle.

Den allerede for nogen Tid udgaaene Heraldik, som paa adskillige Stæder er vorden formeeret, sælges nu offentlig her paa Bogladen. Auctor har udi Skriftet følget sin egen Indsigt.

Først

Først handler hand om den sande Baabens Oprindelse, om Turneer=Spil, om Skiold og dets Brug, om Baaben=Billeder, om de adskillige slags Baaben, og Aarsage dertil, om Baabens Foreening, om den Ræt at kunde give dem, om Heraldikens Nytte i stoore Herrers Pretensioner, om Skribenternes i Heraldiken Kunst=Ord &c. Fremdeeles efterforsker hand, om Baaben ogsaa uden for Europa ere bekendte. Og eftersom det gamle Krigs=Bæsens Kiendelse gior meget til Heraldikens Forstand, saa er og herom saavel som om Baaben=Kunstens Indflydende i det ceremonielie Bæsen det Nødvendige forebragt. Til Fortalen har Auctor anferdt en Forteignelse paa sine 30 Aars Skrifter.

Samme Auctor har ogsaa udgivet Ludovici Indledning til Krigs=Processen, med omstændelige Anmærkninger forbedret en Hob derudi, og viist den sande Krigs=Praxin, saavel som ved Slutningen meddeelt en sand Berætning om det forrige Krigs=Bæsen.

Elsas.

Strasborg.

I Joh. Beckens Forlag har Georg Heinr. Behr, M. D. og Practicus sammestæds, udgivet en Physiologiam Medicam, det er: En rigtig Beskrivelse over det Menneskelige Legeme, hvorudi alle dets Deele tillige med dets naturlige og ordentlige Forretninger, Nytte og Virkninger, Studiosis Med. til Beste sammendraget af de beste Physiologiske, Anatomiske og andre Auctoribus, hvorhos og egne Anmærkninger ere foyede. 4.3 Alph. 9 Ark. Forfatteren vil uden al Tvivl opnaae sit Dnemærke hos de, for hvilke hand fornemmelig denne Bog har sammenskrevet; thi hand har anført alt hvad, som til Corporis Kiendelse henhører, saaog forebragt de Gamles og Nyes adskillige Meeninger, der ved Anatomien denne Videnskab har formeeret, og deres Stæder oprigtigen anvist. Denne Bog vil hand continuere, dersom den skulde finde god Behag.

Schwizerland.

Zürich.

I den Heideggeriske Boghandling er

at bekomme Principia Sermonis Græci juxta methodum recentiorum, quæ vulgo Welleriana dicitur, & ab universis ferè literatæ Europæ Scholarum magistris, oh maxima in docendo, discendove commoda, docta conspiratione dudum est recepta, ac nunc primum in usum studiosæ Juventutis edita. Accedit specimen syntaxeos, nova arte ad principia Sanctiana compositæ 1736. 8. Maj. 12 Ark.

Ellers er her og udgangen Artis cogitandi Principia ad mentem recentiorum Philosophorum compendio exhibita, atque in usum privatæ Institutionis concinnata, opera Jo. Jac. Breitingeri 9 Ark. Auctor har først dicteret dette i Bennen; og som det i Afskrivningen er bleven saa fordærvet, hand siden har maattet lade trykke det, saa fremt hand ikke vilde, hans Tilhørere, for hvilke det var skrevet, skulle have meere Skade end Fordeel deraf. De nyere Philosophorum Tanker, som har givet Logica en anden Skik end den tilforn havde, har Auctor meeget smukt forebragt, og udeladt mange Ting, som udfordrede allerede en

en med mange Sandheder oplyst Forstand, derfor har hand sat Læren om Prædicamentis og Prædicabilibus ved Enden, mens locos topicos iblant Relationes. Over alt, saa har Auctor efterfuldt Loeken, Clericus, Croufaz, Buffier, og Wulffen.

Frankerige.

Paris.

Continuation af Mr. de laCledes Historie
over Portugal.

Spanierne staar hart derpaa, at Kong Alphonfus gav Henric Grevskabet Portugal med de Billaar, at hand skulde antage og besidde det som et Lehn; men Portugieserne siger tværtimod, at Alphonfus gav Henric den Bye Porto med underliggende Egne, uden at forbeholde sig derover nogen Vaffal-Rættighed: Til hvilken Meening ogsaa vores Auctor træder, efterdi det synes ham ikke rimeligt, at dersom Alphonfus havde forbeholdet sig nogen Ræt over Portugal, mand en skulde finde nogle gamle Beviser derpaa i Leons og Castiliens Archiver. hvor mand dog med saa stor Flid har forværet

ret alle de Documenter, som kunde være det Spanſke Rige til nogen Nytte. Dette Svar vil synes mange meere overeenſtemmende med de Principiis, ſom heele Europa efterfølger udi den Materie om Lehne, end det ſom Mr. de la Clede ellers anfører, nemlig: at omendſkiønt Henric havde været Alphonſi Vaſſal, ſaa havde Henriquez, Henrics Søn, dog ikke vaaren underkaſtet ſaadan Lehnſ-Rættighed, efterſom Portugieſerne havde kundet, der de udraabte ham for Konge, erklære ham fri for al ſlags Dependance, og ſaaledes tiltage ſig den Ræt, ſom Naturen har tilſtaaet alle Menniſker. Hvad det Spøremaal angaaer, om Theresia, Henrici Huſtrue, var Alphonſi rætmæſſige Daatter, da ſynes en af Gregorio VII. udgivet Bulle at dømme deri til Theresiæ Fordeel; mens derimod mælder det i Abbediet Fleuri befundne MSt., ſom af en ſamtids ſamme Tidſ Auctore er forfattet, udtrykkelig, at hun ey var den rætmæſſige. Saadan Sag havde Auctor ikke nævnt, om hand ey havde haft Beviis derpaa. Grev Henric døde 1112, efter at hand havde vundet

det

det 17 Feldtslag imod de Maurer, og regieret saa berømmelig, at han kunde have tiend til et Exempel for de største Førster. Alphonfus hans Søn, kaldet Henriquez, regierede over Landet i 17 Aar som Greve, og i 46 Aar med Konge-Ravn. Boves Auctor meener, at det var de til Lamego forsamlede Rigs-Stænder, som gav Alphonso Henriquez saadan Titul, tillige med alle udbortes Kiendetegn paa den Kongl. Værdighed. Siden, siger Auctor, forfattede mand Love saavel for Arve-Rættigheden til Cronen, som Staatens Regiment og Rigets Politie, hvilke i Land-Stændernes Forsamling offentlig blev forklydede. Den fornemste Indhold heraf berætter Auctor ligeledes, hvorpaa hand anmærker dette, at Pave Alexandre III. sendte en Kongelig Crone til Alphonfus, og stadfæstede hans Kongl. Titul med en Bulle, med de Vilkaar, at hand skulde aarlig betale til det Apostoliske Skatkammer 2000 Mark Guld. Denne Bulle anføres og af Mr. de la Clede, hvilken siden giver sine Tanker derover tilkiende saaledes: ..Det vilde være u-nødigt i

„at gjøre nogen Betragtning over
 „den latterlige Rættighed, som Paven
 „her tiltager sig i at overlade et Rige,
 „en Trone og Konge = Titul &c. Dore
 „Tiders Portugieser, siger hand, ere
 „bedre oplyste derom, end deres Forfæ-
 „dre vare, de veed lige saa vel som vi, at
 „Pavens Magt ikke strækker sig længere
 „end til det Mandelige, og at deres Kon-
 „ge staar alleene under Guds Magt og
 „Herredømme, ja det synes endog, at
 „de spør ikkun lidet om det Bavelige
 „Hoffes Bandsættelser. I dette Volu-
 mine og de efterfølgende findes mange
 Talemaader, som ikke ere mindre igien-
 nemtrængende end disse nylig anførte.
 Paa Alphonsi I. Historie følger Sancha-
 den 1stes og Alphonsi II. Regierings Hi-
 storie, som udgjør den 6te Bog. (Con-
 tinuation følger med næste Post.)

Sammested har Ganeau forlagt The-
 ologiam moralem universam, comple-
 tentem omnia morum præcepta & prin-
 cipia decisionis omnium conscientiaë ca-
 sum, suis quæq; momentis stabilita ad
 usum parochorum & confessoriorum,
 auct.

auct. P. Antonio. #2. 4 Voll. De mange
Oplag af denne Bog bevise klarlig nok,
at dertil findes mange Liebhabere, da den
fast i alle Seminarier er vorden indført.

Som Hr. Gallon har anset det for et
nyttigt Bærk, omde Machiner og Oprin-
delsler, som af det Kongel. Videnskaber-
nes Academie ere approberede, noget
udførligere, end i de sammes Historie
er sseet, bleve beskrevne, og Academiet
ligeledes har gotsundet hans Forslag om
at giøre en Samling deraf; saa er nu
dette kostbare Bærk hos Martin, Coig-
nard og Guerin under følgende Titul
oplagt: Machines & Inventions, approu-
vees par l'Academie Roiale des sciences,
depuis son etablissement jusqu'à present,
avec leur description dessinées & pu-
bliées du consentement de l'Academie
par Msr. Gallon. 4to 6 Vol. 432 Raab-
ber-Blader. Udi dette Bærk ere 377
Machiner og Opfindelser forestillede, og
det saa tydelig, at en Kunst-erfaren læt-
telig kand finde sig deri og giøre det alt-
sammen efter. De som bestaae af man-
ge Stykker, ere i adskillige Profil-Teig-
ninger afdelede.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

44.

Den 1 November. 1736.

DANNEMARK.

Kiøbenhavn.

Den, 27 October holdt Deres Høns
ærværdighed Hr. Marcus Wöl-
dike, pro licentia impetrandi Sum-
mos in Theologia honores, paa det
stoore Auditorio en lærd Disputationem
Theologicam inauguralem, qvâ Con-
fessionem Hafniensem à Beatis Reforma-
toribus Daniae in Comitiiis Regni A. MD.
XXX. Regi & Senatui Regni Danici
exhibitam, in memoriam factæ ante du-
cent-

centos hosce annos in Dania Reformationis brevibus annotationibus illustravit, Respondente Christiano Friderico Nyholm. De som imod bemeldte Disputation opponerede, vare efterfølgende: Deres Høy-ærværdighed Biskoppen, Hr. Doctor Christen Worm, Hr. Justice-Raad Testrup P. P., Hans Bels ærværdighed Mag. Kaasböll, Sognes Præsten til Hellig Geistes Kirke, og Deres Bels ærværdigheder Mag. Kölnichen og Mag. Bredenberg, begge Cappellaner til Vor Frue Meenighed.

Den 29 Octobr. disputerede Borgemesteren Laurentius Berregaard paa det øverste Auditorio, under Præsidio af Høyædle Justitz-Raad og Professor Höyer, for Doctor-Graden in Utroque Jure, at erholde. Disputationen handlede de Interpretatione Usuali & Doctrinali Articuli 22, Cap. 13. Libr. I. Codicis Christianei Danici.

Bed Anledning af dette indfaldende Jubilæo, er fra en u bekjendt Pen søgende Indfald og Betænkning her bleven indsendt, som mand ey vil undlade den gunstige Læser at meddeele.

In annum inceptæ Reformationis.

Perfus.

SCIRE TVVM NIHIL est, nisi te SCIRE hoc
SCIAT ALter.

In annum Regni.

SEXTE Janos Danos qVI, REX CHRISTIANE
gVbernas,

VIVE DIV popVLO, VIVE DIVqVe TIBI.

In annum Jubilei Secundi.

SEXTE aXes Boreos TV, REX CHRISTIANE
gVbernas,

VIVE DIV popVLO, VIVE DIVqVe Deo!

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 259.

Efterfølgende Professorers Disputatzer
ere holdne ved Kiebenhavn's Uni-
versitet. Aar 1608.

Den 23 Jan. D. *Joh. Pauli Resenii*, Theol.
Prof. Exegetis Aphoristica Paradoxi,
qvod *Christus pro nobis factus sit execra-
tio*, Resp. pro Magisterio Philosophiæ
& Baccalaureatu Theol. Dn. *Andrea
Michaëlio Coldingensi*, Designato Epi-
scopo Bergensi. Edita in 8vo.

16 Mart. *Johannis M. Petrafontani*, (pro-
cul dubio Philos. Prof.) Basis portæ sa-
pientiæ hoc est de Natura & Consti-
tutione Dialectices seu Logices The-
ses,

- ses, ex privatarum prælectionum Re-
petitionibus, concertationumq; Exer-
citiis quotidianis ac hebdomadariis
resumptæ, Resp. *Henrico N. Arctander.*
- 18 Martii *D. Leonhardi Metzneri*, J.U. Prof.
Theses de Nuptiis ex Jure Civili &
Canonico decerptæ. Resp. *Michaële
Olai Boringensi.*
- 28 Maji *M. Christiani Johannis Ripenss.*,
Prof. Gr. L. Theses de Climatibus &
Parallelis. Resp. *Olao Jacobi.*
- 22 Jun. *D. Thomæ Finckii*, Med. Prof. The-
ses de Medicinæ Constitutione tertium
Continuatæ. Resp. *Paulo Andrea Haf-
niensi.*
- 21 Jul. *M. Job. Erasmi Skomageri*, Physi-
ces Prof. Brevis Introductio ad Discen-
dam Lingvam Latinam, Thesisibus
comprehensa. Resp. pro prima in Phi-
losoph. Laurea 33 *Candidatis.*
- 8 Nov. *M. Job. Erasmi Skomageri*, Profess.
Physices Theses de Traduce animæ
humanæ. Resp. pro Magisterio Philos.
5 *Candidatis.*
- 3 Dec. *M. Job. Jani Alani*, L. Latin. Prof.
Theses de Sermone, Ornamento Ho-
minis Singulari, & proinde de Nomi-
num

num ratione & Lingvarum diversitate. Resp. *Nicolao Simonis Glostrup.*

24 Dec. *M. Ivari Stubai*, Ebr. L. Profess. Dip. III, ex Libro Jobi, qvæ sumitur ex Cap. IV. & V. Resp. *Christiano Georgii Svindingensi.*

Indskland.

Dresden.

Hos Gottl. Christ. Hæschern er udkommen Europa in tabulis, det er: Det af Keysere, Konger, Chur- og andre Genst- og Verdslige Rigs-Førster, saavel som af de øvrige fornemste Regenter og Republikker regiærede Europa, efter geographisk, historisk, politisk, genealogisk og chronologisk Orden paa adskillige Tabeller, tilligemed et dobbelt Anhang af alle Cardinaler og Pøbliske Magnater, forfattet og indrættet til Staats-Historien nyttelig at læse af Johan Theodor Müller, bestalter Geographo ved den høvædle Cadet-Garde. Udi Geographien bemærker Forfatteren Situationen, Størrelsen, Naboer og øvrige Herstaber i og uden for Europa, tilligemed Regenternes Fødsels-Bal-Grøn-
Xr
nings

nings og Bielagers Stader og Residens
 her. Hvad Historien anbelanger, da
 har hand beskrevet Lændernes Oprindelse,
 de nærværende Regenters Antal,
 Følge og Religion, tilligemed Politikens
 besynderlige Character, deres Val,
 Crøning og Hylдинг, saavel som Chur-
 og andre Rigs-Førsters Orden; herfor
 uden alle høye Hoveders og deres Bes-
 mahinders Navne, Fødseler og Famili-
 er, og endelig udregnet alle Regentes-
 res Alder og Regiering i deres Aars
 nedstigende Orden indtil den 1 Januarii
 1736; mens som hand siden den Tid
 har forandret noget her og der, saa pro-
 testere Forsfatteren, at mand ikke maae
 forklare noget til stoorre Herrers Titular-
 ers og andre For-Rætters Præjudice.
 Naar den almindelige Fred er bleven
 bragt i Stand i Europa og publiceret,
 vil hand de i hvert Aar foresaldende po-
 litiske Forandringer troligen forebringe.
 Helmstadt.

Christ. Friderich Wengand har for-
 lagt Jo. Laur. Moshemii Commentatio-
 nem de lumine S. Sepulchri 4to. 6 Ark.
 Det er bekiendt, at de Orientaliske Christ-
 ne

ne fra lange Tider har haft den Mee-
ning, at der paa Paaske = Aften falder
en Ild fra Himmelen, og antænder de
tilforn udslukkede Lamper i den hellige
Grav. Snyerne og Grækerne har til-
forn foreholdt Tørkerne samme Lys,
som et Bevis paa den Christelige Reli-
gions Sandhed. Her beskriver Abbe-
den det sammes Historie meget grundig
fra sin første Begyndelse. For det 8de
Seculi Udgang og Begyndelsen af det
9de finder mand intet om det samme u-
di Historien. Maa ske ere de Latinske
Christne selv komne paa det Bedræge-
rie, der Pillegrims = Reyserne til den
hellige Grav, efter Caroli M. og hans
gode Vens Caliphen Aarons Død, bleve
forhindrede, formedelst Tørkernes In-
rannie, og de som besørgede den hellige
Grav, leede Mangel. Strax udi Be-
gyndelsen af det 12 Seculo blev den sam-
me af Sultan Hakem forstyrret, dog
igien opbyggt, og det hellige Lys igien
dertil givet. Saa meedet er vidst, at
mand fra det 9de til det 12te Aar Hun-
dred, har vidst meget bedre at omgaaes
dermed end nu, da Bedrægeriet skeer saa

fiendelig. Abbeden undersøger herved
 paa det nyeste den hellige Gravs Byg-
 ning, for at viise paa hvad Maade de
 paa saa u-formærket en Maade kunde
 udføre dette Vunder. Det er gandske
 vidst, at efterat de gamle habiles Kunst-
 nere bleve fordrevne, og Canonici re-
 gulares i deres Sted bleve indsatte, har
 det hellige Lys brændt langsommere,
 svagere og u-ordentligere, end forhen.
 I det 12te Seculo kom det under Græ-
 kernes Opsyn, og i saadan Anseende,
 at det endog skulde være Siælen nyttig.
 Men efter mand ogsaa har taget Arme-
 nier og Copter dertil, udfordres der,
 som Chevalier d'Arvieux iblant de yn-
 gre Skribentere anmærker, meegen Ee-
 nighed imellem disse tre Barthier, om
 det skal brænde ræt. Abbeden beskriver
 og de yngre deres Haandgribe, som de
 derved bruge, og slutter denne lærde Af-
 handling med en Application paa Paa-
 ste-Tiden, paa hvilken den er fersattet.

Breslau.

Udi Joh. Jac. Korus Forlag er følgen-
 gende at bekomme: Carbo pestilens, a
 carbunculis, sive variolis veterum de-

stin-

stinctus, delineante utrumque affectum
 Jo. Gothofr. Hahn, Phil. & Med. D. Nat.
 Cur. Soc. accedunt binæ excellentissimi
 Medici Dan. Wilh. Trilleri, de eodem
 argumento, epistolæ 4to. 14 Art. I dens-
 ne Afhandlings første Capitel forklares
 den Art af hidtige Geschwulster, som hee-
 der Anthrax eller Carbo; den beskrives
 saavel af sin udvortes som indvortes
 Beskaffenhed, og viises, hvorledes Folk
 døe deraf, hvorledes det anfægtede Lem
 fordærves, og deraf igien kand læges.
 Ligeledes forisfarer Hr. Hahn i det 2det
 Capitel med Børne-Kopper eller Vari-
 olis. I det 3die viises Forskiællen imel-
 lem begge. I det 4de beviises, at An-
 thraces, efter som de gamle har beskre-
 vet dem, ere ofte ikke de samme, som
 de, der af de yngre Medicis saa kaldes.
 I det 5te Capitel undersøger hand, om
 ikke de Gamles Anthraces ere de samme,
 som vi kalde Børne-Kopper, hvilket hand
 og forsvaret. I det 6te Capitel efter-
 forskes af den gamle Historie, hvorledes
 mand ræt skal eftersøge en Pestilentialist
 Carbonem.

Marburg

I den Mülleriſke Handling er forlagt Jo. Nic. Funccii Marburgenſis, de imminenti latinæ lingvæ ſenectute tractatus, qvo decreſcens Romani ſermonis robur & fata ab exceſſu Cæſaris Octaviani Auguſti ad principatum uſqve Hadriani Imp. deſcribuntur, & notatu maxime digna hiftoriæ litterariæ monumenta illuſtrantur. 4to. 4 Alph. 4 Ark. Forfatteren continuerer ſine lærde Afhandlinger om det Latinſke Sprogs Hiftorie med nærværende Bærk, hvilket mand og en lige ſaadan Behag kand love. I det førſte Capitel handler Auctor om det Latinſke Sprogs Fordærvelfe, og dens Aarsager, hvilken hand fornemmelig finder udi de til Umaadelighed og Tyrannie hengivne Forſter, til Mangel paa Belønning, til Forældres Efterladenhed i at opdrage deres Børn, og Declamationers Misbrug. Dog er det Latinſke Sprog ikke gandske undergangen, efterdi dygtige Hoveder ſtedſe antager ſig det ſamme, og ved gode Bibliotheqvers Tillæggelfe søger det at conſervere. I det 2det Capitel opregnes Au:

Augusti Efterfølgeres Meriter udi Lærdom. I det 3die beskrives disse Tidens berømteste Poëter, deres Skrifter criticeres, og Skrifternes Editioner anføres. I det 4de handles om deres Skrifter, som ere undergaaet. I det 5te anføres Grammatici. I det 6te Rhetores. I det 7de Oratores. I det 8de Juris CSti. I det 9de Historie-Skriverne. I det 10de Philosophi, og paa samme Maneer criticeres. Endelig optegnes i det sidste Capitel de Tale-Maader, som i disse Tider meest ere brugelige.

Engelland.

London.

Efterfølgende bekommes nu her for en billig Priis: The seventh Day Sabbath farther vindicated: or a Defence of some Reflections on Dr. Wright's Treatise of the religious Observation of the Lord's-day, according to the express Words of the 4th Commandment. By Rob. Cornthwait.

The Cure of Deism; or the mediatorial Scheme by Jesus Christ, the only true Religion. In Answer to the Author of
Chri-

Christianity as old as the Creation, and the Author of the Characteristiks. 8vo. 2 Voll. By a Country Clergyman.

An Examination of Mr. Sam. Chandler's History of Persecution, so far as it relates to what he calls Persecutions in Great Britain. In which his great Prejudice and Partiality are detected and exposed in the Manner they deserve. By a sincere Admirer of true Liberty.

A Description of a great Variety of Animals and Vegetables, extracted from the most considerable Writers of Natural History. Illustrated with above 90 Copper-Plates. To which are added natural and philosophical Conjectures of the Ignis fatuus, endeavouring to prove, that the Light so call'd proceeds from some flying Insect, and not from a fir'd Vapour, as it is generally believed. With a Description and curious Figure of the Indian Lanthorn-Fly, which carries a Light in dark nights, equal to that of our Will-with-a-Wisp.

Frank

Frankerige.

Paris.

Continuation af Mr. Cledes Historie over Portugal.

Hidindtil har mand berættet, paa hvad maade Auctor hafde foresat sig at fortsætte sin Historie over Portugal, saa og een-
 deel af ham anførte Boster om det gamle Lusitanien; Ligeledes har man ommældt, hvorledes Portugal til et Grevskab blev oprættet; Nu kunde mand ikke uden Bidtøstighed efterfølge Auctor i hans besynderlige Historie over hver Portugiesisk Konge, fra Alphonfus den første indtil nu. Det skal derfor være os nok, det mand forestiller i et kort Begreb, hvad som Auctor mælder om de 3de i dette Rige sig tilbragede Staats-Forandringer fra Alphonfus I. Tiid. Den første er den, som forhialp Dom Juan paa Thronen. Ferdinandus, Dom Pedros Søn, havde ikkun en Daatter udi sit Egteskab med Leonora Telles de Meneses, som af Kongens Maitresse blev hans Gemahlinde, efterat det med Laurentius da Cunna contraherede Siftermaal var gjort til intet.

Bea-

Beatrix Ferdinandi Daatter blev gift med Don Juan, Kongen af Castilien, ved hvilken Mariages Slutning blev fordraget, at det første Dreng-Barn, som Beatrix fødte, skulde sendes til Portugal, for der at blive opdraget, og siden arve Kong Ferdinandum. Mens som Beatrix havde intet Dreng-Barn ved den Tid Ferdinandus døde, overlood bemeldte Konge hende Regieringen i Riget, hvilken dog blev hende disputeret af Don Juan, Kong Dom Pedros Søn, og Theresse Laurentio Galicane, som Kongen hans Fader havde gjort til Stoor-Mester af Avis-Ordenen, hvilken sidste, som hand vilde benytte sig af den Afkye, Folket hafde til Kongen af Castilien og Dronning Eleonora, foresatte sig at fratage Eleonora Regimentet udi Portugal, og skille Kongen af Castilien tilligemed ved samme Crone. Det første Forsøg hand gjorde, med at erklære sig for Rigets Regent, vilde ikke lykkes ham, mens der Regentinden vilde lade Kongen af Castilien udraabe for Konge af Portugal, og havde gjort sig Folkets Hierte endnu meere hadt

hadste end forhen, ved den Myndighed, hun gav Andeiro sin Liebhaber og Favorit, gif Stoore-Mesteren af Avis-Ordenen ind i Balladset i Spidsen for en heel Høb sammenrottede Karle, under det Baaskud, at hand af Dronningen vilde begiære Tilladelse om at oprætte nye Troupes for at hindre Kongen af Castilien, der vilde, som sagdes, gaae ind i Portugal. Andeiro blev strax dødet, og gav Stoore-Mesteren ham det første Stik. Imidlertid løb en af Don Juans Pager igiennem Lisabons Gader, raabende, det mand myrdede hans Herre i Balladset. Hvorpaa Bøbelen gandske forbitret og bevæbnet gif hen til Balladset, hvis Porte den vilde indslaae; Dameente Dronningen, som endnu var forstrækket over Andeiro hans grusomme Død, det mand og vilde foretage noget imod hendes Liv. Imidlertid lod Don Juan, som var særdeeles fornøyet med den Allarm, som Folket for hans Skyld begyndte, sig see udi et af Balladsets Vindver, hvorefter Bøbelen forlod sit Forehavende med at indbryde Slots-
Port

Borten, mens destomeere forøvede den sin Hidfighed i Byen paa den, som den meente at være af Andeiro hans Barthie. Don Matlno, Biskoppen til Lisabon, en særdeles brav Mand, var en af de første, som den opofrede til sin Bredes Hidfighed. (Videre hernæst)

Italien.

Rom.

I det Vaticaniske Bogtrykkerie er oplagt en stor 4. paa 44 Sider, under denne Titul: Concilium Lateranense Stephani III. An. 769. nunc primum in lucem editum ex antiquissimo Codice Veronensi MSto 900 annorum, & dicatum Clementi XII. operâ & Studiô Cajetani Cenni. Editor, som er Cardinal Bellugæ Bibliothecarius, har bekommet Codicem af Hr. Ottolini og Bianchini: Men udi Bærket selv ere fast 40 Italienske og 12 Franske Biskopper opdagede, hvoraf mand hidindtil intet har vidst, og tilligemed vüst Sirmondo og dem, som ham har efterfuldt, mange Seyl.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

45.

Den 8 November. 1736.

DANMÆRKA.

Kjøbenhavn.

T. Clitauus Tanker

Over Jubel-Fæsten den 30 Oct. 1736.

ARIA.

Hy, fryd dig, Sion, Christi Brud,
Hold denne Dag i Ære,
Eh det er den, paa hvilken Gud
Har ryddet ud
Papistens skadelige Lære.

Da Capo.

Hy

RE-

RECITATIV.

O see!

Hvor Danmarks Store CHRISTIAN

Den Tredie

Bestormer Vatican;

See her, hvor Baals Præst

Nu faar sin Ræst,

Og kastes i et Fængsel;

Din Trængsel

Har nu forandred sig

Til Lyst og Fryd for dig;

Nu seer mand Munken flye

Af Land og Bye

Med Skiærs-Ild og sin gandske Afladse

Kram,

Saa faae hand Skam;

Hand bær og med sig ud

En Bøse fuld af Helgens Navne;

O tak din Guld,

Som skildte dig ved disse Navne.

Sion.

ARIA.

Tak see dig, ô Himlens Fader,

Som udrydder det som skader,

Nemlig Bøvens falske Lære,

Dig see derfor ævig Ære;

Tak

Tak see, søde Jesu, dig,
At du saa har reddet mig,
Tak see dig, ô Hellig Aand,
Som rev sønder Mørkheds Baand;
Hold, Tre-Eenighed, dit Dje
Fremad over mine Høje.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 260.

Paa det Kongelige Universitet i Kiøbens-
havn ere af Professorerne disse Dispu-
tatzter udgivne

Aar 1609.

Den 21 Jun. *D. Thomæ Finkii* Med. Profess.
de Medicinæ Constitutione Theses
Quartum Continuatae, Resp. *Michaële*
Matthiæ Butropiø.

20 Sept. *D. Cunradi Aslaci*, Theol. Prof. de
Creatione Disp. I. quâ potissimum ejus
definitio, Causa Efficiens, Materia,
Tempus, Modus & Finis proponun-
tur. Respond. *Friderico Andreae Klynio*,
Ripensi.

28 Oct. *M. Job. Jani Alani*, Prof. L. Græcæ,
Disp. II. de Sermone, quâ agitur de Lin-
gvarum utilitate & Dialectorum apud

Græcos varietate, cum ejus Gentis Origine, Resp. *Job. Andrea Taufanò.*

7 Dec. *M. Christ. Johannis Ripensis*, Prof. Dialect. Theses de Artium Logicarum origine, progressu & Constitutione in genere. Resp. 27 *Laurea primæ Philos. Candidatis.*

23 Dec. *D. Gellii. Job. Salsceridis*, Med. Prof. Theses de Corpore Humano ejusq; in Partes, secundum Diversos respectus, varia Distributione & resolutione. Respond. *Job. Christophoro Hafniensi.*

Indskland.

Hamborg.

Udi Thomas Wierings Arvingers Bogtrykkerie er udgivet Kurtz gefaste Süder-Ditmarsischen Kirchen-Historie. Den handler først om Hedenskabet, siden om Christendommen, om Reformationen og sidst om Bræsteskabet i Süder-Ditmarsken. Altsammen skal være uddraget af mange troeværdige Skrifter samt gamle Beviiser af en Pastor ved Navn Johan Hellman.

Lemgo.

Mand finder her paa Bogladen D. Franc.

Franc. Alb. Redekeri de Causa gravitatis Meditatio. Auctor forebringer derudi en nye af ham selv opfunden Hypothese, hvoraf hand ej alleene forklarer de almindelige og for enhver bekiendte Phænomena af de Jordiske corporum Tynge, men endog fornemmelig foreligger paa en demonstrativ Maade den af Kepler, Newton og andre erkiendte Planeternes vim centripetam imod hinanden, og i særdeleshed imod Solen. Forfatteren slutter deraf adskillige Sandheder, som betræffer Verdens Bygning, og gotgjør Systema mundi Copernicanum af saadanne mechaniske Beviser, som til Tyngegen henhører. Til den ringere Corporum Tynge under Linien gives adskillige Aarsager, ikke mindre forklares tydelig Ebbe og Flod af Hypothesi, og hvorledes alting tilgaaer, det viser de hosføjede Raabber. Eftersom nu alle optænkelige Phænomena af Tyngegen finder gandske utvungne af Positionen, saa staaer Auctor ikke uden Aarsage i den Tanke, at have udfundet Sandheden i dette Stykke, og endelig opløset den forvildede

de Knude om Aarsagen til Syngen udi
Natur-Loven.

Breslau.

Hos Joh. Jac. Korn kand bekommes
Elementa Oratoria, ex antiqvis & recen-
tioribus, facto præceptorum delectu, ti-
ronibus eloquentiæ ab imis principiis
ac fundamentis sensim ad difficiliora &
summa iusto ordine manuducendis &
prudenter instituendis, accommodata.
In usum Vratislaviensium 8. 11 Ark. For-
fatteren til denne Tale-Kunst vil fast ik-
ke videre tilskrive sig selv end Ordenen,
efterdi hand har taget Sagerne selv af
de beste gamle Skribentere.

Marburg.

Her høves nu til fals en Bog under
følgende Titul: Ludvig S. Thummings
Versuch einer gründlichen Erläuterung
der merckwürdigsten Begebenheiten in
der Natur, wodurch man zu der inner-
sten Erkänntniß derselben geführet wird.
Fortalen dertil er af Regierings-Raad
Wolken forfærdiget.

Moscovien.

Petersborg.

En Russk = Kaysrl. General - Lieute-

nant, som siden 1722 har haft Inspection
 over Berg-Verkerne i Siberien, er for
 kort Tid siden tilbage kommen, og har
 indgivet til Hoffet en fuldkommelig Be-
 retning om over alle de samstedts giord-
 te Observationer i Naturen med Afrids-
 ninger over Bergverkerne og mange i
 Gruberne fundne Antiquiteter.

Holland.

Amsterdam.

Hos Henrich Leth er at faae tilkiøbs
 et nyt Land-Chart under denne Titul:
 Theatre de la guerre entre les Russiens
 & les Tartares, conforme a la Copie O-
 riginale imprimée à Petersbourg. Dets-
 te Land-Chart er af de Russisk-Kenserl.
 Ingenieurer forfærdiget og udviser det
 lille Tartarie, Crim og Assoph tillige med
 den Russiske Lejer.

Engelland.

London.

Det Ottomanniske Riges Historie fra
 sin Begyndelse indtil nærværende Tider,
 hvilken først af Demetrio Cantimir paa
 Latin er sammenskrevet, og af Auctors

egenhændige Manuseript i det Engelse oversat, er nu gandske færdig. Mand finder derudi en nøje Beskrivelse over de Tyrkiske Sæder og Brug, Geistlige, Borgerlige og Krigs-Betieninger og mange andre Merkværdigheder. Denne ellers i sig selv smukke Bog er ziret med en Plan af Constantinopel og de Tyrkiske Kensees Billeder, ligesom de ere udstukne efter Copierne af de i Seraiglet staaende Originaler.

Hr. Popes Essay sur l'Homme, som tilforn af Hr. Silhouette af det Engelse er oversat, og til Paris udkommen, er nu af den samme med megen Glud paa nye igien givet under Pressen: Udi Fortalen forestiller hand vidtløftig Bogens Indhold, og viiser, at intet Spinofistisk derudi findes, saasom mand i Franferige havde foregivet. Til den Ende fører hand P. Tournemines Bidnebyrd an, hvilken holder for, at Skriftet kunde alleene være de fordærvede Gemnter skadelig, som sue Gist af alle Ting; men andre foresinde nyttige Lærdomme, høje Tanker, og idel fordeclagtige Ting derudi.

Samme Stæds har nu endelig M. Salomon forfattet og uddendret Engellands Historie i 13 Octav-Bind. Den begynder fra den Tid, da de Romere opdagede samme De, og strækker sig til Georg den Førstes Antrædelse til Regieringen. Mand finder derudi en almindelig Beskrivelse over Riget i sig selv og dets Indvaanere, Betsagende, Stæder og Pladser, tilligemed Anmærkninger over Rapin, Burnet og andre Republicaniske Skribentere.

Samme Stæds har mand efterfølgende Bog paa nye igien oplagt: Prælectiones poëticae in schola naturalis Philosophiæ habitæ Oxonii. Auctore Josepho Trapp. A. M. Collegii Vadh. Soc. & prælectore publico lecturæ poëticae, à Viro insignissimo D. Henr. Birkhead, l. l. D. Coll. omnium animarum olim socio, in celebri Universitate Oxoniensi nuper fundatæ Edit. III. recognita ab Auctore & indice Alphab. aucta 12. 2 Vol: Forfatteren handler derudi i Almindelighed om Poësiens Natur og Betsaffenhed; om den Poëtiske Stylo; om Tanernes Skønhed og Høyhed; om Epigrammate og andre

Poëtiske Stykker; om Elegien; om Hyrde-Digter; om Lære-Digter; om den Lyriske Poësie; om Satirer; om Dramate; om Comædie, Tragædie og den Episke Digt; alt hvad de Gamle, og iblant de Nye Scaliger, Vossius, Bossu, Dacier &c. har forebragt, som er mærkværdigt, undersøger Hr. Trapp med største Glid. Mand har foruden eendeel Theologiske Skrifter ogsaa erhholdet en Oversættelse af Virgilio i Riim-løse Vers, hvilken finder hos mange stoor Biesald.

Hos Wilcox er trykt: The Life of John Duke of Marlborough, Prince of the Roman Empire, illustrated with Maps, plans of Battles, Pieges, and Medals: And a great number of Original Letters and Papers never before published by Thomas Lediard, Gent. 1736. 8. 3 Vol. T. I. 1 Alph. 12 Ark. T. II. 1 Alph. 14 Ark. T. III. 1 Alph. 7 Ark. Hr. Lediard er udi saa berømmelig et Værkes Udføring paa mange Maader understøttet bleven. Hand har bekommet de skrevne Efterrættninger, som en bekendt Skribent, der var findet at beskrive Hertugets Liv og Levnet straxen efter hans Død.

Død. Tilmed har hand ved Hertugens Ophold i Sachsen selv været nærværende ved mange Ting, hvorom hand altsaa selv havde den beste Videnskab. Fremdeeles ere ham saavel Hertugens, som andre fornemme Personers Original - Breve til hænde kommen, hvilke hand meeget til deels har aabenbaret, og til deels meeget troværdigen kundet bekræfte og stadfæste. Ved sine 20 Aars Reyser har hand ligeledes erfaret meesget af Omgangen med de Officierer, som under samme Hertug har tient, hvilket hand og har ført sig til god Nytte. Dog har hand ligeledes taget Hr. Rouffet, Dumont, Marquis de Quenoy og andre Auctorer til Raads. I det øvrige har hand alleene blevet ved at fortælle sin Hertes Bedrifter. udi Fortalen er en kort Afridsning paa Hertugen, baade i henseende til hans udbortes og indvortes Egenstaber at læse.

Hos Anthon Millar er nu tredie gang til Trykken befordret Roberti Millar Tractat, hvis Titul saaledes lyder: The History of the Propogation of Christianity &c. Samme Tractat indeholder i sig

Hi

Historien om Christendommens Fortplantning og Hedenskabets Undergang, hvorudi den Christelige Religions Sandhed stadfæstes, det Hedenste Afguderics Oprindelse og Fremgang betragtes, og viises hvorledes Hedenskabet er kundskaffet, og Christendommen sig i adskillige Kirks Alder har udbredet. Hvorved undersøges, om Hedningernes nærværende Tilstand, og Middeler til deres Omvendelse foreslages.

Frankerige.

Paris.

Continuation af Mr. de la Cledes Historie over Portugal.

Imidlertid bad Stoor-Mesteren af Avis-Ordenen Dronningen om Forladdelse, ey fordi Andeiro var død, men fordi hand i Balladset var ihjelslaget. Dets uagtet kunde Eleonora ikke uden med Forstrækkelse ansee den, som havde ombragt hendes Liebhaber; og som hun ikke agtede sig sikker nok at være i sit eget Ballads, i hvor store Forsikringer end og Dom Juan derpaa aflagde, saa undvigede hun samme Aften til Alenquer.

Dvcl

Over saadan Dronningens Bortreise, blev Stoor-Mesterengandske utaalmodig, eller i det mindste lood som hand blev det, og lod offentlig bekiendt giøre, at hand havde besluttet at reyse ud af Riget. Mens jo meere hand syntes sindet for at fare bort, jo større Umage gjorde den gemeene Mand sig, som kaldte ham sin Fader og Befriere, for at beholde ham; thi mand forestillede ham, det hand burde fuldbyrde det Bærk, som hand havde begyndt, og at hand ikke uden Skam kunde forlade dem, der for hans Skyld havde vovet sig i saa stoor Farer. Efterat Dom Juan nu havde forestillet sig saa længe, som hand eragtede det for sin Interesse fornøden, lod hand sig endelig af Folket overtale, hvorefter intet andet blev forsk tænket paa, end, hvorledes mand best kunde overgive den høveste Magt udi hans Hænder. Endeel Historici holder for, at mand lod ham træde i Egtekab med Eleonora, og tillige med hende regiere Riget, indtil Kongen af Castilien fik en Søn, som kunde være beqvem til selv at regiere. I hvor om alting er om dette sidstbemeldte,

te, som vores Auctor ikke holder for sandfærdig, saa blev Stoorre-Mesteren erklæret for Regent og Protector af Riget udi en almindelig Folkets og eendeel af Adelen's Forsamling. Som de Stoorre stode nu i Tvivlsmaal hvad Slutning de skulde fatte, reysede Alphonso Jannes, en Bødker af Profession, sig op midt i Forsamlingen, med Kaarden i Haanden, og gjorde et forbitret Ansigt til dem, som vare Stoorre-Mesteren imod, og tvang dem til at erklære sig for ham. Saaledes regierede Don Juan Riget, som Regent med saadan Forsigtighed og Klogskab, at alle gjorde sig Tanker om, det hand dog en Tiid skulde erlange Cronen. Imidlertid lod Kongen af Castilien sig udraabe for Konge af Portugal, og gik ind i Riget med en Talrig Armée, og da overleverede Eleonora al sin Magt og Myndighed til ham, mens blev dog siden suspect, og af samme Konge indsluttet i et Closter, hvor hun under skarp Øjeshn dagligen maatte leve. Des imidlertid bleve Castilianerne slagte af Rigens Marsch, Nugnes Pereyra. Der de siden belejrede Lisabon, som de bragte til den

stør

største Yderlighed, maatte de dog til sidst
 ophæve Beleyringen. Derefter blev een
 imod Regenten formeret Sammenrot-
 telse aabenbaret. hvis Hoved-Mænd
 tilstrækkelig bleve affstraffede. Ellers be-
 flittede Dom Juan sig paa at udjage Ca-
 stilianerne af de Stæder, hvoraf de havde
 gjort sig Mestere. Siden for samlede sig
 alle Rigens Stænder til Coimbra, hvor
 mand havde foresat sig at vælge en Kon-
 ge; eendeel vilde have een af Ines de Ca-
 stro hans Børn, og andre Regenten til
 Konge. Ioannes Rogras Juris Consul-
 tus og Orator, holdte sammestæds een
 vidtløftig Tale, som hand deelede i tvæn-
 de Parter. I den første proponerede
 hand, at som Riget havde ingen lovlig
 Arving, havde Folket selv Magt til at
 vælge en Konge, som var efter dets egen
 Behag, og i den anden Deel, at ingen
 var værdigere til at bære den Portugiesi-
 ske Crone end Stoore-Mesteren. For at
 besyrke sin første Proposition, anfordte
 hand, at som Beatrix havde giftet sig med
 en fremmed Prins, havde hun efter Ri-
 gets Love ingen Rættighed meer til Cro-
 nen, ja hand gif saa vidt med sin Vaa-
 stand, at hand sagde, det Beatrix ikke var

Ferdinandi rætmæssige Datter, Hvad Ines de Castro hans Børn angaaer, da paaastod hand, at som de vare u-rætmæssige, det de ikke havde meere Rættighed til Cronen, end Regenten; og om de end havde nogen Rættighed dertil, dog havde forskerhet den derved, at de havde forladt Riget, og grebet til Vaalen imod dets Fordeel og Nytte.

Sammenstøds er utkommen Almanach des Dames Scavantes Françoises for Aar 1736, og handler i Alphabetisk Orden om det Frankøffe Fruentimmer, som iblant Rigets Børn ved Videnskaber har gjort sig berømmelige, hvorhos findes reenhvers Levnets-Beskrivning og Fortegnelse paa deres Skrifter og Arbejde.

Italien.

Benedig.

Coleti har ladet træde for Lyset: Saggio sopra gli Errori popolari schi, ovvero Esame di molte opinione ricevute come vere, che sono false o dubbiose. Opera scritta in Inglese da Tommaso Brown, Cavaliere e Dottore In Medicina. Tradotta in Francese da un' Anonimo e trasportata in Italiano da Selvaggio Conturani. 12. T. I. pagg. 416. T. II. pagg. 452.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

46.

Den 15 November. 1736.

DANMÆRK.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 261.

Følgende Disputatzer ere holdne ved det
Kongel. Universitet i Kiøbenhavn af
Professorerne, Aar 1610.

Den 3. Febr. *M. Christiani Severini Lon-*
gomontani, Mathem. Profess. Theses
Summam Doctrinæ Ethicis comple-
ctentes. de animi humani morbis. &
ejusdem in virtutibus restauratione,

38

pro

- pro Consequendo summo Hominiis Bono. Resp. *Christiano Keltorpio*.
- 25 Apr. D. *Job. Pauli Resenii*, Theol. Prof. Disputatio Theologica de Conjugio & Polygamia. Resp. *Petro Nicolai Gelfstrupio*.
- 28 Jul. M. *Vulfgangi Rbumanni*, Prof. Rhetorica, Introductio Aphoristica ad Brevem Rhetoricæ Artis Institutionem. Resp. *Michaële Olai Bornholmo*.
- 15 Octobr. M. *Job. Jani Alani*, Profess. Logic. Introductio ad Artem Logicam, quâ agitur de Sapientia acquiranda, conservanda, & de ejus fine legitimo. Resp. pro suprema in Philosophia Laurea 14 *Candidatis*.
- 15 Dec. D. *Gellii Johannis Sascridis*, Med. Prof. Theses de Rebus non Naturalibus in genere atque in Specie de Aëre. Resp. *Chr. T. Brusio*, Norvegiano.

Lydsland.

Lybeck.

Udi Boghandlerens, *Jonas Schmitz* Forlag er nylig kommen fra Bressen Jo. Henr. a Seelen, SS. Theol. Lic. & Gymn. Lub. Rect. Miscellanea, quibus Commen-

mentationes varii argumenti, Sacri, Philologici, Historici, Philosophici Antiquarii, Literarii, continentur, pars altera. Lubecæ 1736. in 8. 1 Alph. 9 Ark. Auctoris berømmelige Navn er hos den lærde Verden i alt for stort et Anseende til, at mand en skulde optage et hvort af hans Skrifter med Fornøjelse; de derudi indeholdte Stykker ere efterfølgende: I. De honorifico Theologi Elogio, quo appellatur Orthodoxus, Observationes Historico-Ecclesiasticæ. II. Themis Hæresium Vindex, sive de Hæreticis in Corpore Juris Civilis relectis & damnatis, Diatribe. III. De Eclecticis Philosophandi Studio ejusq; Commodis & Incommodis Epistola. IV. Oratio de Præconibus Eruditis, qua Adrian. Bailleti, Dav. Schulteti & Joh. Christ. Wolfii hujus argumenti scripta supplentur. V. Paralipomena de Præcocibus Eruditis. VI. De Scriptoribus Gentilibus falso in Christianorum ordinem relatis, speciatim de frustra quæsitis in Virgilio Rebus Diviniis, Commentatio. VII. Princeps Musicus e sacra & profana Historia exhibitus. VIII. De Scalis Vete-

rum Ecloga. IX. Memorabilium Bre-
menſium Specimen alterum, ſive de A-
damo Bremenſi Diatribe,

Hamborg.

I denne Stads Boglader bekommes
tilkiøbs: Diſſertatio Epiſtolica de Diffe-
rentiis quibusdam inter hominem natum
& naſcendum intercedentibus, deque
veſtigiis Divini Numinis inde colligen-
dis Viro Prænobiliffimo, Experientiffi-
mo & Excellentiffimo Domino Jo. Ge-
orgio Henrico Kramero Philoſophiæ &
Medicinæ Doctori Copiarum Cæſarea-
rum Medico Primario inſcripta a Doct.
Chriſtophoro Jacobo Treto, Sereniſſimi
Marchionis Brandenburgico - Onoldini
Conſiliario Aulico & Archiatro, Reipu-
blicæ Norimbergeniſis Phyſico Ordina-
rio, Academia Cæſareæ Naturæ Curio-
forum ut & Societatis Commerciij Litter-
rarij Phyſico Technico-Medici Collega.
Accedunt tabulæ æneæ V in duplo, al-
teræ variis coloribus illuſtratae. Norim-
bergæ. 1736. in 4. 15 Art og 5 Art Raab-
ber. Den Materie, hvorom her hand-
les, er uden al Modſigelse en af de, om
hvis Videnskab det ey alleene er alle ræt-

Kaf

flafne Medicis, mens i Almindelighed alle dem, der med Forundring betragter den Guddommelige Wiisdom i de flabte Ting, angelegen; og er samme Materie tracteret af faadan en Mand, hvis træffelige Undersøgninger og lærde Skrifter allerede for længst har givet ham anseelige Tre-Stæder iblant de Lærde. Mand vilde derfor gierne meddeele Læseren et Udtog af Skriftet: Men som det samme er skrevet udi faadant Sammenhæng, at det ey vel kand recenseres, saa henviises Læseren til Bærket selv.

Holland.

Amsterdam.

Hos Adrian Wor og Arvinger er fra Pressen udkommen *Miscellanea Groningiana*, in *Miscellaneorum Duisburgensium Continuationem* publicata. Fasciculus i mus, hvorudi følgende Stykker indeholdes:

- I. Joh. Sauberti *Specilegium Explicationis selectorum S. Scripturæ dictorum.*
- II. Gr. Ulr. Römeri *Descriptio Prophetica regni & legis Messiaë exeuntis ex*

Sione ad Typum legis V. de monte Sinaï promulgatæ, Pf. XIX.

III. Joh. Jac. Schillingii Schediasma ad I Cor. XV, 36. 37.

IV. Cornelii de Witt Dissertatio de Vestre Nuptiali ad Matth. XXII.

V. Petri Jansenii Observationes in Historiam tentationis Servatoris nostri Matth. IV. Luc. IV.

VI. Guiliel. Te Water Dissertatio de Eliezaro, ad Exod. IV. 24-26.

VII. Henrici Dodwelli Epistola inedita ad V. C. Jac. Perizonium.

VIII. Excerpta ex Rich. Famesii Volumine Epistolarum, quod servatur in Bibliotheca Bodlejana.

IX. Jo. Jacobi Scheuchzeri *Πορίσματα* ex N. T. Physica Sacra.

X. Danielis Gerdesii Disputationum Biga ad locum Pf. XXII, 22. 32. Excerpt. Duisb. 1735. 4.

XI. - - Oratio Inauguralis de Untione, quæ fideles docet omnia, Excerpt. Groning. 1736. 4to.

Haag.

Ubi Johan van Durens Forlag er trykt
Het Leven van Philippus, Hertog van Or-

Orleans, Regent van Vrankryk; benevens de Historie van de zelfs Regering, gedurende de minderjangeit van Lodewik den XV. beschreven door den Heer L. M. D. M. twee Deelen in groot 8vo. met verscheide Fraye, Portreten and andere Kopere Konst-Platen versiert. Om Hertugen af Orleans og hans Forhold tales saa adskilligt; og siges saa meget got og ondt om denne Prins, som i Sandhed var en stor Herre, at en fuldstandig Beskrivelse over hans Levnet og Regtering en andet känd end være angenem, og med Fornøvelse læses. Auctor til dette Værk frembringer mange hemmelige Ting, som ingen anden hidindtil har vidst af at sige; mange Personers Characterer beskriver hand gandske anderledes end hidindtil er skeed. Det almindelige Rygte gjør hand til intet, igiendriver cendeel Forfattere af Skandskrifter, reformerer de allerede indgroede Impressi- oner. og besvirder de almindelige Mee- ninger, i det hand forsvarer og fridømmer dem, som andre har forkastet, og fordømmer igien de, som de med Berømmelse haver omtalt; over alt känd mand see,

at Auctor har elsket Sandheden, efter som
 hand aldrig sparer den, enten den kand
 være til nogens Nytte eller Nachdeel, og
 dog ey sætter noget u-arundet dertil, kort
 at sige: hans Betænkninger ere fulde af
 Erbedighed, og hans Expressioner af
 Forskand. Ellers har hand meget tyde-
 lig beskrevet derudi Ludvig den 14des Te-
 stamentes Ophævelse, Frankriges For-
 bund med Engel-Holland og Keyseren;
 det Spanske Fortræderie; Krigen imod
 samme Cronc; den skadelige Actie-Han-
 dels Indførsel ved Johan Law; hvore-
 des Uroeligheden fermedelst Constitutio
 Unigenitus blev fället; Pariser-Parla-
 mentets Forandring, og mange andre
 saadanne u-sædvanlige Ting, som sig un-
 der Hertugens af Orleans Regjering til-
 droge. De u-bekjendte bevægende År-
 sager til de allerhemmeligste Actioner
 aabenbares udi dette Skrift, og alle de,
 som derudi have vaaren deelagtig, giø-
 res ligeledes for Verden kundbar. Bo-
 gen bestaar af 2 Deele in 8., hvoraf hver
 ongeføhr er 26 Ark stærk, derhos ere 13
 Kionne Raabber-Blader, som forestiller
 den nærværende Konge af Frankerige
 Lud-

Ludvig den 15te, Hertugen af Orleans, Bourbon og Maine, Cardinalerne af Noailles, du Bois og Fleury, Marschallen af Ville-Roi, de Herrer af Auesseau, Armenonville, Argenson og le Blanc og den berøgtede Joh. Law, tillige med endnu 3 store Raabber-Blader, af hvilke paa den første er afbildet Ludvig den 15des Salving, paa den anden den berømte Lit de Justice, som denne Prins ud sine u-myndige Aar har holdet, og endelig paa den tredie den bekendte Acties-Handel udi det u-lykkelige 1720de Aar. Disse Raabber er af den berømte Piccard stukne.

Frankerige.

Paris.

Her er nylig fra Pressen udkommet *Supplément au grand Dictionnaire Historique, Geographique &c. de M. Louis Moreri, pour servir à la dernière Edition de l'année 1732 & aux précédentes, à Paris in Fol. 2 Vol.* Det første Dictionnaire Historique, som første gang 1674. til Lion trædde for Lyset, udgjorde i Besyndelsen ikkun et Bind in Fol.; nogle

Har derefter bleve 2 deraf udgivne; ved
 det 6te Oplag 1661 blev det trykt i 4 Deele;
 siden er det formedelst de Tillæg, som
 mand indtil 1725 har forøget det med,
 saa vidt forfremmet, at det meere end
 een gang i 6 Bind er udkommet; og nu
 har mand endelig bekommet det oplagt
 i 8tte, og har det saadant anseende, som
 det ej vil blive alleene der ved. Fra den
 Moreri Tid af, som første Auctor til det
 te Verk, hvilket, saa at sige, har giordt
 hans Navn udødelig, har adskillige Lær-
 de baade i Frankerige og Holland (thi
 mand taler ikke her om dem, som har o-
 versat det i andre Sprog) ved deres
 Møje og Flid bragt det i den Stand,
 hvori det udi det sidste Oplag 1732 er med-
 deelt den lærde Verden; ihvor vidløftigt
 og correct imidlertid som dette Oplag
 er, og i hvormedet det end fortjener For-
 trinnet for alle foregaaende, endogsaa
 for den Baselske af 1730, som mand ef-
 ter Pariser-Oplaget af 1725, dog med no-
 gen Forandring og Tillæg, har forfærdi-
 get, saa er dog dette her anførte Sup-
 plement et stærkt Beviis derpaa, at der
 altid er noget derved at forbedre, eller
 og

og allestider noget paa dette Dictionaire at formeere. Foruden de Forbedringer, som i denne Tilgift findes i et stort Antal, findes der 2de slags Tillæg: Neml: Tillæg til de Articuler, som i Moreri allerede har vaaren befundet, og ellers nye Articuler. Disse sidste udgør den største Deel af Barket. Besønderlig habes derudi disse Tidens historia litteraria, efterdi, som Forfatterne i Fortællingen til den største Deel meder, „de besøfandede at samme Historie i Dictionario „historico alt for løselig var afhandlet; og foruden dette er den Deel af Historien, som Læserne meest finder Behag udi, og synes nyttigst at være. Disse samme Forfattere sige fremdeles, at de har, til det samme, saavidt unueligt er, fuldstændig at gjøre, ej behjulpne sig alleene med egen Eftersegning, men endog taget saadanne Folk til Raads, som de har holdet dogrige til at give sig den behøvende Oplysning, opløse deres Tvivlsmaal, og have Vanskelighederne: Disse Personers Navne tale de med Berømmelse om, og bevise dem sin Erkiendelighed. Denne Fortælle viser endnu tvende Fordeele, som dette

Dette Supplement skal have (1) giver det
 Underretning om en stor Mængde af nye
 Historier, som kand opfylde deres Nys-
 gierighed, der elsker ingen andre end saa-
 danne Skrifter, der giver dem Kundskab,
 og derhos forkorter Tiden. (2) er det en
 Continuation af Moreri Editioner af
 1725 og 1732. og med denne har mand
 og alt hvad det Baselske Oplag har til-
 føjet, som er værd at mærkes, dog med
 denne Forstkæl (som Forfatterne taler)
 paa en meget nyttigere Maade indbefat-
 ter Sagerne, eftersom mand intet der-
 af har taget, som mand jo tilforn har
 prøvet; og har mand, som der forsikres,
 forholdet sig saaledes med det gandske
 Berk. Men at mand ikke har givet de
 endnu i Live værende Skribentere nogle
 Articuler, det er skeet af den Aarsage,
 at mand ikke kand tale om dem med saa-
 dan Frihed, som dog er Siælen af Criti-
 quen; denne Critic forsikrer Forfatter-
 ne, at have betient sig af, som af en Bejs-
 viser; men saafremt (heeder det ved For-
 beretningens Slutning) vi, u-agtet deres
 Anviisning har undertiden fareet vild,
 da vil vi alletider være bereed til at an-
 tæ

tage deres Meeninger, som vilde os laide dem til vores Beste forstaae. De Tilgifter, som findes ved Enden af den anden Deel, ere allerede et Beviis paa deres Opmarksomhed og Lærvillighed.

Hos Wilhelm Cavalier er fra Pressen udkommen: *Productions d'Esprit, contenant tout ce que les Arts & les Sciences ont de rare & de merveilleux. Ouvrage Critique & Sublime, composé par le Docteur Swift, & autres personnes remplies d'une érudition profonde. Avec des Notes en plusieurs endroits. Traduit par M.** A Paris 1736. in 12.*

Continuation af Mr. de la Clede's Historie over Portugal.

Sin anden Proposition grundede Rogras paa den Wiisdom og Forstand, hvormed Dom Juan i sit Regentskab havde regieret. Naar Mr. de la Clede gjør sine Betragtninger over Rogras hans Discours, formeener hand, at det ikkun er passion og Afvind, som bringer samme Orator til at sige, det Beatrix og Ines de Castro hendes Børn ere uretmæssige; thi hand er gandske forsikkert derpaa, at Ferdinandi og Eleonoræ Siftermaal var guldigt,

Digt, og at Egteskabet imellem Ines og Dom Pedro stedse har passeret for at være vist. Fremdeles legger hand dette til, at Ines hendes Børn maatte alleene forlade Riget, fordi en Tyrannisk Qvinde søgte at undertrykke dem, og at de alleene, for at hevne sig over denne sidste Prinsesse, havde tient under den Castilianske Armée. Imidlertid magede Rogras det saaledes ved sin Tale, at hand fik de fleste Stemmer efter sin Billie, og Dom Juan selgelig fra den Tid af blev Konge, hvilken paa en fin og behændig maade veigrede sig ved at antage den Gres Post, mand tilbød ham, forevendende sin Afkomstes Ringhed, den Stand hand havde begivet sig i, og sin Ubequemmelighed til saa vigtigt et Embede. Der mand nu saac, at hand vilde være tvungen dertil, fortæller Auctor, nødde mand ham ogsaa, saa at hand den 6 April 1384 tog imod Cronen paa de af Stænderne udfordrende Bilkaar.

Den anden Staats-Forandring, som vi agter at mælde noget om, er den, hvorved den Portugiesiske Crone blev bragt paa Kong Phil. II. af Spanien hans Hoved. Dores Auctor beretter, ligesom

mange andre Historici for ham have giordt, de i Portugal værende Uroeligheder, Splidagtigheder og hemmelige Efterstræbelser under Cardinal Henrici Reagiæring, hvortil de adskillige Princers Pretensioner paa den Portugiesiske Trone efter Cardinalens Død, gave tilstrekkelig Anledning; Fremdeles beretter hand om de 5 Gouverneurers Udnævnelse til at forestaae Rigets Affairer, indtil Stænderne havde erkjendt en Konge; om Phil. II. Afslag, om at underkaste sig Stændernes Gottindende; om hvorledes Folket proclamerede Antonio Prior af Crato, for Konge af Portugal; om hvorledes samme Prins blev afflaget, og drevet paa Flugten; om Rigets Portugals Indtagelse ved Phil. II.; men ved disse Passager at fortælle vil mand ej opholde sig, eftersom de i saa mange Auctorer ere at læse. Vi vil alleene nøje os med at sige, hvad Grundvold enhver af Cronens Pretendenter byggede sine pretensioner paa. Philippus II. var fød af Isabella af Portugal, og Kong Emanuels ældste Søn. Dom Juan Hertugen af Bragança havde giftet sig med Catharina af Portugal, den yngste Daatter af Edvardo, der var E-

manuels Søn; Rainuco Farnese var Mariæ, Edvardi ældste Daatter, og Catharinæ Søster, hendes Søn; Hertugen af Savoyen var Kejsersindens Habelæ Søn; Antonio Prior af Crato var en Søn af Infanten Dom Ludovico, som var Emanuels Søn. Catharina de Medicis, Henrici II. af Frankrig Enke-Dronning, som erindrede sig sine gamle Pretensioner, sagde sig at være en Descendent af Mathildis Grevinde af Boulogne. Men som mand var vist nok underrettet om, at Mathildis ej havde nogle Børn af Kong Alphonso IV. gjorde mand ej stor Staat af Catharinæ Medicis Pretensioner, ej heller agtede mand Dronningens af Engelland Paastand, ja ikke engang Bavens, som sagde offentlig, at det kom ham til, at handle med den Crowne, som ham lystede, efter Henrici Død, saasom den var en Cardinals Efterladenskab, og et rørligt Lehn af den hellige Stoel; mange Personer paastode, at det hørde Folket til at vælge en Konge, eftersom det befandt sig i samme Tilstand, som den Tid, da det havde efter Ferdinandi Død, efter Eleonoræ og Dom Juans I Regjæringer vælget. (videre herneft)

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

47.

Den 21 November. 1736.

DANMÆRK.

Kjøbenhavn.

T dette Kongel. privilegerede Boga
trykkerie er udkommen en Tractat
under saadan Opsskrift: Everriculum
Fermenti Veteris, seu Residuæ in Dani-
co Orbe cum Paganismi tum Papismi
Reliquiæ in apricum Prolatæ, Opuscu-
lum restituendo suæ, aliqua ex parte, in-
tegritati Christianismo Velificaturum.
Annô MDCCXXXVI. Eccles. Danic. Ju-
bilæo Secundo. De Materier, som dera
Uaa udi

udi tracteres, forebringes udi 2 Capitler
i saadan Orden, som følger :

Cap. I.

De Reliquiis Paganismi.

§ 1. Idololatria crassior. § 2. Exclam.
Thore Gud! Nomina Deastrorum hodie
gestantur. § 3. Exclam. O Jow o tut
o nei, A wi a wok a nei. § 4. Auguria.
§ 5. Atri dies. § 6. Ignes Johannitici &c.
§ 7. Hela majorum nostr. Proserpina.
§ 8. Idolomania Poëtarum. § 9. Helua-
tiones. § 10. Ludi luxusq; Julii. § 11.
Ineptiæ Quadragesimales.

Cap. II.

De Reliquiis Papismi.

§ 1. Operis operati Fiducia. § 2. Pre-
cations & Cantiones Papisticæ. § 3. A-
dagia & Exclam. Papist. § 4. Supersti-
tiones circa res sacras. § 5. Abusus signi
Crucis. § 6. Media supersticios. *μεσφυ-
λάκηκα.* § 7. Cautelæ variæ. § 8. Me-
dia *θεραπειπικα.* § 9. Abusus Nominis &
Verbi Divini. § 10. Ominationes fre-
quentissimæ.

Sigeledes har mand ikke vildet forbi
gaae at meddeele den lærde Berden ef-
ter

terfølgende Meditationes in Hebd. Jubil.
observatas à L. H. K.

In annum inceptæ Reformationis magnæ:
ex

Dn. 22 post Trinit. Matth. 18. v. 27.

Non pVrgator IVM, seD sang VI
Jesu sanat.

In annum primi Jubilæi Danici.

ex Rom. 9. v. 23. 24.

SIC DeVs MIsert Vs est nos VoCans.

In annum August. Conf. trad. Daniæ
memorialem.

ex

Ebr. 4. v. 12.

SaCer serMo DeI IpsIVs VIVens &
effICaX.

In annum Jubilei secundi Danici.

ex

Dn. 23 p. Trinit. Matth. 22. v. 21.

RedDite IglitVr, qVæsVnt Cæsarls, Cæ-
sarl, atqVe qVæsVnt DeI Deo.

In annos ducentos

inter

Duos Reges & nomine & re
quàm simillimos

CHRISTIANOS

1536.

1736.

CHRISTIANVS TERTIVS & SEXTVS
 HI DVO TESTES Insignes reM reCte
 tenebant:

die 30

Octobris

VnVs aggressVs, & VnVs progressVs est
 ergo
 eCCe

Reges & refer grates!

1 Petr. 2. v. 17.

Notification om Danske curieuse
 Sager. No. 262.

Efterfølgende Professorers Disputatzer
 ere holdne ved Kiøbenhavn's Univer-
 sitet Aar 1611.

10 April D. *Job. Pauli Resenii* Theol. Prof.
 de Uno Mediatore Dei & Hominum
 Disquisitio Theologica. Resp. M. *Job.*
Christoph. Knopf, R.

24 Apr. D. *Thomæ Finckii*, Med. Prof. The-
 ses de Hydrope Medicæ. Resp. pro Su-
 premo in Arte Medica gradu, *Christia-*
no Bordingio. Arhusio, Sereniff. Prinipis
 CHRISTIANI, Electi Regis, Medico.

11 Maj. M. *Job. Erasmi Skomageri*, Prof. Phy-
 sices, Disquisitio Physica de Pulmone,
 The-

Theſibus comprehenſa. Resp. *Andr. Dalio.*

30 Nov. *M. Hermanni Nicolai*, Prof. L. L. Or. Disputatio de Fine Bonorum ex Psalmo I. rectè constituendo per Comparisonem cum eo, qui à Philosophis est definitus. Resp. *Torvero Finoris*, Islando.

Indskland.

Breslau.

Her er nylig udgangen: *Elementa Oratoria* ex antiquis & recentioribus, factio præceptorum delectu tironibus Eloquentiæ ab imis principiis ac fundamentis sensim ad difficiliora & summa justo ordine manuducendis & prudenter instituendis accommodata in usum Gymnasiorum Vratislaviensium.

Mähng.

I det Mäherske Bogtrykkerie er trædet for Lyset: *Jus naturæ & gentium*, in duos divisum tractatus; quorum primus continet jus publicum universale; alter Hugonis Grotii jus belli & pacis explicatum. Sub Augustissimis auspiciis S. C. & R. C. M. in ejusdem perantiqva Uni-

veritate Friburgensi Brisgoica, una cum
 parergis ex Jure publico Imperii Roma-
 no Germanici publicæ disputationi sub-
 jectum a Ferd. Sebastiano L.B. de Sickin-
 gen Hohenburg. Auctore & Præside Jo.
 Sigism. Stapff, V. I. D. SS. Can. Jur. Nat.
 & Gent. ac publici Prof. nec non præfatæ
 Universitatis Sen. 4. 2 Alphab. 11 Ark.
 Naar mand skal følge det Theologiske
 Facultets approbation, som denne Bog er
 meddeelt, da maa mand holde det for
 et Verk, som er fuldkommen og intet fej-
 ler, eftersom i henseende til det tydelige
 Forebringende, Lærdommens Grundig-
 hed etc. intet middelmaadigt, men alt-
 sammen er det største, som kand haabes.
 Meere kand mand ikke sige om en Bog.
 Og ved alt dette er det sandt, at naar
 mand undtager det som er Menniskeligt,
 og de Bogers Ufuldkommenhed der i ad-
 skillige Lænder udgaar, holder det nærvæ-
 rende Verk meget got i sig. Forfatteren
 viser en stor Ivrighed imod de Machia-
 velliske positioner, og haaber ved sin Bog
 at have forebøjet og taget Magten fra
 den samme. Skyldighed imod Guld og
 sig selv, som ellers forebringes udi Natu-
 rens

rens Ræt, har hand ikkun sielden rørt ved, men alleene givet agt paa dem, som Mennisket imod andre at gjøre paaligger. Den første Tractat bestaaer af 5 Deele. I den første forestilles Jus publicum universale og dens Deele, dernæst hvad der hører til Civitatem. I den anden Deel jugeres over Lærdommen om den højeste Magt i almindelighed, udi et eeneste Capitel. Den 3die handler om den Borgerlige højeste Magtes Rætte, i henseende til Personer, til Sager, som til private Personer henhører, og til Territorium, udi 3 Capitler. Den 4de indbefatter den Friheds Rætte, som med Majestæten er forbunden, og følgelig Krigs=Freds=Forbunds= og Gesandters Ræt. I den 5te forebringes Underdanigheds Rætte imod deres Øvrighed, og deres Skyldigheder. I den anden Tractat observeres Grotii Orden, som hand udi sin Bog de jure belli & pacis har holdet.

Holland.

Amsterdam.

Her er nyelig et Skrift udkommet,

A a a 4

som

som er fast af samme gout, som l'Espion Turc, under denne Titul: Lettres Juives, ou Correspondence Philosophique, Historique & Critique entre un Juif voyageur à Paris & ses correspondans en divers Endroits. Tome premier Amsterd. 1736 in 8. i Alph. Auctor, som synes at være en Protestant, forestiller meget naturlig den Papistiske Guds-tienstes superstitieuse Væsen og Skinnhellighed, samt det Rømeriske Hoffes Geistlige Politique, og Munkernes saavel som Præsternes Leve-maade; giver sit betænkende tilkiende i adskillige philosophiske materier, og meddeeler endeel nyere Beretninger om den frafaldne Bonneval, af hvis Breve ogsaa endeel ere anførte. De Meeninger, som hand. haver om Cabala og anden Jødiske Overtroe og Fabler, indeholder slet intet Jødiske i sig, og er det gandske Bærl saaledes affattet, at det fortjener at læses saavel formedelsst de derudi forekommende Materier, som den findrige og levende Skrive-maade, det er udført med.

Hos Janssons van Waesberge fandt nu med første havet: Svetonius Tranquillus

lus cum notis integris Egnatii, Glareani, Torrentii, Ursini, Casauboni, Gruteri, Marcilii Grævii, Patini, qvi ex numismatibus illustravit & selectis aliorum, curante Petro Burmanno, qvi & suas adnotationes adjecit 2 Vol. cum fig, in 8.

Engelland.

London.

En Ubekjendt har ladet trykke: The spiritual Crisis, or the Religion of Salvation delineated by which any Man may discern the one true Religion from the many false Religions, which so many different sects are led by. To which are added a few marginal notes, designed to remove some erroneous and antiscrptural Doctrines, revived by Mr. Lackson, Chubb and others.

Salomon L. L. B. har nylig udgivet: Antiquities of Surry, collected from the most ancient records, with some account of the present state and natural History of the County.

Roberts har oplagt The Patriot: Being a dramattick History of the Life and Death of William I, Prince of O-

Naas

ran

range, Founder of the Republick of Holland. To which is prefix'd an Epistle to the Reader, containing the Author's Sentiments about this Way of writings. And to which is annex'd a Letter to the People of the seven united Provinces, shewing, that it is both their Interest and Duty to make the Prince of Orange Statholder. By a Lover of Liberty.

Cambridge.

Her haver Hr. Johnson, en af de Lærde, som har hjulpet til at udgive The-saurum Roberti Stephani, oversat Puffendorffii Tractat del'Homme & du Citoyen, og ladet den under følgende Tirul trykke: Sam. Puffendorffii de officio hominis & civis juxta legem naturalem Libri duo. Notis locupletavit & illustravit, indicemque rerum subjunxit Tho. Johnson. A. M. Col. Magd. cantabr. Socius 1736.

Franckerige.

Paris.

Over det Spørmaal: Om Chirur-gien er den viffeste Deel af Læge-
Kon-

Konsten? er nu stridet saa længe; det er og i Sandhed saa betydeligt, at det nok fortjener, af en Lærd Mand med Flid at forklares, hvilken og det samme under følgende Titul: *Quæstio Medico-Chirurgica, mane discutienda in scholis Medicorum, die Jovis quindecimo Martii 1736.* M. Petro Maloet Consiliario Medico Regis ordinario, nec non *Damus Regiæ Invalidorum Ducum & Militum, Regiæ Scientiarum Academiæ Socio, Doctore Medico, Præside: An Chirurgia pars Medicinæ certior.* Parisiis 1736. 4to. har undersøgt, og adskillige tilstrækkelige Aarsager for negativa forebragt. De Herrer Medici vilde præterdere, at deres Videnskab, i henseende til Bisheden har Fortrinnet for Chirurgen; og Chirurgen paastaar tvert imod, at de derudi vidt foregaaer de Herrer Mediciner: Hvo skal nu udi denne Strid være Dommer? nu er vel en Dommers Embede sig her at paatage vanskelig, i Betragtning af den adskillige Parthernes Interesse, men Sagen i sig selv er læt at kiende; De ordinaire Chirurgen siger: At det med Medi-

cinen ikke har sig saaledes som med Chirurgien: Alt udi denne sidstbemeidte alting vises haandgribelig og øyensynlig, hvorimod udi Medicinen intet er uden Mørkhed og Uvisshed. Alt saa kommer det derfor derpaa an, at mand veed, om Chirurgiens Lyks skinner klarere end Medicinens. Og dette er kort at sige det, som Hr. Maloet, der denne Undersøgning anstiller, om denne Materie vil udføre. Mangen en Chirurgiens Anhænger vil paastaae, at denne Konst ikke haver med andre end saadanne Ting at skaffe, som øyensynlig kand erfares, og altsaa ikke kand irres i: En Chirurgus skær ikkun hvor og hvad hand vil, enten det er i Saar, Bylder, Hævelser, forældede Skader, Brok, Forrenkelser &c. Hand maa foretage hvad for en Operation hand vil, saa har hand dog alletider Øyet og Fingeren til Bevvisere, hvorimod en Medicus med saadanne Svagheders Cur omgaaes, som ikke falder i Sandserne, og alleene paa Gissninger maae grundes,

der oftest ere bedragelige. Hand forordner Lægedomme, for hvis Virkning hand ey kand svare, eftersom den samme er u-vis og foranderlig. Dersom Virkningen af det forskrevne Lægedoms Middel er alt for stærk, da kand hand ikke temperere den, og er den for svag, da kand hand ey formeere den. Saaledes tale, efter Hr. Maloets Anmærkninger, de, som ikke veed at demme om Tingene, eller ikkun opholde sig ved den yderste Skalle; Mens dersom mand vil eftersee og betragte Spørgsmaalet grundigen, skal mand, som hand forsikrer, see, at saadan Tale viger langt fra Sandhed, og Chirurgien, endskiøndt, den indløber meere i Sandserne, dog ikke er desto vissere. (Videre med næste Post.

Continuation af Mr. de la Cledes Historie over Portugal.

Philippus II. som var meest i Stand til at understøtte sin Paastand med Magten, sagde, at den nærmeste Forvandte til den afgangne Cronens Besiddere burde arve Riget, saafremt hand var af den samme Stamme, og at hand
alt

alt saa i Kraft af samme Aarsage burde have besteeget den Portugiesiske Thronen, førend Cardinalen. Hertuginde af Braganza paastod, at saasom hun forestillede i sin Person Edvard, Emanuel's Søn, burde hun og antages til Regieringen i Stæden for Prinsken af Parma, hvis Moder, som hun var trædet i Ægteskab med en fremmed Prins, ikke kunde forplante paa sin Søn den Rættighed, at kunde forestille Kong Edvardum efter Rigets fundamentale Lov. Af samme Middel betiente hun sig imod Hertugen af Savoyen, og de andre Prinsker, som stammede ned fra Kong Emmannels Døttre; saa begiærede hun og at nyde Fortrinnet for Dom Antonio, formedelst hans ringe Afkomst, hvilken sidste paastod at være retmæssig, endskjønt hand indtil den Tiid ey var anseet for andet end en Bâtard. Mens Folket havde en særdeeles Kiærlighed for Prioren af Crato. Bores Auctor erklærer sig, i henseende til Rættigheden, for Hertuginde af Braganza, af hvis Afkom en er til Cronen gelanget, ved den bekiendte og udi Aaret 1640 sig tildrag-

ne Staats-Forandring. Denne Staats-Forandrings Historie, som er den Materie der i den 26 Bog afhandles, er en af de meest Magt paaliggende Portugals Historier. Saa synes og Auctor særdeelees at have anvendt sin Flid derpaa, saavel i henseende til Stilen, som Sagerne i sig selv; og er det samme saa meget meere værd at læse, som Auctor taler gandske anderledes derom, end de Franske Skribentere har skrevet; mand vil derudi faae at see Aarsagen til samme stoore Forandring, Characteren paa de fornemste Personer, som dertil har vaaren Aarsage, det maae være Portugieser eller Castilianer, og Maaden, hvorpaa den af cendeel Portugiesiske Grandes formerede Project blev fuldblyndet. Besyndetlig vil mand forundres over at see, det denne Sammensværelse, ved hvilken saa mange Personer sig havde forbunden, har kundet blive i saa lang en Tid holdet forborgen, nemlig: fra den Tid den blev formeret, og indtil Hertugen af Braganza for Konge blev udraabt. Cendeel Franske Auctores give Cardinalen af Richelieu Æren for

den

Denne Staats Forandring, hvilken, efter deres Sigende, satte den meget saildelig i Bærk ved en Juvelerer, navnlig Boual, der indsneg sig til de fornemste Portugiesiske Herrer under den Paastud, at hand vilde sælge dem rare Steene. Mens vores Auctor siger at alt saadant uden noget Bevis er fremført, at hand og skal sige det som meere er. „Der som
 „Cardinalen, siger Mfr. de la Clede,
 „havde været den fornemste Marsage til
 „Staatens Forandring, havde hand da
 „ikke sendt den Glode, hvormed hand saa
 „meget truede samme Rige, til at under-
 „støtte de Sammensvorne, naar de skulle
 „brække løs? For det mindste havde Forsigtigheden udfordret det; Ikke desto mindre gjorde hand slet intet deraf, hvoraf jeg slutter, at bemeldte store
 „Cardinal, som ellers var saa berømt,
 „og værd at berømmes, aldeles var uskyndig i forberorte Staats-Forandrings Project, og at mand urættelig tillegger ham den Ære. Æren siger Auctor fremdeles, kand i Sandhed ingen anden tillegges, end Portugieserne selv, (Videre med næste Post)

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

48.

Den 29 November. 1736.

DANMÆRK.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 263.

Paa det Kongl. Universitet i Kiøbenhavn
ere af Professorerne disse Disputatzer ud-
givne endnu udi det Aar 1611, som i
sidste No. blev nævned.

Den 29 Julii M. Christiani Sev. Longomon-
tani, Prof. Math. Theses de Philoso-
phia Origine, Utilitate, Definitione,
& Distributione breviter propositæ.
Resp. 29 Laur. Prima Philos. Candidatis.

Bbb

28 Sept.

- 28 Sept. *M. Vulfgangi Rbumanni*, Rhetor.
Prof. Disp. de Bene dicendi Cauffis.
Resp. *Theocharo Nicolai Alburgio*.
- 30 Octobr. *D. Cunradi Astaci* Theologi de
Creatione Disp. III. seu Postrema, qua
de Opere Tertii, Quarti, Qvinti &
Septi Diei, prout à Mose describitur
Gen. I. & II. agitur. Resp. *Nicolao Fran-*
cisci Roschildensi.
- 21 Dec. *D. Gellii Joh. Saceridis*, Med. Prof.
Theses de Alimentis, seu de Cibo &
Potu, ut sub Genere rerum non Natu-
ralium continentur. Resp. *Christiano*
T. Brusio, Norvego.

Tyskland.

Leipzig.

Her haver Joh. Georg Löwe ladet ud-
gaæ Carl Günther Ludovici, Phil. P. P.
Udkast til en fuldstændig Historie over
den Wolfiske Philosophie, som er den an-
den Edition, og me eget meere formeeret,
8vo. 1 Alph. 5 Ark. Skriftet fortæner
i Sandhed det Tilnavn af et udførligt
Udkast, som Forfatteren ved dette Op-
lag har givet det; thi ved hans Flid er
dette lidet Bærk tre gange saa meget an-
voret.

voret. Hvortil og er kommen eendeel
 Raabber og tvende nye Registere. Ellers
 er udi Bogen selv ingen Forandring
 giordt, foruden at det Capitel om Strids=
 Skrifterne er sat for ved de om den Wol=
 fiske Philosophies Modstandere og For=
 svarere; thi saaledes kand Læseren ved
 hver Antagonist og Forsvarelse henviises
 paa deres Skrifter. Siden vil mand i
 nye Tillæg meddeele Publico hvad som
 efter denne Edition er udkommen, og an=
 føre det som nu er forbigaaet. Efter=
 som og eendeel have ønsket at bekomme
 nærmere Esterrætning om de for medelst
 den Wolfiske Philosophie imellem=ver=
 lede Strids=Skrifter, saa vil Hr. Pro=
 fessor forfærdige fuldkomne Excepter af
 de samtlige Strids=Skrifter om berørte
 Philosophie, til de bestridede Leibnitske
 og Wolfiske Lære=Positioner at forklare,
 og forsyne samme Excerpter med korte
 Anmærkninger. Disse skal stykvis træ=
 de for Lyset, dog ikke før, end det belo=
 vede Udtog af en fuldstændig Historie om
 den Leibnitske Philosophie er udkommen.
 Ellers er nærværende Bærk med saadan

Skid forarbejdet, at det ey andet Land,
end finde Biesald hos hos Caseren.

Sammenstæds hos Bernhard Christoph
Breitkopff er at bekomme Joh. Gottlieb
Worms Ost-Indische und Persiansche
Reysen, oder 10 Jährige auf Gros-Ja-
va, Bengala, und im Befolge Herrn
Johann Joswa Kotelarr, Holländischen
Abgesandten an den Sophim Persien ge-
leistete Kriegs-Dienste; hvorudi foruden
de African- og Asiatische Curiositeter, og
saa meddecles besynderlige Esterrætnin-
ger om det Persianske og Indostaniske
Hof og Rige, om Hollændernes Magt
udi Indien, om Christendommens, Ma-
hometanernes og Hedningernes, saavel-
som den Kongel. Danske Missions nær-
værende Tilstand, tillige med en nye
fuldstændig Beræetning om berørte Na-
tioners Commerce, Eyendomme &c.
8vo. 1736.

Rürnberg.

Her er nyelig udgaaen en Bog under
Titul: Republik der Gelehrten, hvorudi
omstændelig recenseres Grandes Reipu-
blica Litterariae, men i sær de til det
Europæiske Jus Publicum & Gentium
hen-

henhørende Collectiones Historicorum, Actorum publicorum, Diplomatum &c. over hvilke og raisonnées; derhos er føyet en udførlig Berætning om de lærde Collectoribus og Collectioner i Almindelighed.

Jena.

Nu kand her bekommes D. Christ. Gotthelf Buderi, Jur. & Hist. P. P. O. & Fac. Jurid. Assess. Diatriba juris Feudalis & publici, de feudis officialium hereditariorum procerum & provinciarum regni Germanici, ex diplomatibus, literis clientelaribus, Actis publicis, monumentisque fide dignis eruta. 4to. 14 Ark. Den lærde Forfatteren kand med god Grund giøre sig Haab om, at hans Skrift vil blive lige saa vel optaget, som de Afhandlinger, som lærde og belæste Mænd om de Høye-og Under-Arve-Anter i det Romerske Rige har indgivet. Saa vidtløftig den Materie er, som Forfatteren sig har udvalt, og saa meget vanskeligt det er at bekomme de Hjelpe-Middeler, til at opsætte noget, som er læseværdigt i denne Materie, saa meget meere maae mand høyt agte den u-ge-

meene Giud hand har anvendt paa at eftersøge saa mange gamle Documenter og Efterrættninger af de gamle, yngre og nyeste Tider. Dersom de, der Arve-Amterne virkelig beklæder, vilde samle meere tilfammen om benævnte Amters Oprindelse og Rætte, og skikke det til Forfatteren, vilde mand u-fenkbartlig bekomme noget fra hans lærde Pen, som overtræffede alt det andet i Fuldstændighed og Udarbeidning. Nu handler hand i det første Capitel om de høye Arve-Amter i Tydskland deres Oprindelse, og de dem tillagde Lehue: I det 2det om disse Amters Natur og Bessaffenhed, Værdighed, og de dermed forbundne Gods og Rætte, hvormed forvinne og dertil dygtige Personer, som Vasaller ere bleven forleenede: I det 3die om de Personer, som har uddeelt og erhholdet saadanne Feuda Officialium: I det 4de om de Stykker, som plejede at gives Arve-Amterne til Lehn: I det 5te om Arve-Embeder og Forrættninger: I det 6te finder mand all slags Anmærkninger over denne Materie. Slutningen gjør en Fortegnelse paa alle Erh- og Arve-Amter i Tydsk-

Tydskland. Dette Skrift, maa prefereres
 det, som den flittige Hr. Lünig i den Eu-
 ropæiske Staats-Titular-Bog, efter Al-
 phabetisk Orden har udgivet, efterdi her
 viises Kilderne, hvoraf mand kand tage
 sine Beviis. Raabberet, som er sat for
 ved denne Afhandling, forestiller Her-
 tugens af Burgund Caroli Audacis Hof
 saaledes, som eendeel Amter ved effent-
 lig Audience deres Tieneste har beviist.
 Tegningen er taget af en prægtig Pre-
 ven Codice, hvortudi indeholdtes en Fran-
 køst Oversættelse af Xenophons Cyro-
 pædie, hvilken Hertugen, som det sy-
 nes, af Oversætteren selv er vorden o-
 verleveret; Den er skrevet udi Aaret 1470,
 og Oversætteren er Vasque de Lucene,
 Portugalois, som har ladet sætte bemeld-
 te Billede for ved Tilskriften. Ellers er
 det efter de Tidens Kunst meget reent ma-
 let. Til sammes Forklaring kand mand
 læse det, som Olivarius de la Marche udi
 Rationario aulæ & Imperii Caroli i den
 første Tomo Analectorum veteris ævi,
 Antonii Matthæi har udført. Denne
 Codex har tilforn hørt Philippus à Cli-
 vis til, og er maæstree ved Hertuginde-

af Eleve, Sibylla Johan Friederichs,
Chur-Fyrsten af Sachsens Gemahlinde
kommet ind i det Bibliothecque, som siden
fra Wittenberg til Jena er forflyttet.

Holland.

Haag.

Boghandleren Gerard Block lader
paa Supscription trykke: Veteris Ævi
Analecta, quibus continentur Scripto-
res varii, qui præcipue Historiam U-
niversalem, Expeditiones in Terram
Sanctam, Res Germaniæ, Geldriæ,
Hollandiæ, Ultrajecti, Frisiæ tam Oc-
cidentalis quam Orientalis & Gron-
ningæ; ut & gesta Equestris Ordinis
Teutonici, DD. de Brederode, de Cu-
lemburch & de Arkel, Memoria præ-
diderunt &c. in lucem edita ab An-
tonio Mattheo. Editio secunda, tribus
Tomis comprehensa.

Franckerige.

Paris.

Her bekommes efterfølgende Tractat:
Traité du vrai merite de l'homme, con-
sideré dans tous les ages & dans toutes
les

les Conditions, avec des Principes d'Education propres à former les jeunes gens à la vertu. Par Mr. le Maître de Claville, Tresorier de France à Rouen: 2 Edition. Paris 1736.

Continuation af det Spørgsmaal om
Chirurgien er den visseste Part
af Medicinen.

Til denne Positions Beviisning lader Hr. Maloet adskillige Domme gaae igiennem Menstring, som af Chirurgien sæl- des: 1. Om Signis diagnosticis eller prognosticis af de Sygdomme, som de ha- ver under Hænde. 2. om de Hjelpe-Mid- deler, som dertil bruges. 3. om de Ope- rationers Nødvendighed, som de forret- ter. 4. om den Maade og Maneer at for- rette de samme paa: hvorhos hand an- merker, at Chirurgien ikke kand falde nogen viss Dom over noget af disse Styk- ker; og for at begynde om Signis diagno- sticis, som giver det Ondes Art og Be- skaffenhed tilkiende, da bemerker hand, at mange til Chirurgien henhørende Sygdomme efter sin Natur ere saa for- borgne, at det er umueligt, anderledes

end efter Gisninger derom at dømme, eller at ikke ofte løbe Fare for at antage det falske for det sande. I dets henseende anfører hand Hierne-Skaalens Brud, hvoraf mange ikke have nogen slags Hævelse eller Saar med sig, og hvilke mand for samme Aarsages Skyld ej efter visse og kiendelige Tegn kand dømme. Som for Ex. En Ruptura, der, som undertiden skeer, sig paa Hierne-Skaalens indvendige Deel kand have tilbraget, uden at den yderlige Deel synes at være bestadiget, kand den vel ved noget tydeligt og vist Mærke kiendes? Fremdeles anfører hand de simples Hiernens Concussioner, hvorudi Blodet undertiden udgyder sig, og spørger, om saadan Udgydelse giver sig ved noget slags Kiendetegn tilkiende? fremdeles anfører hand Exempel paa Saar, som opkommer udi Hiernen ved Lejlighed af Slang eller Fald, og spørger om disse Saar, som holder sig undertiden gandske Maaneder forborgne, uden at mand kand formode sig dertil, vel ere saadanne Tilfælde, som mand lettelig kand see? Siden gaar hand videre frem

til

til Brystets Svagheder og viser, at naar mand nøje undersøger de iblant disse Sygdomme, som til Chirurgien henhøre, skal mand befinde, at de ikke haver vissere Kiendetegn end Hovedets Svagheder. I dets henseende anfører hand Blodstjvrtninger, Materien og Serositeten udi det hulke af Brystet, hvilke ere saa vanskelige Tilfælde at kiende, at mand ikke uden med Frygt og Bøvelse skrider til Empyemæ, for at udføre Blodet, Materien eller Serositeten, hvis Udgydelse er uvis; og dersom det endogsaa, som Auctor anmerker, sig tildrog, at Operationen udviiste, det mand ej udi sin Siening om saadan Udgydelse sig havde bedraget, saa følger dog gemeentlig en fortrædelig Udgang derpaa. Ikke lettere er det at vide, om et Saar udi Brystet gaaer igiennem eller ej, og fortæller Auctor Exempler derpaa, som burde lære Chirurges at gaae meere varsom til Verk, hvoraf endeel, for at erfare om Saaret gaaer igiennem, ofte mager, at det samme kommer dertil, men andre af en udtidig Tilforladenhed, at det ej har sig
 laa=

saaledes, styrter den Saarede uformo-
dentlig i Dødsens Strube. Fremdeles
viser Hr. Maloet, at Chirurgien udi Un-
der-Livets Svagheder, saavidt Signa di-
agnostica betreffer, ikke er skarpsindigere
end udi Brystets Tilfælde: naar et Saar
i Under-Livet er giordt, da spørges, om
det gaaer igiennem eller ikke? udi begge
Tilfælde veed Chirurgus lige saa lidet
hvad hand skal sige, som der i, hvad den
saarede Deel anbelanger, om det er Leve-
ren eller Milten eller Mesenterium? hvil-
ket alt hand ej veed at adskille. Hr. Ma-
loet viser ydermeere, at Uvidenheden er
lige saa stoor i henseende til det, som be-
treffer Under-Livets Saar og Hævelser,
om det nemlig er Rosen, eller en Krebs-
Skade? Chirurgien har intet hos sig,
som i saa Tilfælde kand hielppe den til
rette, hvilket Auctor med adskillige Ex-
empler bestyrker. Udi Blærens Tilfæl-
de har Chirurgi ikke heller tydeligere
Kiendetegn. Hvor mange Syge ere der
ikke, som af Chirurgis ligesom fordøm-
mes til at lade sig stære, og dog, naar
denne haarde Operation er udførdt, ik-

ke har haft nogen Steen i Blæren? hvor mange andre ere der ikke derimod, om hvilke Chirurgi, efter alle foregaaende og i saadanne Tilfælde sædvanlige Under= søgninger, har forsikket, det de ingen Steen havde, der dog, som siden ved deres Legemers Nabning er erfaret, har haft særdeles mange deraf. Efter at Hr. Maloet nu saaledes har igiennem= gaaet Hovedets, Brystets og Under= Livets Svagheder, og viist hvor blind Chirurgien er i alle disse Ting, kommer hand ogsaa til de udvortes Deele, og viiser, at Chirurgi i disse Signorum diagnostico= rum Kundskab ikke ere meere oplyste end i det foregaaende, hvilket de Fejl noksom bevise, som de dagligen forfalder i, naar de skal handle med Brok, Forrenkelsler &c. hvorom og Auctor adskillige overtydende Exempler anfører.

Slutningen af Mr. de la Cledes Historie
over Kongeriget Portugal.

Af Titulen paa det ottende Bind seer mand, at derudi indeholdes Alphonsi VI. Dom Pedros og den nu regierende Kong Johannis Regierings Historie, men om
Dom

Dom Pedros og Kong Johannis Regiering findes ikkun lidet derudi at merke. Berøket endes med en Berømmelses Tale over Kongen af Portugal, som vi her allsammen vil anføre:

Portugal lever udi en ønskelig Fred, og Kongen arbejder intet andet paa end sit Folkets Lyksalighed; Hand er berømmelig i sine Overlæg og Projecter; Ham er det alleene, som Lisabon har at takke for, at den har en Patriarch, og et Historiernes Academie, som bestaar af mange fornemme Personer, og de dygtigste Hoveder udi det gandske Rige; Santarein har ham ogsaa at takke for sit Academie los Laureles, og Setuval for sit Academia problematica. Kort at sige, Dom Juan optænker intet andet, eller formerer ej andre Projecter, end de som er til Nationens Ziir og sine Underdaneres Roelighed. Den ædle Standhaftighed hvormed hand har forsvart Cronens Rættighed imod det Romerske Hof, har tydelig nok givet tilkiende hans Edelmødighed; og de store Bekostninger, som hand har anvendt paa at udsmykke Hoved-Staden Lisabon og Riget, ere ogsaa klare Prøver paa

paa hans Magnificence. Hvad Justitien angaar, da har aldrig nogen Prins med større Nidkierhed øvet den samme; thi Misgierninger lader hand strængelig straffe, og Dyden rigelig belønne. Saa-
dan, siger Auctor, er den Konge, som Portugieserne nu haver, der ellers er dapper, standhaftig, uforsøgt, og ligesaa be-
qvem til Krigsbrug, som til Raadsføring
udi Cabinettet.

Italien.

Benedig.

Mand seer at være trødet for Lyset:
Vita di Pietro il grande, Imperator della
Russia, estratta de varie Memorie publi-
cate in Francia è in Olanda. 8vo. p. 384.
Denne Herres Levnets Beskrivelse afdee-
les i 6 Bøger. I den første staaer en kort
Beskrivelse om Moscaus Situation, om
Moscoviternes Omvendelse til den Chris-
telige Troe; en Fortegnelse paa Regens-
terne; om den Romanofiske Families Op-
højelse paa Thronen, fra hvilken den
Store Peter Czaar udstammer; om Stre-
litzernes Tumult udi hans umyndige
Aar og hans Søsters Sophiæ listige Ef-
ter

terstræbelser; I den anden Deel fortsættes denne Materie, item fortæles Czarens Krigs-Forretninger og hans Rejse ved mange Hoffer i Europa, hvilken blev forhindret ved nye Uroeligheder hiemme. I den tredie Deel forestilles videre hans berømmelige Foretagende. I den 4de og følgende, hans Krige med Sverrig, og de øvrige af denne Monarches besynderlige Tildragelser.

Rom.

Mand seer her tilkiøbs en Tractat under denne Titul: Relation om de udi Aaret 1736 til Rom foresaldne Tumulter tillige med deres Oprindelse, Følge etc. Dette Skrift er meget accurat og udi en næt Stil forfattet; og omendskiøndt Auctor forsvarer dette Hoffes Opførsel ved dette Tilfald, saa seer det dog med saadan en Beskeedenhed, at Spanierne sig ikke over ham kunde besværge; vel haver endeel Boghandlere vildet trykke Denne Tractat, men Hof- Ministerium har taget i Betænkning, om det saadant vilde tilståde, for ikke at give det Anseende, som det sandt Behag udi dette Verk.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

49.

Den 6 December. 1736.

DANMÆRK.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 264.

Følgende Disputatzer ere holdne ved det
Kongl. Universitet i Kiebenhavn
af Professorerne.

Mar 1612.

Den 5 Febr. D. Cunradi Aslaci, Theol:
Prof. de Libero Hominis Arbitrio
Disp. I. quâ potissimum de viribus hu-
manis in genere differitur. Resp. Si-
mone Andrea Coldingensi.

Et

4 Mart.

- 4 Mart. D. Leonbardi Metzneri, J. U. Prof. Ex Jure Gentium & Civili Disputatio, accommodata foro & usui de Fide-jurforibus & Jure Obstagii, quod vulgò appellant Indlager. Resp. Thomà Tullio Bucchio.
- 11 Apr. M. Job. Jani Alani, Prof. Logic. de Arte Logica Theses, quibus agitur de Artium & Præceptorum Qualitate, generaliter; inde de Logica Naturali & Artificiali: deq; hujus Incremento, declinatione & restauratione. Resp. Arnero Otthonis, Islando.
- 25 Apr. M. Chr. S. Longomontani. Pr. Matth. Disputatio Philosophica, quæ II. Astronomiæ est, de Sphæræ Cœlestis Legitima Constitutione, officio, & multiplici utilitate. Resp. pro Suprema Laurea Philos. 12 Candidatis.
- 27 Maj. D. Job. Pauli Resenii, SS. Theolog. Prof. Consideratio Catechetica de Uno Mediatore Dei & Hominum. Resp. Erasmo Joanne Wordensi.
- 17 Jun. D. Thomæ Finckii, Med. Pr. Theses Constitutionum Medicarum V. continuatæ de Actionibus Animalibus. Resp. Laur. Martini Scaveniö.

- 26 Sept. *M. Job. Erasmi Skomageri*, Prof. Physic. Disp. Physica de Materia & Qualitatibus Cœli. Resp. *Christophorò Praliò*.
- 31 Oct. *M. Vulfgangi Rbumanni*, Prof. Rhet. Disp. de Elocutione Rhetorica in genere. Resp. pro obtinendo primo in Philosophia Gradu 37 Candidatis.
- 25 Nov. *D. Gellii Job. Sasceridis*, Prof. Med. Theses de Tertia rerum non naturalium Specie, quæ Excretorum & Retentorum nomine Consideranda veniunt. Resp. *Arnoldo Job. Mynte*.
- 19 Dec. *M. Hermanni Nicolai L.L. Orient.* Prof. Disp. I. de Lingva Hebræa in Specie ex Cauffis suis spectata. Resp. *Christiano Stephani Bangio*.

Lydskland.

Flensborg.

Hos David Korte er trædet for Lyset et Skrift under følgende Titul: Ripæ Cimbricæ, seu Urbis Ripensis in Cimbria sitæ descriptio ex antiqvis monumentis, Bullis, Diplommatibus eruta & variis iconibus æri incisis & suis locis insertis illustrata per Petrum Terpæger Ripensem. Flensburgi 1736. in 4to. 4 Alph. 7 Ark.

Nærværende Beskrivelse over de Ripenske Antiquiteter og Merkværdigheder, som Ao. 1726. har allerede vaaren færdig til Trykken, men i den store Ildbrand udi Kiøbenhavn Ao. 1728 af Ildens Lue blev fortæret, er af Auctore, en 80 Aars gammel Mand, paa mange gode Benners Begiæring, af hans Skrifter igien sammenfattet, og i ovennævnte Format givet for Lyset. Inddeelingen af dette velforfattede Verk er følgende: Den 1ste Bog handler de Urbe Ripensi, og melder Sectio I. in genere considerata. Cap. I. de Nominibus Urbis. 2. de Antiquitate Urbis. 3. de Origine Urbis. 4. de Situ Urbis. 5. de Amne Nips Nae. 6. de Forma Urbis. 7. de divisione urbis. 8. de munitione urbis. Sectio II. de partibus quibusdam urbis in specie. Cap. I. de arte. 2. de fontibus seu puteis. 3. de foris. 4. de portis. 5. de pontibus. Den 2den Bog de ædibus & ædificiis, aliisque eo pertinentibus. Sectio I. de ædibus sacris, nec non ædificiis sacra cathedrali in genere. Cap. I. de sacris ædibus, earumque numero. 2. de testamentis. 3. de variis sacrarum ædium appellationibus. 4. de templo cathedrali.

5. de situ ædis cathedralis. 6. de tempore
 exstructi templi cathedralis. 7. de forma
 templi cathedralis. 8. de structura tem-
 pli aliisque eo spectantibus. 9. de indul-
 gentiis & indulgentiarum qvitançiis. 10.
 de prædonibus ecclesiæ, eorumqve ex-
 communicatione. 11. de anniversariis.
 Sectio II. de capitulo, ejusqve membris,
 statutis & privilegiis. Cap. I. de Canoni-
 cis, eorumqve officiis & electione. 2. de
 tribus novis Canonicis. 3. de præbendis.
 4. de plumbo choralis. 5. de diversitate
 Canonicorum. 6. de Archi-Diaconatu.
 7. de Decanatu. 8. de Præpositura. 9. de
 Cantoratu. 10. de succentoria. 11. de
 procuratore Capituli & procuratorio. 12.
 de vicariatu & vicariis. 13. de missis qvo-
 tidianis. 14. de statutis choralibus. 15.
 de privilegiis Canonicorum. 16. de stu-
 dio in Academia impensis Capituli su-
 stentando. 17. de exequiis Canonicorum,
 nec non de anno gratiæ decedentis Cano-
 nici. 18. de capitulo hodierno. Sectio III.
 de præcipuis qvibusdam partibus templi
 cathedralis. Cap. I. de vestibulo. 2. de
 choro. 3. de sacristia & Sacrista. 4. de
 lectorio & lectoris officio & beneficiis.

5. de bibliotheca. Sectio IV. de altaribus
 forsum. Cap. 1. de altaribus. 2. de anti-
 quo altari summo. 3. de altari hodierno
 summo. 4. Andreae & angelorum. 5. an-
 nunciationis Mariae. 6. Antonii. 7. Apo-
 loniae. 8. Cosmae & Damiani. 9. Crucis.
 10. Erasmi. 11. dicto Formesse Altare.
 12. Georgii. 13. Gertrudis. 14. Lauren-
 tii. 15. Mariae Minoris. 16. Martini. 17.
 Olai. 18. Petri. 19. Omnium Sanctorum.
 20. Simonis & Judae. 21. SS. Trinitatis.
 Sectio V. de capellis seorsum. Cap. 1. de
 capellis seu sacellis in genere. 2. de ca-
 pella Bethlehem. 3. Christiani Episcopi.
 4. Regis Christophori I. 5. Johannis Hee
 Episcopi. 6. Lamberti. 7. Mariae Majoris.
 8. Michaelis. 9. Petri & Pauli. 10. Phi-
 lippi & Jacobi Minoris. 11. Trium Re-
 gum. Sectio VI. de capellis & altaribus.
 Cap. 1. de capella & altari Andreae. 2. Bar-
 barae. 3. Brigittae. 4. Catharinae. 5. Jacobi
 Majoris. 6. Johannis Evangel. 7. Lucii.
 8. Mariae Virginis. it: de altari Mariae Vir-
 ginis de Rorate. 9. Mariae Magdalenae. 10.
 Nicolai. 11. Thomae. Sectio VII. de or-
 namentis & instrumentis templi cathed-
 dralis. Cap. 1. de januis templi & fene-
 stris.

stris. 2. de baptisterio. 3. de cathedra seu
 suggestu. 4. de organo pneumatico. 5. de
 sedibus. 6. de lychnuchis. 7. de epitaphiis,
 cippis & dormitoriis. 8. de vexillis. 9. de
 feretris. 10. de simulacris crucis. 11. de
 muliere cum puerulo. 12. de D. Georgio.
 13. de magno Christophoro. 14. de tribus
 figuris hieroglyphicis. Sectio VIII. de a-
 liis templum cathedrale spectantibus. C.
 1. de turribus. 2. de tecto. 3. de porticu.
 4. de cœmeterio, Lindgaard. 5. de cæteris
 cœmeteriis. 6. de tutoribus. 7. de incen-
 diis ædis cathedralis. Sectio IX. de tem-
 plo D. Catharinæ. Sectio X. de templis
 antiqvis & antiqvitatibus. Cap. 1. de qua-
 tuor antiqvis templis parochialibus. 2. de
 templo Nicolai. 3. Johannis. 4. Petri. 5.
 Clementis. Sectio XI. de capellis seu mi-
 noribus templis. Cap. 1. de capella seu
 templo Michaelis. 2. Georgii. 3. Crucis.
 4. Sancti Sepulchri. 5. Bartholomæi. Se-
 ctio XII. de monasteriis. Cap. 1. de mo-
 nachis & monasteriis. 2. de monasterio
 Franciscanorum. 3. Dominicanorum. 4.
 Cruciferorum. 5. Fratrum Joh. Baptistæ.
 6. Monialium. 7. de clauistro Canonico-
 rum. Sectio XIII. de gildis seu conviviiis.

Cap. 1. de gildis in genere, seu de conviviis. 2. de gilda Antonii. 3. Canuti. 4. Conventus. 5. S. Crucis. 6. Gertrudis. 7. S. Johannis. 8. Nicolai. 9. Petri. 10. Sacerdotum Ripens. 11. Vicariorum. 12. de gildis abrogatis. Votum auctoris. Sectio XIV. de aliis ædibus publicis & privatis. Cap. 1. de curia urbis, Raadhuis. 2. de curia Episcopali, Bispegaard. 3. de curia, Buggaard. 4. de collegio cathedrali, seu Gymnasio Ripensi. 5. de schola cathedrali. 6. de curia Spiritus Sancti, den H. Nands Gaard. 7. de hospitali. 8. de ædibus pauperum, Giæste-Boer, Almisse-Boer. 9. de Lilio Monte, Ellie-Bierg. 10. de residentia Snagdal. 11. de domo Klynborg. 12. de domo Blaagaard. 13. de domo Borsborg. 14. de Balneis. 15. de officina lateraria, Tegelgaarden. 16. de area urbis materiaria, Sommergaarden. 17. de ædibus civium privatis.

(Den 3die Boges Indhold følger hernæst.)
Hamborg.

I den Selgineske Boghandling fand nu bekommes til købs: Histoire de l'admirable Dom Inigo de Guipuscoa, Chevalier de la Vierge, fondateur de la Monar-

narchie des Inghistes ; avec une Description abrégée de l'Etablissement & du Gouvernement de cette formidable Monarchie : par le sieur Hercule Rafiel de Selva II Tomes. A la Haye 1736. in 8vo. Den første Tome er 13, og den anden 19 Ark stærk. Auctor giver her en livagtig, og efter Dom Quixottes Smag indrættet Levnets-Beskrivelse om den bekiendte Jesuiter-Patriarch Ignatius de Loyola, udi hvis Person og Foretagende Læseren skal finde en ræt sølsom Mischmasch af Ergierighed og Ndmynghed, af Andagt og Sværmerie, af Politic og Dumbhed, Oprigtighed og Hyllerie. Hvorledes dette Societet forunderlig har tiltaget, og udbredet sig fast i alle Verdens Staa-ter ; hvorledes de fornemste og klogeste Folk har forgiæves givet sig Umage for at kuldkaste det, saavel som og, hvad Indgrib Jesuiterne overalt, hvor de sig har roodfæstet, gjør saavel i Staats-Affairer, som andre Romersk-Catholske Ordens-Bredres Rættighededer, det har Auctor uddraget af de troværdigste Baptistiske Historie-Skrivere, saavel som af Jesuiterne egne Skrifter, og fornemme-

lig berætter hand omstændelig deri om de Processer, som Jesuiterne i Frankerige har ført med Sorbonne. Skrivemaaden er i det øvrige flydende, og har Auctor uagtet Ironien, dog opført sig i dette Skrift meget u-partiisk.

Sverrig.

Stokholm.

Ihvorvel der for nogen Tid havde udbredt sig et Rygte, at de over Sverrig til Lapland afgangne Franskøste Astronomi allerede vare reyste hjem igien til Frankerige: saa mældes dog med sidste Berætninger fra denne Stad, at bemeldte Herrer Astronomi sig endnu i Lapland opholder; Til dets ydermeere Bekræftelse har mand erlanget en Sienspart af en Skrivelse, som den berømte Professor til Upsal, Hr. Celsius, der deels som en Rejse-Compagnon, deels som en Ledsagere var de Franskøste Astronomis medgivet, under den 11de Augusti i indeværende Aar, fra Torna i Lapland til en vis Person har ladet afgaae, hvoraf mand til Læserens Fornøielse en Copie vil anføre: Da jeg har maattet en Tid lang opholde mig paa de sig her be-

findende Bierge, har jeg ikke før kundet
 haft den Fornøjelse, at være paa deres
 ærede Brev af den 15 og 26 Julii. Ef-
 tersom det ikke har vildet lykke os med
 de i Søen beliggende Insuler, har vi is-
 mod Junii - Maanedes Udgang begivet
 os fra Torna, for videre at undersøge,
 om det ikke var umueligt, at en Meridian,
 formedelst Biergenes combinerung med
 Triangulis kunde trækkes op ad Landet;
 mens dette kom os i Begyndelsen fast
 umueligt for, som vi fornåm, at mand
 udi dette Land formedelst de mange Mo-
 radser og sumpige Stæder, ikke ved an-
 dre Beye, end over Strømme og Søer
 til Biergene kunde overkomme, saa at
 vi, om vores Forehavende ellers skulde
 gelinge, maatte have de i denne Egn
 værende Bierge liggende paa Siden af
 ommeldte Strømme; Dernæst maatte
 ogsaa Strømmen ikke være langt fra
 den Nordelige Streeg, saa var det og-
 saa nødigt, at mand af et hvert Bierg
 kunde see 2 eller 3 andre langt fraliggen-
 de Bierge, hvilket dog er vanskeligt at
 træffe, eftersom ved den store Mæng-
 de Bierge det eene Bierg er det andet
 hin-

hinderligt. Ligeledes udfordredes her til et klart og lyst Væyr, saafremt vores Signales, som paa Biergene af en temmelig Høyde og Lykkelse maatte opsættes, skulde blive observerede. Alle disse Vanskeligheder bleve dog endelig, deels ved en meeget lykkelig antroffen og fordeelagtig Situation af Strømmen og Biergene, deels ved meegen anvendt Møye og Arbejde af Beyen rømmede; thi snart maatte vi vade til over Knæerne igiennem Moradser og sumpige Stæder, ved hvilken Lejlighed de medbragte Finske Skoe gjorde os god Tjeneste; snart maatte vi flybe op ad saa stejle Bierge, at vi hvert Øyeblik maatte enten befrygte os for vor eegen Undergang eller de medførende Instrumenters Fortabelse. Saa snart som vi begave os ud paa Strømmen, bleve vi formedelst dens stærke Afløb, med saadan Sevalt neddreyne, at, dersom Styrmanden ikke havde vist ræt at styre Roeret, og bringe Baaden lykkelig imellem de stoore Steene og Klipper, havde den samme formedelst Strømmens stærke Affald blevet slaget omkuld, og i tusind Stykker slaget. Sandelig! ingen, som ey har

været der tilstæde, kand sig forestille, hvorledes det er mueligt, at nogen ved en saa stærk Fart af Stømmen, og en saa u-tallig Mængde Steene, uden den største Livs-Fare kand fare op og need derpaa. Det indtræffer og ikke sielden, at Mennsker derpaa forulykkes, endskjønt der, Gud ske Tak! afvigte Sommer ey meere end 4 Baade kom til Skade; Ofte var Vandet saa udtørret, at mand saae sig nød til at stige i Vandet og drage Baadene over Sand og Steen herover. Omendskjøndt dette Land af de gamle Græker og Romere, som troede, at det var det gandske Aar igiennem med Sne og Is bedækket, blev kaldet Zona Frigida, saa har mand dog i næst forgangne Sommer maattet udstaae en overmaade stoor Heede. Paa eendeel Bierge maatte vi borthugge stoor og vidtløftige Bladsfer med tyk Skov, paa det at vores Signales eller Kiendemærker desto bedre af de andre Bierge kunde sees. Det allerbesværiligste og kiedsomme- ligste var den stoor Mængde Myg: vel har jeg tilforn mældet herom; men paa Biergene har jeg allerførst lært at kien-

de dette U-ziefer. Vi saae af de samme for det mindste trende adskildte Slaug saavel store som smaa, hvoraf et Slaug var stemmere end det andet, og endskøndt vi havde temmelig vel tildækket vores Ansigt med Huer, saa bleve vi dog saaledes af dette Utøyg antastede, at ey alleene Ansigt og Hænder overalt opsvolmede, mens endog Øynene op-hovnede; undertiden samlede de sig omkring os i saa stor en Mængde, at de, naar vi talte med hinanden, eller vilde æde, fley os ind i Hal'en, og vi maatte ofte needsvælge de samme. Mand siger, at Fin-Lapperne selv om Sommeren maae begive sig under til Nord-Søen, for at befrie sig fra det Utøyg; ellers er ved denne Tid af Aaret Kraften dem betaget. (Videre med næste Post)

Frankerige.

Paris.

Slutningen af Berættningen om den
 Qvæstion, om Chirurgen er den
 visseste Deel af Medicinen.

Dersom Chirurgi i henseende til de
 Sygdommes Signa Diagnostica, som de
 foretager sig at helbrede, ikke kand sæl-
 de nogen vis Dom, saa gaaer det dem

ikke bedre med Prognosticis. Hr. Maloet beviser det med det, som ofte skeer, naar en Chirurgus affkiær en Lig-Torn, eller udriver en Tand, eller aarelader paa Tungen, eftersom Døden gierne følger derpaa; derhos frembringer hand adskillige Exempler, naar deraf smaae Saar formedelst Bindets urætte Anlæggelse, ere opkomne adskillige bedrøvelige Følger. Siden skrider Auctor til de Hielpemidler, hvoraf Chirurgen sig be-tiener, og paastaar, at det er dem lige-saa u-bekjendt, hvilke de af saadanne Hielpemidler skal udvælge. Mand finder Chirurgen, siger hand, som udi Hævelser med hosfølgende Inflammationer, raader til lindrende, andre som der-imod raade til blødgjørende, og atter andre, der raade til opløsende Om-slaug. Mand finder de, som til Rosen at cure-re bruge et Om-slaug af Eddike og Vand, andre som dertil raade Brændeviin, andre Kalk-Vand, andre derimod, der raade til tiolende Blaster, og atter andre, som forordne en Drik af Papavere Erratico. Betræffende en Operations Nødvendighed, om den er fornøden at foretages eller efterlades? derom kand

Chirurgien, efter Hr. Maloets Meening, give ligesaa liden Underrætning; kommer det an paa at affætte et Been eller fliære en Krebs-Skade &c. da ere Chirurugi i denne Post ligesaa tvifstraadige, og begaaer mærkelige Fejl, hvorpaa Auctor visse Exempler anfører. I Maaden og Maneeren, hvorledes en Operation skal foretages, feyler det og Chirurgien paa Kundskab: Som naar det kommer an paa en Operation med Skaar, da spørges der først, om den saa kaldede Grand- eller Haut-appareil derved skal bruges? hvorudi Chirurgien med sig selv ikke endnu er eenig. Fremdeles viiser Hr. Maloet, at Chirurgien ingen Visshed kand give om en Operations Udgang, i hvad for beqvemmelig Tid, og i hvor behændigt den kand være forrettet, saadant gotgør hand med u-imodsigelige Exempler, hvoraf de vigtigste betreffer Operationen med Skaar. Imod Afhandlingsens Beslutning besvarer hand adskillige Indvendinger, som imod hans Forebringende kunde gøres, hvorpaa hand gjør denne Slutning: At Chirurgien ikke er den visseste Deel af Lægekunsten.

Søye Tidender

Om
Lærde og curieuse Sager.

No.

50.

Den 13 December. 1736.

DANMÆRK.

Kjøbenhavn.

Daasom den skæmtende og alvorlige
Harpe er bleven forøget med 36
Oder eller Arier, saa at de nu ere til-
sammen 156, med 60 Forandringer paa
Vers, haver Auctor dertil villet com-
municere Liebhaberne af Poësie nogle af
dennem i disse Lærde Aviser, lovende
der hos at befordre dem alle, tillige med
hans andre Poëtiske Skrifter til Tryk-
ken, og det med allerførste.

DDD

Den

Den siungende Rattergal.

Nu høres Philomelæ (a) Røst
 I et med May stafferet Kam-
 mer; (b)

Det er Princesens største Trøst
 I hendes store Nødv og Jammer, (c)
 At spille paa det Positiv,
 Som hun bær i sit søde Liv,
 Og Klage over Amors (d) Brynde,
 Som kom Tyrannen (e) til at synde.

(a) Philomela, en Kongelig Princesse af Athenen, forvanded til en Rattergal. See den 126de Ode lit. e. (b) I det grønne Træ. (c) Hvor i hun er besejret, fordi Tereus har taget hende med Vold, og skåret Tungen af hende. (d) Amor, Gud for Kierlighed. (e) Tereus, hvis utugtige Kierligheds-Brynde bragte ham til denne Synd at voldtage hende, og at skære hendes Tunge af.

End ogsaa i den mørke Nat,
 Naar andre Dyr og Fugle sove,
 Continuerer Stakten, at
 Fortælle Klipper, Dale, Skove,
 Ja Himmelens bestiernte Top,
 Hvordan hun fik sin Fugle-Krop;
 For mig har hun og mange gange
 Afsiungen disse Klage = Sange.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 265.

Efterfølgende Professorers Disputatzer
ere holdne ved Kiøbenhavns Uni-
versitet Aar 1613.

Den 27 Jan. *D. Cunradi Aslaci*, Theol.
Profess. de Libero Hominis Arbitrio,
Disp. II. quâ de Libero Arbitrio va-
riorum statuum & Actionum respec-
ctu specialius differitur. Resp. *M.
Olao Christiani Viburgensi*.

27 Mart. *M. Job. Jani Alani*, Logices Prof.
Theses Logicæ, in quibus agitur de
Quibusdam Definitionis Logicæ Ge-
neribus, de Divisione Dialecticæ, tum
de fine, subjecto &c. post de Univer-
salibus sive prædicabilibus. Resp.
Olao Johannis Slangendorpio, Hafn.

21 Apr. *D. Job. Pauli Resenii*, Theol. Prof.
de Uno Mediatore Dei & Hominum,
Jesu Christo, Filio Ejus Unico Domi-
no nostro ex Philip. II. 6. Expositio
Theologica. Resp. *Antonio Johanne
Colding*.

15 Maji *M. Vulfg. Rhumanni*, Prof. Rhetori-

- rices, Disp. de Officio Oratoris. Resp.
6 Magisterii Philos. Candidatis.
- 16 Jun. D. *Thomæ Finckii* Med. Prof. Con-
 stitutionis Medicinæ Vitò continuatæ
 Theses, quæ agunt de Morbo. Resp.
Jacobo Finckio, Hafniensi, Filio Præ-
 fidis.
- 14 Jul. M. *Caspari Erasmi Brochmanni*, Prof.
 Pædag. disquisitionum de Generali
 Philosophiæ Notione Ima. Resp. *Job.*
Erasmio Coagiensi.
- 30 Octobr. M. *Job. Erasmi Skomageri*, Phy-
 sices Prof. Disquisitio Physica de Ca-
 lore, certis quibusdam Thesis com-
 prehensa. Resp. *Erico Nicolai Vandalino.*
- 17 Nov. D. *Casp. Bartholini*, Med. P. Illu-
 strium Quæstionum Philosoph. &
 Medic. Miscell. Prodromus de Philoso-
 phiæ in Medicina usu & necessitate.
 Resp. *Olao Jobannis Slangendorphio.*
- 18 Dec. M. *Hermannii Nicolai*, Prof. L. L.
 Gr. Theses ex Ecclesiaste Salomnis de
 Hominis felicitate, in quibus specia-
 tim expenditur Quæstio Capitis Pri-
 mi; An scientia Felicitati conducatur?
 Resp. *Torberno Jacobi Hasebarde.*

Indskland.

Flensborg.

Continuation af Peter Terpagers Beskrivelse over Riber Bne.

Den 3die Bog de statu ecclesiæ & reipublicæ Ripensis. Sectio I. de statu ecclesiæ Cap. 1. de religione. 2 de D. Lamberto, Ripensium Patrono. 3. de episcopatu & Episcopis. 4. de actis ecclesiasticis. 5. de hodierna Sacrorum administratione. 6. de horis prelatoriis. Sectio II. de statu reipublicæ. Cap. 1. de præfectis regiis. 2. de magistratu politico. 3. de jure & justitia. 4. de actis politicis. Sectio III. de civibus eorumque moribus & vitæ genere. Cap. 1. de viris claris in utroque statu. 2. de moribus civium. 3. de vitæ genere. 4. de mensura. 5. de mercatura. 6. de nundinis. 7. de navigatione. 8 de piscatu. 9. de privilegiis. Sectio IV. de re numaria. Sectio V. de typographia. Sectio VI. de Cerere & Flora Ripensi. Cap. 1. de pratis, agris & pascuis, 2. de hortis, eorumque herbis & arboribus, maxime exoticis. 3. de herbis indigenis,

nis, seu Iponte nascentibus. 4. de comite Majo, Floro, Mangræve. Sectio VII. de fatiis urbis. Cap. 1. de bellis. 2. de morbis. 3. de incendiis. 4. de inundationibus. Sectio VIII, & ultima, de hodierno urbis statu. Figuræ seu laminæ æneæ, Raaber = Blader. Insignia civitatis Ripensis. Facies prima turris majoris, Janus Kat-Hobet-Døren. Monumentum s. cippus Iv. Munck. Georgius cum dracone pugnans. Christophorus magnus. Secretum Burgensium de Ripen. Sigillum civitatis Ripensis. Sigillum & arma civitatis Ripensis. Sigillum domus S. Spiritus in Ripis. Sigillum monasterii S. Nicolai Ripis. Sigillum Prioris S. Nicolai Ripis. Sigillum de convivio S. Canuti de Ripa. Sigillum ecclesiæ Mariæ Ripensis. Insignia Cap. & templi D. Mariæ. Maria cum puerulo bifronte, insignia templi D. Catharinæ. Sigillum hospitalis Ripensis, Fred. I. moneta nova Rip. Fred. I. electus Rex Dan. 1524. Fred. I. moneta nova Rip. 1524. tres leones cum trabibus. Fredericus Rex. Dan. moneta nova Ripensis. 1525. Christiani D. G. electus

ctus Rex Daciæ moneta nova Rip. 1535.
 Christiani D. G. Rex Daciæ & N. moneta
 nova Rip. 1536. Christiani D. G. Rex
 Dan. & N. moneta nova Rip. 1536.

Lübeck.

Nu har mand og her til fals: Vita
 Friderici Secundi Daniae & Norvegiae
 &c. Regis Gloriosissimi, à Joanne Isaa-
 co Pontano Conscripta, quam ex Ma-
 nuscripto Auctoris nunc primum edi-
 dit Georgius Krysingius, Med. Doct. &
 Practicus Flensburgensis, Fac. Kiloni-
 ensis Adfessor. Flensburgi, in 4. 14 Ark.
 Editor forestiller in Dissertatione præli-
 minari, paa en smuk Maade den Leylig-
 hed, hvorved hand er kommet til denne
 lærde Med. og Historiographi Joh. Isaac.
 Pontani øvrige Mster, og af hvad Nar-
 sage hand har besluttet at udgive disse
 Annales stykvis. Hand erindrer, at
 hand herudi har efterfuldt Hr. Licentiat
 Hübner, som for nogle Aar siden paa
 samme Maade har forestillet Christiani
 3tii Levnets-Beskrivelse, og lover Au-
 ctor efterhaanden at fortsætte disse An-
 nales Manuscriptos. Herved har hand
 sat foran en Elenchum reliquorum scrip-

torum, qui ejusdem Regis vitam præter Pontanum memoriæ prodiderunt, hvorudi hand fortelig rører ved dem, som af de lærde Mænd Alberto Bartholino, in Libro de scriptis Danorum; Joanne Mollero, in Hypomnematis ad idem scriptum, og i Isagoge ad Historiam Chersonesi Cimbricæ parte I. saavel som af Nic. Petro Sibhern in Bibliotheca Historica Dano-Norvegica ere anførdte, mens tillagt dem igien, som de har ladet ude, og forbedret med al muelig Flid de Stæder, som ikke syntes at være rigtig.

I denne Elencho anfører Hr. Krysfingius:

I. Scriptores, qui peculiari data opera Regis hujus Gloriosissimi Historiam generatim scribere & illustrare aggressi sunt.

II. Scriptores, qui rerum a Friderico II. Gestarum Memorabilia quædam peculiari opera descripserunt.

III. Actæ publica & scripta solennia ipsorum potiente vulgata.

IV. Scripta, quæ Domestica Friderici II. illustrarunt.

Som i det øvrige Hr. Pontani Skrifter agtes meget høyt af de Lærde, saa tvivles

en heller paa, at jo nærværende Værk vilde finde Ndst hos de samme, hvilket det og fortjener formedelt den af Editor anvendte Flid og Accurateffe.

Samme sted er følgende Skrift nylig trødet for Lyset: Jo. Gerard. Wagneri, D. & Med. Lubec. observationes clinicæ de febre quadam acuta in tractu Germaniæ mari Balthico vicino ac præsertim Lubecæ observata, it. de admirandis quibusdam Scillæ in pulvere exhibitæ virtutibus. 4. 7½ Ark.

Sverrig.

Stokholm.

Continuation af Celsii Brev om de Franske Astronomis i Lapland.

I 2de Maaneder opholdte vi os paa Bierge-toppene, og sov stedste under Teltet. Vores Senge-Leye bestod i en Keensdyrs-Huud og Moes, hvilken ellers tiente Keensdyrene til Føde, men os til Hoved-Pude, vores Mad var Faare-Kød, Keensdyrs Tungter, tør Fisk, (som mand der kalder Lapfisk) Melk, fersk Fisk, Smør, Keensdyrs Ost og Byg-Brod: Vores Dessert bestod i Landets egne

Frugter, som Jord-Bær, Hinne-Bær, Hiortron, Bick-Bær og Lingon. Denne Maade at anrette Spise paa, er vel ikke overeensstemmende med den, som i Paris er brugelig, og maa derfor falde det Franske Lands Folk saa meget meere usædvanlig. Imidlertid vi fore om paa Strømmen, skøde vi endeel vilde Ender og Gæs, som svømmede i stor Mængde omkring vores Baad. Ellers blev vi ikke meget vildt vaer udi Skovene, og berettede os de der boende gamle Bønder, at Fuglene sig nu i Moradser og Daler opholdte, vi overkom endeel Hermeliner, som ved denne Aarets Tid har antaget en bruun Farve. I almindelighed synes det, som alting her er temmelig uddøet, saa at mand paa Jorden seer gandske faae krybende og levende Dyr. Undertiden hendte det sig, at vi havde intet at æde, i sær naar vi vare noget langt borte fra Bønder-Gaardene, og vores Levnets-Midler vare fortærede. Undertiden opkom saa stærk en Skov-Ild, at Luften blev med en tyk Røg formørket, og vi i nogle Dage ej kunde see vores Signaler paa Biergene; saaledes blev ved vore

Sol-

Folkes Skiødesløshed en paa et Bierg beliggende tyt Birke-Skov antændet, der i nogle Dage afbrændtes paa 2 Miile i Omkreds, endskjønt Bonden, som Bierget tilhørde, ikke vurderede den samme for meere end 66 Rigsdaler. I henseende til ovenmeldte Omstændigheder, kand Højtærede Ven vel betragte, hvorledes vi har trukket os en Meridian-Linie, og det igiennem 6 store Triangler fra Torna til Pello, ongefehr paa 10 Svenske Miile fra et Bierg til et andet paa begge Sider af Torna-Stømmen, som til all Lykke holder den Norderlige Streg, og lige overstkaarer Circulum Arcticum. Vi har vaaren særdeles lykkelige i alle vores Forretninger, og haaber, at vores hidindtil tagne Afmaalinger ere temmelig rigtige, ja maa skee vil udfalde rigtigere end som de nogen Tid i Frankertige har været giordte, hvor mand dog har haft alle de Beqvemmeligheder, som der til kunde udfordres. Nu ere vi komne tilbage igien til Torna for at tage med os op til Pello et Instrument, som jeg i forgangen Saar bestilledede hos Graham i Engelland, og som lykkelig til os er an-

fom-

Kommet. Med bemeldte Instrument, som er en Secteur paa 4 Grader, tænker vi til at ville i agt tage nær ved Zenith, for medelst en Stjerne, Forstiaellen imellem Poli Hønde til Torna og til Pello. Naar dette er skeed, ere vi tilfunds, saa snart Strømmen er tilfrossen, at afmaale paa Jisen en Basin af meer end 6000 Traader, hvorved det og skal beroe, og haaber vi imod Juule-Tider at være saa vidt i Stand, at vi med Grundighed skal kunde besvare det store Spørsmaal om Jordens sande Figur.

Engelland.

London.

J Tonsons og Watts Forlag er udkommen: Scripture Politick, being a view of the original Constitution and subsequent Revolutions in the Government, religions and ciwil, of that People, out of whom the Saviour of the World was to arise: as it is contained in the Bible. By Sam. Crozall. D. D. Arch. Diacon. of Salop in the Diocese of Hereford. 8. 1 Alphab. 10 Ark. Forfatterens Hensigt ved dette Arbejde er, at giøre Bibelen forstaes

staaeligere og meere gemeen i Brugen. Dersom mand ikkun bragte den de rette Idéer til, vilde mand uskyldbarlig læse dem med desto større Iver. Til dette nu at befordre, har Auctor under visse Capitler foredraget alle adspredde Omstændigheder om det Jødiske Folkes Geistlige og Borgerlige Indrettelse, og saaledes forebragt dem, at endog et Menneske af middelmaadig Forstand kand ved alle Tilfælde indsee i den Hellige Skriftes Hensigt. Vel indeholder Bibelen fornemmelig intet andet, end hvad som betræffer Messiam, paa hvilken vi troe, og de Pligter, hvorefter vi skulle leve; men som disse Materier af mange Lærde tilstrækkelig nok ere afhandlede, har Forfatteren ikke villet behyrde Læseren dermed. I Indgangen til Skriftet taler hand om Guds Folkes Oprindelse, hvorfore de kaldtes Hebræer, Israéliter og Jøder, og om Samaritanerne. Derpaa handles i det 1ste Cap. om Loven, om de Ti Bud, om denne Loves besynderlige Omstændigheder etc. I det 2det Capit. viser hand, at den Jødiske Regiærings-Form først har været Aristocratisk, siden Monarchisk, og hand-

ler

ler siden om Profelytis. I det 3die forez
 bringes alt hvad merkværdigt er om det
 forjættede Land, dets Hoved-Stad, og
 det først om Siloh, siden Jerusalem, item
 det Babyloniske Fængsels Historie. Det
 4de Capitel indeholder Religions-Sager.
 Her samler Auctor tilsammen alt hvad
 som vides om Forsamlingens Tabernak-
 kel, om Høyene, om Salomons Tempel
 og dens Indvielse, om de 10 Stammers
 Oprør, om de Jødiske Kongers Afgude-
 rie, om Stadens og Templens Forstyr-
 ring, om begges Opbyggelse paa nye is-
 gien, om den anden Tempels Forstyr-
 ring, om Templerne i Samaria og Egy-
 pten, og om Synagogerne. Det 5te fo-
 restiller Jødernes Hellig-Dage, fremde-
 les deres Tide-Reigning efter Aaremaal,
 Uger, Maaneder og Dage, det daglige
 Offer, Ny-Maaneder, Sabbather, Paa-
 ske og Bindse-Fæst etc. I det 6te Capit.
 fortæller hand om de Geistlige Skikke og
 Ceremonier, om Offer, som Brænd-
 Mad-Forsonings-Skyld- og andet Offer,
 om Røg-Offeret, og den derved brugende
 Andagt; herved examinerer hand Josephi
 Beretning om Offer og den Ceremonial-
 ske Loves Afskaffelse ved Christum. Frem-

Deles beskriver hand den første Brødes,
 Tiendens og Løsters Saver, item Fasten
 og streng Leve-maade. I det 7de Cap.
 handler hand om de hellige Personer,
 om Levi Stamme, den ypperste Præst,
 hans Klæder, hans Indvielse, Egenka-
 ber, Bestilling, og Succession i den sam-
 me, ligeledes om Præsterne, Leviterne,
 Sangerne, Dørvogterne, Nethinin, Na-
 zaræer, Propheter, Skriftlærde, Phari-
 sæer, Saducæer og Herodianer. I det
 ottende læser mand det merkværdigste om
 det Borgerlige Regimente, om Forsam-
 linger, om de Ældste, og det store Syne-
 drio i Jerusalem, om Fresserens og endeel
 Apostlers Forhør; om Jødernes Dyrig-
 heder, Dommere, Konger og Over-Hove-
 der. Slutningen gjør det 9de Capitul,
 som handler om Soldater-væsenet, om
 Høvidsmænd over 1000 etc. om Tempe-
 lens Høvidsmand, og de Krige, som af
 Jøderne ere førdte.

Frankerige.

Paris.

I Jomberts Forlag er udkommen: Le
 parfait Ingenieur François ou la Fortifi-
 cation offensive & defensiva, contenant

la Construction, l'Attaque & la defense des places regulieres & irregulieres selon les methodes des plus habiles Auteurs de l'Europe, qui ont escrit sur cette science. Bogen bestaaer udi 3 Deele, hvoraf den 1ste handler om de regulaires og den 2den om de irregulaires Stæders Befæstning, den 3die om deres Beleyring og Forsvar. I den første Deel forebringer Auctor meget tydelig de adskillige Meeninger og Maader paa at befæste, som de Kunst-erfarne have indførdt, saa at der ved dette Skrift spares for Liebhaberne megen Tid og Omkostning. Disse Systematum Sammenlignelse med det Vaubaniske, er og meget beqvem, og saaledes indrettet, at det som got og slet er falder enhver Straxen i Øynene. Den 2den Deel er og bedre udførdt end nogen Bog af denne Sorte, som hidindtil er skrevet; Hand har og, for sin Methode at gjøre destomeere forstaaelig, forfærdiget Tabeller til dette Skrift. Den 3die Deel giver de Beleyrede og Beleyrende fortreffelige Lærdomme, saa at efter de meest erfarne Generalers egen Tilstaaende endnu intet saa fuldstændigt i denne Videnskab, som dette, er kommen for Lyset.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

51.

Den 19 December. 1736.

DANMÆRK.

Kjøbenhavn.

Continuation af Mr. Clitous skæmtende og alvorlige Harpe.

Den opstaaende Morgenrøde.

Su pikker Albæ (a) Purpur-Hammer
Paa den bestærnte Himmels Dør,
Tilkiende giver, at mand bør
Udlade Fruen (b) af sit Kammer;
Jeg seer alt hendes Safrans-Dragt,
O hvilken Majestætisk Pragt!

E e e

Nu

Nu seer mand Nattens Mørkhed røine
Til de Americanse (c) Strømme.

(a) Alba, det samme som Aurora, Morgenrøden, ansees som en Gudinde af Poëterne. (b) Morgenrøden. (c) til Vesten, hvor America ligger. Naar vi faae Dag, faae vore Antipodes eller de, som ligge under os, Nat.

Dianam (d) seer mand ogsaa tage
Sin Afsked fra Bootis (e) Sne, (f)
Og stige need i Buxene, (g)

I Tanke at hun der vil jage,

Ia Himlens gandske Stjerne-Hær.

Zor ikke komme Phæbo (h) nær, (i)

O see, hvor Morpheus (k) frygtsom lø-
ber, (l)

Som mand var efter ham med Svøber.

(d) Dianam Gudinde, Apollinis Søster, tages for Maanen. (e) Bootes, et Himmel-Dejn, Kudsken til Carls-Bogn. (f) Bootis Klarhed, som er saa klar og hvid, som en usfalden Sne. Meningen: Maanen tager Afsked fra Himlen; Thi naar Solen er kommen op paa Himlen, sees Maanen ikke længer. (g) Diana er ogsaa Gudinde for Jagten. (h) Phæbus, Gud for Lyset, tages for Solen. (i) Thi naar Solen kommer op, kand Stjerneerne ikke meere sees. (k) Gud for Drømmene, Søvnens Son. (l) Thi naar det er Dag, staaer Folk op, og saa kand de ikke drømme længer.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 266.

Mag. Albert Thura, Sogne-Prest til
Leirskov og Jordrup Meenigheder ved
Colding, haver til Trykken forfærdiget
adskillige Skrifter, til Historiam Litera-
riam Patriæ gandske henhørende, hvilke
hand er til finds at overlevere til en Bog-
handler eller Bogtrykker, som strax vilde
bringe dem under Pressen. Det første
Skrift er Islandia Litterata, seu Specimen
Islandico-Litterarum, de Claris non-
nullis & Eruditis Islandis, qvi post tem-
pora Reformationis vixerunt, addito In-
dice necessario. Og, som dette er en rar
Materie, har mand ikke villet undlade,
at give den curieuse Læser forud denne
Underretning, og i sær at opregne i disse
Nouveller de Islænder, som handles om
i samme Skrift, hvilke ere disse efterføl-
gende:

A.

Curtius Amundæus. Gudmundus An-
dræ. Thorleifur Arason. M. Jonas Ar-
næus seu Joon Arnason. Torchillus Arngri-
mi seu Arngrimius. Jonas Arrasonius. Jo-
næ Arrasonii hujus tres Filii & unus Affinis.

B.

Thorlacus *Bernbardi*. Gislaus *Bernhardinus*. Jonas *Biarnason*. Paulus *Biornonis*.
 Thorwaldus *Brockmann*.

C.

Christiernus, cognomine *Scriba*.

D.

M. Jonas *Davidis*, de quo infr. vid. M.
Jonas Davidis Gam.||

E.

Oddur *Eielsson*. Sigfus *Eigilsson*. Gys-
 ferus *Einarius*. Ottho *Einarius* seu *Einars-
 son*. Gysle *Einarsson* seu *Gislaus Einarius*.
Einarus Eiölfsson seu *Eiölfssyni*. Martinus
Enerius seu *Einarius*. Gudmundus *Enerus*.
 Jonas *Erlendinus* aliàs *Jon Erlendsson*. Hal-
 dorus *Erici*. Thorarinus *Ericius*.

F.

Torverus *Finnonis*.

G.

M. Jonas *Davidis Gam*. Thorsteirn
Geirsson. Jonas *Gislavius*. Johannes *Chri-
 stophorus Gottrupius*. Thorlacus *Grim-
 sonius*. Torbernus *Gudmandus*. David
Gudmundi de Snopdal. Jonas *Guldbrandi*.
 Jonas *Gydmundus*, *Gyssurius*.

Resten skal følge i tvende efterfølgende
 Numerer. Lydst

Tyskland.

Bremen.

Her er for kort siden anden gang trædet for Lyset Conradi Ikenii, S. Th. D. ejusdemque in illustri Bremensi Lyceo P. P. O. & ad Ædem S. Stephani Past. Prim. Compendium Antiquitatum Hebraicarum, secundum triplicem Judæorum statum, ecclesiasticum, politicum & oeconomicum breviter delineatum. 8vo. 2 Alph. stærk. Dette Compendium foretrækkes mange andre for sin Ordentligheds skyld. I Afdeelingen om den Geistlige Stand har Auctor først undersøgt Lærdommen, siden Guds-tienesten, hvorved hand har henseet paa Steder, Personer og Tider og Guds-tienesten selv, men derhos betragtet hvorledes begge formedelst Secter og Bildfarelser, Afguderie og Hylkerie ere bleven fordærvede. I Lærdommen om den Politiske Tilstand har hand afhandlet det, som deels hørede til det Borgerlige og deels til det Militaire Væsen. I Huus-Standen vises de mærkværdigste Ting ved Siftermaale, Huus-Væsenet udi sig selv og Skyldig-

heders i agt-tagelse i almindelighed og særdeleshed. Dette er hverken for kort eller for vidtløftigt forebragt; og alt-sammen med de dertil henhørende Skrif-tens Steder eller med Jødernes Skikke beviist og forklaret.

Saa har og Nathan Sauermann ladet oplegge Joannis Eleutherii à Verimonti-bus Bibel-mæssige og grundige Tanker om den Menneskelige Fornuft, og sat den nærværende Tids fordævelige ambages imod den gamle og nye Philosophie. Dette Skrift er in 8vo. og bestaaer af 1 Alph. 8 Ark. Auctor har udi et lidet Skrift i det Latinske Sprog under denne Titul: Philosophia vetus & nova, veræ sapientiæ obex velmeenende vildet vise, at den gamle og nye verdslige Viisdom meestendeels gierne er en Hindring fra at opnaae den sande Viisdom. Derimod har en Christophilus à Verivallibus taget den verdslige Viisdom i Forsvar. Dette har nu vel ikke givet Auctor Anled-ning til nærværende Bog at skrive, dog har hand examineret og besvaret adskil-lige Steder derudi. Bogen bestaaer af 3de Deele. I den første Bog forebringer hand

hand, hvad mand kand dømme om Fornuften og den verdslige Wiisdom efter Bibelen, efter den offentlige Troes Bekiendelse og sit eget befindende. I den anden Deel forestilles den gamle og den nye verdslige Wiisdom, saa og hosføjes deres Overeensstemmelse og den Evangeliske Troens Bekiendelses Bidnesbyrd om Philosophien og Philosophis, tillige med Balth. Menzeri sen. Dissert. om den Meniskelige Fornuftes Overeensstemmelse med de Guddommelige Hemmeligheder. Det er ikke at tvivle paa, at jo denne med saa stor Flid sammensat Bog vil forarsage hos Læserne et dybere Estertænkende over denne Materie.

Francffurth am Mayn.

Endeligen er nu udkommen en udførlig Beskrivelse om Hr. Geheimen-Raad N. Gundling hans Levnet, Skrifter og andre Merkværdigheder, med Register til den Gundlingsche Historie der Gelærtheit, paa 9½ Alph. in 4. Auctor C. F. H. melder udi Fortalen, at Real-Registeret kand bruges i steden for gode universal-Collectaneer. Ved Index

Auctorum er iblant andet særdeles ogsaa Pseudonymien i agt taget. Levnets-Beskrivelsen, som derimod ikkun beleber sig til 4 Alph. vil noksom tilfreds stille Læserens Curiosité, og de tilstrækkelige Excerpter og Beretninger om de samtlige Gundlingiske Skrifter, Responsa, Collegia &c. skaffe en stor Nytte formedelst de derudi forekommende Materier, der fast strækker sig hen til alle Lærdømmens Deele. Dette Skrift er i 17 Capitler afdeelt, hvoraf det 1ste indeholder adskillige Præliminaria. Det 2det handler om Gundlings Fødsel, Barn- og Ungdom. Det 3die om hans Skole- og Studenter-Tid, Rejser etc. Det 4de om hans Mandes-Alder, Promotion, offentlige Betieninger og Forretninger. Det sidste om hans Svagheit og dødelige Afgang. Det 6te om hans Paarørende og Egestand etc. Det 7de om hans Skrifter i besynderlighed, og det saavel de, hand virkelig med eller uden sit Navn har ladet gaae for Lyset, som de, hand ikkun har givet Løfte om, af hvilke sidste anføres indtil 90. Det 8ttende om Consiliis og Responsis. Det 9de om hans Collegiis og Tilhørere. Det

10de om hans Studiis i almindelighed. Det 11te om hans egne Meeninger, eller paa hvis Parthie hand har vaaret af de gamle eller nye Skribentere. Det 12te om hans desideratis litterariis, efter Videnskaberne Orden. Det 13de om 53 Hoved-Stridigheder, hvoraf de efter Alphabetisk Orden anføres, som hand for det mindste har igiendrevet. Det 14de om hans Omgængelse, Brev-verling, gode Venner og Anhængere, saavelsom de, hand har taget i Forsvar. Det 15de om hans Bibliothek. Det 16de om hans Gemyts-Regems-og Lykkens-Saver, og det 17de om hans Fiender, Beskyldninger og de ham tillagde Berømmelser. Alt dette er nu sammensat af tilforladelige Beretninger, i sær af Hr. Geheime Raadens egne Skrifter. Forneimelig har ogsaa Hr. N. hosføjet en meget mærkværdig Gravskrift over Sl. Hr. Gundling, samt 11 Ark af de efter den Gundlingiske Grund-Lære affattede og videre udførte Stamme-Tavler, hvorudi mere end 20 gamle Huuse forestilles, iblant hvilke særdeles ogsaa befindes et Theatrum Præntensionis paa Grevskabet Neuschach-

schatel; men i det øvrige besvares Hr. Prof. Stolle i Fortalen, dog med Beskedenhed, eftersom den samme i Fortalen til sin nyeste Edition af sin Historie der Selarthet, ej skal have talt til det beste om den Gundlingiske Historie og dens Editore, hvilket skal være skeed af parthiiske Hensigter, hvortil Hof-Prædikanter Bertram hans Levnets Beskrivelse, som i Historia Litt. Gundlingiana indeholdes, maae først have givet Lejlighed, i hvilken Hr. Bertram skal allerede tilforn have beskyldt Hr. Stolle for Parthiiskhed. Saa maa og Hr. Professor Stolle selv tilstaae, at hand ej har igiennemlæst Barket, og giver alligevel for, at det over alt med Fejler skulde være opfyldt, derfor maa hand selv have digtet nogle deraf, men havde Hr. Stolle villet erindre noget reelt med Sagtmodighed, havde saadant med all Taksigelse blevet antaget; som det er fast umueligt, at et saadant Barket uden alle Fejl skulde kunde udfærdiges; Hvorføre og Hr. V. atter haver optegnet adskillige deraf, som dog for denne gang, omendstøndt det er meldt for paa Titulen, formedelst Tidens Knaphed ei

Kunde vorde aftrykte. Ellers vil med det første faaes udi dette Bogtrykkerie den Gundlingiske Discours over Panderterne under Keiserl. og Kongl. Preussisk saavel som Churførstl. Sachs. Privileg. hvilken med mueligste Flid eftersees. Da i det øvrige den hidtil ubekandte Auctor formedelst sin store Nøje vel fortjener, at hans Navn erindres tillige med Hr. Gundlings berømmelige Navn, saa kand mand ikke forbigaae at melde derom: Hand heeder nemlig C. F. Hempel og er en lærd Advocat og Practicus til Halle.

Schwabach.

Hos Johan Baptista Bergauer er følgende Bog oplagt: Poëseos Lat. fundamenta paucis at accuratis & perspicuis regulis selectissimisq; ex probatissimis poët. exemplis collecta. Den har 3de Deele, og handler Pars I. De generalioribus latinæ poëseos fundamentis, Cap. 1. de prosodia. Cap. 2. de pedibus & annexa scansione. Cap. 3. de figuris. Cap. 4. de carminum generibus. Cap. 5. de veterum poëmatum cantu. Cap. 6. de sobrio mythologiæ usu. Cap. 7. de poëtico furore. Pars II. De specialioribus

Po-

Poëseos Latinæ fundam. Cap. 1. de elegia. Cap. 2. de Ode. Cap. 3. de epigrammate. Cap. 4. de epitaphio. Cap. 5. de comœdia. Cap. 6. de tragœdia. Cap. 7. de satira. Cap. 8. de epico carmine. Pars III. De variis Poëseos Latinæ facultatem acqyirendi subsidiis. Cap. 1. de poëtarum lectione. Cap. 2. de imitatione. Cap. 3. de variis in poësi exercitiis. **Bo-gen vil neppe blive 30 Ark stærk.**

Engelland.

London.

James Robert har trykt A new Treatise of the Diseases of the CrySTALLINE humour of a human Eye, or of the Cataract and Glaucoma, with a new Theory of their Causes, and an Endeavour to demonstrate that there are no membranous Cataracts, but that all Cataracts are from an Alteration of the crySTALLINE Humour itself. With an exact Description of a new and more successful method of making the operation necessary to the removal of the several Species of these Diseases; Humbly address'd to Her Majesty. To which is prefix'd a Letter to the Physicians

cians and Surgeons of London and Westminster. By John Taylor M. D. Oculist, Fellow of the College of Physicians of Basle in Swisserland, of the Imperial Academy of Cologn in Germany, and of the Society of Liege and Rheims. 8. 5 $\frac{1}{2}$ Ark.
 Auctor, som formedeist sine lykkelige Djen-
 Curer dagligen berømmes, randfager us-
 di denne Bog i det 1ste Cap. hvad Cataracta i almindelighed er. Endeel holde den for en membranös Substans, som af de vandagtige Fugtigheders Fordærvelse op-
 rinder, eller og af et Saar, som ved en distractionem vasorum uvæ forarsages.
 Begge igiendriver Hr. Taylor med gode Beviser. Ellers ere efterfølgende af den Meening, at der gives membranöse Cataractæ, nemlig: Hecquet, Woolhouse, St. Ywes, Hovius, Morand, Geisler, Deidier, Pinson, Dubois, Freytag og mange andre; dog troe disse derhos, at de membranöse ikke ere saa sædvanlige, som de, der kommer af den crystallinske Fugtigheds Forandring. Hvorind Heister, Maitre-Jean, Brisseau, Petit og andre gandske nægter, at der findes membranöse Cataractæ, og vil de alle deducere dem fra
 fra

fra sidst ommeldte Aarsage: Iblant hvilske besynderlig Petit i det Parisiske Academies Memoires har Sagen omstændelig udført, hvortaf Taylor har anmerket meget. Hans Observationer ere besynderlig derfor værdt at i agt tages, fordi hand saa nøje, som mueligt var, har afmaalet alle Deele. I det 2det Cap. forklarer hand hvad hand ved Cataractam forstaar. Den er en Fordærvelse paa den crySTALLINSKE Fugtighed, som er forbunden med nogle Grader af en uldig Dunkelhed og Farve, af Tykkelsens Formindskelse og af en unatuurlig Forandring paa bemeldte Fugtigheds consistentz, Størrelse, Figur, Tyngde og Situation, omendfrøndt alle Deele i Capsulen ere tilbørligen igiennemsigtige. Dette kalder hand en sand Cataractam; men den falske har en liige Dunkelhed og Farve; Tykkelsens Diameter voxer, og Consistencen, Størrelsen og Situationen forandres. I det 3die Cap. giver hand de adskillige Aarsager tilkiende til den sande Cataracta. Den kommer ikke af den Fugtigheds Fortykkelse, som med den crySTALLINSKE er forbunden eller af Blodets inflammation, og den Fugtigheds

heds alt for store Tungthed, som opholder den crySTALLINSKE, endelig ej heller af Mangel paa den Sugtighed, som findes imellem den crySTALLINSKE og dens capsul; men af en eller flere Muscler i Øjesteenen deres u-naturlige, strænge og voldsomme Sammentrækkelse, hvorved den crySTALLINSKE Sugtigheds Deele presses, og den Forandring, som ved dette Tilfælde fornemmes, efter som Pressingen er stor eller liden til, aarsages. Aarsagen til saadan Sammentrækkelse kand komme af Mangel paa den til Hielp kommende Sugtighed, men denne beraf, at mand stiller Øjets Axem paa en Ting alt for længe paa engang. I det 4de Capit. handler hand om de Tegn, hvorpaa mand kand formode en Cataractam at skulle komme, eller og naar den er kommen, kiende den ræt, og hvorledes mand den kand curere. I det 5te Cap. viser hand Aarsagerne til den falske Cataracta. Denne kand vel komme af et fordærvet Blod, hvorved i den crySTALLINSKE humoris vasa indbringes visse Parthier, som stiller dem fra hinanden. I det 6te Capit. undersøger hand den falske Cataractæ Kiendetegn og Cur, ligesom tilforn ved den sande. I

det 7de Cap. forklarer hand hvad Glaucoma er, nemlig: en ond Forandring udi den crySTALLINSKE Fugtighed, da dens Deele vil ikke separeres fra hinanden, men Capsulen fordærves, Dunkelheden tilligemed Diameter tiltager, og til sidst følger en Øyesteenens Extension og Ubævogelighed, ja gutta serena. Dette kand virkelig efter det 8ttende Cap. opkomme af Blodets Fortykkelse og den Fugtighed, som kommer den crySTALLINSKE til Hielp. I det 9de Cap. vises den sammes Kiendes tegn og Cur. I det 10de Cap. foreskrives Hr. Taylor den Diæt, som saavel for som efter Operationen saa vel ved den sande som falske Cataractam og Glaucoma, i sær naar ved den sidste Iris er ubeskadiget, maae i agt tages etc.

Ellers er her følgende Bog nyelig udgangen: A moral philosophical Discourse, or an Apology for reducing Publick Expences, in Order to the improving of our Minds and Actions. Wherein is endeavour'd to be demonstrated the Invalidity of those pretences, generally urged in Defence of frequenting public Houses viz. Business, Interest, Refreshment, Conversation &c.

Søye Tidender

Om

Lærde og curieuse Sager.

No.

52.

Den 27 December. 1736.

DANMÆRK.

Kjøbenhavn.

Continuation af Mr. Clitous skiamtende og alvorlige Harpe.

Melibœus fryder sig over de Forlystelser, som forekomme i Skoven og Engen.

Velkommen smukke Blomster=Eng,
Velkommen og I Snygge=fulde Skove,

Forlad, at jeg gaar her til Seng,
Naar Nattens Røe indbyder mig at sove.

Eff

Bela

Velkommen, listige Auror, (a)
 Velkommen, søde Fugle-Chor, (b)
 Velkommen nu, du gyldne Verdens Dje
 Apollo; (c) hvad er til, som du jo kand
 fornøje.

(a) Morgenrøden. (b) Chor af Fugle, som sunge sødt. (c) Gud for Lyset, tages her for Solen.

See, hvor den milde Zephir-Vind (d)
 Besiæler nu de grønne Eege-Blade,
 See Fuglene i denne Lind,
 Hvor siunge de, hvor ere de dog glade;
 See her et Lam, som danser net,
 Og Ulven hindrer ikke det,
 See det en Pan, (e) som spiller paa Skal-
 meje,

See, hiffet gaar en Ræv af sic forborg-
 ne Leje.

(d) Vesten-Vinden. (e) Hyrdernes Gud.

O see, hvor Himlens Bærle-Dug, (f)
 Besprænger nu Fru Floræ (g) hvide
 Raaber,
 Saa aabner Tellus (h) og sin Bug,
 I Meening at indtage disse Draaber;
 Jeg seer og Kidets lille Food
 Staa tegned (i) her i samme Flood,
 Dog Tegningen forgaar, naar Phæbi (k)
 Straale

Udflyder stærkt fra Pind, som den Land
ikke taale.

(f) Dug, som sidder paa Græsset og Blomstrene,
som Pærler. (g) Flora, Gudinde for Blomstrene.
Meningen: See hvor Duggen besprænger Blomstrenes
hvide Blade. (h) Gudinde for Jorden, tages
for Jorden selv. (i) Naar mand gaar i Duggen om
Morgenen, staa Fødderne teguede der udi. (k) Phœ-
bus, Gud for Lyset, tages for Solen. Meningen:
De Fodspor, som stode teguede i Duggen, forgaar tillige
med Duggen, naar Solen beghynder at skinne varm.

Notification om Danske curieuse
Sager. No. 267.

Efter Løfte i sidste Nouvell meddeeles
Læseren, at foruden de da meldede Jæ-
lænder, indeholdes endnu i Mag. Albert
Thuras Islandia Litterata disse efterføl-
gende:

H.

Jon Halldorsson. Paulus Halleri. Ste-
phanus Hallkelius. M. Thorlefus Haltori-
us. Olaus Hialthonius aliàs Hjalterus.

J.

Gudmundus Illugason. Arnas Jonæ.
Biørno Jonæ. Snorro Jonæus. Stheno.
Jonæus. M. Arngrimus Jonas seu Jonsson,
aliàs Arngrim vel Arngrimur Jonssonar. M.
Ru-

Runolphus *Jonas*. Hallgrimur *Jonsson*.
Jonas *Jonsson*. Olafur *Jonsson*. Páll *Jons-
son*. Ketillus *Jorundius*.

L.

Jonas *Lerder*, o: Doctus. M. *Edvardus
Londemannus*.

M.

Arnas *Magnus*. Gislaus *Magni*. Olaus
Magni. Erlendur *Magnusson*.

O.

Gislaus *Olai*. Magnus *Olai* seu *Olafi*.
Stephanus *Olai*. Jonas *Olavius*. Arnerus
Otthonis. Gislaus *Otthonis*.

P.

Hallgrimus *Petrus*.

R.

Claudius *Rugemannus*. Jonas *Rugmannus*.

S.

Thorsellus *Scaptius*. J. E. *Schulonides*,
Thorlacus *Schulonius* seu Thorlacur *Stu-
lason*. Biörno de *Skardsaa*, seu Biörn
paa *Skardsaa*. Eigill *Sigfusson*. Gud-
mundus *Steinsson*. Ottho *Stephanus*. Sig-
vardur *Stephanus*. Sigurdus *Stephanus*.
Snorro *Sturlæ* aliàs *Sturleus*, seu *Sturleson*
& *Sturlesonius*. M. Brynulfus *Svenonius*.
Resten skal komme med næste Uges Nouvell.

Lydsk

Tydskland.

Oldenborg.

Dette Steds Rector har ladet et meget smukt Skrift gaae i Trykken, som fører denne Titul: Kurze Entwurff von den vornehmsten Quellen des Verderbens der Jugend. Oldenborg 1736. 2 Ark in 4. med denne Høsskrift:

Æqve pauperibus prodest, locupletibus
æqve,
Æqve neglectum pueris senibusq; no-
cebit.

Om den ægte Børne-Tugt kand ikke for-
meget, i sær i disse Tider, siges eller skrives,
besynderlig naar det seer paa saa
livagtig og overtyrende Maade som udi
nærværende Blade. Mand viser herudi
de fornemste Aarsager til Menniskens
Fordærvelse, mand gaaer tilbage til den
almindelige Menniskens Fordærvelse, og
forestiller tillige med i Besynderlighed
enhvers medfødde onde Semys-
Art. Forældrenes utidige Forkiæling og onde
Exempler gøres til de 2de fornemste
Børne-Murdere. Om hin taler Auctor
frui, men om denne har hand maa see

giordt sig Betænkning at anføre noget. Exempla enim sunt odiosa, eller hand har forbeholdet sig noget udførligt derom. Hvad for stor Skade i dette Fald forarsages ved Børnenes urimelige og umaadelige Berømmelse, Lærernes Foragt i Børnenes Nærværelse, skadelige Bøgers Læsning og andres Forsøring, det ligger og udi disse Blade meget næt forklaret. Det var ikkun at ønske, det de fleeste Forældre vilde ræt betragte og efterfølge saadanne Formaninger. Ellers finder og de offentlige Lærere herved en Underretning, hvorledes de ved kloge Formaninger skal gaae disse Fordærvelser i møde.

Zelle.

I sidste Høste-Tiid har mand ofte haft det saakaldede Nord-Vind, dog merkedes det med nogen slags Forskiæl. Paa Michels-Aften og 8tte Dage derefter lood det sig see om Aftenen seent udi sin sædvanlige Gestalt i Nord og Nord-Ost med stærke fra sig udskyende Straaler, efterat det 2de Dage tilforn havde været et angenemt og klart Væjr; Men det sidste, som sig lood tilshæe var det merkværdigste: Det

Det opkom om Aftenen Kl. 7., da Him-
 melen i Sydvest syntes at være Blod-
 rød, som en Tidebrand i Nærheden kun-
 de være forhaanden, men trakkede sig
 Straale=viis need under til Norden;
 hvorpaa samme Aften Kl. 10. af det næst
 omboende Landfolk er fornummet til en
 stærk Torden og Lynild. Siden bekom
 mand her den gandske Nat igiennem en
 heftig Storm af Nordvest, som anholdt
 indtil paafølgende Dags Middag. Saa
 meget som mand her vil have erfaret,
 skal Nord-Lyset intet andet være end et
 ufuldkommen U-væjr, hvorom maa see
 siden meere kand meldes.

Basel.

Mand har her ladet trykke Thesaurum
 Observationum medicarum variorum
 experimentis Physico-medice pluribus
 nec non Scholiis & iconibus elegantissi-
 mis accuratissimisq; illustratum colle-
 ctum à Jo. Jacobo Hardero. Phil. & Med.
 Doct. Anat. & Botan. Prof. Acad. nat. cu-
 rios. & Patavinæ recuperatorum, fol.
 4 Alph. 2 og et halv Ark. Editor af disse
 Observationer, som efter Foralen kalder
 sig F. S. berømmer den Slid og Agtpaa=

giveness, som Auctor ved sit Forsøg har brugt. Ordenen er følgende: Først finder mand Anatomier af alle slags Dyr, som ere alle igiennemgaaet og omstændelig observerede. Hvad Auctor ellers iblant andet om Otter-Slangens Bed til Hr. Nedi og om Cicutæ terrestris Skadelighed til Hr. Wepffer har skrevet, viser noksom, hvad for beqvem en Observator hand har vaaren. Derpaa følger practiske Observationer over mange Phænomena ved de fleeste inderlige Partier af det Menniskelige Legeme. Det som her findes anført om Battersoet in locis avium, om Steene, der i Lungen, Leveren og de andre Livets Deele findes, er sandelig værd at læse. Figurerne, som staaer der i paa 2½ Bog, ere vel rigtige men ikke ret skønne og reene.

Engelland.

London.

Hr. Forber, Doct. Jur. lader trykke en Samling af Breve, Efterretninger og Original-Documenter, og omstændelig Beretning om de merkværdigste Tildragelser under Dronning Elisabeths Regiering.

ring. Disse Stykker ere beskrevne af Dronningen selv, hendes fornemste Ministrer, og de udenlandske Prinszer og Ministrer, hvormed hun har vaaret i Underhandling, og taget af Staats-Archiver, det Cottinianske og andre offentlige og besynderlige Bibliotheker saavel i Store-Brittannien som udenlandske Lænder. Den Engelske Titul lyder saaledes som følger: A full View of the public Transactions in the Reign of Queen Elizabeth; or a particular Account of all the memorable Affairs of that Queen. Transmitted down tous in a Series of Letters and other Papers of Staaten, written by her self and her principal Ministers, and the foreign Princes and Ministers with whom she had negotiations; Transcrib'd and decypher'd from Authentic Manuscrits in the Paper-Office, Cottonian-Library, ond other public and private Repositories at home and abroad. Hr. Forbes bemærker udi sin Prospect, at Dronning Elisabeths Regierings Historie er ikkun lidt bekendt, hvilket kommer deraf, at ikkun et ringe Antal Breve eller Efterretninger fra saadanne Folk, som

Sff 5

har

har haft Deel i Handlingerne, ere komne
 for Lyset. De Efterforskninger, som
 Dronningen om Kongens Død i Schott-
 land 1568 lod anstille; hendes med Fran-
 kerige i Aaret 1571 om sit Siftermaal
 foretagne Handlinger; den Deel, som
 hun 1587 i de Nederlandske, og i de 4 sid-
 ste Aar af sin Regiering i de Francke Han-
 deler har taget; det ere (foruden det som
 betræffer Kirke-Handelen) de fornemste
 Buncter, hvorom mand har troværdige
 Efterretninger. Hr. Rymers Samling
 er meget ufuldkommen udi det, som den
 Regiering anlanger; de Hoved-Stykker,
 som den fatter i sig, gaaer ud paa saadan-
 ne Handeler, som i Historien ikkun ere af
 ringe Vigtighed, saasom Patenter, Be-
 naadings-Breve, Commissioner, Privi-
 legier, Skyds-Breve, Permissions-Bre-
 ve til Val, Forestillinger til Beneficier
 &c. den Mangel, som ved Hr. Rymers
 Skrift fornemmes, formeener hand, kom-
 mer deraf, at Jac. I. har supprimeret alle
 slags gamle Documenter om Regierin-
 gens Tilstand, men Hr. Forbes forsik-
 rer, at de Kongl. Archiver har
 tusin-

tusinde for en at udgive, hvorom denue Auctor ikke har meldet et eeneste Ord, hvorforsom hand flittigen har eftersøgt de samme, og forefundet en Samenhæng af saa vigtige Stykker, at de tillige med de som ere udtagne af det Cottinianiske Bibliothecque og adskillige andre Steder, udgør en fuldkommen og omstændelig Beskrivelse over alt det, som sig under Dronning Elisabeths Regiering har tildraget. Disse Skrifter skal lige hen, ligesom de i Originalen befandtes, Publico meddeeles, og skal endog den gamle Orthographie derudi beholdes. Men Underskrifterne skal stikkes saa reent, at det skal koste Møje at kiende denne Afstryk fra deres Hænder, som have underskrevet.

Dette Verk har foranlediget Hr. Silhouette til at udgive følgende lidet Skrift: Lettres sur les Transactions publiques du Regne d'Elisabeth, contenant plusieurs Anecdotes & quelques reflexions Critiques sur Mr. de Rapin relativement à l'Histoire de ce Regne, in 12mo. Efterat den samme har givet en Oversæt-

sættelse af Hr. Forbes hans Prospectus, berømmer hand hans Samling, og træffer af den samme et Stykke, som er Relationen af en Conference, hvilken Mylord Burleigh og endeel andre af det Geheimte-Conseil har holdet med den Franske Gesandt i Engelland Chateau neuf de l'Aubespine, angaaende en Sammesværelse imod Dronning Elisabeths Liv, hvortil mand foregav besagde Gesandt at være Auctor. Hr. de Silhouette lader sig være angelegen hannem at forsvare, og som hand indbilder sig, at Store Skatmesterens Relation er ham gunstig, saa sætter hand den samme imod Camdeni og Rapins Beretninger. I det øvrige befinder mand, at Burleighs Vidnesbyrd er meere henseet paa at beskylde end at undskylde Gesandten, hvilken har været et Creatur af de Guiser, og Hr. de Silhouette vel maatte have forbigaaet at røre atter ved denne Historie.

Frankerige.

Paris.

Rollin junior udgiver Méthode pour étudier la Geographie, où l'on donne u-

ne

ne description exacte de l'Univers, formée sur les Observations de l'Academie Royale des Sciences; avec un discours préliminaire sur l'étude de cette Science, & un Catalogue des Cartes géographiques, de relations, voyages & descriptions les plus nécessaires pour la Géographie, par M. l'Abbé Longlet Dufresnoy, 12. 5 Voll. Dette er det andet Oplag af den saa nyttig indrettet Geographie. Den første kom ud 1716 i 4te Bind. Det er vigtigen formeeret, og kand mand med rette sige, at der er meget nyt i denne Edition; Thi hvad som der i anmerkes om Tartariet, er taget af Efterretningerne om de sidste Opdagelser, som mand paa Czarens Petri Imi. Befaling har giort, over Nordre-Asien har mand ogsaa giort et nyt Chart. Men over alt er denne Geographie ikke en blot Verdens Beskrivelse, men en Indledning for dem, som endnu videre vilde underrettes. Den begynder med den Afhandling om den bedste Maade og Orden at lære den paa, og denne indeholder den paa Titulen foreviste Methode. Her foretages nu alle Riger og Lande, og anføres de Skrifter, hvor

hverudi en vidtløstig Beskrivelse over de samme er at antrefte; men dernæst sættes de Frantsøiske Geographier og Charter saavel som de Udenlandske paa Provesteene, og har Auctor optegnet alt hvad som betydeligt derudi indeholdes. Derpaa følger la Geographie des Enfants, som mand og har trykket à parte, dernæst en Afhandling om Globo, og endelig om Geographien selv, udi hvilken hand efter Geographorum Maneer fremgaaer fra Norden til Syden og fra Osten til Vesten. Dette altsammen indtager 4 Tomos. Den 5te indbefatter i sig et kort Begreb om den gamle Geographie, hvorudi hand har efterfuldt Briet og Cellarium. Den anden Deel af denne Tome bestaar af en fuldstændig Fortegnelse paa de fornemste Geographiske Bøger og bedste Charter. Riger, Lænder og Stæder filles fra hinanden udi dette Skrift, eftersom der findes noget besynderligt hos hver i Regierings-Formen, den natuurlige og politiske Historie.

Samested hos Jaques Guerin er trykt l'Ecole de Cavalerie par Mr. de la Guerniere, Ecuyer du Roy. Dette Verk er deelt i 3de Deele. I den første Deel be-

tragtes Hestens yderligste Deeles Navn og Situation tillig med dens Skionheder og Fesler; Alder, Haarenes Forffiel, etc. Den anden Deel indeholder de Grund-Regler, hvorledes mand skal afrette en Hest, saavel til Ridebanen, som til Jagt eller Tog, hvorhos er føjet en Afhandling om Turnerer, Stikken. Op-
toge og Renden efter Ringe. Den 3die Deel indeholder Hestens Osteologie Definition over dens Svagheder og Midler imod de samme, tillige med en Tractat om de kirurgiske Operationer, som med de samme foretages, hvorefter en Afhandling om Stutterier slutter Barket. Denne Bog er in folio paa stort Papiir og in 8vo i 2de Bind, og ziiret med Figurer, som af de beste Mestere efter den Kongl. Mahlers Mr. de Parecell hans Teigninger i Kaabber ere stukne.

Holland.

Haag.

Gerard Block har nu under Pressen: Veteris Ævi Analecta seu vetera Monumenta hactenus nondum visa. Quibus continentur Scriptores varii qui præcipue Historiam Universalem, Expedition-

nes in Terram Sanctam, Res Germaniæ, Geldriæ, Hollandiæ, Ultrajecti, Frisiæ, tam Occidentalis quam Orientalis, & Groningæ: ut & Gesta Equestræ Ordinis Teutonici, Dominorum de Brederode, de Culemburch, & de Arckel, memoriæ prodiderunt: Præterea Itineraria, Testamenta Vetera, & doctorum Virorum Epistolæ. Primus in lucem edidit adjectis Observationibus suis Antonius Matthæus, quondam Juris in Illustri Lugduno-Batava Antecessor. Hæc Editio secunda tribus Tomis comprehensa prædiximæ prioris emendatior cum Indice copiosissimo. Den første Edition af dette Bærk har været udi 10 Bind in 8vo, men haft saadan Ufgang, at de gierne havde blevet betalt med 100 Gylden, om de havde været at faae. Dette, foruden at Auctoris Skrifter desuden finde god Credit hos alle, har bevæget Forleggeren at paatage sig dette nye Oplag, og det saa meget meere, som Hollands Historie og Antiquiteter tydeligen udi dette Bærk forklares. Og paa det de, som har Auctoris øvrige Opera desbedre kand være tient dermed, har Forleggeren besluttet at trykke det samme in 4to i lige Format med de andre.

